

Οργάνωση του εκπαιδευτικού συστήματος στην

Ελλάδα

2008/09

1. Πολιτική, Κοινωνική και Οικονομική Κατάσταση 12

1.1. Ιστορική Επισκόπηση.....	12
1.2. Εκτελεστική και Νομοθετική Εξουσία	12
1.3. Θρησκεία	12
1.4. Γλώσσα του Κράτους και Άλλες Μειονοτικές Γλώσσες	13
1.5. Δημογραφικά Στοιχεία	13
1.6. Οικονομία.....	14
1.7. Στατιστικά Στοιχεία.....	15
1.7.1. Βασικά μακροοικονομικά μεγέθη.....	15
1.7.2. Ρυθμός ανάπτυξης.....	15
1.7.3. Ποσοστό εργατικού δυναμικού στο σύνολο του πληθυσμού ανά επίπεδο εκπαίδευσης.....	15
1.7.4. Ποσοστό ανέργων στο σύνολο του εργατικού δυναμικού ανά επίπεδο εκπαίδευσης.....	16
1.7.5. Αστικός και αγροτικός πληθυσμός της Ελλάδας.....	16
1.7.6. Μετανάστευση: Αλλοδαποί στην Ελλάδα.....	16

2. Γενική Οργάνωση του Εκπαιδευτικού Συστήματος και της Διοίκησης της Εκπαίδευσης 17

2.1. Ιστορική επισκόπηση	17
2.2. Τρέχοντες Προβληματισμοί.....	18
2.3. Θεμελιώδεις Αρχές και Βασική Νομοθεσία	20
2.4. Γενική Δομή και Βαθμίδες της Εκπαίδευσης.....	22
2.5. Υποχρεωτική Εκπαίδευση	23
2.6. Γενική Διοίκηση.....	23
2.6.1. Γενική Διοίκηση σε Εθνικό Επίπεδο.....	23
2.6.2. Γενική Διοίκηση σε Επίπεδο Περιφέρειας	26
2.6.3. Γενική Διοίκηση σε Τοπικό Επίπεδο	28
2.6.4. Όργανα Διοίκησης και Διαχείρισης των Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων.....	28
2.7. Διαβουλεύσεις.....	30
2.8. Τρόποι Χρηματοδότησης της Εκπαίδευσης.....	32
2.8.1. Χρηματοδότηση και Προϋπολογισμός της Προσχολικής Αγωγής και της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης.....	32
2.8.2. Χρηματοδότηση και Προϋπολογισμός της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης.....	33
2.8.3. Χρηματοδότηση και Προϋπολογισμός της Ανώτατης Εκπαίδευσης.....	33
2.9. Στατιστικά Στοιχεία.....	34

3. Προσχολική Εκπαίδευση	35
3.1. Ιστορική Επισκόπηση	36
3.2. Τρέχοντες Προβληματισμοί.....	36
3.3. Ειδικό Νομοθετικό Πλαίσιο	37
3.4. Γενικοί Στόχοι.....	38
3.5. Γεωγραφική Κατανομή και Προσβασιμότητα	38
3.6. Προϋποθέσεις Εισαγωγής και Επιλογή Εκπαιδευτικού Ιδρύματος/ Κέντρου Εκπαίδευσης	38
3.7. Οικονομική Ενίσχυση προς τις Οικογένειες των Μαθητών	39
3.8. Ηλικιακές Ομάδες και Κατάταξη των Μαθητών.....	39
3.9. Οργάνωση Χρόνου	39
3.9.1. Οργάνωση του Σχολικού έτους	40
3.9.2. Εβδομαδιαίο και Ημερήσιο Ωρολόγιο Πρόγραμμα.....	40
3.10. Αναλυτικό πρόγραμμα, Δραστηριότητες, Ώρες λειτουργίας σχολείου.....	40
3.11. Μέθοδος Διδασκαλίας και Διδακτικό Υλικό	41
3.12. Αξιολόγηση των Μαθητών	41
3.13. Μηχανισμοί Υποστήριξης	42
3.14. Ιδιωτικός Τομέας	42
3.15. Εναλλακτικά Οργανωτικά Σχήματα και Εναλλακτικές Δομές.....	42
3.16. Στατιστικά Στοιχεία.....	43
4. Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση	44
4.1. Ιστορική Επισκόπηση.....	44
4.2. Τρέχοντες Προβληματισμοί.....	45
4.3. Ειδικό Νομοθετικό Πλαίσιο	46
4.4. Γενικοί Στόχοι.....	47
4.5. Γεωγραφική Κατανομή και Προσβασιμότητα	47
4.6. Προϋποθέσεις Εγγραφής και Επιλογή Σχολείων	47
4.7. Οικονομική Ενίσχυση προς τις Οικογένειες των μαθητών	48
4.8. Ηλικιακές Ομάδες και Κατάταξη των Μαθητών.....	48
4.9. Οργάνωση Σχολικού Χρόνου	48
4.9.1. Οργάνωση του Σχολικού Έτους.....	48
4.9.2. Διδακτικό Ωράριο.....	49
4.10. Αναλυτικό Πρόγραμμα, Μαθήματα, Σύνολο Ωρών.....	50

4.11. Μέθοδοι Διδασκαλίας και Διδακτικό Υλικό	52
4.12. Αξιολόγηση Μαθητών	53
4.13. Πρόοδος των Μαθητών	54
4.14. Πιστοποίηση	54
4.15. Εκπαιδευτική Καθοδήγηση.....	54
4.16. Ιδιωτική Εκπαίδευση	54
4.17. Οργανωτικές Παραλλαγές και Εναλλακτικές δομές.....	55
4.18. Στατιστικά Στοιχεία.....	57

5. Δευτεροβάθμια και Μετα-Δευτεροβάθμια μη- Ανώτατη Εκπαίδευση..... 58

5.1. Ιστορική Επισκόπηση	59
5.1.1. Ιστορική Επισκόπηση Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης	59
5.1.2. Μετα-Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση, Μετα-Δευτεροβάθμια Επαγγελματική Κατάρτιση	60
5.2. Τρέχοντες Προβληματισμοί.....	60
5.3. Ειδικό Νομοθετικό Πλαίσιο	61
5.3.1. Νομοθετικό Πλαίσιο Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης.....	61
5.3.2. Μετα-Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση, Μετα-Δευτεροβάθμια Επαγγελματική Εκπαίδευση	62
5.4. Γενικοί Στόχοι.....	62
5.4.1. Γενική Υποχρεωτική Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση.....	62
5.4.2. Επαγγελματική Υποχρεωτική Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση.....	62
5.4.3. Γενική μη-Υποχρεωτική Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση	63
5.4.4. Επαγγελματική μη-Υποχρεωτική Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση.....	63
5.4.5. Μετα-Δευτεροβάθμια μη-Ανώτατη Εκπαίδευση	63
5.5. Τύποι Ιδρυμάτων.....	63
5.5.1. Υποχρεωτική Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση – Γυμνάσιο	64
5.5.2. Γενική μη-Υποχρεωτική Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση – Γενικό Λύκειο	64
5.5.3. Δευτεροβάθμια Επαγγελματική Εκπαίδευση - Επαγγελματικά Λύκεια (ΕΠΑ.Λ.) / Επαγγελματικές Σχολές (ΕΠΑ.Σ.)	64
5.5.4. Μετα-Δευτεροβάθμια μη-Ανώτατη Εκπαίδευση - ΙΕΚ.....	64
5.6. Γεωγραφική Κατανομή Σχολικών Μονάδων και Δυνατότητες Πρόσβασης.....	65
5.6.1. Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση : Γυμνάσια - Γενικά Λύκεια / Επαγγελματικά Λύκεια (ΕΠΑ.Λ.) / Επαγγελματικές Σχολές (ΕΠΑ.Σ.)	65
5.6.2. Μετα-Δευτεροβάθμια μη-Ανώτατη Εκπαίδευση	65
5.7. Προϋποθέσεις Εγγραφής και Επιλογή Σχολικής Μονάδας.....	65
5.7.1. Υποχρεωτική Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση – Γυμνάσιο	65
5.7.2. Γενική μη-Υποχρεωτική Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση - Γενικό Λύκειο	65
5.7.3. Επαγγελματικά Λύκεια (ΕΠΑ.Λ.) / Επαγγελματικές σχολές (ΕΠΑ.Σ.)	65
5.7.4. Μετα-Δευτεροβάθμια μη-Ανώτατη Εκπαίδευση – ΙΕΚ.....	66

5.8. Έξοδα Εγγραφής και Παρακολούθησης.....	66
5.9. Οικονομική Ενίσχυση των μαθητών	66
5.10. Ηλικιακές Ομάδες και Κατάταξη των Μαθητών	67
5.10.1. Υποχρεωτική Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση – Γυμνάσιο	67
5.10.2. Γενική μη-Υποχρεωτική Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση – Γενικό Λύκειο.....	67
5.10.3. Επαγγελματικά Λύκεια (ΕΠΑ.Λ.)/ Επαγγελματικές Σχολές (ΕΠΑ.Σ.).....	67
5.10.4. Μετα-Δευτεροβάθμια μη-Ανώτατη Εκπαίδευση – ΙΕΚ	67
5.11. Εξειδίκευση Σπουδών.....	67
5.11.1. Υποχρεωτική Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση – Γυμνάσιο	67
5.11.2. Γενική μη-Υποχρεωτική Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση – Γενικό Λύκειο.....	68
5.11.3. Επαγγελματικά Λύκεια (ΕΠΑ.Λ) / Επαγγελματικές Σχολές (ΕΠΑ.Σ.).....	68
5.11.4. Μετα-Δευτεροβάθμια μη-Ανώτατη Εκπαίδευση – ΙΕΚ	70
5.12. Οργάνωση του Σχολικού Χρόνου	70
5.12.1. Οργάνωση του Σχολικού Έτους.....	70
5.12.2. Εβδομαδιαίο και Ημερήσιο Πρόγραμμα.....	71
5.13. Αναλυτικό Πρόγραμμα, Μαθήματα, Αριθμός Ωρών Διδασκαλίας.....	71
5.13.1. Υποχρεωτική Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση – Γυμνάσιο.....	73
5.13.2. Γενική μη-Υποχρεωτική Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση – Γενικό Λύκειο.....	74
5.13.3. Επαγγελματικά Λύκεια (ΕΠΑ.Λ.) – Επαγγελματικές Σχολές (ΕΠΑ.Σ.).....	77
5.13.4. Μετα-Δευτεροβάθμια μη-Ανώτατη Εκπαίδευση – ΙΕΚ	78
5.14. Μέθοδοι Διδασκαλίας και Διδακτικό Υλικό.....	78
5.14.1. Υποχρεωτική Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση –Γυμνάσιο.....	79
5.14.2. Γενική μη-Υποχρεωτική Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση –Γενικό Λύκειο.....	79
5.14.3. Επαγγελματικά Λύκεια (ΕΠΑ.Λ.) / Επαγγελματικές Σχολές (ΕΠΑ.Σ.).....	79
5.14.4. Μετα-Δευτεροβάθμια μη-Ανώτατη Εκπαίδευση – ΙΕΚ	80
5.15. Αξιολόγηση των Μαθητών	80
5.15.1. Υποχρεωτική Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση – Γυμνάσιο.....	80
5.15.2. Γενική μη-Υποχρεωτική Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση –γενικό λύκειο.....	81
5.15.3. Επαγγελματικά Λύκεια–ΕΠΑ.Λ.....	83
5.15.4. Μετα-Δευτεροβάθμια μη-Ανώτατη Εκπαίδευση – ΙΕΚ	83
5.16. Πρόοδος των Μαθητών	84
5.16.1. Υποχρεωτική Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση –Γυμνάσιο.....	84
5.16.2. Γενική μη-Υποχρεωτική Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση –γενικό λύκειο.....	85
5.16.3. Επαγγελματικό Λύκειο – ΕΠΑ.Λ.....	85
5.16.4. Μετα-Δευτεροβάθμια μη-Ανώτατη Εκπαίδευση – ΙΕΚ	85
5.17. Πιστοποίηση	86
5.17.1. Υποχρεωτική Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση – Γυμνάσιο.....	86
5.17.2. Γενική μη-Υποχρεωτική Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση – Γενικό Λύκειο.....	86
5.17.3. Επαγγελματικά Λύκεια (ΕΠΑ.Λ.) / Επαγγελματικές Σχολές (ΕΠΑ.Σ.).....	86
5.17.4. Μετα-Δευτεροβάθμια μη-Ανώτατη Εκπαίδευση – ΙΕΚ	86

5.18. Εκπαιδευτική Συμβουλευτική / Συμβουλευτική Σταδιοδρομίας, Σχέσεις Εκπαίδευσης / Απασχόλησης.....	86
5.18.1. Υποχρεωτική Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση – Γυμνάσιο	87
5.18.2. Γενική μη-Υποχρεωτική Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση –Γενικό Λύκειο	88
5.18.3. Επαγγελματικά Λύκεια ΕΠΑ.Λ. / Επαγγελματικές Σχολές ΕΠΑ.Σ.....	88
5.18.4. Μετα-Δευτεροβάθμια μη-Ανώτατη Εκπαίδευση – ΙΕΚ	88
5.19. Ιδιωτική Εκπαίδευση	89
5.20. Διαφορετικά οργανωτικά σχήματα και Εναλλακτικές Δομές.....	90
5.20.1. Εκκλησιαστικά Σχολεία, Εκκλησιαστικά Ινστιτούτα Επαγγελματικής Εκπαίδευσης (Ε.Ι.Ε.Κ)	90
5.20.2. Μειονοτικά Σχολεία.....	91
5.20.3. Σχολεία Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης.....	91
5.20.4. Μουσικά Σχολεία.....	91
5.20.5. Καλλιτεχνικά Σχολεία.....	92
5.20.6. Τμήματα Αθλητικής Διευκόλυνσης Γυμνασίου (Τ.Α.Δ.) και Ειδικά Τμήματα Αθλητικής Διευκόλυνσης Λυκείου (Ε.Τ.Α.Δ.)	93
5.20.7. Πειραματικά Σχολεία.....	93
5.20.8. Σχολεία Ειδικής Αγωγής.....	94
5.20.9. Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας – ΣΔΕ.....	94
5.21. Στατιστικά Στοιχεία.....	94
5.21.1. Υποχρεωτική και μη Υποχρεωτική Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση – Γυμνάσιο, Ενιαίο Λύκειο, ΤΕΕ , ΕΠΑ.Λ και Εναλλακτικές Εκπαιδευτικές Δομές	94
5.21.2. Μετα-Δευτεροβάθμια μη-Ανώτατη Εκπαίδευση – ΙΕΚ	96
6. Τριτοβάθμια Εκπαίδευση	98
6.1. Ιστορική Επισκόπηση.....	99
6.1.1. Ανώτατη Τεχνολογική Εκπαίδευση	99
6.1.2. Ανώτατη Πανεπιστημιακή Εκπαίδευση.....	99
6.2. Τρέχοντες Προβληματισμοί.....	100
6.2.1. Ανώτατη Τεχνολογική Εκπαίδευση	101
6.2.2. Ανώτατη Πανεπιστημιακή Εκπαίδευση.....	101
6.3. Ειδικό Νομοθετικό Πλαίσιο	101
6.3.1. Πανεπιστημιακός Τομέας της Ανώτατης Εκπαίδευσης.....	101
6.3.2. Τεχνολογικός Τομέας της Ανώτατης Εκπαίδευσης.....	102
6.3.3. Ανώτερες Σχολές	102
6.4. Γενικοί Στόχοι.....	103
6.4.1. Ανώτατη Τεχνολογική Εκπαίδευση	103
6.4.2. Ανώτατη Πανεπιστημιακή Εκπαίδευση.....	103
6.4.3. Μεταπτυχιακές Σπουδές	103
6.5. Τύποι Ιδρυμάτων.....	103
6.5.1. Τύποι Ιδρυμάτων στην Ανώτατη Τεχνολογική Εκπαίδευση	104

6.5.2. Τύποι Ιδρυμάτων στην Ανώτατη Πανεπιστημιακή Εκπαίδευση	104
6.5.3. Ανώτερη Εκπαίδευση	105
6.6. Προϋποθέσεις Εισαγωγής στην Ανώτατη Εκπαίδευση	105
6.6.1. Προϋποθέσεις Εισαγωγής στην Ανώτατη Τεχνολογική Εκπαίδευση	105
6.6.2. Προϋποθέσεις Εισαγωγής στην Ανώτατη Πανεπιστημιακή Εκπαίδευση.....	106
6.6.3. Επιλογή Υποψηφίων Ειδικών Κατηγοριών στην Ανώτατη Εκπαίδευση	107
6.6.4. Μετεγγραφές Φοιτητών της Ανώτατης Εκπαίδευσης	108
6.6.5. Προϋποθέσεις Εισαγωγής σε Προγράμματα Μεταπτυχιακών Σπουδών.....	108
6.7. Έξοδα Εγγραφής και/ή Φοίτησης	109
6.8. Οικονομική Υποστήριξη των Φοιτητών	109
6.9. Οργάνωση του Ακαδημαϊκού Έτους.....	110
6.9.1. Οργάνωση του Ακαδημαϊκού Έτους στην Ανώτατη Τεχνολογική Εκπαίδευση.....	110
6.9.2. Οργάνωση του Ακαδημαϊκού Έτους στην Ανώτατη Πανεπιστημιακή Εκπαίδευση.....	111
6.9.3. Οργάνωση Ακαδημαϊκού Έτους στα Προγράμματα Μεταπτυχιακών Σπουδών.....	111
6.10. Κλάδοι Σπουδών, Εξειδίκευση.....	112
6.11. Πρόγραμμα Σπουδών.....	112
6.11.1. Πρόγραμμα Σπουδών στην Ανώτατη Τεχνολογική Εκπαίδευση	113
6.11.2. Πρόγραμμα Σπουδών στην Ανώτατη Πανεπιστημιακή Εκπαίδευση.....	113
6.11.3. Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών	114
6.12. Μέθοδοι Διδασκαλίας.....	115
6.12.1. Μέθοδοι Διδασκαλίας στην Ανώτατη Τεχνολογική Εκπαίδευση	115
6.12.2. Μέθοδοι Διδασκαλίας στην Ανώτατη Πανεπιστημιακή Εκπαίδευση	116
6.12.3. Μέθοδοι Διδασκαλίας στα Προγράμματα Μεταπτυχιακών Σπουδών	116
6.13. Αξιολόγηση Φοιτητών	117
6.13.1. Αξιολόγηση των Φοιτητών στην Ανώτατη Τεχνολογική Εκπαίδευση	117
6.13.2. Αξιολόγηση των Φοιτητών στην Ανώτατη Πανεπιστημιακή Εκπαίδευση	117
6.13.3. Αξιολόγηση των Φοιτητών στα Προγράμματα Μεταπτυχιακών Σπουδών.....	118
6.14. Πρόοδος των Φοιτητών	118
6.14.1. Πρόοδος Φοιτητών στην Ανώτατη Τεχνολογική Εκπαίδευση	118
6.14.2. Πρόοδος των Φοιτητών στην Ανώτατη Πανεπιστημιακή Εκπαίδευση.....	119
6.14.3. Πρόοδος των Φοιτητών στα Προγράμματα Μεταπτυχιακών Σπουδών	119
6.15. Πιστοποίηση	120
6.15.1. Πιστοποίηση Σπουδών στην Ανώτατη Τεχνολογική Εκπαίδευση	120
6.15.2. Πιστοποίηση Σπουδών στην Ανώτατη Πανεπιστημιακή Εκπαίδευση.....	121
6.15.3. Πιστοποίηση Μεταπτυχιακών Σπουδών	121
6.16. Εκπαιδευτική / Επαγγελματική Καθοδήγηση, Σχέσεις Εκπαίδευσης / Απασχόλησης	122
6.16.1. Εκπαιδευτική / Επαγγελματική Καθοδήγηση, Σχέσεις Εκπαίδευσης / Απασχόλησης στην Ανώτατη Τεχνολογική Εκπαίδευση.....	122

6.16.2. Εκπαιδευτική / Επαγγελματική Καθοδήγηση, Σχέσεις Εκπαίδευσης / Απασχόλησης στην Ανώτατη Πανεπιστημιακή Εκπαίδευση	123
6.16.3. Εκπαιδευτική / Επαγγελματική Καθοδήγηση, Σχέσεις Εκπαίδευσης / Απασχόλησης στα Προγράμματα Μεταπτυχιακών Σπουδών	123
6.17. Ιδιωτική Εκπαίδευση	124
6.18. Οργανωτικές Παραλλαγές, Εναλλακτικές Δομές.....	124
6.18.1. Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση – Γενικοί Στόχοι	124
6.18.2. Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση – Προϋποθέσεις Εισαγωγής	124
6.18.3. Μέθοδοι Διδασκαλίας / Εποπτικά Μέσα	125
6.18.4. Προσφερόμενα Μαθήματα	126
6.19. Στατιστικά Στοιχεία.....	127
6.19.1. ΠΙΝΑΚΑΣ 1	127
6.19.2. ΠΙΝΑΚΑΣ 2	127
6.19.3. ΠΙΝΑΚΑΣ 3	128
6.19.4. ΠΙΝΑΚΑΣ 4	128

7. Διά Βίου Εκπαίδευση και Κατάρτιση για Νέους Αποφοίτους και Ενήλικες 129

7.1. Ιστορική Επισκόπηση.....	129
7.2. Τρέχοντες Προβληματισμοί.....	130
7.3. Ειδικό Νομοθετικό Πλαίσιο	131
7.4. Γενικοί Στόχοι.....	134
7.5. Τύποι Ιδρυμάτων.....	136
7.5.1. Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας – Σ.Δ.Ε.	136
7.5.2. Κέντρα Εκπαίδευσης Ενηλίκων – ΚΕΕ	137
7.5.3. Σχολές Γονέων (Σχ.Γ.)	138
7.5.4. Κέντρο Δια Βίου Μάθησης Ενηλίκων από Απόσταση (ΚΕΔΒΜΑΠ).....	139
7.5.5. Νομαρχιακές Επιτροπές Λαϊκής Επιμόρφωσης – Ν.Ε.Λ.Ε.	140
7.5.6. Κέντρο Επαγγελματικής Κατάρτισης (Κ.Ε.Κ.)	140
7.5.7. Κέντρο Μελετών Δια Βίου Εκπαίδευσης και Επιμόρφωσης.....	141
7.5.8. Κέντρο Δια Βίου Μάθησης Εκπαιδευτών Ενηλίκων της (ΚΕΔΒΜ.Εκ.Εν.).....	141
7.5.9. Ινστιτούτο Διαρκούς Εκπαίδευσης Ενηλίκων.....	142
7.5.10. Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο – ΕΑΠ	143
7.6. Γεωγραφική Κατανομή και Πρόσβαση	144
7.7. Προϋποθέσεις Εγγραφής.....	145
7.8. Έξοδα Εγγραφής και/ή Φοίτησης	145
7.9. Οικονομική Υποστήριξη των Εκπαιδευομένων	145
7.10. Βασικοί Τομείς Εξειδίκευσης	146
7.11. Μέθοδοι Διδασκαλίας.....	146
7.12. Εκπαιδευτές/ Επιμορφωτές	147

7.13. Αξιολόγηση/Πρόοδος των Μαθητευομένων.....	147
7.14. Πιστοποίηση Σπουδών.....	147
7.15. Σχέσεις Εκπαίδευσης/Απασχόλησης.....	148
7.16. Ιδιωτική Εκπαίδευση.....	148
7.17. Στατιστικά Στοιχεία.....	149
7.17.1. Πίνακας 1: Προγράμματα ΓΓΔΒΜ.....	149
7.17.2. Πίνακας 2: Προγράμματα ΙΔΕΚΕ.....	150

8. Εκπαιδευτικοί και Εκπαιδευτικό Προσωπικό 151

8.1. Αρχική Εκπαίδευση.....	151
8.1.1. Ιστορική Επισκόπηση.....	151
8.1.2. Τρέχοντες Προβληματισμοί.....	153
8.1.3. Ειδικό Νομοθετικό Πλαίσιο.....	154
8.1.4. Ιδρύματα Εκπαίδευσης – Μέθοδοι Εκπαίδευσης.....	157
8.1.5. Προϋποθέσεις Εγγραφής.....	159
8.1.6. Πρόγραμμα Σπουδών, Ειδικές Δεξιότητες, Κλάδοι Εξειδίκευσης.....	159
8.1.7. Αξιολόγηση, Πιστοποίηση Τίτλων.....	160
8.1.8. Εναλλακτικοί Τρόποι Εκπαίδευσης.....	160
8.2. Υπηρεσιακή Κατάσταση των Εκπαιδευτικών.....	160
8.2.1. Ιστορική Επισκόπηση.....	160
8.2.2. Τρέχοντες Προβληματισμοί.....	162
8.2.3. Ειδικό Νομοθετικό Πλαίσιο.....	162
8.2.4. Πολιτική Σχεδιασμού.....	163
8.2.5. Πρόσβαση στο Επάγγελμα, Διορισμός.....	163
8.2.6. Βαθμός των Εκπαιδευτικών.....	172
8.2.7. Αναπληρώσεις.....	173
8.2.8. Υποστηρικτικά Μέτρα προς τους Εκπαιδευτικούς.....	175
8.2.9. Αξιολόγηση Εκπαιδευτικών.....	177
8.2.10. Διαρκής Επιμόρφωση.....	177
8.2.11. Μισθοί Εκπαιδευτικών.....	181
8.2.12. Ώρες Διδασκαλίας - Άδειες.....	183
8.2.13. Προαγωγή, Εξέλιξη.....	185
8.2.14. Μεταθέσεις.....	187
8.2.15. Απόλυση.....	188
8.2.16. Απόσυρση και Συνταξιοδότηση.....	189
8.3. Διοίκηση Σχολικής Μονάδας.....	191
8.3.1. Απαιτούμενα Προσόντα για το Διορισμό σε θέση Διευθυντή.....	191
8.3.2. Υπηρεσιακή Κατάσταση.....	191
8.4. Έλεγχος της ποιότητας της εκπαίδευσης.....	192
8.4.1. Απαιτούμενα Προσόντα για το Διορισμό σε Θέση Σχολικού Συμβούλου.....	192
8.4.2. Υπηρεσιακή Κατάσταση.....	193

8.5. Υπεύθυνος/οι Εκπαιδευτικής Στήριξης / Καθοδήγησης.....	194
8.6. Άλλο, μη Διδακτικό Προσωπικό	195
8.7. Στατιστικά Στοιχεία	195
8.7.1. ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ ΑΝΑ ΤΥΠΟ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ ΚΑΙ ΒΑΘΜΙΔΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ, 2006-2007	195

9. Αξιολόγηση των εκπαιδευτικών θεσμών και του εκπαιδευτικού συστήματος 196

9.1. Ιστορική Επισκόπηση.....	196
9.2. Τρέχοντες Προβληματισμοί.....	198
9.2.1. Τρέχοντες Προβληματισμοί σχετικά με την αξιολόγηση Σχολείων/Ιδρυμάτων	198
9.3. Διοικητικό και Νομοθετικό Πλαίσιο	200
9.3.1. Διοικητικό και Νομοθετικό Πλαίσιο Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης.....	201
9.3.2. Διοικητικό και Νομοθετικό Πλαίσιο της Ανώτατης Εκπαίδευσης	205
9.3.3. Διοικητικό και Νομοθετικό Πλαίσιο της Δια Βίου Μάθησης	205
9.4. Αξιολόγηση Σχολείων / Ιδρυμάτων.....	206
9.4.1. Σχολικές λειτουργίες υπό αξιολόγηση και αξιολογητές σχολικών μονάδων στην Ελλάδα.....	207
9.4.2. Εσωτερική Αξιολόγηση	208
9.4.3. Εξωτερική Αξιολόγηση	208
9.4.4. Κοινή Αξιολόγηση	209
9.5. Αξιολόγηση του Εκπαιδευτικού Συστήματος.....	209
9.6. Η εκπαιδευτική έρευνα σε σχέση με την αξιολόγηση του εκπαιδευτικού συστήματος. ...	210
9.7. Στατιστικά Στοιχεία	210
9.7.1. Δομές της Γ.Γ.Ε.Ε.....	211
9.7.2. Αυτόνομα Προγράμματα της Γ.Γ.Ε.Ε.	212

10. Ειδική Εκπαιδευτική Στήριξη και Ειδική Αγωγή..... 215

10.1. Ιστορική Επισκόπηση	215
10.2. Τρέχοντες Προβληματισμοί	216
10.3. Προσδιορισμός και Διάγνωση των Ομάδων-Στόχων.....	217
10.3.1. Ειδική Αγωγή	217
10.3.2. Πρόσθετη Διδακτική Στήριξη και Ενισχυτική Διδασκαλία	218
10.4. Οικονομική Υποστήριξη στις Οικογένειες των Μαθητών.....	218
10.5. Ειδική Υποστήριξη στο πλαίσιο του κοινού Εκπαιδευτικού Συστήματος.....	218
10.5.1. Ειδικό Νομοθετικό Πλαίσιο.....	219
10.5.2. Γενικοί Στόχοι.....	220
10.5.3. Ειδικά Μέτρα Υποστήριξης Μαθητών.....	221

10.6. Ειδική Εκπαιδευτική Υποστήριξη σε Ειδικά Σχολεία	223
10.6.1. Ειδικό Νομοθετικό Πλαίσιο.....	224
10.6.2. Γενικοί Στόχοι.....	224
10.6.3. Γεωγραφική Κατανομή και Πρόσβαση	224
10.6.4. Προϋποθέσεις Εγγραφής και Επιλογή Σχολείου.....	224
10.6.5. Κατηγορίες Ηλικιών και Ομαδοποίηση Μαθητών.....	225
10.6.6. Οργάνωση του Σχολικού Έτους	226
10.6.7. Αναλυτικό Πρόγραμμα, Μαθήματα	226
10.6.8. Μέθοδοι Διδασκαλίας και Εποπτικά Μέσα.....	226
10.6.9. Πρόοδος των Μαθητών	227
10.6.10. Εκπαιδευτική / Επαγγελματική Καθοδήγηση, Σχέσεις Εκπαίδευσης / Απασχόλησης	228
10.6.11. Πιστοποίηση Σπουδών	229
10.6.12. Ιδιωτική Εκπαίδευση.....	229
10.7. Ειδικά Μέτρα για Παιδιά/Μαθητές Μεταναστών/Παλινοστούτων	229
10.7.1. Προγράμματα Αντισταθμιστικής Εκπαίδευσης για Παλινοστούτες, Αλλοδαπούς και Τσιγγάνους Μαθητές στο πλαίσιο του Γενικού Σχολείου	230
10.7.2. Διαπολιτισμικά Σχολεία.....	231
10.7.3. Μειονοτικά Σχολεία.....	231
10.7.4. Στοχευμένα αναπτυξιακά προγράμματα	231
10.8. Στατιστικά Στοιχεία.....	233
11. Η Ευρωπαϊκή και Διεθνής Διάσταση στην Εκπαίδευση	236
11.1. Ιστορική Επισκόπηση	236
11.2. Τρέχοντες Προβληματισμοί	236
11.3. Αρχές της Εθνικής Πολιτικής / Ειδικό Νομοθετικό Πλαίσιο	237
11.4. Εθνικά Προγράμματα και Εθνικές Πρωτοβουλίες	237
11.4.1. Διμερή Προγράμματα και Διμερείς Πρωτοβουλίες.....	237
11.4.2. Πολυμερή Προγράμματα και Πολυμερείς Πρωτοβουλίες	238
11.4.3. Άλλα Εθνικά Προγράμματα και Πρωτοβουλίες	240
11.4.4. Ευρωπαϊκά Συγχρηματοδοτούμενα Προγράμματα.....	242
11.5. Ευρωπαϊκή/Διεθνής Διάσταση μέσω του Εθνικού Προγράμματος Σπουδών.....	243
11.5.1. Υποχρεωτική Εκπαίδευση (Νηπιαγωγείο, Δημοτικό, Γυμνάσιο)	244
11.5.3. Εκπαίδευση ενηλίκων	246
11.6. Κινητικότητα και Ανταλλαγές.....	247
11.6.1. Κινητικότητα και Ανταλλαγές Μαθητών/ Φοιτητών	247
11.6.2. Κινητικότητα και Ανταλλαγές του Εκπαιδευτικού και Ακαδημαϊκού Προσωπικού	252
11.6.3. Κινητικότητα εκπαιδευτών και εκπαιδευομένων στην εκπαίδευση ενηλίκων	253
11.7. Στατιστικά Στοιχεία.....	253
11.7.1. Αλλοδαποί και ομογενείς φοιτητές στα Α.Ε.Ι. της Ελλάδας, ανά χώρα υπηκοότητας με συνολικό αριθμό άνω των 100 κατά το ακαδημαϊκό έτος 2006-2007	253

11.7.2. Αλλοδαποί και ομογενείς φοιτητές στα Α.Ε.Ι. της Ελλάδας, ανά γεωγραφική περιοχή κατά το ακαδημαϊκό έτος 2006-2007.....	253
11.7.3. Αλλοδαποί και ομογενείς σπουδαστές στα Τ.Ε.Ι. της Ελλάδας, ανά χώρα υπηκοότητας με συνολικό αριθμό άνω των 100 κατά το ακαδημαϊκό έτος 2006-2007	254
11.7.4. Αλλοδαποί και ομογενείς σπουδαστές στα Τ.Ε.Ι. της Ελλάδας, ανά γεωγραφική περιοχή κατά το ακαδημαϊκό έτος 2006-2007	254
11.7.5. Προτεινόμενος από το ΥΠ.Ε.Π.Θ. αριθμός Ελλήνων υποψηφίων υποτρόφων ανά χώρα κατά το ακαδημαϊκό έτος 2005-2006.....	255
11.7.6. Υποτροφίες από κληροδοτήματα, 2006-2007	256
11.7.7. Έλληνες φοιτητές στο εξωτερικό στο πλαίσιο του προγράμματος «ERASMUS», ανά χώρα υποδοχής, για τα ακαδημαϊκά έτη 2004-2005, 2005-2006 & 2006-2007	256
<i>Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή – Ι.Κ.Υ. ....</i>	<i>256</i>
11.7.8. Πίνακας Ελλήνων φοιτητών στο εξωτερικό στο πλαίσιο του προγράμματος «ERASMUS», ανά τομέα σπουδών, για τα ακαδημαϊκά έτη 2004-2005, 2005-2006 & 2006-2007	257
<i>Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή – Ι.Κ.Υ. ....</i>	<i>257</i>
11.7.9. Έλληνες εκπαιδευτικοί στο εξωτερικό στο πλαίσιο του προγράμματος «ERASMUS», ανά χώρα υποδοχής και ανά τομέα σπουδών.....	258
11.8. Χρήσιμοι Δικτυακοί τόποι.....	258
Γλωσσάρι	259
Νομοθεσία	262
Ιδρύματα.....	277
Βιβλιογραφία	284

1. Πολιτική, Κοινωνική και Οικονομική Κατάσταση

1.1. Ιστορική Επισκόπηση

Το πολίτευμα της Ελλάδας είναι Προεδρευόμενη Κοινοβουλευτική Δημοκρατία. Το ισχύον Σύνταγμα της χώρας ψηφίστηκε από τη Βουλή τον Ιούνιο του 1975 και αναθεωρήθηκε δύο φορές, το 1986 και το 2001.

Στις 12 Ιουνίου 1975 η Ελλάδα υπέβαλε αίτηση για την ένταξή της στην Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα (ΕΟΚ) και στις 28 Μαΐου 1979 υπογράφηκε στην Αθήνα η Πράξη Προσχώρησης της χώρας. Την 1^η Ιανουαρίου 2002 η Ελλάδα εντάχθηκε στην Οικονομική και Νομισματική Ένωση (ΟΝΕ).

Η Ελλάδα συγκαταλέγεται μεταξύ των 51 ιδρυτικών μελών του ΟΗΕ από το 1945. Ανήκει επίσης στο ΝΑΤΟ, το Συμβούλιο της Ευρώπης, τον ΟΑΣΕ (Οργανισμός για την Ασφάλεια και τη Συνεργασία στην Ευρώπη), τον ΟΟΣΑ (Οργανισμός για την Οικονομική Συνεργασία και Ανάπτυξη), τη ΔΕΕ (Δυτικοευρωπαϊκή Ένωση). Έχει συνάψει πληθώρα διμερών και πολυμερών συμφωνιών και ως μέλος της ΕΕ μετέχει σε όλα τα fora συνεργασίας της Ένωσης με άλλες ηπείρους.

1.2. Εκτελεστική και Νομοθετική Εξουσία

Σύμφωνα με το Σύνταγμα (Μέρος Γ', Τμήμα Α', Άρθρο 26) η νομοθετική εξουσία ασκείται από τη Βουλή και τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, ενώ η εκτελεστική εξουσία ασκείται από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας και την Κυβέρνηση, η οποία οφείλει να απολαμβάνει της εμπιστοσύνης της Βουλής.

Η Διοίκηση του Κράτους οργανώνεται κατά το αποκεντρωτικό σύστημα και διαιρείται σε Κεντρικές και Περιφερειακές Υπηρεσίες. Οι κεντρικές υπηρεσίες είναι αρμόδιες για τη γενική κατεύθυνση, καθώς και το συντονισμό και τον έλεγχο νομιμότητας των πράξεων των περιφερειακών οργάνων.

Η διοίκηση των τοπικών υποθέσεων ανήκει στους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης (ΟΤΑ), των οποίων την πρώτη βαθμίδα αποτελούν οι Δήμοι και τη δεύτερη βαθμίδα οι Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις.

Η εκπαιδευτική πολιτική στην Ελλάδα ασκείται κατ' εξοχήν από το Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων (ΥΠΕΠΘ), το οποίο συνεπικουρείται στο έργο του από αρκετούς, εποπτευόμενους από το ΥΠΕΠΘ, φορείς με εξειδικευμένη αποστολή και δράση.

Εκτός από το Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, με το επίσημο εκπαιδευτικό σύστημα και ιδίως με την επαγγελματική κατάρτιση, συνδέονται και άλλα Υπουργεία μέσω κάποιων από τους εποπτευόμενους φορείς τους.

Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων (ΥΠΕΠΘ)

1.3. Θρησκεία

Οι σχέσεις πολιτείας και θρησκευτικών κοινοτήτων στην Ελλάδα καθορίζονται από το Σύνταγμα, τους εκτελεστικούς νόμους και τις διεθνείς συμβάσεις.

Δεν υπάρχει νομικός διαχωρισμός Κράτους και Εκκλησίας.

Σύμφωνα με το Σύνταγμα της Ελλάδας (Μέρος Α', Τμήμα Β', Άρθρο 3) επικρατούσα θρησκεία στην Ελλάδα είναι η θρησκεία της Ανατολικής Ορθόδοξης Εκκλησίας του Χριστού.

Το Ελληνικό Σύνταγμα, επίσης, ορίζει (Μέρος Β', Άρθρο 13) ότι: 1) η ελευθερία της θρησκευτικής συνείδησης είναι απαραβίαστη, 2) η απόλαυση των ατομικών και πολιτικών δικαιωμάτων δεν εξαρτάται από τις θρησκευτικές πεποιθήσεις καθενός, 3) κάθε γνωστή θρησκεία είναι ελεύθερη και τα σχετικά με τη λατρεία της

τελούνται ανεμπόδιστα υπό την προστασία των νόμων, 4) οι λειτουργοί όλων των γνωστών θρησκειών υπόκεινται στην ίδια εποπτεία της πολιτείας και στις ίδιες υποχρεώσεις απέναντί της, όπως και οι λειτουργοί της επικρατούσας θρησκείας.

1.4. Γλώσσα του Κράτους και Άλλες Μειονοτικές Γλώσσες

Η επίσημη γλώσσα του ελληνικού κράτους είναι η ελληνική, η οποία χρησιμοποιείται σε όλη την επικράτεια και σε όλες τις βαθμίδες εκπαίδευσης.

Η μουσουλμανική μειονότητα, η οποία ανέρχεται περίπου στο 1% του συνολικού πληθυσμού της Ελλάδας και κατοικεί στην περιοχή της Θράκης, αριθμεί περί τα 100.000 μέλη, τα οποία είναι τουρκικής, πομακικής και τσιγγανικής καταγωγής.

Για την προαναφερθείσα μουσουλμανική μειονότητα λειτουργούν μειονοτικά σχολεία, στα οποία η διδασκαλία των μαθημάτων γίνεται στην τουρκική και παράλληλα στην ελληνική γλώσσα.

1.5. Δημογραφικά Στοιχεία

Η Ελλάδα βρίσκεται στο νοτιότατο άκρο της ηπειρωτικής Ευρώπης και καλύπτει έκταση 131.957 τετραγωνικών χιλιομέτρων.

Σύμφωνα με τα στοιχεία της Εθνικής Στατιστικής Υπηρεσίας της Ελλάδας (ΕΣΥΕ), βασιζόμενα στην απογραφή του 2001, ο πληθυσμός της χώρας ανέρχεται σε 10.934.080 κατοίκους. Από αυτούς 5,41 εκ. (49,51%) είναι άνδρες και 5,52 εκ. (50,49%) είναι γυναίκες. Στην αρχή του 2007 ο πληθυσμός της Ελλάδος εκτιμάται ότι ανερχόταν σε 11.171.740 άτομα. Ο ρυθμός ετήσιας αύξησης, το 2007, ήταν 3,8 επί πληθυσμού 1.000 κατοίκων, που ισούται με το συντελεστή 0,2 της φυσικής αύξησης (διαφορά του δείκτη γεννητικότητας από το δείκτη θνησιμότητας) συν το συντελεστή 3,6 της καθαρής μετανάστευσης. Στις 31/12/2007 ο πληθυσμός εκτιμάται ότι ανερχόταν σε 11.213.785 άτομα.

Σύμφωνα με τους πίνακες επιβίωσης του έτους 2008 της ΕΣΥΕ, η προσδοκώμενη ζωή κατά τη γένεση ανέρχεται σε 77,4 έτη για τους άνδρες και σε 82,2 έτη, αντιστοίχως, για τις γυναίκες. Τις τελευταίες δεκαετίες η ποσοστιαία συμμετοχή της ηλικιακής ομάδας 0-14 στο συνολικό πληθυσμό μειώνεται, ενώ αντίθετα αυξάνεται η ποσοστιαία συμμετοχή της ηλικιακής ομάδας άνω των 65 χρονών. Σύμφωνα με τις προβλέψεις, η δομή του πληθυσμού –κατά ομάδες ηλικιών— θα είναι τις επόμενες δεκαετίες αρκετά διαφορετική εξαιτίας των δυσμενών δημογραφικών αλλαγών και των τάσεων υπογεννητικότητας και γήρανσης του πληθυσμού. Συγκεκριμένα, βάσει των τελευταίων διαθέσιμων πληθυσμιακών προβολών, οι οποίες βασίζονται στα αποτελέσματα της τελευταίας Απογραφής του 2001, ο συνολικός πληθυσμός της Ελλάδος θα ανέρχεται σε 11.500.000 περίπου άτομα το 2050 (μέση εκδοχή). Η δομή, όμως, του πληθυσμού θα είναι διαφορετική από αυτή του 2000, δηλαδή η αναλογία των παιδιών ηλικίας 0 – 14 ετών προβλέπεται να μειωθεί από 15,3% το 2000 σε 13,0% το 2050, ενώ η αναλογία της ομάδας ηλικιών 65 ετών και άνω προβλέπεται να αυξηθεί από 16,6% το 2000 σε 32,1% το 2050. Το ποσοστό του οικονομικά ενεργού πληθυσμού ηλικίας 15 – 64 ετών προβλέπεται να μειωθεί κατά 13,2 ποσοστιαίες μονάδες και από 68,1% το 2000 θα γίνει 54,9% το 2050.

Για το 2008 το μεγαλύτερο μέρος του πληθυσμού εξακολουθεί να ζει στις μεγάλες πόλεις. Συγκεκριμένα, στο πολεοδομικό συγκρότημα της Αθήνας ζει περίπου το 27,6% του υπολογιζόμενου πληθυσμού της χώρας και στα πολεοδομικά συγκροτήματα Θεσσαλονίκης και Πατρών κατοικούν περίπου το 7,3% και 1,7% του συνολικού πληθυσμού, αντίστοιχα.

Ένα ενδιαφέρον, επίσης, στοιχείο στη δημογραφική εικόνα της Ελλάδας αποτελεί η εκτεταμένη μεταναστευτική ροή προς την χώρα τα τελευταία χρόνια, η οποία εντοπίζεται από τις αρχές της δεκαετίας του 1990 και αφορά κυρίως οικονομικούς μετανάστες από τα Βαλκάνια, τις πρώην σοβιετικές δημοκρατίες και ευρύτερα την Ανατολική Ευρώπη. Σύμφωνα με την απογραφή του 2001, ο αριθμός των μεταναστών ανερχόταν σε 761.813 άτομα. Οι περισσότεροι εξ αυτών διαμένουν στα αστικά κέντρα.

Επεξήγηση: Τα πληθυσμιακά στοιχεία αναφέρονται στο «μόνιμο πληθυσμό». Υπάρχει και ο «πραγματικός πληθυσμός» που ανέρχεται σε 10.964.020 κατοίκους. Από αυτούς 5.427.682 (49,50%) είναι άνδρες και 5.536.338 (50,50%) γυναίκες.

Γενική Γραμματεία Εθνικής Στατιστικής Υπηρεσίας Ελλάδας (ΕΣΥΕ)

1.6. Οικονομία

Βασικοί στόχοι της οικονομικής πολιτικής της Ελλάδας αποτελούν:

- Η δημοσιονομική εξυγίανση.
- Η ανταγωνιστική οικονομία.
- Η ταχύτερη αύξηση της παραγωγικότητας.
- Η αύξηση της απασχόλησης και η μείωση της ανεργίας.
- Η ενίσχυση των επενδύσεων και η προσέλκυση ξένων επενδυτών.
- Η διατήρηση και ενίσχυση της αναπτυξιακής δυναμικής.
- Η εξωστρέφεια της ελληνικής οικονομίας.
- Η τόνωση της επιχειρηματικότητας.
- Η ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής.

Το 2006 ήταν η πρώτη χρονιά από την ένταξη της Ελλάδας στην ΟΝΕ, που το ελληνικό έλλειμμα έπεσε κάτω από το όριο του 3% που θέτει η ΕΕ. Το δημόσιο χρέος ως ποσοστό του ΑΕΠ έχει μειωθεί στα χαμηλότερα επίπεδα της τελευταίας δεκαετίας. Το δημόσιο χρέος ως ποσοστό του ΑΕΠ διαμορφώθηκε στο τέλος του 2007 γύρω στο 95% και το 2008 μειώθηκε στο 93,1%.

Παρά τις αρνητικές επιπτώσεις από τη διεθνή χρηματοπιστωτική κρίση, η οικονομική ανάπτυξη παραμένει υπερδιπλάσια από τον μέσο όρο της ευρωζώνης. Ο ρυθμός ανάπτυξης της οικονομίας την περίοδο 2004-2007 διαμορφώθηκε στο 4,1% και το 2008 στο 2,9%.

Το ποσοστό ανεργίας περιορίστηκε στο 7,2% το γ' τρίμηνο του 2008. Το Μάιο του 2008 η ανεργία ήταν χαμηλότερη από το μέσο όρο της ευρωζώνης. Οι επενδύσεις αυξήθηκαν το 2007 σημειώνοντας την τέταρτη καλύτερη επίδοση στην ευρωζώνη. Οι εξαγωγές αγαθών έφθασαν το 2007 τα 17,2 € δισ. Η άνοδος που σημειώθηκε στις εξαγωγές τα τελευταία χρόνια είναι ταχύτερη από το ρυθμό αύξησης του ονομαστικού ΑΕΠ.

Στο πλαίσιο της αύξησης των δαπανών κοινωνικής προστασίας, οι κοινωνικές μεταβιβάσεις έφθασαν στο 17,9% του ΑΕΠ το 2008. Σε αυτό τον τομέα η Ελλάδα κατέλαβε την 2η θέση μεταξύ των χωρών της ευρωζώνης. Το κατά κεφαλήν ΑΕΠ της Ελλάδας σε μονάδες ισοτιμίας αγοραστικής δύναμης έφθασε το 2007 στο 87,2% του μέσου όρου της Ε.Ε. των «15».

Εκθεση του Διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδος

Επικαιροποιημένο Πρόγραμμα Σταθερότητας και Ανάπτυξης (2006-2009)

Φάκελος Ελληνική Οικονομία 2004 - 2008

1.7. Στατιστικά Στοιχεία

1.7.1. Βασικά μακροοικονομικά μεγέθη

Κατά κεφαλή μεγέθη (σε τρέχουσες τιμές)

	2005*	2006*	2007*
Συνολικός πληθυσμός στο μέσο του έτους	11.103.929	11.148.533	11.192.849
Ακαθάριστο εγχώριο προϊόν σε αγοραίες τιμές	17.800	19.124	20.386
Ακαθάριστο εθνικό εισόδημα σε αγοραίες τιμές	17.521	18.727	19.805
Καθαρό εθνικό εισόδημα σε αγοραίες τιμές	15.574	16.656	17.603
Καθαρό εθνικό διαθέσιμο εισόδημα	15.554	16.651	17.458

(*) Προσωρινά στοιχεία

Πηγή: ΕΣΥΕ, 2008

1.7.2. Ρυθμός ανάπτυξης

Έτος	Μεταβολή Ετήσιου ΑΕΠ
2005	2,9 %
2006	4,5 %
2007	4,0 %
2008	2,9 %

Πηγή: ΕΣΥΕ, 2008 & EUROSTAT, 2008

1.7.3. Ποσοστό εργατικού δυναμικού στο σύνολο του πληθυσμού ανά επίπεδο εκπαίδευσης

Επίπεδο εκπαίδευσης	2008
Σύνολο	49,7
Διδακτορικό ή μεταπτυχιακός τίτλος	86,1
Πτυχίο ΑΕΙ	74
Πτυχίο ΤΕΙ	74,2
Απολυτήριο Μέσης Εκπαίδευσης (υποχρεωτικής και μη υποχρεωτικής)	51,6
Απολυτήριο Μέσης Εκπαίδευσης (μόνο υποχρεωτικής)	44
Απολυτήριο Δημοτικού	34,2
Μερικές τάξεις Δημοτικού	7,5
Δεν πήγε καθόλου σχολείο	6,8

Πηγή: ΕΣΥΕ, 2008

1.7.4. Ποσοστό ανέργων στο σύνολο του εργατικού δυναμικού ανά επίπεδο εκπαίδευσης

Επίπεδο εκπαίδευσης	2008
Σύνολο	3,8
Διδακτορικό ή μεταπτυχιακός τίτλος	5,4
Πτυχίο ΑΕΙ	4,4
Πτυχίο ΤΕΙ	7,9
Απολυτήριο Μέσης Εκπαίδευσης (υποχρεωτικής και μη υποχρεωτικής)	4,3
Απολυτήριο Μέσης Εκπαίδευσης (μόνο υποχρεωτικής)	3,9
Απολυτήριο Δημοτικού	1,9
Μερικές τάξεις Δημοτικού	0,4
Δεν πήγε καθόλου σχολείο	0,3

Πηγή: ΕΣΥΕ, 2008

1.7.5. Αστικός και αγροτικός πληθυσμός της Ελλάδας

Απογραφή 2001

	Πληθυσμός			Ποσοστιαία κατανομή %	
	Σύνολο	Αστικός	Αγροτικός	Αστικός	Αγροτικός
α	10,964,020	7,984,414	2,983,606	72.8	27.2
β	10,934,097	8,211,646	2,722,451	75.1	24.9

Επεξηγήσεις: Τα στοιχεία της σειράς α αναφέρονται στον "πραγματικό πληθυσμό"

Τα στοιχεία της σειράς β αναφέρονται στο "μόνιμο πληθυσμό"

1.7.6. Μετανάστευση: Αλλοδαποί στην Ελλάδα

Σύνολο	621.023
Μετανάστες προερχόμενοι από την Ευρώπη	534.806
Μετανάστες προερχόμενοι από άλλες ηπείρους	86.217

Πηγή: ΕΣΥΕ, 2008

Επεξήγηση: Τα στοιχεία αναφέρονται στο "μόνιμο πληθυσμό"

2. Γενική Οργάνωση του Εκπαιδευτικού Συστήματος και της Διοίκησης της Εκπαίδευσης

Η γενική οργάνωση και διοίκηση του εκπαιδευτικού συστήματος βρίσκεται σε αντιστοιχία με την οργανωτική και διοικητική δομή του κράτους. Ως εκ τούτου, παρουσιάζει την ακόλουθη ιεραρχική διάρθρωση:

- Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων
- Περιφερειακές Διευθύνσεις Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης και αντίστοιχα Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης
- Διευθύνσεις Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης και Διευθύνσεις Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης σε νομαρχιακό επίπεδο
- Κατά τόπους Γραφεία Εκπαίδευσης
- Σχολικές Μονάδες.

Για περισσότερες πληροφορίες συμβουλευτείτε τις αντίστοιχες υποενότητες.

Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων (ΥΠΕΠΘ)

2.1. Ιστορική επισκόπηση

Κατά τη διάρκεια του 19^{ου} και ως τα μέσα του 20^{ου} αιώνα πραγματοποιήθηκαν στην Ελλάδα μια σειρά μεταρρυθμιστικών εγχειρημάτων στο χώρο της εκπαίδευσης, που αφορούσαν τη δομή του συστήματος, το περιεχόμενο των σπουδών αλλά και τη γλώσσα διδασκαλίας.

Με το Σύνταγμα του 1975 τίθεται το νέο γενικό πλαίσιο της εκπαιδευτικής πολιτικής, που εισάγεται με την μεταρρύθμιση στην Παιδεία ένα χρόνο μετά. Πρόκειται για μια σημαντική, για τα μέχρι τότε δεδομένα, εκπαιδευτική μεταρρύθμιση που συνοδεύεται από τις ακόλουθες αλλαγές:

- Καθιερώνεται η δημοτική γλώσσα ως γλώσσα διδασκαλίας καθώς και συγγραφής των διδακτικών βιβλίων σε όλες τις βαθμίδες εκπαίδευσης.
- Η Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση διακρίνεται σε δύο ανεξάρτητους αυτοτελείς τριετείς κύκλους, το Γυμνάσιο και το Λύκειο.
- Η υποχρεωτική εκπαίδευση αυξάνεται από έξι (6) σε εννέα (9) έτη, δηλαδή μέχρι το τέλος του Γυμνασίου.
- Αναβαθμίζεται το επίπεδο της Τεχνικής και Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και καταβάλλονται προσπάθειες για τον προσανατολισμό μεγαλύτερου αριθμού μαθητών προς αυτήν.
- Δίνεται έμφαση στον εκσυγχρονισμό των αναλυτικών προγραμμάτων, τη συγγραφή νέων βιβλίων και την καλύτερη διοίκηση και εποπτεία της εκπαίδευσης.

Κατά τη δεκαετία του 1980 εγκαινιάστηκε ένα εκτεταμένο πρόγραμμα νομοθετικής μεταρρύθμισης στο χώρο της εκπαίδευσης, το οποίο, μέχρι το 1996, περιελάμβανε τις ακόλουθες κύριες αλλαγές:

- Εισαγωγή του μονοτονικού συστήματος στη διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας.
- Εισαγωγή νέων γνωστικών αντικειμένων στην Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση και διδασκαλία τους από ειδικευμένο διδακτικό προσωπικό. Ενίσχυση της Ειδικής Αγωγής.
- Υποχρεωτική διδασκαλία της ξένης γλώσσας στο πρόγραμμα σπουδών του δημοτικού σχολείου.
- Καθιέρωση της υποχρεωτικής επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών.

- Ίδρυση του Ελληνικού Ανοικτού Πανεπιστημίου.
- Αναβάθμιση των παιδαγωγικών σπουδών με μετατροπή τους από σχολές διετούς φοίτησης σε πανεπιστημιακά τμήματα τετραετούς φοίτησης.
- Διεύρυνση της συμμετοχικότητας στη διοίκηση των πανεπιστημιακών ιδρυμάτων.

Μετά τα μέσα της δεκαετίας του 1990 διακρίνουμε τις εξής κύριες εκπαιδευτικές αλλαγές:

- Αλλαγή του τρόπου εισαγωγής των υποψηφίων στην τριτοβάθμια εκπαίδευση.
- Καθιέρωση του Ολοήμερου Σχολείου, καθώς και των Σχολείων Δεύτερης Ευκαιρίας.
- Σταδιακή εισαγωγή πολιτικών αξιολόγησης των εκπαιδευτικών και του εκπαιδευτικού έργου.
- Αναβάθμιση των ΤΕΙ και μετατροπή τους σε ανώτατα εκπαιδευτικά ιδρύματα τετραετούς φοίτησης.
- Ίδρυση Περιφερειακών Κέντρων Συμβουλευτικής και Προσανατολισμού.
- Συστηματοποίηση των πολιτικών και ενίσχυση των δομών που σχετίζονται με την Δια Βίου Εκπαίδευση και Κατάρτιση.

Με την είσοδο στον 21^ο, οι σημαντικότερες εκπαιδευτικές αλλαγές είναι οι ακόλουθες:

- Επέκταση στα (δέκα) 10 έτη της περιόδου υποχρεωτικής εκπαίδευσης που ξεκινά από την ηλικία των πέντε (5) ετών.
- Εκμάθηση δεύτερης ξένης γλώσσας από το δημοτικό.
- Μεταρρύθμιση στην Δευτεροβάθμια Επαγγελματική Εκπαίδευση με την ίδρυση Επαγγελματικών Λυκείων(ΕΠΑ.Λ.) και Επαγγελματικών Σχολών(ΕΠΑ.Σ.).
- Ίδρυση του Ελληνικού Διεθνούς Πανεπιστημίου στην Ελλάδα.
- Νομοθετικές παρεμβάσεις προς την κατεύθυνση της αύξησης ευρωπαϊκής διάστασης των ελληνικών πανεπιστημιακών τμημάτων (π.χ. καθιέρωση των κοινών προγραμμάτων σπουδών).
- Εισαγωγή νέου πλαισίου νόμου για την Ανώτατη Πανεπιστημιακή Εκπαίδευση.
- Εισαγωγή νόμου σχετικά με την αξιολόγηση των πανεπιστημίων.
- Αναβάθμιση και εκσυγχρονισμός του εθνικού φορέα αναγνώρισης πανεπιστημιακών τίτλων με την ίδρυση του ΔΟΑΤΑΠ (Διαπανεπιστημιακός Οργανισμός Αναγνώρισης Τίτλων Ακαδημαϊκών και Πληροφόρησης).
- Ολοκληρωμένες νομοθετικές παρεμβάσεις στο χώρο της δια βίου μάθησης.
- Μεταρρυθμιστικός Νόμος για την εκπαίδευση των ατόμων με αναπηρία και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες που καθιστά την εκπαίδευση υποχρεωτική για αυτά τα άτομα.
- Μέριμνα για θέματα Διαπολιτιστικής Εκπαίδευσης και θέματα ομογενών.
- Ενίσχυση της εκπαιδευτικής διοικητικής αποκέντρωσης της εκπαίδευσης.

Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο (ΕΑΠ)

Διεθνές Πανεπιστήμιο

Διεπιστημονικός Οργανισμός Αναγνώρισης Τίτλων Ακαδημαϊκών και Πληροφόρησης (ΔΟΑΤΑΠ)

2.2. Τρέχοντες Προβληματισμοί

Βασικό συστατικό στοιχείο της εκπαιδευτικής πολιτικής αποτελεί η διατήρηση της πολιτικής σταδιακής αύξησης του ποσοστού του ΑΕΠ που διατίθεται για την Παιδεία.

Ιδιαίτερη έμφαση δίδεται ήδη στην προσπάθεια συγκρότησης μιας συνολικής στρατηγικής προώθησης της Δια Βίου Μάθησης, σε εθνικό επίπεδο. Πρόκειται για εγχείρημα, που εντάσσεται στην συνολικότερη

στρατηγική της κυβέρνησης για την ανάπτυξη των ανθρώπινων πόρων και την επένδυση στο ανθρώπινο κεφάλαιο. Η δημιουργία ενός ολοκληρωμένου θεσμικού πλαισίου για τη Δια Βίου Μάθηση, η αναβάθμιση της λειτουργίας υπάρχοντων θεσμών εκπαίδευσης ενηλίκων και τεχνικο-επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης καθώς και η δημιουργία νέων αντίστοιχων θεσμών (όπως τα Ινστιτούτα Δια Βίου Εκπαίδευσης), απηχεί την προσπάθεια συστηματοποίησης και λειτουργικής δικτύωσης των υφισταμένων πλαισίων εκπαίδευσης και κατάρτισης. Απώτερος στόχος είναι η προώθηση της Δια Βίου Μάθησης, με την παροχή γνώσης καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής, με συνεχή επικαιροποίηση των γνώσεων καθ' όλο τον εργασιακό βίο προκειμένου να καταπολεμηθεί η ανεργία και ο κοινωνικός αποκλεισμός, και να προωθηθεί η κοινωνική ενσωμάτωση.

Στο πλαίσιο της προαναφερθείσας στρατηγικής για την εκπαίδευση και κατάρτιση του ανθρώπινου δυναμικού και τη σύνδεσή του με την αγορά εργασίας, εντάσσεται και η κομβική επιλογή της ενεργοποίησης του [Εθνικό Σύστημα Σύνδεσης Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης με την Απασχόληση \(ΕΣΣΕΕΚΑ\)](#). Παράλληλα η άμεση σύνδεσή του με το Εθνικό Κέντρο Πιστοποίησης (ΕΚΕΠΙΣ) και τον Οργανισμό Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (ΟΕΕΚ), αντανακλά το εγχείρημα δημιουργίας ενός ενιαίου συστήματος πιστοποίησης επαγγελματικών προσόντων.

Πρωθείται η υφιστάμενη περιφερειακή αποκέντρωση της Διοίκησης της Εκπαίδευσης στο πλαίσιο ενίσχυσης της περιφέρειας. Στόχος είναι η ενίσχυση του ρόλου των Περιφερειακών Διευθυντών, ώστε να μπορούν να ανταποκρίνονται αμεσότερα στις ανάγκες που εμφανίζει το εκπαιδευτικό σύστημα στη γεωγραφική τους αρμοδιότητα. Οι αλλαγές στη διοικητική λειτουργία, στο πλαίσιο της εκπαίδευσης, εντάσσονται στο συνολικό εγχείρημα αναδιοργάνωσης της Δημόσιας Διοίκησης.

Κομβικό σημείο του δημόσιου διαλόγου αλλά και της εκπαιδευτικής πολιτικής αποτελούν επίσης μια σειρά ζητημάτων που σχετίζονται με τη θεσμική οργάνωση και την ενδοσυστηματική λειτουργία της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης. Ένα χαρακτηριστικό σημείο στο πλαίσιο της συγκεκριμένης προσπάθειας αναμόρφωσης αποτελεί η επέκταση της υποχρεωτικής εκπαίδευσης από εννέα (9) σε δέκα (10) χρόνια από το σχολικό έτος 2007-2008 με την προσθήκη ενός έτους προσχολικής εκπαίδευσης, ως υποχρεωτικής βαθμίδας εκπαίδευσης (βλ. κεφάλαιο 3.).

Στο πλαίσιο του εκσυγχρονισμού του περιεχομένου σπουδών, ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στο [Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγραμμάτων Σπουδών \(ΔΕΠΠΣ\)](#) και στα συνακόλουθα Αναλυτικά Προγράμματα Σπουδών. Η καινοτόμος αυτή προσπάθεια που αναπροσαρμόζει τους στόχους και τις μεθόδους διδασκαλίας, προωθεί τη διασύνδεση των γνωστικών αντικειμένων και τη σφαιρική ανάλυση βασικών εννοιών και προβάλλει την παράμετρο της διαθεματικής προσέγγισης της γνώσης στη σχολική πράξη. Στο ίδιο πλαίσιο εντάσσεται και η «Ευέλικτη Ζώνη», εκπαιδευτική πρακτική που υποστηρίζεται από ειδικά διαμορφωμένο εκπαιδευτικό υλικό και έχει ως σκοπό την προώθηση της διαθεματικής προσέγγισης της γνώσης μέσα από βιωματικές και συμμετοχικές εκπαιδευτικές μεθοδολογίες.

Ιδιαίτερη έμφαση δίδεται στην ανθρωποκεντρική πλευρά της εκπαίδευσης με την οργάνωση και ενίσχυση της Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης. Η πολιτεία δεσμεύεται να κατοχυρώνει και να αναβαθμίζει διαρκώς τον υποχρεωτικό χαρακτήρα της ειδικής αγωγής και εκπαίδευσης ως αναπόσπαστο μέρος της υποχρεωτικής και δωρεάν δημόσιας παιδείας και να μεριμνά για την παροχή δωρεάν δημόσιας ειδικής αγωγής και εκπαίδευσης στους αναπήρους όλων των ηλικιών και για όλα τα στάδια και τις εκπαιδευτικές βαθμίδες (Νόμος 3699/2008).

Θεμελιώδη επιλογή της πολιτικής του ΥΠΕΠΘ αποτελεί η προώθηση της συστηματικής διαβούλευσης για θέματα εκπαίδευσης σε εθνικό επίπεδο, και συνακόλουθα η αξιοποίηση του εθνικού διαλόγου και των επιμέρους προτάσεων των ομάδων ενδιαφέροντος, μέσω του Εθνικού Συμβουλίου Παιδείας (ΕΣΥΠ) και των θεματικών Οργάνων του, στην εκπόνηση εκπαιδευτικής πολιτικής (ειδικά σε ζητήματα αιχμής, όπως η αξιολόγηση, η Δια Βίου Μάθηση κ.λπ.).

Οργανισμός Επαγγελματικής Εκπαίδευσης & Κατάρτισης (ΟΕΕΚ)

Εθνικό Κέντρο Πιστοποίησης (ΕΚΕΠΙΣ)

Ινστιτούτο Δια Βίου Εκπαίδευσης (Ι.Δ.Β.Ε.)

Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων (ΥΠΕΠΘ)

N. 3699/2008: Ειδική Αγωγή και Εκπαίδευση ατόμων με αναπηρία ή με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες

2.3. Θεμελιώδεις Αρχές και Βασική Νομοθεσία

Η εκπαίδευση, σύμφωνα με το άρθρο 16 του Συντάγματος, αποτελεί βασική αποστολή του Κράτους και έχει ως σκοπό την ηθική, πνευματική, επαγγελματική και φυσική αγωγή των Ελλήνων, την ανάπτυξη εθνικής και θρησκευτικής συνείδησης και τη διάπλαση αυτών ως ελευθέρων και υπεύθυνων πολιτών.

Ειδικότερα, η εκπαιδευτική διαδικασία όπως αυτή προκύπτει από την κατάρτιση των σύγχρονων προγραμμάτων σπουδών επιδιώκει την ολόπλευρη ανάπτυξη της προσωπικότητας του μαθητή και την επιτυχή κοινωνική ένταξή του, μέσα από την ανάπτυξη νοητικών, συναισθηματικών και ψυχοκινητικών ικανοτήτων και δεξιοτήτων. Κύριοι άξονες αυτής της προσπάθειας είναι οι:

Παροχή γενικής παιδείας.

Καλλιέργεια των δεξιοτήτων του μαθητή και ανάδειξη των ενδιαφερόντων του.

Εξασφάλιση ίσων ευκαιριών και δυνατοτήτων μάθησης για όλους τους μαθητές.

Ενίσχυση της πολιτισμικής και γλωσσικής ταυτότητας στο πλαίσιο μιας πολυπολιτισμικής κοινωνίας.

Ευαισθητοποίηση για την αναγκαιότητα προστασίας του φυσικού περιβάλλοντος και υιοθέτηση ανάλογων προτύπων συμπεριφοράς.

Προετοιμασία για την αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών πληροφόρησης και επικοινωνίας.

Ευαισθητοποίηση σε θέματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Σύνδεση με την αγορά εργασίας.

Η βασική νομοθεσία περιλαμβάνεται στα κάτωθι:

Σύνταγμα 2001(αρθ.16).

Νόμος 682/1977: «Περί ιδιωτικών σχολείων ιδιωτικής εκπαίδευσης και σχολικών οικοτροφείων».

Νόμος 1566/1985: «Για τη δομή και λειτουργία της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης και άλλες διατάξεις».

Νόμος 2817/2000: «Περιφερειακές Διευθύνσεις Εκπαίδευσης».

Νόμος 2916/2001: «Δομή της Ανώτατης Εκπαίδευσης και διευθέτηση θεμάτων του Τεχνολογικού Τομέα».

Νόμος 2986/2002: «Οργάνωση των Περιφερειακών Υπηρεσιών της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου και των εκπαιδευτικών, επιμόρφωση εκπαιδευτικών και άλλες διατάξεις».

Νόμος 3027/2002 «Ρύθμιση θεμάτων Οργανισμού Σχολικών Κτηρίων Ανώτατης Εκπαίδευσης και άλλες διατάξεις».

Υπ. Απ. 21072α/Γ2/ ΦΕΚ 303 τ.Β'/13-3-2003 και Υπ. Απ. 21072β/Γ2/ΦΕΚ 304 τ.Β'/13-3-2003, «Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγράμματος Σπουδών και Αναλυτικά Προγράμματα Σπουδών Δημοτικού και Γυμνασίου».

Νόμος 3255/2004: «Ρυθμίσεις Θεμάτων όλων των Εκπαιδευτικών Βαθμίδων».

Νόμος 3369/2005: «Συστηματοποίηση της Δια Βίου Μάθησης και Άλλες Διατάξεις».

Νόμος 3467/06: «Επιλογή στελεχών πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, ρύθμιση θεμάτων διοίκησης και εκπαίδευσης και άλλες διατάξεις».

Νόμος 3475/2006: «Οργάνωση και λειτουργία της δευτεροβάθμιας επαγγελματικής εκπαίδευσης και άλλες διατάξεις».

Νόμος 3549/2007: «Μεταρρύθμιση του θεσμικού πλαισίου για τη δομή και λειτουργία των ανώτατων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων».

Νόμος 3653/2008: «Θεσμικό πλαίσιο έρευνας και τεχνολογίας και άλλες διατάξεις»

Νόμος 3696/2008: «Ίδρυση και λειτουργία κολλεγίων και άλλες διατάξεις»

Νόμος 3699/2008 «Ειδική Αγωγή και Εκπαίδευση ατόμων με αναπηρία ή με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες»

N.2817/2000: Εκπαίδευση ατόμων με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες και άλλες διατάξεις

άθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου και των εκπαιδευτικών, επιμόρφωση των εκπαιδευτικών και άλλες διατάξεις

N.3255/2004:Ρύθμιση θεμάτων όλων των εκπαιδευτικών βαθμίδων

N.3467/2006: Επιλογή στελεχών πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, ρύθμιση θεμάτων διοίκησης της εκπαίδευσης και άλλες διατάξεις

N.682/1977: Περί ιδιωτικών σχολείων γενικής εκπαίδευσης και σχολικών οικοτροφείων

N. 3653/2008: Θεσμικό πλαίσιο έρευνας και τεχνολογίας και άλλες διατάξεις

N. 3696/2008: Ίδρυση και λειτουργία καλλεγίων και άλλες διατάξεις

N. 3699/2008: Ειδική Αγωγή και Εκπαίδευση ατόμων με αναπηρία ή με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες

N.1566/1985:Δομή και λειτουργία της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και άλλες διατάξεις

N.2916/2001:Διάρθρωση της ανώτατης εκπαίδευσηςκαι ρύθμιση θεμάτων του τεχνολογικού τομέα αυτής

N.3027/2002: Ρύθμιση θεμάτων οργανισμού σχολικών κτιρίων, ανώτατης εκπαίδευσης και άλλες διατάξεις

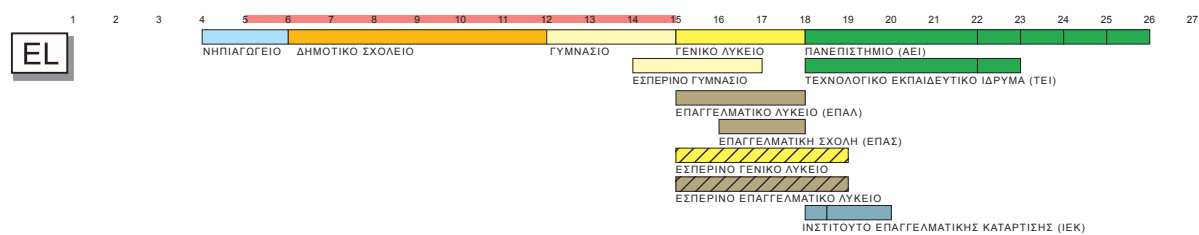
N.3369/2005:Συστηματοποίηση της δια βίου μάθησης και άλλες διατάξεις

N.3475/2006:Οργάνωση και λειτουργία της δευτεροβάθμιας επαγγελματικής εκπαίδευσης και άλλες διατάξεις

N.3549/2007: Μεταρρύθμιση του θεσμικού πλαισίου για τη δομή και λειτουργία των Ανωτάτων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων

2.4. Γενική Δομή και Βαθμίδες της Εκπαίδευσης

Οργάνωση του εκπαιδευτικού συστήματος στην Ελλάδα, 2008/09

 Προσχολική εκπαίδευση - ISCED 0 (για την οποία το Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων δεν είναι αρμόδιο)	 Προσχολική εκπαίδευση - ISCED 0 (για την οποία το Υπουργείο είναι αρμόδιο)
 Πρωτοβάθμια - ISCED 1	 Ενιαία δομή - ISCED 1 + ISCED 2 (καμία θεσμική διάκριση μεταξύ ISCED 1 και 2)
 Κατώτερη Γενική δευτεροβάθμια - ISCED 2 (συμπεριλαμβανομένης της προ-επαγγελματικής)	 Κατώτερη Επαγγελματική δευτεροβάθμια - ISCED 2
 Ανώτερη Γενική δευτεροβάθμια - ISCED 3	 Ανώτερη Επαγγελματική δευτεροβάθμια - ISCED 3
 Μετα-δευτεροβάθμια μη-τριτοβάθμια - ISCED 4	
 Τριτοβάθμια εκπαίδευση - ISCED 5A	 Τριτοβάθμια εκπαίδευση - ISCED 5B
Αντιστοιχία με τα επίπεδα ISCED: ISCED 0 ISCED 1 ISCED 2	
 Πλήρους φοίτησης υποχρεωτική εκπαίδευση	 Μερικής φοίτησης υποχρεωτική εκπαίδευση
 Προγράμματα σπουδών μερικής φοίτησης ή συνδυασμός σχολείου και εργασιακής εμπειρίας	 Επιπλέον έτος
 -/η/- υποχρεωτική εργασιακή εμπειρία + διάρκεια	 Σπουδές στο εξωτερικό

Πηγή: Ευρυδική

Η εκπαίδευση παρέχεται σε τρεις (3) βαθμίδες:

- Την Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση, η οποία περιλαμβάνει το Νηπιαγωγείο και το Δημοτικό Σχολείο.
- Τη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση, η οποία περιλαμβάνει το Γυμνάσιο, το Λύκειο, Γενικό και Επαγγελματικό, καθώς και τις Επαγγελματικές Σχολές.
- Την Ανώτατη Εκπαίδευση, η οποία περιλαμβάνει τα Πανεπιστήμια ([ΑΕΙ](#)), τα Πολυτεχνεία, τα Τεχνολογικά Εκπαιδευτικά Ιδρύματα ([ΤΕΙ](#)) και την .
- Η φοίτηση στο δεύτερο κύκλο Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης είναι προαιρετική και η διάρκειά της ανέρχεται στα τρία (3) χρόνια για τα Ημερήσια Γενικά και Επαγγελματικά Λύκεια και τέσσερα (4) για τα εσπερινά.
- Επίσημη, αλλά αδιαβάθμιτη, είναι η κατάρτιση που παρέχεται από τα Ινστιτούτα Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΙΕΚ), που ανήκουν στην κατηγορία της μετα-υποχρεωτικής Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης.
- Αναλυτικότερες πληροφορίες για τις βαθμίδες της εκπαίδευσης παρουσιάζονται στα αντίστοιχα κεφάλαια. (Κεφάλαιο 3 – Προσχολική Αγωγή, κεφάλαιο 4 – Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση, κεφάλαιο 5 – Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση, κεφάλαιο 6 – Ανώτατη Εκπαίδευση, κεφάλαιο 7 - Δια Βίου Εκπαίδευση και Κατάρτιση).

2.5. Υποχρεωτική Εκπαίδευση

- Σύμφωνα με το ισχύον νομοθετικό πλαίσιο, η εκπαίδευση στη χώρα μας είναι υποχρεωτική από την ηλικία των πέντε (5) έως την ηλικία των δεκαπέντε (15) ετών, χρονικό διάστημα που αντιστοιχεί σε Νηπιαγωγείο, Δημοτικό και Γυμνάσιο.
- Όποιος έχει την επιμέλεια ανηλίκου μαθητή και παραλείπει την εγγραφή ή την εποπτεία του σε ό,τι αφορά τη φοίτησή του, τιμωρείται σύμφωνα με τον Ποινικό Κώδικα.

2.6. Γενική Διοίκηση

- Το Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων (ΥΠΕΠΘ) εποπτεύει τη διοίκηση όλων των σχολείων της χώρας, δια μέσου των Κεντρικών και Περιφερειακών Υπηρεσιών του καθώς και των Συμβουλίων γνωμοδοτικού και επιστημονικού χαρακτήρα, που έχουν συσταθεί και λειτουργούν στην Κεντρική Υπηρεσία του Υπουργείου και τις Περιφερειακές Υπηρεσίες. Στην Κεντρική Υπηρεσία συγκροτούνται επίσης τα Ανώτατα Συμβούλια για την Επιλογή Στελεχών Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης.
- Σε νομαρχιακό επίπεδο, την ευθύνη της διοικητικής εποπτείας και ελέγχου για τα σχολεία Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης έχουν οι Διευθύνσεις Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης με αντίστοιχα Γραφεία που υπάγονται σε αυτές. Ο έλεγχος νομιμότητας του έργου τους ασκείται από το Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων. Σε επίπεδο περιφέρειας, ο διοικητικός έλεγχος ασκείται από τις οικείες Περιφερειακές Διευθύνσεις Εκπαίδευσης οι οποίες με την σειρά τους υπάγονται απευθείας στον Υπουργό Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων.

Τα ιδρύματα Ανώτατης Εκπαίδευσης που συνιστούν Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου είναι αυτοδιοικούμενα. Σε αυτά, ασκείται έλεγχος νομιμότητας από τον Υπουργό Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων μόνο για διοικητικές πράξεις για την έκδοση των οποίων συμπράττει και ο Υπουργός. Τη νομιμότητα των υπόλοιπων πράξεων Πανεπιστημίων και Τεχνολογικών Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων κρίνουν - εφόσον κριθεί απαραίτητο - τα Δικαστήρια ή οι Ελεγκτές δημόσιας διοίκησης. Ο Υπουργός Παιδείας μπορεί να καλεί και να συζητά, για θέματα της αρμοδιότητάς τους, τους Πρυτάνεις των Πανεπιστημίων και τους Προέδρους των ΤΕΙ.

Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων (ΥΠΕΠΘ)

2.6.1. Γενική Διοίκηση σε Εθνικό Επίπεδο

Η βασική ευθύνη για τον σχεδιασμό και την υλοποίηση της εκπαιδευτικής πολιτικής, καθώς και η ευθύνη της διοίκησης της εκπαίδευσης σε όλους τους τομείς, υπηρεσίες και βαθμίδες ασκείται από τον Υπουργό Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων. Στο έργο του αυτό υποβοηθείται από δύο Υφυπουργούς με διακριτούς τομείς ευθύνης.

Μετά τον Υπουργό και τους Υφυπουργούς, ο Γενικός Γραμματέας προϊστάται όλων των υπηρεσιών του Υπουργείου και ασκεί τις αρμοδιότητες που κάθε φορά του μεταβιβάζονται από τον Υπουργό και τους Υφυπουργούς.

Στο Υπουργείο Παιδείας υπάγονται επίσης: η Γενική Γραμματεία Νέας Γενιάς (ΓΓΝΓ) που έχει αρμοδιότητα να συμβάλει στη διασφάλιση και προώθηση των δικαιωμάτων των νέων ανθρώπων στη ζωή μέσα από ποικίλες δραστηριότητες που αναπτύσσει. Η Γενική Γραμματεία Δια Βίου Μάθησης (Γ.Γ.Δ.Β.Μ.) που είναι αρμόδια για τον σχεδιασμό, τον συντονισμό και την υλοποίηση σε εθνικό επίπεδο και στον απόδημο ελληνισμό, ενεργειών που αφορούν την Δια Βίου Μάθηση και ιδίως: τη βασική εκπαίδευση ενηλίκων, τη γενική εκπαίδευση και κατάρτιση ενηλίκων, την κοινωνική-πολιτιστική επιμόρφωση και εκπαίδευση, την ανοικτή εξ αποστάσεως εκπαίδευση καθώς και την εκπαίδευση εκπαιδευτών. Τέλος, στο Υπουργείο Παιδείας υπάγεται

και η Γενική Γραμματεία Θρησκευμάτων, που έχει την εποπτεία της εφαρμογής της κυβερνητικής πολιτικής στον τομέα των θρησκευμάτων.

Η διοικητική διάρθρωση του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων (ΥΠΕΠΘ) περιλαμβάνει, σε ανιούσα ιεραρχική κλίμακα, Τμήματα, Διευθύνσεις, Γενικές Διευθύνσεις, Ενιαίους Διοικητικούς Τομείς (Ενιαίος Διοικητικός Τομέας Ανώτατης Εκπαίδευσης, Ενιαίος Διοικητικός Τομέας Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, Ενιαίος Διοικητικός Τομέας Διαχείρισης Προγραμμάτων Κοινωνικού Πλαισίου Στήριξης και Ενιαίος Διοικητικός Τομέας Θεμάτων Εκπαιδευτικού Σχεδιασμού Εκπαίδευσης Ελληνοπαίδων Εξωτερικού, Διαπολιτιστικής Εκπαίδευσης και Αποκέντρωσης) και ένα Γενικό Συμβούλιο (Γενικό Συμβούλιο Βιβλιοθηκών, Γενικών Αρχείων του Κράτους και Εκπαιδευτικής Ραδιοτηλεόρασης). Των Ενιαίων Διοικητικών Τομέων προΐστανται Ειδικοί Γραμματείς, οι οποίοι διορίζονται με κοινή απόφαση του Πρωθυπουργού και του Υπουργού, των δε Γενικών Διευθύνσεων προΐστανται Γενικοί Διευθυντές, οι οποίοι επιλέγονται από τα μόνιμα διοικητικά στελέχη μέσω Ειδικού Υπηρεσιακού Συμβουλίου. Οι Γενικοί Διευθυντές έχουν την ευθύνη του προγραμματισμού των δραστηριοτήτων, του συντονισμού της λειτουργίας των Τομέων και των Διευθύνσεων που εποπτεύουν, της αξιολόγησης της ακολουθούμενης πολιτικής στο χώρο ευθύνης τους και της διατύπωσης εισηγήσεων-προτάσεων προς την πολιτική ηγεσία του ΥΠΕΠΘ.

Ορισμένες δραστηριότητες και συγκεκριμένοι τομείς ευθύνης αναλαμβάνονται από αποκεντρωμένους δημόσιους Φορείς, εποπτευόμενους από το ΥΠΕΠΘ, όπως είναι:

- Το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο (ΠΙ), που είναι η αρμόδια υπηρεσία για την επιστημονική έρευνα και μελέτη των θεμάτων της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης (βλ. και 9.3.1.).
- Το Εθνικό Συμβούλιο Παιδείας (Ε.Σ.Υ.Π.) που αποτελεί γνωμοδοτικό όργανο προς τον Υπουργό παιδείας και Θρησκευμάτων για ζητήματα εκπαιδευτικού σχεδιασμού και για μείζονος σημασίας ζητήματα εκπαιδευτικής πολιτικής.(βλ. και 2.7.)
- Ο Οργανισμός Σχολικών Κτηρίων (ΟΣΚ), στην αρμοδιότητα του οποίου υπάγεται η μελέτη, η κατασκευή, ο εξοπλισμός και η διαρρύθμιση των κτηρίων για τη λειτουργία της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης (βλ. και 9.3.1.).
- Ο Οργανισμός Εκδόσεως Διδακτικών Βιβλίων (ΟΕΔΒ) κύριο έργο του οποίου είναι η έκδοση και διάθεση κάθε είδους βιβλίου και εντύπου που είναι απαραίτητο για τις ανάγκες όλων των βαθμίδων της εκπαίδευσης (βλ. και 9.3.1.).
- Ο Οργανισμός Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (ΟΕΕΚ) κύριο έργο του οποίου είναι η οργάνωση και η λειτουργία των Ινστιτούτων Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΙΕΚ), η υποβολή προτάσεων προς τον Υπουργό για τη χάραξη κατευθύνσεων, το σχεδιασμό και τον προγραμματισμό της πολιτικής για την Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση (βλ. και 5.1.2.).
- Το Ίδρυμα Κρατικών Υποτροφιών (ΙΚΥ), κύριο έργο του οποίου είναι η χορήγηση (μαθητικών, προπτυχιακών, μεταπτυχιακών) υποτροφιών (αναλυτικά στοιχεία για τη δράση του ΙΚΥ, βλ. 11.6.1.2.).
- Ο Διεπιστημονικός Οργανισμός Αναγνώρισης Τίτλων Ακαδημαϊκών και Πληροφόρησης (ΔΟΑΤΑΠ), αρμοδιότητα του οποίου είναι ο έλεγχος της ισοτιμίας τίτλων Πανεπιστημιακών Σχολών του εξωτερικού προς τους αντίστοιχους τίτλους Σχολών των Ελληνικών Πανεπιστημίων και ΤΕΙ (βλ. και 6.).
- Το Κέντρο Εκπαιδευτικής Έρευνας (ΚΕΕ), που είναι υπεύθυνο για την έρευνα σχετικά με παραμέτρους του εκπαιδευτικού συστήματος, συμπεριλαμβανομένης της αξιολόγησης (βλ. και 9.3.1.).
- Η Εθνική Βιβλιοθήκη, αποστολή της οποίας είναι η συγκέντρωση, οργάνωση και απόδοση στο κοινό των, σε κάθε δυνατή μορφή, γραπτών προϊόντων επιστήμης και πολιτισμού που συνδέονται με την Ελλάδα.
- Το Εθνικό Ίδρυμα Νεότητας (ΕΙΝ), βασικός στόχος του οποίου είναι η φροντίδα της μαθητικής και φοιτητικής νεολαίας, παράλληλα με την ανάπτυξη πολιτιστικών, κοινωνικών και εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων.
- Το Ερευνητικό Ακαδημαϊκό Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών, του οποίου αποστολή είναι η δραστηριοποίηση στη βασική και εφαρμοσμένη έρευνα, η σε υψηλό επίπεδο αφομοίωση της

διεθνούς τεχνογνωσίας, η συνεχής επιστημονική και ερευνητική πρόοδος του ανθρώπινου δυναμικού.

- Το Ινστιτούτο Διαρκούς Εκπαίδευσης Ενηλίκων (ΙΔΕΚΕ), που έχει ως σκοπό την τεχνολογική και επιστημονική υποστήριξη των προγραμμάτων της Γ.Γ.Ε.Ε και την υλοποίηση ενεργειών που αφορούν τη Δια Βίου Εκπαίδευση και Επιμόρφωση (βλ. και 7.1.).
- Ο Οργανισμός Επιμόρφωσης Εκπαιδευτικών (ΟΕΠΕΚ), που αποστολή έχει τη μελέτη επιμορφωτικής πολιτικής για τους εκπαιδευτικούς πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, το συντονισμό, την κατάρτιση και εφαρμογή επιμορφωτικών δράσεων και προγραμμάτων (βλ. 8.2.10.).
- Το Εθνικό Κέντρο Επαγγελματικού Προσανατολισμού (ΕΚΕΠ), βασική αποστολή του οποίου αποτελεί η διαμόρφωση μιας ενιαίας στρατηγικής για τους στόχους και τις κατευθύνσεις του συστήματος επαγγελματικού προσανατολισμού στην Ελλάδα.

Εθνική Βιβλιοθήκη Ελλάδας

Εθνικό Ίδρυμα Νεότητας (ΕΙΝ)

Εθνικό Κέντρο Επαγγελματικού Προσανατολισμού (ΕΚΕΠ)

Οργανισμός Εκδόσεως Διδακτικών Βιβλίων (ΟΕΔΒ)

Οργανισμός Επαγγελματικής Εκπαίδευσης & Κατάρτισης (ΟΕΕΚ)

Γενική Γραμματεία Δια Βίου Μάθησης

Γενική Γραμματεία Νέας Γενιάς (Γ.Γ.Ν.Γ.)

Διεπιστημονικός Οργανισμός Αναγνώρισης Τίτλων Ακαδημαϊκών και Πληροφόρησης (ΔΟΑΤΑΠ)

Εθνικό Συμβούλιο Παιδείας (Ε.ΣΥ.Π.)

Ερευνητικό Ακαδημαϊκό Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών (ΕΑΙΤΥ)

Ίδρυμα Κρατικών Υποτροφιών (ΙΚΥ)

Ινστιτούτο Διαρκούς Εκπαίδευσης Ενηλίκων

Κέντρο Εκπαιδευτικής Έρευνας (ΚΕΕ)

Οργανισμός Επιμόρφωσης Εκπαιδευτικών (ΟΕΠΕΚ)

Οργανισμός Σχολικών Κτιρίων (ΟΣΚ)

Παιδαγωγικό Ινστιτούτο (ΠΙ)

Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων (ΥΠΕΠΘ)

2.6.1.1. Διοίκηση της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης σε Εθνικό Επίπεδο

Η διοίκηση της Πρωτοβάθμιας και της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης ασκείται σε εθνικό επίπεδο από τις ακόλουθες Διευθύνσεις του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων (ΥΠΕΠΘ):

- Διεύθυνση Προσωπικού Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευση
- Διεύθυνση Προσωπικού Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης
- Διεύθυνση Σπουδών Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης
- Διεύθυνση Σπουδών Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης
- Διεύθυνση Συμβουλευτικού Επαγγελματικού Προσανατολισμού και Εκπαιδευτικών Δραστηριοτήτων
- Διεύθυνση Ειδικής Αγωγής
- Διεύθυνση Διοικητικών Υποθέσεων Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης

- Διεύθυνση Οικονομικών Υποθέσεων
- Διεύθυνση Ιδιωτικής Εκπαίδευσης
- Διεύθυνση Παιδείας Ομογενών και Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης
- Διεύθυνση Ξένων και Μειονοτικών Σχολείων
- Διεύθυνση Εκκλησιαστικής Εκπαίδευσης και Θρησκευτικής Αγωγής.
- Διεύθυνση Φυσικής Αγωγής

2.6.1.2. Διοίκηση της Ανώτατης Εκπαίδευσης σε Εθνικό Επίπεδο

Σε επίπεδο Υπουργείου Εθνικής Παιδείας, η διοίκηση της Ανώτατης Εκπαίδευσης ασκείται μέσω του Ενιαίου Διοικητικού Τομέα Ανώτατης Εκπαίδευσης που διακρίνεται στις ακόλουθες Διευθύνσεις και Τμήματα:

Διεύθυνση Μελετών, Στατιστικής και Οργάνωσης

Διεύθυνση Προσωπικού Ανώτατης Εκπαίδευσης

Διεύθυνση Σπουδών και Φοιτηκής Μέριμνας

Διεύθυνση Μεταπτυχιακών Σπουδών και Έρευνας

Διεύθυνση Τεχνολογικού Τομέα Ανώτατης Εκπαίδευσης

Τμήμα Διαπανεπιστημιακών Σχέσεων

Τμήμα Διδακτικού Προσωπικού

Τμήμα Διοικητικού και λοιπού Προσωπικού

Τμήμα Σπουδών, Προγραμμάτων και Μελετών

Τμήμα Διοικητικής Υποστήριξης και Φοιτητικής Μέριμνας

Τμήμα Σχεδιασμού, Ανάπτυξης Μεταπτυχιακών Σπουδών και Έρευνας

2.6.2. Γενική Διοίκηση σε Επίπεδο Περιφέρειας

Στο πλαίσιο της πολιτικής για αποκέντρωση της εκπαίδευσης, η Διοίκηση ασκείται, σε επίπεδο Περιφέρειας, από τις Περιφερειακές Διευθύνσεις Εκπαίδευσης και, σε επίπεδο Νομαρχίας, από τις Διευθύνσεις και τα Γραφεία Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, από τα Περιφερειακά Υπηρεσιακά Συμβούλια και τις Επιτροπές Παιδείας.

2.6.2.1. Γενική Διοίκηση της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης σε Επίπεδο Περιφέρειας

Για τη διοίκηση και τον έλεγχο της λειτουργίας των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης λειτουργούν οι Περιφερειακές Διευθύνσεις Εκπαίδευσης, οι οποίες υπάγονται απευθείας στον Υπουργό Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων. Κάθε Περιφερειακή Διεύθυνση Εκπαίδευσης περιλαμβάνει τα Τμήματα: α) Διοίκησης, β) Επιστημονικής-Παιδαγωγικής Καθοδήγησης Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης και γ) Επιστημονικής-Παιδαγωγικής Καθοδήγησης Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης.

Σύμφωνα με το νόμο 2986/2002 στις Περιφερειακές Διευθύνσεις Εκπαίδευσης, των οποίων προΐσταται ο Περιφερειακός Διευθυντής Εκπαίδευσης, υπάγονται:

- Οι Περιφερειακές Διευθύνσεις Εκπαίδευσης
- Οι Διευθύνσεις Πρωτοβάθμιας και της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης
- Τα Γραφεία Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης

- Τα Γραφεία Φυσικής Αγωγής
- Τα Περιφερειακά Επιμορφωτικά Κέντρα (Π.Ε.Κ.)
- [Κέντρα Διαφοροδιάγνωσης, Διάγνωσης και Υποστήριξης Ειδικών Εκπαιδευτικών Αναγκών \(ΚΕΔΔΥ\)](#).
- Τα Περιφερειακά Κέντρα Στήριξης και Εκπαιδευτικού Σχεδιασμού (ΠΕ.ΚΕ.Σ.Ε.Σ.)
- Τα Κέντρα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης (Κ.Π.Ε.)
- Οι Συμβουλευτικοί Σταθμοί Νέων (Σ.Σ.Ν.)
- Οι σχολικές μονάδες, τα κέντρα συμβουλευτικής – προσανατολισμού (ΚΕ.ΣΥ.Π.), τα γραφεία σχολικού επαγγελματικού προσανατολισμού (γραφεία Σ.Ε.Π.), τα εργαστηριακά κέντρα φυσικών επιστημών (Ε.Κ.Φ.Ε.) και τα κέντρα πληροφορικής και νέων τεχνολογιών (ΠΛΗ.ΝΕ.Τ.)
- Οι Σχολικοί Σύμβουλοι Προσχολικής Αγωγής, Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης, Ειδικής Αγωγής και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης.

Στην έδρα κάθε Περιφερειακής Διεύθυνσης Εκπαίδευσης λειτουργούν ένα Ανώτατο Περιφερειακό Υπηρεσιακό Συμβούλιο Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης (ΑΠΥΣΠΕ) και ένα αντίστοιχο Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης (ΑΠΥΣΔΕ).

Ανώτατο Περιφερειακό Υπηρεσιακό Συμβούλιο Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης (ΑΠΥΣΔΕ)

Ανώτατο Περιφερειακό Υπηρεσιακό Συμβούλιο Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης (ΑΠΥΣΠΕ)

Γραφεία Σχολικού Επαγγελματικού Προσανατολισμού (ΓΡΑ.ΣΕΠ.)

Εργαστηριακά Κέντρα Φυσικών Επιστημών (Ε.Κ.Φ.Ε.)

Κέντρα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης (ΚΠΕ)

Κέντρα Πληροφορικής και Νέων Τεχνολογιών (ΚΕ.ΠΛΗ.ΝΕ.Τ.)

Κέντρα Συμβουλευτικής - Προσανατολισμού (ΚΕ.ΣΥ.Π.)

Περιφερειακά Κέντρα Στήριξης του Εκπαιδευτικού Σχεδιασμού (ΠΕΚΕΣΕΣ)

Συμβουλευτικοί Σταθμοί Νέων (Σ.Σ.Ν.)

N.2986/2002: Οργάνωση των περιφερειακών υπηρεσιών της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, αξιολόγησής του εκπαιδευτικού έργου και των εκπαιδευτικών, επιμόρφωση των εκπαιδευτικών και άλλες διατάξεις

2.6.2.2. Διοίκηση της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης σε Νομαρχιακό Επίπεδο

Για τη διοίκηση και τον έλεγχο της λειτουργίας της Προσχολικής Αγωγής, της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, σε κάθε Νομαρχία λειτουργούν Διευθύνσεις Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης που έχουν την έδρα τους στη πρωτεύουσα του Νομού.

Παράλληλα με τις Διευθύνσεις, λειτουργούν τα Γραφεία Εκπαίδευσης, τα Γραφεία Τεχνολογικής Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και τα Γραφεία Φυσικής Αγωγής - ένα σε κάθε Νομό - η έδρα και η περιοχή αρμοδιότητας των οποίων καθορίζεται με απόφαση του Υπουργού Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων.

Σε επίπεδο Νομού λειτουργούν επίσης τα Περιφερειακά Υπηρεσιακά Συμβούλια Πρωτοβάθμιας / Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης (ΠΥΣΠΕ/ΠΥΣΔΕ), τα οποία συγκροτούνται από το Νομάρχη σύμφωνα με νόμο και είναι αρμόδια για θέματα υπηρεσιακής κατάστασης των εκπαιδευτικών κατ' εφαρμογή του Προεδρικού Διατάγματος.

Στο ίδιο επίπεδο λειτουργούν και οι Νομαρχιακές Επιτροπές Παιδείας, ως κεντρικά Νομαρχιακά Όργανα, που συγκροτούνται από τους Νομάρχες και έχουν αρμοδιότητα σε θέματα ίδρυσης και λειτουργίας των σχολικών μονάδων σε επίπεδο νομού.

2.6.2.3. Διοίκηση της Ανώτατης Εκπαίδευσης σε Νομαρχιακό Επίπεδο

Δεν υπάρχει αντίστοιχη δομή διοίκησης δεδομένου ότι τα ιδρύματα Ανώτατης Εκπαίδευσης είναι αυτοδιοικούμενα Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου, υπό την εποπτεία του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων (ΥΠΕΠΘ).

2.6.3. Γενική Διοίκηση σε Τοπικό Επίπεδο

Στις παρακάτω υποενότητες, παρατίθενται στοιχεία για τη διοίκηση της εκπαίδευσης σε τοπικό επίπεδο ανά βαθμίδα εκπαίδευσης.

2.6.3.1. Διοίκηση της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης σε Τοπικό Επίπεδο

Σε κάθε σχολείο ή σχολικό συγκρότημα λειτουργούν οι Σχολικές Επιτροπές, οι οποίες είναι δημοτικά ή κοινοτικά Νομικά Πρόσωπα που καλύπτουν η καθεμία ένα ή περισσότερα δημόσια σχολεία της Πρωτοβάθμιας ή Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, ανάλογα με τις τοπικές ανάγκες, όπως αυτές εκτιμώνται από τον αντίστοιχο Οργανισμό Τοπικής Αυτοδιοίκησης (ΟΤΑ).

Ο αριθμός των μελών που μετέχουν στη διοίκηση των Σχολικών Επιτροπών μπορεί να είναι από πέντε (5) έως δεκαπέντε (15) μέλη με απόφαση της Τοπικής Αυτοδιοίκησης και υποχρεωτικά μετέχουν σε αυτήν, ο Διευθυντής του σχολείου, ένας εκπρόσωπος του αντίστοιχου Συλλόγου Γονέων, εφόσον υπάρχει και εκπρόσωπος των Μαθητικών Κοινοτήτων.

Στις Σχολικές Επιτροπές ανατίθεται η διαχείριση των πιστώσεων που διατίθενται για τη κάλυψη των δαπανών λειτουργίας των σχολείων Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, όπως και κάθε μέτρου για τη στήριξη της διοικητικής λειτουργίας των σχολικών μονάδων.

Οργανισμός Τοπικής Αυτοδιοίκησης (ΟΤΑ)

2.6.3.2. Διοίκηση της Ανώτατης Εκπαίδευσης σε Τοπικό Επίπεδο

Δεν υπάρχει αντίστοιχη δομή διοίκησης καθότι τα ιδρύματα Ανώτατης Εκπαίδευσης είναι αυτοδιοικούμενα Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου, υπό την εποπτεία του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων (ΥΠΕΠΘ).

2.6.4. Όργανα Διοίκησης και Διαχείρισης των Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων

Στις παρακάτω υποενότητες, μπορείτε να βρείτε πληροφορίες για τα όργανα διοίκησης και διαχείρισης των Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων ανά βαθμίδα εκπαίδευσης.

2.6.4.1. Όργανα Διοίκησης των Σχολικών Μονάδων Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης

Του Νηπιαγωγείου προΐσταται εκπαιδευτικός του κλάδου Νηπιαγωγών με οποιοδήποτε βαθμό.

Τα όργανα διοίκησης κάθε σχολείου Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης είναι ο Διευθυντής, ο Υποδιευθυντής και ο Σύλλογος Διδασκόντων.

Διευθυντής ορίζεται όταν το [Δημοτικό](#) Σχολείο είναι τουλάχιστον τετραθέσιο. Ο Διευθυντής είναι υπεύθυνος για την ομαλή λειτουργία του σχολείου, το συντονισμό της σχολικής ζωής, την τήρηση των νόμων, των εγκυκλίων, των υπηρεσιακών εντολών και την εφαρμογή των αποφάσεων του συλλόγου των διδασκόντων. Μετέχει στην αξιολόγηση του έργου των εκπαιδευτικών του σχολείου και συνεργάζεται με τους Σχολικούς Συμβούλους.

Σε δεκαθέσια, τουλάχιστον, Δημοτικά Σχολεία ορίζεται και Υποδιευθυντής, ο οποίος αναπληρώνει το Διευθυντή όταν δεν υπάρχει, απουσιάζει ή κωλύεται. Επίσης, στα τετραθέσια και εννεαθέσια Ολοήμερα Δημοτικά Σχολεία τοποθετείται Υποδιευθυντής, υπεύθυνος για το πρόγραμμα του σχολείου.

Ο Διευθυντής και ο Υποδιευθυντής του δημοτικού σχολείου είναι εκπαιδευτικοί του κλάδου δασκάλων με βαθμό Α΄. Στα μονοθέσια, διθέσια και τριθέσια δημοτικά σχολεία, διοίκηση ασκεί ο Προϊστάμενος του Σχολείου, ο οποίος είναι εκπαιδευτικός του κλάδου των δασκάλων, με οποιοδήποτε βαθμό.

Ο Σύλλογος των Διδασκόντων, ο οποίος αποτελείται από όλους τους διδάσκοντες και έχει ως Πρόεδρο το Διευθυντή του σχολείου, αποτελεί συλλογικό όργανο για τη χάραξη κατευθύνσεων, την καλύτερη εφαρμογή των εγκυκλίων καθώς και των υπηρεσιακών εντολών και την καλύτερη λειτουργία του σχολείου.

Επίσης, σε κάθε σχολείο ή σχολικό συγκρότημα λειτουργούν οι Σχολικές Επιτροπές, (βλ. 2.6.3.1.).

2.6.4.2. Όργανα Διοίκησης των Σχολικών Μονάδων Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης

Όργανα διοίκησης των σχολείων Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης είναι ο Διευθυντής, ο Υποδιευθυντής και ο Σύλλογος των Διδασκόντων.

Διευθυντές των Γυμνασίων, Γενικών Λυκείων και Επαγγελματικών Λυκείων ορίζονται εκπαιδευτικοί, διαφόρων κλάδων, με βαθμό Α΄.

Υποδιευθυντές ορίζονται σε Γυμνάσια, Γενικά Λύκεια και Επαγγελματικά Λύκεια όταν αυτά έχουν τουλάχιστον εννέα (9) τμήματα. Σε σχολικές μονάδες με συνολικά περισσότερα από δώδεκα (12) τμήματα ορίζεται και δεύτερος Υποδιευθυντής, ενώ όταν υπάρχουν περισσότερα από δεκαπέντε (15) τμήματα μπορεί να οριστεί και τρίτος Υποδιευθυντής.

Ο Σύλλογος Διδασκόντων αποτελείται από όλους τους διδάσκοντες της σχολικής μονάδας με Πρόεδρο το Διευθυντή του Γυμνασίου/Λυκείου. Στις συνεδριάσεις του μπορούν να συμμετέχουν οι Προϊστάμενοι των Διευθύνσεων Εκπαίδευσης, οι Σχολικοί Σύμβουλοι καθώς και δύο εκπρόσωποι των μαθητών που προτείνονται από το Μαθητικό Συμβούλιο των Μαθητικών Κοινοτήτων για ειδικά θέματα που τους αφορούν.

Τα Σχολικά Εργαστηριακά Κέντρα (ΣΕΚ) που υπάρχουν στην Τεχνική-Επαγγελματική Εκπαίδευση και όπου εκπαιδεύονται εργαστηριακά μαθητές που προέρχονται από δύο τουλάχιστον Τεχνικά Επαγγελματικά Εκπαιδευτήρια διοικούνται από το Διευθυντή, τον Υποδιευθυντή, τους Υπευθύνους Τομέων των Ειδικοτήτων, τους Υπευθύνους Εργαστηρίων και το Σύλλογο Διδασκόντων. Για τη διαχείριση των πόρων των σχολείων της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, ισχύουν όσα αναφέρθηκαν για τα σχολεία της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης στην προηγούμενη υποενότητα 2.6.4.1.

Σχολικά Εργαστηριακά Κέντρα (ΣΕΚ)

2.6.4.3. Όργανα Διοίκησης των Ιδρυμάτων Ανώτατης Εκπαίδευσης

Σύμφωνα με το άρθρο 16 του Συντάγματος, τα Πανεπιστήμια είναι αυτοδιοικούμενα Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου, υπό την εποπτεία του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων (ΥΠΕΠΘ).

Στην ακαδημαϊκή δομή κάθε πανεπιστημιακού Ιδρύματος υπάρχουν τα εξής τρία διακριτά επίπεδα: Σχολές, Τμήματα και Τομείς.

Κάθε Πανεπιστήμιο αποτελείται από Σχολές. Κάθε Σχολή συγκροτείται από διαφορετικά Τμήματα που καλύπτουν συγγενή επιστημονικά αντικείμενα και έχει κατά βάση συντονιστικές αρμοδιότητες.

Τα Τμήματα είναι οι βασικές λειτουργικές ακαδημαϊκές μονάδες που αντιστοιχούν στο γνωστικό αντικείμενο μίας επιστήμης και οδηγούν σε ένα ενιαίο πτυχίο. Η Γενική Συνέλευση του Τμήματος είναι το κύριο διοικητικό όργανο μέσα από το οποίο χαράσσεται η διδακτική και η ερευνητική πολιτική και ασκείται ο δημοκρατικός έλεγχος στην όλη εν γένει λειτουργία του κάθε πανεπιστημιακού Τμήματος.

Τα Τμήματα διακρίνονται περαιτέρω σε Τομείς που αντιστοιχούν σε μικρότερα και διακριτά μέρη του ευρύτερου γνωστικού αντικείμενου του Τμήματος, εφόσον αυτό το γνωστικό αντικείμενο είναι ιδιαίτερα ευρύ και ο αριθμός του κύριου διδακτικού ερευνητικού προσωπικού είναι επαρκής.

Ας σημειωθεί ότι οι διδακτικές και ερευνητικές δραστηριότητες ενός Τμήματος ή ενός Τομέα μπορούν να ομαδοποιούνται και να συγκροτούνται σε ακόμη μικρότερες λειτουργικές (όχι ακαδημαϊκές) μονάδες, τα Εργαστήρια (ή Κλινικές στην Ιατρική).

Τα Πανεπιστήμια έχουν την ευθύνη της διαχείρισης των πόρων που προέρχονται τόσο από την κρατική επιχορήγηση όσο και από την περιουσία τους. Με Προεδρικό Διάταγμα, μετά από σύμφωνη γνώμη της Συγκλήτου, είναι δυνατή η ίδρυση Ειδικού Νομικού Προσώπου Δημοσίου ή Ιδιωτικού Δικαίου για την αξιοποίηση και διαχείριση της περιουσίας του Πανεπιστημίου.

Τα Τεχνολογικά Εκπαιδευτικά Ιδρύματα (ΤΕΙ) επίσης, που μαζί με Πανεπιστήμια αποτελούν την Ανώτατη Εκπαίδευση, είναι αυτοδιοικούμενα Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου, υπό την εποπτεία του ΥΠΕΠΘ. Η λειτουργία και η οργάνωσή τους καθορίζονται από το Νόμο, ενώ ειδικότερα θέματα ρυθμίζονται από τον εσωτερικό κανονισμό κάθε ΤΕΙ.

2.7. Διαβουλεύσεις

Σε όλες τις εκπαιδευτικές βαθμίδες προβλέπεται η συμμετοχή των πολιτικών-κοινωνικών παραγόντων και των συνδικαλιστικών εκπροσώπων των εργαζομένων στον προγραμματισμό και τη λήψη αποφάσεων για τη διατύπωση προτάσεων εκπαιδευτικής πολιτικής και τη συμμετοχή τους σε διοικητικές διαδικασίες που αναφέρονται στην εκπαίδευση. Στο χώρο της Πρωτοβάθμιας και της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, λειτουργούν τα ακόλουθα συλλογικά όργανα - σε επίπεδο εθνικό, νομαρχιακό και τοπικό - με τη συμμετοχή στελεχών Εκπαίδευσης, επιστημονικών και κοινωνικών φορέων καθώς και διδασκόντων, γονέων και μαθητών:

- Ε.ΣΥ.Π.: Βάσει του προεδρικού Διατάγματος 127/2003, το Εθνικό Συμβούλιο Παιδείας που εδρεύει στην Αθήνα, αποτελεί γνωμοδοτικό όργανο προς τον Υπουργό Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων για ζητήματα εκπαιδευτικού σχεδιασμού και για μείζονος σημασίας ζητήματα εκπαιδευτικής πολιτικής. Στο πλαίσιο του Ε.ΣΥ.Π. λειτουργούν τα εξής επιμέρους Συμβούλια: α) Συμβούλιο Ανώτατης Πανεπιστημιακής Εκπαίδευσης (Σ.Α.Π.Ε.), β) Συμβούλιο Ανώτατης Τεχνολογικής Εκπαίδευσης (Σ.Α.Τ.Ε.) και γ) Συμβούλιο Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης (Σ.Π.Δ.Ε.). Όργανα των εν λόγω Συμβουλίων αποτελούν ο Πρόεδρος, η Γραμματεία και η ολομέλειά τους στην οποία μεταξύ άλλων μετέχουν, εκπρόσωποι του Υπουργείου Οικονομίας και Οικονομικών καθώς και του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, Πρυτάνεις Πανεπιστημίων, Πρόεδροι των Τεχνολογικών Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων, ο Πρόεδρος του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου, ο Πρόεδρος του κέντρου Εκπαιδευτικής Έρευνας, εκπρόσωποι της Ομοσπονδίας Λειτουργών Μέσης Εκπαίδευσης (ΟΛΜΕ), της Διδασκαλικής Ομοσπονδίας Ελλάδος (ΔΟΕ), της Ομοσπονδίας Ιδιωτικών Εκπαιδευτικών Λειτουργών Ελλάδος (ΟΙΕΛΕ) και άλλοι φορείς.
- Υπηρεσιακά Συμβούλια (ΥΣ) –κεντρικά και περιφερειακά: γνωμοδοτούν σε θέματα υπηρεσιακής κατάστασης των εκπαιδευτικών, οι οποίοι εκπροσωπούνται στα ΥΣ μέσω των αιρετών εκπροσώπων τους.
- Νομαρχιακή Επιτροπή Παιδείας: αποτελείται από το Νομάρχη ή εκπρόσωπό του, εκπροσώπους των σχολικών συμβούλων Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, της διοίκησης της εκπαίδευσης, της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, της Ομοσπονδίας Γονέων, των παραγωγικών τάξεων, των επιστημονικών φορέων και των συνδικαλιστικών οργανώσεων των εκπαιδευτικών. Η Επιτροπή διαμορφώνει προτάσεις και εισηγείται στο Νομαρχιακό Συμβούλιο και στο Νομάρχη, με βάση τις εισηγήσεις των Δημοτικών και Κοινοτικών Συμβουλίων, για την κατανομή των πιστώσεων, την ίδρυση ή κατάργηση σχολείων και γενικότερα για θέματα λειτουργίας των δημοσίων σχολείων του Νομού.

- Δημοτική ή Κοινοτική Επιτροπή Παιδείας: λειτουργεί σε κάθε Δήμο ή Κοινότητα και αποτελείται από εκπροσώπους του Δήμου ή της Κοινότητας, της Ένωσης Γονέων, Διευθυντές σχολείων, εκπροσώπους των παραγωγικών τάξεων και των συνδικαλιστικών οργανώσεων των εκπαιδευτικών. Η Επιτροπή εισηγείται στο Δήμαρχο ή τον Πρόεδρο της Κοινότητας και στο Δημοτικό ή το Κοινοτικό Συμβούλιο – κατά περίπτωση - θέματα που αφορούν την καλύτερη λειτουργία και οργάνωση των σχολείων της περιοχής τους, την κατανομή των πιστώσεων, την κατάργηση ή τη συγχώνευση των σχολείων, την ανέγερση, την επισκευή και συντήρηση των σχολικών κτηρίων.
- Σχολικές Επιτροπές: Οι Σχολικές Επιτροπές συνιστούν δημοτικά ή/και κοινοτικά Νομικά Πρόσωπα που καλύπτουν η καθεμία ένα ή περισσότερα σχολεία και στη διοίκηση των οποίων μετέχουν οι Διευθυντές των αντίστοιχων σχολείων, εκπρόσωποι του Συλλόγου Γονέων και εκπρόσωπος της Τοπικής Αυτοδιοίκησης.
- Σύλλογος Διδασκόντων: αποτελείται από όλους τους διδάσκοντες της σχολικής μονάδας, συνιστά βασικό όργανο διοίκησης και επίλυσης λειτουργικών θεμάτων του σχολείου, συνεδριάζει τακτικά, πριν από την έναρξη του σχολικού έτους και μία φορά στο τέλος κάθε τριμήνου / τετραμήνου, και έκτακτα, όταν κρίνεται σκόπιμο. Οι συνεδριάσεις του συλλογικού αυτού οργάνου γίνονται μέσα στο ωράριο του σχολείου και οπωσδήποτε εκτός ωρών διδασκαλίας των μαθημάτων. Σκοπός του Συλλόγου των Διδασκόντων είναι η εξέταση θεμάτων σχετικά με την εφαρμογή του αναλυτικού προγράμματος, την προστασία και την υγεία των μαθητών και την οργάνωση της σχολικής ζωής, ώστε να επιτυγχάνεται η ομαλή λειτουργία του σχολείου.
- Σύλλογος Γονέων: Οι γονείς των μαθητών, για να εξασφαλίσουν τη συμμετοχή τους στη σχολική ζωή, είναι οργανωμένοι σε συλλόγους. Οι γονείς των μαθητών κάθε σχολείου συγκροτούν ένα Σύλλογο Γονέων ενώ οι Σύλλογοι Γονέων των σχολείων της ίδιας κοινότητας ή δήμου ή δημοτικού διαμερίσματος, συγκροτούν μια Ένωση Γονέων. Οι Ενώσεις Γονέων κάθε νομού ή νομαρχιακού διαμερίσματος συγκροτούν μία Ομοσπονδία Γονέων ενώ οι Ομοσπονδίες Γονέων της χώρας συγκροτούν τη Συνομοσπονδία Γονέων.
- Σχολικό Συμβούλιο: λειτουργεί σε κάθε σχολείο και αποτελείται από το Σύλλογο των Διδασκόντων, τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου του Συλλόγου Γονέων κι έναν εκπρόσωπο της Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Έργο του είναι η στήριξη της σχολικής λειτουργίας.

Διδασκαλική Ομοσπονδία Ελλάδος (ΔΟΕ)

Ομοσπονδία Ιδιωτικών Εκπαιδευτικών Λειτουργών Ελλάδος (ΟΙΕΛΕ)

Ομοσπονδία Λειτουργών Μέσης Εκπαίδευσης (ΟΛΜΕ)

Συμβούλιο Ανώτατης Πανεπιστημιακής Εκπαίδευσης (Σ.Α.Π.Ε.)

Συμβούλιο Ανώτατης Τεχνολογικής Εκπαίδευσης (Σ.Α.Τ.Ε.)

Συμβούλιο Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης (Σ.Π.Δ.Ε.)

Υπηρεσιακά Συμβούλια (Υ.Σ.)

Π.Δ. 127/2003: Συγκρότηση, Οργάνωση, Λειτουργία, Διοικητική Υποστήριξη και Έδρα του Εθνικού Συμβουλίου Παιδείας

2.8. Τρόποι Χρηματοδότησης της Εκπαίδευσης

Η χρηματοδότηση της εκπαίδευσης πραγματοποιείται, κατά κύριο λόγο, από το κράτος μέσω του Τακτικού Προϋπολογισμού και του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων και σε μικρότερο βαθμό από μη κρατικές πηγές.

Ο Τακτικός Προϋπολογισμός καλύπτει τις δαπάνες μισθοδοσίας του προσωπικού που απασχολείται στην εκπαίδευση, τις λειτουργικές δαπάνες των εκπαιδευτηρίων, τα βιβλία, τη μεταφορά των μαθητών, τη σίτιση και τη στέγαση μαθητών-φοιτητών, τις υποτροφίες και την προμήθεια οργάνων και μέσω διδασκαλίας.

Το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων καλύπτει καταρχήν τις δαπάνες πάγιου κεφαλαίου, δηλαδή την αγορά ακινήτων, τις κατασκευές και επισκευές των κτηρίων και εγκαταστάσεων, την προμήθεια και συντήρηση του εξοπλισμού και των εργαστηρίων. Επίσης καλύπτει τις δαπάνες προετοιμασίας και δημιουργίας νέων εκπαιδευτικών προγραμμάτων, την ενίσχυση της επιστημονικής έρευνας και γενικότερα τη στήριξη της συνολικής εκπαιδευτικής πολιτικής.

Βάσει του Εθνικού Στρατηγικού Πλαισίου Αναφοράς (ΕΣΠΑ) 2007-2013, οργανώνονται και υλοποιούνται καινοτόμα και αναπτυξιακά προγράμματα που χρηματοδοτούνται κατά 75% από πόρους της Ευρωπαϊκής Ένωσης και κατά 25% από εθνικούς πόρους. Πρόκειται για το τομεακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» που συγχρηματοδοτείται από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ) καθώς και για Περιφερειακά Επιχειρησιακά Πρόγραμμα που συγχρηματοδοτούνται από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης σε επίπεδο υποδομών και εξοπλισμού για όλες τις βαθμίδες εκπαίδευσης της αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης και της δια βίου μάθησης. Βασικός στόχος του εγχειρήματος είναι η οργάνωση εκπαίδευσης και δια βίου μάθησης κατά τρόπο ικανό να δίνει ενεργό συμμετοχή στην κοινωνία, να οδηγεί σε απρόσκοπτη ένταξη στην αγορά εργασίας και να καταπολεμά τη σχολική διαρροή, ιδιαίτερα για τις ευπαθείς ομάδες.

Η ιδιωτική δαπάνη που διατίθεται για την εκπαίδευση, καλύπτει τον τομέα παροχής υπηρεσιών εκπαίδευσης από τα ιδιωτικά εκπαιδευτήρια, που λειτουργούν παράλληλα με τα δημόσια. Επίσης, καλύπτει το κόστος για τις υπηρεσίες των ιδιωτικών φροντιστηρίων προσφοράς παράλληλης διδασκαλίας των μαθημάτων του σχολείου, των φροντιστηρίων ξένων γλωσσών και άλλων δραστηριοτήτων καθώς και των εκπαιδευτικών που χρησιμοποιούνται από την οικογένεια και τους εκπαιδευόμενους, συμπληρωματικά για παροχή ενισχυτικής διδασκαλίας.

2.8.1. Χρηματοδότηση και Προϋπολογισμός της Προσχολικής Αγωγής και της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης

Στην Ελλάδα η Προσχολική Αγωγή παρέχεται κατά κύριο λόγο από τα Νηπιαγωγεία που εποπτεύονται από το Υπουργείο Παιδείας ενώ λειτουργούν παράλληλα και Παιδικοί Σταθμοί που ανήκουν στους Δήμους.

Η Προσχολική Αγωγή ([Νηπιαγωγείο και η Δημοτική Εκπαίδευση](#)) Δημοτικό Σχολείο συναποτελούν το Πρωτοβάθμιο Επίπεδο Εκπαίδευσης και στον προϋπολογισμό του Υπουργείου Παιδείας, με αποτέλεσμα, τα ποσά που αναφέρονται στον πίνακα που ακολουθεί να αφορούν το σύνολο της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης.

Το έτος 2007 και το 2008 είχαν ε

γραφεί στον Κρατικό Τακτικό Προϋπολογισμό για τη χρηματοδότηση της Προσχολικής Αγωγής και της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης, σε τρέχουσες τιμές, πιστώσεις ως εξής:

Έτος	Προσχολική και Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση, Τακτικός Προϋπολογισμός
2007	1.954.702.000 ευρώ
2008	2.097.154.000 ευρώ

Πηγή : ΥΠΕΠΘ, Δ/ση Οικονομικών Υποθέσεων, 2008

2.8.2. Χρηματοδότηση και Προϋπολογισμός της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης

Τα έτη 2007 και 2008 είχαν εγγραφεί στον Κρατικό Τακτικό Προϋπολογισμό για τη χρηματοδότηση της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, σε τρέχουσες τιμές, πιστώσεις ως εξής:

Έτος	Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση, Τακτικός Προϋπολογισμός
2007	2.415.202.000 ευρώ
2008	2.523.807.650 ευρώ

Πηγή : ΥΠΕΠΘ, Δ/ση Οικονομικών Υποθέσεων, 2008

Επιπλέον, από τους προϋπολογισμούς των Γενικών Γραμματειών Περιφερειών για την Πρωτοβάθμια και τη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση είχαν εγγραφεί στους κρατικούς προϋπολογισμούς, σε τρέχουσες τιμές, πιστώσεις ως εξής:

Έτος	Ποσά που διατέθηκαν για τη μεταφορά των μαθητών
2007	92.000.000 ευρώ
2008	96.000.000 ευρώ

Πηγή : ΥΠΕΠΘ, Δ/ση Οικονομικών Υποθέσεων, 2008

2.8.3. Χρηματοδότηση και Προϋπολογισμός της Ανώτατης Εκπαίδευσης

Τα έτη 2007 και 2008 είχαν εγγραφεί στον Κρατικό Τακτικό Προϋπολογισμό για την επιχορήγηση της Ανώτατης Εκπαίδευσης - Πανεπιστήμια και ΤΕΙ - σε τρέχουσες τιμές, πιστώσεις ως εξής:

Έτος	Πανεπιστήμια, Τακτικός Προϋπολογισμός
2007	1.028.244.000 ευρώ
2008	1.078.554.000 ευρώ

Πηγή: ΥΠΕΠΘ, Δ/ση Οικονομικών Υποθέσεων, 2008

Έτος	Ανώτατα Τεχνολογικά Ιδρύματα, Τακτικός Προϋπολογισμός
2007	375.510.000 ευρώ
2008	409.576.000 ευρώ

Πηγή: ΥΠΕΠΘ, Δ/ση Οικονομικών Υποθέσεων, 2008

Στοιχεία από τις αρμόδιες υπηρεσίες και εποπτευόμενους φορείς του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων

2.9. Στατιστικά Στοιχεία

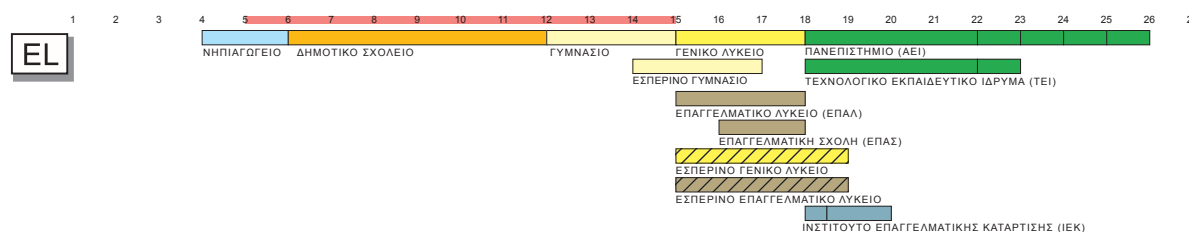
Πίνακας 2.1: Συνολικές Πιστώσεις ΥΠΕΠΘ, 2007 - 2008

Έτος	Ποσό πιστώσεων
2007	6.353.350.800 ευρώ
2008	6.775.709.500 ευρώ

Πηγή: ΥΠΕΠΘ, Δ/ση Οικονομικών Υποθέσεων, 2007

3. Προσχολική Εκπαίδευση

Οργάνωση του εκπαιδευτικού συστήματος στην Ελλάδα, 2008/09

 Προσχολική εκπαίδευση - ISCED 0 (για την οποία το Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων δεν είναι αρμόδιο)	 Προσχολική εκπαίδευση - ISCED 0 (για την οποία το Υπουργείο είναι αρμόδιο)
 Πρωτοβάθμια - ISCED 1	 Ενιαία δομή - ISCED 1 + ISCED 2 (καμία θεσμική διάκριση μεταξύ ISCED 1 και 2)
 Κατώτερη Γενική δευτεροβάθμια - ISCED 2 (συμπεριλαμβανομένης της προ-επαγγελματικής)	 Κατώτερη Επαγγελματική δευτεροβάθμια - ISCED 2
 Ανώτερη Γενική δευτεροβάθμια - ISCED 3	 Ανώτερη Επαγγελματική δευτεροβάθμια - ISCED 3
 Μετα-δευτεροβάθμια μη-τριτοβάθμια - ISCED 4	
 Τριτοβάθμια εκπαίδευση - ISCED 5A	 Τριτοβάθμια εκπαίδευση - ISCED 5B
Αντιστοιχία με τα επίπεδα ISCED: ISCED 0 ISCED 1 ISCED 2	
 Πλήρους φοίτησης υποχρεωτική εκπαίδευση	 Μερικής φοίτησης υποχρεωτική εκπαίδευση
 Προγράμματα σπουδών μερικής φοίτησης ή συνδυασμός σχολείου και εργασιακής εμπειρίας	 Επιπλέον έτος
 -/ν/- υποχρεωτική εργασιακή εμπειρία + διάρκεια	 Σπουδές στο εξωτερικό

Πηγή: Ευρυδική

Η προσχολική εκπαίδευση και αγωγή στην Ελλάδα προσφέρεται σε [Νηπιαγωγεία](#) αρμοδιότητας του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων (ΥΠΕΠΘ), σε [Παιδικό Σταθμοί](#) και [Βρεφονηπιακοί Σταθμοί](#) αρμοδιότητας των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης (ΟΤΑ) καθώς και σε αντίστοιχους ιδιωτικούς σταθμούς προσχολικής αγωγής. Τα Νηπιαγωγεία δέχονται νήπια 4 και 5 ετών, ενώ η φοίτηση των παιδιών 5 ετών είναι πλέον υποχρεωτική.

Στο πλαίσιο της προσχολικής εκπαίδευσης λειτουργεί παράλληλα και το [Ολοήμερο Νηπιαγωγείο](#) με διευρυμένο ημερήσιο πρόγραμμα σε σχέση με το κοινό Νηπιαγωγείο.

Οργανισμός Τοπικής Αυτοδιοίκησης (ΟΤΑ)

Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων (ΥΠΕΠΘ)

3.1. Ιστορική Επισκόπηση

Νηπιαγωγεία

Στην Ελλάδα η προσχολική αγωγή έχει θεσμοθετηθεί από τον 19ο αιώνα. Η δομή και οι σκοποί του Νηπιαγωγείου, που αποτελεί μέρος της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης, καθορίστηκαν το 1985 με τον νόμο πλαίσιο 1566. Τα Ολοήμερα Νηπιαγωγεία ιδρύθηκαν το 1997. Το 2003 καταρτίστηκε Πρόγραμμα Σπουδών για τα Νηπιαγωγεία ενταγμένο στο ευρύτερο πλαίσιο του Διαθεματικού Ενιαίου Πλαισίου Προγράμματος Σπουδών Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης (ΔΕΠΠΣ). Το 2007 η φοίτηση στο Νηπιαγωγείο έγινε υποχρεωτική για παιδιά 5 ετών. Βλέπε επίσης 3.3. και 8.1.1.1..

Παιδικοί και Βρεφονηπιακοί Σταθμοί

Κρατικοί Παιδικοί Σταθμοί ιδρύθηκαν και λειτούργησαν το 1935 με αρχικό σκοπό την ημερήσια περίθαλψη και μόρφωση των απόρων ανηλίκων. Το 1966 περιλήφθηκε στους σκοπούς των κρατικών σταθμών η «ενδιαίτησις, διαπαιδαγώγησις και ψυχαγωγία βρεφών και νηπίων, λόγω εργασίας της μητρός των ή εταιρών κοινωνικών αιτίων» (Άρθρο 10 ν. 4525/66). Οι σταθμοί αυτοί εποπτεύονταν από το Υπουργείο Υγείας και Πρόνοιας και διοικούσαν από τα Τριμελή Διοικητικά Συμβούλια των κατά τόπους σταθμών.

Οι Κρατικοί Παιδικοί και Βρεφονηπιακοί Σταθμοί έχουν πλέον μεταφερθεί στην αρμοδιότητα της Τοπικής Αυτοδιοίκησης και λειτουργούν ως Δημοτικοί ή Κοινοτικοί Παιδικοί και Βρεφονηπιακοί Σταθμοί με βάση το πλαίσιο κανονισμού λειτουργίας που ορίστηκε το 2002 με Κοινή Υπουργική Απόφαση του Υπουργείου Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και Υπουργείου Υγείας και Πρόνοιας.

3.2. Τρέχοντες Προβληματισμοί

Το Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων (ΥΠΕΠΘ) δίνει προτεραιότητα σε μέτρα για την ποιοτική αναβάθμιση της νηπιακής αγωγής. Κατ' αρχήν συνεχίζεται η σταδιακή επέκταση του «Ολοήμερου Νηπιαγωγείου», με τη λειτουργία του οποίου επιδιώκεται η ολοκληρωμένη προετοιμασία του παιδιού για το Δημοτικό Σχολείο, η εξυπηρέτηση των εργαζομένων γονέων και η ενίσχυση του ρόλου της κρατικής μέριμνας με στόχο τη μείωση των μορφωτικών-κοινωνικών διακρίσεων. Το σχολικό έτος 2007-2008 λειτούργησαν 2.759 Ολοήμερα Νηπιαγωγεία, ενώ το 2008-2009 μετατράπηκαν επιπλέον 139 Νηπιαγωγεία σε Ολοήμερα. Για την ενίσχυση του θεσμού του Ολοήμερου Νηπιαγωγείου αναπτύχθηκε νέο πακέτο εκπαιδευτικού και υποστηρικτικού υλικού με πολλαπλούς αποδέκτες (γονείς, νηπιαγωγοί, μαθητές) που περιλαμβάνει τόσο έντυπο όσο και ηλεκτρονικό υλικό. Οργανώθηκαν σεμινάρια ενημέρωσης των εκπαιδευτικών στελεχών για το νέο αυτό παιδαγωγικό υλικό και το νέο πρόγραμμα. Παράλληλα αναπτύχθηκε περαιτέρω ο ιστότοπος του Ολοήμερου Νηπιαγωγείου που υποστηρίζει τη λειτουργία του θεσμού και παρέχει δυνατότητα ανταλλαγής απόψεων και εμπειριών ανάμεσα στα μέλη της εκπαιδευτικής κοινότητας.

Ιδιαίτερη βαρύτητα δίνεται στο θέμα της ομαλής μετάβασης των νηπίων από το Νηπιαγωγείο στο Δημοτικό Σχολείο, που αποτελεί σημαντικό σταθμό στην εξέλιξη των παιδιών με καταλυτικές επιδράσεις στα χαρακτηριστικά της προσωπικότητας και της γενικότερης σχολικής πορείας τους. Η μετάβαση αντιμετωπίζεται ως ένα θέμα που δεν αφορά μόνο το παιδί, αλλά όλα τα πρόσωπα και τους φορείς που εμπλέκονται με αυτό. Στο πλαίσιο αυτό διοργανώθηκαν σεμινάρια για τα στελέχη της εκπαίδευσης, ενώ το θέμα της ομαλής μετάβασης στο Δημοτικό προβάλλεται ως κύρια ενότητα της ιστοσελίδας του Ολοήμερου Νηπιαγωγείου. Η ιστοσελίδα αυτή απευθύνεται σε εκπαιδευτικούς, καθώς και σε γονείς – σημειώνοντας ότι οι τελευταίοι απαρτίζουν ένα διευρυμένο κοινό εφόσον επεκτάθηκε η υποχρεωτική φοίτηση στο νηπιαγωγείο.

Με σκοπό τον εκσυγχρονισμό του υφιστάμενου πλαισίου λειτουργίας των Παιδικών και Βρεφονηπιακών Σταθμών των ΟΤΑ, λειτουργεί Ειδική Επιτροπή στο Υπουργείο Εσωτερικών με κύριο αντικείμενο την κατάρτιση γενικού παιδαγωγικού προγράμματος, τον καθορισμό νέων τεχνικών προδιαγραφών των χώρων

καθώς και τη διαμόρφωση των λοιπών παραμέτρων που κατοχυρώνουν την παροχή υπηρεσιών υψηλής ποιότητας.

3.3. Ειδικό Νομοθετικό Πλαίσιο

Ο Νόμος Πλαίσιο 1566 του 1985 ορίζει ότι η πρωτοβάθμια εκπαίδευση παρέχεται στα Νηπιαγωγεία όσον αφορά στην προσχολική αγωγή και στα δημοτικά σχολεία όσον αφορά στη δημοτική εκπαίδευση, καθώς και ότι η φοίτηση στο Νηπιαγωγείο είναι διετής. Στον ίδιο νόμο καθορίζονται οι σκοποί της προσχολικής εκπαίδευσης, καθώς και η οργάνωση της εκπαίδευσης των Νηπιαγωγών.

Με το Π.Δ. 200/1998 επαναπροσδιορίστηκαν τα θέματα λειτουργίας των Νηπιαγωγείων, ενώ πιο πρόσφατα ρυθμίστηκαν με Υπουργικές Αποφάσεις θέματα προγραμμάτων (Υ.Α. Φ32/190/81670/Γ1/ΦΕΚ 1420/τ. Β'/8-8-2007) και αριθμού νηπίων ανά τμήμα (Υ.Α. Φ3/898/97657/Γ1/ΦΕΚ 1507/τ. Β'/13-10-2006). Επίσης υπάρχει ειδικό πρόγραμμα σπουδών για τα Νηπιαγωγεία ως μέρος του Διαθεματικού Ενιαίου Πλαισίου Προγραμμάτων Σπουδών (ΔΕΠΠΣ 2003).

Από το 1997 και σε εφαρμογή του Άρθρου 3 του ν. 2525 θεσμοθετήθηκε η λειτουργία του Ολοήμερου Νηπιαγωγείου – και του Ολοήμερου Δημοτικού Σχολείου.

Σημαντική εξέλιξη είναι ότι η φοίτηση στα Νηπιαγωγεία έγινε υποχρεωτική από το 2007/2008 σχολικό έτος για παιδιά πέντε (5) ετών ενώ παραμένει προαιρετική για παιδιά τεσσάρων (4) ετών με βάση το άρθρο 73 του ν. 3518/2006. Η επέκταση αυτή είχε ως συνέπεια την κατάργηση των τμημάτων Νηπιαγωγείων εντός των παιδικών σταθμών από το σχολικό έτος 2008-2009.

Οι Κρατικοί Παιδικό και Βρεφονηπιακοί Σταθμοί που ιδρύθηκαν με βάση τον Νόμο 2/5-11-1935 έχουν σήμερα μεταφερθεί στην αρμοδιότητα των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης (ΟΤΑ) – ν. 2218/94, 2503/97 και 2881/01 – και ονομάζονται Δημοτικοί ή Κοινοτικοί Παιδικό και Βρεφονηπιακοί Σταθμοί. Παρέχουν υπηρεσίες διαπαιδαγώγησης και φροντίδας για παιδιά από ηλικίας 6 μηνών έως 4 ετών. Με βάση τις διατάξεις του πρότυπου κανονισμού λειτουργίας του 2002 που ορίζουν τους σκοπούς, τους τρόπους διοίκησης και γενικότερα τις ελάχιστες προϋποθέσεις λειτουργίας των Παιδικών Σταθμών (Κ.Υ.Α. 16065/22-4-2002) ο κάθε σταθμός συντάσσει δικό του κανονισμό λειτουργίας. Βασικό όργανο διοίκησης αποτελεί το Διοικητικό Συμβούλιο του Σταθμού.

N.2525/1997:Ενιαίο Λύκειο, πρόσβαση των αποφοίτων του στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου και άλλες διατάξεις

N. 3518/2006 (άρθρο 73, παρ.1): Θέματα Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης

N.1566/1985:Δομή και λειτουργία της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και άλλες διατάξεις

Π.Δ. 200/1-7-1998: Οργάνωση και λειτουργία Νηπιαγωγείων

3.4. Γενικοί Στόχοι

Σκοπός του Νηπιαγωγείου όπως διατυπώνεται στον νόμο πλαίσιο 1566/85 είναι να βοηθήσει τα νήπια να αναπτυχθούν σωματικά, συναισθηματικά, νοητικά και κοινωνικά και ειδικότερα τους βοηθά:

- Να καλλιεργούν τις αισθήσεις τους και να οργανώνουν τις πράξεις τους, κινητικές και νοητικές.
- Να εμπλουτίζουν και να οργανώνουν τις εμπειρίες τους από το φυσικό και κοινωνικό περιβάλλον και να αποκτούν την ικανότητα να διακρίνουν τις σχέσεις και αλληλεπιδράσεις που υπάρχουν μέσα σε αυτό.
- Να αναπτύσσουν την ικανότητα κατανόησης και έκφρασης με σύμβολα, γενικά και ιδιαίτερα στους τομείς της γλώσσας, των μαθηματικών και της αισθητικής.
- Να προχωρούν στη δημιουργία διαπροσωπικών σχέσεων, που θα τα βοηθήσουν στη βαθμιαία και αρμονική ένταξή τους στην κοινωνική ζωή.
- Να αναπτύσσουν πρωτοβουλίες ελεύθερα και αβίαστα μέσα στο πλαίσιο του οργανωμένου περιβάλλοντος και να προσαρμόζονται στην αμφίδρομη σχέση ατόμου και ομάδας.

Σύμφωνα με το πλαίσιο του κανονισμού λειτουργίας τους, οι Δημοτικοί Παιδικοί και Βρεφονηπιακοί Σταθμοί, που είναι κυρίως χώρος αγωγής και ασφαλούς διαμονής για παιδιά προσχολικής ηλικίας, έχουν σκοπό να παρέχουν ενιαία προσχολική αγωγή που βοηθά τα παιδιά να αναπτυχθούν ολόπλευρα – σωματικά, νοητικά, συναισθηματικά και κοινωνικά – βοηθώντας τους στην ομαλή μετάβαση από το οικογενειακό στο σχολικό περιβάλλον. Εξυπηρετούν τους εργαζόμενους κυρίως γονείς και πρέπει να ευαισθητοποιούν τους γονείς σε θέματα σύγχρονης παιδαγωγικής και ψυχολογίας, ενώ παράλληλα στοχεύουν στην εξάλειψη κατά το δυνατό των διαφορών που προκύπτουν από το κοινωνικοοικονομικό επίπεδο των γονέων.

Για τους ειδικότερους στόχους που ικανοποιούνται με τη λειτουργία του Ολοήμερου Νηπιαγωγείου, (βλ. 3.2.).

3.5. Γεωγραφική Κατανομή και Προσβασιμότητα

Γίνονται ιδιαίτερες παρεμβάσεις ώστε τα αγαθά της εκπαίδευσης να φτάσουν και στο πιο απομακρυσμένο σημείο της χώρας όπου κατοικούν μαθητές και λαμβάνονται αντισταθμιστικά μέτρα ώστε να αρθούν ή να περιορισθούν οι εκπαιδευτικές ανισότητες ανάμεσα στο κέντρο και στην περιφέρεια. Ειδικότερα, το σχολικό έτος 2005-2006 από 5.629 Νηπιαγωγεία σε όλη τη χώρα, το 42% λειτουργούσε σε αγροτικές περιοχές, το 17% σε ημι-αστικές και το 41% σε αστικές (ΚΕΕ 2006).

Όσοι μαθητές Νηπιαγωγείου κατοικούν σε περιοχές που δεν διαθέτουν μονάδα άμεσα προσπελάσιμη, μεταφέρονται δωρεάν στο κοντινότερο Νηπιαγωγείο με λεωφορεία του δήμου ή υπεραστικά ή με άλλα μεταφορικά μέσα, κατάλληλα για την κάθε περίπτωση.

Όσον αφορά στους Παιδικούς και Βρεφονηπιακούς Σταθμούς, το 2005-2006 λειτουργούσαν 1.792 Σταθμοί στους Δήμους και Κοινότητες της χώρας, εκ των οποίων το 52% σε περιφέρειες εκτός Αττικής και Κεντρικής Μακεδονίας (ΕΕΤΑΑ 2008).

3.6. Προϋποθέσεις Εισαγωγής και Επιλογή Εκπαιδευτικού Ιδρύματος/ Κέντρου Εκπαίδευσης

Η φοίτηση στα Νηπιαγωγεία είναι διετής. Είναι υποχρεωτική η φοίτηση για παιδιά 5 ετών και προαιρετική για παιδιά 4 ετών. Προκειμένου να εγγραφεί ένα παιδί στο Νηπιαγωγείο θα πρέπει να έχει τη νόμιμη ηλικία, να κατοικεί στη σχολική περιφέρεια του Νηπιαγωγείου, καθώς και να έχει κάνει τα προβλεπόμενα εμβόλια και οδοντολογική εξέταση. Στα Ολοήμερα Νηπιαγωγεία φοιτούν νήπια χωρίς επιλογή εφόσον οι γονείς τους το επιθυμούν. Προκειμένου να εγγραφεί σε Νηπιαγωγείο μαθητής που δεν κατοικεί στην αντίστοιχη σχολική

περιφέρεια, απαιτείται αιτιολογημένη απόφαση του προϊστάμενου της Διεύθυνσης ή Γραφείου Εκπαίδευσης. Στην περίπτωση που ο αριθμός των προσερχόμενων νηπίων υπερβαίνει τον αριθμό των παιδιών ανά τμήμα, εγγράφονται υποχρεωτικά τα νήπια ηλικίας πέντε (5) ετών και γίνεται κλήρωση για τις κενές θέσεις μόνο στα προνήπια, δηλ. στα παιδιά ηλικίας 4 ετών. Το 2007-2008 στα δημόσια νηπιαγωγεία καλύφθηκαν όλα τα νήπια και το 93% των προνήπιων που ζήτησαν να εγγραφούν.

Τα παιδιά που εγγράφονται στους Παιδικούς Σταθμούς προέρχονται κατά κύριο λόγο από την περιοχή του ΟΤΑ, ενώ προβλέπεται να δίνεται προτεραιότητα σε παιδιά εργαζόμενων γονέων και οικονομικά αδύναμων οικογενειών, καθώς σε εκείνα που έχουν ανάγκη φροντίδας λόγω διαφόρων οικονομικών αιτιών. Τα κριτήρια αυτά και τα απαιτούμενα δικαιολογητικά κοινοποιούνται με ανακοινώσεις στους ΟΤΑ και στους Σταθμούς. Η τελική επιλογή των φιλοξενούμενων παιδιών γίνεται από το οικείο διοικητικό συμβούλιο του Σταθμού.

3.7. Οικονομική Ενίσχυση προς τις Οικογένειες των Μαθητών

Η φοίτηση είναι δωρεάν στα δημόσια σχολεία ενώ το εκπαιδευτικό υλικό επίσης παρέχεται δωρεάν. Επίσης οι μαθητές που κατοικούν μακριά από την έδρα του σχολείου, μεταφέρονται δωρεάν. Βλέπε και **4.7**.

Στους Παιδικούς και Βρεφονηπιακούς Σταθμούς μπορεί να επιβάλλονται μηνιαία τροφεία στις οικογένειες των φιλοξενούμενων παιδιών, σύμφωνα με την οικονομική τους δυνατότητα. Το Διοικητικό Συμβούλιο του Σταθμού ορίζει τις περιπτώσεις των οικογενειών που απαλλάσσονται από την εισφορά αυτή ή την καταβάλλουν μειωμένη.

3.8. Ηλικιακές Ομάδες και Κατάταξη των Μαθητών

Το διετές πρόγραμμα του Νηπιαγωγείου διαχωρίζεται σε δύο ηλικίες, στα νήπια (παιδιά 5 ετών) και στα προνήπια (παιδιά 4 ετών).

Τα Νηπιαγωγεία είναι μονοθέσια και διθέσια. Τα πρώτα έχουν από 7-25 νήπια, τα δεύτερα από 26-50 νήπια. Ο αριθμός των νηπίων ανά νηπιαγωγό ορίζεται στα 25 νήπια.

Στα μονοθέσια Νηπιαγωγεία που λειτουργούν με μία /έναν νηπιαγωγό, συνυπάρχουν κατ' ανάγκη όλα τα νήπια και των δύο ηλικιών στο μοναδικό τμήμα-τάξη. Ο/Η νηπιαγωγός είναι υποχρεωμένη/ος να εργασθεί με το ίδιο τμήμα τουλάχιστον μία σχολική χρονιά. Σε κάθε Ολοήμερο Νηπιαγωγείο τοποθετούνται και υπηρετούν τουλάχιστον δυο νηπιαγωγοί.

Στους Παιδικούς και Βρεφονηπιακούς Σταθμούς εγγράφονται παιδιά από 6 μηνών έως 4 ετών. Ειδικότερα σε Νηπιακούς/Παιδικούς Σταθμούς από 2,5 ετών έως 4 ετών ενώ σε αποκλειστικά Βρεφικούς σταθμούς από 6 μηνών έως 2,5 ετών. Κάθε Βρεφικός Σταθμός συγκροτείται σε τμήματα σύμφωνα με την ηλικία: α) από 6 μηνών έως 1,5 ετών και β) από 1,5 έως 2,5 ετών. Αντίστοιχα συγκροτούνται τα τμήματα στους Νηπιακούς Σταθμούς: α) από 2,5 έως 3,5 ετών και β) από 3,5 έως 4,5 ετών. Στα Βρεφικά τμήματα φιλοξενούνται 12 βρέφη με 2 παιδαγωγούς και μία/έναν βοηθό. Κάθε τμήμα Παιδικού Σταθμού εξυπηρετεί έως 25 παιδιά με μία/έναν παιδαγωγό και μία/έναν βοηθό.

3.9. Οργάνωση Χρόνου

Την αρμοδιότητα για την οργάνωση του σχολικού χρόνου στα Νηπιαγωγεία έχει το ΥΠΕΠΘ. Το ημερήσιο πρόγραμμα για το Νηπιαγωγείο καθορίζεται με Υπουργικές Αποφάσεις. Αντίστοιχα όσον αφορά στους Σταθμούς των ΟΤΑ η αρμοδιότητα ανήκει στο Υπουργείο Εσωτερικών, ενώ υπάρχει ευελιξία σε σχέση με το ημερήσιο πρόγραμμα να προσαρμόζεται στις τοπικές συνθήκες και ανάγκες.

3.9.1. Οργάνωση του Σχολικού έτους

Το διδακτικό έτος των Νηπιαγωγείων αρχίζει την 1η Σεπτεμβρίου και λήγει την 21η Ιουνίου του επόμενου έτους, ενώ οι εκπαιδευτικές δραστηριότητες αρχίζουν την 11η Σεπτεμβρίου και λήγουν την 15η Ιουνίου του επόμενου έτους.

Ορίζεται στο πρότυπο κανονισμό λειτουργίας τους ότι οι Παιδικοί και Βρεφονηπιακοί Σταθμοί λειτουργούν 11 μήνες το χρόνο. Κυρίως διακόπτουν τη λειτουργία τους τον Αύγουστο, αλλά μπορεί να διακόπτουν συνολικά ένα μήνα την περίοδο Ιουνίου - Ιουλίου σύμφωνα με τις τοπικές ανάγκες.

3.9.2. Εβδομαδιαίο και Ημερήσιο Ωρολόγιο Πρόγραμμα

Τα δημόσια Νηπιαγωγεία λειτουργούν από Δευτέρα έως Παρασκευή και το ημερήσιο πρόγραμμα διαρκεί από τις 8:15 μέχρι τις 12:15. Η προσέλευση γίνεται από τις 8:00 και η αποχώρηση έως τις 12:30. Το πρόγραμμα του Ολοήμερου Νηπιαγωγείου είναι διευρυμένο κατά τέσσερις ώρες: ξεκινά όπως στο κοινό Νηπιαγωγείο και επεκτείνεται έως τις 15:45 με ώρα αποχώρησης 16:00. Επιπλέον υπάρχει και δυνατότητα προαιρετικής πρωινής ζώνης 7:00 με 8:00 εφόσον υπάρχει συμμετοχή τουλάχιστον 5 νηπίων.

Το ημερήσιο ωρολόγιο πρόγραμμα συντάσσεται από το διδακτικό προσωπικό σε συνεργασία με τον/την Προϊστάμενο/η του Νηπιαγωγείου και μπορεί να αναπροσαρμόζεται ύστερα από συνεργασία με το/τη Σχολική Σύμβουλο Προσχολικής Αγωγής.

Οι Παιδικοί και Βρεφονηπιακοί Σταθμοί λειτουργούν από Δευτέρα έως Παρασκευή και η καθημερινή προσέλευση μπορεί να γίνεται από τις 6:45 έως τις 9:00 ενώ η αποχώρηση από τις 13:00 έως τις 15:45. Οι οργανωμένες δραστηριότητες αγωγής μπορούν να ξεκινούν στις 9:30 και λήγουν στις 12:00 όταν διακόπτουν για φαγητό και ακολουθεί η σταδιακή αναχώρηση, καθώς και άλλες ελεύθερες δραστηριότητες. Το πρόγραμμα αυτό σύμφωνα με το πρότυπο κανονισμό λειτουργίας είναι ευέλικτο και ενδεικτικό, τηρούνται όμως στο κανονισμό λειτουργίας του κάθε σταθμού τα βασικά χρονικά σημεία (ώρες προσέλευσης - αναχώρησης, ώρες φαγητού, ανάπαυσης και διαλείμματος).

3.10. Αναλυτικό πρόγραμμα, Δραστηριότητες, Ώρες λειτουργίας σχολείου

Στο Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών για το Νηπιαγωγείο, που εκπονήθηκε από το **Παιδαγωγικό Ινστιτούτο**, προσδιορίζονται οι κατευθύνσεις των Προγραμμάτων Σχεδιασμού και Ανάπτυξης δραστηριοτήτων της Γλώσσας, των Μαθηματικών, της Μελέτης Περιβάλλοντος, της Δημιουργίας και Έκφρασης και της Πληροφορικής. Τα προγράμματα αυτά δεν νοούνται ως διακριτά διδακτικά αντικείμενα, αλλά ως οδηγοί υλοποίησης δραστηριοτήτων που είναι αναπτυξιακά κατάλληλες και αποτελεσματικές για όλα τα παιδιά του Νηπιαγωγείου. Στόχος των προγραμμάτων είναι η ομαλή και πολύπλευρη κοινωνικοποίηση των παιδιών, ώστε να αναπτύσσονται σωματικά, συναισθηματικά, νοητικά και κοινωνικά. Τα προγράμματα οργανώνονται γύρω από «θέματα» που προκαλούν το ενδιαφέρον των παιδιών και είναι παιδαγωγικά κατάλληλα. Η προσέγγιση «θεμάτων» καθώς και τα σχέδια εργασίας είναι συστατικά στοιχεία των προγραμμάτων και δίνουν έμφαση στη διαθεματικότητα, στην ολιστική αντίληψη της γνώσης και στην αξιοποίηση του ενδιαφέροντος και των ιδεών των παιδιών στη διαδικασία της μάθησης.

Ειδικότερα το ημερήσιο πρόγραμμα του Νηπιαγωγείου περιλαμβάνει ώρες για ανάπτυξη διαθεματικών δραστηριοτήτων, για αυθόρμητες δραστηριότητες στις γωνιές δραστηριοτήτων, για διάλειμμα και πρόγευμα, ενώ ξεκινά και κλείνει με συζήτηση όπου γίνεται προγραμματισμός και αξιολόγηση των δραστηριοτήτων της ημέρας. Παρομοίως το ημερήσιο πρόγραμμα του Ολοήμερου Νηπιαγωγείου αρχίζει και κλείνει με συζήτηση ενώ περιλαμβάνει περισσότερες ώρες διαθεματικών και αυθόρμητων δραστηριοτήτων και επιπλέον περιόδους διαλειμάτων, γευμάτων και χαλάρωσης.

Στους Παιδικούς και Βρεφονηπιακούς Σταθμούς εφαρμόζεται ημερήσιο πρόγραμμα δημιουργικής απασχόλησης με σκοπό την κοινωνικοποίηση και ομαλή συναναστροφή των παιδιών μεταξύ τους, την ενίσχυση της εξελικτικής τους πορείας και την εμπέδωση κλίματος ελευθερίας και ασφάλειας ώστε να εξασφαλίζεται η αρμονική ψυχοσωματική ανάπτυξη των παιδιών. Περιλαμβάνει ώρες για ατομικά προγράμματα εξέλιξης και ανάπτυξης του παιδιού, για ελεύθερη απασχόληση σύμφωνα με τους προαναφερόμενους στόχους, καθώς και περιόδους γευμάτων και ανάπαυσης. Στόχος του παιδαγωγού είναι να δημιουργεί στα παιδιά ικανότητα συγκέντρωσης, αντενέργειας, εμπιστοσύνη στον εαυτό τους και στις προσωπικές δυνατότητες τους.

Παιδαγωγικό Ινστιτούτο (ΠΙ)

3.11. Μέθοδος Διδασκαλίας και Διδακτικό Υλικό

Οι εκπαιδευτικοί προσχολικής εκπαίδευσης υποστηρίζονται στο έργο τους τόσο από τις κατευθύνσεις που ορίζονται στο το πρόγραμμα σπουδών του Νηπιαγωγείου όσο και από τον «Οδηγό Νηπιαγωγού-Εκπαιδευτικοί Σχεδιασμοί-Δημιουργικά Περιβάλλοντα Μάθησης» (2005) το οποίο τους προσφέρει μια βάση θεωρητικής και μεθοδολογικής υποστήριξης και μια τράπεζα ιδεών με άμεσα παραδείγματα μαθησιακών δραστηριοτήτων. Ο Οδηγός Νηπιαγωγού Ολοήμερου Νηπιαγωγείου (2007) συμπληρώνει το παραπάνω προσφέροντας πρόσθετο υλικό και ιδέες σε σχέση με το διευρυμένο πρόγραμμα του Ολοήμερου.

Ειδικότερα, σύμφωνα με τον Οδηγό Νηπιαγωγού, ολόκληρο το πρόγραμμα εργασίας του Νηπιαγωγείου προωθεί την ανάπτυξη της αυτονομίας ώστε τα παιδιά να μαθαίνουν μεταξύ άλλων να συνυπάρχουν, να συνεργάζονται και να αξιοποιούν γνώσεις και δεξιότητες που συνδέονται με διαφορετικές γνωστικές περιοχές. Ο εκπαιδευτικός δημιουργεί τις κατάλληλες συνθήκες ώστε μέσα σε ένα ελκυστικό, ασφαλές, φιλικό και πλούσιο σε ερεθίσματα περιβάλλον να εξασφαλίζονται κίνητρα και προϋποθέσεις μάθησης για όλα τα παιδιά, δηλαδή, βοηθά, συνεργάζεται, διαμεσολαβεί και διευκολύνει την όλη μαθησιακή διαδικασία.

Όσον αφορά στους Παιδικούς και Βρεφονηπιακούς Σταθμούς σύμφωνα με τον πρότυπο κανονισμό λειτουργίας τα παιδιά πρέπει να προσεγγίζονται με μέσο τη στοργή, το διάλογο, την επεξήγηση και την εμπιστοσύνη για να αναπτύξουν την προσωπικότητά τους και τις δυνατότητές τους.

3.12. Αξιολόγηση των Μαθητών

Στο Νηπιαγωγείο, η αξιολόγηση είναι διαρκής και βασίζεται στη συνεχή παρατήρηση της συμπεριφοράς των στάσεων και δραστηριοτήτων του νηπίου στην καθημερινή διαδικασία. Περιλαμβάνει τόσο την αρχική, διαγνωστική αξιολόγηση όσο και την τελική εκτίμηση του μαθησιακού αποτελέσματος σε επίπεδο ατομικό (σε σχέση, δηλαδή, με τον εαυτό του) καθώς και σε επίπεδο ομάδας.

Στο Νηπιαγωγείο δεν υπάρχει τυποποιημένη πορεία στη μάθηση, έτσι και οι μέθοδοι αξιολόγησης είναι διαφοροποιημένες. Το αποτέλεσμα της αξιολόγησης, οι καταγραφές, οι περιστασιακές σημειώσεις του εκπαιδευτικού και ο φάκελος εργασιών του παιδιού, αποτελούν το φάκελο αξιολόγησης για κάθε παιδί. Ο φάκελος αυτός είναι προσβάσιμος από τους γονείς. Ο/Η νηπιαγωγός ορίζει τουλάχιστον μία ημέρα το μήνα για συνεργασία με τους γονείς εκτός διδακτικού ωραρίου και συχνότερα εφόσον υπάρξει ανάγκη. Για αντιμετώπιση περιπτώσεων νηπίων που παρουσιάζουν ιδιαίτερες δυσκολίες ο/η νηπιαγωγός μπορεί να συνεργαστεί ακόμη και εντός αίθουσας διδασκαλίας με τους γονείς ή άλλα άτομα που κρίνονται ειδικά για την περίπτωση.

Στους Παιδικούς και Βρεφονηπιακούς Σταθμούς το παιδαγωγικό προσωπικό ενημερώνει τους γονείς μία φορά το μήνα για τη γενική, σφαιρική εξέλιξη του παιδιού.

3.13. Μηχανισμοί Υποστήριξης

Κάθε είδος ειδικής βοήθειας παρέχεται –με ευθύνη του της νηπιαγωγού— στο πλαίσιο της όλης διδακτικής του /της δραστηριότητας και πάντοτε εντός του συνολικού χρόνου απασχόλησής του /της με το τμήμα ή την τάξη.

Επιπλέον, εάν υπάρχει κάποιο ειδικό πρόβλημα με κάποιο μαθητή ζητείται η συνδρομή επιστημόνων από τα [Κέντρα Διαφοροδιάγνωσης, Διάγνωσης και Υποστήριξης Ειδικών Εκπαιδευτικών Αναγκών \(ΚΕΔΔΥ\)](#).

Για την παροχή αγωγής και εκπαίδευσης σε νήπια με διαπιστωμένες ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες, λειτουργούν Νηπιαγωγεία Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης και με ειδικά τμήματα Πρώιμης Παρέμβασης τα οποία έχουν σκοπό τη συστηματική παρέμβαση από την προσχολική ηλικία. Περισσότερες πληροφορίες 10.5. και 10.6.

Σε Παιδικούς και Βρεφονηπιακούς Σταθμούς είναι υποχρεωτική η παρακολούθηση της υγείας των παιδιών από παιδίατρο, ο οποίος επισκέπτεται για το σκοπό αυτό το σταθμό μία φορά το μήνα. Επίσης, ανάλογα με τις δυνατότητες του Δήμου ή Κοινότητας, μπορεί να προσφέρουν υποστηρικτικές υπηρεσίες ο Κοινωνικός Λειτουργός του σταθμού και εφόσον υπάρχει ο Ψυχολόγος.

3.14. Ιδιωτικός Τομέας

Στη χώρα μας λειτουργούν Ιδιωτικά Νηπιαγωγεία που υπάγονται στην αρμοδιότητα του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων (ΥΠΕΠΘ), το οποίο ασκεί εποπτεία και έλεγχο δια των περιφερειακών του οργάνων διοίκησης, όπως αντίστοιχα συμβαίνει και με τα δημόσια σχολεία της κάθε περιοχής.

Άδεια για ίδρυση ιδιωτικών εκπαιδευτηρίων δίνεται σε Φυσικά και Νομικά Πρόσωπα ύστερα από απόφαση του Υπουργού Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων. Για τη λειτουργία ενός ιδιωτικού νηπιαγωγείου, και εφόσον ανταποκρίνονται στις οριζόμενες προδιαγραφές, δίδεται ετήσια άδεια, ενώ εφαρμόζονται οι διατάξεις περί οργάνωσης και λειτουργίας Νηπιαγωγείων του Π.Δ. 200/1998, καθώς και οι διατάξεις σχετικές με την Ιδιωτική Εκπαίδευση των νόμων 682/1977 και 1566/1985.

Τέλος, λειτουργούν στη χώρα μας ιδιωτικοί Παιδικοί και Βρεφονηπιακοί Σταθμοί υπό την εποπτεία του Υπουργείου Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης.

Υπουργείο Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης

N.682/1977: Περί ιδιωτικών σχολείων γενικής εκπαίδευσης και σχολικών οικοτροφείων

N.1566/1985: Δομή και λειτουργία της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και άλλες διατάξεις

3.15. Εναλλακτικά Οργανωτικά Σχήματα και Εναλλακτικές Δομές

Εκτός των γενικών Νηπιαγωγείων στη χώρα μας λειτουργούν και Πειραματικά Νηπιαγωγεία, τα οποία έχουν ως σκοπό την πειραματική εφαρμογή προγραμμάτων, μεθόδων διδασκαλίας και εκπαιδευτικού υλικού, καθώς και την πρακτική παιδαγωγική επιμόρφωση του εκπαιδευτικού προσωπικού.

Επίσης λειτουργούν Ολοήμερα Νηπιαγωγεία τα οποία προσφέρουν διευρυμένο κατά 4 ώρες ημερήσιο πρόγραμμα (βλέπε **3.2.**), ενώ παράλληλα υπάρχουν Ολοήμερα Νηπιαγωγεία Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης – όπως και Νηπιαγωγεία ΕΑΕ κοινού ωραρίου.

Στις περιοχές με έντονη πυκνότητα αλλοδαπών ή τσιγγάνων μαθητών η σχολική φοίτηση των μαθητών υποστηρίζεται από τους προβλεπόμενους αντισταθμιστικούς θεσμούς (βλ. **κεφ 10**). Επίσης, για τα

τσιγγανόπαιδα των οποίων οι οικογένειες έχουν επιλέξει το νομαδικό τρόπο διαβίωσης διευκολύνεται η εγγραφή των Ρομά μαθητών και τους παρέχεται κάρτας φοίτησης για την προσχολική αγωγή (βλ.4.17.1.).

3.16. Στατιστικά Στοιχεία

Πίνακας 3.1: Δημοσία και Ιδιωτικά Νηπιαγωγεία, Σχολικό Έτος 2007-08

	Δημόσια Νηπιαγωγεία	Ιδιωτικά Νηπιαγωγεία
Σχολικές Μονάδες ^α	5.832	130
Μαθητές ^α	143.770	5.342
Μέσος Αριθμός Μαθητών ανά Σχολείο	24,7	41,1
Εκπαιδευτικοί ^α	12.172	277
Αναλογία Μαθητών προς Εκπαιδευτικούς	11,8	19,3
Μέσος αριθμός Μαθητών ανά Τμήμα	16,0	21,4
Αριθμός Αποφοιτησάντων ^α	84.365	3.217

Πηγή: ^αΥΠΕΠΘ, Δι.Π.Ε.Ε, Τμήμα Επιχειρησιακών Ερευνών και Στατιστικής

Πίνακας 3.2: Κατανομή νηπίων κατά φύλο, ηλικία και φορέα, Σχολικό Έτος 2007-08

	Δημόσια Νηπιαγωγεία		Ιδιωτικά Νηπιαγωγεία	
Μαθητές^α	143.770		5.342	
Κατά φύλο	Κορίτσια	Αγόρια	Κορίτσια	Αγόρια
%	49,2 %	50,8 %	49,4 %	50,6 %
Αριθμός^α	70.745	73.025	2.638	2.704
Κατά ηλικία	4 ετών	5 ετών	4 ετών	5 ετών
%	37,1%	62,9%	28,1%	71,9%
Αριθμός^α	53.285	90.485	1.500	3.842

Πηγή: ^αΥΠΕΠΘ, Δι.Π.Ε.Ε, Τμήμα Επιχειρησιακών Ερευνών και Στατιστικής

Πίνακας 3.3: Παιδικοί και Βρεφονηπιακοί Σταθμοί των ΟΤΑ, Σχολικό Έτος 2005-2006

	Αριθμός	Ποσοστό
Μονάδες	1.792	
Βρέφη (6 μ. - 2,5 ετών)	6.641	8,5%
Νήπια (2,5 - 6 ετών)	71.631	91,5%
Σύνολο	78.272	100%

Πηγή: Υπουργείο Εσωτερικών, Διεύθυνση Οργάνωσης και Λειτουργίας ΟΤΑ, Τμήμα Νομικών Προσώπων Ιδρυμάτων, και Επιχειρήσεων

Αποτύπωση του Εκπαιδευτικού Συστήματος σε Επίπεδο Σχολικής Μονάδας

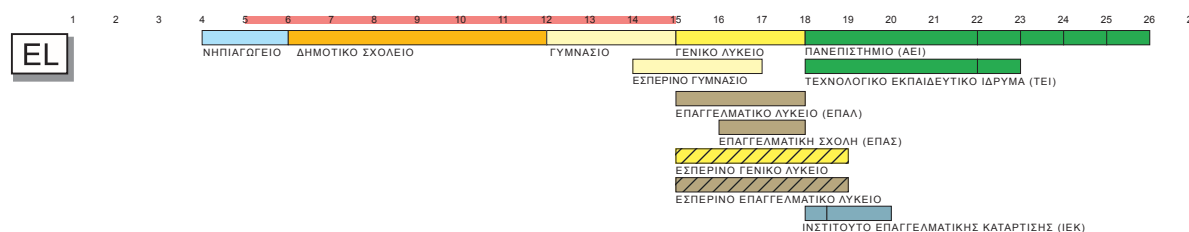
Εκθεση Καταγραφής, Αποτίμησης και Αξιολόγησης αναφορικά με Παιδικούς και Βρεφονηπιακούς Σταθμούς των ΟΤΑ

Μελέτη Κατανομής Επιχορήγησης Κρατικών Παιδικών & Βρεφονηπιακών Σταθμών ΟΤΑ

Στοιχεία από τις αρμόδιες υπηρεσίες και εποπτευόμενους φορείς του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων

4. Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση

Οργάνωση του εκπαιδευτικού συστήματος στην Ελλάδα, 2008/09

	Προσχολική εκπαίδευση - ISCED 0 (για την οποία το Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων δεν είναι αρμόδιο)		Προσχολική εκπαίδευση - ISCED 0 (για την οποία το Υπουργείο είναι αρμόδιο)
	Πρωτοβάθμια - ISCED 1		Ενιαία δομή - ISCED 1 + ISCED 2 (καμία θεσμική διάκριση μεταξύ ISCED 1 και 2)
	Κατώτερη Γενική δευτεροβάθμια - ISCED 2 (συμπεριλαμβανομένης της προ-επαγγελματικής)		Κατώτερη Επαγγελματική δευτεροβάθμια - ISCED 2
	Ανώτερη Γενική δευτεροβάθμια - ISCED 3		Ανώτερη Επαγγελματική δευτεροβάθμια - ISCED 3
	Μετα-δευτεροβάθμια μη-τριτοβάθμια - ISCED 4		
	Τριτοβάθμια εκπαίδευση - ISCED 5A		Τριτοβάθμια εκπαίδευση - ISCED 5B
Αντιστοιχία με τα επίπεδα ISCED: ISCED 0 ISCED 1 ISCED 2			
	Πλήρους φοίτησης υποχρεωτική εκπαίδευση		Μερικής φοίτησης υποχρεωτική εκπαίδευση
	Προγράμματα σπουδών μερικής φοίτησης ή συνδυασμός σχολείου και εργασιακής εμπειρίας		Επιπλέον έτος
	-/η/- υποχρεωτική εργασιακή εμπειρία + διάρκεια		Σπουδές στο εξωτερικό

Πηγή: Ευρυδική

Η Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση αποτελεί μέρος της δεκάχρονης υποχρεωτικής εκπαίδευσης και καλύπτει έξι τάξεις από την Α' έως τη Στ'. Παρέχεται σε Δημοτικά Σχολεία για παιδιά ηλικίας από 6 έως 12 ετών. Η φοίτηση είναι δωρεάν.

4.1. Ιστορική Επισκόπηση

Από τις αρχές του 19ου αιώνα με διάφορες νομοθετικές ρυθμίσεις καθορίστηκε το πλαίσιο λειτουργίας της στοιχειώδους εκπαίδευσης.

Η υποχρεωτική και δωρεάν στοιχειώδης εκπαίδευση κατοχυρώνεται συνταγματικά το 1911. Το 1927 ορίζεται ότι τα έτη της υποχρεωτικής φοίτησης στη στοιχειώδη εκπαίδευση δεν μπορούν να είναι λιγότερα από έξι. Το 1976, καθιερώθηκε η εννιάχρονη δωρεάν εκπαίδευση για όλα τα Ελληνόπουλα, ηλικίας έξι (6) έως δεκαπέντε (15) ετών καθώς και η δημοτική γλώσσα σε όλες τις βαθμίδες εκπαίδευσης. Η φοίτηση στο νηπιαγωγείο γίνεται υποχρεωτική για παιδιά 5 ετών από το 2007-08 σχολικό έτος, επεκτείνοντας την υποχρεωτική εκπαίδευση στα δέκα έτη.

Το 1997 παράλληλα προς τα κοινά Δημοτικά Σχολεία καθιερώθηκε η λειτουργία των Ολοήμερων Δημοτικών Σχολείων, τα οποία διαθέτουν διευρυμένο ωράριο λειτουργίας και εμπλουτισμένο αναλυτικό πρόγραμμα και,

περίπου την ίδια περίοδο, αναπτύσσεται το θεσμικό πλαίσιο διαπολιτισμικής εκπαίδευσης, μέτρα που ανταποκρίνονταν στις νέες κοινωνικές πραγματικότητες της εποχής. Την τελευταία δεκαετία έχει εμπλουτιστεί το πρόγραμμα σπουδών της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης με την εισαγωγή νέων γνωστικών αντικειμένων, όπως η 2η ξένη γλώσσα, καθώς και νέων διδακτικών πρακτικών όπως η διαθεματική προσέγγιση και η Ευέλικτη Ζώνη (2003).

4.2. Τρέχοντες Προβληματισμοί

Με στόχο την παροχή ολοκληρωμένης παιδείας σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης, συμπεριλαμβανομένης της πρωτοβάθμιας, προωθούνται εφαρμοσμένες πολιτικές που εδράζονται στους εξής πυλώνες: α) Ανθρωποκεντρική εκπαίδευση, β) Περιβαλλοντική εκπαίδευση, γ) Πολυγλωσσία και Ελληνομάθεια, δ) Παιδεία, πολιτισμός, αθλητισμός και ε) Ψηφιακή Σύγκλιση. Στο πλαίσιο αυτό, το Δημοτικό Σχολείο καλείται να αναλάβει πολυλειτουργικό ρόλο, υλοποιώντας καινοτόμες κατευθύνσεις και προγράμματα που αναβαθμίζουν την παιδευτική διαδικασία.

Σε σχέση με την ανθρωποκεντρική εκπαίδευση λαμβάνονται μέτρα για τη στήριξη ή την επανένταξη ατόμων με αναπηρία και κοινωνικά ευάλωτων ομάδων (αναλυτική περιγραφή στο **κεφ. 10**). Ειδικότερα, ενισχύονται τα μέτρα για την αποτελεσματική ένταξη παλιννοστούτων και αλλοδαπών μαθητών στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα, καθώς και της εφαρμογής αντισταθμιστικών και υποστηρικτικών θεσμών ώστε να εξασφαλίζονται ίσες ευκαιρίες μάθησης και κοινωνικής ένταξης για όλους τους μαθητές.

Στο πλαίσιο της υποστήριξης της πολυγλωσσίας προστέθηκε στο πρόγραμμα του Δημοτικού η διδασκαλία δεύτερης ξένης γλώσσας και προωθούνται ενέργειες ώστε να εισαχθεί από το επόμενο σχολικό έτος το Χαρτοφυλάκιο Γλωσσών. Επίσης ξεκίνησε η συγγραφή νέων βιβλίων των Αγγλικών για όλες τις τάξεις του Δημοτικού. Γενικότερα το ΥΠΕΠΘ προωθεί ειδική πολιτική για την πολυγλωσσία στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα.

Η ψηφιακή σύγκλιση στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση αποβλέπει στην ένταξη των ΤΠΕ στην εκπαιδευτική διαδικασία και στην περαιτέρω ανάπτυξη των υποδομών. Κάθε χρόνο επιμορφώνεται σημαντικός αριθμός δασκάλων στην εκπαιδευτική αξιοποίηση των ΤΠΕ και αυξάνεται συνεχώς το εκπαιδευτικό λογισμικό και επιγραμμικό διδακτικό και μαθησιακό υλικό που παρέχει το ΥΠΕΠΘ. Ιδιαίτερη προβολή ξεκίνησε φέτος όσον αφορά σε θέματα ασφαλούς χρήσης του Διαδικτύου από παιδιά και νέους.

Η Διεύθυνση Σπουδών Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης αξιοποίησε τις ΤΠΕ στον τομέα της διοίκησης εγκαινιάζοντας ιστοσελίδα στην οποία αναρτήθηκαν όλα τα σχετικά κανονιστικά κείμενα και η οποία περιλαμβάνει λειτουργία επικοινωνίας με γονείς και εκπαιδευτικούς που συμβάλλει στη μείωση της γραφειοκρατίας.

Το ΥΠΕΠΘ ενισχύει τους άξονες της περιβαλλοντικής εκπαίδευσης και του πολιτισμού και αθλητισμού με τη συνεχή ανάπτυξη τόσο των υποδομών όσο και τη στήριξη και επέκταση των προγραμμάτων Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης, Αγωγής Υγείας, Ολυμπιακής Παιδείας και Πολιτιστικών και Καλλιτεχνικών θεμάτων τα οποία διοργανώνονται στο πλαίσιο της Ευέλικτης Ζώνης και των προαιρετικών προγραμμάτων Σχολικών Δραστηριοτήτων από τους εκπαιδευτικούς σε συνεργασία με τους υπεύθυνους συντονιστές στις κατά τόπους Διευθύνσεις.

Η πολιτική του ΥΠΕΠΘ για ένα σύγχρονο σχολείο αποσκοπεί στη βελτίωση των εκπαιδευτικών υποδομών και λειτουργιών και στην ποιοτική αναβάθμιση της εκπαιδευτικής καθημερινότητας. Από τα εκπαιδευτικά μέτρα που προωθούνται είναι τα προγράμματα εισαγωγικής και δια βίου επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών, τα σύγχρονα εποπτικά μέσα με την αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών και η συνεχής εξάπλωση του θεσμού του Ολοήμερου Δημοτικού Σχολείου, το οποίο έχει διευρυμένο ωράριο και αξιοποιεί ποικιλία εναλλακτικών διδακτικών προσεγγίσεων, κυρίως βιωματικής μορφής. Ειδικότερα το 2008 διοργανώθηκαν σεμινάρια που αφορούσαν στη μετάβαση των μαθητών από το υποχρεωτικό πλέον Νηπιαγωγείο στο Δημοτικό.

Το 2008 ανακοινώθηκε σημαντική πρωτοβουλία που προβλέπει τη δημόσια διαβούλευση με την ευρύτερη εκπαιδευτική κοινότητα για την απλούστευση των αναλυτικών προγραμμάτων όλων των βαθμίδων. Επίσης εκπονείται μελέτη από ειδική Ομάδα Εργασίας του ΥΠΕΠΘ σε συνεργασία με το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο για την τροποποίηση του προγράμματος σπουδών στα Ολοήμερα Δημοτικά Σχολεία και Νηπιαγωγεία. Τα αποτελέσματα των ενεργειών αυτών θα συμβάλλουν στην υλοποίηση νέων προγραμμάτων σπουδών τα οποία απομακρύνονται από την αποστήθιση ενώ δίνουν έμφαση στην καλλιέργεια της αναλυτικής σκέψης και της κριτικής ικανότητας των μαθητών.

4.3. Ειδικό Νομοθετικό Πλαίσιο

Η δομή και λειτουργία της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης καθιερώθηκε με το Νόμο Πλαίσιο 1566 του 1985, που ισχύει μέχρι σήμερα. Με το νόμο αυτό, καθιερώνεται επίσης η εφαρμογή του μονοτονικού συστήματος στη νεοελληνική γραφή, η επιμόρφωση των εκπαιδευτικών, η διαδικασία σύνταξης αναλυτικών προγραμμάτων και αντίστοιχων διδακτικών βιβλίων, κ.ά.

Το παραπάνω νομοθετικό πλαίσιο συμπληρώνεται και επικαιροποιείται με τους παρακάτω νεότερους νόμους και προεδρικά διατάγματα σε ισχύ έως σήμερα. Με τα ΠΔ 8/1995 και 121/1995 διαφοροποιείται η μέθοδος αξιολόγησης των μαθητών του Δημοτικού, η οποία αντιμετωπίζεται πλέον ως συνεχής παιδαγωγική διαδικασία. Με το ΠΔ 201/1998 ρυθμίζονται θέματα εκπαιδευτικής και διοικητικής λειτουργίας του Δημοτικού Σχολείου: σχολικός χρόνος, συλλογικά όργανα, κ.ά.

Ισχύουν ακόμη ο Ν. 2341/1995 που αναφέρεται στην εκπαίδευση της μουσουλμανικής μειονότητας, ο Ν. 2413/1996 με τον οποίο θεσμοθετείται η διαπολιτισμική εκπαίδευση και νέος τρόπος εκπαίδευσης των ελληνοπαίδων του εξωτερικού και ο Ν. 2525/1997 με τον οποίο καθιερώνεται το Ολοήμερο Δημοτικό. Με την Υπουργική Απόφαση 21072β/Γ2 του 2003 (ΦΕΚ 304/τ. Β'/13.3.2003) καθιερώνεται το Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγραμμάτων Σπουδών που αποτελεί ενιαία θεώρηση των αναλυτικών προγραμμάτων Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης. Πιο πρόσφατα η φοίτηση στο νηπιαγωγείο γίνεται υποχρεωτική για παιδιά 5 ετών με βάση το Άρθρο 73 του Ν. 3518/2006.

[Ν.2327/1995: Εθνικό Συμβούλιο Παιδείας, ρύθμιση θεμάτων έρευνας, παιδείας και μετεκπαίδευσης εκπαιδευτικών](#)

[Ν.2525/1997:Ενιαίο Λύκειο, πρόσβαση των αποφοίτων του στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου και άλλες διατάξεις](#)

[Ν. 3518/2006 \(άρθρο 73, παρ.1\): Θέματα Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης](#)

[Ν.1566/1985:Δομή και λειτουργία της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και άλλες διατάξεις](#)

[Ν.2341/1995:Ρύθμιση θεμάτων του εκπαιδευτικού προσωπικού μειονοτικών σχολείων της Θράκης και της Ειδικής Παιδαγωγικής Ακαδημίας Θεσσαλονίκης και άλλες διατάξεις](#)

[Ν.2413/1996: Η ελληνική παιδεία στο εξωτερικό, η διαπολιτισμική εκπαίδευση και άλλες διατάξεις](#)

[Π.Δ. 462/1991: Αξιολόγηση και ενισχυτική διδασκαλία μαθητών Δημοτικού Σχολείου](#)

[Π.Δ.121/1995: Συμπλήρωση διατάξεων για την αξιολόγηση των μαθητών του δημοτικού σχολείου](#)

[Π.Δ.201/1998: Οργάνωση και λειτουργία δημοτικών σχολείων](#)

[Π.Δ.8/1995:Αξιολόγηση μαθητών του Δημοτικού Σχολείου](#)

4.4. Γενικοί Στόχοι

Σύμφωνα με τον Νόμο Πλαίσιο (1985), σκοπός της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης είναι να συμβάλει στην ολόπλευρη, αρμονική και ισόρροπη ανάπτυξη των διανοητικών και ψυχοσωματικών δυνάμεων των μαθητών, ώστε, ανεξάρτητα από φύλο και καταγωγή, να έχουν τη δυνατότητα να εξελιχθούν σε ολοκληρωμένες προσωπικότητες και να ζήσουν δημιουργικά.

Το πρόγραμμα σπουδών της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης βασίζεται στις εξής γενικές αρχές:

- α. την παροχή της γενικής παιδείας
- β. την ανάδειξη των ενδιαφερόντων του μαθητή και την καλλιέργεια δεξιοτήτων
- γ. την εξασφάλιση ίσων ευκαιριών μάθησης για όλους τους μαθητές
- δ. την ενίσχυση της πολιτισμικής και γλωσσικής ταυτότητας στο πλαίσιο μιας πολυπολιτισμικής κοινωνίας
- ε. την προετοιμασία για την αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών πληροφόρησης και επικοινωνίας
- στ. την προαγωγή της φυσικής, ψυχικής και κοινωνικής υγείας και
- ζ. την ευαισθητοποίηση για την αναγκαιότητα προστασίας του φυσικού περιβάλλοντος και την υιοθέτηση νέων προτύπων συμπεριφοράς.

4.5. Γεωγραφική Κατανομή και Προσβασιμότητα

Η ιδιάζουσα γεωγραφική μορφολογία του ελληνικού χώρου, στο οποίο κυριαρχούν οι ορεινές περιοχές και τα πολυάριθμα νησιά, δημιουργεί δύσκολες συνθήκες προσβασιμότητας. Παρόλα αυτά, η πολιτική του Υπουργείου Παιδείας εξασφαλίζει ότι Δημόσια Δημοτικά Σχολεία υπάρχουν σε όλη την επικράτεια, ακόμη και στις πιο απομακρυσμένες περιοχές.

Για το λόγο αυτό υπάρχουν σχολικές μονάδες από μονοθέσιες (δηλαδή, ένας δάσκαλος για όλες τις τάξεις) στις περιοχές εκείνες που διαθέτουν ελάχιστο μαθητικό πληθυσμό έως και δωδεκαθέσιες σε πυκνοκατοικημένες περιοχές με μεγαλύτερο αριθμό μαθητών.

Όσοι μαθητές κατοικούν σε δυσπρόσιτες ή αραιοκατοικημένες περιοχές που δε διαθέτουν αντίστοιχη σχολική μονάδα άμεσα προσπελάσιμη, μεταφέρονται δωρεάν στο κοντινότερο σχολείο με υπεραστικά λεωφορεία ή με άλλα μεταφορικά μέσα, κατάλληλα για την κάθε περίπτωση. Σημειώνεται ότι οι Νομάρχες οφείλουν να αναπροσαρμόζουν τα δρομολόγια των υπεραστικών συγκοινωνιακών μέσων για την καλύτερη εξυπηρέτηση των μαθητών.

4.6. Προϋποθέσεις Εγγραφής και Επιλογή Σχολείων

Στην Α' τάξη του Δημοτικού Σχολείου εγγράφονται μαθητές που συμπληρώνουν την 31^η Δεκεμβρίου, του έτους εγγραφής, ηλικία έξι (6) ετών.

Η δυνατότητα φοίτησης σε συγκεκριμένο δημόσιο σχολείο Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης εξαρτάται από την περιοχή κατοικίας του μαθητή. Κάθε σχολείο Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης ανήκει σε ορισμένη σχολική περιφέρεια τα όρια της οποίας καθορίζονται από τον Προϊστάμενο του Γραφείου Εκπαίδευσης. Τα Πειραματικά Σχολεία Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης δεν έχουν δική τους σχολική περιφέρεια και η εγγραφή των μαθητών γίνεται κατόπιν κλήρωσης. (βλ. 4.17.).

Προκειμένου για την εγγραφή στην Α΄ τάξη του Δημοτικού, εκτός από τη βεβαίωση παρακολούθησης Νηπιαγωγείου και το πιστοποιητικό γεννήσεως, είναι απαραίτητα ορισμένα πιστοποιητικά υγειονομικών εξετάσεων και εμβολιασμών, καθώς και βεβαίωση παρακολούθησης Νηπιαγωγείου.

4.7. Οικονομική Ενίσχυση προς τις Οικογένειες των μαθητών

Η φοίτηση στη δημόσια πρωτοβάθμια εκπαίδευση είναι δωρεάν και περιλαμβάνει την παροχή των βιβλίων σε κάθε μαθητή και του συνοδευτικού εποπτικού υλικού.

Οι μαθητές που κατοικούν μακριά από την έδρα του σχολείου τους, μεταφέρονται δωρεάν και η δαπάνη αυτή βαρύνει εξ ολοκλήρου το Δημόσιο. Προβλέπεται επίσης στις περιπτώσεις εκείνες όπου η μεταφορά με λεωφορεία καθίσταται αντικειμενικά αδύνατη η καταβολή μηνιαίου επιδόματος στην οικογένεια για κάθε τέκνο.

Για οικογένειες με χαμηλό εισόδημα (λιγότερο των 3.000 ευρώ) προβλέπεται εισοδηματική ενίσχυση το ύψος της οποίας ανέρχεται στο ποσό των τριακοσίων (300) ευρώ ετησίως για κάθε παιδί μαθητή υποχρεωτικής εκπαίδευσης που φοιτά σε δημόσιο σχολείο.

4.8. Ηλικιακές Ομάδες και Κατάταξη των Μαθητών

Το σύνολο των μαθητών ενός Δημοτικού Σχολείου κατανέμεται σε έξι (6) τάξεις, σύμφωνα με την ηλικία τους, δηλαδή, στην Α΄ τάξη φοιτούν οι μαθητές 6 ετών κ.ο.κ.. Τα τμήματα σε σχολεία με από 10 έως και 45 μαθητές (μονοθέσια, διθέσια, τριθέσια) έχουν έως 15 μαθητές, ενώ τα τμήματα στα λοιπά σχολεία έχουν έως 25 μαθητές (Κ.Υ.Α. Φ3/897/97652/Γ1/ΦΕΚ 1507/τ. Β΄/13.10.2006).

Στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση ένας εκπαιδευτικός διδάσκει όλα τα μαθήματα εκτός της φυσικής αγωγής, της μουσικής και των ξένων γλωσσών τα οποία διδάσκονται από εκπαιδευτικούς αντίστοιχης ειδικότητας. Στην περίπτωση της φυσικής αγωγής και μουσικής, αν δεν υπάρχουν εκπαιδευτικοί της αντίστοιχης ειδικότητας, διδάσκονται από τον δάσκαλο της τάξης. Αποτελεί συνηθισμένη πρακτική να μένει ο ίδιος δάσκαλος με το ίδιο τμήμα για διετία.

4.9. Οργάνωση Σχολικού Χρόνου

Η οργάνωση του σχολικού χρόνου στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση ορίζεται σε κεντρικό επίπεδο (Π.Δ. 201/1998).

4.9.1. Οργάνωση του Σχολικού Έτους

Το διδακτικό έτος στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση αρχίζει την 1^η Σεπτεμβρίου και λήγει την 21^η Ιουνίου του επόμενου έτους, ενώ η διδασκαλία των μαθημάτων αρχίζει την 11^η Σεπτεμβρίου και λήγει την 15^η Ιουνίου του επόμενου έτους.

Κατά τη διάρκεια του σχολικού έτους υπάρχουν διακοπές – των εορτών των Χριστουγέννων και του Πάσχα — διάρκειας τεσσάρων (4) εβδομάδων συνολικά. Οι καλοκαιρινές διακοπές των μαθητών διαρκούν από τη 16^η Ιουνίου μέχρι τη 10^η Σεπτεμβρίου και των εκπαιδευτικών από την 22^η Ιουνίου μέχρι την 31^η Αυγούστου.

Το διδακτικό έτος περιλαμβάνει 35 εβδομάδες διδασκαλίας, και κάθε εβδομάδα 5 ημέρες (από Δευτέρα έως Παρασκευή) για σύνολο 175 ημέρες διδασκαλίας ετησίως.

4.9.2. Διδακτικό Ωράριο

08:00 – 08:10	10'	Υποδοχή μαθητών	Κ Α Ν ΟΝ Ι ΚΟ		
08:10 – 09:40	90'	1η διδακτική περίοδος (1η και 2η ώρα)			
09:40 – 10:00	20'	Διάλειμμα			
10:00 – 11:30	90'	2η διδακτική περίοδος (3η & 4η ώρα)			
11:30 – 11:45	15'	Διάλειμμα			
11:45 – 12:25	40'	5η ώρα			
12:25 – 12:35	10'	Διάλειμμα / <u>Αποχώρηση Α'- Β' τάξεις</u>			
12:35 – 13:15	40'	6η ώρα	Διάλειμμα		
13:15 – 13:20	5'	Διάλειμμα / <u>Αποχώρηση Γ'- Δ' τάξεις & Ε' & ΣΤ' τάξεις (πρόγραμμα 30 ωρών)*</u>	ΠΡ ΟΓ ΡΑ Μ ΜΑ	2η ώρα	ΠΡ ΟΓ ΡΑ Μ ΜΑ
13:20 – 14:00	40'	7η ώρα για τις Ε' & ΣΤ' τάξεις (πρόγραμμα 32 ωρών)			
14:00 – 14:40	40'	Φαγητό - Ξεκούραση			
14:40 – 14:50	10'	Διάλειμμα			
14:50 – 15:30	40'	3^η ώρα			
15:30 – 15:40	10'	Διάλειμμα			
15:40 – 16:15	35'	4^η ώρα	Προαιρετική Ζώνη		
16:15 – 16:25	10'	Διάλειμμα			
16:25 – 17:00	35'	5η ώρα			

*Πρόγραμμα 30 διδακτικών ωρών για μαθητές της Ε' και ΣΤ' τάξης ισχύει μόνο σε ολιγοθέσια σχολεία (π.χ. μονοθέσια, διθέσια κ.ά.) στα οποία δεν διδάσκεται δεύτερη ξένη γλώσσα.

Στο Ολοήμερο Δημοτικό Σχολείο το πρόγραμμα συνεχίζεται έως τις 16:15 με μεγάλο διάλειμμα για φαγητό και ξεκούραση, ενώ υπάρχει δυνατότητα παρακολούθησης Προαιρετικής Ζώνης έως τις 17:00. Στο Ολοήμερο Δημοτικό υπάρχει επιπλέον δυνατότητα πρωινής ζώνης από τις 7:00 έως τις 8:00 εφόσον σε αυτή συμμετέχουν από 5 μαθητές και πάνω.

Γενικότερα, η ώρα έναρξης των μαθημάτων μπορεί να τροποποιείται ανάλογα με τις τοπικές συνθήκες με απόφαση του Περιφερειακού Υπηρεσιακού Συμβουλίου.

4.10. Αναλυτικό Πρόγραμμα, Μαθήματα, Σύνολο Ωρών

Τα αναλυτικά και ωρολόγια προγράμματα της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης καταρτίζονται από το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο (ΠΙ) που εισηγείται προς το Υπουργείο Παιδείας (ΥΠΕΠΘ) το οποίο και τα εγκρίνει. Εφαρμόζονται σε όλα τα σχολεία της επικράτειας.

Τα τωρινά αναλυτικά προγράμματα σπουδών (ΑΠΣ) της Πρωτοβάθμιας και της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης εντάσσονται στην ενιαία φιλοσοφία του Διαθεματικού Ενιαίου Πλαισίου Προγράμματος Σπουδών Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης (ΔΕΠΠΣ) σε ισχύ από το 2003-2004 σχολικό έτος. Η διαθεματική αυτή προσέγγιση δομεί το περιεχόμενο των διδασκόμενων αυτοτελών μαθημάτων στη βάση μιας ισόρροπης οριζόντιας και κάθετης κατανομής της διδασκόμενης ύλης και προωθεί τη διασύνδεση γνωστικών αντικειμένων και τη σφαιρική ανάλυση βασικών εννοιών. Στο ΔΕΠΠΣ εντάσσεται και η καινοτόμος "ευέλικτη ζώνη διαθεματικών και δημιουργικών δραστηριοτήτων". Το ΔΕΠΠΣ ορίζει τους σκοπούς διδασκαλίας του μαθήματος, καθώς και τους γενικούς στόχους (γνώσεις, δεξιότητες, στάσεις και αξίες), τους άξονες γνωστικού περιεχομένου, και τις ενδεικτικές θεμελιώδεις έννοιες διαθεματικής προσέγγισης. Περιλαμβάνει για το κάθε γνωστικό αντικείμενο γενικές αρχές για τη διδακτική μεθοδολογία, την αξιολόγηση και το διδακτικό υλικό.

Τα αναλυτικά προγράμματα σπουδών για το κάθε μάθημα είναι διαμορφωμένα σε έξι (6) επίπεδα (καθένα από τα οποία αντιστοιχεί σε μία (1) από τις έξι (6) τάξεις του Δημοτικού Σχολείου) ή σε λιγότερα επίπεδα ανάλογα με το μάθημα. Στα ΑΠΣ καταρτίζονται οι σκοποί του μαθήματος, οι εκπαιδευτικοί στόχοι, οι θεματικές ενότητες και προτείνονται ενδεικτικές δραστηριότητες και διαθεματικά σχέδια εργασίας.

Στο πλαίσιο των μέτρων για την προώθηση της πολυγλωσσίας προστέθηκε στο πρόγραμμα σπουδών του Δημοτικού Σχολείου η διδασκαλία 2ης ξένης γλώσσας, Γαλλικά ή Γερμανικά, και συστάθηκαν οργανικές θέσεις εκπαιδευτικών αντίστοιχων ειδικοτήτων στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση. Ειδικότερα η δεύτερη ξένη γλώσσα εισήχθη στην Ε' τάξη από το 2006-2007 σχολικό έτος και στην Στ' Δημοτικού από το 2007-2008 σχολικό έτος.

Άλλος νεωτερισμός είναι η ένταξη της πληροφορικής στο πρόγραμμα του Ολοήμερου Δημοτικού από την πρώτη κιόλας τάξη ενώ γενικότερα η Πληροφορική στο Δημοτικό ακολουθεί το «ολιστικό πρότυπο» σύμφωνα με το οποίο οι στόχοι επιτυγχάνονται και υλοποιούνται με διάχυση της Πληροφορικής στα επιμέρους γνωστικά αντικείμενα. Ο εκπαιδευτικός αξιοποιεί το ανοικτό πρόγραμμα της πληροφορικής σύμφωνα με τις εκπαιδευτικές ανάγκες και τα μέσα που διαθέτει. Ο παρακάτω Πίνακας παρουσιάζει την κατανομή των διδασκόμενων μαθημάτων σε κάθε τάξη του Δημοτικού Σχολείου και του Ολοήμερου Δημοτικού Σχολείου με βάση τη σχετική Υπουργική Απόφαση (Υ.Α.Φ12/773/77904/Γ1/ΦΕΚ 1139/τ. Β'/23-8-2006).

Η κατανομή διδακτικών ωρών ανά διδακτικό αντικείμενο και τάξη στα Δημοτικά Σχολεία και στα Ολοήμερα Δημοτικά Σχολεία

Α/Α	ΜΑΘΗΜΑΤΑ	Ώρες εβδομαδιαίας διδασκαλίας κατά τάξη σε: Δημοτικό Σχολείο					
		Ολοήμερο Δημοτικό Σχολείο (εφόσον διαφέρει για το μάθημα)					
		ΤΑΞΕΙΣ					
		Α'	Β'	Γ'	Δ'	Ε'	ΣΤ'
1.	ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΑ	-	-	2	2	2	2
2.	ΓΛΩΣΣΑ	9	9	8	8	7	7
3.	ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΑ	4	4	4	4	4	4
4.	ΙΣΤΟΡΙΑ	-	-	2	2	2	2
5.	ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ	4	4	3	3	-	-
6.	ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ	-	-	-	-	2	2
7.	ΦΥΣΙΚΑ	-	-	-	-	3	3
8.	ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ & ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΑΓΩΓΗ	-	-	-	-	1	1
9.	ΑΙΣΘΗΤΙΚΗ ΑΓΩΓΗ	3	3	3	3	2	2
10.	ΦΥΣΙΚΗ ΑΓΩΓΗ	2	2	2	2	2	2
	ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ (Α'-Β' τάξη)	4	4	2	2	2	2
11.	ΑΓΓΛΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ	-	-	3	3	3	3
		-	-	5	5	5	5
12.	ΕΥΕΛΙΚΤΗ ΖΩΝΗ ΔΙΑΘΕΜΑΤΙΚΩΝ & ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΩΝ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ	3	3	3	3	2	2
13.	ΔΕΥΤΕΡΗ ΞΕΝΗ ΓΛΩΣΣΑ (ΓΑΛΛΙΚΗ Ή ΓΕΡΜΑΝΙΚΗ)	-	-	-	-	2	2
14.	ΜΕΛΕΤΗ - ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ	-	-	-	-	-	-
		10	10	7	7	7	7
15.	ΝΕΕΣ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΕΣ – ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗ*	*	*	*	*	*	*
		2	2	2	2	2	2
16.	ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΑ ΕΠΙΛΟΓΗΣ	-	-	-	-	-	-
		4	4	4	4	2	2
	ΣΥΝΟΛΟ ΩΡΩΝ ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ	25	25	30	30	32	32*
		45	45	45	45	45	45

* Η Πληροφορική διαχέεται στα επιμέρους γνωστικά αντικείμενα.

Μικρές διαφοροποιήσεις, από το παραπάνω ωρολόγιο πρόγραμμα, ισχύουν για τα ολιγοθέσια (π.χ. μονοθέσια, διθέσια κ.ά.) σχολεία.

Τα αναλυτικά προγράμματα είναι υποχρεωτικά για όλους τους εκπαιδευτικούς τόσο ως προς το περιεχόμενο της ύλης τους όσο και τη κατανομή της ύλης στις έξι (6) τάξεις του δημοτικού.

Όλα τα μαθήματα θεωρούνται ισότιμα και είναι υποχρεωτικά για τους μαθητές. Υπάρχουν επιλογές για τους μαθητές του Ολοήμερου Δημοτικού όσον αφορά στα εξής αντικείμενα: Εικαστικά, Θεατρική Αγωγή, Μουσική, Χορός και Αθλητισμός στις τάξεις Γ' έως ΣΤ'.

4.11. Μέθοδοι Διδασκαλίας και Διδακτικό Υλικό

Οι εκπαιδευτικοί είναι υποχρεωμένοι να ακολουθούν τα αναλυτικά προγράμματα σπουδών λαμβάνοντας υπόψη τις ιδιαίτερες συνθήκες που διαμορφώνονται στις τάξεις τους για την επίτευξη των εκπαιδευτικών στόχων.

Κύριος άξονας των ΑΠΣ είναι η έμφαση στη διαθεματική προσέγγιση της γνώσης και στο πλαίσιο αυτό εισάγεται η καινοτόμος "ευέλικτη ζώνη διαθεματικών και δημιουργικών δραστηριοτήτων" που βασίζεται στη βιωματική δράση του μαθητή μέσα από δραστηριότητες και σχέδια εργασίας (project). Για την καθοδήγηση του διδακτικού έργου των δασκάλων δίνονται αρχές για τη διδασκαλία στο ΔΕΠΠΣ, παρέχονται "βιβλία για το δάσκαλο" που συνοδεύουν κάθε μάθημα, δίνονται από το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο στην αρχή της σχολικής χρονιάς ειδικές οδηγίες στους διδάσκοντες όσον αφορά στους στις μεθοδολογικές προσεγγίσεις διδασκαλίας των μαθημάτων. Επίσης βασικός συντελεστής της παιδαγωγικής υποστήριξης των δασκάλων είναι η συνεργασία τους με τους σχολικούς συμβούλους.

Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στην ευρύτερη διείσδυση των ΤΠΕ στην εκπαιδευτική διαδικασία. Για το σκοπό αυτό παρέχεται από το ΥΠΕΠΘ λογισμικό για χρήση στην τάξη. Επίσης υπάρχουν δύο ισότοποι του ΥΠΕΠΘ που περιλαμβάνουν πλούσιο επιγραμμικό διδακτικό και μαθησιακό υλικό. Σημειώνεται ότι οι ισότοποι αυτοί αποτελούν αμφίδρομοι δίαυλοι επικοινωνίας και διδακτικής υποστήριξης, καθώς οι δάσκαλοι και τα σχολεία έχουν τη δυνατότητα να αναρτήσουν σχετικό εκπαιδευτικό υλικό. Παράλληλα επεκτείνεται ο εξοπλισμός των Δημοτικών Σχολείων με εργαστήρια πληροφορικής.

Στο πλαίσιο τόσο της Ευέλικτης Ζώνης όσο και των προαιρετικών Σχολικών Δραστηριοτήτων, αναπτύσσονται από τους εκπαιδευτικούς δράσεις Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης, Αγωγής Υγείας και Πολιτιστικών και Καλλιτεχνικών θεμάτων που δίνουν έμφαση στη βιωματική, διεπιστημονική και ομαδική προσέγγιση ώστε να βοηθούν τους μαθητές να αναπτύξουν κοινωνικές δεξιότητες και κριτική σκέψη και παράλληλα προωθούν το άνοιγμα του σχολείου στην κοινωνία. Ειδικότερα, ο σχεδιασμός των προαιρετικών προγραμμάτων σχολικών δραστηριοτήτων γίνεται από τους ενδιαφερόμενους εκπαιδευτικούς σε συνεργασία με τους μαθητές καθώς και τους Υπεύθυνους Συντονισμού των αντίστοιχων δράσεων στις Εκπαιδευτικές Διευθύνσεις. Υποστηρίζεται η υλοποίηση τους από τους αρμόδιους φορείς και ειδικούς σε τοπικό επίπεδο. Με βάση στοιχεία της Διεύθυνσης ΣΕΠΕΔ, το σχολικό έτος 2007-08 οργανώθηκαν στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση 1.500 Προγράμματα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης, 3.285 Αγωγής Υγείας και 2.882 Πολιτιστικά Προγράμματα.

Στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση μπορούν να εφαρμοστούν προγράμματα Ενισχυτικής Διδασκαλίας στα μαθήματα της Γλώσσας και/ή των Μαθηματικών με στόχο να βοηθήσουν μαθητές που αντιμετωπίζουν μαθησιακές δυσκολίες (βλ. 10.5.3.2.. Οι δάσκαλοι που εφαρμόζουν προγράμματα ενισχυτικής διδασκαλίας, σε τμήματα ή μαθητές, συνεργάζονται με τον Σχολικό Σύμβουλο για τα θέματα αυτά.

Υπάρχει εγκεκριμένο σχολικό βιβλίο για κάθε μάθημα και τάξη και τα σχολικά βιβλία και άλλο εποπτικό υλικό παρέχονται δωρεάν στους μαθητές. Η επιλογή / έγκριση των σχολικών εγχειριδίων γίνεται σε κεντρικό επίπεδο από το ΥΠΕΠΘ ύστερα από αξιολόγηση του υλικού και εισήγηση του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου.

Το θέμα της κατ' οίκον εργασίας ρυθμίζεται με βάσει τις συστάσεις του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου ως προς τους στόχους, το περιεχόμενο και το χρόνο, ενώ παράλληλα, υπάρχουν σχετικές οδηγίες στα Βιβλία των Δασκάλων.

Οι Σχολικοί Σύμβουλοι Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης έχουν ουσιαστικό ρόλο για την ενθάρρυνση της εφαρμογής νέων αποτελεσματικότερων μεθόδων διδασκαλίας. Γενικότερα έχουν την ευθύνη της επιστημονικής και παιδαγωγικής υποστήριξης και καθοδήγησης των εκπαιδευτικών μιας περιφέρειας. Υποστηρίζουν την εφαρμογή των εκπαιδευτικών καινοτομιών που εισάγονται στην εκπαίδευση, αναλαμβάνουν πρωτοβουλίες επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών, και ενθαρρύνουν τη χρήση σύγχρονων μέσων της εκπαιδευτικής τεχνολογίας.

4.12. Αξιολόγηση Μαθητών

Η αξιολόγηση του μαθητή αποτελεί μια συνεχή παιδαγωγική διαδικασία με την οποία παρακολουθείται η πορεία της μάθησης του μαθητή. Με τον τρόπο αυτό ενημερώνεται ο εκπαιδευτικός και ο εκπαιδευόμενος για τα αποτελέσματα των προσπαθειών τους, και παράλληλα προωθείται η συνεχή βελτίωση της διδασκαλίας και της γενικότερης λειτουργίας του σχολείου. Κατευθύνσεις για την αξιολόγηση του μαθητή δίνονται στο ΔΕΠΠΣ και στα Βιβλία των Δασκάλων.

Η αξιολόγηση ως εξατομικευμένη εκτίμηση της επίδοσης του μαθητή δεν αποτελεί αυτοσκοπός και σε καμία περίπτωση δεν προσλαμβάνει χαρακτήρα ανταγωνιστικό ή επιλεκτικό. Αναφέρεται όχι μόνο στην επίδοσή του μαθητή στα διάφορα μαθήματα, αλλά και σε άλλα χαρακτηριστικά του όπως είναι: η προσπάθεια που καταβάλλει, το ενδιαφέρον του, οι πρωτοβουλίες που αναπτύσσει, κ.τ.λ.

Για τους μαθητές όλων των τάξεων του Δημοτικού Σχολείου έχει καθιερωθεί ο θεσμός της «περιγραφικής αξιολόγησης», η οποία δίνει τη δυνατότητα στους εκπαιδευτικούς να πληροφορούν λεπτομερέστερα και πληρέστερα το μαθητή και τους γονείς του για τα αποτελέσματα των προσπαθειών του στο σχολείο.

Η αξιολόγηση του μαθητή γίνεται από το δάσκαλο ή τους δασκάλους της τάξης για όλα τα μαθήματα και περιλαμβάνει τα εξής στοιχεία:

- την καθημερινή προφορική εξέταση και την όλη συμμετοχή του μαθητή στη διδακτική-μαθησιακή διαδικασία και στις άλλες σχολικές δραστηριότητες.
- τα αποτελέσματα της επίδοσής του στα «κριτήρια αξιολόγησης» που περιλαμβάνονται στο διδακτικό υλικό.
- τα αποτελέσματα των εργασιών τις οποίες πραγματοποιεί ο μαθητής.
- τη συνθετική δημιουργική εργασία στις Ε' και ΣΤ' τάξεις

Ειδικότερα, στους τρίμηνους ελέγχους προόδου του μαθητή χρησιμοποιείται η εξής βαθμολογική κλίμακα: στις τάξεις Α' και Β' μόνο περιγραφική αξιολόγηση, στις τάξεις Γ' και Δ' επιπλέον και κλίμακα βαθμολογίας Άριστα (Α), Πολύ Καλά (Β), Καλά (Γ) και Σχεδόν Καλά (Δ), ενώ στις τάξεις Ε' και ΣΤ', προστίθεται αντίστοιχη αριθμητική κλίμακα: Άριστα (9-10), Πολύ Καλά (7-8), Καλά (5-6) και εξάγεται γενικός μέσος όρος ετήσιας επίδοσης. Με "Σχεδόν Καλά" βαθμολογούνται όσοι εμφανίζουν σοβαρές μαθησιακές δυσκολίες. Για τους μαθητές αυτούς εφαρμόζονται προγράμματα Ενισχυτικής Διδασκαλίας.

Οι συναντήσεις των δασκάλων με τους γονείς για την ενημέρωσή τους σχετικά με την πρόοδο των μαθητών γίνονται τουλάχιστον κάθε τρίμηνο. Επίσης πραγματοποιούνται συχνές παιδαγωγικές συσκέψεις του Συλλόγου Διδασκόντων με θέμα την εκτίμηση της προόδου των μαθητών και σκοπό την πρόληψη της σχολικής αποτυχίας. Τουλάχιστον κάθε τρίμηνο πραγματοποιούνται παιδαγωγικές συσκέψεις για την εκτίμηση της προόδου των μαθητών σε επίπεδο τάξης και σχολείου.

[Π.Δ.121/1995: Συμπλήρωση διατάξεων για την αξιολόγηση των μαθητών του δημοτικού σχολείου](#)

[Π.Δ.8/1995: Αξιολόγηση μαθητών του Δημοτικού Σχολείου](#)

4.13. Πρόοδος των Μαθητών

Στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση προάγονται από τάξη σε τάξη οι μαθητές, που κατά την κρίση του δασκάλου, ανταποκρίνονται στα στοιχεία αξιολόγησης που έχουν οριστεί με το Π.Δ. 8/1995 (βλέπε παραπάνω) και εφόσον φοίτησαν για χρονικό διάστημα μεγαλύτερο από το μισό του διδακτικού έτους. Επανάληψη τάξης γίνεται στις Γ' και Δ' τάξεις εφόσον στους τελικούς μέσους όρους υπερσχύουν σε αριθμό οι χαρακτηρισμοί Δ (Σχεδόν Καλά), και στις Ε' και ΣΤ' τάξεις εφόσον ο γενικός μέσος όρος βαθμολογίας είναι μικρότερος από 4,5 (από 10). Στην πράξη η επανάληψη τάξης στο Δημοτικό Σχολείο είναι πολύ περιορισμένη καθώς προβλέπεται ότι θα έχει προηγηθεί εξατομικευμένο πρόγραμμα Ενισχυτικής Διδασκαλίας για τους μαθητές που εμφανίζουν σοβαρές μαθησιακές δυσκολίες και έγκαιρη συνεργασία και συνεννόηση με τον σχολικό σύμβουλο, το σύλλογο διδασκόντων και τους γονείς.

4.14. Πιστοποίηση

Στο τέλος κάθε διδακτικού έτους δίνεται στους μαθητές των τάξεων Α', Β', Γ', Δ' και Ε' «τίτλος προόδου» με βάση τα στοιχεία αξιολόγησης των τριμηνιαίων ελέγχων προόδου. Για τους μαθητές της ΣΤ' τάξεως εκδίδεται «τίτλος σπουδών», απαραίτητος για εγγραφή στο Γυμνάσιο. Οι «τίτλοι» υπογράφονται από το δάσκαλο της τάξης και το διευθυντή του σχολείου.

4.15. Εκπαιδευτική Καθοδήγηση

Οι Συμβουλευτικοί Σταθμοί Νέων (ένας σε κάθε Διεύθυνση της χώρας) προσφέρουν τις υπηρεσίες τους στους μαθητές/μαθήτριες τις Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης οι οποίοι αντιμετωπίζουν προσωπικά, ψυχολογικά, οικογενειακά ή κοινωνικά προβλήματα. Ειδική μέριμνα αναλαμβάνουν για τη συνεργασία και υποστήριξη της οικογένειας.

Παράλληλα, οι Σύμβουλοι Αγωγής Υγείας των Διευθύνσεων Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης συνεργάζονται με την εκπαιδευτική κοινότητα για την υλοποίηση προγραμμάτων αγωγής υγείας τα οποία έχει εκπονήσει το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο στην κατεύθυνση Αγωγής Υγείας με βασικό άξονα τις διαπροσωπικές σχέσεις και την ψυχική υγεία.

Στο πλαίσιο του προγράμματος σπουδών της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης τα θέματα της αγωγή υγείας ενσωματώνεται σε διάφορα μαθήματα και προωθείται η ικανότητα αξιοποίησης γνώσεων και δεξιοτήτων για την προστασία της υγείας σε ατομικό και κοινωνικό επίπεδο.

Επίσης λαμβάνεται μέριμνα για την αντιμετώπιση των ιδιαίτερων εκπαιδευτικών αναγκών των μαθητών, όπως ειδικά μέτρα για τους τσιγγανόπαιδες, προγράμματα για τους αλλοδαπούς και παλιννοστούντες μαθητές, προγράμματα ενισχυτικής διδασκαλίας για παιδιά με μαθησιακές δυσκολίες και μέτρα για την υποστήριξη των μαθητών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες στο πλαίσιο του γενικού σχολείου. Περισσότερα στοιχεία δίνονται στο **Κεφάλαιο 10** και παρακάτω στο **4.17**.

4.16. Ιδιωτική Εκπαίδευση

Τα ιδιωτικά σχολεία πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης που λειτουργούν στην Ελλάδα, έχουν την ίδια οργάνωση και λειτουργία με τα αντίστοιχα δημόσια σχολεία, χορηγούν ισότιμους τίτλους σπουδών και ακολουθούν το ισχύον γι' αυτά πρόγραμμα διδασκαλίας. Στα ιδιωτικά σχολεία καταβάλλονται δίδακτρα και δεν υφίσταται κρατική επιχορήγηση. Με απόφαση του Υπουργού – μετά από γνώμη του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου (ΠΙ) - μπορεί να προστεθεί η διδασκαλία και άλλων μαθημάτων στα συγκεκριμένα σχολεία. Τα ιδιωτικά σχολεία διέπονται από τις διατάξεις των νόμων 682/77 σχετικά με την Ιδιωτική Εκπαίδευση.

Τέλος, υπάρχουν ξένα ιδιωτικά σχολεία τα οποία παρέχουν εκπαίδευση κυρίως στους αλλοδαπούς που διαμένουν στην Ελλάδα και τα οποία λειτουργούν με βάση διμερών μορφωτικών συμφωνιών μεταξύ της

Ελλάδας και των συγκεκριμένων συμβαλλόμενων κρατών και σύμφωνα με τις διατάξεις του νόμου περί ξένων σχολείων. Τα σχολεία αυτά έχουν ιδρυθεί από αλλοδαπούς θεσμικούς παράγοντες και μορφωτικές οργανώσεις. Βλέπε **5.19** για περισσότερα στοιχεία.

4.17. Οργανωτικές Παραλλαγές και Εναλλακτικές δομές

Το Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων εφαρμόζει ειδικά προγράμματα και υποστηρίζει εναλλακτικές εκπαιδευτικές δομές πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης με σκοπό την παροχή εκπαίδευσης ανταποκρινόμενης στις ανάγκες ατόμων με εκπαιδευτικές, κοινωνικές, πολιτισμικές ή πολιτιστικές ιδιαιτερότητες (βλέπε **Κεφάλαιο 10**).

Στο πλαίσιο της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης λειτουργούν οι εξής τύποι σχολείων:

- **Ολοήμερο Δημοτικό Σχολείο:** Στο Ολοήμερο Σχολείο το βασικό πρόγραμμα διευρύνεται και συμπληρώνεται με εναλλακτικές διδακτικές προσεγγίσεις, κυρίως βιωματικής μορφής και με σύγχρονα γνωστικά αντικείμενα όπως ηλεκτρονικοί υπολογιστές και ενισχυμένες ώρες διδασκαλίας ξένης γλώσσας. Ο θεσμός αυτός ανταποκρίνεται τόσο στις σύγχρονες συνθήκες της οικογένειας, εφόσον συχνά εργάζονται και οι δύο γονείς, όσο και στις νεότερες παιδαγωγικές αντιλήψεις που εστιάζουν στη μαθητοκεντρική και ενεργητική μάθηση. Το σχολικό έτος 2008-2009 η εφαρμογή του προγράμματος του Ολοήμερου Σχολείου έχει επεκταθεί στο 90% των Δημοτικών Σχολείων.
- **Πειραματικά Σχολεία:** έχουν ως σκοπό την πρακτική παιδαγωγική επιμόρφωση του εκπαιδευτικού προσωπικού, την πειραματική εφαρμογή προγραμμάτων και μεθόδων διδασκαλίας καθώς και την πειραματική χρήση σχολικών βιβλίων, οπτικοακουστικών και άλλων μέσων εκπαιδευτικής τεχνολογίας. Ένας αριθμός Πειραματικών Σχολείων υπάγονται στα Παιδαγωγικά Τμήματα των Πανεπιστημίων.
- **Μειονοτικά Σχολεία:** λειτουργούν στο γεωγραφικό διαμέρισμα της Θράκης, σε περιοχές όπου υπάρχουν κάτοικοι που ανήκουν στη μουσουλμανική μειονότητα, και η διδασκαλία γίνεται στην ελληνική και στην τουρκική γλώσσα. Επίσης από το 1997 πραγματοποιείται στα Μειονοτικά Δημοτικά Σχολεία της χώρας ειδικό πρόγραμμα 'Εκπαίδευση Μουσουλμανοπαίδων' με σκοπό την αρμονική ένταξη των μαθητών στην εκπαίδευση και στην κοινωνία μέσω της βελτίωσης των εκπαιδευτικών δεδομένων της μουσουλμανικής μειονότητας (βλ. **10.7.3, και 10.7.4.**)
- **Σχολεία Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης:** ιδρύονται σε περιοχές όπου παρατηρείται έντονη πυκνότητα πληθυσμού μαθητών αλλοδαπών, παλιννοστούντων ή τσιγγανοπαίδων και φοιτούν σε αυτά γηγενείς μαθητές καθώς και μαθητές των προηγούμενων ομάδων. Εφαρμόζονται τα αντίστοιχα προγράμματα των δημοσίων σχολείων που ενισχύονται με ειδικές τάξεις υποδοχής και φροντιστηριακά τμήματα με πρόσθετες δράσεις και ειδικό υλικό και προσωπικό, ώστε να επιτυγχάνεται η ομαλή και ισόρροπη κοινωνική και εκπαιδευτική ένταξη των μαθητών. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στην αποτελεσματική εκμάθηση της ελληνικής γλώσσας (βλ. **10.7.2**).
- **Σχολικές Μονάδες Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης:** στα σχολεία αυτά φοιτούν οι μαθητές με αναπηρία και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες που λόγω των εξειδικευμένων εκπαιδευτικών αναγκών τους καθίσταται ιδιαίτερα δύσκολη η φοίτηση τους με υποστήριξη στο γενικό σχολείο. ΣΜΕΑΕ λειτουργούν επίσης στο πλαίσιο παιδιατρικών νοσοκομείων για παιδιά που για λόγους υγείας παραμένουν αρκετό χρονικό διάστημα στο νοσοκομείο. Περισσότερα στοιχεία στο 10.6..
- **Σχολείο Ευρωπαϊκής Παιδείας:** ιδρύθηκε στην Κρήτη με βάση τον ν. 3376/2005 προκειμένου να καλυφθούν οι εκπαιδευτικές ανάγκες κυρίως των παιδιών των υπαλλήλων του Οργανισμού για την Ασφάλεια Δικτύων Πληροφοριών (ENISA) που εδρεύει στο Ηράκλειο. Εγγράφονται επίσης και παιδιά

των οποίων ένας τουλάχιστον γονέας είναι πολίτης κράτους-μέλους της Ε.Ε. Το Σχολείο Ευρωπαϊκής Παιδείας εφαρμόζει προγράμματα σπουδών αντίστοιχα με αυτά των Ευρωπαϊκών Σχολείων. Το 2008 λειτουργεί νηπιαγωγείο και σχολείο πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης με τμήματα αγγλόφωνο, ελληνόφωνο και μητρικής γλώσσας (γαλλικά, γερμανικά), ενώ προγραμματίζεται επέκταση του σχολείου στον κύκλο δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.

- **Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας:** τα σχολεία αυτά δεν ανήκουν στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση αλλά αναφέρονται εδώ επειδή δίνουν τη δυνατότητα σε ενήλικες να αποκτήσουν ισότιμο τίτλο του Δημοτικού – καθώς και του Γυμνασίου.

Με βάση τον ανθρωποκεντρικό προσανατολισμό της εκπαιδευτικής πολιτικής, στο πλαίσιο του γενικού Δημοτικού Σχολείου γίνεται προσπάθεια ένταξης όλων των μαθητών, ανάλογα με τις ιδιαιτερότητές τους, στην ομάδα της τάξης και του σχολείου. Τα ειδικά μέτρα που εφαρμόζονται συντελούν στην αναβάθμιση της ποιότητας του παρεχόμενου εκπαιδευτικού έργου, καθώς και στην αποφυγή της σχολικής διαρροής και της σχολικής αποτυχίας.

Για τους μαθητές με αναπηρία και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες η γενική πολιτική που εφαρμόζεται είναι η συνεκπαίδευση στο γενικό Δημοτικό Σχολείο και θεσμοθετήθηκαν τα απαραίτητα μέτρα (ειδικό εκπαιδευτικό υλικό, εφαρμογή νέων τεχνολογιών κ.ά) για τη διευκόλυνση της ενσωμάτωσής τους στη γενική τάξη. Περισσότερα στοιχεία βλ. 10..

Επίσης, σε σχέση με τους παλιννοστούντες, αλλοδαπούς και τσιγγάνους μαθητές, τα παιδιά αυτά μπορούν παράλληλα με την εγγραφή στις κανονικές τάξεις να συμμετάσχουν στις Τάξεις Υποδοχής (τύπου I και II) ανάλογα με το επίπεδο ελληνομάθειάς τους) στις οποίες τους παρέχεται εντατική γλωσσική υποστήριξη καθώς και σε Φροντιστηριακά Τμήματα για πρόσθετη διδακτική βοήθεια. Η φοίτηση των τσιγγανοπαίδων που μετακινούνται συχνά διευκολύνεται με τη χρήση ειδικής "κάρτας φοίτησης", με την οποία μπορούν να γίνονται δεκτοί σε οποιοδήποτε σχολείο. Βλέπε αναλυτικότερα στοιχεία 10.7.,,.

Τέλος, παρέχονται προαιρετικά μαθήματα μουσικής παιδείας για την προετοιμασία όσων μαθητών επιθυμούν να συνεχίσουν τις σπουδές τους στα Μουσικά Σχολεία δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (βλ. 5.24.. Τα μαθήματα αυτά προσφέρονται σε μαθητές Δ', Ε' και ΣΤ' τάξης.

[Ν. 3376/2005: Ίδρυση Σχολείου Ευρωπαϊκής Παιδείας](#)

4.18. Στατιστικά Στοιχεία

Σχολικό Έτος 2007-08 – Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση

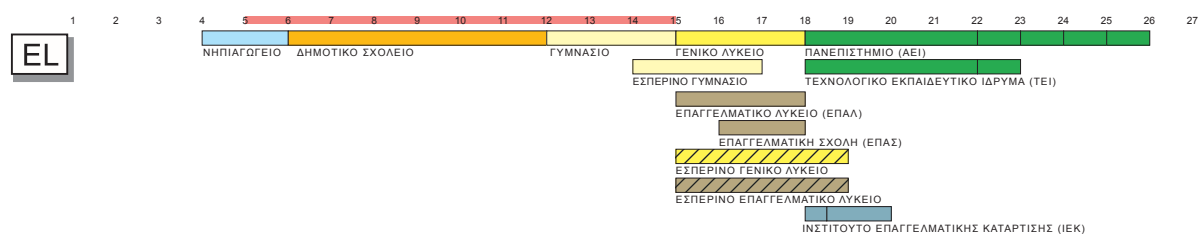
	Δημόσια Σχολεία	Ιδιωτικά Σχολεία
Σχολικές Μονάδες ^α	5.448	371
Μαθητές ^α	592.855	45.278
Μέσος Αριθμός Μαθητών ανά Σχολείο	108,8	122,0
Εκπαιδευτικοί ^α	60.558	3.841
Αναλογία Μαθητών προς Εκπαιδευτικούς	9,8	11,8
Μέσος αριθμός Μαθητών ανά Τμήμα	16,7	20,5
Αριθμός Αποφοιτησάντων ^α	103.913	7.504
Τμήματα ^α	35.495	2.207

Πηγή: ^α ΥΠΕΠΘ, Δι.Π.Ε.Ε, Τμήμα Επιχειρησιακών Ερευνών και Στατιστικής, <http://yrepth.gr/el_ec_category6638.htm>

Στοιχεία από τις αρμόδιες υπηρεσίες και εποπτευόμενους φορείς του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων

5. Δευτεροβάθμια και Μετα-Δευτεροβάθμια μη-Ανώτατη Εκπαίδευση

Οργάνωση του εκπαιδευτικού συστήματος στην Ελλάδα, 2008/09

Προσχολική εκπαίδευση - ISCED 0 (για την οποία το Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων δεν είναι αρμόδιο)	Προσχολική εκπαίδευση - ISCED 0 (για την οποία το Υπουργείο είναι αρμόδιο)
Πρωτοβάθμια - ISCED 1	Ενιαία δομή - ISCED 1 + ISCED 2 (καμία θεσμική διάκριση μεταξύ ISCED 1 και 2)
Κατώτερη Γενική δευτεροβάθμια - ISCED 2 (συμπεριλαμβανομένης της προ-επαγγελματικής)	Κατώτερη Επαγγελματική δευτεροβάθμια - ISCED 2
Ανώτερη Γενική δευτεροβάθμια - ISCED 3	Ανώτερη Επαγγελματική δευτεροβάθμια - ISCED 3
Μετα-δευτεροβάθμια μη-τριτοβάθμια - ISCED 4	
Τριτοβάθμια εκπαίδευση - ISCED 5A	Τριτοβάθμια εκπαίδευση - ISCED 5B
Αντιστοιχία με τα επίπεδα ISCED: ISCED 0 ISCED 1 ISCED 2	
Πλήρους φοίτησης υποχρεωτική εκπαίδευση	Μερικής φοίτησης υποχρεωτική εκπαίδευση
Προγράμματα σπουδών μερικής φοίτησης ή συνδυασμός σχολείου και εργασιακής εμπειρίας	Επιπλέον έτος
-/ν/- υποχρεωτική εργασιακή εμπειρία + διάρκεια	Σπουδές στο εξωτερικό

Πηγή: Ευρυδίκη

Η Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση στην Ελλάδα χωρίζεται σε δύο κύκλους: στην υποχρεωτική και τη μη υποχρεωτική Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση.

Η υποχρεωτική Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση παρέχεται στο [Γυμνάσιο](#) ενώ η μη υποχρεωτική Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση, περιλαμβάνει δύο τύπους σχολείων: το [Γενικό Λύκειο](#) (ΓΕ.Λ.) και το Επαγγελματικό Λύκειο (ΕΠΑ.Λ.). Παράλληλα με τα ημερήσια σχολεία της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, λειτουργούν Εσπερινά Γυμνάσια και Εσπερινά Γενικά και Επαγγελματικά Λύκεια (ΓΕ.Λ. και ΕΠΑ.Λ.). Υπάρχουν επίσης και οι Επαγγελματικές σχολές (ΕΠΑ.Σ.), οι οποίες είναι ημερήσιες και με τα Επαγγελματικά Λύκεια συναποτελούν τη δευτεροβάθμια επαγγελματική εκπαίδευση (Νόμος 3475/2006). Επίσης λειτουργούν Εκκλησιαστικά, Μειονοτικά, Διαπολιτισμικά, Πειραματικά και Μουσικά Γυμνάσια και Λύκεια καθώς και Ειδικά Γυμνάσια και Λύκεια καθώς και λυκειακές τάξεις που απευθύνονται σε μαθητές με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες. Άλλες εναλλακτικές δομές Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης αποτελούν τα Καλλιτεχνικά Σχολεία, τα Τμήματα Αθλητικής Διευκόλυνσης και τα Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας.

Στα δημόσια σχολεία της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης η φοίτηση είναι δωρεάν.

Στη μετα-υποχρεωτική Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση εντάσσονται τα [Ινστιτούτα Επαγγελματικής Κατάρτισης \(IEK\)](#), τα οποία προσφέρουν τυπική αρχική επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση. Στους αποφοίτους των IEK δίδεται η δυνατότητα απόκτησης Πιστοποιητικού ή Διπλώματος Επαγγελματικής Κατάρτισης με επαγγελματικά δικαιώματα ώστε να καταστεί δυνατή η πρόσβαση τους στην αγορά εργασίας, τόσο στο δημόσιο όσο και στον ιδιωτικό τομέα. Το Δίπλωμα Επαγγελματικής Κατάρτισης του ΟΕΕΚ αναγνωρίζεται άλλωστε ως τυπικό προσόν διορισμού στο Δημόσιο Τομέα (Π.Δ. 50/2001).

Στο χώρο της μη τυπικής μεταλυκειακής εκπαίδευσης και κατάρτισης, εντάσσονται τα κολλέγια με βάση το νόμο 3696/2008. Για την ίδρυση και λειτουργία αυτών απαιτούνται άδεια ίδρυσης και άδεια λειτουργίας, οι οποίες χορηγούνται από το Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων ενώ βεβαιώσεις, πιστοποιητικά σπουδών ή οποιαδήποτε άλλης ονομασίας βεβαίωση χορηγούν δεν αποτελούν ισότιμους τίτλους με αυτούς που χορηγούνται στο πλαίσιο του ελληνικού συστήματος τυπικής εκπαίδευσης όπως Πανεπιστήμια, Τ.Ε.Ι. και ΙΕΚ.

Οργανισμός Επαγγελματικής Εκπαίδευσης & Κατάρτισης (ΟΕΕΚ)

N.3051/2002: Συνταγματικά κατοχυρωμένες ανεξάρτητες αρχές, τροποποίηση και συμπλήρωση του συστήματος προσλήψεων στο δημόσιο τομέα και συναφείς ρυθμίσεις

N.3475/2006: Οργάνωση και λειτουργία της δευτεροβάθμιας επαγγελματικής εκπαίδευσης και άλλες διατάξεις

Π.Δ.50/2001: Καθορισμός των προσόντων διορισμού σε θέσεις φορέων του δημοσίου τομέα

5.1. Ιστορική Επισκόπηση

Συμβουλευτείτε τις αντίστοιχες υποενότητες που ακολουθούν.

5.1.1. Ιστορική Επισκόπηση Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης

Η θεσμοθέτηση και η έναρξη λειτουργίας της Δευτεροβάθμιας (Μέσης) Εκπαίδευσης έγινε από τον 19ο αιώνα στο πλαίσιο της βασικής οργάνωσης του εκπαιδευτικού συστήματος με Νομοθετικά Διατάγματα. Έκτοτε, η Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση αποτέλεσε πεδίο αλληπάλληλων νομοθετικών ρυθμίσεων που είχαν ως αντικείμενο είτε τη δομή αυτής της βαθμίδας (ενιαία βαθμίδα - διαίρεση σε δύο κύκλους, ενιαίος ή διαφορετικοί τύποι στον ανώτερο κύκλο, εξετάσεις ή ελεύθερη εισαγωγή στο δεύτερο κύκλο κ.ά.) είτε το περιεχόμενο των σπουδών. Επίσης, σε μεγάλο βαθμό, οι νομοθετικές ρυθμίσεις σχετίζονταν με τον τρόπο εισαγωγής των αποφοίτων της Δευτεροβάθμιας στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση.

Η βασική δομή και οργάνωση της μη-υποχρεωτικής Γενικής και Τεχνικής Επαγγελματικής Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης που διαμορφώθηκε με τους Ν.2525/1997 και 2640/1998 με τους οποίους θεσμοθετήθηκαν το Ενιαίο Λύκειο (Ε.Λ.) και τα Τεχνικά Επαγγελματικά Εκπαιδευτήρια (Τ.Ε.Ε.), άλλαξε και αντικαταστάθηκε με το Ν.3475/2006 σύμφωνα με τον οποίο τα Ενιαία Λύκεια μετονομάστηκαν σε Γενικά Λύκεια ενώ τα Επαγγελματικά Λύκεια (ΕΠΑ.Λ.) και οι Επαγγελματικές Σχολές (ΕΠΑ.Σ.) αντικατέστησαν τα παλαιά Τεχνικά Επαγγελματικά Εκπαιδευτήρια (ΤΕΕ). Έτσι, διαμορφώθηκαν δύο τύποι Λυκείων, τα Γενικά (ΓΕ.Λ.) και τα Επαγγελματικά Λύκεια (ΕΠΑ.Λ.), καθώς και οι Επαγγελματικές Σχολές (ΕΠΑ.Σ.).

N.2525/1997: Ενιαίο Λύκειο, πρόσβαση των αποφοίτων του στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου και άλλες διατάξεις

N.2640/1998: Δευτεροβάθμια Τεχνική - Επαγγελματική εκπαίδευση και άλλες διατάξεις

N.3475/2006: Οργάνωση και λειτουργία της δευτεροβάθμιας επαγγελματικής εκπαίδευσης και άλλες διατάξεις

5.1.2. Μετα-Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση, Μετα-Δευτεροβάθμια Επαγγελματική Κατάρτιση

Το ΥΠΕΠΘ ασκεί την εποπτεία της τυπικής επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης μέσω του Εθνικού Συστήματος Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (Ε.Σ.Ε.Ε.Κ), το οποίο καθιερώθηκε με το Νόμο 2009/1992 και έχει ως έργο του την επίτευξη των ακόλουθων σκοπών:

- 1. Οργάνωση, ανάπτυξη και παροχή επαγγελματικής κατάρτισης.
- 2. Τυπική πιστοποίηση της επαγγελματικής κατάρτισης.
- 3. Εναρμόνιση της επαγγελματικής κατάρτισης με το εκπαιδευτικό σύστημα.
- 4. Εκτέλεση κάθε είδους εθνικών ή κοινοτικών προγραμμάτων επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης και εκπλήρωση κάθε άλλου παρεμφερούς σκοπού.

Για την υλοποίηση των σκοπών του Ε.Σ.Ε.Ε.Κ. ιδρύθηκε ο Οργανισμός Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (ΟΕΕΚ) (Νομικό Πρόσωπο Δημοσίου Δικαίου), ο οποίος έχει διοικητική και οικονομική αυτοτέλεια και εποπτεύεται από το ΥΠΕΠΘ.

Σκοποί του είναι:

- Η οργάνωση και λειτουργία των Δημοσίων [Ινστιτούτων Επαγγελματικής Κατάρτισης](#) (Ι.Ε.Κ.), αρμοδιότητας ΥΠ.ΕΠ.Θ.
- Η εποπτεία και ο έλεγχος των Ιδιωτικών ΙΕΚ.
- Η πραγματοποίηση των στόχων του Εθνικού Συστήματος Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και κατάρτισης.

Σήμερα λειτουργούν σε ολόκληρη τη χώρα εκατόν δέκα τέσσερα (114) δημόσια ΙΕΚ. Τα εκατό (100) από αυτά είναι αυτοτελή ΙΕΚ και τα δεκατέσσερα (14) λειτουργούν – διοικητικά – ως παραρτήματα ορισμένων εκ των αυτοτελών. Παράλληλα με τα δημόσια ΙΕΚ, λειτουργούν και ιδιωτικά ΙΕΚ που σήμερα ανέρχονται σε πενήντα τρία (53).

Οργανισμός Απασχολήσεως Εργατικού Δυναμικού (ΟΑΕΔ)

Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων (ΥΠΕΠΘ)

[Ν.2009/1992: Εθνικό σύστημα επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης και άλλες διατάξεις](#)

5.2. Τρέχοντες Προβληματισμοί

Το Υπουργείο Παιδείας εφαρμόζοντας μια πολιτική αναβάθμισης του δημόσιου σχολείου προέβαλε μια πλατφόρμα καινοτόμων δράσεων που στηρίζεται πάνω σε 5 πυλώνες.

Τον πρώτο πυλώνα αποτελεί η ανθρωποκεντρική εκπαίδευση. Το ενδιαφέρον δηλαδή για τις ευαίσθητες κοινωνικά ομάδες ή για τα άτομα με αναπηρία. Τον δεύτερο πυλώνα συνιστά η ψηφιακή σύγκλιση, η εισαγωγή δηλαδή των νέων τεχνολογιών στην εκπαιδευτική διαδικασία ενώ τον τρίτο, η πολυγλωσσία των ελληνοπαίδων που γίνονται πολίτες της Ευρώπης καθημερινά. Ο τέταρτος πυλώνας είναι η σύνδεση της παιδείας μας με τον αθλητισμό και τον πολιτισμό και τέλος ο πέμπτος, συνίσταται στην ανάπτυξη περιβαλλοντικής συνείδησης η οποία ξεκινάει μέσα από τα μαθήματα περιβάλλοντος που παρέχονται από το τυπικό εκπαιδευτικό σύστημα με τον κλασικό τρόπο.

Το σύγχρονο σχολείο θα ενσωματώνει σύγχρονες τεχνολογίες, φίλιες προς το περιβάλλον, τεχνολογίες οι οποίες θα ενσωματώνουν συστήματα εξοικονόμησης ενέργειας και θα δημιουργούν κτήρια τα οποία θα παρέχουν τις καλύτερες δυνατές συνθήκες για μαθητές και εκπαιδευτικούς. Το σύγχρονο σχολείο δεν είναι απλά ένα κτήριο, είναι μια ιδέα γύρω από την οποία εκτείνεται όλο το σύστημα εκπαίδευσης. Είναι το

διατμηματικό κτήριο, το διασυνδεδεμένο με τις νέες τεχνολογίες και το διαδίκτυο, είναι οι καταρτισμένοι εκπαιδευτικοί καθώς και τα υψηλού επιπέδου αναλυτικά προγράμματα και τα ποιοτικά βιβλία.

Προγραμματίζεται η κατασκευή νέων Σχολείων (Γυμνασίων, Λυκείων και ΕΠΑ.Λ.-ΕΠΑ.Σ.) αλλά και η αναβάθμιση παλαιότερων. Έχουν ήδη ξεκινήσει κλειστά σχολικά γυμναστήρια, σχολικά θέατρα και αίθουσες πολλαπλών χρήσεων που θα επιτρέπουν στο εκπαιδευτικό σύστημα να προσφέρει και άλλου είδους μορφές εκπαίδευσης και δραστηριότητες.

Τέλος, ένα από τα βασικά θέματα εκπαιδευτικού προβληματισμού αποτελεί το σύστημα πρόσβασης των μαθητών στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση. Συζητείται η αναθεώρηση του ισχύοντος συστήματος και η αντικατάστασή του από νέο, το οποίο πρόκειται να οριστικοποιηθεί και να καθιερωθεί μετά το πέρας του εθνικού διαλόγου για το εν λόγω ζήτημα, μέσω επιτροπών που έχουν θεσμοθετηθεί ειδικά για το σκοπό αυτό.

Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων (ΥΠΕΠΘ)

5.3. Ειδικό Νομοθετικό Πλαίσιο

Στις υποενότητες που ακολουθούν παρουσιάζονται περισσότερες πληροφορίες σχετικά με το Νομοθετικό Πλαίσιο που διέπει την Δευτεροβάθμια, την Μετα-Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση και την Μετα-Δευτεροβάθμια Επαγγελματική Εκπαίδευση.

5.3.1. Νομοθετικό Πλαίσιο Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης

Οι βασικές διατάξεις που διέπουν σήμερα τη λειτουργία της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης είναι αυτές των νόμων: 1566/85, 2525/97, 2640/98, του Π.Δ. 60/06 το οποίο αντικατέστησε παλαιότερα Προεδρικά Διατάγματα σχετικά με την αξιολόγηση των μαθητών του Λυκείου καθώς και τα Π.Δ. 323/2003 και 128/2004, ο Νόμος 3255/2004 (άρθρο 7) καθώς και ο Νόμος 3475/2006.

N.2525/1997:Ενιαίο Λύκειο, πρόσβαση των αποφοίτων του στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου και άλλες διατάξεις

N.3255/2004:Ρύθμιση θεμάτων όλων των εκπαιδευτικών βαθμίδων

N.1566/1985:Δομή και λειτουργία της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και άλλες διατάξεις

N.2640/1998: Δευτεροβάθμια Τεχνική - Επαγγελματική εκπαίδευση και άλλες διατάξεις

N.3475/2006:Οργάνωση και λειτουργία της δευτεροβάθμιας επαγγελματικής εκπαίδευσης και άλλες διατάξεις

Π.Δ. 26/02: Τροποποίηση του Π.Δ.86/2001 (ΦΕΚ 73 Α) "Αξιολόγηση των μαθητών του Ενιαίου Λυκείου"

Π.Δ. 323/2003: Αξιολόγηση των μαθητών του τεχνικού επαγγελματικού εκπαιδευτηρίου και άλλες διατάξεις

Π.Δ. 86/2001:Αξιολόγηση των μαθητών του Ενιαίου Λυκείου

Π.Δ.128/2004:Τροποποίηση και συμπλήρωση του Π.Δ.86/2001 "Αξιολόγηση των μαθητών του Ενιαίου Λυκείου" (ΦΕΚ 73Α)

Π.Δ.80/2003: Τροποποίηση και συμπλήρωση του Π.Δ.86/2001 ΦΕΚ 73Α "Αξιολόγηση των μαθητών του Ενιαίου Λυκείου"

5.3.2. Μετα-Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση, Μετα-Δευτεροβάθμια Επαγγελματική Εκπαίδευση

Οι βασικές διατάξεις που διέπουν την οργάνωση και λειτουργία των [Ινστιτούτων Επαγγελματικής Κατάρτισης](#) (IEK) περιλαμβάνονται στον Ιδρυτικό Νόμο 2009/92 του ΟΕΕΚ όπως τροποποιήθηκε, συμπληρώθηκε και ισχύει, όπως και στον Κανονισμό Επαγγελματικής Κατάρτισης και Λειτουργίας των Ινστιτούτων Επαγγελματικής Κατάρτισης, σύμφωνα με την Ε/12450/21-07-1994 απόφαση του Δ.Σ. του ΟΕΕΚ όπως τροποποιήθηκε, συμπληρώθηκε και ισχύει.

Όσον αφορά στις διατάξεις που διέπουν την ίδρυση και λειτουργία των κολλεγίων, αυτές περιλαμβάνονται στον νόμο 3696/2008.

5.4. Γενικοί Στόχοι

Στις παρακάτω υποενότητες παρουσιάζονται οι γενικοί στόχοι ανά βαθμίδα εκπαίδευσης.

5.4.1. Γενική Υποχρεωτική Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση

Σκοπός του [Γυμνασίου](#) (Ν.1566/85) είναι να προωθήσει, μέσα στο πνεύμα του ευρύτερου σκοπού της εκπαίδευσης, την ολόπλευρη ανάπτυξη των μαθητών σε σχέση με τις δυνατότητες που έχουν στην ηλικία αυτή και τις αντίστοιχες απαιτήσεις της ζωής.

Ειδικότερα, το Γυμνάσιο βοηθά τους μαθητές:

- Να διευρύνουν το σύστημα αξιών τους (ηθικών, ανθρωπιστικών και άλλων αξιών), ώστε να ρυθμίζουν τη συμπεριφορά τους σύμφωνα με τις επιταγές του. Να κατευθύνουν το συναισθηματικό τους κόσμο σε στόχους δημιουργικούς και πράξεις ανθρωπιστικές.
- Να συμπληρώνουν και να συνδυάζουν την κατάκτηση της γνώσης με τους ανάλογους κοινωνικούς προβληματισμούς, ώστε να αντιμετωπίζουν με επιτυχία διάφορες καταστάσεις και να αναζητούν λύσεις των προβλημάτων της ζωής με υπευθυνότητα, μέσα σε κλίμα δημιουργικού διαλόγου και συλλογικής προσπάθειας.
- Να καλλιεργούν τη γλωσσική τους έκφραση, ώστε να διατυπώνουν τις σκέψεις τους, στον προφορικό και γραπτό λόγο με σαφήνεια και ορθότητα.
- Να αναπτύσσουν ομαλά το σώμα τους για τη λειτουργική βελτίωση του οργανισμού και να καλλιεργούν τις κινητικές τους κλίσεις και ικανότητες.
- Να γνωρίζουν τις διάφορες μορφές της τέχνης και να διαμορφώνουν αισθητικό κριτήριο, χρήσιμο και για τη δική τους καλλιτεχνική έκφραση.

Να συνειδητοποιούν τις δυνατότητες, τις κλίσεις, τις δεξιότητες και τα ενδιαφέροντά τους, να αποκτούν γνώση για τα διάφορα επαγγέλματα και να επιδιώκουν την παραπέρα βελτίωσή τους μέσα στο πλαίσιο της πολιτιστικής, κοινωνικής και οικονομικής ζωής, ώστε να αναπτύσσονται αρμονικά ως άνθρωποι και ως μελλοντικοί εργαζόμενοι, κατανοώντας την ισότιμη συμβολή της πνευματικής και χειρωνακτικής εργασίας στην κοινωνική πρόοδο και την ανάπτυξη.

[Ν.1566/1985:Δομή και λειτουργία της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και άλλες διατάξεις](#)

5.4.2. Επαγγελματική Υποχρεωτική Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση

Δεν ισχύει στην Ελλάδα.

5.4.3. Γενική μη-Υποχρεωτική Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση

Σκοπός του [Γενικού Λυκείου](#) (ΓΕ.Λ.) είναι:

- Η παροχή γενικής παιδείας υψηλού επιπέδου.
- Η ανάπτυξη των ικανοτήτων, της πρωτοβουλίας, της δημιουργικότητας και της κριτικής σκέψης των μαθητών.
- Η προσφορά στους μαθητές των απαραίτητων γνώσεων και εφοδίων για τη συνέχιση των σπουδών τους στην επόμενη εκπαιδευτική βαθμίδα.
- Η καλλιέργεια δεξιοτήτων οι οποίες θα διευκολύνουν την πρόσβαση των μαθητών, κατόπιν εξειδίκευσης ή κατάρτισης, στην αγορά εργασίας.

5.4.4. Επαγγελματική μη-Υποχρεωτική Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση

Με τον Νόμο 3475/2006, η Δευτεροβάθμια Επαγγελματική Εκπαίδευση αποβλέπει στο συνδυασμό της Γενικής Παιδείας (Ν. 1566/1985) με την επαγγελματική γνώση.

Ειδικότερα, σκοπός της Δευτεροβάθμιας Επαγγελματικής Εκπαίδευσης είναι :

- Η ανάπτυξη των ικανοτήτων, της πρωτοβουλίας, της δημιουργικότητας και της κριτικής σκέψης των μαθητών.
- Η μετάδοση των απαιτούμενων τεχνικών και επαγγελματικών γνώσεων και η ανάπτυξη των συναφών δεξιοτήτων τους.

Η παροχή στους μαθητές των απαραίτητων γνώσεων και εφοδίων για την συνέχιση των σπουδών τους στην επόμενη εκπαιδευτική βαθμίδα (Τριτοβάθμια Εκπαίδευση).

[Ν.1566/1985:Δομή και λειτουργία της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και άλλες διατάξεις](#)

[Ν.3475/2006:Οργάνωση και λειτουργία της δευτεροβάθμιας επαγγελματικής εκπαίδευσης και άλλες διατάξεις](#)

5.4.5. Μετα-Δευτεροβάθμια μη-Ανώτατη Εκπαίδευση

Ο σκοπός των [Ινστιτούτων Επαγγελματικής Κατάρτισης](#) (ΙΕΚ) είναι η παροχή κάθε είδους επαγγελματικής κατάρτισης, αρχικής ή συμπληρωματικής καθώς και η εξασφάλιση αντίστοιχων προσόντων στους εκπαιδευόμενους, με τη διδασκαλία επιστημονικών, τεχνικών, επαγγελματικών και πρακτικών γνώσεων και την καλλιέργεια ανάλογων δεξιοτήτων, ώστε να διευκολύνεται η επαγγελματική τους ένταξη στην κοινωνία και να εξασφαλίζεται η προσαρμογή τους στις μεταβαλλόμενες ανάγκες της παραγωγικής διαδικασίας. Τα ΙΕΚ αποτελούν το κύριο μέσο για την επίτευξη των στόχων του Οργανισμού Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (ΟΕΕΚ). (Βλ. και υποενότητες 5.1.2.)

Τα κολλέγια που αποτελούν ιδιωτικά ιδρύματα και εντάσσονται στο χώρο της μη τυπικής μεταλυκειακής εκπαίδευσης και κατάρτισης, ασκούν οργανωμένες εκπαιδευτικές δραστηριότητες εκτός τυπικού συστήματος, απευθύνονται σε συγκεκριμένους εκπαιδευόμενους και έχουν συγκεκριμένους εκπαιδευτικούς στόχους.

[Οργανισμός Επαγγελματικής Εκπαίδευσης & Κατάρτισης \(ΟΕΕΚ\)](#)

5.5. Τύποι Ιδρυμάτων

Στις παρακάτω υποενότητες γίνεται περιγραφή των τύπων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων που ανήκουν στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση.

5.5.1. Υποχρεωτική Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση – Γυμνάσιο

Το Γυμνάσιο, ημερήσιο και εσπερινό, είναι τριετούς διάρκειας. Τα Γυμνάσια Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης (ΕΑΕ) είναι τετραετούς διάρκειας (Ν. 3699/2008).

5.5.2. Γενική μη-Υποχρεωτική Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση – Γενικό Λύκειο

Το Γενικό Λύκειο ανήκει στη Δευτεροβάθμια μη υποχρεωτική Εκπαίδευση. Η φοίτηση σε αυτό είναι τριετής ενώ, όταν λειτουργεί ως εσπερινό, η φοίτηση γίνεται τετραετής. Τετραετής είναι επίσης και η φοίτηση στα Λύκεια Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης.

5.5.3. Δευτεροβάθμια Επαγγελματική Εκπαίδευση - Επαγγελματικά Λύκεια (ΕΠΑ.Λ.) / Επαγγελματικές Σχολές (ΕΠΑ.Σ.)

Η φοίτηση στα ημερήσια Επαγγελματικά Λύκεια (ΕΠΑ.Λ.) είναι τριετής και περιλαμβάνει τις τάξεις Α΄, Β΄, Γ΄ ενώ στα αντίστοιχα εσπερινά είναι τετραετής και περιλαμβάνει τις τάξεις Α΄, Β΄, Γ΄ και Δ΄.

Στις Επαγγελματικές Σχολές (ΕΠΑ.Σ.) η φοίτηση είναι διετής και περιλαμβάνει τις τάξεις Α΄ και Β΄ οι οποίες οργανώνονται σε τμήματα ειδικότητας. Σε περίπτωση που εφαρμόζονται προγράμματα άσκησης στο επάγγελμα ή προγράμματα μαθητείας, η φοίτηση συμβαίνει να επιμηκύνεται έως και ένα έτος.

Όσον αφορά στις Σχολικές Μονάδες Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης (ΣΜΕΑΕ), αυτές διακρίνονται σε Ειδικά Επαγγελματικά Γυμνάσια όπου η φοίτηση διαρκεί πέντε έτη, Ειδικά Επαγγελματικά Λύκεια διάρκειας τεσσάρων ετών και τέλος στην Ειδική Επαγγελματική Σχολή στην οποία η φοίτηση είναι τετραετούς διάρκειας.

Στη δευτεροβάθμια επαγγελματική εκπαίδευση, υπάγονται και τα Εργαστήρια Ειδικής Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (ΕΕΕΕΚ) όπου η φοίτηση διαρκεί από πέντε μέχρι οκτώ χρόνια.

[Ν.2817/2000: Εκπαίδευση ατόμων με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες και άλλες διατάξεις](#)

5.5.4. Μετα-Δευτεροβάθμια μη-Ανώτατη Εκπαίδευση - ΙΕΚ

Τα Ινστιτούτα Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΙΕΚ) εντάσσονται στη μετα-υποχρεωτική Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση και προσφέρουν επίσημη αλλά αδιαβάθμιτη εκπαίδευση. Τα Ιδρύματα αυτά χαρακτηρίζονται αδιαβάθμιτα γιατί δέχονται τόσο αποφοίτους Γυμνασίου όσο και αποφοίτους όλων των τύπων Λυκείου, ανάλογα με τις επιμέρους ειδικότητες που προσφέρουν. Στους αποφοίτους του Γενικού Λυκείου (ΓΕ.Λ.) παρέχεται αρχική κατάρτιση, η οποία τους δίνει τη δυνατότητα να αποκτήσουν τις απαραίτητες ικανότητες για την ένταξή τους στην αγορά εργασίας ενώ στους αποφοίτους των Επαγγελματικών Λυκείων δίνεται η ευκαιρία να συμπληρώσουν τις επαγγελματικές τους γνώσεις. Η διάρκεια της κατάρτισης που είναι συνάρτηση της ειδικότητας που επιλέγει ο υποψήφιος καταρτιζόμενος και του τίτλου που κατέχει, κυμαίνεται από 1 έως 4 εξάμηνα. Κάθε έτος κατάρτισης αποτελείται από δύο (2) αυτοτελή εξάμηνα, το χειμερινό και το εαρινό ενώ η διάρκεια του κάθε εξαμήνου είναι δεκατέσσερις (14) πλήρεις εβδομάδες κατάρτισης.

Είναι δυνατή η ίδρυση ΙΕΚ από άλλα υπουργεία ή από νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, τα οποία και έχουν την ευθύνη της οργάνωσης και λειτουργίας των ΙΕΚ αυτών, με κοινή απόφαση του κατά περίπτωση αρμόδιου υπουργού και του Υπουργού Οικονομικών. Σε κάθε περίπτωση, ο καθορισμός των προδιαγραφών και η έγκριση των προγραμμάτων των ΙΕΚ γίνεται με απόφαση του Υπουργού Εθνικής Παιδείας.

Το μέγεθος των ΙΕΚ, αναφορικά με τον αριθμό των καταρτιζομένων, των εκπαιδευτικών και των προσφερομένων ειδικοτήτων, ποικίλλει. Στα δημόσια ΙΕΚ, ο μέσος αριθμός ειδικοτήτων, ανά Ινστιτούτο,

κυμαίνεται μεταξύ επτά (7) και δέκα (10), ενώ υπάρχουν περιπτώσεις Ινστιτούτων με δεκαέξι (16) ειδικότητες όπως και Ινστιτούτων με μία (1) μόνο ειδικότητα.

Οργανισμός Επαγγελματικής Εκπαίδευσης & Κατάρτισης (ΟΕΕΚ)

Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων (ΥΠΕΠΘ)

5.6. Γεωγραφική Κατανομή Σχολικών Μονάδων και Δυνατότητες Πρόσβασης

Οι παρακάτω υποενότητες αναφέρονται στη γεωγραφική κατανομή Σχολικών Μονάδων της Δευτεροβάθμιας και Μετα-Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης και τις δυνατότητες πρόσβασης σε αυτά.

5.6.1. Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση : Γυμνάσια - Γενικά Λύκεια / Επαγγελματικά Λύκεια (ΕΠΑ.Λ.) / Επαγγελματικές Σχολές (ΕΠΑ.Σ.)

Η πρόσβαση στα σχολεία, όσων μαθητών κατοικούν σε δυσπρόσιτες ή αραιοκατοικημένες περιοχές που δε διαθέτουν αντίστοιχη σχολική μονάδα - άμεσα προσπελάσιμη - γίνεται με τη χρησιμοποίηση υπεραστικών λεωφορείων ή με άλλα μεταφορικά μέσα, κατάλληλα για την κάθε περίπτωση. Η δαπάνη αυτή βαρύνει εξ ολοκλήρου το Δημόσιο, χωρίς καμιά άλλη επιβάρυνση για τους μαθητές.

5.6.2. Μετα-Δευτεροβάθμια μη-Ανώτατη Εκπαίδευση

Δημόσια [Ινστιτούτα Επαγγελματικής Κατάρτισης](#) (ΙΕΚ) λειτουργούν σε όλους τους νομούς της χώρας και κυρίως στις μεγάλες πόλεις.

5.7. Προϋποθέσεις Εγγραφής και Επιλογή Σχολικής Μονάδας

Οι μαθητές φοιτούν στο [Γυμνάσιο](#) ή το Λύκειο της περιοχής όπου βρίσκεται η μόνιμη κατοικία τους. Στις πόλεις στις οποίες λειτουργούν περισσότερα του ενός σχολεία της ίδιας σχολικής βαθμίδας, τα όρια της περιοχής τους καθώς και ο αριθμός των μαθητών που μπορούν να φοιτήσουν σε αυτά, κατ' ανώτατο όριο, καθορίζονται με απόφαση του Διευθυντή της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης. Εφόσον οι περιοχές των σχολείων δεν μπορούν να καθορισθούν στο πλαίσιο της δικαιοδοσίας ενός μόνο Διευθυντή Εκπαίδευσης, οριοθετούνται με απόφαση του οικείου Περιφερειακού Υπηρεσιακού Συμβουλίου Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης (ΠΥΣΔΕ).

5.7.1. Υποχρεωτική Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση – Γυμνάσιο

Η φοίτηση των μαθητών στο [Γυμνάσιο](#) είναι υποχρεωτική ενώ για την εγγραφή τους, μοναδική προϋπόθεση αποτελεί ο απολυτήριος τίτλος που χορηγεί το [Δημοτικό Σχολείο](#).

5.7.2. Γενική μη-Υποχρεωτική Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση - Γενικό Λύκειο

Στο [Γενικό Λύκειο](#) εγγράφονται, χωρίς εξετάσεις και χωρίς περιορισμούς, οι κάτοχοι [Απολυτηρίου Γυμνασίου](#). Για την εγγραφή σε Εσπερινό Γενικό Λύκειο, εκτός του Απολυτηρίου, απαιτείται επιπλέον αποδεικτικό ότι ο μαθητής εργάζεται κατά τη διάρκεια της ημέρας.

5.7.3. Επαγγελματικά Λύκεια (ΕΠΑ.Λ.) / Επαγγελματικές σχολές (ΕΠΑ.Σ.)

Επαγγελματικά Λύκεια (ΕΠΑ.Λ.)

Η εγγραφή στην Α΄ τάξη των Επαγγελματικών Λυκείων γίνεται χωρίς εξετάσεις με το Απολυτήριο γυμνασίου ή άλλου ισότιμου τίτλου της αλλοδαπής. Οι μαθητές εγγράφονται στην πλησιέστερη σχολική μονάδα του τόπου διαμονής τους δεδομένου ότι στην Α΄τάξη όλων των Επαγγελματικών Λυκείων διδάσκονται τα μαθήματα όλων των κύκλων (τρεις τον αριθμό) - κάθε μαθητής εκτός από τα μαθήματα γενικής παιδείας επιλέγει έναν κύκλο συναφών επαγγελματικών τομέων -που προβλέπονται από τις διατάξεις του σχετικής υπουργικής απόφασης (Υ.Α.36618/Γ2 Φ.Ε.Κ. 940/τ.Β΄/12-6-07).

Αντίθετα για την εγγραφή στη Β΄ και Γ΄τάξη όπου περιλαμβάνονται εκτός από τα μαθήματα γενικής παιδείας κοινά για όλους τους μαθητές, μαθήματα επαγγελματικών τομέων και ειδικοτήτων αντίστοιχα, ο κάθε μαθητής επιλέγει σχολείο με βάση τις προτιμήσεις του, δεδομένου ότι όλοι οι τομείς και όλες οι ειδικότητες που προβλέπονται από το νόμο δεν διδάσκονται σε όλες τις σχολικές μονάδες.

Επαγγελματικές Σχολές (ΕΠΑ.Σ.)

Στις Επαγγελματικές Σχολές (ΕΠΑ.Σ.) δεν υπάρχει οριοθέτηση περιοχής, δεδομένου ότι η λειτουργία των Ειδικοτήτων εξαρτάται από τις προτιμήσεις των μαθητών και τις κοινωνικο-οικονομικές συνθήκες και ανάγκες της κάθε περιοχής. Στην Α΄ τάξη των ΕΠΑ.Σ. εγγράφονται χωρίς εξετάσεις οι μαθητές που προάγονται στη Β΄ τάξη των Επαγγελματικών ή Γενικών Λυκείων.

5.7.4. Μετα-Δευτεροβάθμια μη-Ανώτατη Εκπαίδευση – ΙΕΚ

Στα Ινστιτούτα Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΙΕΚ) μπορούν να φοιτήσουν ενήλικες, με ελάχιστο πιστοποιημένο τίτλο σπουδών το Απολυτήριο Γυμνασίου.

Η διαδικασία επιλογής των καταρτιζόμενων, προκειμένου να εγγραφούν στο Α΄ εξάμηνο στα Δημόσια ΙΕΚ, πραγματοποιείται δύο φορές. Για το χειμερινό εξάμηνο κατάρτισης, στις αρχές Σεπτεμβρίου ενώ για το εαρινό, στα τέλη Ιανουαρίου. Η επιλογή, στα Δημόσια ΙΕΚ, γίνεται με το σύστημα των μορίων βάσει κριτηρίων που συνιστούν ο βαθμός τίτλου σπουδών, η ηλικία, η ιδιότητα του πολύτεκνου γονέα, η προϋπηρεσία ή άλλα κοινωνικά κριτήρια.

5.8. Έξοδα Εγγραφής και Παρακολούθησης

Η παιδεία στην Ελλάδα, σε όλες τις βαθμίδες της δημόσιας εκπαίδευσης, παρέχεται δωρεάν και οι δαπάνες της καλύπτονται από τον Κρατικό Προϋπολογισμό.

Στην ιδιωτική εκπαίδευση, η δαπάνη που καταβάλλει η οικογένεια, υπό μορφή διδάκτρων, εξαρτάται από τη βαθμίδα εκπαίδευσης και το είδος των υπηρεσιών που παρέχει κάθε ιδιωτικό εκπαιδευτήριο.

5.9. Οικονομική Ενίσχυση των μαθητών

Στη δημόσια Δευτεροβάθμια και Μετα-Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση παρέχονται δωρεάν τα βιβλία και το εποπτικό υλικό και καλύπτεται η δαπάνη μεταφοράς των μαθητών των απομακρυσμένων περιοχών. Επίσης παρέχεται, υπό ορισμένες προϋποθέσεις, δωρεάν σίτιση, στέγαση και οικονομική ενίσχυση ορισμένου αριθμού μαθητών.

Η κοινωνική βοήθεια προς τους μαθητές συνίσταται σε υποτροφίες, δωρεές και οικονομικές ενισχύσεις που διαθέτουν διάφορα κληροδοτήματα, ιδιώτες και νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου, σε εκπαιδευόμενους και εκπαιδευτήρια όλων των βαθμίδων-επιπέδων εκπαίδευσης.

Τα οικογενειακά επιδόματα, που έχουν καθιερωθεί νομοθετικά, χωρίζονται σε δύο κατηγορίες. Στο επίδομα για το ανήλικο παιδί ή το παιδί που σπουδάζει και το επίδομα για την πολύτεκνη οικογένεια. Το πρώτο, που θεωρείται ότι έχει άμεση σχέση με την εκπαίδευση του παιδιού ή του νέου, είναι ίσο με το 1/20 περίπου του μέσου κατώτατου μηνιαίου μισθού. Παρέχεται από τον εργοδότη στον εργαζόμενο, που αμείβεται με μισθό ή ημερομίσθιο, για κάθε παιδί μέχρι αυτό να συμπληρώσει το 18ο έτος της ηλικίας του.

5.10. Ηλικιακές Ομάδες και Κατάταξη των Μαθητών

Στις παρακάτω υποενότητες ακολουθούν στοιχεία που αφορούν στις ηλικιακές ομάδες και στην κατάταξη των μαθητών ανά βαθμίδα εκπαίδευσης.

5.10.1. Υποχρεωτική Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση – Γυμνάσιο

Η ηλικία εγγραφής των μαθητών στην Α΄ τάξη, εκτός των περιπτώσεων εκείνων που υποχρεώθηκαν να επαναλάβουν κάποια τάξη, τοποθετείται στα 12 έτη ενώ όσον αφορά στα Εσπερινά Γυμνάσια, ως κατώτατο όριο ηλικίας ορίζεται το 14^ο έτος. Κάθε τάξη αποτελείται από ένα ή περισσότερα τμήματα, ανάλογα με τον αριθμό των μαθητών ενώ ο αριθμός των μαθητών ανά τάξη ή τμήμα τάξης δεν μπορεί να υπερβαίνει τους (30) τριάντα σύμφωνα με τη Διυπουργική Απόφαση 68419/Γ2/2006 (Φ.Ε.Κ. 984/τ.Β΄/25-7-06).

5.10.2. Γενική μη-Υποχρεωτική Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση - Γενικό Λύκειο.

Δεν υπάρχει περιορισμός ηλικίας. Στα ημερήσια Λύκεια, κατά κανόνα, οι μαθητές είναι δεκαπέντε (15) έως δεκαοκτώ (18), ενώ στα εσπερινά φοιτούν μαθητές από δεκαπέντε (15) ετών και άνω.

Κάθε τάξη αποτελείται από ένα ή περισσότερα τμήματα, ανάλογα με τον αριθμό των μαθητών ενώ οι μαθητές σε κάθε τάξη ή τμήμα τάξης δεν μπορούν να υπερβαίνουν τους (30) τριάντα (Διυπουργική Απόφαση 68419/Γ2/2006).

5.10.3. Επαγγελματικά Λύκεια (ΕΠΑ.Λ.)/ Επαγγελματικές Σχολές (ΕΠΑ.Σ.)

Στα ημερήσια Επαγγελματικά Λύκεια (ΕΠΑ.Λ.) φοιτούν μαθητές από δεκαπέντε (15) ετών και άνω, που δεν εργάζονται. Στα εσπερινά ΕΠΑ.Λ. φοιτούν αποκλειστικά εργαζόμενοι μαθητές. Σύμφωνα με το νόμο 3475/2006, σε κάθε τμήμα τάξης Επαγγελματικών Λυκείων (ΕΠΑ.Λ.) και Επαγγελματικών Σχολών (ΕΠΑ.Σ.), οι μαθητές δεν επιτρέπεται να υπερβαίνουν τους (25) είκοσι-πέντε.

5.10.4. Μετα-Δευτεροβάθμια μη-Ανώτατη Εκπαίδευση – ΙΕΚ

Στα [Ινστιτούτα Επαγγελματικής Κατάρτισης](#) (ΙΕΚ) καταρτίζονται πολίτες που έχουν ηλικία δεκαοκτώ (18) ετών και άνω. Ο αριθμός καταρτιζομένων ανά τμήμα ειδικότητας, κυμαίνεται από 20 έως 30 άτομα και είναι συνάρτηση της γεωγραφικής τοποθεσίας του ΙΕΚ, της ζήτησης της ειδικότητας και λοιπών παραμέτρων.

5.11. Εξειδίκευση Σπουδών

Στις παρακάτω υποενότητες παρατίθενται στοιχεία για την εξειδίκευση σπουδών ανά τύπο σχολείου της Δευτεροβάθμιας και Μετα-δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.

5.11.1. Υποχρεωτική Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση – Γυμνάσιο

Στο [Γυμνάσιο](#), εκτός από το μάθημα της αγγλικής γλώσσας που διδάσκεται σε δύο διαφορετικά επίπεδα ανά τάξη τα οποία καθορίζονται με βάση το βαθμό γλωσσικής ικανότητας των μαθητών, οι μαθητές παρακολουθούν κοινό πρόγραμμα για όλα τα άλλα μαθήματα, χωρίς καμιά διαφοροποίηση. Δεν λειτουργούν κλάδοι σπουδών ούτε παρέχεται εξειδίκευση σε κάποιο τομέα. Οι μαθητές παρακολουθούν κοινό πρόγραμμα. Γυμνάσια που προσφέρουν κατάρτιση και προετοιμασία για συγκεκριμένη επαγγελματική κατεύθυνση, χωρίς να υστερούν σε γενική παιδεία είναι τα Εκκλησιαστικά Γυμνάσια (βλ. 5.20.1.), τα Μουσικά Γυμνάσια (βλ. 5.20.4.), τα Καλλιτεχνικά Σχολεία (βλ. 5.20.5.), τα Αθλητικά Σχολεία (βλ. 5.20.6.) και τα Σχολεία Ειδικής Αγωγής (βλ.10.6.).

5.11.2. Γενική μη-Υποχρεωτική Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση - Γενικό Λύκειο

Η Α΄ τάξη του Λυκείου είναι τάξη προσανατολισμού και περιλαμβάνει μαθήματα Γενικής Παιδείας. Η Β΄ τάξη περιλαμβάνει τρεις (3) κατευθύνσεις: Θεωρητική, Θετική και Τεχνολογική. Στη Γ΄ τάξη λειτουργούν και πάλι οι κατευθύνσεις, αλλά η Τεχνολογική Κατεύθυνση λειτουργεί σε δύο (2) κύκλους: i) τον κύκλο Τεχνολογίας και Παραγωγής και ii) τον κύκλο Πληροφορικής και Υπηρεσιών.

5.11.3. Επαγγελματικά Λύκεια (ΕΠΑ.Λ) / Επαγγελματικές Σχολές (ΕΠΑ.Σ)

Σύμφωνα με το νόμο 3475/2006, τα προγράμματα διδασκαλίας στα επαγγελματικά Λύκεια περιλαμβάνουν μαθήματα γενικής παιδείας, τεχνικά – επαγγελματικά και εργαστηριακές ασκήσεις. Έτσι, σε όλες τις τάξεις του επαγγελματικού λυκείου, εκτός από τα μαθήματα γενικής παιδείας, κοινά για όλους τους μαθητές, το πρόγραμμα διδασκαλίας περιλαμβάνει επιπλέον μαθήματα που για την Α΄ τάξη ταξινομούνται σε κύκλους, για τη Β΄ τάξη σε επαγγελματικούς τομείς ενώ για τη Γ΄ σε ειδικότητες. Οι μαθητές υποχρεούνται να παρακολουθούν τόσο τα κοινά μαθήματα που αντιστοιχούν στην τάξη τους όσο και τα μαθήματα του κύκλου, του τομέα και της ειδικότητας που επιλέγουν.

Στην Α΄ τάξη των Επαγγελματικών Λυκείων λειτουργούν οι ακόλουθοι κύκλοι μαθημάτων (Υ.Α. 36618/Γ2):

- Τεχνολογικός
- Υπηρεσιών
- Ναυτικός-Ναυτιλιακός

Στη Β΄ τάξη, λειτουργούν οι εξής τομείς:

- Μηχανολογίας
- Οχημάτων
- Ηλεκτρολογίας
- Ηλεκτρονικής
- Δομικών Έργων
- Εφαρμοσμένων Τεχνών
- Πληροφορικής
- Οικονομικών & Διοικητικών Υπηρεσιών
- Υγείας & Προνοίας
- Γεωπονίας, Τροφίμων & Περιβάλλοντος
- Ναυτικού Πλοιάρχων
- Ναυτικός Μηχανικών

Στη Γ΄ τάξη λειτουργούν οι εξής ειδικότητες:

- Μηχανολογικών Εγκαταστάσεων και Κατασκευών
- Ψυκτικών Εγκαταστάσεων και Κλιματισμού
- Μηχανικών και Ηλεκτρολογικών Συστημάτων Αυτοκινήτου
- Ηλεκτρολογικών εγκαταστάσεων
- Ηλεκτρονικών Υπολογιστικών Συστημάτων & Δικτύων
- Ηλεκτρονικών Συστημάτων Επικοινωνιών
- Σχεδιαστών Δομικών Έργων
- Γραφικών Τεχνών
- Υποστήριξης Συστημάτων, Εφαρμογών και Δικτύων Η/Υ

- Υπαλλήλων Διοίκησης & Οικονομικών Υπηρεσιών
- Υπαλλήλων Τουριστικών Επιχειρήσεων
- Βοηθών Βρεφονηπιοκόμων
- Βοηθών Ιατρικών & Βιολογικών Εργαστηρίων
- Βοηθών Νοσηλευτών
- Τεχνολογίας & Ελέγχου Τροφίμων
- Έργων τοπίου και Περιβάλλοντος
- Σύγχρονης Επιχειρηματικής Γεωργίας
- Πλοιάρχων Εμπορικού Ναυτικού
- Μηχανικών Εμπορικού Ναυτικού

Οι μαθητές κατά την εγγραφή τους στην Α΄τάξη των Επαγγελματικών Λυκείων επιλέγουν τον κύκλο μαθημάτων τον οποίο επιθυμούν να παρακολουθήσουν. Κατά την εγγραφή τους στη Β΄τάξη επιλέγουν τον τομέα που θα παρακολουθήσουν, ανεξάρτητα από τον κύκλο μαθημάτων που παρακολούθησαν στην Α΄τάξη, με εξαίρεση τους Τομείς Πλοιάρχων και Μηχανικών τους οποίους επιλέγουν μόνο οι μαθητές που είχαν παρακολουθήσει στην Α΄τάξη μαθήματα του Ναυτικού Κύκλου. Οι μαθητές κατά την εγγραφή τους στη Γ΄τάξη επιλέγουν την ειδικότητα που επιθυμούν να παρακολουθήσουν, με την προϋπόθεση ότι αυτή αντιστοιχεί στον τομέα που είχαν ήδη επιλέξει στη Β΄τάξη. Οι αντιστοιχίες των κύκλων της Α΄Λυκείου με τους τομείς και τις ειδικότητες της Β΄και Γ΄ τάξης των Επαγγελματικών Λυκείων περιλαμβάνεται στην Υ.Α. 36618/Γ2/2007. Ο αριθμός των Τομέων και Ειδικοτήτων που λειτουργούν σε κάθε Επαγγελματικό Λύκειο (ΕΠΑ.Λ.), εξαρτάται από τις τοπικές κοινωνικο - οικονομικές συνθήκες και ανάγκες, τον αριθμό και τις προτιμήσεις των μαθητών, τις εισηγήσεις των Δημοτικών Επιτροπών και του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου, καθώς και των Νομαρχιακών Επιτροπών και των Προϊσταμένων Γραφείων Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης.

Στις Επαγγελματικές Σχολές (ΕΠΑ.Σ.) τα προγράμματα διδασκαλίας περιλαμβάνουν μαθήματα τεχνικά-επαγγελματικά και εργαστηριακές ασκήσεις.

Με βάση την Υ.Α. 56645/Γ2/2007 (Φ.Ε.Κ. 947/τ.Β΄/13-6-07), οι ειδικότητες των Επαγγελματικών Σχολών καθορίζονται ως εξής:

- Τεχνιτών Αερίων Καυσίμων (Φυσικού Αερίου)
- Εργαλειομηχανών CNC
- Θερμοϋδραυλικών Εγκαταστάσεων και Συντηρητών Κεντρικής Θέρμανσης
- Μηχανοσυνθετών Αεροσκαφών
- Αμαξωμάτων
- Τεχνιτών Ηλεκτρολογικών Εργασιών
- Κτιριακών Έργων
- Σχεδιασμού Εσωτερικών Χώρων
- Αργυροχρυσοΐας
- Επιπλοποιίας
- Κεραμικής – Πηλοπλαστικής
- Ψηφιδογραφίας – Υαλογραφίας
- Συντήρησης Έργων Τέχνης – Αποκατάστασης
- Ξυλογλυπτικής – Διακοσμητικής Επίπλου
- Σχεδίασης και Παραγωγής Ενδύματος
- Αγροτικών Μηχανημάτων
- Αμπελουργίας – Οινοτεχνίας
- Φυτοτεχνικών Επιχειρήσεων – Αρχιτεκτονική Τοπίου
- Θερμοκηπιακών Κατασκευών και Καλλιέργειών
- Δενδροκομίας
- Ζωοτεχνίας

- Γαλακτοκομίας – Τυροκομίας
- Επιχειρήσεων Αγροτουρισμού και Αγροβιοτεχνίας
- Βοηθών Οδοντοτεχνιτών
- Βοηθών Φυσιοθεραπευτών
- Βοηθών Ακτινολογικών Εργαστηρών
- Βοηθών Φαρμακείων
- Χημικών Εργαστηρίων και Ποιοτικού Ελέγχου Υλικών
- Αισθητικής Τέχνης
- Κομμωτικής Τέχνης
- Ξενοδοχειακών και Επισιτιστικών Υπηρεσιών
- Μαγειρικής Τέχνης
- Ζαχαροπλαστικής Τέχνης

5.11.4. Μετα-Δευτεροβάθμια μη-Ανώτατη Εκπαίδευση - ΙΕΚ

Κάθε Ινστιτούτο διαθέτει έναν ή περισσότερους τομείς ενώ κάθε τομέας προσφέρει ορισμένο αριθμό ειδικοτήτων. Οι τομείς κατάρτισης των ΙΕΚ είναι οι εξής:

- Πληροφορικής – Τηλεπικοινωνιών – Δικτύων
- Χρηματοπιστωτικών και Διοικητικών Υπηρεσιών
- Τουρισμού – Μεταφορών
- Γεωτεχνικός
- Τροφίμων – Ποτών
- Μηχανολογίας – Ηλεκτρολογίας – Ηλεκτρονικών
- Ένδυσης – Υπόδησης
- Χημικής Βιομηχανίας
- Δομικών και Συναφών Κατασκευών
- Πολιτισμού – Αθλητισμού
- Εφαρμοσμένων Τεχνών
- Ενέργειας – Περιβάλλοντος
- Υγείας – Αισθητικής – Κοινωνικών Υπηρεσιών
- Επικοινωνίας και Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης.

Σύμφωνα με τα παραπάνω, ένας καταρτιζόμενος μπορεί να αποφοιτήσει από το γεωτεχνικό τομέα με ειδικότητα τεχνικού ανθοκομίας ή αντίστοιχα από τον τομέα τουρισμού-μεταφορών με την ειδικότητα υπεύθυνου μονάδας συστημάτων επισιτισμού.

5.12. Οργάνωση του Σχολικού Χρόνου

Η οργάνωση του σχολικού χρόνου ρυθμίζεται με εγκύκλιο του Υπουργείου σε κεντρικό επίπεδο. Για περισσότερα στοιχεία συμβουλευθείτε τις υποενότητες που ακολουθούν

5.12.1. Οργάνωση του Σχολικού Έτους

Το σχολικό έτος στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση όπως και στη Μετα-Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση αρχίζει την 1^η Σεπτεμβρίου και τελειώνει την 31^η Αυγούστου. Το διδακτικό έτος για τα σχολεία αρχίζει την 11^η Σεπτεμβρίου και τελειώνει την 30^η Ιουνίου. Οι διακοπές κατά το σχολικό έτος - οι εορτές των Χριστουγέννων και του Πάσχα - είναι διάρκειας τεσσάρων (4) εβδομάδων συνολικά. Οι καλοκαιρινές διακοπές των μαθητών διαρκούν από την 1^η Ιουλίου μέχρι τη 10^η Σεπτεμβρίου.

5.12.2. Εβδομαδιαίο και Ημερήσιο Πρόγραμμα

Ημερησίως, τα μαθήματα στα πρωινά σχολεία αρχίζουν στις 8:15 και τελειώνουν στις 14:10. Στα απογευματινά τμήματα - πρακτική που εφαρμόζεται προκειμένου να εξυπηρετήσει ενδεχόμενες ελλείψεις σε κτιριακές υποδομές - τα μαθήματα αρχίζουν στις 14:15 και τελειώνουν στις 20:00. Στα εσπερινά σχολεία τα μαθήματα αρχίζουν στις 19:20 και τελειώνουν στις 22:55.

ΩΡΑΡΙΟ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΣΧΟΛΕΙΩΝ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ΓΥΜΝΑΣΙΑ ΚΑΙ ΛΥΚΕΙΑ

Αριθμός διδακτικών ωρών	Μαθήματα (αρχή και τέλος μαθημάτων)	Διάρκεια διδακτικών ωρών	Διάρκεια διαλειμμάτων
-------------------------	-------------------------------------	--------------------------	-----------------------

ΠΡΩΙΝΟ ΩΡΑΡΙΟ

ΔΕΥΤΕΡΑ	1	08.15 - 9.00	45'	5'
ΤΡΙΤΗ	2	9.05 - 9.50	45'	10'
ΤΕΤΑΡΤΗ	3	10.00 - 10.45	45'	10'
ΠΕΜΠΤΗ	4	10.55 - 11.40	45'	10'
ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ	5	11.50 - 12.35	45'	10'
	6	12.40 - 13.25	45'	5'
	7	13.30 - 14.10	40'	5'

ΑΠΟΓΕΥΜΑΤΙΝΟ ΩΡΑΡΙΟ

ΔΕΥΤΕΡΑ	1	14.15 - 15.00	45'	5'
ΤΡΙΤΗ	2	15.00 - 15.50	45'	5'
ΤΕΤΑΡΤΗ	3	16.00 - 16.45	45'	10'
ΠΕΜΠΤΗ	4	16.55 - 17.40	45'	10'
ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ	5	17.50 - 18.30	40'	10'
	6	18.30 - 19.15	40'	5'
	7	19.20 - 20.00	40'	5'

ΕΣΠΕΡΙΝΟΣ ΚΥΚΛΟΣ

ΔΕΥΤΕΡΑ	1	19.20 - 20.00	40'	-
ΤΡΙΤΗ	2	20.00 - 20.40	40'	10'
ΤΕΤΑΡΤΗ	3	20.50 - 21.30	40'	10'
ΠΕΜΠΤΗ	4	21.40 - 22.20	40'	-
ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ	5	22.20 - 22.55	35'	-

Σε περίπτωση δημιουργίας τμήματος προγραμμάτων Ενισχυτικής διδασκαλίας (Γυμνάσια όλων των τύπων) ή Πρόσθετης Διδακτικής Στήριξης (Λύκεια επίσης όλων των τύπων) - η συμμετοχή είναι προαιρετική - το ωράριο επεκτείνεται κατά χρονικό διάστημα ανάλογο προς τον αριθμό μαθημάτων που έχει επιλέξει ο μαθητής και των διδακτικών ωρών που αντιστοιχούν σε αυτά. Βλ. περισσότερα στοιχεία στην υποενότητα **5.13.2.**

5.13. Αναλυτικό Πρόγραμμα, Μαθήματα, Αριθμός Ωρών Διδασκαλίας

Τα αναλυτικά και ωρολόγια προγράμματα της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης καταρτίζονται από το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο (ΠΙ) και προτείνονται προς το Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων (ΥΠΕΠΘ). Το ΠΙ

εισηγείται την προκήρυξη για τη συγγραφή βιβλίων, για τους μαθητές και τους εκπαιδευτικούς, με βάση τα εγκεκριμένα αναλυτικά προγράμματα. Τα αναλυτικά προγράμματα αποτελούν άρτιους οδηγούς του εκπαιδευτικού έργου και περιλαμβάνουν κυρίως:

- Σαφώς διατυπωμένους, κατά μάθημα, σκοπούς μέσα στο πλαίσιο των γενικών και ειδικών - στην αντίστοιχη βαθμίδα- σκοπών της εκπαίδευσης.
- Τη διδακτέα ύλη διαρθρωμένη σε επιμέρους ενότητες.
- Ενδεικτικές κατευθύνσεις για τη μέθοδο και τα μέσα διδασκαλίας, κατά μάθημα.

Τα αναλυτικά προγράμματα καταρτίζονται, δοκιμάζονται πειραματικά, αξιολογούνται και αναθεωρούνται, σύμφωνα με τις εξελίξεις στον τομέα των επιστημονικών γνώσεων και των Επιστημών της Αγωγής. Τα νέα σχολικά βιβλία που εισήχθησαν στα σχολεία από το σχολικό έτος 2006-2007 γράφτηκαν με βάση το Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Σπουδών (Δ.Ε.Π.Σ.) και τα νέα Αναλυτικά Προγράμματα (Α.Π.Σ.) (Υπ. Απ. 21072α/Γ2/ 2003 Φ.Ε.Κ. 303/τ.Β'/13-3-03 και 21072β/Γ2/2003 Φ.Ε.Κ. 304/τ.Β'/13-3-03) και διανέμονται δωρεάν στα δημόσια σχολεία.

Παράλληλα με το αναλυτικό πρόγραμμα έχουν εισαχθεί στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση καινοτόμες δράσεις όπως η Αγωγή Υγείας, η Επιχειρηματικότητα των Νέων, η Περιβαλλοντική Εκπαίδευση, η Ευέλικτη Ζώνη Καινοτόμων Δράσεων, ο Σχολικός Επαγγελματικός Προσανατολισμός, το πρόγραμμα «Καλλιπάτειρα» ενώ εφαρμόζονται αντίστοιχα προγράμματα.

Παιδαγωγικό Ινστιτούτο (ΠΙ)

Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων (ΥΠΕΠΘ)

N.2525/1997:Ενιαίο Λύκειο, πρόσβαση των αποφοίτων του στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου και άλλες διατάξεις

5.13.1. Υποχρεωτική Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση – Γυμνάσιο

Τα αναλυτικά προγράμματα του Γυμνασίου είναι διαμορφωμένα σε τρία (3) επίπεδα και καθένα αντιστοιχεί σε μια από τις τρεις (3) τάξεις του. Περιλαμβάνουν τα ωρολόγια προγράμματα των Ημερησίων και των Εσπερινών Γυμνασίων (Υ.Α. 54530/Γ2/05 Φ.Ε.Κ. 771/τ.Β'/8-6-05 και Υ.Α. 54529/Γ2/05 Φ.Ε.Κ. 771/τ.Β'/8-6-05 αντίστοιχα) όπως δείχνει ο πίνακας που ακολουθεί:

ΩΡΟΛΟΓΙΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

	ΜΑΘΗΜΑΤΑ	ΗΜΕΡΗΣΙΟ			ΕΣΠΕΡΙΝΟ		
		Α'	Β'	Γ'	Α'	Β'	Γ'
1	Θρησκευτικά	2	2	2	2	2	1
2	Αρχαία Ελληνική Γλώσσα και Γραμματεία	2	2	2	2	2	2
	Αρχαία Ελληνικά Κείμενα από μετάφραση						
	Αρχαία Ελληνική Γλώσσα	3	3	3	3	2	2
3	Νεοελληνική Γλώσσα και Γραμματεία	3	2	2	2	2	2
	Γλωσσική Διδασκαλία						
	Νεοελληνική Λογοτεχνία	2	2	2	2	2	2
4	Ιστορία	2	2	3	2	3	3
5	Κοινωνική Πολιτική Αγωγή	-	-	2	-	-	1
6	Αγγλικά	3	2	2	3	2	2
7	Γαλλικά ή Γερμανικά*	2	2	2	-	-	-
8	Μαθηματικά	4	4	4	4	4	4
9	Φυσική	-	2	2	-	2	2
10	Χημεία	-	1	1	-	1	1
11	Γεωγραφία	2	2	-	1	1	-
12	Βιολογία	2	-	2	2	-	1
13	Φυσική Αγωγή	3	3	2	-	-	-
14	Αισθητική Αγωγή (Μουσική)	1	1	1	-	-	-
15	Αισθητική Αγωγή (Καλλιτεχνικά)	1	1	1	-	-	-
16	Οικιακή Οικονομία	1	2	-	-	-	-
17	Πληροφορική	1	1	1	1	1	1
18	Τεχνολογία	1	1	-	-	-	-
19	Σχολικός Επαγγελματικός Προσανατολισμός	-	-	1	-	-	-
20	Σύνολο ωρών κατά τάξη	35	35	35	24	24	24

*Σύμφωνα με Υπουργικές Αποφάσεις του 2008, η διδασκαλία της Ιταλικής γλώσσας εντάχθηκε σε όλα τα Γυμνάσια της χώρας, ενώ στα πλαίσια πιλοτικού προγράμματος, εισήχθησαν η διδασκαλία της Ισπανικής και της Ρωσικής γλώσσας. Στα σχολεία στα οποία έχει ενταχθεί η διδασκαλία των ανωτέρω ξένων γλωσσών, οι μαθητές έχουν τη δυνατότητα να επιλέξουν μία από αυτές ως δεύτερη υποχρεωτική ξένη γλώσσα, αντί της Γαλλικής ή Γερμανικής.

Για την ενίσχυση του εκπαιδευτικού και μορφωτικού επιπέδου των μαθητών, την αντιμετώπιση της σχολικής διαρροής, του κοινωνικού αποκλεισμού και των κοινωνικών ανισοτήτων, λειτουργεί στα Γυμνάσια πρόγραμμα ενισχυτικής διδασκαλίας, ειδικά για τους μαθητές που αντιμετωπίζουν μαθησιακές δυσκολίες. Η συμμετοχή των μαθητών είναι προαιρετική. Βλ. περισσότερα στοιχεία στις υποενότητες 10.3.2., 10.5.1.2., 10.5.2.2., 10.5.3.2..

5.13.2. Γενική μη-Υποχρεωτική Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση – Γενικό Λύκειο

Στις παρακάτω υποενότητες παρουσιάζεται το ωρολόγιο πρόγραμμα ανά τύπο σχολείου.

5.13.2.1. Ημερήσιο Γενικό Λύκειο

Η Α΄ τάξη του Λυκείου, η οποία είναι τάξη προσανατολισμού, περιέχει γενικά μαθήματα συνολικής διάρκειας τριάντα δύο (32) ωρών εβδομαδιαίας διδασκαλίας και μαθήματα επιλογής, από τα οποία ο μαθητής είναι υποχρεωμένος να επιλέξει ένα μάθημα διάρκειας δύο (2) ωρών εβδομαδιαίας διδασκαλίας. Δηλαδή, οι μαθητές της Α΄ Λυκείου παρακολουθούν, υποχρεωτικά, μαθήματα συνολικής διάρκειας τριάντα τεσσάρων (34) ωρών εβδομαδιαίας διδασκαλίας.

Η Β΄ και η Γ΄ τάξη Λυκείου περιλαμβάνει δύο κατηγορίες μαθημάτων: Μαθήματα Γενικής Παιδείας και Μαθήματα Κατευθύνσεων. Τα μαθήματα Γενικής Παιδείας διδάσκονται συνολικά είκοσιπέντε (25) ώρες την εβδομάδα για την Β΄ Λυκείου και 17 ώρες για την Γ΄ Λυκείου. Τα μαθήματα Κατευθύνσεων χωρίζονται α) σε μαθήματα υποχρεωτικά για όλους τους μαθητές, συνολικής διάρκειας επτά (7) με οκτώ (8) ωρών εβδομαδιαίας διδασκαλίας για την Β΄ και δώδεκα (12) για την Γ΄ Λυκείου και β) σε μαθήματα επιλογής. Από τα μαθήματα επιλογής κάθε μαθητής επιλέγει δύο (2) μαθήματα στη Β΄ Λυκείου και ένα (1) μάθημα Γ΄ Λυκείου.

Βάσει της Υ.Α.63447/Γ2/2005 (Φ.Ε.Κ. 921/τ.Β΄/5-7-05), το ωρολόγιο πρόγραμμα της τάξης αυτής καθορίζεται ως εξής:

ΩΡΟΛΟΓΙΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ

ΜΑΘΗΜΑΤΑ	Α΄ ΤΑΞΗ	Β΄ ΤΑΞΗ	Γ΄ ΤΑΞΗ
ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ	ΩΡΕΣ	ΩΡΕΣ	ΩΡΕΣ
Θρησκευτικά	2	2	1
Αρχαία Ελληνική Γλώσσα και Γραμματεία	6	2	1
Νεοελληνική Γλώσσα	2	2	2
Νεοελληνική Λογοτεχνία	2	2	2
Ιστορία	2	2	2
Άλγεβρα	2	2	
Γεωμετρία	3/2	2	
Φυσική	2/3	2	1
Χημεία	2	2	
Α΄ Ξένη Γλώσσα***	3	2	2
Αρχές Οικονομίας	2		
Τεχνολογία	2		
Φυσική Αγωγή	2/1	2	1
Σχολικός Επαγγελματικός Προσανατολισμός	-/1		
Βιολογία		1	1
Εισαγωγή στο δίκαιο και τους Πολιτικούς Θεσμούς		2	
Μαθηματικά και Στοιχεία Στατιστικής			2
Κοινωνιολογία			2

ΜΑΘΗΜΑΤΑ	Α΄ΤΑΞΗ	Β΄ΤΑΞΗ	Γ΄ΤΑΞΗ
ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΕΠΙΛΟΓΗΣ (2 ώρες)**			
Β΄ Ξένη Γλώσσα ****	2	2	2
Ο Ευρωπαϊκός Πολιτισμός και οι ρίζες του	2		
Εφαρμογές Πληροφορικής	2		2
Εφαρμογές Υπολογιστών		2	2
Εφαρμογές Λογισμικού			2
Αισθητική Αγωγή (Στοιχεία Θεατρολογίας, Μουσική και Εικαστικά)	2		
Ψυχολογία	2		
Κοινωνική και Πολιτική οργάνωση στην Αρχαία Ελλάδα		2	
Αρχές Περιβαλλοντικών Επιστημών		2	
Νεότερη Ευρωπαϊκή Λογοτεχνία: Ιστορία και Κείμενα		2	
Στοιχεία Αστρονομίας και Διαστημικής		2	
Σχέδιο Γραμμικό		2	
Σχέδιο Ελεύθερο		2	
Σχέδιο Τεχνικό		2	2
Σχέδιο Αρχιτεκτονικό			2
Ιστορία Κοινωνικών Επιστημών		2	
Θέματα Ιστορίας		2	
Βιολογία		2	
Διαχείριση φυσικών πόρων		2	
Χημεία		2	
Αρχές Οικονομικής Θεωρίας			2
Στατιστική			2
Λογική: Θεωρία και Πρακτική			2
Ιστορία της Τέχνης			2
Ιστορία των Επιστημών και της Τεχνολογίας			2
Προβλήματα Φιλοσοφίας			2
Νεοελληνική Λογοτεχνία			2
Τεχνολογία και Ανάπτυξη			2
Στοιχεία Γεωπονίας και Αγροτική Ανάπτυξη			2
Βιομηχανική Παραγωγή και Ενέργεια			2
Αρχές Λογιστικής			2
Τεχνολογία Υπολογιστικών Συστημάτων και Λειτουργικά Συστήματα			2
Πολυμέσα – Δίκτυα			2

ΜΑΘΗΜΑΤΑ		Α΄ΤΑΞΗ	Β΄ΤΑΞΗ	Γ΄ΤΑΞΗ
ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΕΩΝ				
Θεωρητική Κατεύθυνση (Υποχρεωτικά) Β΄ & Γ΄ Λυκείου	Αρχαία Ελληνικά Κείμενα		4	
	Αρχές Φιλοσοφίας		2	
	Λατινικά		2	
Θετική Κατεύθυνση (Υποχρεωτικά) Β΄ & Γ΄ Λυκείου	Μαθηματικά		3	
	Φυσική		2	
	Χημεία		2	
Τεχνολογική Κατεύθυνση Β΄ Λυκείου	Μαθηματικά		3	
	Φυσική		2	
	Τεχνολογία Επικοινωνιών		2	
Τεχνολογική κατεύθυνση Α΄ Κύκλος Τεχνολογίας & Παραγωγής Γ΄ Λυκείου (Υποχρεωτικά)*	Μαθηματικά			5
	Φυσική			3
	Χημεία - Βιοχημεία			2
	Ηλεκτρολογία			2
Τεχνολογική Κατεύθυνση Β΄ Κύκλος Πληροφορικής και Υπηρεσιών (Υποχρεωτικά) Γ΄ Λυκείου *	Μαθηματικά			5
	Φυσική			3
	Ανάπτυξη Εφαρμογών σε Προγραμματιστικό Περιβάλλον			2
	Αρχές Οργάνωσης και Διοίκησης Επιχειρήσεων και Υπηρεσιών			2

Στη Γ΄ τάξη Λυκείου η Τεχνολογική Κατεύθυνση χωρίζεται σε δύο κύκλους: τον κύκλο Τεχνολογίας και Παραγωγής και τον κύκλο Πληροφορικής και Υπηρεσιών

** Οι μαθητές επιλέγουν ένα μάθημα, ανεξαρτήτως κατεύθυνσης.

***Ως μάθημα Γενικής Παιδείας, οι μαθητές επιλέγουν να διδάσκονται μία ξένη γλώσσα μεταξύ της Αγγλικής, Γαλλικής και Γερμανικής την οποία είχαν ήδη επιλέξει να διδαχθούν στο Γυμνάσιο. Προκειμένου δε, να σχηματιστεί αντίστοιχο τμήμα, ο αριθμός των μαθητών δεν πρέπει να είναι μικρότερος από 12 ενώ στη νησιωτική Ελλάδα μικρότερος από 8.

****Ως μάθημα επιλογής, οι μαθητές μπορούν να επιλέξουν να διδάσκονται μία δεύτερη ξένη γλώσσα μεταξύ της Αγγλικής, Γαλλικής και Γερμανικής.

5.13.2.2. Εσπερινό Γενικό Λύκειο

Στις Α΄ και Β΄ τάξεις του Εσπερινού Γενικού Λυκείου, οι οποίες είναι τάξεις προσανατολισμού, διδάσκονται Γενικά μαθήματα, συνολικής διάρκειας είκοσι μίας (21) ωρών εβδομαδιαίως, και μαθήματα Επιλογής, διάρκειας δύο (2) ωρών, από τα οποία ο μαθητής είναι υποχρεωμένος να επιλέξει ένα μάθημα. Δηλαδή, οι μαθητές των Α΄ και Β΄ τάξεων Εσπερινού Λυκείου παρακολουθούν υποχρεωτικά μαθήματα συνολικής διάρκειας είκοσι τριών (23) ωρών εβδομαδιαίας διδασκαλίας.

Τα μαθήματα της Γ΄ και της Δ΄ τάξης Εσπερινού Γενικού Λυκείου χωρίζονται σε μαθήματα Γενικής Παιδείας και μαθήματα Κατευθύνσεων όπως ακριβώς ισχύει και για το ημερήσιο Γενικό Λύκειο.

Στην Γ΄ τάξη τα μαθήματα Γενικής Παιδείας διδάσκονται συνολικά δεκαοκτώ (18) ώρες εβδομαδιαίως ενώ στην Δ΄ τάξη δώδεκα (12). Ο αριθμός των ωρών για τα μαθήματα Κατευθύνσεων που είναι υποχρεωτικά για

όλους τους μαθητές κυμαίνεται μεταξύ επτά (7) με οκτώ (8) ώρες εβδομαδιαίως - ανάλογα με την κατεύθυνση - για την Γ΄ Εσπερινού Λυκείου και δώδεκα (12) για την Δ΄ τάξη. Η Γ΄ τάξη Εσπερινού Λυκείου δεν έχει μαθήματα Επιλογής ενώ για τη Δ΄ τάξη, το μάθημα επιλογής «Αρχές Οικονομικής Θεωρίας», το οποίο για τους μαθητές που θα επιλέξουν το 5^ο επιστημονικό πεδίο έχει συντελεστή αυξημένης βαρύτητας, διδάσκεται δύο (2) ώρες εβδομαδιαίως.

Η Γ΄ τάξη του Εσπερινού Γενικού Λυκείου αντιστοιχεί με τη Β΄ τάξη του Ημερησίου και η Δ΄ τάξη του Εσπερινού Γενικού Λυκείου αντιστοιχεί με τη Γ΄ τάξη του Ημερησίου Γενικού Λυκείου (Υ.Α. 62444/Γ2/2005).

5.13.2.3. Πρόσθετη Διδακτική Στήριξη

Για την ενίσχυση του εκπαιδευτικού και μορφωτικού επιπέδου των μαθητών, την αντιμετώπιση της σχολικής διαρροής, του κοινωνικού αποκλεισμού και των κοινωνικών ανισοτήτων, λειτουργεί στα Γενικά Λύκεια (ημερήσια και εσπερινά), πρόγραμμα [πρόσθετης διδακτικής στήριξης](#). Τα προγράμματα αυτά μπορούν να τα παρακολουθούν όσοι μαθητές το επιθυμούν, ανεξάρτητα από την επίδοσή τους (ως και 35% των μαθητών κάθε τάξης ανά μάθημα). Βλ. περισσότερα στοιχεία στις υποενότητες 10.3.2.,10.5.1.2.,10.5.2.2.,10.5.3.2.

5.13.3. Επαγγελματικά Λύκεια (ΕΠΑ.Λ.) – Επαγγελματικές Σχολές (ΕΠΑ.Σ.)

Στις ενότητες που ακολουθούν δίνονται στοιχεία για το ωρολόγιο πρόγραμμα στην επαγγελματική εκπαίδευση.

5.13.3.1. Ημερήσια Επαγγελματικά Λύκεια - Επαγγελματικές Σχολές - Εσπερινά Επαγγελματικά Λύκεια

Επαγγελματικά Λύκεια (ΕΠΑ.Λ.)

Τα μαθήματα των Επαγγελματικών Λυκείων (ΕΠΑ.Λ.) διακρίνονται σε μαθήματα Γενικής Παιδείας, Επαγγελματικής Εκπαίδευσης θεωρητικού περιεχομένου, μεικτά μαθήματα και μαθήματα με δύο ή περισσότερα γνωστικά αντικείμενα που συνολικά ανέρχονται σε διάρκεια 35 ωρών εβδομαδιαίας διδασκαλίας. Το ωρολόγιο Πρόγραμμα της Α΄, Β΄, και Γ΄ Τάξης Ημερησίων ΕΠΑ.Λ ορίζεται με την υπ΄ αριθμ. 111276/Γ2/8-10-2007 (Φ.Ε.Κ. 2057/τ.Β΄/23-10-07) Υπουργική Απόφαση.

ΩΡΟΛΟΓΙΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΕΠΑ.Λ.

ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΑ	Α ΤΑΞΗ	Β ΤΑΞΗ	Γ ΤΑΞΗ
	ΩΡΕΣ	ΩΡΕΣ	ΩΡΕΣ
Θρησκευτικά	1	1	
Ν.Γλώσσα Λογοτεχνία	5	3	2
Ιστορία	2	1	
Άλγεβρα	3/2	2	5
Γεωμετρία	2/3	1	
Φυσική	3	3	3
Χημεία	2	1	
Ξένη Γλώσσα	3	2	
Αρχές Οικονομίας	2		
Φυσική Αγωγή	2	1	
Μαθηματικά Θετικής & Τεχνολογικής Κατεύθυνσης		2	

ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΕΠΙΛΟΓΗΣ	Α΄ ΤΑΞΗ	Β΄ ΤΑΞΗ	Γ΄ ΤΑΞΗ
	ΩΡΕΣ	ΩΡΕΣ	ΩΡΕΣ
Νεότερη ελληνική ιστορία			2
Αρχές Οικονομικής θεωρίας			2
Μαθηματικά και Στοιχεία Στατιστικής			2
Βιολογία Ι			2
Βιολογία ΙΙ			2
Διαχείριση φυσικών πόρων			2

Επαγγελματικές σχολές (ΕΠΑ.Σ)

Τα μαθήματα στις Επαγγελματικές Σχολές (ΕΠΑ.Σ.) κατά κανόνα είναι μαθήματα συναφή με την ειδικότητα που έχει επιλέξει ο μαθητής.

Στα Εσπερινά Επαγγελματικά Λύκεια (ΕΠΑ.Λ.) λειτουργούν τέσσερις (4) ανεξάρτητες τάξεις. Η Α΄ τάξη αντιστοιχεί με την Α΄ τάξη του Ημερήσιου, η Β΄ τάξη Εσπερινού με τη Β΄ τάξη Ημερήσιου, η Γ΄ και η Δ΄ τάξη Εσπερινού με τη Γ΄ τάξη Ημερήσιου. Σύμφωνα με την υπ΄ αριθμ. 138011/Γ2 (Φ.Ε.Κ. 26/τ.Β΄/15-1-08) Υπουργική Απόφαση, για την Α΄ τάξη του Εσπερινού Επαγγελματικού Λυκείου (ΕΠΑ.Λ.) προβλέπονται δέκα οκτώ (18) ώρες μαθημάτων Γενικής Παιδείας και επτά (7) ώρες Επαγγελματικών μαθημάτων. Για την Β΄ τάξη προβλέπονται δέκα (10) ώρες μαθημάτων Γενικής Παιδείας και δεκατρείς (13) ώρες επαγγελματικών μαθημάτων, για την Γ΄ τάξη οι ώρες μαθημάτων Γενικής Παιδείας ανέρχονται σε επτά (7) και των επαγγελματικών σε δεκαπέντε (15) ενώ για τη Δ΄ τάξη, τα μαθήματα Γενικής Παιδείας είναι συνολικής διάρκειας δώδεκα (12) ωρών και τα μαθήματα ειδικότητας δεκατριών (13) ωρών.

5.13.3.2. Πρόσθετη διδακτική στήριξη στα Επαγγελματικά Λύκεια (ΕΠΑ.Λ.)

Στους μαθητές των Επαγγελματικών Λυκείων (ΕΠΑ.Λ.) παρέχεται δωρεάν Πρόσθετη Διδακτική Στήριξη τόσο σε μαθήματα Γενικής Παιδείας όσο και σε μαθήματα Ειδικότητας. Βλ. περισσότερα στις ενότητες 10.3.2., 10.5.1.2., 10.5.2.2., 10.5.3.2.

5.13.4. Μετα-Δευτεροβάθμια μη-Ανώτατη Εκπαίδευση - ΙΕΚ

Η κατάρτιση περιλαμβάνει μαθήματα θεωρητικά, που έχουν ως σκοπό να αποκτήσουν οι καταρτιζόμενοι τις γνώσεις που είναι απαραίτητες για να κατανοήσουν το γνωστικό αντικείμενο της κατάρτισής τους, εργαστηριακά, που αποβλέπουν στην εμπέδωση του θεωρητικού μέρους της κατάρτισης και μικτά, που απαιτούν ταυτόχρονη θεωρητική κατάρτιση και απόκτηση δεξιοτήτων. Η φοίτηση είναι υποχρεωτική για όλα τα μαθήματα. Η γλώσσα διδασκαλίας είναι η ελληνική ενώ προβλέπεται και η διδασκαλία ξένων γλωσσών (Αγγλικά, Γαλλικά, Γερμανικά ή Ιταλικά) και η αντίστοιχη ειδική ορολογία ανά ειδικότητα.

Η κατάρτιση στα Δημόσια ΙΕΚ πραγματοποιείται κυρίως τις απογευματινές ώρες ενώ η διάρκεια της ωριαίας διδασκαλίας, όλων των μαθημάτων, καθορίζεται σε 45΄. Η διδασκαλία των εργαστηριακών μαθημάτων ή του εργαστηριακού μέρους των μικτών μαθημάτων είναι δυνατόν να γίνει συνεχόμενη, μέχρι τρεις (3) ώρες.

5.14. Μέθοδοι Διδασκαλίας και Διδακτικό Υλικό

Περισσότερα στοιχεία για τις μεθόδους διδασκαλίας και το διδακτικό υλικό παρουσιάζονται στις παρακάτω υποενότητες.

5.14.1. Υποχρεωτική Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση –Γυμνάσιο

Με την έναρξη του διδακτικού έτους αποστέλλονται στους εκπαιδευτικούς, όλων των ειδικοτήτων, ειδικές οδηγίες από το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο (ΠΙ) σχετικά με τους σκοπούς των μαθημάτων που διδάσκονται και επιπλέον γενικές και ειδικές μεθοδολογικές οδηγίες για τον τρόπο διδασκαλίας αυτών.

Ο καθηγητής του κάθε μαθήματος εκτιμά τις δυνατότητες των μαθητών του και διαμορφώνει, ανάλογα με αυτές, τη διδασκαλία του.

Εφαρμόζονται όλες οι μέθοδοι της σύγχρονης παιδαγωγικής, ανάλογα με το μάθημα, και χρησιμοποιούνται διάφορα εποπτικά μέσα διδασκαλίας.

Παιδαγωγικό Ινστιτούτο (ΠΙ)

5.14.2. Γενική μη-Υποχρεωτική Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση –Γενικό Λύκειο

Στο [Γενικό Λύκειο](#) επιδιώκεται η εφαρμογή σύγχρονων διδακτικών μεθόδων ανάλογα με το μάθημα, και χρησιμοποιούνται παραδοσιακά και σύγχρονα εποπτικά μέσα διδασκαλίας, κατά περίπτωση. Κατεχοχρήν χώρο χρήσης των παραπάνω μέσων τόσο στα Γυμνάσια και τα Γενικά Λύκεια όσο και στις σχολικές μονάδες δευτεροβάθμιας επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης αποτελούν οι Σχολικές Βιβλιοθήκες οι οποίες διαθέτουν 5.000 τίτλους βιβλίων και άλλου υλικού (βιντεοταινίες, cd roms, dvd, κ.α.) προς χρήση των μαθητών και των εκπαιδευτικών. Είναι επίσης εξοπλισμένες με ηλεκτρονικούς υπολογιστές, βίντεο, βιντεοπροβολείς, επιδασκόπια, τηλεοράσεις, συσκευές τηλεομοιοτυπίας, φωτοτυπικά μηχανήματα και ηχοσυστήματα για τη χρήση του οπτικοακουστικού υλικού της Σχολικής Βιβλιοθήκης, δικτυωμένες με όλα τα σχολεία της χώρας μέσω του προγράμματος edu-net και έχουν ειδικό λογαριασμό εύρεσης και ευρετηρίασης, ABEKT (Σύστημα Αυτοματισμού Βιβλιοθηκών του Εθνικού Κέντρου Τεκμηρίωσης) για την έρευνα τίτλων.

Το ΥΠΕΠΘ συνεχίζει τη διαδικασία εμπλουτισμού των συλλογών Σχολικών Βιβλιοθηκών πολλών δυσπρόσιτων και απομακρυσμένων σχολικών μονάδων μέσω απευθείας αγοράς και αποστολής σε αυτές τίτλων εγκεκριμένων για τις Σχολικές Βιβλιοθήκες.

Η Σχολική Βιβλιοθήκη εφαρμόζοντας καινοτόμες δράσεις επιτυγχάνει την ενσωμάτωση στη διδακτική πράξη δραστηριοτήτων που στοχεύουν να δώσουν αφενός στους μαθητές τη δυνατότητα να αξιολογούν κριτικά και αφετέρου στους εκπαιδευτικούς τη δυνατότητα πληροφόρησης και σχεδιασμού νέων μεθοδολογιών στις διαδικασίες μάθησης.

Στις Σχολικές Βιβλιοθήκες πραγματοποιούνται θεατρικά δρώμενα, μουσικές συναυλίες, διαγωνισμοί ποίησης και ζωγραφικής, ομιλίες πνευματικών ανθρώπων και εκδίδονται περιοδικά και CD Rom με εργασίες μαθητών, στο πλαίσιο των μαθημάτων τους και των σχολικών δραστηριοτήτων. Προβάλλονται επίσης ταινίες της εκπαιδευτικής τηλεόρασης και κατά διαστήματα υπάρχουν αφιερώματα σε ποικίλα λογοτεχνικά, καλλιτεχνικά και επιστημονικά θέματα. Επίσης στη δραστηριότητα των υπευθύνων των Σχολικών Βιβλιοθηκών περιλαμβάνεται η εφαρμογή πρωτότυπων ιδεών, όπως η χρήση μουσειοσκευών, η ανακάλυψη παιχνιδιών με παιδαγωγικό χαρακτήρα καθώς και η ανάπτυξη συνεργασίας με το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, την εκπαιδευτική Ραδιοτηλεόραση, το Εθνικό Κέντρο Βιβλίου και τον Οργανισμό Παιδικού και Εφηβικού Βιβλίου.

5.14.3. Επαγγελματικά Λύκεια (ΕΠΑ.Λ.) / Επαγγελματικές Σχολές (ΕΠΑ.Σ.)

Στα Επαγγελματικά Λύκεια και τις Επαγγελματικές Σχολές επιδιώκεται η εφαρμογή των μεθόδων της σύγχρονης παιδαγωγικής, ανάλογα με το μάθημα. Κύριες εφαρμοζόμενες μέθοδοι είναι η διάλεξη, η επίδειξη, η διδασκαλία κατά ομάδες, οι ασκήσεις ανάπτυξης δεξιοτήτων, η παρώθηση του μαθητή για αυτενέργεια και ενεργό συμμετοχή, η άσκηση στα εργαστήρια των σχολικών μονάδων ή σε ειδικά Σχολικά Εργαστηριακά Κέντρα (ΣΕΚ) και τέλος η άσκηση σε σχετικούς χώρους εργασίας.

5.14.4. Μετα-Δευτεροβάθμια μη-Ανώτατη Εκπαίδευση – ΙΕΚ

Η διδασκαλία οργανώνεται κατά ειδικότητες ενώ κάθε ειδικότητα προσφέρει το δικό της, ξεχωριστό και ολοκληρωμένο σύνολο μαθημάτων, οργανωμένων σε συγκεκριμένες διδακτικές ώρες ανά εβδομάδα.

Η διδακτική μέθοδος που χρησιμοποιείται επιδιώκει να προσφέρει σύγχρονη και ποιοτική κατάρτιση με σύγχρονο τρόπο τόσο ως προς το περιεχόμενο όσο και ως προς τα μέσα με συνδυασμό θεωρητικής παρουσίασης και εργαστηριακής πρακτικής.

Στα προγράμματα σπουδών έχει ενσωματωθεί η πρακτική άσκηση των καταρτιζομένων σε εργασιακούς χώρους.

Προβλέπονται επισκέψεις σε επιχειρήσεις ως μέσο άμεσης αντίληψης της πραγματικής διάστασης της εργασίας, ώστε να αφομοιώνεται και να μετασχηματίζεται η θεωρητική γνώση και να διευκολύνεται η επαγγελματική τους αποκατάσταση.

Στα δύο τελευταία εξάμηνα που διδάσκονται κυρίως μαθήματα εξειδίκευσης στη συγκεκριμένη ειδικότητα η διδασκαλία γίνεται με καινοτόμες μεθόδους (διαδίκτυακή διδασκαλία - τηλεμάθηση, προσομοιώσεις, case studies, role playing κλπ.) ενώ τα εργαστηριακά και μικτά μαθήματα διδάσκονται σε σύγχρονα εξοπλισμένα εργαστήρια των ΙΕΚ, ώστε να ενισχύεται η τεχνική κατάρτιση.

5.15. Αξιολόγηση των Μαθητών

Στις παρακάτω υποενότητες ακολουθούν πληροφορίες που αφορούν στην αξιολόγηση των μαθητών στους διάφορους τύπους σχολείων.

5.15.1. Υποχρεωτική Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση - Γυμνάσιο

Βάσει του Π.Δ. 409/1994 ως αξιολόγηση του μαθητή θεωρείται η συνεχής παιδαγωγική διαδικασία με την οποία παρακολουθείται η πορεία της μάθησής του, προσδιορίζονται τα τελικά αποτελέσματά της και εκτιμώνται διάφορα χαρακτηριστικά της προσωπικότητας του μαθητή που σχετίζονται με το έργο του σχολείου. Στόχος της είναι η συνεχής βελτίωση της διδασκαλίας και της γενικότερης λειτουργίας του σχολείου και η συνεχής ενημέρωση εκπαιδευτικών και εκπαιδευόμενων για τα αποτελέσματα των προσπαθειών τους ώστε να επιτυγχάνονται τα καλύτερα δυνατά μαθησιακά αποτελέσματα. Η αξιολόγηση δεν αναφέρεται μόνο στην επίδοση του μαθητή στα διάφορα μαθήματα αλλά αναφέρεται και σε άλλα χαρακτηριστικά του, όπως η προσπάθεια που καταβάλλει, το ενδιαφέρον που δείχνει, οι πρωτοβουλίες που αναπτύσσει, η δημιουργικότητά του, η συνεργασία του με άλλα άτομα και ο σεβασμός των κανόνων λειτουργίας του σχολείου.

Η αξιολόγηση συνθετικά προκύπτει από:

- Την καθημερινή προφορική εξέταση και την όλη συμμετοχή του μαθητή στη διδακτική-μαθησιακή διαδικασία.
- Τις ολιγόλεπτες γραπτές δοκιμασίες (τεστ).
- Τις ωριαίες υποχρεωτικές γραπτές δοκιμασίες, που γίνονται χωρίς προειδοποίηση ανά μία κατά τη διάρκεια των δύο πρώτων τριμήνων και καλύπτουν την ύλη ευρύτερης διδακτικής ενότητας υπό τον όρο ότι προηγήθηκε κατά το προηγούμενο μάθημα σχετική ανακεφαλαίωση.
- Τις εργασίες που εκτελούν οι μαθητές στο σχολείο ή στο σπίτι στα πλαίσια των καθημερινών υποχρεώσεών τους που συμβάλλουν στη μαθησιακή διαδικασία.
- Τις συνθετικές δημιουργικές εργασίες που εκπονεί ο μαθητής μόνος του ή σε συνεργασία με συμμαθητές του, σε θέμα της επιλογής του και υπό την καθοδήγηση του διδάσκοντα.

- Τις γραπτές ανακεφαλαιωτικές εξετάσεις που διενεργούνται τον Ιούνιο μετά τη λήξη των μαθημάτων σε όλα τα μαθήματα εκτός από τη Φυσική Αγωγή, τη Μουσική, την Οικιακή Οικονομία, την Τεχνολογία, τα Καλλιτεχνικά, το Σχολικό Επαγγελματικό Προσανατολισμό και τέλος την Πληροφορική των δύο πρώτων τάξεων του Γυμνασίου.

Ως εξεταστέα ύλη στις τελικές εξετάσεις του κάθε μαθήματος ορίζονται τα 3/5 της ύλης που διδάχτηκε, με την προϋπόθεση ότι αυτή δεν είναι λιγότερο από το μισό της διδακτέας ύλης.

Ως βαθμός επίδοσης του μαθητή σε κάθε μάθημα στο οποίο γίνεται ανακεφαλαιωτική εξέταση λογίζεται το 1/4 του αθροίσματος που προκύπτει από την άθροιση των τριών τριμηνιαίων βαθμών και του βαθμού των γραπτών ανακεφαλαιωτικών εξετάσεων του Ιουνίου. Στα μαθήματα που δεν προβλέπεται γραπτή ανακεφαλαιωτική εξέταση, ως βαθμός ετήσιας επίδοσης λογίζεται το 1/3 του αθροίσματος των τριών τριμηνιαίων βαθμών.

Στα μαθήματα που διδάσκονται κατά το ήμισυ του διδακτικού έτους, ως βαθμός ετήσιας επίδοσης λογίζεται το 1/3 του αθροίσματος των δύο τριμηνιαίων βαθμών και του βαθμού των γραπτών εξετάσεων.

Ως βαθμός ετήσιας επίδοσης στα μαθήματα που έχουν κλάδους λογίζεται ο μέσος όρος των τελικών βαθμών κατά κλάδο.

5.15.2. Γενική μη-Υποχρεωτική Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση –γενικό λύκειο

Η αξιολόγηση των μαθητών στο Γενικό Λύκειο (ΓΕΛ) θεωρείται αναπόσπαστο μέρος της διδακτικής διαδικασίας και έχει ως στόχο να προσδιορίσει το βαθμό επίτευξης των διδακτικών στόχων των μαθημάτων και του προγράμματος σπουδών. Καταβάλλεται προσπάθεια εφαρμογής ποικίλων μορφών και τεχνικών αξιολόγησης, ώστε να επιτυγχάνεται έγκυρη, αξιόπιστη, αντικειμενική και αδιάβλητη αποτίμηση των γνώσεων, της κριτικής ικανότητας και των δεξιοτήτων των μαθητών, με τελικό σκοπό την αυτογνωσία των μαθητών, την πλήρη πληροφόρηση των ίδιων και των κηδεμόνων τους, την εξαγωγή συμπερασμάτων από τον εκπαιδευτικό για τα αποτελέσματα του έργου του, και την ανατροφοδότηση της διδακτικής πράξης. Στο πλαίσιο αυτό ο μαθητής αξιολογείται από:

- Τη συμμετοχή του στην καθημερινή εργασία της τάξης και τη συνολική δραστηριότητά του μέσα στο σχολείο.
- Την επίδοσή του στις γραπτές δοκιμασίες κατά τα δύο τετράμηνα του διδακτικού έτους.
- Τις συνθετικές-δημιουργικές εργασίες που πραγματοποιεί.
- Τον ατομικό του φάκελο (η τήρησή του είναι προαιρετική για κάθε σχολική μονάδα).

Το διδακτικό έτος διακρίνεται σε δύο περιόδους που ονομάζονται τετράμηνα. Το Α΄ τετράμηνο διαρκεί από τις 11 Σεπτεμβρίου μέχρι την 20^η Ιανουαρίου και το Β΄ τετράμηνο από την 21^η Ιανουαρίου μέχρι τη 16^η Μαΐου.

Τα μαθήματα της Α΄ τάξης κατανέμονται σε τρεις ομάδες:

- Η Α΄ ομάδα περιλαμβάνει όλα τα μαθήματα Γενικής Παιδείας που εξετάζονται γραπτώς.
- Η Β΄ ομάδα περιλαμβάνει τα μαθήματα Επιλογής που εξετάζονται γραπτώς.
- Η Γ΄ ομάδα περιλαμβάνει τα μαθήματα που δεν εξετάζονται γραπτώς δηλαδή την Αισθητική Αγωγή, τη Φυσική Αγωγή, οι Εφαρμογές Πληροφορικής και το Σχολικό Επαγγελματικό Προσανατολισμό.

Τα μαθήματα της Β΄ και της Γ΄ τάξης κατανέμονται σε τέσσερις ομάδες:

- Η ομάδα Α΄ περιλαμβάνει τα μαθήματα Γενικής Παιδείας που εξετάζονται γραπτώς.
- Η ομάδα Β΄ περιλαμβάνει τα μαθήματα των Κατευθύνσεων που εξετάζονται γραπτώς.

- Η ομάδα Γ' περιλαμβάνει τα μαθήματα Επιλογής που εξετάζονται γραπτώς στις προαγωγικές και απολυτήριες εξετάσεις και ο βαθμός τους συνυπολογίζεται για την εξαγωγή του Γενικού Μέσου Όρου της τάξης.
- Η ομάδα Δ' περιλαμβάνει τα μαθήματα που δεν εξετάζονται γραπτώς, δηλαδή τη Φυσική Αγωγή, τις Εφαρμογές Υπολογιστών, τις Εφαρμογές Λογισμικού και τα Πολυμέσα - Δίκτυα.

Η βαθμολογική κλίμακα, με την οποία υπολογίζονται οι βαθμοί επίδοσης των μαθητών, είναι εικοσαβάθμια (0-20) και προσδιορίζονται λεκτικά με τους ακόλουθους χαρακτηρισμούς:

Κακώς :	0 - 5
Ανεπαρκώς:	5,1 - 9,4
Σχεδόν Καλώς:	9,5 - 13
Καλώς:	13,1 - 16
Λίαν Καλώς:	16,1 - 18
Άριστα :	18,1 - 20

Εφαρμόζονται οι ακόλουθες μορφές αξιολόγησης:

- Διαγνωστική Αξιολόγηση: Πραγματοποιείται στην αρχή του σχολικού έτους στα Ελληνικά (Αρχαία Ελληνική Γλώσσα και Γραμματεία-Νεοελληνική Γραμματεία), τα Μαθηματικά (Άλγεβρα-Γεωμετρία), τη Φυσική, τη Χημεία και τις Ξένες Γλώσσες. Βασικός σκοπός της διαγνωστικής αξιολόγησης είναι να προσδιοριστεί το γνωστικό επίπεδο των μαθητών, ώστε να προσαρμοστεί ανάλογα η διδασκαλία. Οι διαγνωστικές δοκιμασίες δεν λαμβάνονται υπόψη για την αποτίμηση της επίδοσης του μαθητή. Η διαγνωστική αξιολόγηση είναι υποχρεωτική για την Α' και προαιρετική για τη Β' και τη Γ' τάξη.
- Διαδικασίες εκτίμησης της προφορικής βαθμολογίας: Για την εκτίμηση της παραμέτρου αυτής κατά τετράμηνο συνεκτιμώνται:
  - Η συμμετοχή του μαθητή στη διδακτική-μαθησιακή διαδικασία.
  - Η επιμέλεια και το ενδιαφέρον του για το συγκεκριμένο μάθημα.
  - Οι εργασίες που εκτελεί στο σπίτι ή στην τάξη.
  - Η επίδοση σε ολιγόλεπτες ή ωριαίες γραπτές δοκιμασίες στην τάξη. Οι ωριαίες γραπτές δοκιμασίες, όταν δεν αναφέρονται στο μάθημα της ημέρας αλλά σε ευρύτερη ενότητα, γίνονται μετά από προειδοποίηση. Για κάθε μάθημα πραγματοποιείται μία ωριαία γραπτή δοκιμασία στο Α' τετράμηνο ή, αν δεν είναι δυνατό, στο Β'. Αν αυτό δεν είναι δυνατό, η ωριαία γραπτή δοκιμασία πραγματοποιείται στο Β' τετράμηνο.
- Ο φάκελος επιδόσεων και δραστηριοτήτων.
- Συνθετικές-δημιουργικές εργασίες: Οι εργασίες αυτές που είναι ατομικές ή ομαδικές επιδιώκουν την ανάπτυξη της δημιουργικότητας και του ερευνητικού πνεύματος των μαθητών. Ο κάθε μαθητής πρέπει κατά τη διάρκεια του έτους να αναλάβει μια τέτοια εργασία σε ένα από τα γραπτώς εξεταζόμενα μαθήματα στις Α' και Β' τάξεις. Η εκπόνηση δημιουργικών εργασιών στη Γ' τάξη είναι προαιρετική. Η επίδοση στις εργασίες αυτές συνεκτιμάται μόνο θετικά για τη συνολική αξιολόγηση του μαθητή από τους διδάσκοντες.
- Εργασίες και δραστηριότητες που συγκροτούν τον προαιρετικό φάκελο επιδόσεων και δραστηριοτήτων του μαθητή: Τέτοιες εργασίες είναι αυτές που εκτελούνται πέραν των υποχρεωτικών σχολικών εργασιών, οι αναφορές σε σχολικές δραστηριότητες, ερωτηματολόγια αυτοαξιολόγησης, ηθικές διακρίσεις από επίσημα αναγνωρισμένους επιστημονικούς, μορφωτικούς, πολιτιστικούς ή αθλητικούς φορείς κ.ά. Οι διδάσκοντες, πριν από την κατά-

θεση της προφορικής βαθμολογίας των τετραμήνων, υποχρεούνται να λαμβάνουν υπόψη τον φάκελο αυτόν - όπου τηρείται.

- Γραπτές προαγωγικές και απολυτήριες εξετάσεις: Οι εξετάσεις αυτές για τους μαθητές της Α΄ και της Β΄ τάξης πραγματοποιούνται επί θεμάτων τα οποία διαμορφώνονται από τους διδάσκοντες σε επίπεδο σχολικής μονάδας. Για τους μαθητές της Γ΄ τάξης, σε μερικά από τα μαθήματα της Γενικής Παιδείας και Επιλογής οι εξετάσεις πραγματοποιούνται επί θεμάτων τα οποία διαμορφώνονται σε επίπεδο σχολικής μονάδας από τους διδάσκοντες. Για τα υπόλοιπα μαθήματα Γενικής Παιδείας και όλα τα μαθήματα Κατευθύνσεων τα θέματα διατυπώνονται από Ειδική Επιτροπή Πανελλαδικών Εξετάσεων και βαθμολογούνται από δύο βαθμολογητές σε βαθμολογικά κέντρα σε επίπεδο Νομού. Στα μαθήματα που εξετάζονται πανελλαδικά, αν μεταξύ των δύο βαθμολογητών υπάρχει διαφορά βαθμολογίας μεγαλύτερη των 12 μονάδων στην κλίμακα 0-100, τότε το γραπτό βαθμολογείται από τρίτο βαθμολογητή. Η δυνατότητα αναβαθμολόγησης υπάρχει και στα ενδοσχολικά εξεταζόμενα μαθήματα. Ως βαθμός ετήσιας προόδου σε κάθε μάθημα λογίζεται το άθροισμα του Μέσου Όρου (Μ.Ο.) της προφορικής βαθμολογίας των δύο τετραμήνων και του βαθμού των γραπτών εξετάσεων, το οποίο διαιρείται δια δύο (2).

Οι μαθητές της Α΄ και Β΄ τάξης των Εσπερινών Λυκείων αξιολογούνται με τις διαδικασίες της Α΄ τάξης των ημερησίων. Οι μαθητές της Γ΄ τάξης των εσπερινών αξιολογούνται με τις διαδικασίες της Β΄ τάξης των ημερησίων και οι μαθητές της Δ΄ τάξης των εσπερινών αξιολογούνται, αντίστοιχα, με τις διαδικασίες της Γ΄ τάξης των ημερησίων Λυκείων. Στα Εσπερινά Γενικά Λύκεια οι μαθητές των Γ΄ και Δ΄ τάξεων έχουν δυνατότητα να εξεταστούν σε όλα τα μαθήματα ενδοσχολικά για την απόκτηση απολυτηρίου τίτλου.

5.15.3. Επαγγελματικά Λύκεια-ΕΠΑ.Λ.

Η αξιολόγηση των μαθητών στα Επαγγελματικά Λύκεια-ΕΠΑ.Λ. διέπεται από τις γενικές αρχές και τη φιλοσοφία της ανάλογης διαδικασίας που εφαρμόζεται στα Γενικά Λύκεια (βλ. 5.15.2.). Επιπλέον εφαρμόζονται μέθοδοι αποτίμησης της επίδοσης των μαθητών στα εργαστηριακά μαθήματα.

Για κάθε μάθημα καταχωρείται ενιαία βαθμολογία για κάθε τετράμηνο και κατά την εξαγωγή του Μέσου Όρου (Μ.Ο.). Τα μικτά μαθήματα θεωρητικού και εργαστηριακού ή σχεδιαστικού περιεχομένου εξετάζονται και βαθμολογούνται χωριστά για κάθε μέρος τους. Ο βαθμός στο μάθημα αυτό είναι ο Μ.Ο. του θεωρητικού και του εργαστηριακού ή σχεδιαστικού μέρους και ως βαθμολογία καταχωρείται ένας βαθμός. Τα μαθήματα με δύο ή περισσότερα γνωστικά αντικείμενα εξετάζονται και βαθμολογούνται για κάθε επί μέρους γνωστικό αντικείμενο και ως βαθμολογία καταχωρείται ο Μ.Ο. των βαθμών των επί μέρους γνωστικών αντικειμένων.

5.15.4. Μετα-Δευτεροβάθμια μη-Ανώτατη Εκπαίδευση - ΙΕΚ

Η αξιολόγηση των καταρτιζομένων χωρίζεται σε δύο φάσεις: αξιολόγηση κατά τη διάρκεια της κατάρτισης και αξιολόγηση μετά το πέρας αυτής.

Αξιολόγηση κατά τη διάρκεια της κατάρτισης:

Για όλα τα μαθήματα-κάθε εξαμήνου κατάρτισης-πραγματοποιείται μια εξέταση προόδου, μεταξύ της 8ης και 10ης εβδομάδας κατάρτισης.

Στο τέλος κάθε εξαμήνου προβλέπεται τελική εξέταση, σε κάθε μάθημα, με τη μορφή διαγωνίσματος.

Ο τελικός βαθμός του κάθε μαθήματος υπολογίζεται με βάση το Μ.Ο. της προόδου και του τελικού διαγωνίσματος, σε βαθμολογική κλίμακα από το ένα (1) έως το είκοσι (20).

Η αξιολόγηση, στη φάση αυτή της κατάρτισης, γίνεται από το διδάσκοντα του κάθε μαθήματος.

Οι καταρτιζόμενοι που ολοκληρώνουν με επιτυχία την παρακολούθηση όλων των εξαμήνων στα δημόσια και ιδιωτικά ΙΕΚ λαμβάνουν βεβαίωση επαγγελματικής κατάρτισης (ΒΕΚ).

Αξιολόγηση μετά το πέρας της κατάρτισης:

Μετά την απόκτηση της ΒΕΚ, οι απόφοιτοι έχουν το δικαίωμα να συμμετάσχουν στις εξετάσεις Πιστοποίησης Επαγγελματικής Κατάρτισης για την απόκτηση Διπλώματος ή Πιστοποιητικού Επαγγελματικής Κατάρτισης. Οι εξετάσεις διενεργούνται δύο φορές το χρόνο και οι καταρτιζόμενοι εξετάζονται από την Κεντρική Εξεταστική Επιτροπή Πιστοποίησης Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΚΕΕΠΕΚ) και τις Περιφερειακές Εξεταστικές Επιτροπές Πιστοποίησης (ΠΕΕΠ) οι οποίες συγκροτούνται με απόφαση του Υπουργού Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, μετά από εισήγηση του Διοικητικού Συμβουλίου του Οργανισμού Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (ΟΕΕΚ).

Οι εξετάσεις πιστοποίησης είναι κοινές για τα Δημόσια και τα Ιδιωτικά Ινστιτούτα Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΙΕΚ) και τα ΙΕΚ άλλων φορέων.

5.16. Πρόοδος των Μαθητών

Στις παρακάτω υποενότητες παρατίθενται στοιχεία αναφορικά με την προαγωγή των μαθητών ανά τύπο σχολείου.

5.16.1. Υποχρεωτική Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση –Γυμνάσιο

Για την προαγωγή ή απόλυση των μαθητών του Γυμνασίου, τα μαθήματα διακρίνονται σε δύο ομάδες (Α΄ και Β΄). Η Β΄ ομάδα περιλαμβάνει τα μαθήματα: Φυσική Αγωγή, Μουσική-Καλλιτεχνικά, Οικιακή Οικονομία, Τεχνολογία, και Σχολικό Επαγγελματικό Προσανατολισμό (ΣΕΠ). Η Α΄ ομάδα περιλαμβάνει όλα τα υπόλοιπα ανά τάξη (βλ. και 5.13.1.).

Ο μαθητής κρίνεται άξιος προαγωγής ή απόλυσης στις εξής περιπτώσεις:

- Όταν έχει σε κάθε μάθημα των ομάδων Α΄ και Β΄ ετήσιο γενικό βαθμό τουλάχιστον δέκα (10).
- Όταν ο βαθμός του είναι μικρότερος του δέκα (10), σε ένα (1) έως και τέσσερα (4) μαθήματα της Β΄ ομάδας αλλά έχει μέσο όρο όλων των μαθημάτων, και των δύο ομάδων, τουλάχιστον πλήρες δέκα (10).
- Όταν ο βαθμός του είναι μικρότερος του δέκα (10) σε ένα (1) έως και τέσσερα (4) μαθήματα της Α΄ ομάδας αλλά έχει μέσο όρο όλων των μαθημάτων της Α΄ ομάδας τουλάχιστον δεκατρία (13).
- Όταν ο βαθμός του είναι μικρότερος του δέκα (10), σε ένα (1) έως και τέσσερα (4) μαθήματα, των ομάδων Α΄ και Β΄ αλλά ισχύουν αντιστοίχως οι δύο προηγούμενες περιπτώσεις για τα μαθήματα της κάθε ομάδας.

Ο μαθητής παραπέμπεται σε γραπτή και προφορική συμπληρωματική εξέταση το Σεπτέμβριο σε όσα μαθήματα δεν πέτυχε βαθμό προαγωγής τουλάχιστον δέκα (10). Αυτό συμβαίνει όταν υστερεί σε ένα έως και τέσσερα μαθήματα και δεν πληρούνται οι προϋποθέσεις που προαναφέρθηκαν. Εφόσον ο μαθητής δεν εμπίπτει σε καμιά από τις περιπτώσεις αυτές (δηλαδή προαγωγής ή συμπληρωματικής εξέτασης) δεν κρίνεται άξιος προαγωγής ή απόλυσης, οπότε οφείλει να φοιτήσει και πάλι στην ίδια τάξη.

Στους μαθητές της τελευταίας τάξης του Γυμνασίου, που δεν κρίνονται άξιοι απόλυσης ή παραπέμπονται για συμπληρωματική εξέταση, επιτρέπεται να προσέρχονται σε επαναληπτική εξέταση στις προβλεπόμενες από τις ισχύουσες διατάξεις εξεταστικές περιόδους κάθε σχολικού έτους, εκτός από την περίοδο Ιουνίου του έτους κατά το οποίο φοίτησαν στην τάξη αυτή. Η διαδικασία αυτή ακολουθείται μέχρι ο τελειόφοιτος του Γυμνασίου να αποκτήσει τον απολυτήριο τίτλο από αυτό αφού δεν είναι υποχρεούται να φοιτήσει ξανά στη Γ΄

Γυμνασίου. Δικαίωμα συμμετοχής στις εξετάσεις του Ιουνίου έχουν οι μαθητές που δεν έχουν υπερβεί τον επιτρεπόμενο αριθμό απουσιών.

5.16.2. Γενική μη-Υποχρεωτική Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση –γενικό λύκειο

Για την προαγωγή και απόλυση των μαθητών απαιτείται Γενικός Μέσος Όρος (ΓΜΟ) εννέα και μισό (9,5), ο οποίος υπολογίζεται από το σύνολο των βαθμών των γραπτώς εξεταζόμενων μαθημάτων, συνυπολογιζόμενου και του προφορικού βαθμού, είτε αυτά εξετάζονται σε εθνικό επίπεδο είτε σε επίπεδο σχολικής μονάδας.

Αν δε συντρέχουν οι παραπάνω προϋποθέσεις, οι μαθητές δεν προάγονται ή δεν απολύονται. Στην περίπτωση αυτή: Οι μαθητές της Α΄ και της Β΄ τάξης παραπέμπονται στην εξεταστική περίοδο του Σεπτεμβρίου σε όσα μαθήματα δεν συγκέντρωσαν προαγωγίμο βαθμό. Αν και τότε δε συντρέχουν οι προϋποθέσεις προαγωγής, επαναλαμβάνουν την τάξη. Οι μαθητές της Γ΄ τάξης μπορούν είτε να επαναλάβουν τη φοίτησή τους στη Γ΄ τάξη είτε να διατηρήσουν τους βαθμούς των τετραμήνων και να προσέλθουν στις γραπτές απολυτήριες εξετάσεις τον επόμενο Ιούνιο σε όλα τα μαθήματα.

5.16.3. Επαγγελματικό Λύκειο – ΕΠΑ.Λ

Ο μαθητής προάγεται ή απολύεται όταν έχει γενικό Μέσο Όρο σε όλα τα γραπτώς εξεταζόμενα μαθήματα «σχεδόν καλώς» δέκα (10), ο οποίος υπολογίζεται από το σύνολο των γραπτώς εξεταζόμενων μαθημάτων συνυπολογιζόμενων και των προφορικών βαθμών. Ο μαθητής που δεν προάγεται ή δεν απολύεται κατά την εξεταστική περίοδο Μαΐου-Ιουνίου ή Ιανουαρίου-Φεβρουαρίου του έτους φοίτησής του, παραπέμπεται, για όσα μαθήματα η επίδοσή του είναι ανεπαρκής, σε επαναληπτική εξέταση την αμέσως επόμενη εξεταστική περίοδο σε ό,τι αφορά την προαγωγή του ή τις επόμενες εξεταστικές περιόδους σε ό,τι αφορά την απόλυσή του.

5.16.4. Μετα-Δευτεροβάθμια μη-Ανώτατη Εκπαίδευση – ΙΕΚ

Η προαγωγή, από το ένα εξάμηνο στο επόμενο, γίνεται μετά από επιτυχή εξέταση σε όλα τα μαθήματα, η οποία επιβεβαιώνεται με την τελική βαθμολογία - τουλάχιστον δέκα (10) για το κάθε μάθημα - στην κλίμακα 1 έως 20.

Αν ο καταρτιζόμενος υστερήσει σε ένα μόνο μάθημα, με βαθμό τουλάχιστον οκτώ (8), δικαιούται να εγγραφεί στο επόμενο εξάμηνο, αν ο μέσος όρος βαθμολογίας του - επί του συνόλου των μαθημάτων - είναι τουλάχιστον δέκα (10) και με την προϋπόθεση ότι επανεξετάζεται στο μάθημα αυτό και επιτυγχάνει βαθμό 10.

Σε κάθε άλλη περίπτωση ο καταρτιζόμενος που υστέρησε σε ένα ή περισσότερα μαθήματα, υποχρεούται να παρακολουθήσει εκ νέου τα συγκεκριμένα μαθήματα, χωρίς δικαίωμα εγγραφής στο επόμενο εξάμηνο.

Εάν στο Δημόσιο Ινστιτούτο Επαγγελματικής Κατάρτισης στο οποίο φοιτά ένας καταρτιζόμενος δε λειτουργεί τμήμα ειδικότητας και εξαμήνου σε μαθήματα στα οποία υστέρησε σε βαθμολογία ή είχε ανεπαρκή κατάρτιση, δίνονται οι εξής δυνατότητες:

- Ο καταρτιζόμενος μπορεί να ενταχθεί σε τμήμα της ειδικότητας αντίστοιχου εξαμήνου, όπου διδάσκεται το μάθημα ή τα μαθήματα που πρέπει να παρακολουθήσει εκ νέου και συμμετέχει στη διαδικασία κατάρτισης όπως και οι λοιποί καταρτιζόμενοι.
- Ο καταρτιζόμενος έχει τη δυνατότητα να παρακολουθήσει το μάθημα ή τα μαθήματα σε άλλο Δημόσιο ΙΕΚ στο οποίο λειτουργεί η ειδικότητά του σε αντίστοιχο εξάμηνο κατάρτισης.

5.17. Πιστοποίηση

Στις παρακάτω υποενότητες ακολουθούν πληροφορίες που αφορούν στην πιστοποίηση των μαθητών στους διάφορους τύπους σχολείων.

5.17.1. Υποχρεωτική Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση – Γυμνάσιο

Στους μαθητές που αποφοιτούν από το Γυμνάσιο χορηγείται τίτλος σπουδών που ονομάζεται Απολυτήριο Γυμνασίου και εκδίδεται από τη σχολική μονάδα από την οποία αποφοίτησε ο μαθητής. Τα απολυτήρια των Ιδιωτικών εκπαιδευτηρίων (Γυμνασίων, Λυκείων, ΕΠΑΛ-ΕΠΑΣ) θεωρούνται και επικυρώνονται από το Διευθυντή Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης ή τον Προϊστάμενο Γραφείου Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης.

5.17.2. Γενική μη-Υποχρεωτική Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση - Γενικό Λύκειο

Στους αποφοίτους του Γενικού Λυκείου χορηγείται τίτλος σπουδών που ονομάζεται Απολυτήριο Γενικού Λυκείου. Στο απολυτήριο που εκδίδεται μία φορά από το σχολείο του μαθητή και δεν αλλάζει, εκτός από το γενικό βαθμό που είναι ο Γ.Μ.Ο. της Γ΄ τάξης, αναγράφεται η κατεύθυνση και ο κύκλος που παρακολούθησε ο μαθητής στη Γ΄ τάξη καθώς και η αναλυτική βαθμολογία των μαθημάτων της Γ΄ τάξης.

5.17.3. Επαγγελματικά Λύκεια (ΕΠΑ.Λ.) / Επαγγελματικές Σχολές (ΕΠΑ.Σ.)

Επαγγελματικά Λύκεια (ΕΠΑ.Λ.)

Στους αποφοίτους των Επαγγελματικών Λυκείων (ΕΠΑ.Λ.) χορηγείται τίτλος σπουδών ισότιμος με τον τίτλο των Γενικών Λυκείων. Βαθμός απολυτηρίου είναι ο Γ.Μ.Ο. των μαθημάτων της τελευταίας τάξης (Γ΄ για τα ημερήσια και Δ΄ για τα εσπερινά). Στο απολυτήριο που εκδίδεται από τη σχολική μονάδα που αποφοίτησε ο μαθητής και δεν αλλάζει – όπως και στις προηγούμενες περιπτώσεις - αναγράφεται εκτός από το βαθμό, ο τομέας, η ειδικότητα και οι βαθμοί ετήσιας επίδοσης των μαθημάτων της τελευταίας τάξης.

Επαγγελματικές Σχολές (ΕΠΑ.Σ.)

Στους αποφοίτους των Επαγγελματικών Σχολών (ΕΠΑ.Σ.) χορηγείται πτυχίο επιπέδου 3 . Στο εν λόγω πτυχίο αναγράφεται εκτός από το βαθμό και η ειδικότητα που παρακολούθησε ο μαθητής. Τα πτυχία εκδίδονται μία φορά και δεν αλλάζουν.

5.17.4. Μετα-Δευτεροβάθμια μη-Ανώτατη Εκπαίδευση – ΙΕΚ

Οι καταρτιζόμενοι που ολοκληρώνουν την κατάρτισή τους, λαμβάνουν Βεβαίωση Επαγγελματικής Κατάρτισης από το ΙΕΚ που αποφοίτησαν. Η Βεβαίωση αυτή τους δίνει το δικαίωμα να συμμετέχουν στις εξετάσεις πιστοποίησης είτε για την απόκτηση Διπλώματος που χορηγείται μετά από κατάρτιση τεσσάρων (4) εξαμήνων είτε για την απόκτηση Πιστοποιητικού Επαγγελματικής Κατάρτισης επιπέδου Ι που χορηγείται σε αποφοίτους του Γυμνασίου που παρακολούθησαν δύο (2) εξάμηνα σε ΙΕΚ. Οι εξετάσεις που διενεργούνται δύο φορές το χρόνο, οργανώνονται από τον Οργανισμό Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (ΟΕΕΚ), περιλαμβάνουν πρακτικό και θεωρητικό μέρος ενώ οι απόφοιτοι δημόσιων και ιδιωτικών Ινστιτούτων Επαγγελματικής Κατάρτισης καθώς και ΙΕΚ λοιπών φορέων εξετάζονται σε κοινά θέματα, σε όλη την Ελλάδα.

5.18. Εκπαιδευτική Συμβουλευτική / Συμβουλευτική Σταδιοδρομίας, Σχέσεις Εκπαίδευσης / Απασχόλησης

Στις παρακάτω υποενότητες ακολουθούν πληροφορίες που αφορούν στην Εκπαιδευτική Συμβουλευτική / Συμβουλευτική Σταδιοδρομίας και στις Σχέσεις Εκπαίδευσης / Απασχόλησης στους διάφορους τύπους σχολείων.

5.18.1. Υποχρεωτική Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση – Γυμνάσιο

Οι κάτοχοι Απολυτηρίου Γυμνασίου έχουν τις εξής δυνατότητες:

- Να εγγραφούν στο Γενικό ή το Επαγγελματικό Λύκειο.
- Να φοιτήσουν στα Ινστιτούτα Επαγγελματικής Κατάρτισης σε ειδικότητες που αντιστοιχούν στον τίτλο σπουδών τους.
- Να ενταχθούν χωρίς ειδίκευση στην αγορά εργασίας.

Η εκπαιδευτική καθοδήγηση και βοήθεια, προς τους καθηγητές, παρέχεται από το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο (ΠΙ) και τους Σχολικούς Συμβούλους της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης. Για εκπαιδευτικά και παιδαγωγικά ζητήματα που αφορούν τάξη ή τμήμα μαθητών λειτουργεί το Συμβούλιο τάξης.

Στα Γυμνάσια εφαρμόζεται ο θεσμός του Σχολικού Επαγγελματικού Προσανατολισμού (ΣΕΠ) στο αναλυτικό πρόγραμμα, σε θεωρητικό επίπεδο αλλά και με επισκέψεις σε διάφορους χώρους εργασίας, με την εφαρμογή προγραμμάτων Αγωγής Σταδιοδρομίας και με τη διοργάνωση Ημερών Σταδιοδρομίας στις σχολικές μονάδες.

Παιδαγωγικό Ινστιτούτο (ΠΙ)

5.18.2. Γενική μη-Υποχρεωτική Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση –Γενικό Λύκειο

Οι κάτοχοι του [Απολυτήριου Γενικού Λυκείου](#) έχουν τις εξής δυνατότητες:

- Να επιδιώξουν την εγγραφή τους στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση, σύμφωνα με τις διαδικασίες που περιγράφονται στις υποενότητες 6.6.1. και 6.6.2..
- Να φοιτήσουν, μετά από επιλογή, στα [Ινστιτούτα Επαγγελματικής Κατάρτισης](#) (ΙΕΚ) για την απόκτηση ειδίκευσης.
- Να συμμετάσχουν σε διαγωνισμούς για την πρόσληψή τους στο δημόσιο ή ιδιωτικό τομέα.
- Να ενταχθούν, χωρίς ειδίκευση, στην αγορά εργασίας.

Επίσης, για τη συμβουλευτική στήριξη των μαθητών λειτουργεί ο θεσμός του Σχολικού Επαγγελματικού Προσανατολισμού (ΣΕΠ) και έχει δημιουργηθεί το Παρατηρητήριο Αποφοίτων Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης.

5.18.3. Επαγγελματικά Λύκεια ΕΠΑ.Λ. / Επαγγελματικές Σχολές ΕΠΑ.Σ

Επαγγελματικά Λύκεια ΕΠΑ.Λ.

Οι πτυχιούχοι των Επαγγελματικών Λυκείων (ΕΠΑ.Λ.) έχουν τις εξής δυνατότητες:

- Να λάβουν άδεια εξασκήσεως επαγγέλματος κατόπιν εξετάσεων.
- Να διεκδικήσουν την εισαγωγή τους στα Τμήματα και στις Σχολές των Ανωτέρων και Ανωτάτων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων, μετά από εξετάσεις, σύμφωνα με τους όρους και τις προϋποθέσεις του άρθρου 7 του Ν.3475/2006.
- Να εγγραφούν στα Ινστιτούτα Επαγγελματικής Κατάρτισης (Ι.Ε.Κ.) κατά προτεραιότητα, σε τμήματα αντίστοιχης ή συναφούς ειδικότητας με την ειδικότητα του πτυχίου τους.

Επαγγελματικές σχολές (ΕΠΑ.Σ.)

Οι πτυχιούχοι των Επαγγελματικών Σχολών (ΕΠΑ.Σ.) έχουν τις εξής δυνατότητες:

- Να λάβουν άδεια άσκησης επαγγέλματος.
- Να εγγραφούν στη Β΄ τάξη των Επαγγελματικών Λυκείων (ΕΠΑ.Λ.)
- Να εγγραφούν σε αντίστοιχη ειδικότητα των Ινστιτούτων Επαγγελματικής Κατάρτισης (Ι.Ε.Κ.)

5.18.4. Μετα-Δευτεροβάθμια μη-Ανώτατη Εκπαίδευση – ΙΕΚ

Τα [Ινστιτούτα Επαγγελματικής Κατάρτισης](#) (ΙΕΚ) προσβλέπουν στην παροχή υψηλού επιπέδου προσόντων, με απώτερο σκοπό την απορρόφηση των αποφοίτων στην αγορά εργασίας. Για το σκοπό αυτό, μεταξύ άλλων, ο Οργανισμός Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (ΟΕΕΚ) διεξάγει έρευνα αγοράς για την προσαρμογή των ειδικοτήτων που λειτουργούν σε κάθε ΙΕΚ στις τοπικές ανάγκες της αγοράς εργασίας, ενώ έχει ιδρύσει και Γραφεία Επαγγελματικής Ανάπτυξης και Σταδιοδρομίας (ΓΕΑΣ).

Τα Γραφεία Επαγγελματικής Ανάπτυξης και Σταδιοδρομίας (ΓΕΑΣ), τα οποία λειτουργούν στα Δημόσια Ινστιτούτα Επαγγελματικής κατάρτισης (Δ.ΙΕΚ) του ΟΕΕΚ, αποτελούν προτεραιότητα της Διοίκησης του Οργανισμού και επιδιώκουν την άμεση σύνδεση των αποφοίτων με την αγορά εργασίας. Ειδικότερα:

- Συμβάλλουν στη μείωση της διαρθρωτικής ανεργίας, στη βελτίωση της απασχολησιμότητας του εργατικού δυναμικού, στη μείωση των ανισορροπιών μεταξύ προσφοράς και ζήτησης εργασίας, καθώς και στην προώθηση της ισότητας ευκαιριών μεταξύ των δύο φύλων.
- Διευκολύνουν την ένταξη των αποφοίτων των ΙΕΚ στην αγορά εργασίας.

- Παρέχουν πλήρη και έγκυρη πληροφόρηση για τις δυνατότητες εκπαίδευσης, κατάρτισης, δια βίου μάθησης και απασχόλησης σε εθνικό αλλά και ευρωπαϊκό επίπεδο.
- Συλλέγουν χρήσιμα στοιχεία για την απασχολησιμότητα των αποφοίτων ΙΕΚ και την αξιοποίησή τους για την αναβάθμιση των προσφερόμενων προγραμμάτων κατάρτισης, προσαρμόζοντας τις ειδικότητες των ΙΕΚ στις ανάγκες της αγοράς εργασίας.
- Σήμερα, 1.700 απόφοιτοι απασχολούνται σε μόνιμες θέσεις εργασίας και 7.000 σπουδαστές κάνουν πρακτική άσκηση σε όλη την Ελλάδα.

Στις περιοχές όπου λειτουργούν τα ΙΕΚ, διεξάγονται έρευνες αγοράς με στόχο την προσαρμογή των ειδικοτήτων στις ανάγκες που υφίστανται σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο. Η οργάνωση των τομέων, των ειδικοτήτων και του επί μέρους αριθμού τους γίνεται συνολικά, λαμβανομένων υπ' όψη γεωγραφικών και τοπικών κριτηρίων.

Η απόφαση για την ίδρυση, λειτουργία ή ενδεχόμενη κατάργηση ειδικοτήτων λαμβάνεται από το Δ.Σ. του ΟΕΕΚ μετά από πρόταση των Τριμερών Συμβουλευτικών Επιτροπών (ΤΣΕ), οι οποίες αποτελούνται από εκπροσώπους των εργαζομένων, των εργοδοτών και των ΙΕΚ.

Ο ΟΕΕΚ πραγματοποιεί προγράμματα εξάμηνης προαιρετικής πρακτικής άσκησης για τους αποφοίτους των Δημοσίων και Ιδιωτικών ΙΕΚ, με στόχο τη συνεχή βελτίωση και προσαρμογή του συστήματος Αρχικής Επαγγελματικής Κατάρτισης στις παραγωγικές και αναπτυξιακές ανάγκες τόσο σε τοπικό όσο και εθνικό επίπεδο και τη διασύνδεση του συστήματος αυτού με τις ανάγκες της αγοράς εργασίας.

Δικαίωμα πρακτικής άσκησης έχουν οι απόφοιτοι των ΙΕΚ που δεν έχουν ακόμη συμμετάσχει στις εξετάσεις πιστοποίησης επαγγελματικής κατάρτισης. Η διάρκεια της πραγματοποιηθείσης πρακτικής άσκησης θεωρείται ως αναγνωρισμένη προϋπηρεσία για χορήγηση άδειας άσκησης επαγγέλματος.

Η πραγματοποίηση της πρακτικής άσκησης που εποπτεύεται από συντονιστή, μπορεί να γίνει στο δημόσιο τομέα, σε νομικά πρόσωπα δημόσιου ή ιδιωτικού δικαίου και σε ιδιωτικές επιχειρήσεις.

Ο θεσμός της πρακτικής άσκησης στοχεύει στην προώθηση των αποφοίτων σε θέσεις απασχόλησης αντίστοιχες των επαγγελματικών τους προσόντων, στη μείωση της ανεργίας και στη βελτίωση της ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών.

Οργανισμός Επαγγελματικής Εκπαίδευσης & Κατάρτισης (ΟΕΕΚ)

5.19. Ιδιωτική Εκπαίδευση

Αντίστοιχα προς τα δημόσια, λειτουργούν και ιδιωτικά σχολεία δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης τα οποία δεν ανήκουν στο Κράτος, αλλά ιδρύονται και συντηρούνται από φυσικά ή νομικά πρόσωπα. Σύμφωνα με το Νόμο 682/1977, τα ιδιωτικά σχολεία έχουν την ίδια οργάνωση με τα δημόσια, ακολουθούν το εκάστοτε ισχύον ωρολόγιο και αναλυτικό πρόγραμμα διδασκαλίας και χορηγούν τίτλους σπουδών αντίστοιχους με εκείνους του δημοσίων σχολείων. Η δευτεροβάθμια ιδιωτική εκπαίδευση υπάγεται στην αρμοδιότητα του Υπουργείου Παιδείας, και περιλαμβάνει τους ίδιους τύπους σχολείων με τη δημόσια, συμπεριλαμβανομένων των Επαγγελματικών Λυκείων (ΕΠΑ.Λ.) και των Επαγγελματικών Σχολών (ΕΠΑ.Σ) (Νόμος 3475/2006).

Επίσης λειτουργούν ξένα-ιδιωτικά Γυμνάσια και Λύκεια που ιδρύονται είτε από αλλοδαπούς (φυσικά ή νομικά πρόσωπα) είτε από αρμόδια δημόσια αρχή ξένου κράτους, ως προϊόν διμερών μορφωτικών συμφωνιών που έχει υπογράψει η Ελλάδα με άλλα κράτη. Η ύπαρξη διακρατικής συμφωνίας δεν υποκαθιστά την άδεια λειτουργίας. Στην περίπτωση ίδρυσης ιδιωτικού σχολείου από δημόσια αρχή ξένου κράτους, αυτό τελεί υπό την άμεση εποπτεία και ευθύνη της οικείας πρεσβείας ενώ την εποπτεία επί της λειτουργίας αυτού, ασκεί το Ελληνικό Υπουργείο Παιδείας. Τα ξένα σχολεία - ακόμη και εκείνα που η οικεία χώρα κατατάσσει στη δημόσια εκπαίδευση - συμπεριλαμβάνονται στην ιδιωτική εκπαίδευση, σύμφωνα με το ελληνικό δίκαιο. Με βάση το πρόγραμμα σπουδών τους, διακρίνονται σε:

- Ξένα σχολεία με ξένο εκπαιδευτικό πρόγραμμα: Ακολουθούν το εκπαιδευτικό πρόγραμμα αλλοδαπής χώρας και απευθύνονται σε αλλοδαπούς που διαμένουν στην Ελλάδα.
- Ξένα σχολεία με ελληνικό εκπαιδευτικό πρόγραμμα: Ακολουθούν το ίδιο εκπαιδευτικό πρόγραμμα με τα δημόσια ελληνικά σχολεία ενισχυμένο ως προς τη διδασκαλία ξένων γλωσσών και πολιτισμικών στοιχείων και απευθύνονται σε ημεδαπούς.
- Ξένα σχολεία με ελληνικό και ξένο εκπαιδευτικό πρόγραμμα: Προσφέρουν δύο ξεχωριστά εκπαιδευτικά προγράμματα, ελληνικό και ξένο που απευθύνονται σε ημεδαπούς και αλλοδαπούς αντίστοιχα.

Επισημαίνεται ότι η διδασκαλία της Ελληνικής γλώσσας είναι υποχρεωτική σε όλα τα ξένα σχολεία, έστω και αν αυτά ακολουθούν αποκλειστικά ξένο πρόγραμμα σπουδών.

Λειτουργούν επίσης ιδιωτικά Ινστιτούτα Επαγγελματικής Κατάρτισης (IEK) που εποπτεύονται από τον Οργανισμό Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης ΟΕΕΚ των οποίων τόσο τα προγράμματα σπουδών όσο και οι ειδικότητες που παρέχουν είναι κοινές με αυτές των δημοσίων ΙΕΚ. Βλ. περισσότερα στοιχεία στην υποενότητα 7.16.

Στην κατηγορία ιδιωτικής εκπαίδευσης, ανήκουν και τα κολλέγια τα οποία είναι αποκλειστικά ιδιωτικά εκπαιδευτήρια των οποίων η ίδρυση και η λειτουργία διέπεται από το Νόμο 3696/2008.

[N.3475/2006:Οργάνωση και λειτουργία της δευτεροβάθμιας επαγγελματικής εκπαίδευσης και άλλες διατάξεις](#)

5.20. Διαφορετικά οργανωτικά σχήματα και Εναλλακτικές Δομές

Στην κατηγορία αυτή περιλαμβάνονται τα Εκκλησιαστικά Σχολεία, τα Μειονοτικά, τα Σχολεία Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης, τα Μουσικά και τα Καλλιτεχνικά Σχολεία, τα Τμήματα Αθλητικής Διευκόλυνσης Γυμνασίου και Λυκείου, τα Πειραματικά καθώς και τα Σχολεία Ειδικής Αγωγής. Πρόκειται για δομές που ανήκουν αποκλειστικά στη Δημόσια Εκπαίδευση.

5.20.1. Εκκλησιαστικά Σχολεία, Εκκλησιαστικά Ινστιτούτα Επαγγελματικής Εκπαίδευσης (Ε.Ι.Ε.Κ)

Στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα περιλαμβάνεται η Εκκλησιαστική Εκπαίδευση. Οι Εκκλησιαστικές σχολικές μονάδες έχουν ως κύριο σκοπό να εκπαιδεύουν και να καταρτίζουν επαρκώς με τις αξίες της ορθόδοξης πίστης και του Χριστιανισμού τους μαθητές και τους σπουδαστές, οι οποίοι ως κληρικοί θα στελεχώνουν την Ορθόδοξη Εκκλησία και ως λαϊκοί θα συντελούν στην ευόδωση των στόχων της. Στη Δευτεροβάθμια Εκκλησιαστική Εκπαίδευση περιλαμβάνονται:

- Δέκα (10) Εκκλησιαστικά Γυμνάσια.
- Δεκαεπτά (17) Γενικά Εκκλησιαστικά Λύκεια.
- Τρία (3) Ιερατικά Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας (Ι.Σ.Δ.Ε.) στα οποία φοιτούν μαθητές άνω των 18 ετών.
- Ένα (1) Εκκλησιαστικό Ινστιτούτο Επαγγελματικής Κατάρτισης(Ε.Ι.Ε.Κ) στη Ριζάρειο Εκκλησιαστική Σχολή
- Έντεκα (11) τμήματα εκκλησιαστικής κατάρτισης σε δημόσια ΙΕΚ.

Τα Εκκλησιαστικά Γυμνάσια είναι τριετούς φοίτησης και είναι ισότιμα με τα Γυμνάσια Δευτεροβάθμιας (Γενικής) Εκπαίδευσης.

Τα Εκκλησιαστικά Ινστιτούτα Επαγγελματικής Κατάρτισης (Ε.Ι.Ε.Κ.) παρέχουν μεταδευτεροβάθμια εκκλησιαστική κατάρτιση διάρκειας δύο εξαμήνων και ανήκουν στη μη υποχρεωτική μετα-δευτεροβάθμια

επαγγελματική εκπαίδευση. Στα (Ε.Ι.Ε.Κ) είναι δυνατή η εγγραφή ατόμων που κατέχουν απολυτήριο τίτλο από τα Ι.Σ.Δ.Ε.

Σε όλα σχεδόν τα Εκκλησιαστικά Σχολεία, τα Ι.Σ.Δ.Ε., τα Ε.Ι.Ε.Κ. λειτουργούν οικοτροφεία, στα οποία διαμένουν και σιτίζονται δωρεάν οι μαθητές και οι σπουδαστές αντίστοιχα. Οι μαθητές των Εκκλησιαστικών Γυμνασίων και των Γενικών Εκκλησιαστικών Λυκείων παρακολουθούν το ίδιο ωρολόγιο πρόγραμμα που διδάσκεται στα Γυμνάσια και στα Γενικά Λύκεια Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης και επιπλέον διδάσκονται ορισμένα μαθήματα όπως Παλαιά και Καινή Διαθήκη, Βυζαντινή Μουσική, Αγιολογία, Λειτουργική.

5.20.2. Μειονοτικά Σχολεία

Για την κάλυψη των εκπαιδευτικών αναγκών των Μουσουλμάνων που κατοικούν στο γεωγραφικό διαμέρισμα της Θράκης, λειτουργούν Μειονοτικά Γυμνάσια και Λύκεια. Τα σχολεία αυτά λειτουργούν με βάση τη συνθήκη της Λωζάνης (1923) και σύμφωνα με νομοθετικές ρυθμίσεις και κανονιστικές αποφάσεις που εκδίδονται στο πλαίσιο των διεθνών μορφωτικών συμφωνιών. Στα σχολεία αυτά εφαρμόζεται δίγλωσσο πρόγραμμα διδασκαλίας στην τουρκική και ελληνική γλώσσα. (Βλ. περισσότερα στοιχεία στην υποενότητα 10.7.3.)

Επίσης, στα Μειονοτικά Σχολεία της χώρας υλοποιείται ειδικό εκπαιδευτικό πρόγραμμα «Εκπαίδευση Μουσουλμανοπαίδων» με στόχο τη βελτίωση των εκπαιδευτικών δεδομένων της μουσουλμανικής μειονότητας (Βλ. περισσότερα στοιχεία στην υποενότητα 10.7.4.).

5.20.3. Σχολεία Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης

Για τη διευκόλυνση ένταξης στο εκπαιδευτικό σύστημα μαθητών που προέρχονται από το εξωτερικό (αλλοδαπών ή παλιννοστούντων Ελλήνων) και παρουσιάζουν εκπαιδευτικές, κοινωνικές, πολιτιστικές ή μορφωτικές ιδιαιτερότητες, λειτουργούν σε επιλεγμένες περιοχές, Σχολεία Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης. Παράλληλα, σε σχολεία με μεγάλο αριθμό αλλοδαπών, λειτουργούν τάξεις υποδοχής και φροντιστηριακά τμήματα (βλ. κεφ. 10).

Στα Σχολεία Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης εφαρμόζονται αντίστοιχα προγράμματα με εκείνα των δημοσίων σχολείων, ανάλογα προσαρμοσμένων στις ιδιαίτερες ανάγκες των μαθητών τους. Για να χαρακτηριστεί ένα σχολείο «διαπολιτισμικό» θα πρέπει ο αριθμός των παλιννοστούντων και/ή αλλοδαπών μαθητών να πλησιάζει το 45% του συνολικού αριθμού.

Οι εκπαιδευτικοί που διδάσκουν στα σχολεία αυτά, επιμορφώνονται στο συγκεκριμένο αντικείμενο ενώ όσοι καλούνται να καλύψουν κενά που προκύπτουν, επιλέγονται με κριτήριο τις γνώσεις τους στη διαπολιτισμική εκπαίδευση και τη διδασκαλία της ελληνικής ως δεύτερης ή ξένης γλώσσας.

Από τα 25 σχολεία Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης που λειτουργούν, τα 9 είναι Γυμνάσια και τα 4 Λύκεια.

5.20.4. Μουσικά Σχολεία

Τα Μουσικά Σχολεία (Γυμνάσια και Λύκεια) έχουν ως σκοπό την προετοιμασία και την κατάρτιση των νέων που επιθυμούν να ακολουθήσουν την επαγγελματική κατεύθυνση της μουσικής, χωρίς να υστερούν σε γενική παιδεία, εάν τελικά επιλέξουν άλλο τομέα επιστημονικής ή επαγγελματικής έκφρασης.

Το αναλυτικό πρόγραμμα των Μουσικών Σχολείων περιλαμβάνει μαθήματα γενικής παιδείας, μαθήματα αισθητικής παιδείας, άσκηση στα εργαστήρια ειδικότητας, καθώς και απογευματινή μελέτη. Η διδασκαλία των μαθημάτων μουσικής και η άσκηση στα εργαστήρια μπορεί να είναι συλλογική ή εξατομικευμένη.

Με απόφαση του Υπουργού Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων συγκροτείται πενταμελής Καλλιτεχνική Επιτροπή από ειδικούς στους τομείς λειτουργίας των μουσικών σχολείων και αναγνωρισμένου κύρους παιδαγωγούς. Η θητεία των μελών της Επιτροπής είναι τριετής με δυνατότητα ανανέωσης. Έργο της

Καλλιτεχνικής Επιτροπής είναι η μελέτη των προγραμμάτων διδασκαλίας στα Μουσικά Σχολεία, η διατύπωση γνώμης για τα γενικότερα θέματα οργάνωσης και λειτουργίας των σχολείων αυτών, εξοπλισμού, στελέχωσης, τρόπου αξιολόγησης της επίδοσης των μαθητών στα μουσικά μαθήματα, καθώς και η γενικότερη εποπτεία και αξιολόγηση της λειτουργίας των σχολείων αυτών.

Το πρώτο Μουσικό Σχολείο λειτούργησε πειραματικά στην Παλλήνη κατά το σχολικό έτος 1988-89, για την εφαρμογή πειραματικών προγραμμάτων και πειραματικών μεθόδων διδασκαλίας στον τομέα της αισθητικής παιδείας γενικότερα και της μουσικής ειδικότερα. Το σχολικό έτος 2007-2008 λειτουργούν σε όλη τη χώρα 36 Μουσικά Σχολεία (Μουσικά Γυμνάσια και Γενικά Μουσικά Λύκεια). Τα Γενικά Μουσικά Λύκεια δεν έχουν όλα και τις τρεις τάξεις του Λυκείου, γιατί κάποια από αυτά βρίσκονται σε διαδικασία ανάπτυξης.

Στα Μουσικά Σχολεία και συγκεκριμένα στην Α΄ τάξη των γυμνασίων των σχολείων αυτών, εγγράφονται μαθητές, απόφοιτοι των Δημοτικών Σχολείων, ύστερα από επιλογή. Θέματα στα οποία αξιολογούνται οι υποψήφιοι μαθητές μέσω ειδικών τεστ, για να διακριβωθεί το επίπεδο ικανότητάς τους, είναι: ρυθμός, ακουστική ικανότητα, φωνητική ικανότητα, διάκριση ηχοχρωμάτων, και, προαιρετικά, ένα αναγνωρισμένο από το Υπουργείο Πολιτισμού (ΥΠΠΟ) μουσικό όργανο.

Οι μαθητές των Μουσικών Γυμνασίων παρακολουθούν, εκτός από τα μαθήματα γενικής παιδείας που διδάσκονται στα κοινά γυμνάσια (27 ώρες εβδομαδιαίας διδασκαλίας), και μαθήματα μουσικής παιδείας (17 ώρες εβδομαδιαίας διδασκαλίας).

Στα Γενικά Μουσικά Λύκεια στο πρόγραμμα των μαθημάτων γενικής παιδείας, προστίθενται μαθήματα Μουσικής Παιδείας (14 ώρες εβδομαδιαίως για την Α΄ και Γ΄ Λυκείου και 12 ώρες εβδομαδιαίως για την Β΄ Λυκείου). Επίσης στα μαθήματα επιλογής προστίθενται και μουσικά μαθήματα (1 ώρα την εβδομάδα).

Η προαγωγή των μαθητών των Μουσικών Σχολείων (Γυμνασίων και Γενικών Λυκείων) στα μαθήματα μουσικής παιδείας, αποτελεί προϋπόθεση παραμονής τους στο σχολείο αυτό, ανεξάρτητα εάν ο μαθητής έχει προαχθεί στην επόμενη τάξη, σύμφωνα με τα ισχύοντα στα σχολεία γενικής εκπαίδευσης.

5.20.5. Καλλιτεχνικά Σχολεία

Τα Καλλιτεχνικά Σχολεία ιδρύθηκαν με σκοπό την ενθάρρυνση και στήριξη του ενδιαφέροντος των μαθητών για τις Τέχνες και την προετοιμασία των νέων που επιθυμούν να ακολουθήσουν την επαγγελματική κατεύθυνση του Θεάτρου-Κινηματογράφου, του Χορού (Κλασικού και Σύγχρονου) και των Εικαστικών, χωρίς να υστερούν σε γενική παιδεία, εάν τελικά επιλέξουν άλλον τομέα επαγγελματικής ή επιστημονικής ενασχόλησης. (Υ.Α.107922/Γ7/2003 Φ.Ε.Κ. 1497/τ.Β΄/10-10-03, 45871/Γ7/2004 Φ.Ε.Κ. 786/τ.Β΄/26-5-2004, 88739/Γ7/2006 Φ.Ε.Κ. 1417/τ.Β΄/26-9-06).

Το Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών των Καλλιτεχνικών Σχολείων (Γυμνασίων και Λυκείων) περιλαμβάνει μαθήματα Γενικής Παιδείας καθώς και Καλλιτεχνικά μαθήματα με ιδιαίτερη έμφαση στα μαθήματα κατεύθυνσης. Ο αριθμός των διδακτικών ωρών για τα μαθήματα Γενικής Παιδείας κυμαίνεται από είκοσι οκτώ (28) έως τριάντα δύο (32) σε εβδομαδιαία βάση ενώ το σύνολο των διδακτικών ωρών για τα καλλιτεχνικά μαθήματα κυμαίνεται από δεκατέσσερις (14) έως δεκαέξι (16). Στην Β΄ και Γ΄ Λυκείου δεν γίνεται καμία περικοπή στα μαθήματα Γενικής Παιδείας, δεδομένης της ιδιαίτερης φύσης του προγράμματος σπουδών στο Λύκειο.

Με Απόφαση του Υπουργού Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων συγκροτείται πενταμελής Επιτροπή Καλλιτεχνικών Σχολείων από ειδικούς - καλλιτέχνες και προσωπικότητες αναγνωρισμένου κύρους στις κατευθύνσεις των Καλλιτεχνικών Σχολείων. Έργο της Επιτροπής αυτής είναι η μελέτη των προγραμμάτων διδασκαλίας, η διατύπωση γνώμης για τα γενικότερα θέματα οργάνωσης και λειτουργίας των σχολείων αυτών, εξοπλισμού, στελέχωσης, τρόπου αξιολόγησης της επίδοσης των μαθητών στα καλλιτεχνικά μαθήματα καθώς και η γενικότερη εποπτεία και αξιολόγηση της λειτουργίας των σχολείων αυτών. Με την ίδια

Υπουργική Απόφαση ορίζεται ο Πρόεδρος και η γραμματέας της Επιτροπής, ο τρόπος λειτουργίας της και η διάρκεια θητείας όλων των μελών αυτής.

Η εγγραφή των μαθητών γίνεται μόνο στην Α΄ τάξη Γυμνασίου κατόπιν επιλογής και μέσω εισαγωγικών εξετάσεων. Κατ' εξαίρεση και μόνον εφόσον υπάρχουν κενά, είναι δυνατόν να εγγραφούν μαθητές και στην Β΄ τάξη Γυμνασίου μέσω κατατακτηρίων εξετάσεων στα Καλλιτεχνικά μαθήματα. Κάθε μαθητής μπορεί να είναι υποψήφιος σε περισσότερες από μία κατευθύνσεις. Εάν επιλεγεί σε περισσότερες από μία κατευθύνσεις, θα εγγραφεί στην κατεύθυνση που θα επιλέξει ο ίδιος τελικά. Για την επιλογή των μαθητών, οι οποίοι επιθυμούν να φοιτήσουν σε Καλλιτεχνικό Σχολείο συγκροτούνται Επιτροπές Επιλογής Μαθητών.

Τη διδασκαλία των καλλιτεχνικών μαθημάτων αναλαμβάνουν μόνιμοι εκπαιδευτικοί κλάδου Εικαστικών καθώς και εξειδικευμένοι εκπαιδευτικοί (ωρομίσθιοι) για τα μαθήματα των τομέων Θεάτρου, Κινηματογράφου, Κλασικού και Σύγχρονου Χορού. Το εξειδικευμένο διδακτικό προσωπικό προσλαμβάνεται έπειτα από συγκεκριμένη διαδικασία αξιολόγησης, από την οποία και μοριοδοτούνται οι ενδιαφερόμενοι εκπαιδευτικοί.

Τα Καλλιτεχνικά Σχολεία λειτουργούν με παρατεταμένο ωράριο σε σχέση με αυτό των Γενικών. Για το λόγο αυτόν στους μαθητές παρέχεται με έξοδα της Πολιτείας σίτιση στους χώρους του σχολείου. Επίσης παρέχεται δωρεάν μεταφορά των μαθητών προς και από το σχολείο.

5.20.6. Τμήματα Αθλητικής Διευκόλυνσης Γυμνασίου (Τ.Α.Δ.) και Ειδικά Τμήματα Αθλητικής Διευκόλυνσης Λυκείου (Ε.Τ.Α.Δ.)

Το 1988 δημιουργήθηκαν για πρώτη φορά Τμήματα Αθλητικής Διευκόλυνσης Γυμνασίου. Σήμερα λειτουργούν Τμήματα Αθλητικής Διευκόλυνσης σε 184 Γυμνάσια και Ειδικά Τμήματα Αθλητικής Διευκόλυνσης σε 44 Λύκεια σε όλη τη χώρα. Στα τμήματα αυτά, το μάθημα της Φυσικής Αγωγής αντικαθίσταται από δίωρη πρωινή προπόνηση, τρεις φορές την εβδομάδα, στα καλλιεργούμενα αθλήματα, από Καθηγητές Φυσικής Αγωγής, ειδικευμένους στα συγκεκριμένα αθλήματα και οι οποίοι επιλέγονται σύμφωνα με την αριθμ. 36682/Γ4/30-3-2007 (Φ.Ε.Κ. 649/τ.Β΄/27-4-07) Υπουργική Απόφαση.

Σε κάθε τμήμα διδάσκονται δύο έως τέσσερα αθλήματα.

Όλα τα άλλα μαθήματα διδάσκονται όπως στα γενικά Γυμνάσια ή Λύκεια..

Οι μαθητές-μαθήτριες των Τμημάτων Αθλητικής Διευκόλυνσης επιλέγονται μέσω ειδικών αθλητικών δοκιμασιών, οι οποίες διεξάγονται τον μήνα Μάιο κάθε έτους μεταξύ των μαθητών-μαθητριών της Στ΄ τάξης του Δημοτικού σχολείου, σύμφωνα με την αριθ. Γ4/891/28-9-2000 Υπουργική Απόφαση.

Οι μαθητές-μαθήτριες των Ειδικών Τμημάτων Αθλητικής Διευκόλυνσης επιλέγονται σύμφωνα με τις αριθ.Γ4/1206/16-5-1995 (Φ.Ε.Κ.581/τ.Β΄/16-7-95) και Γ4/1825/27-9-1995 (Φ.Ε.Κ. 826/τ.Β΄/29-9-95) Υπουργικές Αποφάσεις.

5.20.7. Πειραματικά Σχολεία

Για την πρακτική και παιδαγωγική επιμόρφωση του εκπαιδευτικού προσωπικού και την πειραματική εφαρμογή προγραμμάτων και μεθόδων διδασκαλίας καθώς και την πειραματική χρήση σχολικών βιβλίων, οπτικοακουστικών και άλλων μέσων εκπαιδευτικής τεχνολογίας λειτουργούν τα Πειραματικά Σχολεία. Σε αυτά η εισαγωγή των μαθητών στην Α΄ τάξη Γυμνασίου γίνεται με κλήρωση, εφόσον ο αριθμός των υποψηφίων υπερβαίνει τις καθορισμένες, τριάντα πέντε (35) το πολύ κατά τάξη ή Τμήμα τάξης, θέσεις σε καθένα από τα σχολεία αυτά. Δικαίωμα συμμετοχής στην κλήρωση έχουν όλοι οι μαθητές, απόφοιτοι Δημοτικού Σχολείου, που έχουν ήδη εγγραφεί στην Α΄ Τάξη οποιουδήποτε Γυμνασίου της χώρας. Σήμερα λειτουργούν είκοσι τρία (27) Πειραματικά Γυμνάσια σε ολόκληρη τη χώρα.

Στην Α΄ τάξη του Λυκείου εγγράφονται οι απόφοιτοι του οικείου Γυμνασίου. Οι τυχόν απομένουσες κενές θέσεις της τάξης αυτής (καθώς και των υπόλοιπων τάξεων του Λυκείου) καταλαμβάνονται από μαθητές των αντίστοιχων τάξεων άλλων Λυκείων, που υποβάλλουν σχετική αίτηση. Σήμερα λειτουργούν είκοσι ένα (19) Πειραματικά Λύκεια σε ολόκληρη τη χώρα.

Κατά τα άλλα, στα Πειραματικά Σχολεία, ο τρόπος αξιολόγησης, η μέθοδος διδασκαλίας, το ωρολόγιο πρόγραμμα είναι ίδια με τα κανονικά σχολεία.

5.20.8. Σχολεία Ειδικής Αγωγής

Λειτουργούν Γυμνάσια, Λύκεια, και Τμήματα Ειδικής Αγωγής για μαθητές με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες. Βλ. περισσότερα στοιχεία στην υποενότητα 10.6..

5.20.9. Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας – ΣΔΕ

Από το σχολικό έτος 1999-2000 ξεκίνησε η λειτουργία Σχολείων Δεύτερης Ευκαιρίας για άτομα που έχουν συμπληρώσει το 18ο έτος της ηλικίας τους και δεν έχουν ολοκληρώσει την εννιάχρονη υποχρεωτική εκπαίδευση. Βλ. περισσότερα στοιχεία στην υποενότητα 7.5.1.

5.21. Στατιστικά Στοιχεία

Συμβουλευτείτε τις αντίστοιχες υποενότητες.

5.21.1. Υποχρεωτική και μη Υποχρεωτική Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση – Γυμνάσιο, Ενιαίο Λύκειο, ΤΕΕ , ΕΠΑ.Λ και Εναλλακτικές Εκπαιδευτικές Δομές

Το ποσοστό των μαθητών που ολοκληρώνουν την υποχρεωτική εκπαίδευση (ISCED 2 - Γυμνάσιο), στην ηλικία των 15 ετών, ανέρχεται σε 95,1%. Στους Πίνακες που ακολουθούν καταγράφονται στοιχεία που αναφέρονται στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση. Τα στοιχεία προέρχονται από τις αρμόδιες Διευθύνσεις και Γραφεία του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων (ΥΠΕΠΘ), από το Τμήμα Επιχειρησιακών Ερευνών και Στατιστικής του ΥΠΕΠΘ και από την Εθνική Στατιστική Υπηρεσία (ΕΣΥΕ).

Στοιχεία από τις αρμόδιες υπηρεσίες και εποπτευόμενους φορείς του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων

5.21.1.1. Σχολικό Έτος 2007-08 Γυμνάσια

	Δημόσια Σχολεία	Ιδιωτικά Σχολεία
Σχολικές Μονάδες ^α	1 884	110
Μαθητές ^α	322 695	18 876
Μέσος Αριθμός Μαθητών ανά Σχολείο	171	172
Εκπαιδευτικοί ^α	41 907	2 399
Αναλογία Μαθητών προς Εκπαιδευτικούς	7,70	7,87
Μέσος αριθμός Μαθητών ανά Τμήμα	21,5	25,3

^α Στοιχεία ΥΠΕΠΘ, Δι.Π.Ε.Ε., Τμήμα Επιχειρησιακών Ερευνών και Στατιστικής

5.21.1.2. Σχολικό Έτος 2007-08 Εναλλακτικές Δομές Υποχρεωτικής Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης

Τύπος Γυμνασίου	Σχολικές Μονάδες	Μαθητές	Εκπαιδευτικοί
Πειραματικά	27	*	*
Μειονοτικά	2	457	88
Διαπολιτισμικά	8	*	*
Εκκλησιαστικά	10	*	*

* Ελλιπή στοιχεία

5.21.1.3. Σχολικό Έτος 2007-08 Γενική και Επαγγελματική μη-Υποχρεωτική Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση

	Δημόσια		Ιδιωτικά	
	Γενικά Λύκεια	Επαγγελματικά Λύκεια, ΤΕΕ και ΕΠΑ.Σ.	Γενικά Λύκεια	Επαγγελματικά Λύκεια, ΤΕΕ και ΕΠΑ.Σ.
Σχολικές Μονάδες ^a	1293	927	112	41
Μαθητές ^a	224 000	89 986	17 649	967
% κοριτσιών	54%	35,1%	49,50%	41,1%
Μέσος Αριθμός Μαθητών ανά Σχολείο	173	97	158	24
Εκπαιδευτικοί ^a	25 394	17 123	2205	365
Αναλογία Μαθητών προς Εκπαιδευτικούς	8,8	5,26	8	2,65
Μέσος αριθμός Μαθητών ανά Τμήμα	21,1	15,1	22,1	13,4

^a Στοιχεία ΥΠΕΠΘ, Δι.Π.Ε.Ε., Τμήμα Επιχειρησιακών Ερευνών και Στατιστικής

5.21.1.4. Σχολικό Έτος 2007-08 Εναλλακτικές Δομές μη-Υποχρεωτικής Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης (Δημόσιας)

Τύποι	Σχολικές Μονάδες	Μαθητές	Εκπαιδευτικοί
Επαγγελματικά Λύκεια	388	49 124	8 734
Πειραματικά Λύκεια	19	*	*
Μειονοτικά Λύκεια	2	1 001	126
Διαπολιτισμικά Λύκεια	4	*	*
Εκκλησιαστικά Λύκεια	17	*	*
Επαγγελματικές Σχολές	84	6 342	1 062

*Ελλιπή στοιχεία

5.21.1.5. Σχολικό έτος 2007-2008 Εναλλακτικές Δομές Υποχρεωτικής και μη-Υποχρεωτικής Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης (Δημόσιας)

Τύποι	Σχολικές Μονάδες	Μαθητές	Εκπαιδευτικοί
Μουσικά Γυμνάσια-Λύκεια	36	6110	1774 (Μουσικοί όλων των κατηγοριών)
Καλλιτεχνικά Γυμνάσια-Λύκεια	3	*	*

* Ελλιπή στοιχεία

5.21.2. Μετα-Δευτεροβάθμια μη-Ανώτατη Εκπαίδευση – ΙΕΚ

Ο αριθμός των καταρτιζόμενων στα δημόσια [Ινστιτούτα επαγγελματικής κατάρτισης](#) (ΙΕΚ) ανέρχεται ετησίως σε 20.000 ενώ στα ιδιωτικά ανέρχεται σε 12.000.

Τα προγράμματα σπουδών που έχουν εγκριθεί από τον Οργανισμό Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (ΟΕΕΚ) και υλοποιούνται από τα δημόσια και ιδιωτικά ΙΕΚ όλης της χώρας ανέρχονται σήμερα σε 197.

Ο Πίνακας που ακολουθεί δείχνει την κατανομή των ΙΕΚ - δημόσιων και ιδιωτικών - στις διάφορες περιφέρειες της χώρας.

Στοιχεία από τις αρμόδιες υπηρεσίες και εποπτευόμενους φορείς του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων

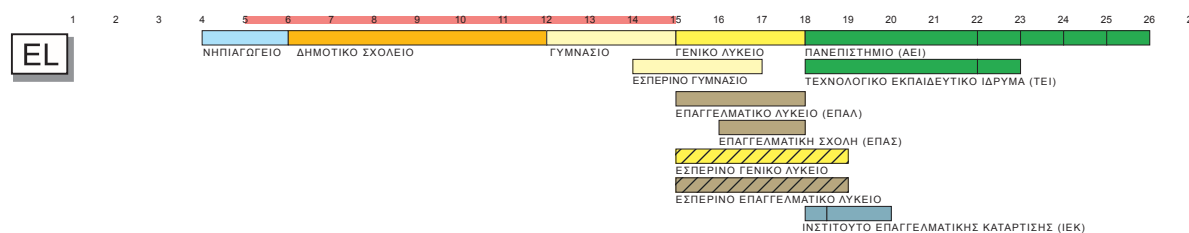
5.21.2.1. Σχολικό έτος 2007-2008 Δημόσια και Ιδιωτικά ΙΕΚ και Παραρτημάτων ανά περιφέρεια

Περιφέρεια	Δημόσια	Ιδιωτικά
Αττικής	28	24
Κεντρικής Μακεδονίας	20	12
Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης	9	0
Δυτικής Μακεδονίας	5	0
Ηπείρου	5	0
Θεσσαλίας	7	6
Στερεάς Ελλάδας	7	1
Δυτικής Ελλάδας	7	4
Πελοποννήσου	5	2
Κρήτης	7	3
Βορείου Αιγαίου	4	1
Νοτίου Αιγαίου	6	0
Ιονίων Νήσων	4	0
Σύνολο	114	53

Πηγή: Οργανισμός Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης, Αθήνα 2007.

6. Τριτοβάθμια Εκπαίδευση

Οργάνωση του εκπαιδευτικού συστήματος στην Ελλάδα, 2008/09

	Προσχολική εκπαίδευση - ISCED 0 (για την οποία το Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων δεν είναι αρμόδιο)		Προσχολική εκπαίδευση - ISCED 0 (για την οποία το Υπουργείο είναι αρμόδιο)
	Πρωτοβάθμια - ISCED 1		Ενιαία δομή - ISCED 1 + ISCED 2 (καμία θεσμική διάκριση μεταξύ ISCED 1 και 2)
	Κατώτερη Γενική δευτεροβάθμια - ISCED 2 (συμπεριλαμβανομένης της προ-επαγγελματικής)		Κατώτερη Επαγγελματική δευτεροβάθμια - ISCED 2
	Ανώτερη Γενική δευτεροβάθμια - ISCED 3		Ανώτερη Επαγγελματική δευτεροβάθμια - ISCED 3
	Μετα-δευτεροβάθμια μη-τριτοβάθμια - ISCED 4		
	Τριτοβάθμια εκπαίδευση - ISCED 5A		Τριτοβάθμια εκπαίδευση - ISCED 5B
Αντιστοιχία με τα επίπεδα ISCED: ISCED 0		 ISCED 1 ISCED 2	
	Πλήρους φοίτησης υποχρεωτική εκπαίδευση		Μερικής φοίτησης υποχρεωτική εκπαίδευση
	Προγράμματα σπουδών μερικής φοίτησης ή συνδυασμός σχολείου και εργασιακής εμπειρίας		Επιπλέον έτος
	υποχρεωτική εργασιακή εμπειρία + διάρκεια		Σπουδές στο εξωτερικό

Πηγή: Ευρυδική

Η Τριτοβάθμια Εκπαίδευση στην Ελλάδα, είναι δημόσια και παρέχεται δωρεάν. Τα Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα (Α.Ε.Ι.), κατά την έννοια του άρθρου 16, παράγραφος 5 του Συντάγματος, είναι τα ιδρύματα της ανώτατης εκπαίδευσης, η οποία αποτελείται από παράλληλους τομείς::

- τον Πανεπιστημιακό Τομέα, ο οποίος περιλαμβάνει τα Πανεπιστήμια, τα Πολυτεχνεία και την Ανώτατη Σχολή Καλών Τεχνών (ΑΣΚΤ) και
- τον Τεχνολογικό Τομέα, ο οποίος περιλαμβάνει τα Ανώτατα Τεχνολογικά Εκπαιδευτικά Ιδρύματα (ΤΕΙ) και την Ανώτατη Σχολή Παιδαγωγικής και Τεχνολογικής Εκπαίδευσης (Α.Σ.ΠΑΙ.ΤΕ.).

Η εισαγωγή των φοιτητών στα παραπάνω ιδρύματα εξαρτάται από την επίδοσή τους σε εξετάσεις εθνικού επιπέδου που λαμβάνουν χώρα στη Γ' τάξη του Λυκείου.

Λειτουργεί επίσης το Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο (ΕΑΠ), που έχει αποστολή την παροχή εξ αποστάσεως – προπτυχιακής και μεταπτυχιακής— εκπαίδευσης και επιμόρφωσης (βλ. υποενότητα 6.18.).

Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο (ΕΑΠ)

6.1. Ιστορική Επισκόπηση

Η σημερινή δομή και διάρθρωση της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στην Ελλάδα έχει διαμορφωθεί μέσα από την δημιουργία Πανεπιστημίων που ανήκαν εξ αρχής στην Ανώτατη Εκπαίδευση καθώς και Τεχνολογικών Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων και άλλων ιδρυμάτων που παρείχαν Ανώτερη Επαγγελματική Εκπαίδευση. Τα [Τεχνολογικά Εκπαιδευτικά Ιδρύματα \(ΤΕΙ\)](#) εντάχθηκαν το 2001 στην Ανώτατη Εκπαίδευση. Στην Ανώτατη Εκπαίδευση εντάχθηκαν το 2003 και τα Στρατιωτικά Εκπαιδευτικά Ιδρύματα, ενώ από το 2006 οι Ανώτερες Εκκλησιαστικές Σχολές εντάχθηκαν και αυτές στην ανώτατη εκπαίδευση, με την μετονομασία τους σε Ανώτατες Εκκλησιαστικές Ακαδημίες.

6.1.1. Ανώτατη Τεχνολογική Εκπαίδευση

Η Ανώτατη Τεχνολογική Εκπαίδευση αποτελεί την εξέλιξη των τελευταίων σαράντα ετών, με σημείο εκκίνησης την Ανωτέρα Επαγγελματική Εκπαίδευση. Η εξέλιξη αυτή ήταν προϊόν αφ' ενός της ραγδαίας αναπτυσσόμενης τεχνολογίας και επιστήμης αφ' ετέρου των αυξανόμενων αναγκών της οικονομίας και της κοινωνίας σε στελέχη υψηλού μορφωτικού επιπέδου.

Με νόμο του 1983 έπαυσε να υφίσταται στο επίσημο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων (ΥΠΕΠΘ) η Ανώτερη Επαγγελματική Εκπαίδευση και ιδρύθηκαν τα Τεχνολογικά Εκπαιδευτικά Ιδρύματα (ΤΕΙ) που αποτέλεσαν στα επόμενα χρόνια τους φορείς παροχής της Τεχνολογικής Εκπαίδευσης σε τριτοβάθμιο επίπεδο.

Το 2001 τα ΤΕΙ εντάχθηκαν στην Ανώτατη Εκπαίδευση (Τεχνολογικός Τομέας της Ανώτατης Εκπαίδευσης) και έκτοτε διέπονται, ως προς την οργάνωση και τη λειτουργία τους, από τις ίδιες συνταγματικές διατάξεις που ισχύουν και για τα Πανεπιστήμια.

Στον Τεχνολογικό Τομέα της Ανώτατης Εκπαίδευσης εντάχθηκε το 2002 και η Ανώτατη Σχολή Παιδαγωγικής και Τεχνολογικής Εκπαίδευσης (ΑΣΠΑΙΤΕ), η οποία ιδρύθηκε στην Αθήνα στη θέση της προγενέστερης Σχολής Εκπαιδευτικών Λειτουργιών Επαγγελματικής και Τεχνικής Εκπαίδευσης (ΣΕΛΕΤΕ). Η ΑΣΠΑΙΤΕ περιλαμβάνει πέντε τμήματα Εκπαιδευτικών Μηχανικών διαφόρων ειδικοτήτων, όπως επίσης και ένα Γενικό Τμήμα Παιδαγωγικών Μαθημάτων, το οποίο προσφέρει παιδαγωγική κατάρτιση σε διάφορες κατηγορίες πτυχιούχων Ανώτατης Εκπαίδευσης.

Τέλος, με νόμο του 2006, αναβαθμίστηκε και αναδιάρθρωθηκε η ναυτική εκπαίδευση, καθιστώντας την ισότιμη της εκπαίδευσης των ΤΕΙ.

N.1404/1983 Δομή και λειτουργία των Τεχνολογικών Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων

N.2916/2001: Διάρθρωση της ανώτατης εκπαίδευσης και ρύθμιση θεμάτων του τεχνολογικού τομέα αυτής

N.3027/2002: Ρύθμιση θεμάτων οργανισμού σχολικών κτιρίων, ανώτατης εκπαίδευσης και άλλες διατάξεις

N.3450/2006: Αναβάθμιση και αναδιάρθρωση της ναυτικής εκπαίδευσης και άλλες διατάξεις

6.1.2. Ανώτατη Πανεπιστημιακή Εκπαίδευση

Μετά την ίδρυση του πρώτου ελληνικού Πανεπιστημίου στην Αθήνα το 1837 και την επακόλουθη ίδρυση και άλλων Πανεπιστημίων ανά την Ελλάδα στη διάρκεια του 20ού αιώνα, η οργάνωση και η λειτουργία των Πανεπιστημίων καθορίστηκε και ρυθμίστηκε σε μεγάλο βαθμό από τις διατάξεις του άρθρου 16 του Συντάγματος της Ελλάδας, το οποίο είναι σε ισχύ από το 1975, με επιμέρους ακόλουθες αναθεωρήσεις (βλ. και υποενότητα 1.1.).

Με το Νόμο-Πλαίσιο 1268/1982 για τον εκσυγχρονισμό της λειτουργίας της Ανώτατης Εκπαίδευσης, πραγματοποιήθηκε μία μεγάλη κλίμακας μεταρρύθμιση στα Πανεπιστήμια, η οποία τροποποιήθηκε και συμπληρώθηκε στη συνέχεια με μία σειρά σημαντικών νόμων, όπως ο Ν. 1404/1983, με τον οποίο ιδρύθηκαν τα Τεχνολογικά Εκπαιδευτικά Ιδρύματα (ΤΕΙ), και ο Ν. 2083/1992, που συμπεριλάμβανε και την τυπική πλέον οργάνωση των Μεταπτυχιακών Προγραμμάτων.

Από το 2001, η Ανώτατη Εκπαίδευση στην Ελλάδα αποτελείται από τον Πανεπιστημιακό και τον Τεχνολογικό Τομέα, οι οποίοι διέπονται ως προς την οργάνωση και τη λειτουργία τους από τις ίδιες συνταγματικές διατάξεις. Σ' αυτό το πλαίσιο, υπό τον όρο «Πανεπιστήμιο» νοείται στο εξής κάθε Ίδρυμα του Πανεπιστημιακού Τομέα της Ανώτατης Εκπαίδευσης, δηλαδή Πανεπιστήμιο, Πολυτεχνείο και Σχολή Καλών Τεχνών.

Τέλος, με τον νέο Νόμο-Πλαίσιο 3549/2007 μεταρρυθμίστηκε και εκσυγχρονίστηκε η δομή και το πλαίσιο της λειτουργίας των Ανώτατων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων, ενισχύοντας την αυτονομία και την οικονομική αυτοτέλεια των ιδρυμάτων και την συνολικότερη διαφάνεια της λειτουργίας τους.

Με στόχο αφ' ενός το «άνοιγμα» της πρόσβασης και αφ' ετέρου την κάλυψη της αυξανόμενης ζήτησης σε ειδικότητες οι οποίες να ανταποκρίνονται στις σύγχρονες απαιτήσεις της κοινωνίας και της οικονομίας, η Ανώτατη Εκπαίδευση διευρύνεται με τη δημιουργία νέων ιδρυμάτων ή τμημάτων και την αύξηση των εισερχόμενων φοιτητών, στη βάση συγκεκριμένου εθνικού χωροταξικού σχεδιασμού. Η διεύρυνση αυτή χρηματοδοτείται και από το Γ' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης. Με νόμο του 1992 ιδρύθηκε το Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο (ΕΑΠ), το οποίο αποτελεί αυτοτελές και πλήρως αυτοδιοικούμενο Ανώτατο Εκπαιδευτικό Ίδρυμα και έχει ως αποστολή την παροχή εξ αποστάσεως προπτυχιακής και μεταπτυχιακής εκπαίδευσης και επιμόρφωσης. Ο νόμος που ρυθμίζει τη λειτουργία του ΕΑΠ είναι ο Ν. 2552/97 (για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τη δομή και την οργάνωση του ΕΑΠ βλ. υποενότητα 6.18.).

Τέλος, με νόμο του 2003 ορίστηκε ότι τα Ανώτατα Στρατιωτικά Εκπαιδευτικά Ιδρύματα (ΑΣΕΙ) του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας (ΥΠΕΘΑ) παρέχουν εκπαίδευση ισότιμη με αυτή των Πανεπιστημίων. Τα ΑΣΕΙ διέπονται αποκλειστικά από τον εν λόγω νόμο και τις κανονιστικές πράξεις που εκδίδονται βάσει αυτού.

[Ν.3191/2003: Εθνικό Σύστημα Σύνδεσης της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης με την Απασχόληση \(ΕΣΣΕΕΚΑ\)](#)

[Ν.1268/1982: Για τη δομή και λειτουργία των ανώτατων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων](#)

[Ν.2083/1992: Εκσυγχρονισμός της Ανώτατης Εκπαίδευσης](#)

[Ν.2083/1992: Εκσυγχρονισμός της Ανώτατης Εκπαίδευσης](#)

[Ν.2916/2001: Διάρθρωση της ανώτατης εκπαίδευσης και ρύθμιση θεμάτων του τεχνολογικού τομέα αυτής](#)

[Ν.3187/2003: Ανώτατα Στρατιωτικά Εκπαιδευτικά Ιδρύματα ΑΣΕΙ](#)

[Ν.3374/2005: Διασφάλιση ποιότητας στην Ανώτατη Εκπαίδευση, Σύστημα μεταφοράς και Συσώρευσης Πιστωτικών Μονάδων, Συμπλήρωμα Διπλώματος](#)

[Ν. 3549/2007: Μεταρρύθμιση του θεσμικού πλαισίου για τη δομή και λειτουργία των Ανώτατων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων](#)

6.2. Τρέχοντες Προβληματισμοί

Η συνεχής βελτίωση της ποιότητας του επιτελούμενου έργου και της λειτουργίας των ιδρυμάτων Ανώτατης Εκπαίδευσης, η διασφάλιση των προϋποθέσεων για την επίτευξη των στόχων τους και κυρίως η ενδυνάμωση

της κοινωνικής αποτελεσματικότητας της Ανώτατης Εκπαίδευσης αποτελούν τους βασικούς στόχους και τις προτεραιότητες της πολιτικής για την Ανώτατη Εκπαίδευση.

Συνεχίστηκε η διεύρυνση της Ανώτατης Εκπαίδευσης με την σύσταση και λειτουργία νέων τμημάτων στα ιδρύματα Ανώτατης Εκπαίδευσης, ενώ στα πλαίσια της πολιτικής για την ανάπτυξη και το συντονισμό της Δια Βίου Μάθησης η λειτουργία Ινστιτούτων Δια Βίου Εκπαίδευσης και Κατάρτισης, στα ιδρύματα Ανώτατης Εκπαίδευσης, στοχεύει στην παροχή πιστοποιημένων προγραμμάτων (Ν.3369/2005, Φ.Ε.Κ 171 Α'/6-7-2005).

Επίσης έχει συγκροτηθεί μικτή επιτροπή υπό τον Γενικό Γραμματέα του ΥΠ.Ε.Π.Θ. με στόχο την ομαδοποίηση και εναρμόνιση της νομοθεσίας για την έρευνα στην Ελλάδα ώστε να δημιουργηθεί ένα ενιαίο νομοθετικό πλαίσιο για όλα τα Ιδρύματα Ανώτατης Εκπαίδευσης.

Συγκροτήθηκε, επίσης, άτυπη ομάδα από Πρυτάνεις υπό την αιγίδα της Υπουργού Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, τα πονήματα της οποίας τροφοδότησαν τον πρόσφατο Ν.3549/2007.

Στο πλαίσιο της προγραμματιζόμενης συνταγματικής αναθεώρησης βρίσκεται σε διαδικασία διαβούλευσης η ίδρυση μη κρατικών, μη κερδοσκοπικών Πανεπιστημίων στην Ελλάδα.

Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων (ΥΠΕΠΘ)

Ν.3369/2005:Συστηματοποίηση της δια βίου μάθησης και άλλες διατάξεις

Ν.3549/2007: Μεταρρύθμιση του θεσμικού πλαισίου για τη δομή και λειτουργία των Ανωτάτων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων

6.2.1. Ανώτατη Τεχνολογική Εκπαίδευση

Ειδικότερα σε ό,τι αφορά τα Τεχνολογικά Εκπαιδευτικά Ιδρύματα (ΤΕΙ), πρόσφατα έχουν υιοθετηθεί μέτρα τόσο για τη βελτίωση της ποιότητας της παρεχόμενης εκπαίδευσης όσο και για την ακαδημαϊκή τους ταυτότητα και προβολή. Προς αυτή την κατεύθυνση, οι ρυθμίσεις αφορούν επίσης το προσωπικό, τα γνωστικά αντικείμενα και τον τεχνικό εξοπλισμό των εργαστηρίων, ώστε να υπάρχει εναρμόνιση με τα ευρωπαϊκά πρότυπα.

Παράλληλα, τα ΤΕΙ συμπράττουν στη λειτουργία Προγραμμάτων Μεταπτυχιακών Σπουδών με ελληνικά και ξένα Πανεπιστήμια, συνεργασία η οποία σχεδιάζεται και αναμένεται να αναπτυχθεί ευρύτερα στα επόμενα χρόνια. Στο ίδιο πλαίσιο υποστηρίζεται η αναβάθμιση της έρευνας με τη χρηματοδότηση ερευνητικών ομάδων στα ΤΕΙ, που μπορεί να έχουν διατμηματικό/διεπιστημονικό χαρακτήρα και να διεξάγουν έρευνα σε διευρυμένο επιστημονικό αντικείμενο (βλ. και υποενότητα 6.11.3.).

6.2.2. Ανώτατη Πανεπιστημιακή Εκπαίδευση

Με το νέο νόμο 3549/2007, ο οποίος επιφέρει μεταρρυθμίσεις στο θεσμικό πλαίσιο της δομής και της λειτουργίας των Ανώτατων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων, γίνεται προσπάθεια εκσυγχρονισμού και «ανοίγματος» της ελληνικής Ανώτατης Εκπαίδευσης σε διεθνείς συνεργασίες. Τέλος, παρέχεται μεγαλύτερος βαθμός αυτονομίας όσον αφορά στη διοικητική και οικονομική διαχείριση.

Ν.3549/2007:Μεταρρύθμιση του θεσμικού πλαισίου για τη δομή και λειτουργία των ανώτατων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων

6.3. Ειδικό Νομοθετικό Πλαίσιο

6.3.1. Πανεπιστημιακός Τομέας της Ανώτατης Εκπαίδευσης

Η οργάνωση και η λειτουργία των Πανεπιστημίων βασίζεται κατ'αρχήν στο Σύνταγμα του 1975 και ακολούθως στις διατάξεις μεταγενέστερων νόμων. Ο εκσυγχρονισμός της Ανώτατης Εκπαίδευσης, σε

προπτυχιακό και μεταπτυχιακό επίπεδο, επιδιώχθηκε και προωθήθηκε με το Νόμο-πλαίσιο 1268/1982 («Για τη δομή και λειτουργία των Ανωτάτων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων») και, συμπληρωματικά, με το Ν. 2083/1992 («Εκσυγχρονισμός της Ανώτατης Εκπαίδευσης») και με το Ν.3404/2005 «Ρύθμιση θεμάτων Πανεπιστημιακού και Τεχνολογικού Τομέα της Ανώτατης Εκπαίδευσης και λοιπές διατάξεις». Με το Ν. 2083/92 ιδρύθηκε το Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο (ΕΑΠ) για την παροχή εξ αποστάσεως προπτυχιακής και μεταπτυχιακής εκπαίδευσης. Ο Ν. 3374/2005 θέσπισε το σύστημα μεταφοράς και συσσώρευσης πιστωτικών μονάδων, βάσει του οποίου οργανώνονται τα προγράμματα προπτυχιακών και μεταπτυχιακών σπουδών των Ιδρυμάτων Ανώτατης Εκπαίδευσης, καθώς και το Παράρτημα Διπλώματος, το οποίο επισυνάπτεται στους τίτλους σπουδών που χορηγούν τα Ιδρύματα. Επίσης, συγκεκριμένες στρατιωτικές σχολές, όπως και οι ανώτερες εκκλησιαστικές σχολές εντάχθηκαν στην ανώτατη εκπαίδευση με νόμους του 2003 και 2006 αντίστοιχα. Παράλληλα, με νόμο του 2005 ιδρύθηκε το Διεθνές Πανεπιστήμιο της Ελλάδος. Τέλος, με το Νόμο-πλαίσιο 3549/2007, επιχειρείται η μεταρρύθμιση του θεσμικού πλαισίου στη δομή και τη λειτουργία των Ανωτάτων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων.

N.1268/1982: Για τη δομή και λειτουργία των ανώτατων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων

N.2083/1992: Εκσυγχρονισμός της Ανώτατης Εκπαίδευσης

N.2083/1992: Εκσυγχρονισμός της Ανώτατης Εκπαίδευσης

N.3374/2005: Διασφάλιση ποιότητας στην Ανώτατη Εκπαίδευση, Σύστημα μεταφοράς και Συσσώρευσης Πιστωτικών Μονάδων, Συμπλήρωμα Διπλώματος

N.3404/2005: Ρύθμιση θεμάτων του Πανεπιστημιακού και Τεχνολογικού τομέα της Ανώτατης Εκπαίδευσης και λοιπές διατάξεις

N.3549/2007: Μεταρρύθμιση του θεσμικού πλαισίου για τη δομή και λειτουργία των Ανωτάτων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων

6.3.2. Τεχνολογικός Τομέας της Ανώτατης Εκπαίδευσης

Τα [Τεχνολογικά Εκπαιδευτικά Ιδρύματα](#) (ΤΕΙ) διέπονται από τις διατάξεις του Ν. 1404/1983 για την ίδρυση και λειτουργία των ΤΕΙ, νόμος ο οποίος τροποποιήθηκε και συμπληρώθηκε με μεταγενέστερες διατάξεις νόμων και, τελικά, με το Ν. 2916/2001, σύμφωνα με τον οποίο τα ΤΕΙ εντάσσονται εφ'εξής στην Ανώτατη Εκπαίδευση (Τεχνολογικός Τομέας) και διέπονται ως προς την οργάνωση και τη λειτουργία τους από τις ίδιες συνταγματικές διατάξεις που ισχύουν και για τα Πανεπιστήμια (Πανεπιστημιακός Τομέας).

N.2916/2001: Διάρθρωση της ανώτατης εκπαίδευσης και ρύθμιση θεμάτων του τεχνολογικού τομέα αυτής

6.3.3. Ανώτερες Σχολές

Οι Ανώτερες Σχολές διέπονται από τα νομοθετικά πλαίσια των Υπουργείων, τα οποία τις εποπτεύουν (βλ. υποενότητα 6.5.3). Οι πλέον πρόσφατες νομοθετικές ρυθμίσεις αναφορικά με τις επιμέρους Ανώτερες Σχολές και την αποσαφήνιση του χαρακτηρισμού τους σε σχέση με τον πανεπιστημιακό τομέα της ανώτατης εκπαίδευσης είναι οι ακόλουθες:

- N.3432/2006 «Δομή και λειτουργία της εκκλησιαστικής εκπαίδευσης» (αναφορικά με τις Ανώτερες Εκκλησιαστικές Σχολές).
- N.3450/2006 «Αναβάθμιση και αναδιάρθρωση της ναυτικής εκπαίδευσης και άλλες διατάξεις» (αναφορικά με τις Ακαδημίες Εμπορικού Ναυτικού).

N.3432/2006: Δομή και λειτουργία της εκκλησιαστικής εκπαίδευσης

N.3450/2006: Αναβάθμιση και αναδιάρθρωση της ναυτικής εκπαίδευσης και άλλες διατάξεις

6.4. Γενικοί Στόχοι

Ο Πανεπιστημιακός Τομέας της Ανώτατης Εκπαίδευσης αποβλέπει στη θεμελίωση, παραγωγή, ανάπτυξη της επιστήμης και της τεχνολογίας και στην υψηλού επιπέδου σφαιρική, θεωρητική και εφαρμοσμένη κατάρτιση του μελλοντικού επιστημονικού δυναμικού της χώρας, καθώς επίσης στην προώθηση και ανάπτυξη της επιστημονικής έρευνας.

Ο Τεχνολογικός Τομέας της Ανώτατης Εκπαίδευσης στοχεύει στην ανάπτυξη της επιστημονικής και της τεχνολογικής έρευνας και στην παροχή προγραμμάτων σπουδών με περισσότερο εφαρμοσμένο προσανατολισμό.

6.4.1. Ανώτατη Τεχνολογική Εκπαίδευση

Ο γενικός στόχος της διδασκαλίας στα Τμήματα των Τεχνολογικών Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων (ΤΕΙ) και της Ανώτατης Σχολής Παιδαγωγικής και Τεχνολογικής Εκπαίδευσης (ΑΣΠΑΙΤΕ) είναι κατ'αρχήν να προωθήσει την ανάπτυξη της εφαρμοσμένης και της τεχνολογικής έρευνας και να προσφέρει στους σπουδαστές τις απαραίτητες γνώσεις που θα τους διασφαλίσουν μια επιτυχή επαγγελματική δραστηριότητα, στο πλαίσιο της ραγδαίας αναπτυσσόμενης τεχνολογίας και επιστήμης και των αυξανόμενων αναγκών της οικονομίας και της κοινωνίας σε στελέχη υψηλού μορφωτικού επιπέδου.

Οι σπουδές στα ΤΕΙ, σε σύγκριση με τις σπουδές στα Πανεπιστήμια, έχουν περισσότερο εφαρμοσμένο χαρακτήρα. Λαμβάνεται όμως πρόνοια ώστε τα προγράμματα σπουδών των ΤΕΙ να περιέχουν ικανό αριθμό θεωρητικών μαθημάτων υποδομής, ώστε οι πτυχιούχοι να μπορούν να προσαρμόζονται εύκολα και αποτελεσματικά στις διαρκώς μεταβαλλόμενες και αυξανόμενες απαιτήσεις της επαγγελματικής και κοινωνικής ζωής.

6.4.2. Ανώτατη Πανεπιστημιακή Εκπαίδευση

Ο γενικός στόχος της διδασκαλίας των Ανώτατων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων (ΑΕΙ) αποβλέπει στην υψηλή και σφαιρική, θεωρητική και εφαρμοσμένη, κατάρτιση του μελλοντικού επιστημονικού, ακαδημαϊκού, επαγγελματικού και καλλιτεχνικού δυναμικού της χώρας.

6.4.3. Μεταπτυχιακές Σπουδές

Η ανάπτυξη, αναβάθμιση και καθιέρωση οργανωμένων Προγραμμάτων Μεταπτυχιακών Σπουδών (ΠΜΣ), που μπορούν να οδηγήσουν στην απόκτηση Μεταπτυχιακού Διπλώματος Ειδικότητας (ΜΔΕ) και Διδακτορικής Διατριβής (ΔΔ), αποσκοπεί στην εμβάθυνση και προώθηση της έρευνας σε διάφορες επιστημονικές περιοχές, στην αύξηση της διεθνούς ανταγωνιστικότητας των ελληνικών πανεπιστημιακών ιδρυμάτων με σπουδές υψηλού επιπέδου, στον εφοδιασμό της ελληνικής οικονομίας και κοινωνίας με ικανά και επιστημονικά εξειδικευμένα στελέχη και, γενικότερα, στην τόνωση της κοινωνικής και πολιτιστικής ανάπτυξης της χώρας.

6.5. Τύποι Ιδρυμάτων

Ο Πανεπιστημιακός Τομέας της Ανώτατης Εκπαίδευσης αποτελείται από τα Πανεπιστήμια, τα Πολυτεχνεία, την Ανώτατη Σχολή Καλών Τεχνών και το Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο (ΕΑΠ).

Ο Τεχνολογικός Τομέας της Ανώτατης Εκπαίδευσης αποτελείται από τα Τεχνολογικά Εκπαιδευτικά Ιδρύματα (ΤΕΙ) και την Ανώτατη Σχολή Παιδαγωγικής και Τεχνολογικής Εκπαίδευσης (ΑΣΠΑΙΤΕ).

Βάσει της πρόσφατης νομοθεσίας στην Ανώτατη Εκπαίδευση ανήκουν επίσης τα Ανώτατα Στρατιωτικά Εκπαιδευτικά Ιδρύματα (ΑΣΕΙ), οι Ανώτατες Εκκλησιαστικές Ακαδημίες και οι Ακαδημίες του Εμπορικού Ναυτικού.

Η Ανώτερη Τριτοβάθμια Εκπαίδευση αποτελείται από τις Ανώτερες Σχολές Χορού και Δραματικής Τέχνης, τις Ανώτερες Σχολές Τουριστικών Επαγγελματιών, τις Ανώτερες Σχολές Υπαξιωματικών, και τις Ανώτερες Σχολές Αστυφυλάκων.

Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο (ΕΑΠ)

6.5.1. Τύποι Ιδρυμάτων στην Ανώτατη Τεχνολογική Εκπαίδευση

Η Ανώτατη Τεχνολογική Εκπαίδευση παρέχεται κατ'εξοχήν στα [Τεχνολογικά Εκπαιδευτικά Ιδρύματα](#) (ΤΕΙ), τα οποία είναι Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου (ΝΠΔΔ), με πλήρη αυτοδιοίκηση και ακαδημαϊκή ελευθερία, τα οποία, παράλληλα, εποπτεύονται και επιχορηγούνται οικονομικά από το Κράτος, μέσω του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων (ΥΠΕΠΘ).

Σήμερα λειτουργούν 15 ΤΕΙ σε διάφορες πόλεις της χώρας και η Ανώτατη Σχολή Παιδαγωγικής και Τεχνολογικής Εκπαίδευσης (ΑΣΠΑΙΤΕ), ενώ μερικά ΤΕΙ έχουν και παραρτήματα, δηλαδή ανεξάρτητα Τμήματα σε άλλη πόλη. Ο συνολικός αριθμός τμημάτων ΤΕΙ είναι 93, ενώ λειτουργούν και 5 τμήματα στην ΑΣΠΑΙΤΕ.

Η εσωτερική διάρθρωση, η οργάνωση και η λειτουργία των διοικητικών, οικονομικών και τεχνικών υπηρεσιών των Τεχνολογικών Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων, όπως και οι διαδικασίες και οι προϋποθέσεις τοποθέτησης του προσωπικού σε αντίστοιχες θέσεις, καθορίζονται από τις σχετικές διατάξεις και τον Εσωτερικό Κανονισμό Λειτουργίας κάθε ΤΕΙ.

Με το Ν.3450/2006, οι Ακαδημίες Εμπορικού Ναυτικού (ΑΕΝ) αναγνωρίζονται ως ισότιμες με τα Τ.Ε.Ι. Η σχετική διάταξη ισχύει για τους εισακτέους στις Α.Ε.Ν Α' τάξης κατά το ακαδημαϊκό έτος 2005-06 και εφεξής.

Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων (ΥΠΕΠΘ)

Ν.3450/2006: Αναβάθμιση και αναδιάρθρωση της ναυτικής εκπαίδευσης και άλλες διατάξεις

6.5.2. Τύποι Ιδρυμάτων στην Ανώτατη Πανεπιστημιακή Εκπαίδευση

Τα Πανεπιστημιακά Ιδρύματα (Πανεπιστήμια, Πολυτεχνεία, Σχολή Καλών Τεχνών) είναι είκοσι τρία (23), συμπεριλαμβανομένου του Ελληνικού Ανοικτού Πανεπιστημίου (ΕΑΠ) και του Διεθνούς Πανεπιστημίου της Ελλάδος (ΔΙ.ΠΑ.Ε.).

Σύμφωνα με το άρθρο 16 του Συντάγματος, η Ανώτατη Εκπαίδευση είναι δημόσια και παρέχεται αποκλειστικά από πανεπιστημιακά ιδρύματα που αποτελούν Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου (ΝΠΔΔ), με πλήρη αυτοδιοίκηση και ακαδημαϊκή ελευθερία, τα οποία τελούν υπό την εποπτεία του κράτους και χρηματοδοτούνται από αυτό. Η κρατική εποπτεία ασκείται από τον Υπουργό Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων.

Ειδικότερα, η εσωτερική διάρθρωση, η οργάνωση και η λειτουργία των διοικητικών, οικονομικών και τεχνικών υπηρεσιών των Πανεπιστημίων, ο καθορισμός της γενικής εκπαιδευτικής και ερευνητικής πολιτικής του Τμήματος, όπως και ο προγραμματισμός, οι διαδικασίες και οι προϋποθέσεις τοποθέτησης του προσωπικού σε αντίστοιχες θέσεις, η κατανομή των πιστώσεων κ.ά. καθορίζονται από τις σχετικές διατάξεις και τον Εσωτερικό Κανονισμό Λειτουργίας κάθε Πανεπιστημίου (σχετικά με την ακαδημαϊκή δομή των Πανεπιστημίων, τη διοίκηση και τη διαχείρισή τους βλ. υποενότητα 2.6.4.3.).

Το Διεθνές πανεπιστήμιο της Ελλάδος (ΔΙ.ΠΑ.Ε.), με έδρα τη Θεσσαλονίκη, αποτελεί αυτοτελές και πλήρως αυτοδιοικούμενο ανώτατο εκπαιδευτικό Ίδρυμα και με διακριτική ονομασία International Hellenic University. Το ΔΙ.ΠΑ.Ε. είναι νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου, το οποίο τελεί υπό την εποπτεία του Κράτους. Έχει ως αποστολή να παρέχει ανώτατη εκπαίδευση κυρίως σε αλλοδαπούς που ενδιαφέρονται να σπουδάσουν στην Ελλάδα. Για την επίτευξη της αποστολής του οργανώνει και πραγματοποιεί Προγράμματα Σπουδών σε Προπτυχιακό και σε Μεταπτυχιακό επίπεδο, με παρακολούθηση και με δυνατότητα εξ αποστάσεως εκπαίδευσης.

Επίσης ότι από το 2003 εντάχθηκαν στην Ανώτατη Εκπαίδευση τα Στρατιωτικά Εκπαιδευτικά Ιδρύματα (Α.Σ.Ε.Ι.), ενώ από το 2007-08, οι Ανώτερες Εκκλησιαστικές Σχολές λειτουργούν ως Ανώτατες Εκκλησιαστικές Ακαδημίες, ισότιμες με τα Ιδρύματα Ανώτατης Εκπαίδευσης, σύμφωνα με το Ν.3432/2006 (βλ.6.5.3.).

Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο (ΕΑΠ)

Διεθνές Πανεπιστήμιο

Ν.3432/2006: Δομή και λειτουργία της εκκλησιαστικής εκπαίδευσης

6.5.3. Ανώτερη Εκπαίδευση

Το Σύνταγμα ορίζει ότι «η επαγγελματική και κάθε άλλη ειδική εκπαίδευση παρέχεται από το Κράτος και με σχολές Ανώτερης Βαθμίδας», με κύριο χαρακτηριστικό ότι η διάρκεια σπουδών σε αυτές δεν μπορεί να υπερβαίνει τα τρία (3) έτη.

Στην κατηγορία αυτή ανήκουν :

- Οι Ανώτερες Σχολές Χορού και Δραματικής Τέχνης, αρμοδιότητας του Υπουργείου Πολιτισμού,
- Οι Ανώτερες Σχολές Τουριστικών Επαγγελμάτων, αρμοδιότητας του Υπουργείου Τουριστικής Ανάπτυξης, Οι Ανώτερες Σχολές Υπαξιωματικών, αρμοδιότητας του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας.
- Η Ανώτερη Σχολή Αστυφυλάκων, αρμοδιότητας του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης.

Ν.3432/2006: Δομή και λειτουργία της εκκλησιαστικής εκπαίδευσης

6.6. Προϋποθέσεις Εισαγωγής στην Ανώτατη Εκπαίδευση

Η εισαγωγή στον Πανεπιστημιακό Τομέα της Ανώτατης Εκπαίδευσης γίνεται μέσω γενικών εισαγωγικών εξετάσεων. Από το ακαδημαϊκό έτος 2009-2010 δικαίωμα συμμετοχής στον πανεπιστημιακό τομέα της Ανώτατης Εκπαίδευσης έχουν και οι απόφοιτοι των ΕΠΑ.Λ. που έχουν επιλέξει την ομάδα Β' των μαθημάτων ΕΠΑ.Λ.

Η εισαγωγή στον Τεχνολογικό Τομέα της Ανώτατης Εκπαίδευσης γίνεται με το σύστημα των πανελλαδικών εξετάσεων . Για την εισαγωγή στο Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο (ΕΑΠ), οι υποψήφιοι υποβάλλουν αίτηση συμμετοχής στο πρόγραμμα που επιθυμούν και επιλέγονται με δημόσια ηλεκτρονική κλήρωση με την παρουσία των ενδιαφερομένων.

Η επιλογή των φοιτητών για εισαγωγή στο Διεθνές Πανεπιστήμιο της Ελλάδος (ΔΙ.ΠΑ.Ε.) γίνεται ύστερα από διεθνή πρόσκληση ενδιαφέροντος , η οποία δημοσιεύεται στο δικτυακό τόπο του ΥΠΕΠΘ και η οποία κοινοποιείται παράλληλα και στις Πρεσβείες της Ελλάδος σε όλες τις χώρες στις οποίες απευθύνεται.

Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο (ΕΑΠ)

Διεθνές Πανεπιστήμιο

6.6.1. Προϋποθέσεις Εισαγωγής στην Ανώτατη Τεχνολογική Εκπαίδευση

Οι υποψήφιοι για τα [Τεχνολογικά Εκπαιδευτικά Ιδρύματα](#) (ΤΕΙ) και την Ανώτατη Σχολή Παιδαγωγικής και Τεχνολογικής Εκπαίδευσης (ΑΣΠΑΙΤΕ) πρέπει να έχουν ολοκληρώσει επιτυχώς τις δευτεροβάθμιες σπουδές τους είτε στο [Γενικό Λύκειο](#) (ΓΛ) είτε στα Επαγγελματικά Λύκεια (ΕΠΑΛ) ή τα Εκκλησιαστικά Λύκεια, και να επιτύχουν στις εισαγωγικές εξετάσεις.

Οι κάτοχοι απολυτηρίου ΕΠΑΛ έχουν δικαίωμα εισαγωγής στην Ανώτατη Τεχνολογική Εκπαίδευση με δύο δυνατότητες: Α) Όσοι επέλεξαν την ομάδα Α' των μαθημάτων ΕΠΑΛ εξετάζονται σε 2 μαθήματα Γενικής Παιδείας και 2 μαθήματα ειδικότητας με τις πανελλαδικές εξετάσεις των ΕΠΑΛ. Οι απόφοιτοι των εσπερινών ΕΠΑΛ εξετάζονται μόνο στα μαθήματα Γενικής Παιδείας. Β) Όσοι επέλεξαν την ομάδα Β' των μαθημάτων

ΕΠΑΛ εξετάζονται σε 4 ή 5 μαθήματα Γενικής Παιδείας με τις πανελλαδικές εξετάσεις των ΓΛ και σε δύο μαθήματα ειδικότητας με τις πανελλαδικές εξετάσεις των ΕΠΑΛ.

Η εισαγωγή των εισακτέων υπακούει στην αρχή του «numerus clausus» και καθορίζεται κάθε χρόνο από το Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων (ΥΠΕΠΘ). Η πλέον πρόσφατη νομοθετική ρύθμιση είναι ο Ν.3404/2005 (αρ. 13).

Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων (ΥΠΕΠΘ)

N.2525/1997:Ενιαίο Λύκειο, πρόσβαση των αποφοίτων του στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου και άλλες διατάξεις

N.2817/2000: Εκπαίδευση ατόμων με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες και άλλες διατάξεις

N.2909/2001:Ρυθμίσεις θεμάτων εισαγωγής στην τριτοβάθμια εκπαίδευση και άλλες διατάξεις

N.1351/1983: Εισαγωγή των σπουδαστών στην τριτοβάθμια εκπαίδευση και άλλες διατάξεις

N.3027/2002: Ρύθμιση θεμάτων οργανισμού σχολικών κτιρίων, ανώτατης εκπαίδευσης και άλλες διατάξεις

N.3404/2005: Ρύθμιση θεμάτων του Πανεπιστημιακού και Τεχνολογικού τομέα της Ανώτατης Εκπαίδευσης και λοιπές διατάξεις

N.3475/2006:Οργάνωση και λειτουργία της δευτεροβάθμιας επαγγελματικής εκπαίδευσης και άλλες διατάξεις

6.6.2. Προϋποθέσεις Εισαγωγής στην Ανώτατη Πανεπιστημιακή Εκπαίδευση

Η εισαγωγή στις Σχολές και στα Τμήματα Ανώτατης Εκπαίδευσης γίνεται με το σύστημα των πανελλαδικών εξετάσεων. Το κύριο χαρακτηριστικό αυτού του συστήματος είναι ότι βασίζεται, ως προς τα κριτήρια επιλογής των εισαγομένων τελειοφοίτων, σε βαθμολογικά δεδομένα προφορικής και γραπτής εξέτασης μαθημάτων της τελευταίας τάξης του Γενικού Λυκείου (ΓΛ), τα οποία είναι αποδεσμευμένα από τα αντίστοιχα που λαμβάνονται υπόψη για την αποφοίτηση και την απόκτηση του «Απολυτηρίου» του ΓΛ. Για το λόγο αυτό, στον απόφοιτο ΓΛ, εκτός από το «Απολυτήριο» χορηγείται και σχετική «Βεβαίωση», η οποία είναι το αποδεικτικό στοιχείο για τη δυνατότητα πρόσβασης του κατόχου της στην Ανώτατη Εκπαίδευση.

Τα μαθήματα στη Γ΄ Τάξη του ΓΛ διακρίνονται σε μαθήματα Γενικής Παιδείας, Κατεύθυνσης και Επιλογής. Τα μαθήματα της τελευταίας τάξης διακρίνονται περαιτέρω, ανάλογα με τον τρόπο εξέτασής τους, σε μαθήματα που εξετάζονται γραπτά σε επίπεδο σχολικής μονάδας και σε μαθήματα που εξετάζονται γραπτά σε εθνικό επίπεδο.

Όλα τα μαθήματα που εξετάζονται γραπτά, είτε σε επίπεδο σχολικής μονάδας είτε σε εθνικό επίπεδο, είναι ισοδύναμα και μετέχουν ισότιμα στη διαμόρφωση του Γενικού Μέσου Όρου του «Απολυτηρίου». Ωστόσο, για την πρόσβαση στην Ανώτατη Εκπαίδευση λαμβάνονται υπόψη μόνο τα μαθήματα που εξετάζονται γραπτά σε εθνικό επίπεδο.

Μετά τη γνωστοποίηση της τελικής τους βαθμολογίας, οι κάτοχοι της «Βεβαίωσης» μπορούν να υποβάλουν «Αίτηση-Μηχανογραφικό Δελτίο», όπου δηλώνουν κατά σειρά προτεραιότητας τις προτιμήσεις τους για τα πανεπιστημιακά τμήματα όπου επιθυμούν να εισαχθούν και τα οποία μπορεί να ανήκουν σε δύο, κατά ανώτατο όριο, «επιστημονικά πεδία» (σχετικά με τα «επιστημονικά πεδία» όπου κατατάσσονται τα Τμήματα Ανώτατης Εκπαίδευσης βλ. υποενότητα 6.10.). Προϋπόθεση συμμετοχής των υποψηφίων στη διαδικασία επιλογής για εισαγωγή στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση ορίζεται η επίτευξη από τους υποψήφιους Γενικού Βαθμού Πρόσβασης τουλάχιστον ίσου με το μισό του μέγιστου δυνατού ή η συγκέντρωση συνόλου μορίων ίσου με το μισό του μέγιστου δυνατού αριθμού μορίων για κάθε Σχολή ή Τμήμα. Η επιτυχία των υποψηφίων

και η εισαγωγή τους σε ένα Τμήμα Ανώτατης Εκπαίδευσης είναι αποτέλεσμα συνδυασμού: α) της βαθμολογίας που συγκέντρωσαν, β) της σειράς προτίμησης με την οποία δήλωσαν τα διάφορα Τμήματα και γ) του αριθμού των διαθέσιμων θέσεων σε κάθε Τμήμα.

Για την εισαγωγή σε ορισμένες Σχολές και Τμήματα των οποίων το γνωστικό αντικείμενο προϋποθέτει εξειδικευμένες γνώσεις ή δεξιότητες, απαιτούνται είτε ειδικές εισαγωγικές εξετάσεις σε ένα ή περισσότερα ειδικά μαθήματα (π.χ. για τα τμήματα Αρχιτεκτόνων, Φωτογραφίας, Μουσικών Σπουδών, Μετάφρασης και Διερμηνείας, Αγγλικής, Γαλλικής κ.ο.κ. Φιλολογίας) είτε προκαταρκτικές (υγειονομικές, αθλητικές, ψυχοτεχνικές) εξετάσεις (π.χ. για τις Στρατιωτικές Σχολές και τις σχολές Αστυνομικής Ακαδημίας) είτε αθλητικές δοκιμασίες (για τα Τμήματα Επιστήμης Φυσικής Αγωγής και Αθλητισμού).

Οι υποψήφιοι έχουν επίσης πρόσβαση στα προγράμματα σπουδών των Ανωτάτων Εκκλησιαστικών Ακαδημιών σύμφωνα με τις προϋποθέσεις και τους όρους του συστήματος εισαγωγής στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση, εφόσον είναι Χριστιανοί Ορθόδοξοι, ειδικά δε για τα Προγράμματα Ιερατικών Σπουδών γίνονται δεκτοί μόνο άρρενες υποψήφιοι. Από το ακαδημαϊκό έτος 2009-2010 πρόσβαση στην Ανώτατη Πανεπιστημιακή Εκπαίδευση έχουν και οι απόφοιτοι των Επαγγελματικών Λυκείων (ΕΠΑΛ) οι οποίοι έχουν επιλέξει την ομάδα Β' των μαθημάτων. Αυτοί οι υποψήφιοι εξετάζονται σε 4 ή 5 μαθήματα με την ίδια διαδικασία με το Γενικό Λύκειο (ΓΛ) και σε 2 μαθήματα ειδικότητας ΕΠΑΛ διεκδικώντας το ίδιο ποσοστό θέσεων με τους υποψήφιους του ΓΛ σε όλα τα τμήματα της Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης.

Ο αριθμός των εισακτέων για κάθε Τμήμα της Ανώτατης Εκπαίδευσης υπάγεται στην αρχή του «*numerus clausus*» και καθορίζεται κάθε χρόνο από το Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων (ΥΠΕΠΘ).

Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων (ΥΠΕΠΘ)

N.2525/1997:Ενιαίο Λύκειο, πρόσβαση των αποφοίτων του στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου και άλλες διατάξεις

N.2909/2001:Ρυθμίσεις θεμάτων εισαγωγής στην τριτοβάθμια εκπαίδευση και άλλες διατάξεις

N.2986/2002: Οργάνωση των περιφερειακών υπηρεσιών της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, αξιολόγησής του εκπαιδευτικού έργου και των εκπαιδευτικών, επιμόρφωση των εκπαιδευτικών και άλλες διατάξεις

N.3255/2004:Ρύθμιση θεμάτων όλων των εκπαιδευτικών βαθμίδων

N.1351/1983: Εισαγωγή των σπουδαστών στην τριτοβάθμια εκπαίδευση και άλλες διατάξεις

N.3027/2002: Ρύθμιση θεμάτων οργανισμού σχολικών κτιρίων, ανώτατης εκπαίδευσης και άλλες διατάξεις

N.3149/2003: Εθνική Βιβλιοθήκη της Ελλάδος, δημόσιες Βιβλιοθήκες και άλλες διατάξεις

N.3404/2005: Ρύθμιση θεμάτων του Πανεπιστημιακού και Τεχνολογικού τομέα της Ανώτατης Εκπαίδευσης και λοιπές διατάξεις

N.3475/2006:Οργάνωση και λειτουργία της δευτεροβάθμιας επαγγελματικής εκπαίδευσης και άλλες διατάξεις

Π.Δ. 60/2006: Αξιολόγηση μαθητών του Ενιαίου Λυκείου

6.6.3. Επιλογή Υποψηφίων Ειδικών Κατηγοριών στην Ανώτατη Εκπαίδευση

Καθ' υπέρβαση του καθορισμένου αριθμού εισακτέων, εισάγονται σε ορισμένο αριθμό για κάθε Τμήμα ή Σχολή Πανεπιστημίου ή Τεχνολογικού Εκπαιδευτικού Ιδρύματός (ΤΕΙ) και κατόπιν ειδικών εξετάσεων, υποψήφιοι που ανήκουν στις παρακάτω ειδικές κατηγορίες:

- Τέκνα Ελλήνων του εξωτερικού
- Τέκνα Ελλήνων υπαλλήλων αποσπασμένων στο εξωτερικό
- Έλληνες απόφοιτοι ξένων Λυκείων
- Αλλογενείς-αλλοδαποί και κοινοτικοί αλλοδαποί
- Αλλογενείς – αλλοδαποί και κοινοτικοί αλλοδαποί υπότροφοι
- Ομογενείς υπότροφοι
- Μουσουλμάνοι Θράκης
- Διακριθέντες στη Βαλκανική ή Διεθνή Ολυμπιάδα Μαθηματικών, Πληροφορικής, Φυσικής ή Χημείας
- Πάσχοντες από σοβαρές ασθένειες («ειδική κατηγορία ασθενών»)

Όσοι εμπίπτουν στην «Ειδική Κατηγορία Ασθενών» εγγράφονται απ'ευθείας σε Σχολή ή Τμήμα Πανεπιστημίου ή ΤΕΙ, πέρα από τον αριθμό των εισακτέων και μέχρι τη συμπλήρωση των θέσεων που αντιστοιχούν σε ποσοστό 3% του αριθμού εισακτέων. Αν σε μια Σχολή ο αριθμός των αιτήσεων είναι μεγαλύτερος του αριθμού των θέσεων, η επιλογή γίνεται με βάση το βαθμό του «απολυτηρίου», ανεξάρτητα από το αν για την απόκτησή του οι μαθητές αυτοί εξετάστηκαν στα αντίστοιχα μαθήματα σε εθνικό επίπεδο ή σε επίπεδο σχολικής μονάδας.

Εκτός από τις παραπάνω κατηγορίες, μπορούν να εισαχθούν σε Τμήματα της Ανώτατης Εκπαίδευσης (κατόπιν ειδικών κατατακτήριων εξετάσεων και σε ένα ορισμένο ποσοστό) πτυχιούχοι άλλων Τμημάτων της ίδιας Σχολής ή άλλων Σχολών, οι οποίοι –ανάλογα με την επιστημονική συνάφεια των δύο χορηγούμενων πτυχίων— είναι δυνατόν να απαλλάσσονται από την παρακολούθηση και εξέταση σε έναν ορισμένο αριθμό υποχρεωτικών μαθημάτων στο Τμήμα υποδοχής.

Ας σημειωθεί, τέλος, ότι τα προσφερόμενα μαθήματα στα Ιδρύματα της Ανώτατης Εκπαίδευσης μπορούν να τα παρακολουθήσουν φοιτητές και άλλων Τμημάτων αλλά και ελεύθεροι ακροατές που δεν έχουν την ιδιότητα του φοιτητή. Οι ενδιαφερόμενοι εγγράφονται στη Γραμματεία, λαμβάνουν ταυτότητα ακροατή και βεβαίωση εγγραφής, χωρίς να συμμετέχουν στις εξετάσεις και χωρίς να λαμβάνουν πτυχίο.

[Ν.2909/2001:Ρυθμίσεις θεμάτων εισαγωγής στην τριτοβάθμια εκπαίδευση και άλλες διατάξεις](#)

6.6.4. Μετεγγραφές Φοιτητών της Ανώτατης Εκπαίδευσης

Μέσα στο πλαίσιο του γενικού συστήματος εισαγωγής στην Ανώτατη Εκπαίδευση, ένας φοιτητής ο οποίος εισήχθη σε Πανεπιστημιακό Ίδρυμα ή σε Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα (ΤΕΙ) του εσωτερικού δεν έχει τη δυνατότητα να ζητήσει μετεγγραφή σε άλλο αντίστοιχο τμήμα του Πανεπιστημίου ή τμήμα του Τεχνολογικού Εκπαιδευτικού Ίδρυματος του εσωτερικού. Εξαιρούνται ορισμένες κατηγορίες φοιτητών όπως προβλέπονται στο Νόμο 3282/2004 και στο Νόμο 3404/2005, άρθρο14.

[Ν.3282/2004:Μετεγγραφές φοιτητών και σπουδαστών εσωτερικού και άλλες διατάξεις](#)

[Ν.3404/2005: Ρύθμιση θεμάτων του Πανεπιστημιακού και Τεχνολογικού τομέα της Ανώτατης Εκπαίδευσης και λοιπές διατάξεις](#)

6.6.5. Προϋποθέσεις Εισαγωγής σε Προγράμματα Μεταπτυχιακών Σπουδών

Σε ό,τι αφορά τις μεταπτυχιακές σπουδές α΄ κύκλου, που οδηγούν στη χορήγηση Μεταπτυχιακού Διπλώματος Ειδίκευσης (ΜΔΕ), η επιλογή μεταπτυχιακών φοιτητών γίνεται ύστερα από δημόσια πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος, στην οποία αναφέρεται ο αριθμός των εισαγομένων μεταπτυχιακών φοιτητών και οι κατηγορίες των πτυχιούχων Πανεπιστημίων ή Τεχνολογικών Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων (ΤΕΙ) που γίνονται δεκτοί στο συγκεκριμένο Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών (ΠΜΣ).

Η διαδικασία και τα συνεκτιμώμενα κριτήρια επιλογής καθορίζονται από την Γενική Συνέλευση και περιλαμβάνονται στον Κανονισμό Μεταπτυχιακών Σπουδών .

Στα ΠΜΣ γίνονται δεκτοί Έλληνες ή αλλοδαποί απόφοιτοι ελληνικών Πανεπιστημίων και ΤΕΙ ή αναγνωρισμένων ομότιμων ιδρυμάτων της αλλοδαπής, υπό προϋποθέσεις οι οποίες καθορίζονται στον ΚΜΣ κάθε ΠΜΣ.

Για την εγγραφή στο β' κύκλο μεταπτυχιακών σπουδών, που οδηγεί στη χορήγηση Διδακτορικού Διπλώματος (ΔΔ), προαπαιτούμενο αποτελεί η επιτυχής περάτωση του α' κύκλου. Στην περίπτωση μη ύπαρξης οργανωμένου ΠΜΣ, η εκπόνηση διδακτορικής διατριβής δεν προϋποθέτει τη λήψη μεταπτυχιακού διπλώματος ειδίκευσης. Σε κάθε περίπτωση ο υποψήφιος φοιτητής υποβάλλει σχετική αίτηση στην Επιτροπή του ΠΜΣ, καταθέτοντας συγχρόνως πλήρες βιογραφικό-εργογραφικό σημείωμα και αντίγραφο του μεταπτυχιακού του τίτλου, εφόσον αυτό αποτελεί προαπαιτούμενο. Η επιτροπή εξετάζει την αίτηση συνεκτιμώντας και άλλα κριτήρια (βαθμό μεταπτυχιακού τίτλου, δημοσιεύσεις, ερευνητικό έργο, ξένες γλώσσες κ.ά.) και στη συνέχεια εισηγείται θετικά ή αρνητικά στην αρμόδια να αποφασίσει Γενική Συνέλευση Ειδικής Σύνοψης (Γ.Σ.Ε.Σ.) του Τμήματος. Για την εισαγωγή κατόχων μεταπτυχιακών τίτλων της αλλοδαπής, απαραίτητη προϋπόθεση είναι και η αναγνώριση του τίτλου από την αρμόδια αρχή.

[N.2083/1992: Εκσυγχρονισμός της Ανώτατης Εκπαίδευσης](#)

6.7. Έξοδα Εγγραφής και/ή Φοίτησης

Σύμφωνα με το Σύνταγμα της Ελλάδας, η Ανώτατη Εκπαίδευση είναι δημόσια, παρέχεται αποκλειστικά από το κράτος και είναι δωρεάν. Ως εκ τούτου, η είσοδος και η εγγραφή σε όλα τα Ιδρύματα της Ανώτατης Εκπαίδευσης (Πανεπιστήμια και Τεχνολογικά Εκπαιδευτικά Ιδρύματα), όπως επίσης και η παρακολούθηση των αντίστοιχων σπουδών είναι δωρεάν για τους φοιτητές.

Με πρόταση της Γενικής Συνέλευσης Ειδικής Σύνοψης ενός Τμήματος και απόφαση της Συγκλήτου του Πανεπιστημίου μπορεί να καθορίζονται διδάκτρα για τους μεταπτυχιακούς φοιτητές συγκεκριμένου Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών

Δίδακτρα πληρώνουν οι φοιτητές του Ελληνικού Ανοικτού Πανεπιστημίου.

Οι φοιτητές του Διεθνούς Πανεπιστημίου της Ελλάδος συμμετέχουν οικονομικά στην κάλυψη των δαπανών λειτουργίας των Προπτυχιακών και Μεταπτυχιακών προγραμμάτων σπουδών. Το ύψος της συμμετοχής αυτής καθορίζεται με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων μετά από γνώμη της Συγκλήτου.

[Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο \(ΕΑΠ\)](#)

[Διεθνές Πανεπιστήμιο](#)

6.8. Οικονομική Υποστήριξη των Φοιτητών

Σε όλους τους φοιτητές της Ανώτατης Εκπαίδευσης παρέχονται δωρεάν τα πανεπιστημιακά βιβλία και συγγράμματα.

Σε αρκετούς φοιτητές, ανάλογα με το οικογενειακό και προσωπικό τους εισόδημα, καλύπτονται τα έξοδα σίτισης και στέγασής τους, ενώ σε προπτυχιακούς φοιτητές που διαμένουν σε άλλη πόλη από αυτή της μόνιμης διαμονής τους, μπορεί να χορηγηθεί στεγαστικό επίδομα. Ειδικότερα, βάσει του νέου νόμου πλαισίου του 2007 για την Ανώτατη Εκπαίδευση, προβλέπεται η χορήγηση ανταποδοτικών υποτροφιών σε προπτυχιακούς και μεταπτυχιακούς φοιτητές, με υποχρέωση, εκ μέρους των φοιτητών ή σπουδαστών, να προσφέρουν εργασία με μερική απασχόληση, μέχρι σαράντα (40) ώρες μηνιαίως σε υπηρεσίες του Πανεπιστημίου ή του ΤΕΙ. Επιπλέον, βάσει των ίδιων διατάξεων του εν λόγω νόμου, φοιτητές ή σπουδαστές που αντιμετωπίζουν οικονομικά προβλήματα έχουν το δικαίωμα να λαμβάνουν άτοκα εκπαιδευτικά δάνεια από πιστωτικά ιδρύματα της χώρας που επιθυμούν, εφόσον έχουν εξεταστεί με επιτυχία σε όλα τα υποχρεωτικά μαθήματα του προηγούμενου εξαμήνου από το εξάμηνο στο οποίο φοιτούν και δεν έχουν

υπεβεί τον ανώτατο χρόνο σπουδών. Όλοι οι φοιτητές, προπτυχιακοί και μεταπτυχιακοί, δικαιούνται επίσης δωρεάν υγειονομικής περίθαλψης μέχρι το πέρας των σπουδών τους.

Επιπρόσθετα, σε όλους τους φοιτητές, προπτυχιακούς και μεταπτυχιακούς, χορηγούνται ειδικές φοιτητικές ταυτότητες για μειωμένες τιμές σε όλα τα δημόσια μέσα μεταφοράς, καθώς και σε μουσεία, θέατρα, αίθουσες τέχνης και ειδικές καλλιτεχνικές εκδηλώσεις, όπως επίσης χορηγούνται κατά περίπτωση φοιτητικά δάνεια κυρίως σε μεταπτυχιακούς φοιτητές.

Σε προπτυχιακούς φοιτητές που αρίστευσαν στα Πανεπιστήμια και στα Τεχνολογικά Εκπαιδευτικά Ιδρύματα, καθώς και σε όσους επιθυμούν να ακολουθήσουν μεταπτυχιακές σπουδές στην Ελλάδα και το εξωτερικό και έχουν επιτύχει σε ειδικές εξετάσεις που διεξάγονται γι' αυτό το σκοπό, χορηγούνται υποτροφίες από το Ίδρυμα Κρατικών Υποτροφιών (ΙΚΥ), το οποίο χορηγεί επίσης, επιλεκτικά, υποτροφίες και για την εκπόνηση μεταδιδακτορικής έρευνας (βλ. αναλυτικά στοιχεία σχετικά με όλους τους τύπους υποτροφιών του ΙΚΥ στην Ενότητα 11.6.1.2.). Παράλληλα, ένας ορισμένος αριθμός υποτροφιών, παροχών και οικονομικών ενισχύσεων προσφέρονται σε σπουδαστές και ιδρύματα όλων των εκπαιδευτικών βαθμίδων, μέσω διαφόρων κληροδοτημάτων και δωρεών από ιδιώτες και Νομικά Πρόσωπα Ιδιωτικού Δικαίου (ΝΠΙΔ).

Παράλληλα, στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος για την Εκπαίδευση και την Αρχική Επαγγελματική Κατάρτιση (ΕΠΕΑΕΚ-II), χρηματοδοτείται επιλεκτικά η μεταδιδακτορική έρευνα και γενικότερα η εκπόνηση ερευνητικού έργου από Πανεπιστήμια και ΤΕΙ σε τομείς προτεραιότητας της χώρας (Προγράμματα «Ηράκλειτος» και «Πυθαγόρας» για τα Πανεπιστήμια, Πρόγραμμα «Αρχιμήδης» για τα ΤΕΙ).

Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων (ΥΠΕΠΘ)

6.9. Οργάνωση του Ακαδημαϊκού Έτους

Το ακαδημαϊκό έτος στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση αρχίζει την 1^η Σεπτεμβρίου κάθε έτους και λήγει την 31^η Αυγούστου του επόμενου έτους. Συμβουλευτείτε τις αντίστοιχες ενότητες για περισσότερες πληροφορίες ανά Τομέα.

6.9.1. Οργάνωση του Ακαδημαϊκού Έτους στην Ανώτατη Τεχνολογική Εκπαίδευση

Στην Ανώτατη Τεχνολογική Εκπαίδευση το ακαδημαϊκό έτος αρχίζει την 1^η Σεπτεμβρίου κάθε χρόνου και λήγει την 31^η Αυγούστου του επομένου έτους.

Το εκπαιδευτικό έργο κάθε ακαδημαϊκού έτους διαρθρώνεται χρονικά σε δύο (2) εξάμηνα. Το πρώτο εξάμηνο αρχίζει κανονικά το δεύτερο δεκαπενθήμερο του Σεπτεμβρίου και το δεύτερο εξάμηνο λήγει κανονικά το δεύτερο δεκαπενθήμερο του Ιουνίου. Κάθε εξάμηνο σπουδών στα Τμήματα Τεχνολογικών Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων (ΤΕΙ) και στην Ανώτατη Σχολή Παιδαγωγικής και Τεχνολογικής Εκπαίδευσης (ΑΣΠΑΙΤΕ) περιλαμβάνει, κανονικά, δεκαπέντε (15) πλήρεις εβδομάδες διδασκαλίας και δύο (2) εβδομάδες εξετάσεων.

Κατά τη διάρκεια του έτους υπάρχουν διακοπές –των εορτών των Χριστουγέννων και του Πάσχα— διάρκειας τεσσάρων (4) εβδομάδων συνολικά.

Σε κάθε εξαμηνιαίο μάθημα αντιστοιχεί ένας αριθμός ακαδημαϊκών διδακτικών μονάδων (δ.μ.) που εξαρτάται από το φόρτο εργασίας που αναλογεί στο κάθε μάθημα. Το σύνολο των δ.μ. των μαθημάτων κάθε εξαμήνου είναι 30, σύμφωνα με το ευρωπαϊκό σύστημα μεταφοράς διδακτικών μονάδων (ECTS), ενώ ο φόρτος εργασίας είναι περίπου 50 ώρες την εβδομάδα. Στο τελευταίο εξάμηνο σπουδών, το οποίο περιλαμβάνει την εκπόνηση της πτυχιακής εργασίας και την παράλληλη πραγματοποίηση της εποπτευόμενης και αξιολογούμενης πρακτικής άσκησης στο επάγγελμα, αντιστοιχούν συνολικά επίσης 30 δ.μ., εκ των οποίων 10-

20 δ.μ. χαρακτηρίζουν την πτυχιακή εργασία. Ο φόρτος εργασίας σε κάθε εξάμηνο σπουδών είναι 750 ώρες, δηλαδή σε ετήσια βάση 1500 ώρες.

Οι σπουδές που οδηγούν σε βασικό πτυχίο στα Τεχνολογικά Εκπαιδευτικά Ιδρύματα (ΤΕΙ) διαρκούν τέσσερα (4) χρόνια.

6.9.2. Οργάνωση του Ακαδημαϊκού Έτους στην Ανώτατη Πανεπιστημιακή Εκπαίδευση

Στην Ανώτατη Πανεπιστημιακή Εκπαίδευση το ακαδημαϊκό έτος αρχίζει την 1^η Σεπτεμβρίου κάθε χρόνου και λήγει την 31^η Αυγούστου του επομένου έτους.

Το εκπαιδευτικό έργο κάθε ακαδημαϊκού έτους διαρθρώνεται χρονικά σε δύο (2) εξάμηνα. Κάθε εξάμηνο περιλαμβάνει, κανονικά, δεκατριείς (13) πλήρεις εβδομάδες για διδασκαλία και δύο (2) εβδομάδες για εξετάσεις. Το πρώτο εξάμηνο αρχίζει κανονικά το δεύτερο δεκαπενθήμερο του Σεπτεμβρίου και το δεύτερο εξάμηνο λήγει κανονικά το δεύτερο δεκαπενθήμερο του Ιουνίου.

Κατά τη διάρκεια του έτους υπάρχουν διακοπές –των εορτών των Χριστουγέννων και του Πάσχα— διάρκειας τεσσάρων (4) εβδομάδων συνολικά.

Κάθε εξαμηνιαίο μάθημα περιλαμβάνει έναν αριθμό διδακτικών μονάδων (δ.μ.), ένας ελάχιστος αριθμός εκ των οποίων απαιτείται για τη λήψη του πτυχίου και καθορίζεται στο Πρόγραμμα Σπουδών του κάθε Τμήματος. Τα μαθήματα είναι συνήθως 3ωρα (αλλά μπορεί να είναι και 5ωρα, 4ωρα, 2ωρα), ενώ εάν διδάσκεται ένα μάθημα από άλλο Τμήμα, το οποίο χρησιμοποιεί άλλο σύστημα διδακτικών μονάδων, είναι δυνατόν τότε ο αριθμός των διδακτικών ωρών να στρογγυλοποιείται προς τον πλησιέστερο αριθμό δ.μ. του Τμήματος υποδοχής.

Στο Πρόγραμμα Σπουδών κάθε Τμήματος Πανεπιστημίου περιλαμβάνονται, εκτός από τους τίτλους των μαθημάτων και το περιεχόμενό τους, οι εβδομαδιαίες ώρες που προορίζονται για τη διδασκαλία του καθενός. Το Πρόγραμμα Σπουδών προσαρμόζεται στο συγκεκριμένο αριθμό εξαμήνων που απαιτούνται για τη λήψη του πτυχίου, αριθμός ο οποίος καθορίζεται με Προεδρικό Διάταγμα που εκδίδεται μετά από γνώμη του Εθνικού Συμβουλίου Παιδείας (ΕΣΥΠ) και των αντιστοίχων Σχολών.

Οι σπουδές που οδηγούν σε βασικό πτυχίο στα ελληνικά Πανεπιστήμια διαρκούν τουλάχιστον τέσσερα (4) χρόνια για τα περισσότερα επιστημονικά αντικείμενα, ενώ διαρκούν πέντε (5) χρόνια στο Πολυτεχνείο, σε έναν αριθμό άλλων εφαρμοσμένων επιστημών (Γεωπονική, Δασολογία, Οδοντιατρική, Κτηνιατρική, Φαρμακευτική) και σε ορισμένα Τμήματα Τεχνών (μουσικές σπουδές, εικαστικές τέχνες) και έξι (6) χρόνια στην Ιατρική Σχολή.

6.9.3. Οργάνωση Ακαδημαϊκού Έτους στα Προγράμματα Μεταπτυχιακών Σπουδών

Στην περίπτωση των Προγραμμάτων Μεταπτυχιακών Σπουδών α΄ κύκλου, που οδηγούν στη χορήγηση Μεταπτυχιακού Διπλώματος Ειδίκευσης (ΜΔΕ), το ακαδημαϊκό έτος αρχίζει την 1^η Σεπτεμβρίου κάθε χρόνου και λήγει την 31^η Αυγούστου του επομένου.

Το εκπαιδευτικό έργο κάθε ακαδημαϊκού έτους διαρθρώνεται χρονικά σε δύο (2) εξάμηνα. Το πρώτο εξάμηνο αρχίζει κανονικά το δεύτερο δεκαπενθήμερο του Σεπτεμβρίου και το δεύτερο εξάμηνο λήγει κανονικά το δεύτερο δεκαπενθήμερο του Ιουνίου.

Κατά τη διάρκεια του έτους υπάρχουν διακοπές –των εορτών των Χριστουγέννων και του Πάσχα— διάρκειας τεσσάρων (4) εβδομάδων συνολικά.

Βάσει νόμου του 1995, η χρονική διάρκεια ενός ΠΜΣ (α΄ κύκλου) δεν μπορεί να είναι μικρότερη από ένα (1) πλήρες ημερολογιακό έτος, ενώ μέρος του χρόνου αυτού, που δεν μπορεί να είναι μικρότερος των τριών μηνών, διατίθεται για την συγγραφή της πτυχιακής εργασίας.

Στον Κανονισμό Μεταπτυχιακών Σπουδών κάθε ΠΜΣ, εκτός από τα μαθήματα που διδάσκονται, καθορίζεται και ο αριθμός των ωρών που προβλέπονται για κάθε μάθημα.

Σε ό,τι αφορά τη συνολική διάρκεια εκπόνησης διατριβής για τη λήψη Διδακτορικού Διπλώματος (ΠΜΣ β΄ κύκλου), αυτή διαφοροποιείται ανάλογα με το γνωστικό πεδίο και, σε κάθε περίπτωση, δεν μπορεί να είναι μικρότερη από τρία (3) πλήρη ημερολογιακά έτη.

6.10. Κλάδοι Σπουδών, Εξειδίκευση

Σύμφωνα με το σύστημα που καθιερώνει ο Ν.2525/1997, όπως τροποποιήθηκε, συμπληρώθηκε και ισχύει σήμερα, οι Σχολές και τα Τμήματα των Πανεπιστημίων, των Τεχνολογικών Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων (ΤΕΙ) (αλλά και του Πανεπιστημίου της Κύπρου, της Αστυνομικής Ακαδημίας καθώς και οι Στρατιωτικές και λοιπές σχολές που υπάγονται στο σύστημα), έχουν ταξινομηθεί, ανάλογα με το γνωστικό αντικείμενό τους, σε πέντε (5) επιστημονικά πεδία:

- ΠΕΔΙΟ 1: Ανθρωπιστικές, Νομικές και Κοινωνικές Επιστήμες, όπου περιλαμβάνονται οι θεωρητικές σχολές, όπως φιλολογικές, νομικές, κοινωνιολογικές, οι σχολές τεχνών κτλ. (διάρκεια σπουδών 4 ή 5 χρόνια).
- ΠΕΔΙΟ 2: Θετικές Επιστήμες, όπου περιλαμβάνονται σχολές μαθηματικών, φυσικής, χημείας κτλ. (διάρκεια σπουδών 4 χρόνια).
- ΠΕΔΙΟ 3: Επιστήμες Υγείας, όπου περιλαμβάνονται οι ιατρικές, οδοντιατρικές, φαρμακευτικές κτλ. σχολές (διάρκεια σπουδών 4, 5 ή 6 χρόνια).
- ΠΕΔΙΟ 4: Τεχνολογικές Επιστήμες, όπου περιλαμβάνονται οι αρχιτεκτονικές, πολυτεχνικές κτλ. σχολές (διάρκεια σπουδών 4 ή 5 χρόνια).
- ΠΕΔΙΟ 5: Επιστήμες Οικονομίας και Διοίκησης, όπου περιλαμβάνονται οι οικονομικές, χρηματοοικονομικές κτλ. σχολές (διάρκεια σπουδών 4 χρόνια).

Το Πρόγραμμα Σπουδών κάθε Τμήματος (Πανεπιστημίου, Τεχνολογικού Εκπαιδευτικού Ιδρύματος, Ανώτατης Σχολής Παιδαγωγικής και Τεχνολογικής Εκπαίδευσης) αντιστοιχεί σε ένα γνωστικό αντικείμενο επιστήμης ή/και επαγγέλματος και οδηγεί σε ενιαίο πτυχίο. Είναι όμως δυνατό, μετά από πρόταση της Γενικής Συνέλευσης ενός Τμήματος, να καθορίζονται Κατευθύνσεις ή Ειδικεύσεις του ενιαίου πτυχίου που χορηγεί το συγκεκριμένο Τμήμα.

Σε ό,τι αφορά στο Πρόγραμμα, τους Κλάδους και τις Εξειδικεύσεις των Σπουδών στις Ανώτερες Σχολές, αυτές διέπονται από τα νομοθετικά πλαίσια των Υπουργείων τα οποία τις εποπτεύουν (βλ. Υποενότητα).

Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο (ΕΑΠ)

N.2013/1992: Αποδοχή τροποποιήσεων του κεφαλαίου 1 του Παραρτήματος της Διεθνούς Σύμβασης "Περί ασφάλειας της ανθρώπινης ζωής εν θαλάσση, 1974" και άλλες σχετικές διατάξεις

N.2525/1997:Ενιαίο Λύκειο, πρόσβαση των αποφοίτων του στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου και άλλες διατάξεις

6.11. Πρόγραμμα Σπουδών

Τα προγράμματα σπουδών στην Ανώτατη Εκπαίδευση καταρτίζονται από τα ιδρύματα και εγκρίνονται από το ΥΠΕΠΘ. Συμβουλευτείτε τις αντίστοιχες υποενότητες που ακολουθούν για περισσότερες πληροφορίες ανά Τομέα.

Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων (ΥΠΕΠΘ)

6.11.1. Πρόγραμμα Σπουδών στην Ανώτατη Τεχνολογική Εκπαίδευση

Με απόφαση του Υπουργού Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων που εκδίδεται ύστερα από γνώμη του Εθνικού Συμβουλίου Παιδείας (Ε.Σ.Υ.Π.), καθορίζονται ενιαία για όλα τα Τεχνολογικά Εκπαιδευτικά Ιδρύματα (Τ.Ε.Ι.) οι γενικοί κανόνες σχετικά με τη σύνταξη των προγραμμάτων σπουδών, τις διδακτικές μονάδες, το ποσοστό μαθημάτων επιλογής, το συνολικό αριθμό μαθημάτων για λήψη πτυχίου και κάθε άλλο σχετικό θέμα.

Βάσει των ανωτέρω, η Γενική Συνέλευση κάθε Τμήματος των Τ.Ε.Ι. καταρτίζει – μετά από εισήγηση επιτροπής – το Πρόγραμμα Σπουδών το οποίο εγκρίνεται από το Συμβούλιο του Τ.Ε.Ι. με κριτήριο τη συμβατότητά του με το περιεχόμενο σπουδών του Τμήματος.

Το Πρόγραμμα Σπουδών περιλαμβάνει τους τίτλους των μαθημάτων, το περιεχόμενό τους, τις εβδομαδιαίες ώρες και τις μορφές διδασκαλίας του (θεωρία, εργαστήριο, πρακτικές ασκήσεις, σεμινάρια κ.ά.). Επίσης καθορίζει και τη χρονική αλληλουχία ή αλληλεξάρτηση των μαθημάτων, εφόσον αυτά έχουν χαρακτηριστεί ως προαπαιτούμενα άλλων, εξαρτημένων μαθημάτων.

Τα μαθήματα που προσφέρονται για διδασκαλία στα Τμήματα ΤΕΙ / ΑΣΠΑΙΤΕ χαρακτηρίζονται ως υποχρεωτικά ή κατ' επιλογήν υποχρεωτικά ή προαιρετικά. Μαζί με την αίτηση εγγραφής ή ανανέωσης εγγραφής που υποβάλλει στην αρχή κάθε εξαμήνου, ο σπουδαστής καταθέτει και «δήλωση» που περιέχει το ατομικό του πρόγραμμα σπουδών, στο οποίο πρέπει να τηρείται η καθορισθείσα από το Τμήμα σχέση προαπαιτούμενων/εξαρτημένων μαθημάτων. Με εξαίρεση τη δέσμευση αυτή, ο σπουδαστής καταρτίζει ελεύθερα το ατομικό του πρόγραμμα σπουδών, δεδομένου ότι η κατανομή των μαθημάτων σε εξάμηνο σπουδών, σύμφωνα με το Πρόγραμμα Σπουδών του Τμήματος είναι ενδεικτική και όχι υποχρεωτική για το σπουδαστή.

Παράλληλα, στα ΤΕΙ έχουν αναπτυχθεί διάφορα ερευνητικά προγράμματα ως αποτέλεσμα του πολύπλευρου ρόλου των Ιδρυμάτων και της συνεργασίας τους με άλλα ΤΕΙ, Σχολές, Τμήματα και Ερευνητικά Κέντρα.

Σε κάθε Τμήμα των Τεχνολογικών Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων διδάσκονται μία ή περισσότερες γλώσσες, δίνοντας έτσι τη δυνατότητα στους σπουδαστές κατά τη διάρκεια της φοίτησής τους να αποκτήσουν τη γνώση ξένης γλώσσας.

6.11.2. Πρόγραμμα Σπουδών στην Ανώτατη Πανεπιστημιακή Εκπαίδευση

Στα Ιδρύματα του Πανεπιστημιακού Τομέα της Ανώτατης Εκπαίδευσης, βασική λειτουργική ακαδημαϊκή μονάδα είναι το Τμήμα που αντιστοιχεί στο γνωστικό αντικείμενο μιας επιστήμης.

Σύμφωνα με όσα προβλέπονται από τις διατάξεις του Ν. 2083/1992, μεταξύ των αρμοδιοτήτων του Τμήματος περιλαμβάνονται και ο καθορισμός της γενικής εκπαιδευτικής και ερευνητικής πολιτικής του Τμήματος, ο προγραμματισμός και η στρατηγική της πορείας και της ανάπτυξής του, η κατάρτιση και η αναθεώρηση του Προγράμματος Σπουδών και η διατύπωση γνώμης για κατευθύνσεις ή ειδικεύσεις του πτυχίου του Τμήματος (σχετικά με την ακαδημαϊκή δομή των Πανεπιστημίων, τη διοίκηση και τη διαχείρισή τους βλ. 2.6.4.3.).

Το Πρόγραμμα Σπουδών, που καταρτίζει η Γενική Συνέλευση του Τμήματος, προσαρμόζεται στο συγκεκριμένο αριθμό εξαμήνων που απαιτούνται για τη λήψη του πτυχίου, αριθμός ο οποίος καθορίζεται με Προεδρικό Διάταγμα που εκδίδεται στο εξής μετά από γνώμη του Εθνικού Συμβουλίου Παιδείας (ΕΣΥΠ, βλ. 6.2.) και των αντίστοιχων Σχολών.

Το Πρόγραμμα Σπουδών του Τμήματος περιέχει τους τίτλους των υποχρεωτικών μαθημάτων, το περιεχόμενό τους, τις εβδομαδιαίες ώρες διδασκαλίας τους, στις οποίες περιλαμβάνεται το κάθε μορφής επιτελούμενο διδακτικό έργο, τη χρονική αλληλουχία ή αλληλεξάρτηση των μαθημάτων, τον αριθμό των διδακτικών

μονάδων (δ.μ.) που αντιστοιχούν σε κάθε εξαμηνιαίο μάθημα, καθώς και τον ελάχιστο αριθμό απαιτούμενων δ.μ. για τη λήψη του πτυχίου. Στο Πρόγραμμα Σπουδών κάθε Τμήματος ή Σχολής ορίζονται επίσης τα υποχρεωτικά, τα υποχρεωτικά κατ'επιλογήν και τα προαιρετικά μαθήματα, όπως επίσης ορίζεται εάν υπάρχει υποχρεωτική για τους φοιτητές πρακτική άσκηση σε χώρους εργασίας υπό την εποπτεία του Τμήματος.

Στο Πρόγραμμα Σπουδών ενός Τμήματος είναι δυνατό να συμπεριλαμβάνονται και μαθήματα άλλων Τμημάτων, ενώ το ίδιο να παρέχει μαθήματα σε άλλα Τμήματα της ίδιας Σχολής (συνήθως με τη μορφή συνδιδασκαλίας). Οι εκάστοτε λεπτομέρειες ρυθμίζονται στο Πρόγραμμα Σπουδών του ακαδημαϊκού έτους και σε συνεννόηση με τα ενδιαφερόμενα Τμήματα. Το Πρόγραμμα Σπουδών μπορεί να τροποποιηθεί με απόφαση της Γενικής Συνέλευσης του Τμήματος.

Σε αρκετά πανεπιστημιακά Τμήματα και κατά πρώτο και κύριο λόγο στα Τμήματα Μετάφρασης-Διερμηνείας και στα Τμήματα Ξένων Γλωσσών και Λογοτεχνιών (Αγγλικής, Γαλλικής, Γερμανικής, Ιταλικής και Ισπανικής Γλώσσας και Λογοτεχνίας) η διδασκαλία πολλών μαθημάτων (και μάλιστα των υποχρεωτικών) γίνεται στην αντίστοιχη γλώσσα-στόχο της επιστημονικής περιοχής.

Παράλληλα, αρκετά Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα, στο πλαίσιο του εκπαιδευτικού και του ευρύτερου επιμορφωτικού έργου τους, παρέχουν στους φοιτητές τη δυνατότητα, κατά τη διάρκεια των σπουδών τους, να αποκτήσουν τη γνώση μίας ή περισσότερων γλωσσών, που είναι αναγκαία όργανα επιστημονικής ολοκλήρωσης, όπως επίσης προσφέρουν τη δυνατότητα εντατικών μαθημάτων γλωσσικής προετοιμασίας των φοιτητών για προ- και μεταπτυχιακές σπουδές στο εξωτερικό.

[N.2083/1992: Εκσυγχρονισμός της Ανώτατης Εκπαίδευσης](#)

6.11.3. Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών

Τα αναλυτικά Προγράμματα Σπουδών, τα μαθήματα που διδάσκονται, ο αριθμός των ωρών που προβλέπεται για κάθε μάθημα, ο χρόνος που απαιτείται για τη χορήγηση Μεταπτυχιακού Διπλώματος Ειδίκευσης (ΜΔΕ) κ.ά. καταρτίζονται από τη Γενική Συνέλευση Ειδικής Σύνοψης (ΓΣΕΣ) του Τμήματος και εγκρίνονται από τη Σύγκλητο του οικείου Ανώτατου Εκπαιδευτικού Ιδρύματος. Η τελική έγκριση λειτουργίας ενός Κανονισμού Μεταπτυχιακών Σπουδών γίνεται με απόφαση του Υπουργού Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων.

Τμήματα Τεχνολογικών Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων (ΤΕΙ) μπορούν, σύμφωνα με το Ν. 2916/2001, να συμπράττουν στη λειτουργία Προγραμμάτων Μεταπτυχιακών Σπουδών (ΠΜΣ) που διοργανώνονται σε Πανεπιστήμιο με τη συμμετοχή μελών Εκπαιδευτικού Προσωπικού (ΕΠ) των ΤΕΙ ή με τη διάθεση χώρων και εγκαταστάσεων ή και να συνδιοργανώνουν ΠΜΣ με Πανεπιστημιακά Τμήματα, εφόσον πληρούνται ορισμένα κριτήρια αξιολόγησής τους. Σε κάθε περίπτωση, οι τίτλοι σπουδών χορηγούνται από τα Πανεπιστήμια.

Ο πρόσφατος νόμος Ν.3685/2008 ('Θεσμικό πλαίσιο για τις μεταπτυχιακές σπουδές') προβλέπει τη δυνατότητα των ΤΕΙ να οργανώνουν – με ορισμένες προϋποθέσεις- Προγράμματα Μεταπτυχιακών Σπουδών για χορήγηση Μεταπτυχιακού Διπλώματος Ειδίκευσης.

Στην υλοποίηση ενός ΠΜΣ είναι δυνατόν να παίρνουν μέρος, εκτός από τα μέλη Διδακτικού Ερευνητικού Προσωπικού (ΔΕΠ) του Τμήματος και μετακληθέντες καθηγητές από άλλα πανεπιστημιακά και ερευνητικά ιδρύματα της Ελλάδας και του εξωτερικού.

Η υποχρέωση ή όχι των υποψηφίων διδασκόντων να παρακολουθήσουν ένα διδακτορικό κύκλο μαθημάτων, καθώς και η συνολική διάρκεια εκπόνησης της διατριβής ανάλογα με το γνωστικό πεδίο, καθορίζονται στον Κανονισμό Μεταπτυχιακών Σπουδών του ΠΜΣ με απόφαση της Γενικής Συνέλευσης Ειδικής Σύνοψης.

Σύμφωνα με νόμο του 2005, τα πανεπιστήμια της ημεδαπής μπορούν να συνεργάζονται με αναγνωρισμένα ομοταγή Ιδρύματα της αλλοδαπής για την οργάνωση και λειτουργία κοινών προγραμμάτων μεταπτυχιακών σπουδών ή και για την εκπόνηση διδακτορικής διατριβής. Για τα κοινά μεταπτυχιακά προγράμματα καταρτίζεται Ειδικό Πρωτόκολλο Συνεργασίας (Ε.Π.Σ.) μεταξύ των συνεργαζόμενων Ιδρυμάτων στο οποίο

καθορίζονται το αντικείμενο του προγράμματος και, κατά περίπτωση, τα επιστημονικά πεδία των διδακτορικών διατριβών, η γλώσσα ή οι γλώσσες διδασκαλίας και συγγραφής της διπλωματικής ή της διδακτορικής διατριβής, κ.α. Μάλιστα, με τον νέο νόμο πλαίσιο του 2007 για την ανώτατη εκπαίδευση, δίνεται η δυνατότητα εκπόνησης διδακτορικής διατριβής ή διοργάνωσης συνολικά ή εν μέρει του προπτυχιακού ή μεταπτυχιακού προγράμματος σπουδών σε ξένη γλώσσα.

N.2083/1992: Εκσυγχρονισμός της Ανώτατης Εκπαίδευσης

N.2916/2001: Διάρθρωση της ανώτατης εκπαίδευσης και ρύθμιση θεμάτων του τεχνολογικού τομέα αυτής

N.3404/2005: Ρύθμιση θεμάτων του Πανεπιστημιακού και Τεχνολογικού τομέα της Ανώτατης Εκπαίδευσης και λοιπές διατάξεις

6.12. Μέθοδοι Διδασκαλίας

Οι μέθοδοι διδασκαλίας και τα εποπτικά μέσα στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση διαμορφώνονται από τα εκπαιδευτικά ιδρύματα. Συμβουλευτείτε τις αντίστοιχες υποενότητες για περισσότερες πληροφορίες ανά Τομέα.

Παράλληλα, με στόχο την αναμόρφωση και βελτίωση των Προγραμμάτων Προπτυχιακών Σπουδών (ΠΠΣ), το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα για την Εκπαίδευση και την Αρχική Επαγγελματική Κατάρτιση (ΕΠΕΑΕΚ-II), στο πλαίσιο του Γ΄ Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης (ΚΠΣ) ενισχύει:

- Δράσεις των ιδρυμάτων οι οποίες θα συμβάλουν στην ενίσχυση των γνώσεων και δεξιοτήτων Πληροφορικής,
- Την ανάπτυξη νέου εργαστηριακού και σεμιναριακού περιεχομένου στα μαθήματα,
- Την ανάπτυξη και προσαρμογή έντυπου και ηλεκτρονικού εκπαιδευτικού υλικού,
- Τη χρήση πολλαπλών πηγών πληροφόρησης,
- Την ενίσχυση του θεσμού της πολλαπλής βιβλιογραφίας μέσα στη μαθησιακή πράξη,
- Τη δημιουργία πυλών ανά ομάδα συγγενών επιστημονικών περιοχών,
- Την ενίσχυση της δυνατότητας των ανώτατων ιδρυμάτων για ιδιοπαραγωγή πανεπιστημιακών συγγραμμάτων,
- Την ανάπτυξη ηλεκτρονικού υλικού διδασκαλίας-εξάσκησης-εξέτασης σε ειδικούς δικτυακούς τόπους,
- Την εποπτευόμενη αυτο-διδασκαλία ή διδασκαλία σε μικρότερες ομάδες ως συμπληρωματική δυνατότητα,
- Τα καταμεμημένα μαθησιακά περιβάλλοντα,
- Την ανάπτυξη εικονικών εργαστηρίων κ.ά.

6.12.1. Μέθοδοι Διδασκαλίας στην Ανώτατη Τεχνολογική Εκπαίδευση

Οι μέθοδοι διδασκαλίας που εφαρμόζονται στα τμήματα των Τεχνολογικών Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων (ΤΕΙ) είναι :

- Από έδρα θεωρητική διδασκαλία.
- Πραγματοποίηση σεμιναρίων ή άλλων ανάλογων δραστηριοτήτων, συνήθως κατά μικρότερες ομάδες φοιτητών, που αποσκοπούν στην εμπέδωση και την εμπάθυνση των γνώσεων.
- Επίβλεψη εργαστηριακών και/ή κλινικών ασκήσεων
- Εποπτεία της υποχρεωτικής εξαμηνιαίας πρακτικής άσκησης των φοιτητών στο επάγγελμα.

Το διδακτικό και μαθησιακό έργο υποβοηθείται με τα αντίστοιχα συγγράμματα ή άλλα βοηθήματα, τα οποία χορηγούνται δωρεάν στους φοιτητές. Σε πολλές περιπτώσεις το έργο αυτό υποστηρίζεται από τη χρήση

οπτικο-ακουστικού υλικού, των νέων τεχνολογιών και ηλεκτρονικών εποπτικών μέσων, που διαθέτει ως υλικοτεχνική υποδομή το Τμήμα.

6.12.2. Μέθοδοι Διδασκαλίας στην Ανώτατη Πανεπιστημιακή Εκπαίδευση

Το διδακτικό έργο κατανέμεται σε εξαμηνιαία μαθήματα και μπορεί να περιλαμβάνει:

- Από έδρας θεωρητική διδασκαλία.
- Επίβλεψη εργασιών και πτυχιακών εργασιών.
- Πραγματοποίηση σεμιναρίων ή άλλων ανάλογων δραστηριοτήτων, συνήθως κατά μικρότερες ομάδες φοιτητών, που αποσκοπούν στην εμπέδωση και την εμπάθυνση των γνώσεων.
- Επίβλεψη των εργαστηριακών και/ή κλινικών ασκήσεων και της εν γένει πρακτικής άσκησης των φοιτητών.

Πρόσκληση άλλου ακαδημαϊκού ή/και ερευνητικού προσωπικού από πανεπιστήμια του εσωτερικού ή του εξωτερικού. Σε περιπτώσεις που υπάρχει ανάγκη για τη διδασκαλία διατμηματικών, υποχρεωτικών ή προαιρετικών, μαθημάτων, οι διδακτικές δραστηριότητες ενός Τμήματος μπορούν να υποστηριχθούν από το Διδακτικό Ερευνητικό Προσωπικό (ΔΕΠ) άλλων Τμημάτων του ίδιου Πανεπιστημιακού Ιδρύματος.

Το διδακτικό και μαθησιακό έργο υποβοηθείται με τα αντίστοιχα πανεπιστημιακά συγγράμματα ή άλλα βοηθήματα, τα οποία χορηγούνται δωρεάν στους φοιτητές. Σε αρκετές περιπτώσεις, το έργο αυτό υποστηρίζεται από τη χρήση οπτικο-ακουστικού υλικού, των νέων τεχνολογιών και ηλεκτρονικών εποπτικών μέσων, που διαθέτει ως υλικο-τεχνική υποδομή το κάθε Τμήμα.

6.12.3. Μέθοδοι Διδασκαλίας στα Προγράμματα Μεταπτυχιακών Σπουδών

Οι μέθοδοι διδασκαλίας που εφαρμόζονται στα Προγράμματα Μεταπτυχιακών Σπουδών (ΠΜΣ) είναι:

- Από έδρας θεωρητική διδασκαλία.
- Πραγματοποίηση σεμιναρίων και εργαστηρίων.
- Επίβλεψη εργαστηριακών, φροντιστηριακών ή κλινικών ασκήσεων.
- Επίβλεψη και καθοδήγηση της εκπόνησης εργασιών και έρευνας για συγκεκριμένα θέματα.

Πρόσκληση άλλου ακαδημαϊκού ή/και ερευνητικού προσωπικού από πανεπιστήμια του εσωτερικού ή του εξωτερικού. Εκτός από μέλη ΔΕΠ ή ΕΠ, διδακτικό έργο στο πλαίσιο ενός ΠΜΣ μπορούν επίσης να ασκούν ερευνητές ερευνητικών κέντρων ή αυτοτελών ερευνητικών ινστιτούτων της ημεδαπής ή αντίστοιχων αναγνωρισμένων κέντρων ή ινστιτούτων της αλλοδαπής, όπως επίσης επιστήμονες και λοιπά πρόσωπα αναγνωρισμένου κύρους, που διαθέτουν εξειδικευμένες γνώσεις ή εμπειρία στο αντικείμενο του ΠΜΣ.

Το διδακτικό και μαθησιακό έργο υποβοηθείται με τα αντίστοιχα συγγράμματα ή άλλα βοηθήματα (σημειώσεις, ελληνική και ξένη βιβλιογραφία), τα οποία χορηγούνται δωρεάν στους φοιτητές. Σε πολλές περιπτώσεις το έργο αυτό υποστηρίζεται από τη χρήση οπτικο-ακουστικού υλικού, των νέων τεχνολογιών και ηλεκτρονικών εποπτικών μέσων, που διαθέτει ως υλικοτεχνική υποδομή το Τμήμα.

Στην περίπτωση των μεταπτυχιακών φοιτητών-υποψηφίων διδασκόντων, τα μέλη ΔΕΠ του οικείου Τμήματος που έχουν οριστεί ως μέλη της Συμβουλευτικής Επιτροπής, σε συνεχή συνεργασία με τον υποψήφιο διδάκτορα, καθορίζουν το πλαίσιο των υποχρεώσεών του, παρακολουθούν και καθοδηγούν όλη την πορεία της διατριβής, υποβάλλουν ενδεχομένως στη Συντονιστική Επιτροπή Μεταπτυχιακών Σπουδών του Τμήματος «εκθέσεις προόδου» της διατριβής στο τέλος κάθε χρόνου και, γενικά, έχουν την ευθύνη της πιστοποίησης της ολοκλήρωσης του ερευνητικού και επιστημονικού έργου του υποψηφίου διδάκτορα σύμφωνα με τις ειδικές προϋποθέσεις που προβλέπονται στον Εσωτερικό Κανονισμό Λειτουργίας του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών.

6.13. Αξιολόγηση Φοιτητών

Η αξιολόγηση της επίδοσης των φοιτητών πραγματοποιείται από τους διδάσκοντες των ιδρυμάτων Ανώτατης Εκπαίδευσης. Συμβουλευτείτε τις αντίστοιχες υποενότητες για περισσότερες πληροφορίες ανά Τομέα, όπως αναλύονται παρακάτω.

6.13.1. Αξιολόγηση των Φοιτητών στην Ανώτατη Τεχνολογική Εκπαίδευση

Η επίδοση των φοιτητών των Τεχνολογικών Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων (ΤΕΙ) αξιολογείται με διάφορους τρόπους, ανάλογα με τη φύση του κάθε μαθήματος, σε όλη τη διάρκεια του κάθε εξαμήνου σπουδών.

Στην περίπτωση των θεωρητικών μαθημάτων, κατά τη διάρκεια του εξαμήνου διεξάγονται επί μέρους «εξετάσεις προόδου» ή ανατίθεται η εκπόνηση εργασιών και στο τέλος του κάθε εξαμήνου διεξάγονται οι γενικές εξετάσεις που, συνήθως, συμβάλλουν κατά 60%, στη διαμόρφωση του συνολικού βαθμού του μαθήματος, ενώ ο βαθμός προόδου συμβάλλει κατά 40%.

Σε ό,τι αφορά τα εργαστηριακά, φροντιστηριακά και κλινικά μαθήματα, η επίδοση του σπουδαστή αξιολογείται σε εβδομαδιαία βάση, ενώ την τελευταία εβδομάδα μπορεί να διεξάγονται ύστερα από απόφαση του Τομέα Μαθημάτων συμπληρωματικές εργαστηριακές πρακτικές ασκήσεις για όσους σπουδαστές έχουν αποτύχει ή απουσιάζει.

Αναφορικά με την πτυχιακή εργασία, η οποία είναι κατ'εξοχήν απαραίτητη προϋπόθεση για τη λήψη πτυχίου από ΤΕΙ, αυτή κρίνεται κατ'αρχήν από τον επιβλέποντα καθηγητή και παρουσιάζεται δημόσια και ενώπιον Τριμελούς Επιτροπής Καθηγητών, η οποία και προβαίνει στην τελική αξιολόγηση.

Ο φοιτητής ολοκληρώνει τις σπουδές του και λαμβάνει πτυχίο όταν επιτύχει στα προβλεπόμενα από το Πρόγραμμα Σπουδών μαθήματα και συγκεντρώσει τον απαιτούμενο αριθμό διδακτικών μονάδων (περισσότερα σχετικά με το Πρόγραμμα Σπουδών στην Ανώτατη Τεχνολογική Εκπαίδευση βλ. στην υποενότητα 6.11.1.). Για τον υπολογισμό του βαθμού στο πτυχίο λαμβάνονται υπόψη οι βαθμοί όλων των μαθημάτων που απαιτούνται για τη λήψη του πτυχίου και ο γενικός βαθμός είναι ο μέσος όρος των παραπάνω βαθμών.

6.13.2. Αξιολόγηση των Φοιτητών στην Ανώτατη Πανεπιστημιακή Εκπαίδευση

Σε κάθε εξαμηνιαίο μάθημα η βαθμολογία του φοιτητή καθορίζεται από το διδάσκοντα, ο οποίος υποχρεώνεται να οργανώσει, κατά την κρίση του, γραπτές ή/ και προφορικές εξετάσεις στο τέλος κάθε εξαμήνου ή/ και να στηριχθεί στην επίδοση του φοιτητή κατά την (υποχρεωτική ή προαιρετική) παρακολούθηση παραδόσεων και σεμιναρίων, την πραγματοποίηση εργαστηριακών ή κλινικών και εν γένει πρακτικών ασκήσεων, την εκπόνηση (διπλωματικών ή μη) εργασιών σε όλη τη διάρκεια του εξαμήνου.

Για να επιτύχει σε ένα μάθημα, υποχρεωτικό ή κατ'επιλογήν, ο φοιτητής κατά γενικό κανόνα πρέπει να συγκεντρώσει τη βάση 5 (με άριστα το 10), βαθμός ο οποίος προκύπτει είτε αποκλειστικά από το βαθμό των γραπτών ή/ και προφορικών εξετάσεων στο τέλος κάθε εξαμήνου είτε από ένα συνδυασμό του βαθμού των εξετάσεων και του βαθμού που προκύπτει από τη συμμετοχή του φοιτητή σε διάφορες άλλες εκπαιδευτικές δραστηριότητες (εργαστηριακές ασκήσεις, πρακτική άσκηση, συγγραφή εργασιών κ.ά.). Σε ορισμένα Τμήματα ο βαθμός της διπλωματικής εργασίας είναι δυνατό να πολλαπλασιάζεται επί ένα συγκεκριμένο συντελεστή.

Ο φοιτητής ολοκληρώνει τις σπουδές του και λαμβάνει πτυχίο όταν επιτύχει στα προβλεπόμενα από το Πρόγραμμα Σπουδών μαθήματα και συγκεντρώσει τον απαιτούμενο αριθμό διδακτικών μονάδων (περισσότερα σχετικά με το Πρόγραμμα Σπουδών στην Ανώτατη Πανεπιστημιακή Εκπαίδευση βλ. στην υποενότητα 6.11.2.). Ο υπολογισμός του βαθμού του πτυχίου προκύπτει από μαθηματικό τύπο, σύμφωνα με τον οποίο ο βαθμός του πτυχίου είναι το άθροισμα των γινόμενων των διδακτικών μονάδων του εκάστοτε

μαθήματος επί την βαθμολογία που επέτυχε ο σπουδαστής σε κάθε μάθημα, δια τον συνολικό αριθμό των διδακτικών μονάδων που απαιτούνται για την λήψη του πτυχίου χωρίς να λαμβάνεται υπόψη η πρακτική άσκηση και τα προαιρετικά μαθήματα.

6.13.3. Αξιολόγηση των Φοιτητών στα Προγράμματα Μεταπτυχιακών Σπουδών

Σε ό,τι αφορά τις μεταπτυχιακές σπουδές α΄ κύκλου, που οδηγούν στην απόκτηση Μεταπτυχιακού Διπλώματος Ειδίκευσης (ΜΔΕ), η αξιολόγηση και η προαγωγή των μεταπτυχιακών φοιτητών στηρίζεται στην επιτυχή γραπτή ή/ και προφορική εξέταση στα προβλεπόμενα, από το οικείο Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών, μαθήματα, σε συνδυασμό με τη συμμετοχή του μεταπτυχιακού φοιτητή στο σύνολο των ερευνητικών, συγγραφικών και εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων και υποχρεώσεων που καθορίζονται από το Πρόγραμμα και τον Κανονισμό Μεταπτυχιακών Σπουδών του ΠΜΣ.

Ο τρόπος αξιολόγησης της επίδοσης και του όλου έργου των μεταπτυχιακών φοιτητών, ο τρόπος πιστοποίησης της επιτυχούς ολοκλήρωσης των σπουδών τους και, επιπλέον, ο ποιοτικός χαρακτηρισμός του ΜΔΕ και ο τρόπος με τον οποίο προκύπτει αυτός ο χαρακτηρισμός, καθορίζονται στον ΚΜΣ του ΠΜΣ, στον οποίο καθορίζεται γενικότερα και κάθε άλλη λεπτομέρεια σχετικά με την οργάνωση των μεταπτυχιακών σπουδών.

Σε ό,τι αφορά στις μεταπτυχιακές σπουδές β΄ κύκλου, που οδηγούν στην απόκτηση Διδακτορικού Διπλώματος (ΔΔ), για κάθε μεταπτυχιακό φοιτητή, ο οποίος γίνεται δεκτός για εκπόνηση διδακτορικής διατριβής, ορίζεται από τη Γενική Συνέλευση Ειδικής Σύγκλησης του Τμήματος, τριμελής Συμβουλευτική Επιτροπή (δύο μέλη και ένας βασικός επιβλέπων), η οποία έχει αφ'ενός την ευθύνη για την καθοδήγηση και την επίβλεψη του υποψήφιου διδάκτορα αφ'ετέρου την ευθύνη για την πιστοποίηση της επιτυχούς ολοκλήρωσης του εκπαιδευτικού, ερευνητικού και γενικότερα επιστημονικού έργου του, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στον ΚΜΣ του ΠΜΣ.

Οι ειδικότερες λεπτομέρειες σχετικά με τη διαδικασία εκπόνησης και κρίσης της διδακτορικής διατριβής καθορίζονται στον Κανονισμό Μεταπτυχιακών Σπουδών του αντίστοιχου ΠΜΣ ή του οικείου Ιδρύματος.

6.14. Πρόοδος των Φοιτητών

Η προαγωγή των φοιτητών πραγματοποιείται στο επίπεδο των ιδρυμάτων Ανώτατης Εκπαίδευσης στο πλαίσιο και των εσωτερικών κανονισμών λειτουργίας τους. Συμβουλευτείτε τις αντίστοιχες υποενότητες για περισσότερες πληροφορίες ανά Τομέα.

6.14.1. Πρόοδος Φοιτητών στην Ανώτατη Τεχνολογική Εκπαίδευση

Ο κανονισμός σπουδών στα Τμήματα των Τεχνολογικών Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων (ΤΕΙ) και στην Ανώτατη Σχολή Παιδαγωγικής και Τεχνολογικής Εκπαίδευσης (ΑΣΠΑΙΤΕ), δεν προβλέπει την προαγωγή των φοιτητών από εξάμηνο σε εξάμηνο, αλλά βασίζεται στην επιτυχή παρακολούθηση κάθε συγκεκριμένου μαθήματος.

Η ανεπιτυχής παρακολούθηση ενός μαθήματος έχει ως συνέπεια αφ'ενός την υποχρέωση παρακολούθησης του μαθήματος σε άλλο εξάμηνο, αν αυτό είναι υποχρεωτικό, αφ'ετέρου τη δυνατότητα παρακολούθησης άλλου κατ'επιλογήν μαθήματος, αν το μάθημα είναι κατ'επιλογήν υποχρεωτικό.

Εάν το μάθημα στο οποίο απέτυχε ο φοιτητής έχει χαρακτηριστεί ως προαπαιτούμενο άλλων μαθημάτων, ο φοιτητής δεν έχει το δικαίωμα να δηλώσει ότι θα παρακολουθήσει ένα μάθημα εξαρτώμενο από το προαπαιτούμενο.

Για να επιτύχει σε ένα μάθημα, υποχρεωτικό ή κατ'επιλογήν, ο φοιτητής πρέπει να συγκεντρώσει τη βάση 5 (με άριστα το 10), βαθμός ο οποίος προκύπτει από ένα συνδυασμό του βαθμού των γραπτών εξετάσεων στο

τέλος του εξαμήνου (60%) και του βαθμού προόδου που προκύπτει από την επίδοση του φοιτητή στις «εξετάσεις προόδου» κατά τη διάρκεια του εξαμήνου (40%).

Ο φοιτητής ολοκληρώνει τις σπουδές του και παίρνει πτυχίο όταν επιτύχει στα προβλεπόμενα από το Πρόγραμμα Σπουδών μαθήματα –συμπεριλαμβανομένης της υποχρεωτικής άσκησης— και συγκεντρώσει τον απαιτούμενο αριθμό διδακτικών μονάδων (περισσότερα σχετικά με το Πρόγραμμα Σπουδών στην Ανώτατη Τεχνολογική Εκπαίδευση βλ. στην υποενότητα 6.11.1.).

6.14.2. Πρόσδος των Φοιτητών στην Ανώτατη Πανεπιστημιακή Εκπαίδευση

Σε κάθε ακαδημαϊκό έτος οι εξεταστικές περιόδους είναι τρεις: i) Ιανουαρίου-Φεβρουαρίου, ii) Ιουνίου και iii) Σεπτεμβρίου, με διάρκεια 2-3 εβδομάδων.

Ο φοιτητής δικαιούται να εξεταστεί κατά την περίοδο του Σεπτεμβρίου στα μαθήματα και των δύο εξαμήνων (χειμερινού και εαρινού), ενώ κατά την περίοδο του Ιουνίου στα μαθήματα μόνο των εαρινών εξαμήνων. Κατά την περίοδο Ιανουαρίου-Φεβρουαρίου, πλην των μαθημάτων των χειμερινών εξαμήνων, εξετάζονται και τα μαθήματα του τελευταίου εαρινού εξαμήνου.

Ο φοιτητής σε περίπτωση αποτυχίας του σε υποχρεωτικό μάθημα υποχρεούται να το επαναλάβει σε επόμενο εξάμηνο, δεδομένου ότι η παρακολούθηση και η επιτυχής εξέταση στα μαθήματα που ορίζονται ως υποχρεωτικά από το Πρόγραμμα Σπουδών είναι απαραίτητη προϋπόθεση λήψης πτυχίου για το σύνολο των φοιτητών του Τμήματος, του Τομέα ή της Κατεύθυνσης. Σε περίπτωση αποτυχίας σε επιλεγόμενο μάθημα, ο φοιτητής πρέπει ή να το επαναλάβει σε επόμενα εξάμηνα ή να το αντικαταστήσει με άλλο μάθημα επιλογής, προκειμένου ο φοιτητής να συμπληρώσει τον απαραίτητο αριθμό των μαθημάτων που ορίζει το Πρόγραμμα Σπουδών.

Για να επιτύχει σε ένα μάθημα, υποχρεωτικό ή κατ'επιλογήν, ο φοιτητής κατά γενικό κανόνα πρέπει να συγκεντρώσει τη βάση 5 (με άριστα το 10), βαθμός ο οποίος προκύπτει είτε αποκλειστικά από το βαθμό των γραπτών ή/ και προφορικών εξετάσεων στο τέλος κάθε εξαμήνου είτε από ένα συνδυασμό του βαθμού των εξετάσεων και του βαθμού που προκύπτει από τη συμμετοχή του φοιτητή σε διάφορες άλλες εκπαιδευτικές δραστηριότητες (εργαστηριακές ασκήσεις, πρακτική άσκηση, συγγραφή εργασιών κ.ά.).

Ο φοιτητής ολοκληρώνει τις σπουδές του και παίρνει πτυχίο όταν επιτύχει στα προβλεπόμενα από το Πρόγραμμα Σπουδών μαθήματα και συγκεντρώσει τον απαιτούμενο αριθμό διδακτικών μονάδων (περισσότερα σχετικά με το Πρόγραμμα Σπουδών στην Ανώτατη Πανεπιστημιακή Εκπαίδευση βλ. στην υποενότητα 6.11.2.).

6.14.3. Πρόσδος των Φοιτητών στα Προγράμματα Μεταπτυχιακών Σπουδών

Σε ό,τι αφορά τις μεταπτυχιακές σπουδές α' κύκλου, που οδηγούν στην απόκτηση Μεταπτυχιακού Διπλώματος Ειδίκευσης (ΜΔΕ), η πρόσδος και η προαγωγή των μεταπτυχιακών φοιτητών στηρίζεται στην επιτυχή εξέταση στα προβλεπόμενα, από το οικείο Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών, μαθήματα, σε συνδυασμό με τη συμμετοχή του μεταπτυχιακού φοιτητή στο σύνολο των ερευνητικών, συγγραφικών και εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων και υποχρεώσεων που προβλέπονται στο πλαίσιο του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών (ΠΜΣ).

Για κάθε μεταπτυχιακό φοιτητή που παρακολουθεί ΠΜΣ, η Γενική Συνέλευση Ειδικής Σύνοψης του Τμήματος (ΓΣΕΣ) ορίζει έναν επιβλέποντα μεταξύ των μελών Διδακτικού Ερευνητικού Προσωπικού (ΔΕΠ), στα οποία έχει ανατεθεί μεταπτυχιακό έργο στο πλαίσιο του συγκεκριμένου προγράμματος, ο οποίος έχει την ευθύνη της παρακολούθησης και του ελέγχου της πορείας των σπουδών του μεταπτυχιακού φοιτητή.

Ο τρόπος αξιολόγησης της επίδοσης και του όλου έργου των μεταπτυχιακών φοιτητών, ο τρόπος πιστοποίησης της επιτυχούς ολοκλήρωσης των σπουδών τους και, επιπλέον, ο ποιοτικός χαρακτηρισμός του ΜΔΕ και ο τρόπος με τον οποίο προκύπτει αυτός ο χαρακτηρισμός, καθορίζονται στον Ειδικό Κανονισμό

Λειτουργίας (ΕΚΛ) του ΠΜΣ, στον οποίο καθορίζεται γενικότερα και κάθε άλλη λεπτομέρεια σχετικά με την οργάνωση των μεταπτυχιακών σπουδών.

Η χρονική διάρκεια ενός ΠΜΣ δεν είναι μικρότερη από ένα (1) πλήρες ημερολογιακό έτος .

Σε ό,τι αφορά τις μεταπτυχιακές σπουδές β΄ κύκλου, που οδηγούν στην απόκτηση Διδακτορικού Διπλώματος (ΔΔ), οι υποψήφιοι διδάκτορες είναι υποχρεωμένοι κατά γενικό κανόνα να υποβάλλουν με την έναρξη κάθε ακαδημαϊκού έτους γραπτή έκθεση σχετικά με την πρόοδο της εργασίας τους. Σε περίπτωση που αυτή η έκθεση δεν υποβληθεί κατά τη διάρκεια του ακαδημαϊκού έτους, η Γενική Συνέλευση Ειδικής Σύμβασης έχει το δικαίωμα, μετά από σχετική εισήγηση της Τριμελούς Συμβουλευτικής Επιτροπής, να αποφασίσει την αποδέσμευση του θέματος (βλ. και υποενότητα 6.13.3.).

Η συνολική διάρκεια εκπόνησης διατριβής για τη λήψη Διδακτορικού Διπλώματος διαφοροποιείται ανάλογα με το γνωστικό πεδίο και, κατά γενικό κανόνα, δεν είναι μικρότερη από τρία (3) πλήρη ημερολογιακά έτη.

Η τελική αξιολόγηση και κρίση της διατριβής του υποψηφίου διδάκτορα, μετά την ολοκλήρωση των υποχρεώσεων του, γίνεται από επταμελή Εξεταστική Επιτροπή, στην οποία συμμετέχουν ο επιβλέπων της διατριβής, τα δύο άλλα μέλη της Συμβουλευτικής Επιτροπής (εφόσον έχουν την ιδιότητα του μέλους Διδακτικού Ερευνητικού Προσωπικού) και άλλα τέσσερα μέλη ΔΕΠ ελληνικού πανεπιστημίου, τα οποία ορίζονται από τη ΓΣΕΣ του Τμήματος και ανήκουν στην ίδια ή σε συγγενή επιστημονική ειδικότητα με αυτή στην οποία εμπίπτει το θέμα της διδακτορικής διατριβής. Τα τρία τουλάχιστον από τα μέλη της Εξεταστικής Επιτροπής ανήκουν στη βαθμίδα του καθηγητή.

Ο υποψήφιος αναπτύσσει το θέμα της διατριβής του ενώπιον της Εξεταστικής Επιτροπής, η οποία προβαίνει κατόπιν στην αξιολόγηση της διατριβής κρίνοντας το βαθμό πρωτοτυπίας της και συμβολής της στην εξέλιξη της επιστήμης. Για την έγκριση της διατριβής απαιτείται η θετική ψήφος πέντε (5) τουλάχιστον μελών της Εξεταστικής Επιτροπής.

Οι ειδικότερες λεπτομέρειες σχετικά με τη διαδικασία εκπόνησης και κρίσης της διδακτορικής διατριβής και αναγόρευσης ενός υποψηφίου σε διδάκτορα, όπως επίσης και τα σχετικά με τον τύπο και τον ποιοτικό χαρακτηρισμό των απονεμόμενων Διδακτορικών Διπλωμάτων καθορίζονται στον Κανονισμό Μεταπτυχιακών Σπουδών του αντίστοιχου ΠΜΣ ή στον Εσωτερικό Κανονισμό Λειτουργίας του οικείου Ιδρύματος.

6.15. Πιστοποίηση

Το Παράρτημα Διπλώματος, το οποίο ορίζεται σε νόμο του 2005, επισυνάπτεται στους τίτλους προπτυχιακών ή μεταπτυχιακών σπουδών και παρέχει πληροφορίες σχετικά με το περιεχόμενο και το καθεστώς των σπουδών. Βλ. επίσης το κεφάλαιο 11.6.1.2. Συμβουλευτείτε τις αντίστοιχες υποενότητες για περισσότερες πληροφορίες ανά Τομέα, που αναλύονται στη συνέχεια.

[Ν.3374/2005: Διασφάλιση ποιότητας στην Ανώτατη Εκπαίδευση, Σύστημα μεταφοράς και Συσσώρευσης Πιστωτικών Μονάδων, Συμπλήρωμα Διπλώματος](#)

6.15.1. Πιστοποίηση Σπουδών στην Ανώτατη Τεχνολογική Εκπαίδευση

Κάθε Τμήμα Ανώτατου Τεχνολογικού Εκπαιδευτικού Ιδρύματος (ΤΕΙ) παρέχει το αντίστοιχο, ενιαίο πτυχίο, το οποίο είναι δυνατόν να διακρίνεται σε επί μέρους Τομείς ή/και Κατευθύνσεις/Ειδικεύσεις.

Στο πτυχίο αναγράφεται το Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα, το Τμήμα και, όπου υφίσταται, η Κατεύθυνση/Ειδικεύση, όπως επίσης αναγράφεται η ακριβής αριθμητική βαθμολογία του πτυχιούχου και ο ποιοτικός χαρακτηρισμός στον οποίο αυτή αντιστοιχεί: 5,00-6,49 «Καλώς», 6,50-8,49 «Λίαν Καλώς», 8,50-10,00 «Άριστα». Όλοι οι βαθμοί υπολογίζονται και καταχωρούνται με προσέγγιση δύο δεκαδικών της ακέραιας μονάδας.

Δεν υπάρχει ειδική διαδικασία πιστοποίησης των σπουδών ή μέρους των σπουδών στα δημόσια Ιδρύματα της Ανώτατης Τεχνολογικής Εκπαίδευσης (ΤΕΙ). Οι τίτλοι σπουδών που υπογράφονται από τον Πρόεδρο του αντίστοιχου Ιδρύματος και τον προϊστάμενο του οικείου Τμήματος ή τα πιστοποιητικά σπουδών που υπογράφονται από τον προϊστάμενο ενός Τμήματος, θεωρείται ότι είναι αυτοτελώς έγκυρα.

Για την πιστοποίηση τίτλων σπουδών που χορηγούνται από ομοταγή προς τα ελληνικά Τριτοβάθμια Ιδρύματα της αλλοδαπής, βλ. ενότητα 11.6.1.3.

6.15.2. Πιστοποίηση Σπουδών στην Ανώτατη Πανεπιστημιακή Εκπαίδευση

Κάθε Τμήμα Πανεπιστημίου παρέχει το αντίστοιχο, ενιαίο πανεπιστημιακό πτυχίο, το οποίο είναι δυνατόν να διακρίνεται σε κατευθύνσεις/ειδικεύσεις. Δεν υπάρχει ειδική διαδικασία πιστοποίησης των σπουδών ή μέρους των σπουδών στα δημόσια Ιδρύματα της Ανώτατης Πανεπιστημιακής Εκπαίδευσης. Οι τίτλοι σπουδών που υπογράφονται από τον Πρύτανη του Πανεπιστημίου, τον Πρόεδρο και το Γραμματέα του οικείου Τμήματος, θεωρούνται ότι είναι αυτοτελώς έγκυροι και αφ'εαυτών πιστοποιημένοι.

Στο πτυχίο αναγράφεται το πανεπιστημιακό Ίδρυμα, η Σχολή, το Τμήμα και, όπου υφίσταται, η Κατεύθυνση/Ειδίκευση, όπως επίσης αναγράφεται η ακριβής αριθμητική βαθμολογία του πτυχιούχου και ο ποιοτικός χαρακτηρισμός στον οποίο αυτή αντιστοιχεί («Καλώς », «Λίαν Καλώς» και «Άριστα»), έτσι όπως προέκυψαν από το μέσο όρο όλων των βαθμών των απαιτούμενων για τη λήψη του πτυχίου μαθημάτων. Στην κλίμακα βαθμολογίας η οποία κυμαίνεται από 0 μέχρι 10, προβιβάσιμοι είναι οι βαθμοί από το 5 και άνω.

Για την πιστοποίηση τίτλων σπουδών που χορηγούνται από ομοταγή προς τα ελληνικά Τριτοβάθμια Ιδρύματα της αλλοδαπής, βλ. υποενότητα 11.6.1.3.

6.15.3. Πιστοποίηση Μεταπτυχιακών Σπουδών

Τα Πανεπιστήμια, εκτός από την ευθύνη του σχεδιασμού και της οργάνωσης Προγραμμάτων Μεταπτυχιακών Σπουδών, έχουν επίσης την αρμοδιότητα για τη χορήγηση και την πιστοποίηση των μεταπτυχιακών τίτλων (Μεταπτυχιακού Διπλώματος Ειδίκευσης και Διδακτορικής Διατριβής). Σε κάθε περίπτωση σύμπραξης ενός Τεχνολογικού Εκπαιδευτικού Ιδρύματος (ΤΕΙ) σε πανεπιστημιακό ΠΜΣ ή συνδιοργάνωσης ΠΜΣ μεταξύ Πανεπιστημίων και ΤΕΙ, οι σχετικοί τίτλοι σπουδών χορηγούνται από τα Πανεπιστήμια. Σύμφωνα με το νόμο Ν.3685/2008 (‘Θεσμικό πλαίσιο για τις μεταπτυχιακές σπουδές’) δίδεται η δυνατότητα στα ΤΕΙ να χορηγούν – με ορισμένες προϋποθέσεις- Μεταπτυχιακό Δίπλωμα Ειδίκευσης.

Σε περίπτωση συνεργασίας Πανεπιστημίων της ημεδαπής με αναγνωρισμένα ομοταγή Ιδρύματα της αλλοδαπής για την οργάνωση και λειτουργία κοινών Προγραμμάτων Μεταπτυχιακών Σπουδών ή για εκπόνηση διδακτορικής διατριβής τα Μεταπτυχιακά Διπλώματα Ειδίκευσης και Διδακτορικά Διπλώματα που χορηγούνται θεωρούνται αυτοδικαίως ως ισότιμα με τα χορηγούμενα από τα συνεργαζόμενα Ιδρύματα στα οποία λειτουργούν τα κοινά Προγράμματα Μεταπτυχιακών Σπουδών.

Ο τρόπος πιστοποίησης της επιτυχούς ολοκλήρωσης των μεταπτυχιακών σπουδών, ο τύπος και ο ποιοτικός χαρακτηρισμός των απονεμόμενων Μεταπτυχιακών Διπλωμάτων Ειδίκευσης και των Διδακτορικών Διπλωμάτων, καθορίζονται στον Κανονισμό Μεταπτυχιακών Σπουδών του ΠΜΣ ή του οικείου Ιδρύματος.

Για τον υπολογισμό του βαθμού στο ΜΔΕ λαμβάνονται υπόψη οι βαθμοί όλων των μαθημάτων που απαιτούνται για τη λήψη του διπλώματος και ο γενικός βαθμός είναι ο μέσος όρος των παραπάνω βαθμών. Σε αρκετές περιπτώσεις, ο βαθμός της διπλωματικής εργασίας είναι δυνατόν να πολλαπλασιάζεται επί ένα συγκεκριμένο συντελεστή. Στο ΜΔΕ, που υπογράφουν ο Πρύτανης, ο Πρόεδρος και ο Γραμματέας του οικείου Τμήματος, αναγράφεται, κατά κανόνα, η αριθμητική βαθμολογία του μεταπτυχιακού φοιτητή και ο ποιοτικός χαρακτηρισμός στον οποίο αυτή αντιστοιχεί.

Στην περίπτωση των υποψηφίων διδασκόντων, εφόσον η Εξεταστική Επιτροπή εγκρίνει τη διδακτορική διατριβή, ακολουθεί η αναγόρευση του υποψηφίου σε διδάκτορα, η οποία γίνεται από τη Γενική Συνέλευση του Τμήματος με την κανονική σύνθεσή της. Στο Διδακτορικό Δίπλωμα, που υπογράφουν επίσης ο Πρύτανης, ο Πρόεδρος και ο Γραμματέας του οικείου Τμήματος, αναγράφεται μόνο ο ποιοτικός χαρακτηρισμός της διατριβής, έτσι όπως αυτός προέκυψε από την κρίση της Εξεταστικής Επιτροπής («Καλώς», «Λίαν Καλώς», «Άριστα»).

Για την πιστοποίηση μεταπτυχιακών τίτλων σπουδών που χορηγούνται από ομοταγή προς τα ελληνικά Τριτοβάθμια Ιδρύματα της αλλοδαπής, βλ. ενότητα 11.6.1.3.

6.16. Εκπαιδευτική / Επαγγελματική Καθοδήγηση, Σχέσεις Εκπαίδευσης / Απασχόλησης

Τα ιδρύματα Ανώτατης Εκπαίδευσης παρέχουν υπηρεσίες πληροφόρησης, και στήριξης των φοιτητών τους για θέματα που αφορούν τις σπουδές τους και την επαγγελματική τους αποκατάσταση. Συμβουλευτείτε τις αντίστοιχες υποενότητες για περισσότερες πληροφορίες ανά Τομέα.

Παράλληλα, στο πλαίσιο της Αναμόρφωσης των Προγραμμάτων Προπτυχιακών Σπουδών το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα για την Εκπαίδευση και την Αρχική Επαγγελματική Κατάρτιση (ΕΠΕΑΕΚ-II), στο πλαίσιο του Γ' Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης (ΚΠΣ), χρηματοδοτεί δράσεις για την υποστήριξη του εκπαιδευτικού έργου με τη δημιουργία από τα Ιδρύματα «κεντρικής μονάδας, σε επίπεδο Σχολής, για την υποστήριξη του εκπαιδευτικού έργου». Η μονάδα αυτή έχει ως ενδεικτικές αρμοδιότητες:

- Τη μελέτη/διερεύνηση του νέου χαρακτήρα της εκπαιδευτικής μεθοδολογίας και διαδικασίας σύμφωνα με τις διεθνείς εμπειρίες και τις ανάγκες της κοινωνίας και της αγοράς εργασίας,
- Την ανάπτυξη μεθόδων και πρακτικών ανά ειδικότητα για τη δημιουργία συστήματος καθορισμού, εφαρμογής και συνεχούς αποτίμησης των δεικτών αξιολόγησης της ποιότητας σπουδών,
- Την παραγωγή, προτυποποίηση, δικτυακή διάθεση και αξιοποίηση ηλεκτρονικού εκπαιδευτικού και εποπτικού υλικού,
- Την υποστήριξη του εκπαιδευτικού προσωπικού για ανάληψη εκπαιδευτικών πρωτοβουλιών, καθώς και
- Τη δημοσιοποίηση σε επίπεδο ιδρύματος της εμπειρίας/καινοτομίας Τμημάτων που βρίσκονται στην αιχμή της τεχνολογίας της Πληροφορικής.

6.16.1. Εκπαιδευτική / Επαγγελματική Καθοδήγηση, Σχέσεις Εκπαίδευσης / Απασχόλησης στην Ανώτατη Τεχνολογική Εκπαίδευση

Κάθε Τμήμα ενός Τεχνολογικού Εκπαιδευτικού Ιδρύματος (ΤΕΙ) ορίζει μέλη του Εκπαιδευτικού Προσωπικού (ΕΠ) για την καθοδήγηση των φοιτητών στην κατάρτιση των ατομικών τους προγραμμάτων σπουδών. Εκτός όμως από το Εκπαιδευτικό Προσωπικό, που ασκεί το κύριο διδακτικό και ερευνητικό έργο, στο διδακτικό προσωπικό των ΤΕΙ είναι δυνατόν να συμμετάσχουν και ειδικοί Συνεργάτες διαφόρων ειδικοτήτων, οι οποίοι μεταφέρουν την τεχνογνωσία και την άμεση πρακτική εμπειρία τους στους φοιτητές, συμβάλλοντας στην πιο αποτελεσματική και εμπράγματη επαγγελματική καθοδήγησή τους.

Παράλληλα, στα περισσότερα ΤΕΙ έχουν συσταθεί Γραφεία Σταδιοδρομίας, τα οποία έχουν ως σκοπό τη στενότερη συνεργασία των Ιδρυμάτων με τις επιχειρήσεις, ώστε αφ'ενός να λαμβάνονται –κατά το δυνατό— υπόψη στην εκπαιδευτική διαδικασία οι πραγματικές ανάγκες της οικονομίας και της αγοράς εργασίας αφ'ετέρου να διευκολύνεται η τοποθέτηση πτυχιούχων των ΤΕΙ σε κατάλληλες θέσεις στις επιχειρήσεις.

Επίσης, ο θεσμός της υποχρεωτικής πρακτικής άσκησης των φοιτητών των ΤΕΙ σε χώρους εργασίας δρα ευνοϊκά και προς την κατεύθυνση εξεύρεσης θέσεων μονιμότερης απασχόλησης, όταν αυτοί λάβουν το πτυχίο τους.

6.16.2. Εκπαιδευτική / Επαγγελματική Καθοδήγηση, Σχέσεις Εκπαίδευσης / Απασχόλησης στην Ανώτατη Πανεπιστημιακή Εκπαίδευση

Σε κάθε Πανεπιστήμιο συγκροτείται, με απόφαση του Πρύτανη, υπηρεσία αρμόδια για την παροχή πληροφοριών στους φοιτητές σχετικά με τις σπουδές, τη διευκόλυνσή τους στην εξεύρεση εργασίας, τον επαγγελματικό προσανατολισμό, την επαγγελματική αποκατάσταση και την παροχή κοινωνικής μέριμνας σε όσους έχουν σχετική ανάγκη. Ειδικότερα, βάσει του νέου νόμου πλαισίου για την ανώτατη εκπαίδευση, προβλέπεται σε κάθε πανεπιστημιακό τμήμα η σύσταση και λειτουργία υπηρεσίας υποστήριξης φοιτητών και σπουδαστών με σκοπό την παροχή συμβουλευτικών υπηρεσιών προς αυτούς για την ομαλή μετάβαση από τη δευτεροβάθμια στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, την υποστήριξη φοιτητών και σπουδαστών με αναπηρία ή φοιτητών και σπουδαστών που αντιμετωπίζουν δυσκολίες και την επιτυχή περάτωση των σπουδών τους. Παράλληλα, με απόφαση της Γενικής Συνέλευσης κάθε τμήματος ανατίθενται, εκ περιτροπής, καθήκοντα Συμβούλων σπουδών σε μέλη ΔΕΠ ή ΕΠ για ένα ακαδημαϊκό έτος. Έργο των Συμβούλων σπουδών είναι η καθοδήγηση και η παροχή κατευθύνσεων και συμβουλών στους φοιτητές και σπουδαστές για την πρόοδο και την επιτυχή ολοκλήρωση των σπουδών τους. Σε αρκετά Τμήματα Πανεπιστημιακών Ιδρυμάτων έχει προβλεφθεί και εφαρμόζεται πρόγραμμα πρακτικής άσκησης φοιτητών –σε συνεργασία με κρατικούς και δημόσιους φορείς, ερευνητικά κέντρα και ινστιτούτα, αλλά και με ιδιωτικά Ιδρύματα— με στόχο την πρακτική εφαρμογή του εκάστοτε επιστημονικού αντικειμένου εντός συναφών χώρων εργασίας και τον αποτελεσματικότερο επαγγελματικό προσανατολισμό των φοιτητών, ανάλογα με τις προσωπικές τους επιθυμίες και τις υπάρχουσες δυνατότητες απορρόφησης που παρέχει η αγορά εργασίας.

Πέραν τούτου, τα Πανεπιστήμια λαμβάνουν ειδικά μέτρα για τη διευκόλυνση των σπουδών ειδικά των εργαζόμενων φοιτητών. Για το λόγο αυτό υπάρχουν ειδικές διατάξεις οι οποίες ρυθμίζουν την υποχρεωτική χορήγηση αδειών στους εργαζόμενους φοιτητές κατά την περίοδο των εξετάσεων.

6.16.3. Εκπαιδευτική / Επαγγελματική Καθοδήγηση, Σχέσεις Εκπαίδευσης / Απασχόλησης στα Προγράμματα Μεταπτυχιακών Σπουδών

Για κάθε μεταπτυχιακό φοιτητή που παρακολουθεί Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών (ΠΜΣ) α΄ κύκλου, που οδηγεί στην απόκτηση Μεταπτυχιακού Διπλώματος Ειδίκευσης (ΜΔΕ), η Γενική Συνέλευση Ειδικής Σύνοψης του Τμήματος ορίζει έναν επιβλέποντα μεταξύ των μελών Διδακτικού Ερευνητικού Προσωπικού (ΔΕΠ), στα οποία έχει ανατεθεί μεταπτυχιακό έργο στο πλαίσιο του συγκεκριμένου προγράμματος, ο οποίος έχει την ευθύνη της παρακολούθησης και του ελέγχου της πορείας των σπουδών του μεταπτυχιακού φοιτητή.

Σε ό,τι αφορά τις μεταπτυχιακές σπουδές β΄ κύκλου, που οδηγούν στην απόκτηση Διδακτορικού Διπλώματος (ΔΔ), ορίζεται από τη Γενική Συνέλευση Ειδικής Σύνοψης του Τμήματος, τριμελής Συμβουλευτική Επιτροπή (δύο μέλη και ένας βασικός επιβλέπων), που έχει αφ΄ενός την ευθύνη για την καθοδήγηση και την επίβλεψη του υποψήφιου διδάκτορα αφ΄ετέρου την ευθύνη για την πιστοποίηση της επιτυχούς ολοκλήρωσης του εκπαιδευτικού, ερευνητικού και γενικότερα επιστημονικού έργου του, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στον Εσωτερικό Κανονισμό Λειτουργίας του ΠΜΣ. Ο νόμος Ν.3685/2008 (Ήθεσμικό πλαίσιο για τις μεταπτυχιακές σπουδές) προβλέπει τον περιορισμό του αριθμού υποψηφίων διδασκόντων που μπορεί να επιβλέπει κάθε μέλος ΔΕΠ.

Στο πλαίσιο αυτό, προωθείται η δυνατότητα πρακτικής ερευνητικής άσκησης των μεταπτυχιακών φοιτητών σε εργαστήρια του εσωτερικού ή του εξωτερικού, ενισχύονται παλαιά και νέα ΠΜΣ, των οποίων οι επιδόσεις και προοπτικές, καθώς και η συνάφεια του γνωστικού αντικειμένου τους με τους τομείς προτεραιότητας της χώρας και του Γ΄ Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης (ΚΠΣ), προδικάζουν τη διεθνή επιτυχία και βιωσιμότητά τους, όπως επίσης προωθούνται ενέργειες δημοσιότητας για την προσέλκυση δυνητικών μεταπτυχιακών φοιτητών από εταιρείες του ευρύτερου δημόσιου ή ιδιωτικού τομέα.

6.17. Ιδιωτική Εκπαίδευση

Σύμφωνα με το Σύνταγμα της Ελλάδας, η Ανώτατη Εκπαίδευση είναι δημόσια, παρέχεται αποκλειστικά από το κράτος και είναι δωρεάν.

6.18. Οργανωτικές Παραλλαγές, Εναλλακτικές Δομές

Οργανωτική παραλλαγή Πανεπιστημιακής Εκπαίδευσης αποτελεί το Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο (ΕΑΠ), που ιδρύθηκε με νόμο του 1992 και αποτελεί αυτοτελές και πλήρως αυτοδιοικούμενο Ανώτατο Εκπαιδευτικό Ίδρυμα με τη μορφή Νομικού Προσώπου Δημοσίου Δικαίου (ΝΠΔΔ). Το ΕΑΠ εδρεύει στην Πάτρα με παραρτήματα σε διάφορες πόλεις της χώρας.

Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο (ΕΑΠ)

N.3260/2004: Ρυθμίσεις του συστήματος προσλήψεων και θεμάτων δημόσιας διοίκησης

N.2083/1992: Εκσυγχρονισμός της Ανώτατης Εκπαίδευσης

N.2552/1997: Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο και άλλες διατάξεις

N.3027/2002: Ρύθμιση θεμάτων οργανισμού σχολικών κτιρίων, ανώτατης εκπαίδευσης και άλλες διατάξεις

6.18.1. Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση – Γενικοί Στόχοι

Το Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο (ΕΑΠ) έχει ως αποστολή την παροχή εξ αποστάσεως –προπτυχιακής και μεταπτυχιακής— εκπαίδευσης και επιμόρφωσης, με την ανάπτυξη και αξιοποίηση του κατάλληλου εκπαιδευτικού υλικού και τη χρήση πρόσφορων μεθόδων διδασκαλίας. Στους σκοπούς του ΕΑΠ εντάσσεται και η προαγωγή της επιστημονικής έρευνας, καθώς και η ανάπτυξη τεχνολογίας και μεθοδολογίας στο πεδίο της μετάδοσης της γνώσης από απόσταση.

Ειδικότερα, ο θεσμός παρέχει τη δυνατότητα ανώτατων σπουδών ανεξάρτητα από την ηλικία των υποψηφίων σπουδαστών, διασφαλίζει δηλαδή σε αυτούς μια «δεύτερη ευκαιρία» για τη διά βίου εκπαίδευση και κατάρτισή τους. Επίσης, το Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο προσφέρει πανεπιστημιακές σπουδές σε όσους για οποιοδήποτε λόγο δεν έχουν τη δυνατότητα συχνής φυσικής παρουσίας στις αίθουσες διδασκαλίας ή στα εργαστήρια.

Το ΕΑΠ οργανώνει διάφορα προγράμματα προπτυχικών και μεταπτυχιακών σπουδών, τα οποία οδηγούν στους ακόλουθους τίτλους σπουδών:

- Πτυχία
- Μεταπτυχιακά διπλώματα ειδίκευσης (Masters)
- Διδακτορικά διπλώματα
- Πιστοποιητικά προπτυχιακής επιμόρφωσης
- Πιστοποιητικά μεταπτυχιακής επιμόρφωσης

Πιστοποιητικά παρακολούθησης θεματικών ενοτήτων.

Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο (ΕΑΠ)

6.18.2. Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση – Προϋποθέσεις Εισαγωγής

Στο Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο (ΕΑΠ) γίνονται δεκτοί χωρίς εξετάσεις οι κάτοχοι απολυτηρίου Ενιαίου Λυκείου ή ισότιμου ή αντίστοιχου τίτλου Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, εσωτερικού ή εξωτερικού. Εάν ο αριθμός των υποψηφίων ανά Πρόγραμμα Σπουδών είναι μεγαλύτερος από τον αριθμό των παρεχομένων

θέσεων, για την επιλογή των υποψηφίων ισχύουν τα ακόλουθα: α) Προηγούνται όσοι έχουν συμπληρώσει το 23ο έτος της ηλικίας τους. Αν ο αριθμός τους είναι μεγαλύτερος από τον αριθμό των προσφερόμενων θέσεων, διεξάγεται μεταξύ τους κλήρωση. β) Αν απομένουν θέσεις μετά την τήρηση της προηγούμενης σειράς προτίμησης, οι υπόλοιποι υποψήφιοι επιλέγονται με νέα διαδικασία κλήρωσης.

Στα Μεταπτυχιακά Προγράμματα Σπουδών γίνονται δεκτοί πτυχιούχοι Ανώτατης Εκπαίδευσης (Πανεπιστημιακών Ιδρυμάτων ή Τεχνολογικών Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων) συγγενούς γνωστικού αντικειμένου. Η Διοικούσα Επιτροπή του ΕΑΠ με την προκήρυξη υποβολής υποψηφιοτήτων και μετά από εισήγηση της αντίστοιχης Σχολής, εξειδικεύει τις απαιτούμενες προϋποθέσεις υποβολής υποψηφιοτήτων ανά Πρόγραμμα Σπουδών.

Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο (ΕΑΠ)

6.18.3. Μέθοδοι Διδασκαλίας / Εποπτικά Μέσα

Οι στόχοι του Ελληνικού Ανοικτού Πανεπιστημίου (ΕΑΠ) επιτυγχάνονται με την εφαρμογή των μεθόδων διδασκαλίας και μάθησης από απόσταση, μέθοδοι που βασίζονται στην υψηλή ποιότητα του εκπαιδευτικού υλικού, το οποίο πρέπει να είναι κατάλληλα διαμορφωμένο από πλευράς τόσο μορφής όσο και περιεχομένου, κατά τρόπο που να επιτρέπει υψηλής ποιότητας αυτο-μόρφωση και συχνή αξιολόγηση του φοιτητή. Το υλικό αυτό είναι έντυπο (βιβλία, σημειώσεις, έντυπα αξιολόγησης) οπτικο-ακουστικό καθώς και άλλης μορφής ηλεκτρονικό υλικό (πολυμέσα, διαδίκτυο, κ.α.).

Σε ό,τι αφορά τα Προπτυχιακά Προγράμματα Σπουδών, οι σπουδές διεξάγονται με τη μεθοδολογία της «εκπαίδευσης από απόσταση» η οποία περιλαμβάνει ανά Θεματική Ενότητα:

- πέντε (5) συναντήσεις των διδασκόντων με τους φοιτητές,
- τέσσερις (4) έως έξι (6) υποχρεωτικές εργασίες που αποστέλλονται προς το διδάσκοντα,
- εξ αποστάσεως συμβουλευτική επικοινωνία διδάσκοντος και φοιτητών,
- εργαστηριακή εξάσκηση των φοιτητών στα Εργαστήρια του ΕΑΠ στην Πάτρα (όπου αυτό προβλέπεται από το Πρόγραμμα Σπουδών) και
- τελικές και επαναληπτικές εξετάσεις που διεξάγονται για κάθε Θεματική Ενότητα ταυτοχρόνως σε όλη τη χώρα.

Οι φοιτητές μπορούν να παρακολουθούν το Πρόγραμμα Σπουδών της επιλογής τους σε οποιαδήποτε περιοχή της Ελλάδας ή του εξωτερικού και αν διαμένουν. Οι συναντήσεις των φοιτητών με τους διδάσκοντες γίνονται στις ακόλουθες πόλεις: Πάτρα (έδρα του Ιδρύματος), Αθήνα, Θεσσαλονίκη, Ηράκλειο, Ιωάννινα, Ξάνθη, Πειραιά και Λάρισα.

Σε ό,τι αφορά τα Μεταπτυχιακά Προγράμματα Σπουδών, που οδηγούν στη χορήγηση είτε Μεταπτυχιακού Διπλώματος Ειδίκευσης είτε Πιστοποιητικού Μεταπτυχιακής Επιμόρφωσης, οι σπουδές διεξάγονται επίσης με τη μεθοδολογία της «εκπαίδευσης από απόσταση», η οποία περιλαμβάνει ανά Θεματική Ενότητα:

- πέντε (5) συναντήσεις των διδασκόντων με τους φοιτητές,
- τέσσερις (4) έως έξι (6) υποχρεωτικές εργασίες που αποστέλλονται προς το διδάσκοντα,
- εξ αποστάσεως συμβουλευτική επικοινωνία διδάσκοντος και φοιτητών και
- τελικές και επαναληπτικές εξετάσεις.

Οι φοιτητές μπορούν να παρακολουθούν το Πρόγραμμα Σπουδών της επιλογής τους σε οποιαδήποτε περιοχή της Ελλάδας ή του εξωτερικού και αν διαμένουν. Οι συναντήσεις των φοιτητών με τους διδάσκοντες γίνονται στις ακόλουθες πόλεις: Πάτρα (έδρα του Ιδρύματος), Αθήνα και Θεσσαλονίκη.

Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο (ΕΑΠ)

6.18.4. Προσφερόμενα Μαθήματα

Για το ακαδημαϊκό έτος 2007-2008 προσφέρονταν τα παρακάτω προγράμματα σπουδών, που οδηγούν στην απόκτηση των αντίστοιχων τίτλων:

Πτυχία

- Σπουδές στις Φυσικές Επιστήμες
- Πληροφορική
- Διοίκηση Επιχειρήσεων και Οργανισμών
- Σπουδές στον Ελληνικό Πολιτισμό
- Σπουδές στον Ευρωπαϊκό Πολιτισμό
- Ισπανική Γλώσσα και Πολιτισμός

Διπλώματα Μεταπτυχιακής Ειδίκευσης (ΜΔΕ)

- Διοίκηση Τουριστικών Επιχειρήσεων
- Διοίκηση Μονάδων Υγείας
- Διοίκηση Υπηρεσιών Υγείας του Εθνικού Συστήματος Υγείας
- Τραπεζική
- Διοίκηση Πολιτισμικών Μονάδων
- Περιβαλλοντικός Σχεδιασμός Πόλεων και Κτιρίων
- Περιβαλλοντικός Σχεδιασμός Έργων Υποδομής
- Διασφάλιση Ποιότητας
- Μεταπτυχιακή Εξειδίκευση Καθηγητών Αγγλικής Γλώσσας
- Μεταπτυχιακή Εξειδίκευση Καθηγητών Γερμανικής Γλώσσας
- Μεταπτυχιακή Εξειδίκευση Καθηγητών Γαλλικής Γλώσσας
- Σπουδές στην Εκπαίδευση
- Εκπαίδευση Ενηλίκων
- Σεισμική Μηχανική και Αντισεισμικές Κατασκευές
- Διαχείριση Τεχνικών Έργων
- Μεταπτυχιακή Εξειδίκευση στα Πληροφοριακά Συστήματα
- Σπουδές στην Ορθόδοξη Θεολογία
- Γραφικές Τέχνες-Πολυμέσα
- Διαχείριση Αποβλήτων
- Προχωρημένες Σπουδές στη Φυσική
- Κατάλυση και προστασία του περιβάλλοντος
- Μεταπτυχιακή εξειδίκευση Καθηγητών Φυσικών Επιστημών
- Μεταπτυχιακές Σπουδές στα Μαθηματικά
- Διοίκηση Επιχειρήσεων (MBA)

Για την ολοκλήρωση των προπτυχιακών σπουδών και την απόκτηση πτυχίου απαιτείται η επιτυχής παρακολούθηση και εξέταση σε δώδεκα (12) τουλάχιστον Θεματικές Ενότητες. Ο φοιτητής επιλέγει από μία (1) έως και τρεις (3) Θεματικές Ενότητες ανά έτος (ελάχιστη διάρκεια σπουδών 4 ακαδημαϊκά έτη)

Για την ολοκλήρωση των μεταπτυχιακών σπουδών και την απόκτηση Μεταπτυχιακού Διπλώματος Ειδίκευσης (ΜΔΕ) απαιτείται η επιτυχής παρακολούθηση και εξέταση τεσσάρων (4) Θεματικών Ενότητων και η εκπόνηση διπλωματικής εργασίας, η οποία αντιστοιχεί σε μία έως δύο Θεματικές Ενότητες ανάλογα με το Πρόγραμμα.

Για την ολοκλήρωση των μεταπτυχιακών σπουδών και την απόκτηση Πιστοποιητικού Μεταπτυχιακής Επιμόρφωσης απαιτείται η επιτυχής παρακολούθηση και εξέταση μιας (1) Θεματικής Ενότητας (ελάχιστη διάρκεια σπουδών ένα ακαδημαϊκό έτος).

Η συμμετοχή των φοιτητών στις δαπάνες των σπουδών, που εισήχθησαν από το ακαδημαϊκό έτος 2005-2006, καθορίστηκε σε €700 ανά Θεματική Ενότητα προπτυχιακού προγράμματος και €850 ανά Θεματική Ενότητα μεταπτυχιακού προγράμματος. Τα παραπάνω ποσά ισχύουν έως και τη συμπλήρωση του ελάχιστου χρόνου των σπουδών. Η Διοικούσα Επιτροπή έχει τη δυνατότητα να εγκρίνει υποτροφίες μερικής ή ολικής απαλλαγής από την ανωτέρω συμμετοχή στις δαπάνες έως και του ποσοστού του 10% των φοιτητών.

6.19. Στατιστικά Στοιχεία

Στους Πίνακες που ακολουθούν παρουσιάζονται διαθέσιμα στοιχεία για τον αριθμό των φοιτητών και του διδακτικού και διοικητικού προσωπικού στην Ανώτατη Εκπαίδευση.

Ο αριθμός των εισακτέων σπουδαστών στα τμήματα και τις σχολές της Ανώτατης Εκπαίδευσης (Πανεπιστήμια και Τ.Ε.Ι.) για τα ακαδημαϊκά έτη 2003-2004, 2004-2005 και 2005 – 2006

Στοιχεία από τις αρμόδιες υπηρεσίες και εποπτευόμενους φορείς του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων

6.19.1. ΠΙΝΑΚΑΣ 1

Ακαδημαϊκό Έτος	Αριθμός εισακτέων σπουδαστών
2005 - 2006	76.646
2006 - 2007	79.075
2007-2008	79.120
2008-2009	83.200

Πηγή: ΥΠ.Ε.Π.Θ. (2007) ,Διεύθυνση Οργάνωσης και Διεξαγωγής Εξετάσεων

Στους Πίνακες 2 και 3 παρουσιάζονται στοιχεία τα οποία αφορούν φοιτητές, πτυχιούχους και διδακτικό ή άλλο προσωπικό των Πανεπιστημίων

6.19.2. ΠΙΝΑΚΑΣ 2

Ο αριθμός των φοιτητών και πτυχιούχων Πανεπιστημίων				
Ακαδημαϊκό Έτος	Φοιτητές	Απόφοιτοι		
		Απλοί πτυχιούχοι	Μεταπτυχιακό	Διδακτορικό
2005-06	340287	32962	8387	1153
2006-07	359340	31940	8958	1842

Πηγή: ΥΠΕΠΘ (2007), Γενική Διεύθυνση Προγραμματισμού και Επιχειρησιακών Ερευνών (Δι.Π.Ε.Ε.), Τμήμα Γ' Επιχειρησιακών Ερευνών και Στατιστικής, Επεξεργασμένα Στοιχεία.

6.19.3. ΠΙΝΑΚΑΣ 3

Αριθμός διδακτικού / διοικητικού -τεχνικού προσωπικού Πανεπιστημίων			
Ακαδημαϊκό Έτος	Διδάσκοντες	Ειδικό Τεχνικό Εργαστηριακό Προσωπικό (ΕΤΕΠ)	Διοικητικό Προσωπικό
	Σύνολο	Σύνολο	Σύνολο
2005-06	14439	1789	5933
2006-07	15066		8725 (σύνολο ΕΤΕΠ και Διοικητικού Προσωπικού)

Πηγή: ΥΠΕΠΘ (2007), Γενική Διεύθυνση Προγραμματισμού και Επιχειρησιακών Ερευνών (Δι.Π.Ε.Ε.), Τμήμα Γ' Επιχειρησιακών Ερευνών και Στατιστικής, Επεξεργασμένα Στοιχεία .

Στον Πίνακα 4 που ακολουθεί παρουσιάζονται στατιστικά στοιχεία τα οποία αναφέρονται ειδικά στον αριθμό των σπουδαστών/αποφοίτων και διδακτικού/διοικητικού/βοηθητικού προσωπικού των Τεχνολογικών Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων (ΤΕΙ) όλης της χώρας.

6.19.4. ΠΙΝΑΚΑΣ 4

Αριθμός φοιτητών/αποφοίτων και διδακτικού/διοικητικού προσωπικού των ΤΕΙ					
Ακαδημαϊκό Έτος	Σπουδαστές ΚΑΝΟΝΙΚΑ ΕΞΑΜ.	Απόφοιτοι	Μόνιμοι Καθηγητές	Έκτακτοι Καθηγητές	Διοικητικό- Βοηθητικό Προσωπικό
2005-06	158317	17909	2867	9716	1943
2006-07	147841	16034	2894	9579	2016

Επεξήγηση: Μερικώς απασχολούμενα άτομα .Ο συντελεστής μετατροπής τους σε ισοδύναμα πλήρους απασχόλησης είναι 0,6

Πηγή: ΥΠΕΠΘ (2007), Γενική Διεύθυνση Προγραμματισμού και Επιχειρησιακών Ερευνών(Δι.Π.Ε.Ε.),Τμήμα Γ' Επιχειρησιακών Ερευνών και Στατιστικής, Επεξεργασμένα Στοιχεία.

7. Διά Βίου Εκπαίδευση και Κατάρτιση για Νέους Αποφοίτους και Ενήλικες

Η Γενική Γραμματεία Δια Βίου Μάθησης (ΓΓΔΒΜ, πρώην Γενική Γραμματεία Εκπαίδευσης Ενηλίκων (ΓΓΕΕ)) αναλαμβάνει το σχεδιασμό, το συντονισμό και την υλοποίηση –σε εθνικό επίπεδο και στον απόδημο ελληνισμό— ενεργειών που αφορούν τη Δια Βίου Μάθηση.

Για περισσότερες πληροφορίες συμβουλευτείτε τις αντίστοιχες υποενότητες.

7.1. Ιστορική Επισκόπηση

Η πρώτη προσπάθεια για την Εκπαίδευση Ενηλίκων στην Ελλάδα χρονολογείται από το 1929. με την ίδρυση Νυκτερινών, κυρίως, Σχολών για την παροχή εκπαίδευσης κυρίως σε ενήλικες που δεν είχαν ολοκληρώσει την υποχρεωτική φοίτηση στο σχολείο.

Από το Υπουργείο Παιδείας συστάθηκαν ήδη από το 1943 υπηρεσίες για την καταπολέμηση του αναλφαβητισμού και πιο συγκεκριμένα: σε κεντρικό επίπεδο η Κεντρική Επιτροπή Καταπολέμησης του Αναλφαβητισμού (ΚΕΚΑ) και σε επίπεδο νομών οι Νομαρχιακές Επιτροπές Λαϊκής Επιμόρφωσης (Ν.Ε.Λ.Ε.).

Στα μέσα της δεκαετίας του 1970 αρχίζει η προσπάθεια εκσυγχρονισμού του θεσμού της Λαϊκής Επιμόρφωσης με τη δημιουργία της Διεύθυνσης Επιμόρφωσης Ενηλίκων στο Υπουργείο Παιδείας. Με νόμο του 1983 αναβαθμίζεται σε Γενική Γραμματεία Λαϊκής Επιμόρφωσης (Γ.Γ.Λ.Ε.) και παράλληλα επιχειρείται ο ριζικός αναπροσανατολισμός του θεσμού και η αναπροσαρμογή των στόχων του σε κεντρικό και περιφερειακό επίπεδο. Η ΓΓΛΕ χρηματοδοτεί τα επιμορφωτικά προγράμματα που πραγματοποιούνται μέσω των Ν.Ε.Λ.Ε.. Επιπλέον οργανώνει και χρηματοδοτεί επιμέρους δράσεις πολιτιστικού χαρακτήρα. Αναλαμβάνει την υλοποίηση προγραμμάτων κατάρτισης ανέργων που προκηρύσσει το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, ο Οργανισμός Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού (ΟΑΕΔ), το Υπουργείο Δικαιοσύνης, κ.ά.

Στις αρχές της δεκαετίας του '90 (1990-1992) η Κυβέρνηση προσδιόρισε την Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση ως τη νέα εκπαιδευτική προτεραιότητα με στοιχεία του μοντέλου της Εναλλασσόμενης Εκπαίδευσης (Recurrent Education).

Το 1995 (με το νόμο 2327/1995) ιδρύεται το Ινστιτούτο Διαρκούς Εκπαίδευσης Ενηλίκων (Ι.Δ.ΕΚ.Ε.), ως Νομικό Πρόσωπο Ιδιωτικού Δικαίου, ενώ το 1997 (με το νόμο 2525/1997) θεσμοθετούνται τα Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας (Σ.Δ.Ε.), στα οποία φοιτούν ενήλικες που δεν έχουν συμπληρώσει την εννιάχρονη υποχρεωτική εκπαίδευση και τους χορηγείται μετά από επιτυχή φοίτηση τίτλος ισότιμος του Γυμνασίου (ή Δημοτικού).

Το 2001 (με το νόμο 2909/2001) η Γενική Γραμματεία Λαϊκής Επιμόρφωσης μετονομάζεται σε Γενική Γραμματεία Δια Βίου Μάθησης (Γ.Γ.Ε.Ε.) και αναλαμβάνει το σχεδιασμό, το συντονισμό και την υλοποίηση σε εθνικό επίπεδο και στον απόδημο ελληνισμό ενεργειών που αφορούν τη Διά Βίου Μάθηση.

Με τον ίδιο Νόμο (2909/2001), αρθ. 3) το Ι.Δ.ΕΚ.Ε. υπάγεται στη Γενική Γραμματεία Δια Βίου Μάθησης και έχει ως σκοπό την τεχνολογική και επιστημονική υποστήριξη των προγραμμάτων της Γ.Γ.Ε.Ε. και την υλοποίηση ενεργειών που αφορούν στη Δια Βίου Μάθηση.

Με το Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την Απασχόληση (ΕΣΔΑ) του 1999 προβλέπεται η συστηματική σύνδεση του θεσμού των Κέντρων Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΚΕΚ) με τα Κέντρα Προώθησης της Απασχόλησης (ΚΠΑ) του ΟΑΕΔ, στα πλαίσια του προγράμματος της συνεχιζόμενης κατάρτισης ανέργων σε εθνικό επίπεδο, ενώ στην πραγματικότητα υιοθετείται μια ευρύτερη πολιτική διασύνδεσης των ΚΠΑ με το Σύστημα Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης. Πρόκειται για μια τάση η οποία θα αποτυπωθεί σαφέστερα με τη δημιουργία του Εθνικού Συστήματος Σύνδεσης της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης με την

Απασχόληση (Ε.Σ.Σ.Ε.Ε.Κ.Α.) το 2003 και την προσπάθεια ενεργοποίησης του τα τελευταία δυο χρόνια (βλ. 7.2.).

Από το 2003 αρχίζει η ίδρυση και η λειτουργία δύο ακόμα βασικών δομών της Γ.Γ.Ε.Ε.: των Κέντρων Εκπαίδευσης Ενηλίκων και των Σχολών Γονέων.

Με το νόμο 3699/2008 η ΓΓΕΕ μετονομάστηκε σε Γενική Γραμματεία Δια Βίου Μάθησης.

Γενική Γραμματεία Εκπαίδευσης Ενηλίκων (ΓΓΕΕ)

Ινστιτούτο Διαρκούς Εκπαίδευσης Ενηλίκων

Ινστιτούτο Διαρκούς Εκπαίδευσης Ενηλίκων

N.2909/2001:Ρυθμίσεις θεμάτων εισαγωγής στην τριτοβάθμια εκπαίδευση και άλλες διατάξεις

N. 3699/2008: Ειδική Αγωγή και Εκπαίδευση ατόμων με αναπηρία ή με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες

7.2. Τρέχοντες Προβληματισμοί

Η Δια Βίου Μάθηση (ΔΒΜ) αποτελεί έναν από τους βασικούς πυλώνες της Στρατηγικής της Λισσαβόνας, βασικό συστατικό στοιχείο της Ευρωπαϊκής Στρατηγικής για την Απασχόληση αλλά και της Διαδικασίας της Μπολόνια (Bologna Follow Up Process) από την Πράγα και εντεύθεν (2001) και μία από τις βασικότερες επιλογές της ευρωπαϊκής εκπαιδευτικής πολιτικής, την οποία ενστερνίζεται απόλυτα η πολιτική ηγεσία του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων (ΥΠΕΠΘ).

Η επιλογή αυτή είναι εναρμονισμένη με τη βασική στρατηγική για την καταπολέμηση της ανεργίας, καθώς επιτρέπει τη συνεχή επικαιροποίηση των γνώσεων, καθ' όλο τον εργασιακό βίο, έτσι ώστε να μπορούν όλοι να έχουν προσόντα που να τους βοηθούν να βρουν μια θέση εργασίας, εάν είναι άνεργοι, ή να διατηρούν τη θέση τους προσαρμοζόμενοι στις διαρκώς εξελισσόμενες απαιτήσεις της αγοράς εργασίας. Παράλληλα, η Δια Βίου Μάθηση, τόσο ως διαδικασία όσο και ως αποτέλεσμα μπορεί να συμβάλει στην καταπολέμηση του αποκλεισμού, ενώ συνδέεται με τη διαρκή και λειτουργική διδασκαλία ξένων γλωσσών και γενικότερα την ισότιμη αντιμετώπιση της επένδυσης κεφαλαίου και της επένδυσης σε εκπαίδευση.

Αυτά τα στοιχεία εντάσσονται σε μια γενικότερη αντίληψη για την καθιέρωση μιας Κοινωνίας της Μάθησης και της Γνώσης, στην οποία τα πάντα μπορούν να αναχθούν σε ευκαιρίες μάθησης και ανάπτυξης των γνώσεων, των ικανοτήτων, των δεξιοτήτων και του ταλέντου που διαθέτει ο καθένας.

Σε αυτό το πλαίσιο, ο βασικός πολιτικός προβληματισμός που αναπτύσσεται, σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο, είναι η αξιοποίηση όχι μόνο της τυπικής αλλά και της μη τυπικής και άτυπης εκπαίδευσης. Η δυνατότητα πιστοποίησης γνώσεων που έχουν αποκτηθεί εκτός του τυπικού εκπαιδευτικού περιβάλλοντος, είτε στο πλαίσιο μη τυπικών εκπαιδευτικών σχημάτων, είτε εμπειρικά, αποτελεί ζητούμενο το οποίο θα επιτρέψει την καθιέρωση ενός ολοκληρωμένου συστήματος ΔΒΜ.

Αποτελεί γεγονός ότι τα τελευταία δυόμισα χρόνια έχουν πραγματοποιηθεί σημαντικές πρόοδοι και μεγάλες επενδύσεις στο χώρο της Δια Βίου Μάθησης, πετυχαίνοντας την αντιστροφή της κατάστασης που επικρατούσε στην Ελλάδα μέχρι και το 2003 (χαμηλά ποσοστά συμμετοχής, έλλειψη ενδιαφέροντος από τους πολίτες), και πλέον θεωρείται προσεγγίσιμος ο στόχος της Λισσαβόνας, η συμμετοχή δηλαδή του πληθυσμού σε ποσοστό 12,5% έως και το 2010 στην Δια Βίου Μάθηση.

Έχει αναπτυχθεί ένα σύστημα φορέων και υπηρεσιών με στόχο την προώθηση και διάχυση της Δια Βίου Μάθησης (π.χ. ο Ο.Ε.Ε.Κ. με τα Ι.Ε.Κ., το Ε.Κ.Ε.ΠΙ.Σ με τα Κ.Ε.Κ., το σύστημα δια βίου εκπαίδευσης και επιμόρφωσης ενηλίκων της Γ.Γ.Δ.Β.Μ. (βλ. 7.5.), το Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο και τα Προγράμματα Σπουδών Επιλογής στην Ανώτατη Εκπαίδευση.

Η παρουσία πλέον ενός κεντρικού συντονιστικού οργάνου (της Εθνικής Επιτροπής Δια Βίου Μάθησης, που συστάθηκε με το νέο Νόμο 3369/2005) και η χάραξη εθνικής στρατηγικής από τα αρμόδια υπουργεία έχουν επιτρέψει την επίτευξη των πρώτων ικανοποιητικών αποτελεσμάτων στο πεδίο της παροχής ΔΒΜ.

Καταλυτικό ρόλο ως προς αυτό διαδραμάτισε η δημιουργία ενός επαρκούς θεσμικού πλαισίου και ενός συστηματοποιημένου λειτουργικού πλέγματος ΔΒΜ. Η ελληνική κυβέρνηση ετοίμασε και ψήφισε το νέο νόμο για τη Δια Βίου Μάθηση (Ν. 3369/2005), με τον οποίο έχει ως στόχο να βελτιώσει την παρελθούσα κατάσταση, αξιοποιώντας τη σχετική εθνική και διεθνή εμπειρία στο χώρο της Δια Βίου Μάθησης. Πρόκειται για ένα ολοκληρωμένο θεσμικό πλαίσιο που εντάσσεται στην συνολικότερη πολιτική για την ανάπτυξη των ανθρωπίνων πόρων και την επένδυση στο ανθρώπινο κεφάλαιο καθώς αποσκοπεί στη συστηματοποίηση των υφισταμένων πλαισίων εκπαίδευσης και κατάρτισης κατά τρόπο ώστε να παρέχουν γνώση καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής.

Ως προς τη διαδικασία έγκρισης της υλοποίησης Προγραμμάτων Δια Βίου Μάθησης, αυτή γίνεται από τους αρμόδιους φορείς του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων ύστερα από πρόταση των αρμοδίων φορέων διενέργειας. Στα Προγράμματα αυτά προβλέπεται εσωτερική και εξωτερική αξιολόγηση. Η εσωτερική αξιολόγηση πραγματοποιείται από τον επικεφαλής του φορέα παροχής υπηρεσιών σε ετήσια βάση ενώ για την εξωτερική αξιολόγηση ο φορέας αξιολόγησης επιλέγεται, κατόπιν ανοικτού διαγωνισμού υπό την ευθύνη του φορέα εποπτείας και η διαδικασία αυτή θα επαναλαμβάνεται κάθε τέσσερα έτη.

Οργανισμός Επαγγελματικής Εκπαίδευσης & Κατάρτισης (ΟΕΕΚ)

Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων (ΥΠΕΠΘ)

N.3369/2005:Συστηματοποίηση της δια βίου μάθησης και άλλες διατάξεις

7.3. Ειδικό Νομοθετικό Πλαίσιο

Στα μέσα της δεκαετίας του 1970 αρχίζει η προσπάθεια εκσυγχρονισμού του θεσμού της Λαϊκής Επιμόρφωσης με τη δημιουργία της Διεύθυνσης Επιμόρφωσης Ενηλίκων στο Υπουργείο Παιδείας. Η τελευταία, με νόμο του 1983 (Ν.1320/1983) αναβαθμίζεται σε Γενική Γραμματεία Λαϊκής Επιμόρφωσης (Γ.Γ.Λ.Ε.). Με το Προεδρικό Διάταγμα 131 καθορίζεται το έργο της.

Στη συνέχεια, και με το Ν.1558/1985 γίνεται μεταφορά της Γ.Γ.Λ.Ε. από το Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων στο Υπουργείο Πολιτισμού, ενώ το Π.Δ. 132 του 1989 (ΦΕΚ 64 / τ. Α' 13 – 5- 89 δημιουργείται ο οργανισμός της Γ.Γ.Ε.Ε και ορίζεται η βασική διάρθρωση και οι αρμοδιότητες της Γ.Γ.Λ.Ε.. Κατόπιν το Π.Δ. 386 του 1991 μεταφέρει της Γ.Γ.Λ.Ε. από το Υπουργείο Πολιτισμού στο Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων.

Σύμφωνα με τον Ν.2327/1995 ιδρύεται το Ινστιτούτο Διαρκούς Εκπαίδευσης Ενηλίκων (Ι.Δ.ΕΚ.Ε.), ως νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου, ενώ με τον Ν.2525/1997 θεσμοθετούνται τα Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας (Σ.Δ.Ε.), στα οποία φοιτούν ενήλικες που δεν έχουν συμπληρώσει την εννιάχρονη υποχρεωτική εκπαίδευση και τους χορηγείται μετά από επιτυχή φοίτηση τίτλος ισότιμος του Γυμνασίου (ή Δημοτικού).

Το 1995, με το Ν.2327/1995, θεσμοθετείται η ίδρυση των Κέντρων Εκπαίδευσης Ενηλίκων (ΚΕΕ) και του Κέντρου Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΚΕΚ) της Γενικής Γραμματείας Εκπαίδευσης Ενηλίκων.

Με τον Ν.2909/2001 η Γενική Γραμματεία Λαϊκής Επιμόρφωσης μετονομάζεται σε Γενική Γραμματεία Εκπαίδευσης Ενηλίκων (Γ.Γ.Ε.Ε.) και αναλαμβάνει το σχεδιασμό, το συντονισμό και την υλοποίηση σε εθνικό επίπεδο και στον απόδημο ελληνισμό ενεργειών που αφορούν τη διά βίου μάθηση.

Με τον ίδιο νόμο (Ν.2909/2001, αρθ. 3) το Ι.Δ.ΕΚ.Ε. υπάγεται στη Γενική Γραμματεία Εκπαίδευσης Ενηλίκων. Σκοπός του Ινστιτούτου είναι η τεχνολογική και επιστημονική υποστήριξη των προγραμμάτων της Γ.Γ.Ε.Ε. και η υλοποίηση ενεργειών που αφορούν στη διά βίου μάθηση. Οι δράσεις του Ι.Δ.ΕΚ.Ε. χρηματοδοτούνται από κοινοτικούς και εθνικούς πόρους και από άλλες πηγές.

Η Γενική Γραμματεία Εκπαίδευσης Ενηλίκων (ΓΓΕΕ) συνεργάζεται και με άλλους Κρατικούς Φορείς, όπως: το Υπουργείο Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας, ο Οργανισμός Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού (ΟΑΕΔ), το Υπουργείο Δικαιοσύνης, οι Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης (ΟΤΑ) κ.ά. για την επιτυχή υλοποίηση και τη μεγιστοποίηση του οφέλους των δράσεων.

Με το Ν.3191/2003 θεσμοθετείται το Εθνικό Σύστημα Σύνδεσης της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης με την Απασχόληση (ΕΣΣΕΕΚΑ), προκειμένου να επιτευχθεί ο συντονισμός και η συμπληρωματικότητα των συστημάτων της Δευτεροβάθμιας Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και της Αρχικής και Συνεχιζόμενης Κατάρτισης (βλ. συνέχεια της ενότητας).

Το Εθνικό Σύστημα Σύνδεσης της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης με την Απασχόληση (ΕΣΣΕΕΚΑ) προκειμένου να συμβάλλει στην επίτευξη του στόχου:

- της σύνδεσης της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης με την απασχόληση και
- της εφαρμογής μιας συντονισμένης πολιτικής στο συγκεκριμένο τομέα.

Επιχειρείται ο συντονισμός και η συμπληρωματικότητα των συστημάτων της Δευτεροβάθμιας Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και της Αρχικής και της Συνεχιζόμενης Κατάρτισης, στο πλαίσιο μιας συνολικής και ολοκληρωμένης αντίληψης για την εκπαίδευση και κατάρτιση του ανθρώπινου δυναμικού και της σύνδεσής του με την αγορά εργασίας. Βασική στόχευση ενός τέτοιου συστήματος αποτελεί τελικά η παροχή σε κάθε πολίτη της δυνατότητας να πιστοποιεί τα προσόντα και τις επαγγελματικές του δεξιότητες, ανεξάρτητα από τον τρόπο και τη διαδρομή που ακολούθησε για την απόκτησή τους.

Στα πλαίσια του Ε.Σ.Σ.Ε.Ε.Κ.Α. λειτουργούν και διασυνδέονται τα 6 ακόλουθα συστήματα: Σύστημα Έρευνας των Αναγκών της Αγοράς Εργασίας, Σύστημα Τεχνικής Επαγγελματικής Εκπαίδευσης, Σύστημα Αρχικής Επαγγελματικής Κατάρτισης, Σύστημα Συνεχιζόμενης Επαγγελματικής Κατάρτισης, Σύστημα Πιστοποίησης της Επαγγελματικής Κατάρτισης και των Επαγγελματικών Προσόντων και Σύστημα Συμβουλευτικής, Επαγγελματικού Προσανατολισμού και Σύνδεσης με την Αγορά Εργασίας.

Πυλώνες ενός τέτοιου ενιαίου συστήματος αποτελούν οι δύο εθνικοί φορείς, το Εθνικό Κέντρο Πιστοποίησης (ΕΚΕΠΙΣ) και ο Οργανισμός Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (ΟΕΕΚ), οι οποίοι αναμένεται να αναπτύξουν τους κατάλληλους μηχανισμούς και διαδικασίες ώστε να διασφαλίζεται η αξιοπιστία του αποτελέσματος. Έτσι δημιουργείται ένα ενιαίο σύστημα Πιστοποίησης Επαγγελματικών Προσόντων στη βάση των δύο αυτών εθνικών φορέων και προωθείται ένα σαφές και καθορισμένο περιβάλλον στην αγορά εργασίας, το οποίο εγγυάται συνθήκες ασφάλειας για τους εργαζόμενους και τις επιχειρήσεις.

Για την τυπική Εκπαίδευση Ενηλίκων, μέσω της φοίτησης σε εσπερινά Γυμνάσια, Λύκεια, Τεχνολογικά Επαγγελματικά Εκπαιδευτήρια (ΤΕΕ) και ΕΠΑΛ, ισχύουν οι ρυθμίσεις των νόμων που διέπουν τη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση. Σύμφωνα με αυτές, δυνατότητα πρόσβασης σε αυτές τις σχολικές μονάδες έχουν άτομα, ανεξαρτήτως ηλικίας, που αποδεδειγμένα εργάζονται την ημέρα για βιοπορισμό. Για διευκόλυνση των εργαζομένων μαθητών –στα εσπερινά σχολεία— παρέχεται αυξημένο όριο απουσιών–κατά 30 ωριαίες απουσίες από το σχολείο.

Στους αποφοίτους των εσπερινών Λυκείων, κάθε τύπου, με νόμο δίνεται η δυνατότητα εισαγωγής τους στην Ανώτατη Εκπαίδευση (Πανεπιστήμια και ΤΕΙ), καθώς προβλέπεται ειδικό ποσοστό εισακτέων αυτής της κατηγορίας υποψηφίων.

Τέλος, σύμφωνα με το Ν. 3369/2005 για τη «Συστηματοποίηση της Δια Βίου Μάθησης και Άλλες Διατάξεις» η λειτουργία τόσο του συνόλου των ήδη υπαρχόντων Φορέων Παροχής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης Ενηλίκων όσο και των νέο-ιδρυθέντων Φορέων (όπως τα Ινστιτούτα Δια Βίου Εκπαίδευσης) συστηματοποιείται και διέπεται πλέον από ένα ολοκληρωμένο ενιαίο θεσμικό πλαίσιο για τη Δια Βίου Μάθηση. Σύμφωνα με το Ν.3369/2008 η ΓΓΕΕ μετονομάστηκε σε Γενική Γραμματεία Δια Βίου Μάθησης (ΓΓΔΒΜ).

Τα βασικά θεσμικά και οργανωτικά χαρακτηριστικά αυτής της κρίσιμης νομοθετικής παρέμβασης και του συνακόλουθου νέου πλαισίου ΔΒΜ περιγράφονται στη συνέχεια:

Καταρχήν ο εν λόγω Νόμος για την «Δια Βίου Μάθηση» αφορά δυο πεδία:

- τη Δια Βίου Εκπαίδευση και
- τη Δια Βίου Κατάρτιση.

Ως Δια Βίου Εκπαίδευση ουσιαστικά περιγράφονται οι διαδικασίες απόκτησης γενικής και επιστημονικής γνώσης καθ' όλη την διάρκεια της ζωής του ανθρώπου με σκοπό την απόκτηση ή τη βελτίωση γνώσεων, δεξιοτήτων και ικανοτήτων τόσο για την διαμόρφωση μιας ολοκληρωμένης προσωπικότητας όσο και για την πρόσβαση στην απασχόληση.

Η Δια Βίου Κατάρτιση διαφοροποιείται και συγκεκριμενοποιείται στην διαδικασία απόκτησης εξειδικευμένης μόρφωσης και πάλι καθ' όλη την διάρκεια ζωής του ανθρώπου με σκοπό όμως την επίτευξη επαγγελματικής εξειδίκευσης στο πλαίσιο συγκεκριμένης επαγγελματικής δραστηριότητας.

Προς τον συντονισμό παροχής της Δια Βίου Μάθησης συνίσταται ένα συλλογικό όργανο με την ονομασία «Εθνική Επιτροπή Δια Βίου Εκπαίδευσης», με συμμετοχή αρμόδιων φορέων και των κοινωνικών εταίρων.

Το συλλογικό αυτό όργανο εντοπίζει τις ανάγκες Δια Βίου Εκπαίδευσης και Κατάρτισης και συντονίζει όλους τους φορείς.

Σύμφωνα με το ν.3369/2005:

- «Υπηρεσίες Δια Βίου Εκπαίδευσης και Επιμόρφωσης που απευθύνονται σε άτομα, τα οποία δεν έχουν ολοκληρώσει την Υποχρεωτική Εκπαίδευση παρέχουν τα Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας, ενώ σε αποφοίτους μέχρι και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης παρέχουν τα Κέντρα Εκπαίδευσης Ενηλίκων, οι Νομαρχιακές Επιτροπές Λαϊκής Επιμόρφωσης, και σε αποφοίτους μέχρι και Ανώτατης Εκπαίδευσης οι Σχολές Γονέων. Για αποφοίτους Ανώτατης Εκπαίδευσης (Πανεπιστημιακής και Τεχνολογικής) το ρόλο αυτό αναλαμβάνουν τα Ινστιτούτα Δια Βίου Εκπαίδευσης
- Υπηρεσίες Δια Βίου Κατάρτισης προς αποφοίτους Υποχρεωτικής και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης παρέχουν τα Ινστιτούτα Επαγγελματικής Κατάρτισης. Τα Κέντρα Επαγγελματικής Κατάρτισης παρέχουν υπηρεσίες Δια Βίου Κατάρτισης τόσο σε αποφοίτους Υποχρεωτικής και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, όσο και σε αποφοίτους Ανώτατης Εκπαίδευσης. Ειδικότερα τα Κέντρα Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΚΕΚ) που ήδη λειτουργούν σε αρκετά Πανεπιστήμια και ΤΕΙ και είναι α) πιστοποιημένα σύμφωνα με τις προβλεπόμενες διατάξεις από το Εθνικό Κέντρο Πιστοποίησης Δομών Συνεχιζόμενης Επαγγελματικής Κατάρτισης και Συνοδευτικών Υποστηρικτικών Υπηρεσιών (ΕΚΕΠΙΣ) και β) ενταγμένα στο Εθνικό Σύστημα Συνεχιζόμενης Επαγγελματικής Κατάρτισης, παραμένουν ως χωριστές δομές στα Ιδρύματα Ανώτατης Εκπαίδευσης».

Η Δια Βίου Μάθηση πραγματοποιείται μέσω σειράς Προγραμμάτων Σπουδών, τα οποία αποφέρουν συγκεκριμένη Πιστοποίηση. Τα προγράμματα αυτά διαφοροποιούνται στην χρονική τους διάρκεια και αποτελούνται από συγκεκριμένες Διδακτικές Ενότητες. Ανάλογα με την συνολική χρονική έκταση του προγράμματος παρέχονται διαφορετικού τύπου πιστοποιήσεις.

Σύμφωνα με το ν.3369/2005:

Τα Προγράμματα Δια Βίου Κατάρτισης οδηγούν στην απονομή Πιστοποιητικού Δια Βίου Κατάρτισης.

Τα Προγράμματα Δια Βίου Εκπαίδευσης, αναλόγως της διάρκειάς τους, οδηγούν στην απονομή των εξής πιστοποιητικών:

- Μέχρι 75 ώρες σε Πιστοποιητικό Επιμόρφωσης,
- Μέχρι 250 ώρες σε Πιστοποιητικό Δια βίου Εκπαίδευσης.

Τα προγράμματα αυτά χαρακτηρίζονται από την ευελιξία τους, ενώ σημαντικό είναι το γεγονός πως η Δια Βίου Μάθηση μπορεί να πραγματοποιείται και με την μέθοδο της εξ' αποστάσεως εκπαίδευσης.

Ιδιαίτερη προτεραιότητα δίδεται και στην ενεργοποίηση και αξιοποίηση του Εθνικού Συστήματος Σύνδεσης Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης με την Απασχόληση (Ε.Σ.Σ.Ε.Ε.Κ.Α.).

Ενεργοποιώντας το Ε.Σ.Σ.Ε.Ε.Κ.Α. και προωθώντας την υπόθεση της ενιαίας πιστοποίησης, το νέο (με βάση το Νόμο για τη Δια Βίου Μάθηση) θεσμικό πλαίσιο για την παροχή της Δια Βίου Μάθησης επιχειρεί να καλύψει πλέον όλα τα επίπεδα εκπαίδευσης από τους αντίστοιχους φορείς, ενώ μεριμνά και για τους Δημοσίους Υπαλλήλους.

Με τον τρόπο αυτό παρέχεται η δυνατότητα και στους κοινωνικούς εταίρους να δημιουργήσουν φορείς Δια Βίου Μάθησης, με τελική στόχευση την ενεργό συμμετοχή τους στη Δια Βίου Μάθηση για την ενδυνάμωση της κοινωνικής αποτελεσματικότητάς της. Όλες οι προαναφερθείσες δραστηριότητες και συνολικά η πολιτική για τη Δια Βίου Μάθηση συντονίζεται πλέον, με βάση τον εν λόγω Νόμο, από ένα θεσμοθετημένο επιτελικό όργανο, την Επιτροπή Δια Βίου Μάθησης, στην οποία μετέχουν όλοι οι εμπλεκόμενοι παράγοντες για τα θέματα της Δια Βίου Μάθησης, συμπεριλαμβανομένων των κοινωνικών εταίρων και των φορέων του ΕΣΣΕΕΚΑ.

Με το νόμο 3699/2008 η ΓΓΕΕ μετονομάζεται σε Γενική Γραμματεία Δια Βίου Μάθησης (ΓΓΔΒΜ).

Οργανισμός Απασχολήσεως Εργατικού Δυναμικού (ΟΑΕΔ)

Οργανισμός Επαγγελματικής Εκπαίδευσης & Κατάρτισης (ΟΕΕΚ)

Γενική Γραμματεία Εκπαίδευσης Ενηλίκων (ΓΓΕΕ)

Εθνικό Κέντρο Πιστοποίησης (ΕΚΕΠΙΣ)

Ινστιτούτο Διαρκούς Εκπαίδευσης Ενηλίκων

Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων (ΥΠΕΠΘ)

N.1320/1983:Πρόσληψη στο δημόσιο τομέα και άλλες διατάξεις

N.1558/1985:Κυβέρνηση και κυβερνητικά όργανα

N.2327/1995: Εθνικό Συμβούλιο Παιδείας, ρύθμιση θεμάτων έρευνας, παιδείας και μετεκπαίδευσης εκπαιδευτικών

N.2525/1997:Ενιαίο Λύκειο, πρόσβαση των αποφοίτων του στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου και άλλες διατάξεις

N.2909/2001:Ρυθμίσεις θεμάτων εισαγωγής στην τριτοβάθμια εκπαίδευση και άλλες διατάξεις

N.3191/2003: Εθνικό Σύστημα Σύνδεσης της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης με την Απασχόληση (ΕΣΣΕΕΚΑ)

N.3369/2005:Συστηματοποίηση της δια βίου μάθησης και άλλες διατάξεις

7.4. Γενικοί Στόχοι

Όσοι φοιτούν στην τυπική Εκπαίδευση Ενηλίκων, έχουν ως στόχο τη γενική άνοδο του μορφωτικού τους επιπέδου και την απόκτηση τυπικών προσόντων που αναμένεται να βελτιώσουν την επαγγελματική τους προοπτική. Η τυπική Εκπαίδευση Ενηλίκων είναι κατά βάση μακροχρόνια (πέραν του ενός έτους), πραγματοποιείται μέσα από τις δομές της τυπικής εκπαίδευσης, παρέχει αναγνωρισμένο πτυχίο και έχει ως στόχο την καταπολέμηση του αναλφαριθμητισμού, την αντιμετώπιση των προβλημάτων έλλειψης γνωστικών

προσόντων εξαιτίας της σχολικής διαρροής, και γενικά την άνοδο του μορφωτικού επιπέδου του ατόμου και την απόκτηση τυπικών προσόντων που αναμένεται να βελτιώσουν την επαγγελματική του προοπτική.

Η μη τυπική Εκπαίδευση Ενηλίκων λαμβάνει χώρα πέραν του συστήματος της τυπικής εκπαίδευσης. Είναι συνήθως βραχυπρόθεσμη και αποσκοπεί στην κάλυψη συγκεκριμένων αναγκών των ατόμων, στην απόκτηση βασικών και ειδικευμένων γνώσεων, έτσι ώστε οι εκπαιδευθέντες να μπορούν να ενταχθούν ή να επανενταχθούν ισότιμα στην εργασιακή και την κοινωνική ζωή και να αντιμετωπίσουν τις συνεχείς κοινωνικές και επαγγελματικές αλλαγές.

Η Γενική Γραμματεία Δια Βίου Μάθησης έχει ως κύρια και βασική αρμοδιότητα το σχεδιασμό, συντονισμό και την υλοποίηση ενεργειών προώθησης της τυπικής και κυρίως της μη τυπικής Εκπαίδευσης Ενηλίκων. Η μόνη δομή της Γ.Γ.Ε.Ε. που είναι δυνατό να χαρακτηριστεί ως τυπική εκπαίδευση ενηλίκων είναι τα Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας. Οι υπόλοιπες δομές (Κέντρα Εκπαίδευσης Ενηλίκων, Σχολές Γονέων, Κέντρο Δια Βίου Μάθησης Ενηλίκων από Απόσταση, Νομαρχιακές Επιτροπές Λαϊκής Επιμόρφωσης, Κέντρο Επαγγελματικής Κατάρτισης) καθώς και τα Αυτόνομα Προγράμματα της ΓΓΔΒΜ (βλ. 7.5.) ανήκουν στη μη τυπική Εκπαίδευση Ενηλίκων.

Η συνολική στρατηγική και δράση (Δομές – Αυτόνομα Προγράμματα) της Γενικής Γραμματείας Δια Βίου Μάθησης (ΓΓΔΒΜ) εντάσσονται στο πλαίσιο της ενίσχυσης της Δια Βίου Μάθησης και αποσκοπούν στη δια βίου ανάπτυξη όλων των πολιτών της χώρας.

Η αναπτυξιακή στρατηγική της Γ.Γ.Ε.Ε. επικεντρώνεται στις εξής παραμέτρους:

- στην εναρμόνιση του συστήματος δια βίου εκπαίδευσης ενηλίκων με την Εθνική Στρατηγική για την οικονομία, την κοινωνία, τη ψηφιακή σύγκλιση, την πολυγλωσσία, κπλ, και ενίσχυσή του σε θεσμικό, δομικό και λειτουργικό επίπεδο,
- στον εκσυγχρονισμό του θεσμικού και κανονιστικού πλαισίου με έμφαση στη διασφάλιση της ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών δια βίου εκπαίδευσης,
- στη διεύρυνση των θεματικών πεδίων του συστήματος δια βίου εκπαίδευσης ενηλίκων και αξιολόγηση όλων των συνιστωσών του, και
- στη σύνδεση του συστήματος με το τυπικό σύστημα εκπαίδευσης και με την αγορά εργασίας.

Τους στόχους αυτούς η Γ.Γ.Ε.Ε. επιχειρεί να τους επιτύχει μέσω των Δομών που έχει ήδη δημιουργήσει, καθώς και των Δομών που τώρα συγκροτεί:

- του Κέντρου Μελετών Δια Βίου Μάθησης και
- του Κέντρου Δια Βίου Εκπαιδευτών και Επιμορφωτών Ενηλίκων

Η Γ.Γ.Δ.Β.Μ. αναπτύσσει, επίσης, αυτόνομα προγράμματα και δράσεις που αφορούν στην Κοινωνική Οικονομία – Κοινωνική και Γυναικεία επιχειρηματικότητα, τα οποία αναπτύχθηκαν στο πλαίσιο της EQUAL I και συγκεκριμένα στο Πρόγραμμα DIONI II, μέσα από το οποίο δημιουργήθηκε και λειτουργεί μέχρι σήμερα στην Δ/ση προγραμμάτων της Γ.Γ.Δ.Β.Μ. Δομή και Δίκτυο υποστήριξης της Κοινωνικής και Γυναικείας Επιχειρηματικότητας, με υπηρεσίες πληροφόρησης, βασικής επιχειρηματικής συμβουλευτικής και Δικτύωσης κοινωνικών και γυναικείων επιχειρήσεων, με απώτερο στόχο την σύνδεση εκπαίδευσης και απασχόλησης και την καταπολέμηση της ανεργίας ευπαθών ομάδων.

Σημαντικό ρόλο ως προς την επίτευξη των στόχων διαδραματίζει και το Ινστιτούτο της ΓΓΔΒΜ, το Ινστιτούτο Διαρκούς Εκπαίδευσης Ενηλίκων (ΙΔΕΚΕ), το οποίο έχει ως κύριο έργο:

- Τη διαχείριση των Σχολείων Δεύτερης Ευκαιρίας (ΣΔΕ), των Κέντρων Εκπαίδευσης Ενηλίκων (ΚΕΕ), των Σχολών Γονέων (Σχ.Γ.) και του Κέντρου Δια Βίου Μάθησης από Απόσταση.
- Τη διαχείριση των Αυτόνομων Εκπαιδευτικών Προγραμμάτων: «Προγράμματα Διά Βίου Εκπαίδευσης στα Κ.Ε.Ε. και στο Κ.Ε.Ε.ΕΝ.ΑΠ.» (στο Έργο αυτό πραγματοποιήθηκε η ανάπτυξη του Προγράμματος Διά Βίου Εκπαίδευσης από Απόσταση «Εκπαίδευση Εκπαιδευτών Ενηλίκων», το οποίο και

παρακολούθησαν στελέχη και εκπαιδευτές του Ι.Δ.ΕΚ.Ε.), «Εκπαίδευση Ενηλίκων στην Απόκτηση Βασικών Δεξιοτήτων στις Νέες Τεχνολογίες – Ήρων», «Εκπαίδευση Αγροτών για την Ανάληψη Δράσεων στον Δευτερογενή και Τριτογενή Τομέα της Οικονομίας – Ησίοδος», «Διαχείριση Κινδύνων, Κρίσεων και Αντιμετώπιση Έκτακτων Αναγκών και Καταστροφών “Προστατεύω τον εαυτό μου και τους άλλους» – Εθελοντισμός, «Εκμάθηση της Ελληνικής Γλώσσας ως Δεύτερης σε Εργαζόμενους Μετανάστες», «Αγωγής Υγείας-Σεξουαλικά Μεταδιδόμενα Νοσήματα-AIDS»,

Όλες αυτές οι δομές και τα αυτόνομα εκπαιδευτικά προγράμματα αποτελούν κόμβους στο «Δίκτυο Διά Βίου Εκπαίδευσης Ενηλίκων - Ευκλείδης», που έχει συγκροτήσει η Γ.Γ.Ε.Ε. και το οποίο καλύπτει όλη την επικράτεια. Στο δίκτυο σήμερα συμμετέχουν 531 Δήμοι και 27 σωματιστικά καταστήματα .

Επίσης, στο Ινστιτούτο Διαρκούς Εκπαίδευσης Ενηλίκων έχει ανατεθεί η διοργάνωση πολυάριθμων σεμιναρίων εκπαίδευσης εκπαιδευτικών της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, σε διάφορα θεματικά πεδία. Έχει υλοποιήσει Προγράμματα, με ανάθεση από το ΥΠΕΠΘ, όπως «Αγωγή του Καταναλωτή στα Σχολεία», το «Ελληνικό Δίκτυο Σχολείων», ενώ ταυτόχρονα, αξιοποιεί Κοινωνικά Προγράμματα Διερωπαϊκής Συνεργασίας (EQUAL: TO.ME.Σ, EQUAL: DIONI II, GRUNDTVIG 1: ADDED, GRUNDTVIG 1: COLOURS, GRUNDTVIG 1: FILOGRAFIA, GRUNDTVIG 1: PROPAGATOR, GRUNDTVIG 2: ΒΑΣΙΚΕΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ, LEONARDO: WEBPOL).

Μέσα στο πλαίσιο αυτό και τους στόχους που έχουν τεθεί, κινείται τόσο η αξιοποίηση του Ε.Σ.Σ.Ε.Κ.Α. όσο και ο νέος Νόμος για την Συστηματοποίηση της Δια Βίου Μάθησης (Ν. 3369/2005).

Ειδικότερα, σκοπός του νέου Νόμου (Ν. 3369/2005) είναι η συστηματοποίηση των υφισταμένων πλαισίων εκπαίδευσης και κατάρτισης κατά τρόπο ώστε να παρέχουν γνώση καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής και τελικά η συστηματική και πολυεπίπεδη παροχή πολλαπλών μαθησιακών ευκαιριών καθώς και δυνατοτήτων αναβάθμισης των υπάρχουσών δεξιοτήτων και ανάπτυξης νέων.

Γενική Γραμματεία Εκπαίδευσης Ενηλίκων (ΓΓΕΕ)

Ινστιτούτο Διαρκούς Εκπαίδευσης Ενηλίκων

7.5. Τύποι Ιδρυμάτων

Συμβουλευτείτε τις αντίστοιχες υποενότητες που ακολουθούν.

7.5.1. Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας – Σ.Δ.Ε.

Με το Νόμο 2525/1997 (άρθρο 5) θεσμοθετούνται τα Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας (Σ.Δ.Ε.).

Η ίδρυση των Σ.Δ.Ε. γίνεται ύστερα από εισήγηση του Γενικού Γραμματέα Εκπαίδευσης Ενηλίκων και κοινή απόφαση των Υπουργών Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων και Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών.

Τα Σ.Δ.Ε. είναι ένας καινοτόμος θεσμός που καθιερώθηκε σε πολλά κράτη μέλη, ανάμεσά τους και η Ελλάδα, ως μέσο καταπολέμησης του κοινωνικού αποκλεισμού.

Ο θεσμός αυτός απευθύνεται σε πολίτες δεκαοκτώ (18) ετών και άνω, οι οποίοι δεν έχουν ολοκληρώσει την εννιάχρονη Υποχρεωτική Εκπαίδευση και ως εκ τούτου κινδυνεύουν από κοινωνικό αποκλεισμό και περιθωριοποίηση. Με το νέο αυτό θεσμό παρέχεται στα άτομα αυτά η δυνατότητα να αποκτήσουν [Απολυτήριο γυμνασίου](#) και να ενταχθούν ομαλά στις κοινωνικές, οικονομικές και επαγγελματικές δομές. Τα Προγράμματα Σπουδών είναι ιδιαίτερα ευέλικτα, έτσι ώστε να ανταποκρίνονται στις ιδιαιτερότητες των νέων στους οποίους απευθύνονται. Έμφαση δίνεται στην απόκτηση βασικών προσόντων και στην ανάπτυξη προσωπικών δεξιοτήτων. Η απόκτηση γενικών γνώσεων, η χρήση των νέων τεχνολογιών, η εκμάθηση ξένης γλώσσας, η συμβουλευτική σε θέματα επαγγελματικού προσανατολισμού βελτιώνουν σημαντικά τις δυνατότητες ένταξης στην αγορά εργασίας.

Εκτός από τους παραδοσιακούς τρόπους διδασκαλίας γίνεται –ανάλογα με τις ομάδες εκπαιδευόμενων και το συγκεκριμένο πρόγραμμα— χρήση ειδικού οπτικοακουστικού υλικού, με ταινίες ή βιντεοκασέτες. Πρόσφατα καθιερώθηκε η χρήση Η/Υ με δυνατότητες πολυμέσων και εκπονήθηκε εκπαιδευτικό λογισμικό. Στα Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας δίνεται έμφαση στην ομαδο-συνεργατική διδασκαλία και στη μέθοδο project καθώς και στη μάθηση σε χώρους εργασίας.

Τα Προγράμματα των Σ.Δ.Ε. στηρίζονται σε καινοτόμες προσεγγίσεις τόσο στον τομέα μεθοδολογίας όσο και στο περιεχόμενο. Περιλαμβάνουν τα παραδοσιακά γνωστικά αντικείμενα τα οποία αναπτύσσονται με βάση τη διαθεματική προσέγγιση.

Η συνολική διάρκεια του Προγράμματος είναι δύο εκπαιδευτικά έτη. Το εκπαιδευτικό περιεχόμενο ανταποκρίνεται στις τρέχουσες κοινωνικές και οικονομικές προτεραιότητες και στις ανάγκες της αγοράς εργασίας.

Με το Νόμο 3369/2005 για τη «Συστηματοποίηση της Δια Βίου Μάθησης» τα Σ.Δ.Ε. εντάσσονται πλήρως στο νέο λειτουργικό πλέγμα παροχής Δια Βίου Μάθησης και διευκρινίζεται:

- ότι απευθύνονται «σε άτομα που δεν έχουν ολοκληρώσει την Υποχρεωτική Εκπαίδευση» (άρθρο 2) και
- ότι η έγκριση των Προγραμμάτων τους γίνεται με απόφαση του Γενικού Γραμματέα Εκπαίδευσης Ενηλίκων, μετά από γνώμη της Εθνικής Επιτροπής Δια Βίου Μάθησης (άρθρο 6, παρ.1), όσον αφορά τα προγράμματα που χρηματοδοτεί η ΓΓΔΒΜ

Ο τίτλος που χορηγείται από τα Σ.Δ.Ε. είναι ισότιμος με το Απολυτήριο Γυμνασίου και αναγνωρίζεται από τον Α.Σ.Ε.Π..

Δίνει τη δυνατότητα στους απόφοιτους των Σ.Δ.Ε. να συνεχίσουν τις σπουδές τους:

- στο Λύκειο (Γενικό, Τεχνικό-Επαγγελματικό, Εσπερινό)
- σε μεταγυμνασιακά Ι.Ε.Κ. σε μεταγυμνασιακά τμήματα του ΟΑΕΔ
- στα Κέντρα Εκπαίδευσης Ενηλίκων, στις Σχολές Γονέων και σε αυτόνομα προγράμματα της ΓΓΔΒΜ για αποφοίτους Γυμνασίου
- στο Κέντρο Δια Βίου Εκπαίδευσης και Επιμόρφωσης Ενηλίκων από Απόσταση, της Γ.Γ.Ε.Ε..

Η χρηματοδότηση των Σχολείων Δεύτερης Ευκαιρίας γίνεται τόσο με Εθνικούς όσο και με Κοινοτικούς Πόρους. Ο συνολικός αριθμός συμμετεχόντων κατά το διάστημα 2005-2008 ανέρχεται σε 17946 εκπαιδευόμενους. Λειτουργούν 57 ΣΔΕ και 70 τμήματα εκτός έδρας.

Γενική Γραμματεία Εκπαίδευσης Ενηλίκων (ΓΓΕΕ)

N.2525/1997:Ενιαίο Λύκειο, πρόσβαση των αποφοίτων του στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου και άλλες διατάξεις

N.3369/2005:Συστηματοποίηση της δια βίου μάθησης και άλλες διατάξεις

7.5.2. Κέντρα Εκπαίδευσης Ενηλίκων – ΚΕΕ

Τα Κέντρα Εκπαίδευσης Ενηλίκων (Κ.Ε.Ε.) έχουν ως στόχο μέσω των Εκπαιδευτικών και Επιμορφωτικών Προγραμμάτων να δίνουν τη δυνατότητα σε όλους τους πολίτες (18 ετών και άνω) για δια βίου επικαιροποίηση και αναβάθμιση υπάρχουσών γνώσεων και δεξιοτήτων καθώς και απόκτηση νέων, σύγχρονων γνώσεων και δεξιοτήτων έτσι ώστε να συμμετέχουν αποτελεσματικότερα στο οικονομικό, κοινωνικό, πολιτισμικό και πολιτικό γίγνεσθαι. Τα εκπαιδευτικά προγράμματα κατανέμονται σε δύο ενότητες μακράς (75 έως 250 ώρες) και βραχείας (25 έως 75 ώρες) διάρκειας.

Στη δεύτερη ενότητα περιλήφθηκαν φέτος θεματικές ενότητες που αφορούν την ευρωπαϊκή διάσταση και την εκπαίδευση και συμβουλευτική ευάλωτων κοινωνικών ομάδων (Τσιγγάνοι, μετανάστες, κρατούμενοι κ.α.)

Ο θεσμός των ΚΕΕ ξεκίνησε ως πρόγραμμα κατά την εκπαιδευτική περίοδο 2003 – 2004 με τη λειτουργία 10 κέντρων και αναπτύχθηκε σημαντικά κατά τις εκπαιδευτικές περιόδους 2004 – 2005 και 2005 – 2006 (ως δημόσια δομή), με την ίδρυση και λειτουργία επιπλέον 46 κέντρων. Έτσι ο αριθμός των ΚΕΕ που λειτουργούν σήμερα στη χώρα μας έχει ανέλθει σε 58.

Με το Νόμο 3369/2005 για τη «Συστηματοποίηση της Δια Βίου Μάθησης» τα ΚΕΕ εντάσσονται και αυτά πλήρως στο νέο δομικό και λειτουργικό πλέγμα παροχής Δια Βίου Μάθησης και διευκρινίζεται:

- α) ότι απευθύνονται «σε αποφοίτους μέχρι και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης» (άρθρο 2) και
- β) ότι η έγκριση των Προγραμμάτων τους γίνεται με απόφαση του Γενικού Γραμματέα Εκπαίδευσης Ενηλίκων, μετά από γνώμη της Εθνικής Επιτροπής Δια Βίου Μάθησης (άρθρο 6, παρ.1), όσον αφορά τα προγράμματα που χρηματοδοτεί η Γ.Γ.Ε.Ε..

Μετά από αξιολόγηση, οι απόφοιτοι των Κ.Ε.Ε. λαμβάνουν «Πιστοποιητικό Δια Βίου Εκπαίδευσης», για Εκπαιδευτικά Προγράμματα διάρκειας από 100 μέχρι 250 ώρες και «Πιστοποιητικό Επιμόρφωσης» για Επιμορφωτικά Προγράμματα διάρκειας μέχρι 75 ώρες. Το περιεχόμενο των προγραμμάτων επιμερίζεται ως εξής:

1) Βασικές γνώσεις Μαθηματικών και Στατιστικής 2) Ελληνική γλώσσα – Ελληνική Ιστορία 3) Ενεργός Πολίτης – Δικαιώματα-Υποχρεώσεις 4) Ευρωπαϊκές Γλώσσες-Ευρωπαϊκή Ιστορία 5) Οικονομία-Διοίκηση-Επιχειρήσεις 6) Πολιτισμός –Τέχνες – Διαχείριση Ελεύθερου Χρόνου 7) Τεχνολογίες Πληροφορικής και Επικοινωνιών 8) Περιβάλλον – Πολιτισμός – Τουρισμός – Περιφερειακή Ανάπτυξη 9) Ειδικά Προγράμματα

Γενική Γραμματεία Εκπαίδευσης Ενηλίκων (ΓΓΕΕ)

[N.3369/2005:Συστηματοποίηση της δια βίου μάθησης και άλλες διατάξεις](#)

7.5.3. Σχολές Γονέων (Σχ.Γ.)

Ο θεσμός των Σχολών Γονέων ξεκίνησε ως πρόγραμμα κατά την εκπαιδευτική περίοδο 2003 – 2004 με τη λειτουργία σε 14 νομούς και αναπτύχθηκε άμεσα την εκπαιδευτική περίοδο 2004 – 2005 (ως δημόσια δομή) με την ίδρυση και λειτουργία επιπλέον 40 Σχολών. Σήμερα λειτουργούν συνολικά 58 Σχολές Γονέων, από μια σε κάθε νομό της χώρας. Η έδρα της Σχολής Γονέων του κάθε νομού είναι στα Κέντρα Εκπαίδευσης Ενηλίκων.

Με το Νόμο 3369/2005 για τη «Συστηματοποίηση της Δια Βίου Μάθησης» οι Σχολές Γονέων εντάσσονται πλήρως στο νέο λειτουργικό πλέγμα παροχής Δια Βίου Μάθησης.

Στο πλαίσιο των Σχολών Γονέων, αναπτύσσονται τα επιμορφωτικά προγράμματα «Συμβουλευτική Γονέων» και «Σχέσεις Σχολείου-Οικογένειας». Στη «Συμβουλευτική Γονέων, διάρκειας 40 ωρών, οι γονείς έχουν τη δυνατότητα να βελτιώσουν την επικοινωνία και τις σχέσεις μέσα στην οικογένεια, να αντιμετωπίσουν προβλήματα συμπεριφοράς των παιδιών και να ενδυναμώσουν τη συνεργασία τους με το σχολείο. Αντίστοιχα, το εκπαιδευτικό πρόγραμμα «Σχέσεις Σχολείου-Οικογένειας», διάρκειας 20 ωρών, στοχεύει να βελτιώσει την επικοινωνία γονέων και παιδιών, τις γνώσεις των γονέων σχετικά με τις ψυχικές, κοινωνικές, πνευματικές και άλλες ανάγκες των παιδιών σε κάθε στάδιο της ανάπτυξής τους, να βοηθήσει τους γονείς να συνειδητοποιήσουν το ρόλο τους στην ανάπτυξη του παιδιού, να στηρίξει τη σχολική πρόοδο των παιδιών, να ενθαρρύνει τη συμμετοχή των γονέων στις σχολικές δραστηριότητες και να προωθήσει την επικοινωνία και συνεργασία οικογένειας, σχολείου, γονέων και εκπαιδευτικών.

Παρέχεται, επίσης, το πρόγραμμα Συμβουλευτική Υποστήριξη και Αγωγή Υγείας ευάλωτων κοινωνικά ομάδων διάρκειας 50 ωρών.

Από τον Οκτώβριο 2006 οι Σχολές Γονέων σε συνεργασία με τα Κέντρα Εκπαίδευσης Ενηλίκων πραγματοποιούν το πρόγραμμα «Εκπαίδευση και Συμβουλευτική Υποστήριξη Οικογενειών Τσιγγάνων, Μουσουλμάνων, Παλλινοστώντων και μεταναστών». Η ενίσχυση του γονεϊκού τους ρόλου επιτελείται μέσα από τη συμβουλευτική υποστήριξη και επιμόρφωση τους, διάρκειας 25 ωρών, σε θέματα ανάπτυξης και εξέλιξης του παιδιού και του εφήβου, στην κατανόηση της σύνδεσης οικογένειας και σχολείου, στην παρότρυνσή τους για ενεργή συμμετοχή στις σχολικές δραστηριότητες. Επίσης, ενημερώνονται σε βασικά θέματα σωματικής και ψυχικής ανάπτυξης και υγείας των παιδιών τους, όπως θέματα παιδικών ασθενειών και πρόληψης, συνθηκών υγιεινής και ισορροπημένης διατροφής.

Οι Σχολές Γονέων παρέχουν εκπαίδευση από απόσταση σε πολίτες που δε διαθέτουν χρόνο παρακολούθησης των προγραμμάτων, μέσω της ιστοσελίδας του Κέντρου Δια Βίου Μάθησης από Απόσταση (Κ.Ε.ΔΒΜ.ΑΠ.).

Η Γενική Γραμματεία Εκπαίδευσης Ενηλίκων είναι ιδρυτικό μέλος του Δικτύου για την Πρόληψη και Καταπολέμηση της Σωματικής Τιμωρίας στα Παιδιά. Ιδρυτικά μέλη του Δικτύου είναι το Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, το Υπουργείο Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, η Γενική Γραμματεία Δια Βίου Μάθησης, η Γενική Γραμματεία Νέας Γενιάς, η Ανεξάρτητη Αρχή Προστασίας και Αλληλεγγύης, το Ινστιτούτο Υγείας του Παιδιού, η Ελληνική Παιδιατρική Εταιρία και η Ελληνική Εθνική Επιτροπή UNICEF. Στις 24 Ιανουαρίου 2004, τέθηκε σε ισχύ ο νόμος 3500/03, που ψηφίστηκε στην Ελληνική Βουλή «για την αντιμετώπιση της ενδοοικογενειακής βίας». Στο νόμο αυτό περιλαμβάνεται το άρθρο 4 που για πρώτη φορά κάνει σαφές ότι η σωματική τιμωρία των παιδιών δεν είναι επιτρεπτή στο πλαίσιο της διαπαιδαγώγησής τους.

Γενική Γραμματεία Εκπαίδευσης Ενηλίκων (ΓΓΕΕ)

N.3369/2005:Συστηματοποίηση της δια βίου μάθησης και άλλες διατάξεις

7.5.4. Κέντρο Δια Βίου Μάθησης Ενηλίκων από Απόσταση (ΚΕΔΒΜΑΠ)

Το Κέντρο Δια Βίου Μάθησης Ενηλίκων από Απόσταση, της Γενικής Γραμματείας Δια Βίου Μάθησης (πρώην Κέντρο Δια Βίου Εκπαίδευσης - Επιμόρφωσης Ενηλίκων από Απόσταση), έχει ως στόχο την παροχή ηλεκτρονικής εξ αποστάσεως εκπαίδευσης και επιμόρφωσης σε ενδιαφερόμενους πολίτες. Η παροχή των εκπαιδευτικών υπηρεσιών του κέντρου άρχισε το Σεπτέμβριο του 2006 και εδρεύει στο Αιγάλεω.

Κατά το χρονικό διάστημα 2007-2008 αναπτύχθηκαν Προγράμματα Δια Βίου Εκπαίδευσης και Επιμόρφωσης Ενηλίκων από απόσταση διάρκειας 250 ωρών το καθένα. Τα Θεματικά Πεδία των Προγραμμάτων είναι τα ακόλουθα:

- Εκπαίδευση Εκπαιδευτών Ενηλίκων, διάρκειας 100 ωρών
- Τεχνολογίες Πληροφορικής και Επικοινωνιών, διάρκειας 250 ωρών
- Οικονομία – Διοίκηση – Επιχειρήσεις, διάρκειας 250 ωρών

Προσφέρονται επίσης (με ανοιχτή πρόσβαση) τα Επιμορφωτικά Προγράμματα των Σχολών Γονέων: «Συμβουλευτική Γονέων» και «Σχέσεις Οικογένειας – Σχολείου» καθώς και το Εκπαιδευτικό Πρόγραμμα «Εκπαίδευση Αγροτών για την Ανάληψη Δράσεων στον Δευτερογενή και Τριτογενή Τομέα της Οικονομίας – Ησίοδος».

Οι απόφοιτοι του Κέντρου Δια Βίου Εκπαίδευσης – Επιμόρφωσης Ενηλίκων από Απόσταση λαμβάνουν Πιστοποιητικό Δια Βίου Εκπαίδευσης (Ν. 3369/2005).

Γενική Γραμματεία Εκπαίδευσης Ενηλίκων (ΓΓΕΕ)

N.3369/2005:Συστηματοποίηση της δια βίου μάθησης και άλλες διατάξεις

7.5.5. Νομαρχιακές Επιτροπές Λαϊκής Επιμόρφωσης – Ν.Ε.Λ.Ε.

Η ΓΓΔΒΜ μέσω των Νομαρχιακών Επιτροπών Λαϊκής Επιμόρφωσης έχει ως στόχο την πραγματοποίηση Επιμορφωτικών Προγραμμάτων, συμπληρωματικών προς τα Εκπαιδευτικά – Επιμορφωτικά Προγράμματα που προσφέρονται μέσω των Δομών και των Αυτόνομων Προγραμμάτων της, προκειμένου να προωθηθεί η ανάπτυξη, η απασχόληση και η κοινωνική συνοχή.

Οι Νομαρχιακές Επιτροπές Λαϊκής Επιμόρφωσης (Ν.Ε.Λ.Ε.) ως φορείς υλοποίησης Επιμορφωτικών Προγραμμάτων της Γ.Γ.Ε.Ε., αποτελούν αυτοτελείς Δημόσιες Υπηρεσίες της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης.

Οι Θεματικές Ενότητες και ο αντίστοιχος αριθμός εκπαιδευτικών προγραμμάτων που προσφέρονται μέσω των Νομαρχιακών Επιτροπών Λαϊκής Επιμόρφωσης από τη Γ.Γ.Ε.Ε. είναι:

- Πολιτισμός – Τέχνες (15 Προγράμματα),
- Κοινωνική Οικονομία – Επιχειρηματικότητα (22 Προγράμματα),
- Αγωγή των Πολιτών (9 Προγράμματα),
- Προγράμματα για Α.Μ.Ε.Α. (6 Προγράμματα),

Ο συνολικός αριθμός των συμμετεχόντων (κατά τα έτη 2005-2008) ανέρχεται σε 96.500.

Συνολικά και κατά την εκπαιδευτική περίοδο 2007 – 2008 οι Ν.Ε.Λ.Ε. ανέπτυξαν 52 επιμορφωτικά – εκπαιδευτικά προγράμματα.

Με το Νόμο 3369/2005 για τη «Συστηματοποίηση της Δια Βίου Μάθησης» οι ΝΕΛΕ εντάσσονται και αυτές πλήρως στο νέο λειτουργικό πλέγμα παροχής Δια Βίου Μάθησης και διευκρινίζεται:

- ότι απευθύνονται «σε αποφοίτους μέχρι και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης» (άρθρο 2) και
- ότι η έγκριση των Προγραμμάτων τους γίνεται με απόφαση του Γενικού Γραμματέα Εκπαίδευσης Ενηλίκων, μετά από γνώμη της Εθνικής Επιτροπής Δια Βίου Μάθησης (άρθρο 6, παρ.1), όσον αφορά τα προγράμματα που χρηματοδοτεί η ΓΓΔΒΜ.

Οι απόφοιτοι των ΝΕΛΕ λαμβάνουν Πιστοποιητικό Επιμόρφωσης.

Τα προγράμματα των Ν.Ε.Λ.Ε. χρηματοδοτούνται από τον προϋπολογισμό της Γενικής Γραμματείας Δια Βίου Μάθησης (ΓΓΔΒΜ)

Γενική Γραμματεία Εκπαίδευσης Ενηλίκων (ΓΓΕΕ)

[Ν.3369/2005:Συστηματοποίηση της δια βίου μάθησης και άλλες διατάξεις](#)

7.5.6. Κέντρο Επαγγελματικής Κατάρτισης (Κ.Ε.Κ.)

Το Κέντρο Επαγγελματικής Κατάρτισης της ΓΓΔΒΜ απευθύνεται σε ανέργους πτυχιούχους δευτεροβάθμιας τεχνικής εκπαίδευσης, απόφοιτους λυκείου, ΙΕΚ, ΑΕΙ-ΤΕΙ με στόχο την παροχή εκπαιδευτικών υπηρεσιών στον τομέα της Επαγγελματικής Κατάρτισης Ενηλίκων, καθώς και την ανάπτυξη μηχανισμών προώθησης της απασχόλησης των ανέργων καταρτισθέντων από το φορέα. Ενδεικτικά, απαντώνται τα κάτωθι προγράμματα μεταξύ άλλων: Κατάρτιση σε βασικές δεξιότητες χρήσης ΤΠΕ, Αυτοματισμός Γραφείου με την χρήση Η/Υ κ.ά.

Με το Νόμο 3369/2005 για τη «Συστηματοποίηση της Δια Βίου Μάθησης» τα Κ.Ε.Κ. εντάσσονται πλήρως στο νέο λειτουργικό πλέγμα παροχής Δια Βίου Μάθησης.

Οι απόφοιτοι των Κ.Ε.Κ. λαμβάνουν Πιστοποιητικό Δια Βίου Κατάρτισης.

Η χρηματοδότηση του Κέντρου Επαγγελματικής Κατάρτισης γίνεται από Εθνικούς και Κοινοτικούς Πόρους.

Επιπρόσθετα, το Κέντρο Επαγγελματικής Κατάρτισης (Κ.Ε.Κ.) Αγίων Αναργύρων ασχολείται με προγράμματα επαγγελματικής κατάρτισης που αφορούν στο περιβάλλον και την « πράσινη» ενέργεια και επειδή είναι απολύτως καινοτομικά ως προς την θεματολογία , παρουσιάζουν εξαιρετική ζήτηση .

Τα αντικείμενα των προγραμμάτων είναι τα παρακάτω:

- Εγκαταστάσεις Ανεμογεννητριών και Αιολικών Πάρκων
- Εγκαταστάσεις Φωτοβολταϊκών Συστημάτων
- Εγκαταστάσεις Ανεμογεννητριών και Φωτοβολταϊκών Συστημάτων
- Εξοικονόμηση ενέργειας σε κτίρια και βιομηχανικούς χώρους
- Ηλιακά συστήματα για θέρμανση και ψύξη

Εσωτερικές εγκαταστάσεις φυσικού αερίου

Γενική Γραμματεία Εκπαίδευσης Ενηλίκων (ΓΓΕΕ)

N.3369/2005:Συστηματοποίηση της δια βίου μάθησης και άλλες διατάξεις

7.5.7. Κέντρο Μελετών Δια Βίου Εκπαίδευσης και Επιμόρφωσης

Το «Κέντρο Μελετών Δια Βίου Εκπαίδευσης και Επιμόρφωσης» της Γενικής Γραμματείας Δια Βίου Μάθησης αποτελεί ένα χώρο έρευνας και ανάλυσης θεμάτων σχετικών με την Δια Βίου Μάθηση και Επιμόρφωση στην Ελλάδα και γενικότερα στην Ευρωπαϊκή Ένωση και εδρεύει στο Χαλάνδρι.

Γενική Γραμματεία Εκπαίδευσης Ενηλίκων (ΓΓΕΕ)

7.5.8. Κέντρο Δια Βίου Μάθησης Εκπαιδευτών Ενηλίκων της (ΚΕΔΒΜ.Εκ.Εν.)

Το Κέντρο Διά Βίου Μάθησης Εκπαιδευτών Ενηλίκων της Γενικής Γραμματείας Δια Βίου Μάθησης (πρώην Κέντρο Εκπαίδευσης και επιμόρφωσης Εκπαιδευτών και Επιμορφωτών Ενηλίκων της ΓΓΔΒΜ), έχει ως στόχο τη συνεχή αναβάθμιση των γνώσεων και δεξιοτήτων των Εκπαιδευτών και Επιμορφωτών, οι οποίοι θα στελεχώνουν τις Δομές και τα Αυτόνομα Εκπαιδευτικά – Επιμορφωτικά Προγράμματα, έτσι ώστε να ανταποκρίνονται στις ειδικές απαιτήσεις της Δια Βίου Εκπαίδευσης και Επιμόρφωσης Ενηλίκων και εδρεύει στο Χαλάνδρι.

Επιπρόσθετα, σύμφωνα με το ΦΕΚ 2075/2008/ τ. β' η εκπαίδευση και επιμόρφωση σε θέματα διά βίου μάθησης των εκπαιδευτών ενηλίκων ανατίθενται στη Γενική Γραμματεία Διά Βίου Μάθησης του ΥΠΕΠΘ και συγκεκριμένα: καταρτίστηκε Ενιαίο Μητρώο Εκπαιδευτών Ενηλίκων του ΥΠΕΠΘ, το οποίο αφορά στη διά βίου εκπαίδευση και την αρχική επαγγελματική κατάρτιση, όπως προσδιορίζονται από το ν. 3369/2005, από το οποίο και μόνο είναι δυνατή η απορρόφηση εκπαιδευτών ενηλίκων για τους ακόλουθους φορείς: τη Γ.Γ.Δ.Β.Μ., το Ι.Δ.Ε.Κ.Ε., τον Ο.Ε.Ε.Κ. καθώς και τους φορείς παροχής υπηρεσιών διά βίου εκπαίδευσης και αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης του δημόσιου ή του ιδιωτικού τομέα που εποπτεύονται από φορείς του ΥΠΕΠΘ, καθώς και κάθε άλλο φορέα παροχής διά βίου εκπαίδευσης και αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης του δημόσιου ή του ευρύτερου δημόσιου ή του ιδιωτικού τομέα που εποπτεύονται από φορείς του ΥΠΕΠΘ, καθώς και κάθε άλλο φορέα παροχής σχετικών υπηρεσιών.

Στη Γενική Γραμματεία Διά Βίου Μάθησης συνίσταται Γραφείο Διαχείρισης του Ενιαίου Μητρώου Εκπαιδευτών Ενηλίκων με σκοπό τη διευθέτηση όλων των θεμάτων που αναφέρονται στους εκπαιδευτές ενηλίκων και το ενιαίο μητρώο τους

Γενική Γραμματεία Εκπαίδευσης Ενηλίκων (ΓΓΕΕ)

7.5.9. Ινστιτούτο Διαρκούς Εκπαίδευσης Ενηλίκων

Το Ινστιτούτο Διαρκούς Εκπαίδευσης Ενηλίκων (Ι.Δ.ΕΚ.Ε.) είναι Νομικό Πρόσωπο Ιδιωτικού Δικαίου το οποίο υπάγεται στη Γενική Δια Βίου Μάθησης (ΓΓΔΒΜ). Το Ι.Δ.ΕΚ.Ε. υποστηρίζει τη λειτουργία των Δομών της ΓΓΔΒΜ (Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας, Κέντρα Εκπαίδευσης Ενηλίκων, Σχολές Γονέων, Κέντρο Δια Βίου Εκπαίδευσης – Επιμόρφωσης Ενηλίκων από Απόσταση) καθώς και των εξής Αυτόνομων Εκπαιδευτικών Προγραμμάτων, μετά από ανάθεση της ΓΓΔΒΜ:

1. Το Εκπαιδευτικό Πρόγραμμα «Εκπαίδευση Ενηλίκων στην απόκτηση βασικών δεξιοτήτων στις Νέες Τεχνολογίες – ΗΡΩΝ» έχει ως στόχο την εκπαίδευση των πολιτών στις βασικές αρχές λειτουργίας και χρήσης του υπολογιστή και του Διαδικτύου, έτσι ώστε η χώρα μας να αντιμετωπίσει το φαινόμενο του ψηφιακού αναλφαριθμητισμού. Το Εκπαιδευτικό Πρόγραμμα έχει διάρκεια 50 ώρες.

Οι απόφοιτοι του Προγράμματος λαμβάνουν Πιστοποιητικό Επιμόρφωσης.

2. Το Εκπαιδευτικό Πρόγραμμα «Εκπαίδευση Αγροτών για την Ανάληψη Δράσεων στον Δευτερογενή και Τριτογενή Τομέα της Οικονομίας – Ησίοδος» έχει ως στόχο την παροχή γνώσεων και δεξιοτήτων στους αγρότες (όλων των ηλικιών κάθε εθνικής προέλευσης, ηλικίας και μόρφωσης), την προετοιμασία και την ενθάρρυνσή τους για αποτελεσματική ανάληψη δράσεων στο Δευτερογενή και Τριτογενή Τομέα της Οικονομίας (στην μεταποίηση, στην τυποποίηση και στην εμπορία γεωργικών προϊόντων και υπηρεσιών). Το Εκπαιδευτικό Πρόγραμμα έχει διάρκεια 150 ώρες.

Οι απόφοιτοι του Προγράμματος λαμβάνουν Πιστοποιητικό Δια Βίου Εκπαίδευσης.

3. Το Εκπαιδευτικό Πρόγραμμα «Διαχείριση Κινδύνων, Κρίσεων και Αντιμετώπιση Έκτακτων Αναγκών και Καταστροφών» : «Προστατεύω τον εαυτό μου και τους άλλους» – Εθελοντισμός» έχει ως στόχο την εκπαίδευση πολιτών – εθελοντών σε γνώσεις και δεξιότητες διαχείρισης κρίσεων, κινδύνων και την αντιμετώπιση έκτακτων αναγκών και φυσικών καταστροφών στο πλαίσιο της Δια Βίου Μάθησης, έτσι ώστε οργανωμένα να μπορούν να παρεμβαίνουν αποτελεσματικά και να προστατεύουν τον εαυτό τους και τους συμπολίτες τους. Το Εκπαιδευτικό Πρόγραμμα έχει διάρκεια 110 ώρες.

Οι απόφοιτοι του Προγράμματος λαμβάνουν Πιστοποιητικό Δια Βίου Εκπαίδευσης.

Το Εκπαιδευτικό Πρόγραμμα χρηματοδοτείται από Εθνικούς Πόρους.

4. Το Εκπαιδευτικό Πρόγραμμα «Εκμάθηση της Ελληνικής Γλώσσας ως Δεύτερης σε Εργαζόμενους Μετανάστες» απευθύνεται σε εργαζόμενους Μετανάστες ανεξαρτήτως εθνικότητας, σε συζύγους Ελλήνων/ίδων υπηκόων, καθώς και σε υπηκόους τρίτων χωρών που επιθυμούν να αποκτήσουν την ιδιότητα του επί μακρόν διαμένοντος στην Ελλάδα, για την οποία απαραίτητη προϋπόθεση είναι και η πιστοποιημένη επάρκεια γνώσης της ελληνικής γλώσσας και στοιχείων ελληνικής ιστορίας και πολιτισμού.

Σκοπός του προγράμματος είναι η εκμάθηση της ελληνικής γλώσσας ως μέσον για την αποτελεσματικότερη ένταξη των ενηλίκων μεταναστών σε μια διαφοροποιημένη γλωσσικά και πολιτισμικά κοινωνία από εκείνη της προέλευσής τους, την ενίσχυση της απασχολησιμότητάς τους, τη βελτίωση της θέσης εργασίας τους και την καταπολέμηση του αποκλεισμού τους από την κοινωνική ζωή του τόπου.

Το πρόγραμμα εκπαίδευσης είναι δομημένο σε τέσσερα επίπεδα μάθησης, συνολικής διάρκειας 425 ωρών. Κάθε επίπεδο έχει διάρκεια 100 ωρών, εκτός από το τελευταίο επίπεδο (Δ'), που είναι αυξημένης διάρκειας (125 ωρών) και περιλαμβάνει μαθήματα στοιχείων ελληνικής ιστορίας και ελληνικού πολιτισμού.

Το εκπαιδευτικό υλικό που χρησιμοποιείται σε όλα τα γλωσσικά επίπεδα περιλαμβάνει, πέραν των αμιγώς γλωσσικών θεμάτων, και στοιχεία που αφορούν την καθημερινή ζωή και τον πολιτισμό της Ελλάδας, καθώς και γενικότερα στοιχεία αστικού προσανατολισμού, έτσι ώστε να υποστηριχθεί η εξοικείωση των μεταναστών με τη σύγχρονη ελληνική πραγματικότητα.

Για την ένταξη των υποψηφίων εκπαιδευομένων μεταναστών στα τμήματα μάθησης λαμβάνεται υπόψη το επίπεδο γλωσσομάθειας στο οποίο βρίσκονται.

Διενεργούνται γραπτές εξετάσεις για την εκτίμηση του επιπέδου των γλωσσικών δεξιοτήτων των μεταναστών στην ελληνική γλώσσα, καθώς και μια σύντομη συνέντευξη, προκειμένου να προσδιοριστεί το επίπεδο ανάπτυξης της ικανότητας προφορικού λόγου, με βάση τα οποία γίνεται η κατάταξή τους στο κατάλληλο επίπεδο μάθησης.

Μετά την ολοκλήρωση κάθε επιπέδου χορηγείται πιστοποιητικό Δια Βίου Εκπαίδευσης (Ν. 3369/05).

Επιπλέον, η ολοκλήρωση του τέταρτου επιπέδου δίνει τη δυνατότητα σε όσους μετανάστες επιθυμούν να αποκτήσουν την ιδιότητα του επί μακρόν διαμένοντος στην Ελλάδα να συμμετάσχουν στις εξετάσεις πιστοποίησης ελληνομάθειας που θα διενεργούνται από τη Γενική Γραμματεία Εκπαίδευσης Ενηλίκων (σύμφωνα με το Προεδρικό Διάταγμα 150/2006 για την προσαρμογή της ελληνικής νομοθεσίας σχετικά με το καθεστώς υπηκόων τρίτων χωρών οι οποίοι είναι επί μακρόν διαμένοντες).

Το Εκπαιδευτικό Πρόγραμμα εντάσσεται στο Ε.Π.Ε.Α.Ε.Κ. II του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων (Μέτρο 1.1., Ενέργεια 1.1.2. Γ) και χρηματοδοτείται από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο κατά 75% και κατά 25% από εθνικούς πόρους.

5. Το Επιμορφωτικό Πρόγραμμα «Αγωγή Υγείας-Σεξουαλικά Μεταδιδόμενα Νοσήματα-AIDS» λειτουργεί και απευθύνεται σε μαθητές Λυκείων, Συλλόγους Γονέων και Κηδεμόνων, στη Στρατευμένη Νεολαία και γενικότερα σε κάθε πολίτη. Ειδικοί επιστήμονες (Ιατροί, Επισκέπτες Υγείας, Κοινωνιολόγοι, Κοινωνικοί Λειτουργοί) μέσα από ενημερωτικές εκδηλώσεις.

Το Πρόγραμμα «Αγωγή Υγείας» χρηματοδοτείται από εθνικούς πόρους.

6. Το Εκπαιδευτικό Πρόγραμμα «Εκπαίδευση και Συμβουλευτική Υποστήριξη των οικογενειών των Τσιγγάνων, Μουσουλμάνων, Παλινοστούτων και Μεταναστών» έχει ως στόχο τη συμβολή στη δημιουργία ενός υποστηρικτικού οικογενειακού περιβάλλοντος, που θα λειτουργήσει ενισχυτικά για το μαθητή, περιορίζοντας τη σχολική αποτυχία και διαρροή και, εντέλει, θα βοηθήσει στην άρση του κινδύνου της κοινωνικής περιθωριοποίησης και του αποκλεισμού τόσο των μαθητών όσο και των οικογενειών τους. Η απόκτηση της βασικής δεξιότητας της γλώσσας θα βοηθήσει και στη βελτίωση της οικονομικο – κοινωνικής θέσης των ίδιων των γονέων και επομένως ολόκληρης της οικογένειας, καθώς θα άρει τον κίνδυνο της περιθωριοποίησης.

Το Εκπαιδευτικό Πρόγραμμα έχει διάρκεια 150 ώρες.

Οι απόφοιτοι του Προγράμματος λαμβάνουν Πιστοποιητικό Δια Βίου Εκπαίδευσης.

Γενική Γραμματεία Εκπαίδευσης Ενηλίκων (ΓΓΕΕ)

Ινστιτούτο Διαρκούς Εκπαίδευσης Ενηλίκων

[N.3369/2005:Συστηματοποίηση της δια βίου μάθησης και άλλες διατάξεις](#)

7.5.10. Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο – ΕΑΠ

Το Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο (ΕΑΠ) ιδρύθηκε με το Ν. 2083/92, ενώ τα θέματα οργάνωσης και λειτουργίας του διέπονται από τις Διατάξεις του Νόμου 2552/ 97.

Το ΕΑΠ προσφέρει ανοικτή και εξ αποστάσεως τυπική , επίσημη εκπαίδευση, προπτυχιακού και μεταπτυχιακού επιπέδου. Για τους όρους φοίτησης, προγράμματα και τίτλους σπουδών, βλ. 6.18.

Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο (ΕΑΠ)

[N.2083/1992: Εκσυγχρονισμός της Ανώτατης Εκπαίδευσης](#)

N.2552/1997: Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο και άλλες διατάξεις

7.6. Γεωγραφική Κατανομή και Πρόσβαση

Κατά τις εκπαιδευτικές περιόδους 2004 – 2005 και 2005 – 2006 η Γενική Γραμματεία Εκπαίδευσης Ενηλίκων (ΓΓΕΕ) σχεδίασε και προώθησε την επέκταση του θεσμού των Κέντρων Εκπαίδευσης Ενηλίκων (Κ.Ε.Ε.) σε όλη τη χώρα.

Ο σχεδιασμός αυτός έχει ήδη υλοποιηθεί με αποτελέσματα, και σήμερα λειτουργούν 56 Κ.Ε.Ε.. Μόνο σε δύο νομούς (Σάμου και Ζακύνθου) της χώρας δεν υπάρχει προς το παρόν Κ.Ε.Ε. Να σημειωθεί ότι έχει ήδη προχωρήσει ο σχεδιασμός για την ίδρυση Κ.Ε.Ε. και σε αυτούς τους δύο νομούς.

Σε ό,τι αφορά τα Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας (ΣΔΕ), ο σχεδιασμός προέβλεπε την άμεση επέκταση του θεσμού των Σ.Δ.Ε., με αποτέλεσμα σήμερα να λειτουργούν 48 ΣΔΕ. Εξ αυτών τα 18 είχαν ιδρυθεί, συγκροτηθεί και λειτουργήσει σταδιακά την τετραετία 2000-2003. Τα 30 ιδρύθηκαν, συγκροτήθηκαν και τέθηκαν σε λειτουργία μετά το Μάρτιο του 2004. Επιπλέον έχει σχεδιαστεί η ίδρυση 6 νέων Σχολείων Δεύτερης Ευκαιρίας, σε ισάριθμους νομούς της χώρας, όπου προς το παρόν δεν υπάρχει η αντίστοιχη δομή.

Συγχρόνως η Γ.Γ.Ε.Ε. έχει προχωρήσει στη συγκρότηση και λειτουργία των 54 Σχολών Γονέων και στην ανασυγκρότηση των Νομαρχιακών Επιτροπών Λαϊκής Επιμόρφωσης σε όλους τους νομούς της χώρας.

Επιπλέον, και προκειμένου να παρέχεται εκπαίδευση σε όλους τους πολίτες της χώρας (ακόμα και αν διαμένουν σε δυσπρόσιτες και απομακρυσμένες περιοχές), η ΓΓΕΕ έχει προχωρήσει στη συγκρότηση του Κέντρου Δια Βίου Εκπαίδευσης – Επιμόρφωσης Ενηλίκων από Απόσταση, το οποίο στοχεύει στην παροχή ηλεκτρονικής εξ αποστάσεως εκπαίδευσης και επιμόρφωσης σε ενδιαφερόμενους πολίτες. Η λειτουργία άρχισε το Σεπτέμβριο του 2006.

Όσον αφορά τώρα τα Αυτόνομα Προγράμματα που υλοποιεί η Γ.Γ.Ε.Ε. μέσω του Ι.Δ.ΕΚ.Ε., κύριος στόχος είναι η προσφορά τους σε όλες τις γεωγραφικές ζώνες της χώρας, δίνοντας έμφαση στις ιδιαιτερότητες της κάθε περιοχής και στην τοπική ζήτηση για εκπαιδευτικές υπηρεσίες.

Η γεωγραφική κατανομή των Δομών που εποπτεύονται από την ΓΓΕΕ παρουσιάζεται στον πίνακα που ακολουθεί:

Πίνακας 1 Γεωγραφική κατανομή των Δομών της Γενικής Γραμματείας Εκπαίδευσης Ενηλίκων (περίοδος 2006-2007)

Διοικητικές Περιφέρειες	Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας (ΣΔΕ)	Κέντρα Εκπαίδευσης Ενηλίκων (ΚΕΕ)	Κέντρο Δια Βίου Εκπαίδευσης Ενηλίκων από Απόσταση	Σχολές Γονέων	Νομαρχιακή Επιτροπή Λαϊκής Επιμόρφωσης (ΝΕΛΕ)
Αττικής	7	7	1	4	4
Πελοποννήσου	4	5	1	5	5
Στερεάς Ελλάδας	4	5	1	5	5
Δυτικής Ελλάδας	3	3	1	3	3
Ηπείρου	1	4	1	4	4
Θεσσαλίας	5	4	1	4	4
Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης	6	5	1	5	5
Κεντρικής Μακεδονίας	7	8	1	7	7
Δυτικής Μακεδονίας	3	4	1	4	4
Κρήτης	4	4	1	4	4
Ιονίων Νήσων	1	3	1	4	4
Βορείου Αιγαίου	3	2	1	3	3
Νοτίου Αιγαίου	0	2	1	2	2
Σύνολο	48	56	14	54	54

7.7. Προϋποθέσεις Εγγραφής

Προϋποθέσεις για τη φοίτηση ενηλίκων στα εσπερινά Γυμνάσια και Λύκεια της τυπικής εκπαίδευσης είναι η βεβαίωση από τον εργοδότη που πιστοποιεί την απασχόληση του ενήλικα σε πρωινή εργασία.

Όσον αφορά στις προϋποθέσεις για τη συμμετοχή στη μη τυπική Εκπαίδευση Ενηλίκων υπάρχουν κριτήρια επιλεξιμότητας για το κάθε πρόγραμμα, ανάλογα με το αν απευθύνεται σε επιμέρους ομάδες (γονείς, σιγγάνοι κτλ.) είτε στο γενικό πληθυσμό.

Ο νέος Νόμος 3369/2005 για τη «Συστηματοποίηση της Δια Βίου Μάθησης» προβλέπει ότι στην περίπτωση που ο αριθμός των ενδιαφερομένων είναι μεγαλύτερος από τον αριθμό των διαθέσιμων θέσεων, η επιλογή γίνεται κατόπιν αξιολόγησης των αιτήσεων, που διενεργείται με ευθύνη του επικεφαλής του φορέα παροχής υπηρεσιών Δια Βίου Εκπαίδευσης (άρθρο 7).

[N.3369/2005:Συστηματοποίηση της δια βίου μάθησης και άλλες διατάξεις](#)

7.8. Έξοδα Εγγραφής και/ή Φοίτησης

Η φοίτηση είναι δωρεάν. Δεν προβλέπεται καμία οικονομική εισφορά από τους εκπαιδευόμενους.

7.9. Οικονομική Υποστήριξη των Εκπαιδευομένων

Σε ό,τι αφορά οικονομικού και κοινωνικού χαρακτήρα παροχές προς τους εκπαιδευόμενους των Σχολείων Δεύτερης Ευκαιρίας (Σ.Δ.Ε.), δεν υπάρχει κάποια ειδική νομοθετική ρύθμιση, αλλά οι τυχόν διευκολύνσεις υπόκεινται στις ρυθμίσεις που προβλέπονται για όλους τους μαθητές (αναβολή στράτευσης, μαθητικό εισιτήριο, κάρτα πολιτισμού για ελεύθερη είσοδο στα μουσεία και αρχαιολογικούς χώρους).

Ειδικότερα όμως για τα Σ.Δ.Ε. με πρωτοβουλία των Διευθυντών και των τοπικών φορέων υιοθετούνται υποστηρικτικά μέτρα, όπως η διάθεση μεταφορικού μέσου για τη μετακίνηση στα σχολεία, χώρος για

δημιουργική απασχόληση των παιδιών των εκπαιδευομένων κατά τη διάρκεια των μαθημάτων, η προσαρμογή του ωραρίου λειτουργίας των σχολείων στις ανάγκες των εργαζομένων μαθητών.

7.10. Βασικοί Τομείς Εξειδίκευσης

Το Αναλυτικό Πρόγραμμα και ο αριθμός ωρών διδασκαλίας στην τυπική Εκπαίδευση Ενηλίκων (εσπερινά σχολεία), ακολουθεί περίπου τις ρυθμίσεις που ισχύουν στα αντίστοιχα συμβατικά ημερήσια σχολεία, με τη διαφορά ότι τώρα η εκπαίδευση είναι 4ετούς διάρκειας αντί της 3ετούς που ισχύει στα ημερήσια Λύκεια.

Για τη μη τυπική Εκπαίδευση Ενηλίκων υπάρχουν συγκεκριμένα εκπαιδευτικά προγράμματα σε τομείς αιχμής, τα οποία είναι διαμορφωμένα ανάλογα με τις εκπαιδευτικές επιδιώξεις για τη συγκεκριμένη ομάδα-στόχο.

Ενδεικτικά αναφέρονται οι ακόλουθες πληθυσμιακές ομάδες-στόχοι με τους αντίστοιχους τομείς εξειδίκευσης:

- Εκπαίδευση Ενηλίκων στις νέες τεχνολογίες,
- Εκπαίδευση αγροτών για την ανάληψη δράσεων στον δευτερογενή και τριτογενή τομέα της οικονομίας,
- Εκπαίδευση Ενηλίκων για τη διαχείριση κινδύνων και κρίσεων,
- Εκμάθηση της ελληνικής γλώσσας σε εργαζόμενους μετανάστες,
- Εκπαίδευση πολιτών σε ζητήματα αγωγής υγείας,
- Εκπαίδευση Ενηλίκων σε καίριας σημασίας αντικείμενα (διδασκαλία ευρωπαϊκών γλωσσών, οικονομίας, διοίκησης, κ.α.),
- Εκπαίδευση και συμβουλευτική υποστήριξη τσιγγάνων, μουσουλμάνων, παλιννοστούτων και μεταναστών,
- Εκπαίδευση φυλακισμένων ή αποφυλακισμένων, σε θέματα που αφορούν τον αλφαριθμητισμό, την κοινωνική και ψυχολογική στήριξη, την επαγγελματική κατάρτιση σε διάφορους τομείς.

Λεπτομέρειες για τα Εκπαιδευτικά Προγράμματα βλ. στην ενότητα 7.5. στα επί μέρους ιδρύματα εκπαίδευσης.

7.11. Μέθοδοι Διδασκαλίας

Εκτός από τους παραδοσιακούς τρόπους διδασκαλίας γίνεται –ανάλογα με τις ομάδες εκπαιδευόμενων και το συγκεκριμένο πρόγραμμα— χρήση ειδικού οπτικοακουστικού υλικού, με ταινίες ή βιντεοκασέτες .

Πρόσφατα καθιερώθηκε η χρήση Η/Υ, με δυνατότητες πολυμέσων και εκπονήθηκε εκπαιδευτικό λογισμικό. Για παράδειγμα, στα Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας (Σ.Δ.Ε.) δίνεται έμφαση στην ομαδοσυνεργατική διδασκαλία, στη μέθοδο project καθώς και στη μάθηση σε χώρους εργασίας.

Ο νέος Νόμος 3369/2005 για τη «Συστηματοποίηση της Δια Βίου Μάθησης και άλλες Διατάξεις» κινούμενος σε αυτήν την κατεύθυνση επισημαίνει ότι τα Προγράμματα Δια Βίου Εκπαίδευσης και Δια Βίου Κατάρτισης μπορούν να διεξάγονται και με μεθόδους εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης (άρθρο 4.3). Ειδικά για τα Ινστιτούτα Δια Βίου Εκπαίδευσης (βλ. ενότητα 7.2.) προβλέπεται ότι οι ειδικότερες λεπτομέρειες σχετικά με τις μεθόδους διδασκαλίας και πιστοποίησης γνώσεων θα καθορίζονται με την ιδρυτική πράξη για το κάθε Ινστιτούτο Δια Βίου Εκπαίδευσης.

Επιπλέον ο νέος Νόμος (3369/2005) προβλέπει τη δυνατότητα πραγματοποίησης μαθημάτων από απόσταση. Μέσα στα πλαίσια αυτά η Γ.Γ.Ε.Ε. προχώρησε στη συγκρότηση του Κέντρου Δια Βίου Εκπαίδευσης – Επιμόρφωσης Ενηλίκων από Απόσταση, το οποίο ξεκίνησε τη λειτουργία του το Σεπτέμβριο του 2006 και στοχεύει στην παροχή ηλεκτρονικής εξ αποστάσεως εκπαίδευσης και επιμόρφωσης σε ενδιαφερόμενους πολίτες.

[Ν.3369/2005:Συστηματοποίηση της δια βίου μάθησης και άλλες διατάξεις](#)

7.12. Εκπαιδευτές/ Επιμορφωτές

Οι εκπαιδευτικοί που διδάσκουν στην τυπική Εκπαίδευση Ενηλίκων ανήκουν στον ίδιο κλάδο –δημόσιων ή ιδιωτικών εκπαιδευτικών— με τους εκπαιδευτικούς της «συμβατικής» επίσημης εκπαίδευσης.

Οι Εκπαιδευτές-Επιμορφωτές της μη τυπικής Εκπαίδευσης Ενηλίκων είναι ωρομίσθιοι που προσλαμβάνονται για κάθε συγκεκριμένο πρόγραμμα, αφού παρακολουθήσουν ειδικά –κατά περίπτωση— επιμορφωτικά σεμινάρια. Μέχρι σήμερα οι εκπαιδευτές που προσλαμβάνονταν μέσω ανοικτών διαδικασιών (προκηρύξεις, επιλογές κλπ.) είναι απαραίτητως πτυχιούχοι ΑΕΙ, ΤΕΙ, έχουν αποδεδειγμένη διδακτική εμπειρία, γνωρίζουν χρήση ηλεκτρονικού υπολογιστή και τουλάχιστον μια ξένη γλώσσα, ενώ συνεκτιμάται θετικά η κατοχή μεταπτυχιακού τίτλου, διδακτορικού διπλώματος, ενδεχόμενο συγγραφικό έργο, οι δημοσιεύσεις, οι εισηγήσεις σε συνέδρια, σεμινάρια και η γενικότερη επαγγελματική εμπειρία. Πρόσφατα, με απόφαση του Γενικού Γραμματέα, ιδρύθηκε το «Κέντρο Εκπαίδευσης Επιμόρφωσης Εκπαιδευτών Ενηλίκων-Πλάτων» (σύμφωνα με το Ν.2909/2001 η εκπαίδευση των εκπαιδευτών αποτελεί αρμοδιότητα της Γ.Γ.Ε.Ε.). Στο πλαίσιο του Κέντρου σχεδιάζεται η δημιουργία ενιαίου Μητρώου Εκπαιδευτών Ενηλίκων. Μελετώνται, επίσης, οι προϋποθέσεις και διαδικασίες ένταξης, ανάθεσης έργου, αξιολόγησης, εξέλιξης και ενδεχόμενης αποβολής των εκπαιδευτών από το Μητρώο. Ο σχεδιασμός θα ολοκληρωθεί μέχρι το τέλος Μαρτίου 2007.

Γενική Γραμματεία Εκπαίδευσης Ενηλίκων (ΓΓΕΕ)

[Ν.2909/2001:Ρυθμίσεις θεμάτων εισαγωγής στην τριτοβάθμια εκπαίδευση και άλλες διατάξεις](#)

7.13. Αξιολόγηση/Πρόοδος των Μαθητευομένων

Η αξιολόγηση των ενηλίκων μαθητών της τυπικής εκπαίδευσης ακολουθεί τους ίδιους κανόνες που ισχύουν για τους μαθητές που φοιτούν στα ημερήσια σχολεία.

Η αξιολόγηση όσων παρακολουθούν προγράμματα στη μη τυπική Εκπαίδευση Ενηλίκων, γίνεται με βάση τους κανόνες που θέτει το κάθε εκπαιδευτικό πρόγραμμα. Για τα Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας (ΣΔΕ) έχει αναπτυχθεί ειδικό πλαίσιο αξιολόγησης που βασίζεται σε παραδοσιακές και αυθεντικές μεθόδους.

7.14. Πιστοποίηση Σπουδών

Οι τίτλοι σπουδών που χορηγούνται –στο πλαίσιο της τυπικής Εκπαίδευσης Ενηλίκων— είναι πλήρως ισότιμοι με αυτούς που δίνονται από τα αντίστοιχα ημερήσια σχολεία.

Σύμφωνα με το Νόμο 2525/1997 τα Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας (ΣΔΕ) απονέμουν τίτλο ισότιμο με το Απολυτήριο Γυμνασίου σε όσους ολοκληρώνουν επιτυχώς τον κύκλο σπουδών.

Σύμφωνα με το νέο Νόμο 3369/2005 για τους μετέχοντες στη μη τυπική Εκπαίδευση Ενηλίκων προβλέπονται τα εξής:

- Τα προγράμματα Δια Βίου Κατάρτισης οδηγούν στην απονομή Πιστοποιητικού Δια Βίου Κατάρτισης.
- Τα προγράμματα Δια Βίου Εκπαίδευσης, αναλόγως της διάρκειάς τους, οδηγούν στην απονομή των εξής πιστοποιητικών:
  - Μέχρι 75 ώρες σε Πιστοποιητικό Επιμόρφωσης.
  - Μέχρι 250 ώρες σε Πιστοποιητικό Δια Βίου Εκπαίδευσης.

Τα χορηγούμενα Πιστοποιητικά αναγράφουν υποχρεωτικά την ονομασία του φορέα χορήγησης, τη χρονολογία χορήγησης και την ονομασία του Προγράμματος Δια Βίου Εκπαίδευσης ή του Προγράμματος Δια Βίου Κατάρτισης, το οποίο αφορούν.

Παράλληλα με τα προαναφερθέντα Πιστοποιητικά χορηγείται για κάθε Πιστοποιητικό το Συμπλήρωμα Πιστοποιητικού, το οποίο αποτελεί μια αναλυτική βεβαίωση στην οποία αναφέρονται οι Διδακτικές Ενότητες

που περιέχονται στο Πρόγραμμα, ο βαθμός δυσκολίας τους, οι εργασίες που έχουν εκπονηθεί, οι εξετάσεις, τυχόν άλλες εκπαιδευτικές δραστηριότητες που περιλαμβάνονται στην κάθε Διδακτική Ενότητα και οι επιδόσεις σε κάθε Διδακτική Ενότητα (άρθρο 5).

N.2525/1997:Ενιαίο Λύκειο, πρόσβαση των αποφοίτων του στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου και άλλες διατάξεις

N.3369/2005:Συστηματοποίηση της δια βίου μάθησης και άλλες διατάξεις

7.15. Σχέσεις Εκπαίδευσης/Απασχόλησης

Ο θεσμός του Συμβούλου Σταδιοδρομίας εφαρμόζεται σε όλες τις σχολικές μονάδες των Σχολείων Δεύτερης Ευκαιρίας (ΣΔΕ). Η συμβουλευτική υποστήριξη παρέχεται και σε ομαδικό και σε ατομικό επίπεδο και περιλαμβάνει τομείς όπως:

- Η ανίχνευση αναγκών του κάθε εκπαιδευόμενου σε δεξιότητες σχετικές με την αναζήτηση ή τη διατήρηση της θέσης εργασίας και η ένταξή τους στο ατομικό σχέδιο ανάπτυξής του σε συνεργασία με τους υπόλοιπους εκπαιδευτικούς των ΣΔΕ.
- Η πληροφόρηση σχετικά με την προσφορά, τη ζήτηση και τις τάσεις στην αγορά εργασίας.
- Η ενίσχυση της αυτοεκτίμησης, της αυτογνωσίας.
- Η ενημέρωση και η εξάσκηση στην ανεύρεση και αξιοποίηση των προσφερόμενων ευκαιριών συνεχιζόμενης εκπαίδευσης και κατάρτισης.

7.16. Ιδιωτική Εκπαίδευση

Ο ΟΕΕΚ είναι αρμόδιος για την εποπτεία, τον έλεγχο καθώς και τον καθορισμό του περιεχομένου σπουδών των Ιδιωτικών Ινστιτούτων Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΙΙΕΚ), αρμοδιότητα που στηρίζεται:

- Στον ιδρυτικό νόμο του ΟΕΕΚ 2009/92 (ΦΕΚ 18/Α'/14-02-92) όπως τροποποιήθηκε, συμπληρώθηκε και ισχύει.
- Στην ΥΑ Αριθμ. 4565/1993/Β-438 (ΦΕΚ 438/Β'/93): «Ρύθμιση των θεμάτων οργάνωσης, λειτουργίας, υπηρεσιακής και πειθαρχικής κατάστασης του προσωπικού, των προσόντων και των θεμάτων πειθαρχικού δικαίου των ιδιοκτητών ή εκπροσώπων των Ινστιτούτων Επαγγελματικής κατάρτισης (Ι.Ε.Κ.), των Νομικών Προσώπων Ιδιωτικού Δικαίου ή ιδιωτών και των θεμάτων διεξαγωγής των εξετάσεων και της εκδόσεως των τίτλων κατάρτισης των Ι.Ε.Κ. αυτών».
- Στην ΥΑ 13293/06-08-96 (Τροποποίηση της απόφασης Υπουργού Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων Ζ/3378/1993: «Προϋποθέσεις, όροι και διαδικασία χορήγησης άδειας ίδρυσης και λειτουργίας Ινστιτούτων Επαγγελματικής Κατάρτισης (Ι.Ε.Κ.) από Νομικά Πρόσωπα Ιδιωτικού Δικαίου ή Ιδιώτες», όπως τροποποιήθηκε, συμπληρώθηκε και ισχύει.

Σήμερα λειτουργούν 52 Ιδιωτικά ΙΕΚ σε όλη την Ελλάδα στα οποία εκπαιδεύονται 13.000 καταρτιζόμενοι.

Οι ιδιωτικοί φορείς που χαρακτηρίζονται «Εργαστήρια Ελευθέρων Σπουδών» «Κολέγια» ή «Κέντρα» παρέχουν εκπαιδευτικές υπηρεσίες σε τομείς ανθρωπιστικών και εφαρμοσμένων επιστημών. Οι ιδιωτικοί αυτοί φορείς δεν υπάγονται στη δικαιοδοσία του Υπουργείου Παιδείας και επομένως δεν υπόκεινται σε ποιοτική αξιολόγηση. Κατά συνέπεια τα πιστοποιητικά σπουδών που εκδίδουν, δεν αναγνωρίζονται επίσημα από το Υπουργείο Παιδείας.

Οργανισμός Επαγγελματικής Εκπαίδευσης & Κατάρτισης (ΟΕΕΚ)

N.2009/1992: Εθνικό σύστημα επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης και άλλες διατάξεις

7.17. Στατιστικά Στοιχεία

Στοιχεία από τις αρμόδιες υπηρεσίες και εποπτευόμενους φορείς του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων

7.17.1. Πίνακας 1: Προγράμματα ΓΓΔΒΜ

	Προγράμματα	Αριθμός Τμημάτων 2005-2008	Αριθμός Εκπαιδ/μενων 2005-2008
	Α. Προγράμματα ΓΓΔΒΜ		
1.	Α.Ι. ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΛΑΪΚΗΣ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗΣ [ΤΩΝ ΝΟΜΑΡΧΙΑΚΩΝ ΕΠΙΤΡΟΠΩΝ ΛΑΪΚΗΣ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗΣ (Ν.Ε.Λ.Ε.)]	5.300	96.500
2.	Α.ΙΙ. ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΚΕΚ ΓΓΔΒΜ	17	313
3.	Α.ΙΙΙ. ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΚΕΚ ΑΓ. ΑΝΑΡΓΥΡΩΝ [Καν. 815/1984 της ΕΟΚ] (Προγραμματική Σύμβαση Γ.Γ.Δ.Β.Μ. & Δήμου Αγ. Αναργύρων)	20	415
4.	Α.ΙV.ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΚΙΝΔΥΝΩΝ ΚΑΙ ΚΡΙΣΕΩΝ ΚΑΙ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ ΕΚΤΑΚΤΩΝ ΑΝΑΓΚΩΝ ΚΑΙ ΦΥΣΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΩΝ	71	3220
5.	Ν.ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΔΟΜΗΣ, ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ	Υπηρεσίες συμβουλευτική ς και πληροφόρησης	3.846
	ΣΥΝΟΛΟ ΓΓΔΒΜ		103.879

7.17.2. Πίνακας 2: Προγράμματα ΙΔΕΚΕ

	Προγράμματα	Αριθμός Τμημάτων 2005-2008	Αριθμός Εκπαιδ/μενων 2005-2008
	Β. ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΙΔΕΚΕ		
1.	Β.Ι. ΚΕΕ	12.092 τμήματα (διάρκεια 25 έως 75 ώρες)	216.177
2.	Β.ΙΙ. ΣΔΕ	57 ΣΔΕ και 70 τμήματα εκτός έδρας ΣΔΕ	17.946
3.	Β.ΙΙΙ. ΣΧΟΛΕΣ ΓΟΝΕΩΝ	2.126 τμήματα	48.345
4.	Β.ΙV. ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ**	355 τμήματα (100—250 ώρες)	8.030
5.	Β.V. ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΣ	865 τμήματα	15.970
6.	Β.VI. ΑΓΩΓΗ ΥΓΕΙΑΣ	2.565 επιμορφωτικές εκδηλώσεις	145.379
7.	Β.VII. ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΑΓΡΟΤΩΝ	787 τμήματα	12.282
8.	Β.VIII. ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΣΤΙΣ ΝΕΕΣ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΕΣ	6.234 τμήματα	100.541
	ΣΥΝΟΛΟ ΙΔΕΚΕ		564.670
	ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ 1 ΚΑΙ 2		668.549

**Τα προγράμματα δια βίου μάθησης διήρκησαν 2 έτη (2007, 2008)

8. Εκπαιδευτικοί και Εκπαιδευτικό Προσωπικό

8.1. Αρχική Εκπαίδευση

Η αρχική εκπαίδευση των νηπιαγωγών, δασκάλων και καθηγητών όλων των ειδικοτήτων είναι 4ετής, ενώ είναι 5ετής για τους καθηγητές της Μουσικής των Τμημάτων Μουσικών Σπουδών των Πανεπιστημίων ή περίπου 9-10 χρόνια για τους καθηγητές των Ωδείων.

Για την Ειδική Αγωγή και Εκπαίδευση (Ε.Α.Ε.) οι εκπαιδευτικοί Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης έχουν 4ετή βασική εκπαίδευση στο Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης και Νηπιαγωγών Βόλου, με εξειδίκευση στην Ειδική Αγωγή, ή στο Τμήμα Εκπαιδευτικής και Κοινωνικής πολιτικής του Πανεπιστημίου Μακεδονίας με κατεύθυνση Α.Μ.Ε.Α. (άτομα με ειδικές ανάγκες). Στις θέσεις εκπαιδευτικού προσωπικού των Σ.Μ.Ε.Α.Ε. (Σχολικές Μονάδες Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης) και των Τμημάτων Ένταξης τοποθετούνται εκπαιδευτικοί με τίτλο μεταπτυχιακών σπουδών στη σχολική ψυχολογία.

8.1.1. Ιστορική Επισκόπηση

Στο κεφάλαιο αυτό παρουσιάζεται η πορεία ανάπτυξης και εξέλιξης της εκπαίδευσης και κατάρτισης των εκπαιδευτικών ανά βαθμίδα εκπαίδευσης.

8.1.1.1. Προσχολικό Επίπεδο Εκπαίδευσης

Η πρώτη μέριμνα του κράτους για την Προσχολική Αγωγή εκδηλώνεται ήδη από τα τέλη του 19^{ου} αιώνα, με την παροχή δυνατότητας σε ιδιώτες, ύστερα από άδεια του Υπουργείου Παιδείας, να ιδρύουν Νηπιαγωγεία. Το 1956 ιδρύθηκαν μονοτάξια Τμήματα Μόρφωσης Νηπιαγωγών τα οποία λειτούργησαν στις Παιδαγωγικές Ακαδημίες για τέσσερα σχολικά έτη.

Από την ίδρυση των Παιδαγωγικών Τμημάτων στα Πανεπιστήμια το 1982 και εφ' εξής, τη σκυτάλη της ακαδημαϊκής κατάρτισης των νηπιαγωγών παραλαμβάνουν τα Παιδαγωγικά Τμήματα Νηπιαγωγών των Πανεπιστημίων.

8.1.1.2. Πρωτοβάθμιο Επίπεδο Εκπαίδευσης

Το πρώτο Διδασκαλείο ιδρύθηκε στο Άργος το 1824, με σκοπό τη διδασκαλία των «στοιχείων των γραμμάτων» στους υποψήφιους δασκάλους και τη μύησή τους στην αλληλοδιδασκτική μέθοδο. Αργότερα, ιδρύθηκαν παρόμοια διδασκαλεία σε άλλες πόλεις και η φοίτηση έγινε τριετής, ενώ στη συνέχεια, τα Διδασκαλεία καταργήθηκαν και θεσπίστηκε διετής –μετα-δευτεροβάθμιου επιπέδου— εκπαίδευση των δασκάλων στις Παιδαγωγικές Ακαδημίες.

Σήμερα, σε όλα τα Πανεπιστήμια της χώρας λειτουργούν Παιδαγωγικά Τμήματα Δημοτικής Εκπαίδευσης τετραετούς φοίτησης που ιδρύθηκαν με το Νόμο 1268/82.

8.1.1.3. Δευτεροβάθμιο Επίπεδο Εκπαίδευσης

Μετά την ίδρυση των Σχολών του Πανεπιστημίου Αθηνών (1837) και των Σχολών του Πολυτεχνείου (1914) και μέχρι σήμερα, η βασική κατάρτιση των εκπαιδευτικών της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, στις αντίστοιχες σχολές, διαρκεί τέσσερα ή πέντε χρόνια. Στην επισκόπηση της «πορείας» της βασικής κατάρτισης των Ελλήνων εκπαιδευτικών της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, αξίζει να αναφερθεί ότι για πρώτη φορά το 1897 ιδρύθηκε στο Πανεπιστήμιο Αθηνών «Έδρα Παιδαγωγικής», ως μια μορφή θετικής ανταπόκρισης του Πανεπιστημίου στις επικρατούσες αντιλήψεις του τέλους του 19ου αιώνα ότι είναι αναγκαία η παροχή ειδικής προπαίδειας σε όσους επρόκειτο να ασκήσουν το διδακτικό επάγγελμα.

Η εκπαίδευση των εκπαιδευτικών για τη Δευτεροβάθμια Τεχνική και Επαγγελματική Εκπαίδευση συστηματοποιήθηκε για πρώτη φορά με την ίδρυση το 1959 της Σχολής Εκπαιδευτικών Λειτουργιών Τεχνικής Εκπαίδευσης (ΣΕ.ΛΕ.ΤΕ.), η οποία –μετά και από μεταγενέστερες ρυθμίσεις– προσέφερε δύο ειδών εκπαιδευτικά προγράμματα: τετραετείς σπουδές Ανωτάτου επιπέδου (Ανωτέρα Σχολή Εκπαιδευτικών Τεχνολόγων Μηχανικών-Α.Σ.Ε.ΤΕ.Μ.) και παιδαγωγική κατάρτιση διάρκειας ενός έτους (Παιδαγωγική Τεχνική Σχολή- ΠΑ.ΤΕ.Σ.).

Το 2002 καταργήθηκε η ΣΕ.ΛΕ.ΤΕ. και ιδρύθηκε η Ανώτατη Σχολή Παιδαγωγικής και Τεχνολογικής Εκπαίδευσης-Α.Σ.ΠΑΙ.Τ.Ε. (βλ. 8.1.6.2. και 8.2.5.3.), που ανήκει, μαζί με τα Τεχνολογικά Εκπαιδευτικά Ιδρύματα (Τ.Ε.Ι.), στον Τεχνολογικό Τομέα της Ανώτατης Εκπαίδευσης.

8.1.1.4. Ανώτατο Επίπεδο Εκπαίδευσης

Στην ενότητα αυτή, βρίσκονται καταγεγραμμένες οι διάφορες βαθμίδες εκπαιδευτικού προσωπικού στην Ανώτατη Τεχνολογική και Πανεπιστημιακή εκπαίδευση.

8.1.1.4.1. Ανώτατη Τεχνολογική Εκπαίδευση

Η Ανώτατη Τεχνολογική εκπαίδευση ως έχει σήμερα αποτελεί την τελική φάση μιας εξέλιξης των τελευταίων τριάντα ετών με σημείο εκκίνησης την Ανωτέρα Επαγγελματική εκπαίδευση. Αντίστοιχα εξελίχθηκαν τα προσόντα για το εκπαιδευτικό προσωπικό των Ιδρυμάτων. Αρχικά απαιτείτο κυρίως η επαγγελματική πείρα και δευτερευόντως τα ακαδημαϊκά και επιστημονικά προσόντα, βαθμιαία όμως μετατοπιζόταν το κέντρο βάρους προς τα επιστημονικά προσόντα. Με το Ν. 2916/01 καθιερώθηκαν τέσσερις (4) βαθμίδες Εκπαιδευτικού Προσωπικού (Ε.Π.):

- Καθηγητές Εφαρμογών
- Επίκουροι Καθηγητές
- Αναπληρωτές Καθηγητές και
- Καθηγητές με προσόντα αυξανόμενα από την αρχική προς την τελική βαθμίδα.

Εκτός από τα μέλη του Ε.Π., εκπαιδευτικό έργο στα Τ.Ε.Ι. ασκούν επίσης οι Επιστημονικοί Συνεργάτες και οι Εργαστηριακοί Συνεργάτες που έχουν τα προσόντα και ασκούν αντίστοιχο εκπαιδευτικό έργο με τους Επίκουρους Καθηγητές και τους Καθηγητές Εφαρμογών.

Σημειώνουμε ότι το εκπαιδευτικό προσωπικό των Τ.Ε.Ι. που υπηρετούσε κατά την ψήφιση του Ν. 2916/01, έχει την ευχέρεια να ενταχθεί, σε διάστημα μιας μεταβατικής περιόδου επτά ετών, μετά από κρίση από ειδικά εκλεκτορικά σώματα, στις νέες βαθμίδες Ε.Π.. Όσοι δεν ενταχθούν παραμένουν στα Τ.Ε.Ι. σε προσωποπαγείς θέσεις ως Αναπληρωτές Καθηγητές, Επίκουροι Καθηγητές και Καθηγητές Εφαρμογών, ανάλογα με τη βαθμίδα στην οποία ανήκαν πριν από την ισχύ του Νόμου. Το προσωπικό αυτό έχει περιορισμένα δικαιώματα στην εκλογή νέου Ε.Π. και στην κατάληψη θέσεων στα όργανα διοίκησης.

Τέλος, με την παρ. 31 του άρθρου 3 του Ν. 3027/2002, δημιουργήθηκε στα Τ.Ε.Ι. κλάδος Εργαστηριακού Διδακτικού Προσωπικού (ΕΡ.ΔΙ.Π.), τα μέλη του οποίου επιτελούν εργαστηριακό εφαρμοσμένο διδακτικό έργο, που συνίσταται στη διεξαγωγή εργαστηριακών και πρακτικών ασκήσεων στο επίπεδο εφαρμογής του γνωστικού αντικείμενου του Τμήματος και ειδικότερα στους γνωστικούς τομείς της Μουσικής Τέχνης και Τεχνολογίας και των Εφαρμοσμένων Τεχνών.

Για την κατηγορία αυτή του προσωπικού ως προς την πρόσληψη, υπηρεσιακή κατάσταση και απασχόληση ισχύουν οι διατάξεις του Π.Δ. 35/2003.

[Ν.2916/2001:Διάρθρωση της ανώτατης εκπαίδευσηςκαι ρύθμιση θεμάτων του τεχνολογικού τομέα αυτής](#)

[Ν.2916/2001:Διάρθρωση της ανώτατης εκπαίδευσηςκαι ρύθμιση θεμάτων του τεχνολογικού τομέα αυτής](#)

N.3027/2002: Ρύθμιση θεμάτων οργανισμού σχολικών κτιρίων, ανώτατης εκπαίδευσης και άλλες διατάξεις

Π.Δ.35/2003:Βαθμολογική κατάσταση, πρόσληψη, υπηρεσιακή κατάσταση και απασχόληση των μελών του εργαστηριακού διδακτικού προσωπικού των τεχνολογικών εκπαιδευτικών ιδρυμάτων

8.1.1.4.2. Ανώτατη Πανεπιστημιακή Εκπαίδευση

Με την ψήφιση του Νόμου-Πλαισίου για τη λειτουργία των Πανεπιστημίων (Ν. 1268/82), καθιερώθηκαν δύο κατηγορίες διδακτικού προσωπικού που υπάρχουν μέχρι σήμερα.

Η πρώτη κατηγορία διδασκόντων, που δε διαθέτει διδακτορικό δίπλωμα, αποτελείται από τους βοηθούς, τους επιστημονικούς συνεργάτες και το Ειδικό Εργαστηριακό Διδακτικό Προσωπικό (Ε.Ε.ΔΙ.Π.). Η δεύτερη κατηγορία διδακτικού προσωπικού διαθέτει διδακτορικό δίπλωμα και αποτελεί το ονομαζόμενο Διδακτικό και Ερευνητικό Προσωπικό (Δ.Ε.Π.), το οποίο κατανέμεται σε τέσσερις βαθμίδες:

- Λέκτορες
- Επίκουροι Καθηγητές
- Αναπληρωτές Καθηγητές
- Καθηγητές

Τα προσόντα των τεσσάρων βαθμίδων Δ.Ε.Π., από τον Λέκτορα προς τον Καθηγητή βαίνουν αυξανόμενα, σύμφωνα με το συνολικό επιστημονικό-διδακτικό έργο.

Στο Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο (Ε.Α.Π.) το διδακτικό προσωπικό αποτελείται από το Διδακτικό Ερευνητικό Προσωπικό και το Συνεργαζόμενο Εκπαιδευτικό Προσωπικό (Σ.Ε.Π.). Το Δ.Ε.Π. αποτελείται από Καθηγητές, Αναπληρωτές Καθηγητές, Επίκουρους Καθηγητές και Λέκτορες. Τα μέλη Σ.Ε.Π. είναι είτε διδάκτορες είτε μέλη Δ.Ε.Π. άλλων Α.Ε.Ι. της ημεδαπής ή της αλλοδαπής που προσλαμβάνονται με συμβάσεις εργασίας ιδιωτικού δικαίου.

Θεσμικό πλαίσιο:

- Νόμος-Πλαίσιο 1268/82 για τη δομή και λειτουργία των Ανώτατων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων
- Νόμος 2083/92: Εκσυγχρονισμός της Ανώτατης Εκπαίδευσης.
- Νόμος 2552/97 για το Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο.
- Νόμος 3549/2007: Μεταρρύθμιση του θεσμικού πλαισίου για τη δομή και τη λειτουργία των Ανώτατων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων.

Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο (Ε.Α.Π.)

N.1268/1982: Για τη δομή και λειτουργία των ανώτατων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων

N.2083/1992: Εκσυγχρονισμός της Ανώτατης Εκπαίδευσης

N.3549/2007: Μεταρρύθμιση του θεσμικού πλαισίου για τη δομή και λειτουργία των Ανωτάτων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων

8.1.2. Τρέχοντες Προβληματισμοί

Η αναγκαιότητα παιδαγωγικής κατάρτισης όλων των εκπαιδευτικών της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, ανεξαρτήτως ειδικότητας, είναι ένα θέμα που εξετάζεται από το Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων (ΥΠ.Ε.Π.Θ.) και τους εμπλεκόμενους φορείς.

Εκτός από τη θεωρητική κατάρτισή τους οι εκπαιδευτικοί πρέπει ακόμη:

- Να ενημερωθούν για τις εξελίξεις σε συγκεκριμένους επιστημονικούς, παιδαγωγικούς, τεχνολογικούς, κοινωνικούς, πολιτικο-οικονομικούς τομείς που συνδέονται άμεσα με το έργο τους.

- Να αποκτήσουν τα κατάλληλα μεθοδολογικά εργαλεία για την καλύτερη κατανόηση και κριτική αντιμετώπιση των εξελίξεων που θα τους οδηγήσουν σε συνειδητές επιλογές, αρτιότερη οργάνωση και αποτελεσματικότερη αναμόρφωση του εκπαιδευτικού τους έργου.
- Να ενημερωθούν για θέματα που συνδέονται με τη σχολική ζωή, όπως: οργάνωση και διοίκηση σχολικής μονάδας, δυναμική, προβλήματα και διαχείριση της μαθητικής κοινότητας, αντιμετώπιση προβληματικών καταστάσεων, πολυπολιτισμικές συνθέσεις κ.ά.
- Να εξοικειωθούν με τη χρήση των Νέων Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνιών, με την αξιοποίηση των ευρωπαϊκών προγραμμάτων, με την ανάπτυξη συμβουλευτικών υπηρεσιών/μηχανισμών στη σχολική μονάδα κ.ά.
- Να εκπαιδευτούν για να διδάσκουν σε πολυπολιτισμικό σχολικό περιβάλλον.
- Να εκπαιδευτούν να δρουν ως διαμεσολαβητές (mediators) σε καταστάσεις σύγκρουσης στο σχολείο.
- Οι εκπαιδευτικοί της Δευτεροβάθμιας Τεχνικής και Επαγγελματικής εκπαίδευσης να ανανεώσουν τις παιδαγωγικές και τεχνικές τους γνώσεις, όπως επιβάλλουν η ραγδαία ανάπτυξη της τεχνολογίας και οι συνακόλουθες αλλαγές στην αγορά εργασίας.

Να ευαισθητοποιηθούν οι εκπαιδευτικοί και να κατευθυνθούν σε μία δια βίου διάθεση βελτίωσης των επαγγελματικών τους προσόντων.

Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων (ΥΠΕΠΘ)

8.1.3. Ειδικό Νομοθετικό Πλαίσιο

Η νομοθεσία που διαμόρφωσε το τοπίο στην κατάρτιση και εξέλιξη του εκπαιδευτικού προσωπικού σε όλες τις βαθμίδες εκπαίδευσης, παρατίθεται στις παρακάτω υποενότητες.

8.1.3.1. Προσχολικό Επίπεδο Εκπαίδευσης

Το ισχύον νομοθετικό πλαίσιο που αναφέρεται στην εκπαίδευση των Νηπιαγωγών περιγράφεται στους παρακάτω Νόμους και Προεδρικά Διατάγματα:

- Ν. 1566/85 (Φ.Ε.Κ. Α' 167), για τη δομή και λειτουργία της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης.
- Νόμος 1600/1986 (Φ.Ε.Κ. Α' 76) για τη μονιμοποίηση εκπαιδευτικών που υπηρετούν στη δημόσια εκπαίδευση με σχέση ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου.
- Νόμος 2009/1992 (Φ.Ε.Κ. Α' 18), άρθρο 17 «Εθνικό Σύστημα Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και κατάρτισης και άλλες διατάξεις».
- Ν. 2525/97 (Φ.Ε.Κ. Α' 188), για το Ενιαίο Λύκειο, την πρόσβαση των αποφοίτων του στην Ανώτατη Εκπαίδευση, την αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου και άλλες διατάξεις.
- Ν. 2986/2002 (Φ.Ε.Κ. Α' 24) για την Οργάνωση των περιφερειακών υπηρεσιών της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, την αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου και των εκπαιδευτικών, επιμόρφωση εκπαιδευτικών και άλλες διατάξεις.
- Ν. 3027/2002 (Φ.Ε.Κ. Α' 152), για τη Ρύθμιση θεμάτων του Οργανισμού Σχολικών Κτιρίων, Ανώτατης Εκπαίδευσης και άλλες διατάξεις.
- Ν. 3149/2003 (Φ.Ε.Κ. Α' 141), άρθρα 13,16 για ρυθμίσεις θεμάτων πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.
- Ν. 3255/2004 (Φ.Ε.Κ. Α' 138) για ρυθμίσεις θεμάτων όλων των εκπαιδευτικών βαθμίδων.
- Ν. 3467/2006 (Φ.Ε.Κ. Α' 128) για την επιλογή στελεχών πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, ρύθμισης θεμάτων διοίκησης και εκπαίδευσης, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 27 του Ν. 3577 (Φ.Ε.Κ. Α' 130).
- Ν. 3687/2008 (Φ.Ε.Κ. Α' 159), για τα θέματα προσωπικού του ΥΠ.Ε.Π.Θ. και άλλες διατάξεις.
- Ν. 3699/2008 (Φ.Ε.Κ. Α' 199), για την ειδική αγωγή και την εκπαίδευση ατόμων με αναπηρία ή με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες.

- Π.Δ. 197/93 (Φ.Ε.Κ. Α΄ 71) για την εισαγωγή σπουδαστών στο πρώτο έτος σπουδών με το σύστημα των Γενικών Εξετάσεων.
- Π.Δ. 320/93 (Φ.Ε.Κ. Α΄ 138) για την αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου και των εκπαιδευτικών στην Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση.

N.1600/1986:Μονιμοποίηση των εκπαιδευτικών που υπηρετούν στη δημόσια εκπαίδευση με σχέση εργασίας ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου

N.2525/1997:Ενιαίο Λύκειο, πρόσβαση των αποφοίτων του στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου και άλλες διατάξεις

N.2986/2002:Οργάνωση των περιφερειακών υπηρεσιών της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου και των εκπαιδευτικών, επιμόρφωση των εκπαιδευτικών και άλλες διατάξεις

N.3255/2004:Ρύθμιση θεμάτων όλων των εκπαιδευτικών βαθμίδων

N.3467/2006: Επιλογή στελεχών πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, ρύθμιση θεμάτων διοίκησης της εκπαίδευσης και άλλες διατάξεις

N.1566/1985:Δομή και λειτουργία της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και άλλες διατάξεις

N.2009/1992: Εθνικό σύστημα επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης και άλλες διατάξεις

N.3027/2002: Ρύθμιση θεμάτων οργανισμού σχολικών κτιρίων, ανώτατης εκπαίδευσης και άλλες διατάξεις

N.3149/2003: Εθνική Βιβλιοθήκη της Ελλάδος, δημόσιες Βιβλιοθήκες και άλλες διατάξεις

Π.Δ.197/1993:Εισαγωγή σπουδαστών στο πρώτο έτος σπουδών των σχολών ή τμημάτων της παρ.1 του άρθρου 1 του Ν.1351/1983 με το σύστημα των γενικών εξετάσεων, ορισμός βασικών μαθημάτων

Π.Δ.320/1993:Αξιολόγηση του έργου των εκπαιδευτικών και του εκπαιδευτικού έργου στην πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση

8.1.3.2. Πρωτοβάθμιο Επίπεδο Εκπαίδευσης

Ισχύουν –κατά αντιστοιχία— όσα περιγράφονται στην υποενότητα 8.1.3.1.

8.1.3.3. Δευτεροβάθμιο Επίπεδο Εκπαίδευσης

Ισχύουν –κατά αντιστοιχία— όσα περιγράφονται στην υποενότητα 8.1.3.1. και επιπλέον:

- Ν. 1034/1982, για την επιστημονική – παιδαγωγική καθοδήγηση και τη διοίκηση στη Γενική και τη Μέση Τεχνική – Επαγγελματική Εκπαίδευση και άλλες διατάξεις.
- Ν. 2640/1998 (Φ.Ε.Κ. Α΄ 206), για τη Δευτεροβάθμια Τεχνική Επαγγελματική Εκπαίδευση.
- Ν. 2817/2000, για την εκπαίδευση των ατόμων με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες και άλλες διατάξεις.
- Ν. 3260/2004,, για ρυθμίσεις του συστήματος προσλήψεων και θεμάτων δημόσιας διοίκησης.
- Ν. 3475/2006 (Φ.Ε.Κ. Α΄ 146), για την οργάνωση και λειτουργία της Δευτεροβάθμιας Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και άλλες διατάξεις.
- Π.Δ. 86/2001, για την αξιολόγηση των μαθητών του Ενιαίου Λυκείου, όπως τροποποιήθηκε από το Π.Δ. 26/2002 και το Π.Δ. 80/2003.
- Π.Δ. 1/2003, για τη σύνθεση και λειτουργία των υπηρεσιακών συμβουλίων Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και ειδικής αγωγής, αρμοδιότητες αυτών, όροι, προϋποθέσεις και διαδικασία εκλογής των αιρετών τακτικών και αναπληρωματικών μελών των συμβουλίων αυτών.

- Π.Δ. 323/2003, για την αξιολόγηση των μαθητών του Τεχνικού Επαγγελματικού Εκπαιδευτηρίου και άλλες διατάξεις.
- Π.Δ. 128/2004, τροποποίηση και συμπλήρωση του Π.Δ. 86/2001 για την αξιολόγηση των μαθητών του Ενιαίου Λυκείου.
- Π.Δ. 60/2006, το οποίο αντικατέστησε παλαιότερα Προεδρικά Διατάγματα σχετικά με την αξιολόγηση των μαθητών του Λυκείου.
- Φ.353.1./324/105657/Δ1/8-10-2002 (Φ.Ε.Κ. 1340/16-10-2002 τ. Β') υπουργική απόφαση ΥΠ.Ε.Π.Θ., για καθορισμό των ειδικότερων καθηκόντων και αρμοδιοτήτων των προϊσταμένων των περιφερειακών υπηρεσιών Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, των διευθυντών και υποδιευθυντών των σχολικών μονάδων και Σ.Ε.Κ. και των συλλόγων των διδασκόντων.
- Δ4/81646/2006 υπουργική απόφαση του ΥΠ.Ε.Π.Θ., για τη μετατροπή των δημοσίων Τεχνικών Επαγγελματικών Εκπαιδευτηρίων (Τ.Ε.Ε.) σε Επαγγελματικά Λύκεια (ΕΠΑ.Λ.).

N.2640/1998: Δευτεροβάθμια Τεχνική - Επαγγελματική εκπαίδευση και άλλες διατάξεις

N.3475/2006: Οργάνωση και λειτουργία της Δευτεροβάθμιας Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και άλλες διατάξεις

8.1.3.4. Ανώτατο Επίπεδο Εκπαίδευσης

Η νομοθεσία που αφορά την κατάρτιση και εξέλιξη του εκπαιδευτικού προσωπικού στην Ανώτατη Τεχνολογική και Πανεπιστημιακή Εκπαίδευση παρουσιάζεται στις παρακάτω δύο υποενότητες.

8.1.3.4.1. Ανώτατη Τεχνολογική Εκπαίδευση

- Ν. 2916/01 (Φ.Ε.Κ. Α' 114), για τη Διάρθρωση της Ανώτατης Εκπαίδευσης και ρύθμιση θεμάτων του Τεχνολογικού Τομέα.
- Ν. 3027/02 (Φ.Ε.Κ. Α' 152), για τη Ρύθμιση θεμάτων Οργανισμού Σχολικών Κτηρίων, Ανώτατης Εκπαίδευσης και άλλες διατάξεις.
- Ν. 3255/04 (Φ.Ε.Κ. Α' 138), Ρυθμίσεις θεμάτων όλων των εκπαιδευτικών βαθμίδων.
- Ν. 3404/05 (Φ.Ε.Κ. Α' 260), για τη Ρύθμιση θεμάτων του Πανεπιστημιακού και Τεχνολογικού Τομέα της Ανώτατης Εκπαίδευσης και λοιπές διατάξεις.

N.3255/2004: Ρύθμιση θεμάτων όλων των εκπαιδευτικών βαθμίδων

N.2916/2001: Διάρθρωση της ανώτατης εκπαίδευσης και ρύθμιση θεμάτων του τεχνολογικού τομέα αυτής

N.3027/2002: Ρύθμιση θεμάτων οργανισμού σχολικών κτηρίων, ανώτατης εκπαίδευσης και άλλες διατάξεις

N.3404/2005: Ρύθμιση θεμάτων του Πανεπιστημιακού και Τεχνολογικού τομέα της Ανώτατης Εκπαίδευσης και λοιπές διατάξεις

8.1.3.4.2. Ανώτατη Πανεπιστημιακή Εκπαίδευση

- Ν. 2454/92 (Φ.Ε.Κ. Α' 7), για τη Ρύθμιση θεμάτων Ανώτατης Εκπαίδευσης.
- Ν.2517/97 (Φ.Ε.Κ. Α' 160), για την εκλογή Διδακτικού Προσωπικού των ΑΕΙ και άλλες διατάξεις
- Ν. 2530/97 (Φ.Ε.Κ. Α' 218), για την Υπηρεσιακή κατάσταση και αναμόρφωση μισθολογίου του διδακτικού ερευνητικού προσωπικού των Ιδρυμάτων της Ανώτατης Εκπαίδευσης.
- Ν. 2552/97 (Φ.Ε.Κ. Α' 266), για το Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο και άλλες διατάξεις.
- Ν.3027/02 (Φ.Ε.Κ. Α' 152), για τη Ρύθμιση θεμάτων Οργανισμού Σχολικών Κτηρίων Ανώτατης Εκπαίδευσης και άλλες διατάξεις (κεφάλαιο Β': θέματα Ανώτατης Εκπαίδευσης).
- Ν. 3194/03 (Φ.Ε.Κ. Α' 267), για τη Ρύθμιση εκπαιδευτικών θεμάτων και άλλες διατάξεις.

- 3187/2003 (Φ.Ε.Κ. Α' 233), «Ανώτατα Στρατιωτικά Εκπαιδευτικά Ιδρύματα Α.Σ.Ε.Ι.»
- Ν. 3255/04 (Φ.Ε.Κ. Α' 138), Ρυθμίσεις θεμάτων όλων των εκπαιδευτικών βαθμίδων.
- Ν. 3282/04 (Φ.Ε.Κ. Α' 208) «Μετεγγραφές φοιτητών και σπουδαστών εσωτερικού και άλλες διατάξεις», άρθρο 2, 'Θέματα εκλογής ή εξέλιξης σε θέση Καθηγητή ΑΕΙ'.
- Ν. 3391/2005 (Φ.Ε.Κ. Α' 240) «Διεθνές Πανεπιστήμιο της Ελλάδας και άλλες διατάξεις».
- Ν.3443/2006 (Φ.Ε.Κ. Α' 41), για τα Τοπικά Συμβούλια Νέων και άλλες διατάξεις. Με το άρθρο 9 του νόμου αυτού, αντικαθίστανται τα τρία πρώτα εδάφια της παρ. 2 του άρθρου 12 του Ν.1268/82, όπως αυτά τροποποιήθηκαν με την παράγραφο 4 του άρθρου 1 του Ν.2188/94 (Φ.Ε.Κ. Α' 18) περί θητείας των πρυτάνεων, αντιπρυτάνεων, κοσμητόρων σχολών, προέδρων τμημάτων, προέδρων, αντιπροέδρων και διευθυντών σχολών.
- Ν.3432/2006 (Φ.Ε.Κ. Α' 14), για τη δομή και λειτουργία της Εκκλησιαστικής Εκπαίδευσης.
- Ν. 3549/2007 (Φ.Ε.Κ. Α' 69), Μεταρρύθμιση του θεσμικού πλαισίου για τη δομή και τη λειτουργία των Ανώτατων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων.

N.2454/1992:Ρύθμιση θεμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και άλλες διατάξεις

N.2517/1997:Εκλογή διδακτικού προσωπικού των ΑΕΙ και άλλες διατάξεις

N.2530/1997:Υπηρεσιακή κατάσταση και αναμόρφωση μισθολογίου του διδακτικού και ερευνητικού προσωπικού και του εκπαιδευτικού προσωπικού των ιδρυμάτων της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης ΑΕΙ, ΤΕΙ, μισθολογικές ρυθμίσεις ερευνητών των ερευνητικών ιδρυμάτων και άλλες διατάξεις

N.3194/2003:Ρύθμιση εκπαιδευτικών θεμάτων και άλλες διατάξεις

N.3255/2004:Ρύθμιση θεμάτων όλων των εκπαιδευτικών βαθμίδων

N.3282/2004:Μετεγγραφές φοιτητών και σπουδαστών εσωτερικού και άλλες διατάξεις

N.3343/2006:Τοπικά συμβούλια νέων και άλλες διατάξεις

N.3391/2005:Διεθνές Πανεπιστήμιο της Ελλάδας και άλλες διατάξεις

N.2552/1997: Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο και άλλες διατάξεις

N.3027/2002: Ρύθμιση θεμάτων οργανισμού σχολικών κτιρίων, ανώτατης εκπαίδευσης και άλλες διατάξεις

N.3187/2003: Ανώτατα Στρατιωτικά Εκπαιδευτικά Ιδρύματα ΑΣΕΙ

N.3432/2006: Δομή και λειτουργία της εκκλησιαστικής εκπαίδευσης

N.3432/2006: Δομή και λειτουργία της εκκλησιαστικής εκπαίδευσης

N.3549/2007: Μεταρρύθμιση του θεσμικού πλαισίου για τη δομή και λειτουργία των Ανωτάτων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων

8.1.4. Ιδρύματα Εκπαίδευσης – Μέθοδοι Εκπαίδευσης

Ακολουθεί λεπτομερής παράθεση των Ιδρυμάτων και μεθόδων εκπαίδευσης ανά βαθμίδα εκπαίδευσης

8.1.4.1. Ιδρύματα Εκπαίδευσης

Στην υποενότητα αυτή θα βρείτε λεπτομερή καταγραφή των Ιδρυμάτων Εκπαίδευσης ανά βαθμίδα εκπαίδευσης.

8.1.4.1.1. Ιδρύματα εκπαίδευσης Νηπιαγωγών

Η εκπαίδευση των εκπαιδευτικών προσχολικής Αγωγής παρέχεται στα Παιδαγωγικά Τμήματα Νηπιαγωγών που έχουν ιδρυθεί στα Πανεπιστήμια: Αθηνών, Θεσσαλονίκης, Πατρών, Ιωαννίνων, Θράκης, Κρήτης, Αιγαίου, Θεσσαλίας και στο τμήμα Νηπιαγωγών της Φλώρινας του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας.

8.1.4.1.2. Ιδρύματα Εκπαίδευσης Δασκάλων

Η εκπαίδευση των εκπαιδευτικών Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης παρέχεται στα Παιδαγωγικά Τμήματα Δημοτικής Εκπαίδευσης που έχουν ιδρυθεί στα Πανεπιστήμια: Αθηνών, Θεσσαλονίκης, Πατρών, Ιωαννίνων, Θράκης, Κρήτης, Αιγαίου, Θεσσαλίας και στο Παιδαγωγικό Τμήμα της Φλώρινας του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας.

8.1.4.1.3. Ιδρύματα Εκπαίδευσης Καθηγητών

Οι σπουδές των υποψήφιων καθηγητών της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης στα επιμέρους γνωστικά αντικείμενα και κατά περίπτωση στην παιδαγωγική κατάρτιση παρέχονται στα ακόλουθα εκπαιδευτικά ιδρύματα:

- Στα Πανεπιστήμια για τους κλάδους των Θεολόγων, Φιλολόγων, Μαθηματικών, Φυσικών, Χημικών, Φυσιογνωστών, Βιολόγων, Γεωλόγων, Γαλλικής Γλώσσας, Αγγλικής Γλώσσας, Γερμανικής Γλώσσας, Καλλιτεχνικών Μαθημάτων, Οικονομολόγων, Κοινωνιολόγων, Φυσικής Αγωγής, Πολιτικών Μηχανικών, Αρχιτεκτόνων, Τοπογράφων, Μηχανολόγων, Ηλεκτρολόγων, Ηλεκτρονικών Μηχανικών, Ναυπηγών, Χημικών Μηχανικών, Μεταλλειολόγων, Χημικών Μεταλλειολόγων, Φυσικών Ραδιοηλεκτρολόγων, Πληροφορικής, Νομικών Πολιτικών Επιστημών, Ιατρών, Οδοντιάτρων, Φαρμακοποιών, Γεωπόνων, Δασολογίας και Φυσικού Περιβάλλοντος, Νοσηλευτικής, Οικιακής Οικονομίας, Μουσικής, Θεατρικών Σπουδών, Μεθοδολογίας, Ιστορίας και Θεωρίας της Επιστήμης.
- Στην Ανώτατη Σχολή Παιδαγωγικής και Τεχνολογικής Εκπαίδευσης (Α.Σ.ΠΑΙ.Τ.Ε.) α) για τον κλάδο Εκπαιδευτικών Ηλεκτρολογίας, Μηχανολογίας, Ηλεκτρονικής, Πολιτικών Έργων Υποδομής και Πολιτικών Δομικών Έργων, β) για την παροχή ετήσιας παιδαγωγικής κατάρτισης στους πτυχιούχους των κλάδων Πανεπιστημιακής και Τεχνολογικής Κατεύθυνσης, που επιθυμούν να διορισθούν στην Τεχνική και Επαγγελματική Εκπαίδευση.
- Στα [Τεχνολογικά Εκπαιδευτικά Ιδρύματα](#) (Τ.Ε.Ι.) για τους κλάδους των Γραφικών Τεχνών, Διοίκησης Επιχειρήσεων, Λογιστικής, Ιατρικών Εργαστηρίων, Οδοντοτεχνικής, Κοινωνικής Εργασίας, Νοσηλευτικής, Φυτικής Παραγωγής, Ζωικής Παραγωγής, Ιχθυοκομίας Αλιείας, Γεωργικών Μηχανημάτων, Δασοπονίας, Διοίκησης Γεωργικών Εκμεταλλεύσεων, Οχημάτων, Κλωστοϋφαντουργίας, Ραδιολόγων, Εργοθεραπείας, Φυσικοθεραπείας, Γραφιστικής, Διακοσμητικής, Συντήρησης Αρχαιοτήτων και Έργων Τέχνης, Φωτογραφίας, Θερμοκηπιακών Καλλιεργειών και Ανθοκομίας, Βρεφονηπιοκομίας.
- Στα Επαγγελματικά Λύκεια (ΕΠ.ΑΛ.), στις Επαγγελματικές σχολές (ΕΠ.ΑΣ.), στα πρώην Σχολικά Εργαστηριακά Κέντρα (Σ.Ε.Κ.), στις πρώην Τεχνικές Επαγγελματικές Σχολές (Τ.Ε.Σ.) ή τα πρώην Τεχνικά Επαγγελματικά Λύκεια (Τ.Ε.Λ.) και Ενιαία Πολυκλαδικά Λύκεια (Ε.Π.Λ.) εκπαιδευτικοί που παρέχουν τεχνικής ή εργαστηριακής φύσης εκπαιδευτικό έργο. Αυτοί είχαν αποφοιτήσει από μέσες ή/και κατώτερες σχολές που τώρα έχουν αναδιαμορφωθεί. Τέτοιες ειδικότητες είναι: Σχεδιαστές, Μηχανολόγοι, Μηχανικοί αυτοκινήτων, Ψυκτικοί, Δομικοί, Ηλεκτρολόγοι, Ηλεκτρονικοί, Χημικοί Εργαστηρίων, Μηχανικοί Εμπορικού Ναυτικού, Υπάλληλοι Γραφείου, Υπάλληλοι Λογιστηρίου, Διακοσμητικής, Προγραμματιστές Η/Υ, Κοπτικής-Ραπτικής, Κομμωτικής, Μεταλλειολόγοι, Ωρολογοποιίας, Αργυροχρυσοχοΐας, Οδοντοτεχνικής, Κλωστοϋφαντουργίας, Μηχανοτεχνίτες Αεροσκαφών, Βοηθοί Ιατρείων και Βιολογικών Εργαστηρίων, Ηλεκτροτεχνίτες, Μηχανοτεχνίτες, Ηλεκτρονικοί, Οικοδόμοι, Εμπειρικοί Μηχανολόγοι, Εμπειρικοί Ηλεκτρολόγοι, Ηλεκτροσυγκολλητές, Βοηθοί Χημικού, Τεχνίτες Αυτοκινήτων, Τεχνίτες Ψύξεως, Υδραυλικοί, Ξυλουργοί, Κοπτικής-Ραπτικής.

8.1.4.2. Μέθοδοι Διδασκαλίας

Η διδασκαλία και γενικότερα η εκπαίδευση των φοιτητών γίνεται με τη χρήση συνδυασμού μεθόδων, όπως είναι η «από καθ' έδρας» διδασκαλία, τα φροντιστήρια, οι πρακτικές ασκήσεις, η ανάθεση συγγραφής εργασιών, η χρήση εργαστηρίων και με όποιους άλλους τρόπους έχει επιλέξει και γνωστοποιήσει στους φοιτητές ο διδάσκων του κάθε μαθήματος.

8.1.5. Προϋποθέσεις Εγγραφής

Στις παρακάτω υποενότητες, μπορείτε να δείτε τις προϋποθέσεις εγγραφής στα Ιδρύματα Εκπαίδευσης των εκπαιδευτικών ανά βαθμίδα εκπαίδευσης.

8.1.5.1. Προϋποθέσεις Εγγραφής στα Ιδρύματα Εκπαίδευσης Νηπιαγωγών

Η εισαγωγή στα Τμήματα Νηπιαγωγών των Πανεπιστημίων γίνεται σύμφωνα με τα ισχύοντα για την εισαγωγή υποψηφίων φοιτητών στην Ανώτατη εκπαίδευση και αναφέρονται αναλυτικά στην ενότητα 6.6.

8.1.5.2. Προϋποθέσεις Εγγραφής στα Ιδρύματα Εκπαίδευσης Δασκάλων

Ισχύουν όσα περιγράφονται στην ενότητα 6.6.

8.1.5.3. Προϋποθέσεις Εγγραφής στα Ιδρύματα Εκπαίδευσης Καθηγητών

Για τα Πανεπιστήμια, τα [Τ.Ε.Ι., Τεχνολογικά Εκπαιδευτικά Ιδρύματα](#) και την Ανώτατη Σχολή Παιδαγωγικής και Τεχνολογικής Εκπαίδευσης (Α.Σ.ΠΑΙ.Τ.Ε.) ισχύουν όσα αναγράφονται στην ενότητα 6.6.

Για την εισαγωγή στα Προγράμματα Παιδαγωγικής Κατάρτισης της Α.Σ.ΠΑΙ.Τ.Ε. (βλ. 8.1.1.3.) εφαρμόζεται Υπουργική Απόφαση που περιγράφει τη διαδικασία και τις προϋποθέσεις επιλογής των σπουδαστών.

8.1.6. Πρόγραμμα Σπουδών, Ειδικές Δεξιότητες, Κλάδοι Εξειδίκευσης

Ακολουθούν πληροφορίες σχετικά με το πρόγραμμα σπουδών και τους κλάδους εξειδίκευσης των εκπαιδευτικών στην Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια εκπαίδευση.

8.1.6.1. Προσχολικό και Πρωτοβάθμιο Επίπεδο Εκπαίδευσης

Το Πρόγραμμα Σπουδών καταρτίζεται από τη Γενική Συνέλευση του Τμήματος, κοινοποιείται στον Κοσμήτορα της Σχολής και δημοσιεύεται στον Οδηγό Σπουδών του Τμήματος.

Το Πρόγραμμα Σπουδών που καταρτίζουν οι Γενικές Συνελεύσεις των Τμημάτων είναι ενδεικτικό και όχι υποχρεωτικό για τους φοιτητές. Οι φοιτητές δηλώνουν ποια από τα κατ' επιλογήν μαθήματα θα παρακολουθήσουν, με βάση τις προσωπικές τους επιλογές για την κατάρτιση του ατομικού τους προγράμματος που θα τους οδηγήσει στη λήψη του πτυχίου. Τα μαθήματα αυτά μπορεί να είναι διάφορα των μαθημάτων του ενδεικτικού προγράμματος. Εάν οι φοιτητές δε δηλώσουν συγκεκριμένα άλλα μαθήματα από τον Οδηγό Σπουδών, τότε θεωρείται ότι αποδέχονται το ενδεικτικό πρόγραμμα.

8.1.6.2. Δευτεροβάθμιο Επίπεδο Εκπαίδευσης

Για τα Προγράμματα Σπουδών των Πανεπιστημίων και των Τεχνολογικών Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων (Τ.Ε.Ι.) ισχύουν όσα αναφέρονται στην υποενότητα 8.1.6.1.

Το Πρόγραμμα Σπουδών των Τμημάτων Παιδαγωγικής Κατάρτισης της Ανώτατης Σχολής Παιδαγωγικής και Τεχνολογικής Εκπαίδευσης (Α.Σ.ΠΑΙ.Τ.Ε.) αποφασίζεται από τα οικεία ακαδημαϊκά όργανα της Σχολής και εγκρίνεται με Υπουργική Απόφαση του ΥΠ.Ε.Π.Θ.. Οι σπουδές στη Σχολή αυτή είναι τετραετούς διάρκειας και παρέχουν παράλληλα παιδαγωγική κατάρτιση και επιστημονική-τεχνολογική εκπαίδευση στους κλάδους Εκπαιδευτικών Ηλεκτρολόγων, Εκπαιδευτικών Μηχανολογίας, Εκπαιδευτικών Ηλεκτρονικής, Εκπαιδευτικών Πολιτικών Έργων Υποδομής και Εκπαιδευτικών Πολιτικών Δομικών Έργων.

Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων (ΥΠΕΠΘ)

8.1.7. Αξιολόγηση, Πιστοποίηση Τίτλων

Στις υποενότητες που ακολουθούν, παρατίθενται πληροφορίες σχετικά με την αξιολόγηση και πιστοποίηση των τίτλων των εκπαιδευτικών ανά βαθμίδα εκπαίδευσης.

8.1.7.1. Αξιολόγηση, Πιστοποίηση Τίτλων Σπουδών των Νηπιαγωγών

Η αξιολόγηση του φοιτητή, σε κάθε μάθημα, γίνεται από το διδάσκοντα, ο οποίος υποχρεώνεται να οργανώσει, κατά την κρίση του, γραπτές ή/και προφορικές εξετάσεις ή να στηριχθεί στην αξιολόγηση γραπτών εργασιών που έχει αναθέσει στους φοιτητές ή σε εργαστηριακές ασκήσεις. Ο φοιτητής ολοκληρώνει τις σπουδές του και παίρνει πτυχίο όταν πετύχει στα προβλεπόμενα μαθήματα και συγκεντρώσει τον απαιτούμενο αριθμό διδακτικών μονάδων. Ο τρόπος υπολογισμού του βαθμού του πτυχίου καθορίζεται με Υπουργικές Αποφάσεις.

Τα Παιδαγωγικά Τμήματα των Νηπιαγωγών χορηγούν πτυχία τα οποία παρέχουν στους κατόχους τους τη δυνατότητα να συμμετέχουν στο διαγωνισμό του Ανώτατου Συμβουλίου Επιλογής Προσωπικού (Α.Σ.Ε.Π.) καθώς επίσης και να καταχωρηθούν στον πίνακα προσωρινών αναπληρωτών προκειμένου να διοριστούν ως εκπαιδευτικοί λειτουργοί στα Νηπιαγωγεία (βλ. και 8.2.5.1.).

8.1.7.2. Αξιολόγηση, Πιστοποίηση Τίτλων Σπουδών των Δασκάλων

Για την αξιολόγηση ισχύουν όσα περιγράφονται στην υποενότητα 8.1.7.1.

Τα Παιδαγωγικά Τμήματα Δημοτικής Εκπαίδευσης χορηγούν πτυχία, τα οποία παρέχουν τη δυνατότητα στους κατόχους τους να συμμετέχουν στο διαγωνισμό του Ανώτατου Συμβουλίου Επιλογής Προσωπικού (Α.Σ.Ε.Π.), καθώς επίσης και να καταχωρηθούν στον πίνακα προσωρινών αναπληρωτών προκειμένου να διοριστούν ως εκπαιδευτικοί λειτουργοί στα δημοτικά σχολεία (βλ. και 8.2.5.2.).

8.1.7.3. Αξιολόγηση, Πιστοποίηση Τίτλων Σπουδών των Καθηγητών

Για την αξιολόγηση των φοιτητών των Πανεπιστημίων, των Τεχνολογικών Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων (Τ.Ε.Ι.) και της Ανώτατης Σχολής Παιδαγωγικής και Τεχνολογικής Εκπαίδευσης (Α.Σ.ΠΑΙ.Τ.Ε.) ισχύουν όσα αναφέρονται στην υποενότητα 8.1.7.1.

8.1.8. Εναλλακτικοί Τρόποι Εκπαίδευσης

Το Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο (Ε.Α.Π.) παρέχει εναλλακτικό τρόπο εκπαίδευσης με εξ αποστάσεως εκπαίδευση και επιμόρφωση, τόσο σε προπτυχιακό όσο και σε μεταπτυχιακό επίπεδο (βλ. περισσότερα στοιχεία στην ενότητα 6.18.).

8.2. Υπηρεσιακή Κατάσταση των Εκπαιδευτικών

Στις ενότητες που ακολουθούν επιχειρείται η καταγραφή των σταδίων εξέλιξης της υπηρεσιακής κατάστασης των εκπαιδευτικών ανά βαθμίδα εκπαίδευσης όπως ισχύει σήμερα.

8.2.1. Ιστορική Επισκόπηση

Ακολουθεί λεπτομερής καταγραφή της υπηρεσιακής κατάστασης των εκπαιδευτικών ανά βαθμίδα εκπαίδευσης.

8.2.1.1. Προσχολικό, Πρωτοβάθμιο και Δευτεροβάθμιο Επίπεδο Εκπαίδευσης

Η μονιμότητα των δημοσίων υπαλλήλων και των εκπαιδευτικών κατοχυρώνεται συνταγματικά, σύμφωνα με το αρ. 103 παρ. 4 του ισχύοντος Συντάγματος.

Μέχρι το 1997 οι εκπαιδευτικοί των βαθμίδων της Προσχολικής, Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης διορίζονταν σε κενές οργανικές θέσεις των σχολείων των αντίστοιχων βαθμίδων εκπαίδευσης με απόφαση του Υπουργού Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, με βάση την αντίστοιχη επετηρίδα των εκπαιδευτικών.

Από το 1997 έχει τεθεί το ισχύον πλαίσιο διορισμού των εκπαιδευτικών Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης με την κατάργηση της επετηρίδας και τη θεσμοθέτηση εξετάσεων μέσω του διαγωνισμού του Α.Σ.Ε.Π. (βλ. 8.2.5.) το οποίο τροποποιήθηκε από νεώτερες διατάξεις, ενώ με το Προεδρικό Διάταγμα 140/8.5.98 (Φ.Ε.Κ Α' 107/20-05-1998) έχουν προσδιορισθεί οι όροι και η διαδικασία της μονιμοποίησης των εκπαιδευτικών της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Το γενικότερο πλαίσιο μονιμοποίησης και υπηρεσιακής εξέλιξης καθορίζεται στο Ν. 3528/07 και στο Ν.1566/85 και τις τροποποιήσεις του.

N.1566/1985:Δομή και λειτουργία της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και άλλες διατάξεις

Π.Δ.140/1998:Όροι και διαδικασία της μονιμοποίησης των εκπαιδευτικών της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και υπηρεσιακής εξέλιξης αυτών παρεχόμενες εγγυήσεις στους αξιολογούμενους και διαδικασία οριστικοποίησης των εκθέσεων αξιολόγησης

8.2.1.2. Ανώτατο Επίπεδο Εκπαίδευσης

Στις υποενότητες που ακολουθούν σκιαγραφείται η υπηρεσιακή κατάσταση των εκπαιδευτικών στην Ανώτατη Τεχνολογική και Πανεπιστημιακή Εκπαίδευση αντίστοιχα.

8.2.1.2.1. Ανώτατη Τεχνολογική Εκπαίδευση

Μέχρι το 1983 οι μόνιμοι καθηγητές στην Ανώτατη μη πανεπιστημιακή Εκπαίδευση, δηλαδή στα Κέντρα Ανωτέρας Τεχνικής και Επαγγελματικής Εκπαίδευσης (Κ.Α.Τ.Ε.Ε.), ήταν δημόσιοι υπάλληλοι, ενώ αυτά τα εκπαιδευτικά ιδρύματα αποτελούσαν αποκεντρωμένες δημόσιες υπηρεσίες. Από την ισχύ του Νόμου 1404/83 και του Νόμου 2916/01 περί των Τεχνολογικών Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων (Τ.Ε.Ι.), τα Τ.Ε.Ι. καθώς και η Ανώτατη Σχολή Παιδαγωγικής και Τεχνολογικής Εκπαίδευσης (Α.Σ.ΠΑΙ.Τ.Ε.) με το Νόμο 3027/02, είναι Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου (Ν.Π.Δ.Δ.) πλήρως αυτοδιοικούμενα, κατά το Σύνταγμα, ενώ οι εκπαιδευτικοί των Τ.Ε.Ι. είναι δημόσιοι λειτουργοί και δεν υπάγονται στην κεντρική διοίκηση του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων (ΥΠ.Ε.Π.Θ.). Το ΥΠ.Ε.Π.Θ. ασκεί μόνον έλεγχο νομιμότητας των πράξεων των οργάνων διοίκησης αυτών των ιδρυμάτων.

Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων (ΥΠΕΠΘ)

N.1404/1983 Δομή και λειτουργία των Τεχνολογικών Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων

N.2916/2001:Διάρθρωση της ανώτατης εκπαίδευσης και ρύθμιση θεμάτων του τεχνολογικού τομέα αυτής

N.3027/2002: Ρύθμιση θεμάτων οργανισμού σχολικών κτιρίων, ανώτατης εκπαίδευσης και άλλες διατάξεις

8.2.1.2.2. Ανώτατη Πανεπιστημιακή Εκπαίδευση

Σύμφωνα με το Σύνταγμα, η Ανώτατη εκπαίδευση παρέχεται αποκλειστικά από Ιδρύματα, που αποτελούν Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου (Ν.Π.Δ.Δ.), πλήρως αυτοδιοικούμενα. Τα ιδρύματα αυτά τελούν υπό την εποπτεία του Κράτους, συγκεκριμένα του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων (ΥΠ.Ε.Π.Θ.), το οποίο ασκεί, μόνον, έλεγχο νομιμότητας των πράξεων των οργάνων διοίκησης των Πανεπιστημίων. Τα μέλη Διδακτικού και Ερευνητικού Προσωπικού (Δ.Ε.Π.) των Πανεπιστημίων είναι δημόσιοι λειτουργοί.

Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων (ΥΠΕΠΘ)

8.2.2. Τρέχοντες Προβληματισμοί

Ο ευρύτερος προβληματισμός για τις συνθήκες απασχόλησης των εκπαιδευτικών, καθώς και μια σειρά από επί μέρους θέματα αποτελούν τον πυρήνα συζητήσεων στο πλαίσιο του εθνικού διαλόγου γύρω από το εκπαιδευτικό σύστημα, που διεξάγεται υπό την αιγίδα του Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων.

Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων (ΥΠΕΠΘ)

8.2.3. Ειδικό Νομοθετικό Πλαίσιο

Ακολουθούν πληροφορίες σχετικά με τη διαμόρφωση ειδικού νομοθετικού πλαισίου αναφορικά με την υπηρεσιακή κατάσταση των εκπαιδευτικών ανά βαθμίδα εκπαίδευσης.

8.2.3.1. Προσχολικό και Πρωτοβάθμιο Επίπεδο Εκπαίδευσης

Ισχύουν όσα αναφέρονται στην υποενότητα 8.1.3.1.

8.2.3.2. Δευτεροβάθμιο Επίπεδο Εκπαίδευσης

Πέραν αυτών που αναφέρονται στην υποενότητα 8.1.3.3., μια σειρά από Νόμοι και Προεδρικά Διατάγματα ρυθμίζουν θέματα που αφορούν την υπηρεσιακή κατάσταση των εκπαιδευτικών στη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση.

8.2.3.3. Ανώτατο Επίπεδο Εκπαίδευσης

Παρακάτω, μπορείτε να δείτε την ισχύουσα νομοθεσία που διέπει την υπηρεσιακή κατάσταση των καθηγητών στην Ανώτατη Τεχνολογική και Πανεπιστημιακή εκπαίδευση.

8.2.3.3.1. Ανώτατη Τεχνολογική Εκπαίδευση

- Ν. 2530/94 (Φ.Ε.Κ. Α' 218) για την υπηρεσιακή κατάσταση του Ε.Π. στα Τ.Ε.Ι..
- Ν.2916/01 (Φ.Ε.Κ. Α' 114), για τη Διάρθρωση της Ανώτατης Εκπαίδευσης και ρύθμιση του Τεχνολογικού Τομέα αυτής.
- Ν. 3027/02 (Φ.Ε.Κ. Α' 152) για την Ανώτατη Σχολή Παιδαγωγικής και Τεχνολογικής Εκπαίδευσης (Α.Σ.ΠΑΙ.Τ.Ε.).
- Ν. 3549/07 (Φ.Ε.Κ. Α' 69) για τη Μεταρρύθμιση του θεσμικού πλαισίου για τη δομή και λειτουργία των Ανώτατων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων. Εσωτερικός Κανονισμός κάθε Ιδρύματος.

N.2530/1997:Υπηρεσιακή κατάσταση και αναμόρφωση μισθολογίου του διδακτικού και ερευνητικού προσωπικού και του εκπαιδευτικού προσωπικού των ιδρυμάτων της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης ΑΕΙ, ΤΕΙ, μισθολογικές ρυθμίσεις ερευνητών των ερευνητικών ιδρυμάτων και άλλες διατάξεις

N.2916/2001:Διάρθρωση της ανώτατης εκπαίδευσηςκαι ρύθμιση θεμάτων του τεχνολογικού τομέα αυτής

N.3027/2002: Ρύθμιση θεμάτων οργανισμού σχολικών κτιρίων, ανώτατης εκπαίδευσης και άλλες διατάξεις

N.3549/2007: Μεταρρύθμιση του θεσμικού πλαισίου για τη δομή και λειτουργία των Ανωτάτων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων

8.2.3.3.2. Ανώτατη Πανεπιστημιακή Εκπαίδευση

Διέπεται από το Ν. 3549/07 για τη Μεταρρύθμιση του θεσμικού πλαισίου για τη δομή και λειτουργία των Ανώτατων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων.

Επίσης, ορισμένα θέματα διοίκησης και λειτουργίας των Πανεπιστημίων ρυθμίζονται από τον εσωτερικό κανονισμό του κάθε εκπαιδευτικού ιδρύματος.

[N.3549/2007: Μεταρρύθμιση του θεσμικού πλαισίου για τη δομή και λειτουργία των Ανωτάτων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων](#)

8.2.4. Πολιτική Σχεδιασμού

Η αρχική εκπαίδευση των εκπαιδευτικών όλων των βαθμίδων πραγματοποιείται στα Ιδρύματα της Ανώτατης εκπαίδευσης, βάσει των αναγκών λειτουργίας των σχολείων Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (βλ. 6.5.2.).

Για την Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια εκπαίδευση γίνεται 2ετής προγραμματισμός της Γενικής Διεύθυνσης Διοίκησης Προσωπικού Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων (ΥΠ.Ε.Π.Θ.), προκειμένου να καθορισθεί ο συνολικός αριθμός των θέσεων εκπαιδευτικών κατά κλάδους και ειδικότητες που θα καλυφθούν μέσω του διαγωνισμού του Ανώτατου Συμβουλίου Επιλογής Προσωπικού (Α.Σ.Ε.Π.) σε ποσοστό 60% και του ενιαίου πίνακα αναπληρωτών με πραγματική προϋπηρεσία αναπληρωτή ή ωρομίσθιου σε ποσοστό 40%.

Για τους διορισμούς των εκπαιδευτικών συνυπολογίζονται κατ' εκτίμηση τα οργανικά κενά, τα οποία προκύπτουν από τις αποχωρήσεις εκπαιδευτικών λόγω συνταξιοδότησης, παραιτήσεων, θανάτου, προαγωγής/υποβίβασης, οργανικότητας σχολείων, δημιουργίας/κατάργησης σχολείων κ.ά.

Στα Ολοήμερα Σχολεία διορίζονται επίσης εκπαιδευτικοί των κλάδων Δασκάλων και Νηπιαγωγών. Επιπλέον, οι εκπαιδευτικοί ειδικοτήτων καλύπτουν τις διδακτικές ανάγκες ως αναπληρωτές ή ωρομίσθιοι.

Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων (ΥΠΕΠΘ)

8.2.5. Πρόσβαση στο Επάγγελμα, Διορισμός

Αναλυτική περιγραφή των προϋποθέσεων πρόσβασης και διορισμού των εκπαιδευτικών ανά βαθμίδα εκπαίδευσης επιχειρείται στις παρακάτω υποενότητες.

8.2.5.1. Προσχολικό Επίπεδο Εκπαίδευσης

Για το διορισμό σε θέση νηπιαγωγού με τον εισαγωγικό βαθμό απαιτείται α) πτυχίο παιδαγωγικού τμήματος [Α.Ε.Ι.](#) κατεύθυνσης νηπιαγωγών ή β) πτυχίο σχολής νηπιαγωγών ή γ) πτυχίο των τμημάτων εκπαίδευσης νηπιαγωγών που λειτούργησαν στις παιδαγωγικές ακαδημίες ή δ) αναγνωρισμένο ειδικό δίπλωμα ή πτυχίο ή πιστοποιητικό περάτωσης σπουδών νηπιαγωγού ξένου πανεπιστημίου ή ειδικού ινστιτούτου και απολυτήριο ελληνικού λυκείου ή εξατάξιου γυμνασίου.

Για την τελική διαμόρφωση του πίνακα διοριστέων μέσω του διαγωνισμού του Α.Σ.Ε.Π., πέραν της σειράς επιτυχίας σε αυτόν, προστίθενται συγκεκριμένες μονάδες από τα ακόλουθα κριτήρια:

- Βαθμός πτυχίου,
- Διδακτορικό Δίπλωμα,
- Μεταπτυχιακός Τίτλος Σπουδών και
- Εκπαιδευτική προϋπηρεσία.

Οι διορισμοί εκπαιδευτικών Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στις κενές οργανικές θέσεις από το έτος 2005 και εφεξής, γίνονται σε ποσοστό 60% από το διαγωνισμό του Α.Σ.Ε.Π. και 40% από τον πίνακα προσωρινών αναπληρωτών - με πραγματική προϋπηρεσία αναπληρωτή ή ωρομίσθιου εκπαιδευτικού (Ν.3255/2004). Επιπλέον, διορίζονται πέραν των ποσοστών 60% - 40% κατά προτεραιότητα: α) από το σχολικό έτος 2008 - 2009 και το αργότερο μέχρι το σχολικό έτος 2012 - 2013, όσοι εκπαιδευτικοί συμπλήρωσαν πραγματική προϋπηρεσία αναπληρωτή ή ωρομίσθιου εκπαιδευτικού σε δημόσια σχολεία

Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, αρμοδιότητας του ΥΠ.Ε.Π.Θ., τουλάχιστον τριάντα μηνών μέχρι 30-6-2008. β) Από το σχολικό έτος 2008 – 2009 και εξής, όσοι εκπαιδευτικοί συμπλήρωσαν πραγματική προϋπηρεσία αναπληρωτή ή ωρομισθίου εκπαιδευτικού σε δημόσια σχολεία Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, αρμοδιότητας του ΥΠ.Ε.Π.Θ., τουλάχιστον είκοσι τεσσάρων (24) μηνών, εφόσον έχουν λάβει τη βαθμολογική βάση σε οποιονδήποτε διαγωνισμό του Α.Σ.Ε.Π. (από την εφαρμογή του άρθρου 6, παρ.3, του Ν. 2525/1997). Ο αριθμός των διοριζομένων ανά σχολικό έτος και ανά κλάδο και ειδικότητα καθορίζεται με Κ.Υ.Α. (Κοινή Υπουργική Απόφαση) των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων. Ως προσόν διορισμού απαιτείται επίσης το Πιστοποιητικό Παιδαγωγικής και Διδακτικής Επάρκειας για τους κλάδους οι οποίοι δεν ανήκουν στις Καθηγητικές Σχολές όπως αναφέρονται στις διατάξεις του αρθ.8 παρ.2 του Ν. 3194/2003. Οσον αφορά στους πολύτεκνους εκπαιδευτικούς με τέκνα, τα οποία είναι ανήλικα ή υπηρετούν τη στρατιωτική τους θητεία ή σπουδάζουν, αυτοί εγγράφονται μέχρι 30 Ιουλίου κάθε έτους σε ειδικό πίνακα και διορίζονται σε θέσεις εκπαιδευτικών των κλάδων ΠΕ πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης ανεξάρτητα από τη συμμετοχή τους σε διαγωνισμό του Α.Σ.Ε.Π.. Οι διορισμοί γίνονται με απόφαση του Υπουργού Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων.

Οι εκπαιδευτικοί που διορίζονται σε μόνιμες θέσεις τοποθετούνται με απόφαση του προϊσταμένου της Διεύθυνσης Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης, ύστερα από πρόταση του οικείου Περιφερειακού Υπηρεσιακού Συμβουλίου Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης (Π.Υ.Σ.Π.Ε.), σε κενές οργανικές θέσεις των σχολείων των περιοχών που διορίστηκαν, με βάση τη δήλωση προτίμησης και τα κριτήρια που ισχύουν για τις τοποθετήσεις.

Για την κάλυψη βραχυχρόνιων εκπαιδευτικών αναγκών στα σχολεία, προσλαμβάνονται προσωρινοί αναπληρωτές εκπαιδευτικοί με σύμβαση ορισμένου χρόνου ή ωρομίσθιοι εκπαιδευτικοί. Ανάμεσα στις προϋπηρεσίες που προσμετρώνται για την ένταξη και κατάταξη στον ενιαίο πίνακα αναπληρωτών και ωρομισθίων εκπαιδευτικών είναι και αυτή στα δημόσια σχολεία Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, που τελούν υπό τη διοικητική εποπτεία του αρμόδιου, σε κάθε κράτος, υπουργείου των κρατών – μελών της Ε.Ε., μετά την ημερομηνία ένταξης των χωρών αυτών στην Ε.Ε.. Η προσμέτρηση της παραπάνω προϋπηρεσίας γίνεται μόνο εάν η πρόσληψη έχει γίνει από φορείς των κρατών – μελών της Ε.Ε., υπό την προϋπόθεση ότι η λειτουργία των σχολείων τελεί υπό τη διοικητική εποπτεία του αρμόδιου σε κάθε κράτος υπουργείου.

Θεσμικό πλαίσιο:

- Ν.1566/1985 (Φ.Ε.Κ. Α' 167) για τη δομή και λειτουργία της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.
- Ν.2327/1995 (Φ.Ε.Κ. Α' 156) για το Εθνικό Συμβούλιο Παιδείας, ρύθμιση θεμάτων έρευνας παιδείας και μετεκπαίδευση εκπαιδευτικών.
- Ν.2431/1996 (Φ.Ε.Κ. Α' 175) για τον διορισμό και πρόσληψη πολιτών της Ευρωπαϊκής Ένωσης στη Δημόσια Διοίκηση.
- Π.Δ.154/1996 (Φ.Ε.Κ. Α' 115) για το διορισμό και την τοποθέτηση εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, όπως τροποποιήθηκε με το Π.Δ 144/1997 (ΦΕΚ Α' 127).
- Π.Δ.299/1997 (Φ.Ε.Κ. Α' 214) για την αντιστοιχία τίτλων σπουδών που απονέμονται από το Πανεπιστήμιο της Κύπρου προς τίτλους σπουδών που απονέμονται από τμήματα Ελληνικών Ανωτάτων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων.
- Ν.2525/1997 (Φ.Ε.Κ. Α' 188), για το Ενιαίο Λύκειο, την πρόσβαση των αποφοίτων του στην Ανώτατη Εκπαίδευση, την αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου.
- Ν. 2683/1999 (Φ.Ε.Κ. Α' 99) για την κύρωση του Κώδικα Κατάστασης Δημόσιων Πολιτικών Υπαλλήλων κλπ., όπως αντικαταστάθηκε από το Ν. 3528/2007 (ΦΕΚ Α' 26).
- Ν. 2817/2000 (Φ.Ε.Κ. Α' 78), για την εκπαίδευση των ατόμων με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες και άλλες διατάξεις.
- Ν.2834/2000 (Φ.Ε.Κ. Α' 160) για τη Ρύθμιση θεμάτων διορισμού εκπαιδευτικών.
- Ν. 3027/2002 (Φ.Ε.Κ. Α' 152) για τη ρύθμιση θεμάτων Οργανισμού Σχολικών Κτιρίων, Ανώτατης Εκπαίδευσης και άλλες διατάξεις.

- N.3149/2003 (Φ.Ε.Κ. Α΄ 141) για την Εθνική Βιβλιοθήκη της Ελλάδας, Δημόσιες Βιβλιοθήκες και άλλες διατάξεις.
- Ρυθμιστική απόφαση 35577/2003 (Φ.Ε.Κ. Β΄ 465), για τη ρύθμιση των θεμάτων πρόσληψης προσωρινών αναπληρωτών και ωρομισθίων εκπαιδευτικών για τις ανάγκες λειτουργίας των δημοσίων σχολείων Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.
- N. 3255/2004 (Φ.Ε.Κ. Α΄ 138) για τις ρυθμίσεις θεμάτων όλων των εκπαιδευτικών βαθμίδων.
- N.3328/2005 (Φ.Ε.Κ. Α΄ 80) για το Διεπιστημονικό Οργανισμό Αναγνώρισης Τίτλων Ακαδημαϊκών και Πληροφόρησης, άρθρο 21.
- N. 3391/2005 (Φ.Ε.Κ. Α΄ 240) για το Διεθνές Πανεπιστήμιο και άλλες διατάξεις, άρθρο 9.
- N.3454/2006 (Φ.Ε.Κ. Α΄ 75) για την ενίσχυση της οικογένειας και άλλες διατάξεις – Άρθρο 2.
- N.3475/2006 (Φ.Ε.Κ. Α΄ 146) για την Οργάνωση και λειτουργία της δευτεροβάθμιας επαγγελματικής εκπαίδευσης, άρθρα 20, 21 και 27.
- N. 3467/2006 (Φ.Ε.Κ. Α΄ 128) για την επιλογή στελεχών Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, ρύθμιση θεμάτων διοίκησης της εκπαίδευσης – Άρθρο 23.
- N. 3577/2007 (Φ.Ε.Κ. Α΄ 130) για τη δημιουργία φορέα διαχείρισης ολοκληρωμένου προγράμματος δια βίου μάθησης, ρύθμιση θεμάτων ιδιωτικής εκπαίδευσης και φορέων εποπτείας ΥΠ.Ε.Π.Θ. και άλλες διατάξεις, άρθρο 22.
- N. 3687/2008 (Φ.Ε.Κ. Α΄ 159), για τα θέματα προσωπικού ΥΠ.Ε.Π.Θ. και άλλες διατάξεις.

N.2327/1995: Εθνικό Συμβούλιο Παιδείας, ρύθμιση θεμάτων έρευνας, παιδείας και μετεκπαίδευσης εκπαιδευτικών

N.2431/1996:Διορισμός ή πρόσληψη πολιτών της Ευρωπαϊκής Ένωσης στη Δημόσια Διοίκηση

N.2525/1997:Ενιαίο Λύκειο, πρόσβαση των αποφοίτων του στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου και άλλες διατάξεις

N.2683/1999: Κύρωση του κώδικα κατάστασης δημοσίων πολιτικών διοικητικών υπαλλήλων και υπαλλήλων Ν.Π.Δ.Δ. και άλλες διατάξεις

N.2834/2000: Ρύθμιση θεμάτων διορισμού εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και άλλες διατάξεις

N.3194/2003:Ρύθμιση εκπαιδευτικών θεμάτων και άλλες διατάξεις

N.3255/2004:Ρύθμιση θεμάτων όλων των εκπαιδευτικών βαθμίδων

N.3255/2004:Ρύθμιση θεμάτων όλων των εκπαιδευτικών βαθμίδων

N.3328/2005: Διεπιστημονικός Οργανισμός Αναγνώρισης Τίτλων Ακαδημαϊκών και Πληροφόρησης και άλλες διατάξεις

N.3391/2005:Διεθνές Πανεπιστήμιο της Ελλάδας και άλλες διατάξεις

N.3454/2006: Ενίσχυση της οικογένειας και άλλες διατάξεις

N.1566/1985:Δομή και λειτουργία της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και άλλες διατάξεις

N.3027/2002: Ρύθμιση θεμάτων οργανισμού σχολικών κτιρίων, ανώτατης εκπαίδευσης και άλλες διατάξεις

N.3149/2003: Εθνική Βιβλιοθήκη της Ελλάδος, δημόσιες Βιβλιοθήκες και άλλες διατάξεις

N.3467/2005: Επιλογή στελεχών πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, ρύθμιση θεμάτων διοίκησης της εκπαίδευσης και άλλες διατάξεις

N.3475/2006: Οργάνωση και λειτουργία της δευτεροβάθμιας επαγγελματικής εκπαίδευσης και άλλες διατάξεις

Π.Δ.154/1996: Διορισμός ή πρόσληψη πολιτών της Ευρωπαϊκής Ένωσης στη δημόσια διοίκηση

Π.Δ.299/1997: Αντιστοιχία τίτλων σπουδών που απονέμονται από το Πανεπιστήμιο της Κύπρου προς τίτλους σπουδών που απονέμονται από τμήματα ελληνικών ανώτατων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων ΑΕΙ

8.2.5.2. Πρωτοβάθμιο Επίπεδο Εκπαίδευσης

Ισχύουν όσα αναφέρονται στην υποενότητα 8.2.5.1., εκτός από το απαιτούμενο πτυχίο, το οποίο είναι πτυχίο Παιδαγωγικού Τμήματος Πανεπιστημίου κατεύθυνσης δασκάλων της ημεδαπής ή ισότιμο πτυχίο ομοταγούς ιδρύματος της αλλοδαπής. Στην τελευταία περίπτωση απαιτείται και απολυτήριο ελληνικού εξατάξιου Γυμνασίου ή Λυκείου ή βεβαίωση για πλήρη γνώση και άνετη χρήση της ελληνικής γλώσσας και γνώση της ελληνικής ιστορίας που χορηγείται ύστερα από επιτυχή εξέταση. Επιπλέον, για το διορισμό ή πρόσληψη πολιτών των κρατών - μελών της Ε.Ε στη Δημόσια Διοίκηση (N.2431/30.7.96) απαιτείται η γνώση της ελληνικής γλώσσας. Ο βαθμός γνώσης της ελληνικής γλώσσας και ο τρόπος διαπίστωσής της καθορίζονται με τη σχετική προκήρυξη, ανάλογα με τα καθήκοντα της συγκεκριμένης θέσης ή ειδικότητας. Ισχύουν επίσης και οι διατάξεις του άρθρου 16 του Ν.1771/88 (Φ.Ε.Κ. Α΄ 71) «Τροποποίηση και συμπλήρωση του συστήματος εισαγωγής σπουδαστών στην τριτοβάθμια εκπαίδευση και άλλες διατάξεις» και Ν.3304/2005 «Εφαρμογή της ίσης μεταχείρισης ανεξαρτήτως φυλετικής ή εθνοτικής καταγωγής, θρησκευτικών ή άλλων πεποιθήσεων, αναπηρίας, ηλικίας ή γενετήσιου προσανατολισμού». (συμβουλευτείτε την επόμενη υποενότητα 8.2.5.3.).

N.1771/1988: Τροποποίηση και συμπλήρωση του συστήματος εισαγωγής των σπουδαστών στην τριτοβάθμια εκπαίδευση και άλλες διατάξεις

N.2431/1996: Διορισμός ή πρόσληψη πολιτών της Ευρωπαϊκής Ένωσης στη Δημόσια Διοίκηση

N.3304/2005: Εφαρμογή της αρχής της ίσης μεταχείρισης ανεξαρτήτως φυλετικής ή εθνοτικής καταγωγής, θρησκευτικών ή άλλων πεποιθήσεων, αναπηρίας, ηλικίας, μη γενετήσιου προσανατολισμού

8.2.5.3. Δευτεροβάθμιο Επίπεδο Εκπαίδευσης

Ισχύουν όσα αναφέρθηκαν στην υποενότητα 8.2.5.1. με τη διαφοροποίηση ότι η τοποθέτηση των εκπαιδευτικών σε κενές οργανικές θέσεις των σχολείων γίνεται με απόφαση του προϊστάμενου της Διεύθυνσης Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, ύστερα από πρόταση του οικείου Περιφερειακού Υπηρεσιακού Συμβουλίου Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης (Π.Υ.Σ.Δ.Ε.). Οι εξετάσεις του Α.Σ.Ε.Π. για όλους τους κλάδους των εκπαιδευτικών θα πραγματοποιηθούν στους πρώτους μήνες του 2009.

Επιτρέπεται ο διορισμός ή η πρόσληψη πολιτών των κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε θέσεις εκπαιδευτικού προσωπικού της Δημόσιας ή Ιδιωτικής Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης όλων των κατηγοριών, κλάδων και ειδικοτήτων, με την επιφύλαξη των διατάξεων των άρθρων 2 και 3 του Προεδρικού Διατάγματος 339/2000:

Οι πολίτες των κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης οι οποίοι κατέχουν θέσεις εκπαιδευτικού προσωπικού της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης δεν δύνανται:

- Να αναλαμβάνουν καθήκοντα Προέδρου και Αντιπροέδρου, Συμβούλων και Παρέδρων του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου (Π.Ι.), Προέδρου και μελών του Διοικητικού Συμβουλίου του Κέντρου Εκπαιδευτικής Έρευνας (Κ.Ε.Ε.), του Προέδρου, Αντιπροέδρου, Διευθύνοντος Συμβούλου και μελών του Διοικητικού Συμβουλίου του Οργανισμού Εκδόσεως Διδακτικών Βιβλίων (Ο.Ε.Δ.Β.), Σχολικών

Συμβούλων, Προϊσταμένου Διευθύνσεων και Γραφείων Εκπαίδευσης, Προϊσταμένου Τμημάτων Εκπαιδευτικών Θεμάτων των Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων, Διευθυντή και Υποδιευθυντή σχολικών μονάδων.

- Να καταλαμβάνουν θέσεις Προϊσταμένων των Διευθύνσεων Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης, Παιδείας Ομογενών και Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης, Εκπαιδευτικής Ραδιοτηλεόρασης, Σπουδών Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, Φυσικής Αγωγής, Εφαρμογής Προγραμμάτων Σχολών Εκπαίδευσης Διδακτικού Προσωπικού και Τμημάτων της Διεύθυνσης Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης, Τμήματος Α΄ της Διεύθυνσης Παιδείας Ομογενών και Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης, Τμημάτων της Διεύθυνσης Σπουδών Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, Τμημάτων της Διεύθυνσης Εφαρμογής Προγραμμάτων Σχολών Εκπαίδευσης Διδακτικού Προσωπικού της Κεντρικής Υπηρεσίας του ΥΠ.Ε.Π.Θ..

Να αποσπώνται σε εκπαιδευτικές μονάδες και Γραφεία Συντονιστών Εκπαίδευσης του Εξωτερικού.

Οργανισμός Εκδόσεως Διδακτικών Βιβλίων (ΟΕΔΒ)

Κέντρο Εκπαιδευτικής Έρευνας (ΚΕΕ)

Παιδαγωγικό Ινστιτούτο (ΠΙ)

Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων (ΥΠΕΠΘ)

Π.Δ.339/2000: Διορισμός ή πρόσληψη πολιτών της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε θέσεις εκπαιδευτικού προσωπικού της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης

8.2.5.4. Ανώτατο Επίπεδο Εκπαίδευσης

Ακολουθεί καταγραφή των προϋποθέσεων διορισμού των καθηγητών στην Ανώτατη Τεχνολογική και Πανεπιστημιακή Εκπαίδευση αντίστοιχα.

8.2.5.4.1. Ανώτατη Τεχνολογική Εκπαίδευση

Ο διορισμός των μελών του Εκπαιδευτικού Προσωπικού (Ε.Π.) των Τεχνολογικών Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων (Τ.Ε.Ι.) και της Ανώτατης Σχολής Παιδαγωγικής και Τεχνολογικής Εκπαίδευσης (Α.Σ.ΠΑΙ.Τ.Ε.) ολοκληρώνεται με πράξη του Προέδρου του Ιδρύματος, η οποία εκδίδεται μετά από πρόταση του εκλεκτορικού σώματος του Τμήματος που προκήρυξε τη θέση και δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβέρνησης μετά τον έλεγχο νομιμότητας του Υπουργού Παιδείας.

Τα προσόντα που απαιτούνται για το διορισμό στις βαθμίδες Καθηγητή, Αναπληρωτή Καθηγητή, Επίκουρου Καθηγητή και Καθηγητή Εφαρμογών σύμφωνα με το Νόμο 2916/2001 είναι τα ακόλουθα:

1. Προϋπόθεση για εκλογή Καθηγητή Τ.Ε.Ι., Αναπληρωτή Καθηγητή Τ.Ε.Ι. και Επίκουρου Καθηγητή ΤΕΙ είναι η κατοχή διδακτορικού διπλώματος και για την εκλογή σε θέση Καθηγητή Εφαρμογών Τ.Ε.Ι., η κατοχή τίτλου μεταπτυχιακών σπουδών. Η διδακτορική διατριβή, ο τίτλος μεταπτυχιακών σπουδών και το όλο ερευνητικό ή επιστημονικό έργο των υποψηφίων πρέπει να είναι συναφές με το γνωστικό αντικείμενο ή την ειδικότητα, κατά περίπτωση, της θέσης που πρόκειται να πληρωθεί.

2. Τα ελάχιστα προσόντα που απαιτούνται για την εκλογή σε κάθε βαθμίδα Εκπαιδευτικού Προσωπικού Τ.Ε.Ι. και Α.Σ.ΠΑΙ.Τ.Ε. είναι τα ακόλουθα:

- Για εκλογή σε θέση Καθηγητή Τ.Ε.Ι.
  - ο Επτά τουλάχιστον έτη επαγγελματικής δραστηριότητας, από τα οποία δύο τουλάχιστον να έχουν διανυθεί σε διευθυντικές θέσεις μεγάλων παραγωγικών μονάδων ή, ανάλογα με τη φύση της θέσης που προκηρύσσεται, ισόχρονη εργασία σε αναγνωρισμένα ερευνητικά κέντρα ή συμμετοχή με αμοιβή σε οργανωμένα ερευνητικά προγράμματα ή συνδυασμός των ανωτέρω δραστηριοτήτων αντιστοίχων, σε κάθε περίπτωση, με το επιστημονικό επίπεδο και το γνωστικό αντικείμενο της θέσης που προκηρύσσεται. Η ανωτέρω

επαγγελματική δραστηριότητα μπορεί να περιλαμβάνει μέχρι τρία έτη αυτοδύναμη διδασκαλία, στην οποία συμπεριλαμβάνεται τεκμηριωμένη συμβολή στη διαμόρφωση δύο τουλάχιστον μαθημάτων. Η διδασκαλία αυτή πρέπει να έχει πραγματοποιηθεί στο γνωστικό αντικείμενο του τομέα, μετά την απόκτηση του διδακτορικού διπλώματος και σε Πανεπιστήμια ή ΤΕΙ ή ομοταγή ιδρύματα του εξωτερικού.

- Πρωτότυπες δημοσιεύσεις σε επιστημονικά περιοδικά αναγνωρισμένου κύρους, από τις οποίες ένας αριθμός πρέπει να είναι αυτοδύναμος, ή πρωτότυπες επιστημονικές μονογραφίες, πέρα από τη διδακτορική διατριβή. Ένα μέρος των δημοσιεύσεων αυτών μπορεί, κατά την κρίση του εκλεκτορικού σώματος, να αντικατασταθεί με διεθνές δίπλωμα ευρεσιτεχνίας ή καινοτομίες που έχουν εφαρμοσθεί στην παραγωγή.
- Το συνολικό ερευνητικό έργο του υποψηφίου πρέπει να έχει αναγνωρισθεί διεθνώς για τη συμβολή του στην πρόοδο της επιστήμης ή το εφαρμοσμένο έργο του πρέπει να έχει αναγνωρισθεί και χρησιμοποιηθεί στην παραγωγή.
- Για εκλογή σε θέση Αναπληρωτή Καθηγητή Τ.Ε.Ι.
  - α) Πέντε τουλάχιστον έτη επαγγελματικής δραστηριότητας καταλλήλου υψηλού επιπέδου ή, ανάλογα με τη φύση της θέσης που προκηρύσσεται, ισόχρονη εργασία σε αναγνωρισμένα ερευνητικά κέντρα ή συμμετοχή με αμοιβή σε οργανωμένα ερευνητικά προγράμματα ή συνδυασμός των ανωτέρω δραστηριοτήτων αντιστοίχων, σε κάθε περίπτωση, με το επιστημονικό επίπεδο και το γνωστικό αντικείμενο της θέσης που προκηρύσσεται. Η ανωτέρω επαγγελματική δραστηριότητα μπορεί να περιλαμβάνει μέχρι δύο έτη αυτοδύναμη διδασκαλία στο γνωστικό αντικείμενο του Τομέα σε Πανεπιστήμια ή Τ.Ε.Ι. ή ομοταγή ιδρύματα του εξωτερικού.
  - β) Πρωτότυπες δημοσιεύσεις σε επιστημονικά περιοδικά αναγνωρισμένου κύρους, από τις οποίες ένας αριθμός πρέπει να είναι αυτοδύναμος, ή πρωτότυπη επιστημονική μονογραφία, πέρα από τη διδακτορική διατριβή. Ένα μέρος των δημοσιεύσεων αυτών μπορεί, κατά την κρίση του εκλεκτορικού σώματος, να αντικατασταθεί με διεθνές δίπλωμα ευρεσιτεχνίας ή καινοτομίες που έχουν εφαρμοσθεί στην παραγωγή.
  - Το συνολικό ερευνητικό και εφαρμοσμένο έργο του υποψηφίου πρέπει να έχει συμβάλει στην πρόοδο της επιστήμης και της τεχνολογίας ή να αναγνωρίζεται από άλλους ερευνητές.
- Για εκλογή σε θέση Επίκουρου Καθηγητή Τ.Ε.Ι.
  - α) Τέσσερα τουλάχιστον έτη επαγγελματικής δραστηριότητας καταλλήλου επιπέδου ή, ανάλογα με τη φύση της θέσης που προκηρύσσεται, ισόχρονη εργασία σε αναγνωρισμένα ερευνητικά κέντρα ή συμμετοχή με αμοιβή σε οργανωμένα ερευνητικά προγράμματα ή συνδυασμός των ανωτέρω δραστηριοτήτων, αντιστοίχων σε κάθε περίπτωση, με το επιστημονικό επίπεδο και το γνωστικό αντικείμενο της θέσης που προκηρύσσεται. Η ανωτέρω επαγγελματική δραστηριότητα μπορεί να περιλαμβάνει μέχρι δύο έτη αυτοδύναμη διδασκαλία στο γνωστικό αντικείμενο του Τομέα σε Πανεπιστήμια ή Τ.Ε.Ι. ή ομοταγή ιδρύματα του εξωτερικού.
  - β) Συναφή προς το αντικείμενο της θέσης που προκηρύσσεται επιστημονική δραστηριότητα σχεδιασμού και εκτέλεσης ερευνητικών έργων, η οποία αποδεικνύεται από τρεις τουλάχιστον πρωτότυπες δημοσιεύσεις σε επιστημονικά περιοδικά αναγνωρισμένου κύρους.
- Για εκλογή σε θέση Καθηγητή Εφαρμογών Τ.Ε.Ι.
  - α) Πέντε τουλάχιστον έτη επαγγελματικής δραστηριότητας αντίστοιχης του επιπέδου σπουδών, σε αντικείμενο σχετικό με την ειδικότητα της θέσης που προκηρύσσεται από τη λήψη του βασικού πτυχίου ή διπλώματος. Η ανωτέρω επαγγελματική δραστηριότητα μπορεί να περιλαμβάνει μέχρι τρία (3) έτη διδακτικό έργο σε Πανεπιστήμια ή Τ.Ε.Ι. ή ομοταγή ιδρύματα του εξωτερικού.

- ο β) Τεκμηριωμένη ικανότητα υπεύθυνης εφαρμογής επιστημονικών γνώσεων και τεχνολογικών μεθόδων ή εκτέλεσης τμήματος ερευνητικού έργου καταλλήλου επιπέδου στην ειδικότητα της θέσης που προκηρύσσεται.

3.

- Όπου γίνεται αναφορά σε τίτλο μεταπτυχιακών σπουδών ή διδακτορικό δίπλωμα, αν πρόκειται για τίτλους ιδρυμάτων εξωτερικού, πρέπει οι τίτλοι αυτοί να έχουν αναγνωρισθεί ως ισότιμοι προς τους αντίστοιχους τίτλους του εσωτερικού.
- Ως επαγγελματική δραστηριότητα που απαιτείται ως προσόν για την κατάληψη θέσης Ε.Π. δε συνυπολογίζεται αυτή που τυχόν αποκτήθηκε κατά τη διάρκεια του χρόνου σπουδών για τη λήψη του απαιτούμενου μεταπτυχιακού τίτλου σπουδών ή διδακτορικού διπλώματος και συνδέεται με υποχρέωση που επιβάλλουν τα σχετικά μεταπτυχιακά προγράμματα ή οι σπουδές.
- Όπου προβλέπονται αυτοδύναμες δημοσιεύσεις, νοούνται και οι δημοσιεύσεις στις οποίες ο υποψήφιος είναι ο κύριος ερευνητής.

4. Μέλη του Ε.Π. δεν μπορούν να υποβάλλουν υποψηφιότητα για κατάληψη θέσης Ε.Π. ίδιας ή ανώτερης βαθμίδας στο ίδιο ή άλλο Τ.Ε.Ι., εάν δεν περάσουν τρία έτη από το διορισμό τους στο Τ.Ε.Ι. όπου υπηρετούν.

5. Πέρα από τα ειδικά αυτά προσόντα οι υποψήφιοι πρέπει να έχουν και τα γενικά προσόντα που προβλέπονται από τον υπαλληλικό κώδικα για το διορισμό δημοσίων υπαλλήλων.

6. Οι προϋποθέσεις κατοχής διδακτορικού διπλώματος και δημοσιεύσεων, αντίστοιχα, για κατάληψη θέσης Ε.Π. δεν ισχύουν προκειμένου για γνωστικά αντικείμενα εξαιρετικής και αδιαμφισβήτητης ιδιαιτερότητας, για τα οποία δεν είναι δυνατή ή συνήθης η εκπόνηση διδακτορικής διατριβής ή δεν είναι συνήθεις οι δημοσιεύσεις. Με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται ύστερα από πρόταση του Υπουργού Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, ύστερα από γνώμη των οικείων Τμημάτων, καθορίζονται για τις περιπτώσεις αυτές τα προσόντα και οι προϋποθέσεις για την εκλογή ή εξέλιξη σε θέσεις Ε.Π. που μπορούν να υποκαθιστούν το διδακτορικό δίπλωμα και τις δημοσιεύσεις.

Το Π.Δ. 45/2003 («Προσόντα και προϋποθέσεις για την εκλογή και εξέλιξη σε θέσεις εκπαιδευτικού προσωπικού των ΤΕΙ στις περιπτώσεις που δεν απαιτείται η κατοχή διδακτορικού διπλώματος και δημοσιεύσεων» ορίζει τα προσόντα και τις προϋποθέσεις διορισμού του Ε.Π. στα Τ.Ε.Ι..

- Ν. 2083/1992 (ΦΕΚ Α' 159) για τον εκσυγχρονισμό της Ανώτατης εκπαίδευσης, άρθρο 30.

N.2916/2001:Διάρθρωση της ανώτατης εκπαίδευσηςκαι ρύθμιση θεμάτων του τεχνολογικού τομέα αυτής

Π.Δ.45/2003: Προσόντα και προϋποθέσεις για την εκλογή ή εξέλιξη σε θέσεις εκπαιδευτικού προσωπικού των Τεχνολογικών Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων στις περιπτώσεις που δεν απαιτείται η κατοχή διδακτορικού διπλώματος και δημοσιεύσεων

8.2.5.4.2. Ανώτατη Πανεπιστημιακή Εκπαίδευση

1. Προϋποθέσεις επιλογής Διδακτικού Ερευνητικού Προσωπικού (Δ.Ε.Π.)

Προϋπόθεση για εκλογή σε θέση Δ.Ε.Π. είναι η κατοχή διδακτορικού διπλώματος σχετικού με το γνωστικό αντικείμενο του Τομέα στον οποίο υπάγεται η θέση.

- Για εκλογή σε θέση Λέκτορα απαιτούνται:
  - ο Τουλάχιστον διετής εκπαιδευτική πείρα σε ελληνικό Πανεπιστήμιο ή ομοταγές του εξωτερικού ή αναγνωρισμένο επαγγελματικό έργο σε σχετικό επιστημονικό πεδίο ή διετής εργασία σε ερευνητικά κέντρα της χώρας ή της αλλοδαπής ή συνδυασμός των παραπάνω.
  - ο Δύο τουλάχιστον πρωτότυπες δημοσιεύσεις σε επιστημονικά περιοδικά εκτός από τη διδακτορική διατριβή, είτε αυτοδύναμα είτε σε συνεργασία με άλλους, που να προάγουν

την επιστήμη στο αντίστοιχο γνωστικό αντικείμενο ή, διαζευκτικά, μία τουλάχιστον δημοσίευση της ίδιας ποιότητας και είτε ετήσια τουλάχιστον αυτοδύναμη διδασκαλία σε ελληνικό [Α.Ε.Ι.](#) ή ομοταγές του εξωτερικού συμπληρωμένα κατά το χρόνο της κρίσης είτε ισόχρονο τουλάχιστον και ισοδύναμο ερευνητικό έργο σε αναγνωρισμένα ερευνητικά κέντρα της χώρας ή της αλλοδαπής.

- Για εκλογή ή εξέλιξη σε θέση Επίκουρου Καθηγητή απαιτούνται:
  - Τουλάχιστον δύο χρόνια αυτοδύναμης διδασκαλίας, μετά την απόκτηση του διδακτορικού διπλώματος, στο γνωστικό αντικείμενο του Τομέα ή τουλάχιστο δύο χρόνια εργασίας σε αναγνωρισμένα ερευνητικά κέντρα της χώρας ή της αλλοδαπής ή αναγνωρισμένο επαγγελματικό έργο σε σχετικό επιστημονικό πεδίο ή συνδυασμός των παραπάνω.
  - Πρωτότυπες δημοσιεύσεις σε επιστημονικά περιοδικά είτε αυτοδύναμα ή σε συνεργασία με άλλους ερευνητές ή πρωτότυπη επιστημονική μονογραφία πέρα από τη διδακτορική διατριβή, ή συνδυασμός των παραπάνω.
- Για εκλογή ή εξέλιξη σε θέση Αναπληρωτή Καθηγητή απαιτούνται:
  - Τουλάχιστον τέσσερα χρόνια αυτοδύναμης διδασκαλίας, μετά την απόκτηση του διδακτορικού διπλώματος, στο γνωστικό αντικείμενο του Τομέα ή τουλάχιστο τέσσερα χρόνια εργασίας σε αναγνωρισμένα ερευνητικά κέντρα της χώρας ή της αλλοδαπής ή αναγνωρισμένο επαγγελματικό έργο σε σχετικό επιστημονικό πεδίο, ή συνδυασμός των παραπάνω.
  - Πρωτότυπες δημοσιεύσεις σε επιστημονικά περιοδικά από τις οποίες ένας αριθμός πρέπει να είναι αυτοδύναμος ή πρωτότυπες επιστημονικές μονογραφίες.
- Για εκλογή ή εξέλιξη σε θέση Καθηγητή απαιτούνται:
  - Τουλάχιστον έξι χρόνια αυτοδύναμης διδασκαλίας, μετά την απόκτηση του διδακτορικού διπλώματος, στο γνωστικό αντικείμενο του Τομέα με τεκμηριωμένη συμβολή στη διαμόρφωση και διδασκαλία της ύλης δύο τουλάχιστο μαθημάτων ή τουλάχιστον έξι χρόνια εργασίας σε αναγνωρισμένα ερευνητικά κέντρα της χώρας ή της αλλοδαπής με τεκμηριωμένη συμβολή στην ανάπτυξη των ερευνητικών προγραμμάτων ή εκτεταμένο επαγγελματικό έργο σε σχετικό επιστημονικό πεδίο ή συνδυασμός των παραπάνω.
  - Πρωτότυπες δημοσιεύσεις σε επιστημονικά περιοδικά από τις οποίες ένας αριθμός πρέπει να είναι αυτοδύναμες ή πρωτότυπες επιστημονικές μονογραφίες.
  - Διδακτική εμπειρία μεταπτυχιακών σπουδών συνιστάμενη στη διδασκαλία επί τριετία, τουλάχιστον, σε μεταπτυχιακά προγράμματα Πανεπιστημίων της χώρας ή της αλλοδαπής,
    - ή η επίβλεψη, με την ιδιότητα του επιβλέποντος μέλους Δ.Ε.Π., μίας τουλάχιστον διδακτορικής διατριβής που έχει ολοκληρωθεί επιτυχώς, από την έναρξη μέχρι την περαίωσή της,
    - ή η συμμετοχή σε τριμελείς συμβουλευτικές επιτροπές δύο τουλάχιστον διδακτορικών διατριβών που έχουν ολοκληρωθεί επιτυχώς, από την έναρξη μέχρι την περαίωσή τους,
    - ή η διεύθυνση επί τριετία, τουλάχιστον, αναγνωρισμένων, κατά την έννοια των διατάξεων των νόμων 1514/1985 και 2916/2001, Ερευνητικών Ινστιτούτων,
    - ή η τριετής τουλάχιστον θητεία σε διευθυντική θέση Διεθνών ή Ευρωπαϊκών Οργανισμών,
    - ή, προκειμένου περί υποψηφίων καθηγητών των Ιατρικών Σχολών, η κλινική ή κλινικοεργαστηριακή διεύθυνση επί πέντε τουλάχιστον έτη σε Πανεπιστημιακά νοσοκομεία ή νοσοκομεία του Ε.Σ.Υ.
- Για την εκλογή θα συνεκτιμάται κατά πόσο το συνολικό ερευνητικό έργο του υποψηφίου έχει αναγνωρισθεί διεθνώς για τη συμβολή του στην πρόοδο της επιστήμης και έχει χρησιμοποιηθεί και αναγνωρισθεί από άλλους ερευνητές.
- Τέλος, βάσει του ΠΔ 134/99 επιτρέπεται ο διορισμός ή η πρόσληψη πολιτών Κρατών-Μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης στα Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα και λοιπά Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου και Δημόσιες Υπηρεσίες του χώρου Ανώτατης εκπαίδευσης αρμοδιότητας του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων (ΥΠ.Ε.Π.Θ.) υπό ορισμένες προϋποθέσεις.

2. Προγραμματισμός θέσεων, προκήρυξη, εκλογή μελών Δ.Ε.Π.

Οι πιστώσεις που χορηγούνται κάθε έτος από το Υπουργείο Παιδείας, για την πλήρωση θέσεων Δ.Ε.Π. κατανέμονται από τη Σύγκλητο των Πανεπιστημίων στα Τμήματα και από τις γενικές συνελεύσεις των Τμημάτων στους τομείς. Η προκήρυξη της θέσης γίνεται από τον Πρύτανη μετά από απόφαση του Τμήματος του Α.Ε.Ι., στο οποίο έχει κατανεμηθεί η θέση, στο πλαίσιο του τετραετούς ακαδημαϊκού-αναπτυξιακού προγράμματος και των συναφθεισών προγραμματικών συμφωνιών, και μετά από έλεγχο νομιμότητας από το ίδρυμα.

Μέσα σε αποκλειστική προθεσμία δύο (2) τουλάχιστον μηνών υποβάλλονται στη Γραμματεία του Τμήματος οι αιτήσεις των υποψηφίων μαζί με όλα τα αναγκαία, για την κρίση,

δικαιολογητικά. Η εκλογή μέλους Δ.Ε.Π. γίνεται πάντοτε με προκήρυξη της αντίστοιχης θέσης και με ανοιχτή διαδικασία. Μέσα σε αποκλειστική προθεσμία ενός (1) μηνός από την υποβολή της σχετικής αίτησης συγκροτείται με απόφαση της Γενικής Συνέλευσης του Τμήματος το οικείο εκλεκτορικό σώμα το οποίο ορίζει τριμελή εισηγητική επιτροπή από μέλη Δ.Ε.Π., του ιδίου γνωστικού αντικειμένου, τα οποία μπορούν να έχουν την ιδιότητα του εκλέκτορα. Η εισηγητική επιτροπή μέσα σε αποκλειστική προθεσμία σαράντα (40) ημερών από τον ορισμό της υποβάλλει στη Γενική Συνέλευση του Τμήματος ειδικά αιτιολογημένη έκθεση. Η έκθεση κοινοποιείται, μέσα σε εύλογο χρονικό διάστημα πριν από τη συνεδρίαση του εκλεκτορικού σώματος, στους υποψηφίους.

Μέσα σε αποκλειστική προθεσμία είκοσι (20) ημερών από την υποβολή της εισηγητικής έκθεσης, συνέρχεται υπό την προεδρία του Προέδρου του Τμήματος σε κοινή συνεδρίαση η Γενική Συνέλευση και το σώμα των εκλεκτόρων. Ο υποψήφιος εκλέγεται αν συγκεντρώσει υπέρ αυτού την απόλυτη πλειοψηφία του συνόλου των εκλεκτόρων. Ο διορισμός και η μονιμοποίηση του μέλους ΔΕΠ γίνεται με πράξη του Πρύτανη που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, αφού προηγηθεί έλεγχος νομιμότητας από τον Υπουργό Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων.

Όσοι διορίζονται σε θέσεις Δ.Ε.Π. οφείλουν μέσα σε τρεις (3) μήνες από την κοινοποίηση της σχετικής πράξης του Πρύτανη να αναλάβουν τα καθήκοντά τους.

3. Μετάκληση καθηγητών

Είναι δυνατή η μετάκληση επιστημόνων σε κενές θέσεις Δ.Ε.Π., στη βαθμίδα του καθηγητή. Ο μετακαλούμενος πρέπει να πληροί όλα τα προσόντα που απαιτούνται για εκλογή σε θέση Καθηγητή και να κατέχει θέση Καθηγητή σε άλλο Α.Ε.Ι. της χώρας ή ισοδύναμη θέση σε ομοταγές Πανεπιστήμιο του εξωτερικού.

4. Επισκέπτες Καθηγητές, Ειδικοί Επιστήμονες, Εντεταλμένοι Επίκουροι Καθηγητές.

Με απόφαση της Γενικής Συνέλευσης Τμήματος, μετά από πρόταση μέλους της ή του αρμόδιου τομέα και για ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες καλούνται για ένα χρόνο ως Επισκέπτες Καθηγητές Έλληνες ή ξένοι επιστήμονες που έχουν θέση ή ισοδύναμα προσόντα μέλους του Δ.Ε.Π. των δύο ανώτερων βαθμίδων ή και άλλων βαθμίδων, αν πρόκειται για Έλληνες το γένος.

Με την απόφαση της Γενικής Συνέλευσης Τμήματος προσλαμβάνονται με ετήσια σύμβαση: Ειδικοί Επιστήμονες κάτοχοι διδακτορικού διπλώματος για την κάλυψη ειδικών εκπαιδευτικών αναγκών και Εντεταλμένοι Επίκουροι Καθηγητές με προσόντα Επίκουρου Καθηγητή ή κάτοχοι τίτλου Υφηγητή.

Οι Ειδικοί Επιστήμονες και οι Εντεταλμένοι Επίκουροι Καθηγητές έχουν μερική εκπαιδευτική απασχόληση και αντίστοιχη αμοιβή και δεν συμμετέχουν στα συλλογικά πανεπιστημιακά όργανα. Με πράξη του Πρύτανη του κάθε Πανεπιστημίου, η οποία εκδίδεται μετά από απόφαση της οικείας Σχολής, είναι δυνατό να προσλαμβάνονται επιστήμονες αναγνωρισμένου επιστημονικού κύρους ή κάτοχοι διδακτορικού διπλώματος με σχέση εργασίας ιδιωτικού δικαίου ορισμένου χρόνου για τη διεξαγωγή διδακτικού, ερευνητικού, επιστημονικού και οργανωτικού έργου το οποίο καθορίζεται στη σύμβαση.

Η διάρκεια της σύμβασης ορίζεται μέχρι ένα (1) πανεπιστημιακό έτος, δύναται δε να παραταθεί ή να ανανεωθεί το πολύ μέχρι τρία (3) πανεπιστημιακά έτη. Η απασχόληση των ανωτέρω δύναται να είναι πλήρης ή μερική.

Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων (ΥΠΕΠΘ)

N.1514/1985: Ανάπτυξη της επιστημονικής και τεχνολογικής έρευνας

N.2916/2001: Διάρθρωση της ανώτατης εκπαίδευσης και ρύθμιση θεμάτων του τεχνολογικού τομέα αυτής

Π.Δ. 134/1999: Διορισμός ή πρόσληψη πολιτών της Ευρωπαϊκής Ένωσης στα Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα, Τεχνολογικά Εκπαιδευτικά Ιδρύματα και λοιπά νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου και δημόσιες υπηρεσίες του χώρου τριτοβάθμιας εκπαίδευσης αρμοδιότητας του ΥΠΕΠΘ

8.2.6. Βαθμός των Εκπαιδευτικών

Στις παρακάτω υποενότητες μπορείτε να βρείτε πληροφορίες σχετικά με το βαθμό των εκπαιδευτικών ανά βαθμίδα εκπαίδευσης.

8.2.6.1. Προσχολικό και Πρωτοβάθμιο Επίπεδο Εκπαίδευσης

Το εκπαιδευτικό προσωπικό της Προσχολικής Αγωγής ανήκει στον κλάδο των Νηπιαγωγών Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης. Οι βαθμοί των Νηπιαγωγών είναι οι: Α', Β' και Γ'.

Οι Νηπιαγωγοί διορίζονται με τον εισαγωγικό βαθμό Γ' και Μισθολογικό Κλιμάκιο (Μ.Κ.) 18, ως δόκιμοι, σε κενές οργανικές θέσεις και τοποθετούνται σε σχολεία με απόφαση του Προϊσταμένου της Διεύθυνσης, ύστερα από πρόταση του Περιφερειακού Υπηρεσιακού Συμβουλίου Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης (Π.Υ.Σ.Π.Ε.).

Μετά παρέλευση διετούς δοκιμαστικής υπηρεσίας μονιμοποιούνται με απόφαση του Διευθυντή Εκπαίδευσης εφόσον κριθούν κατάλληλοι για μονιμοποίηση από το Π.Υ.Σ.Π.Ε..

Το εκπαιδευτικό προσωπικό της Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης απαρτίζεται από τους κλάδους Π.Ε.70 Δασκάλων, Π.Ε.06-Αγγλικής Γλώσσας, Π.Ε.11-Φυσικής Αγωγής και Π.Ε.16-Μουσικής.. Οι βαθμοί των Εκπαιδευτικών είναι οι: Α', Β' και Γ'. Οι Εκπαιδευτικοί διορίζονται με την ίδια διαδικασία, όπως οι Νηπιαγωγοί.

Με την αναβάθμιση της ποιότητας λειτουργίας των δομών Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης (Ε.Α.Ε.) δημιουργήθηκαν κλάδοι εκπαιδευτικών με αυξημένα τυπικά προσόντα και συστάθηκαν νέοι κλάδοι Ειδικής Αγωγής Π.Ε.61 (Νηπιαγωγών Ε.Α.Ε.), Π.Ε.71 (Δασκάλων Ε.Α.Ε.) και Π.Ε.11.01 (Καθηγητών Φυσικής Αγωγής με ειδικότητα στην Ε.Α.Ε.)

8.2.6.2. Δευτεροβάθμιο Επίπεδο Εκπαίδευσης

Το εκπαιδευτικό προσωπικό της Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης ανήκει σε τρεις κατηγορίες:

- Πανεπιστημιακής Εκπαίδευσης (Π.Ε.),
- Τεχνολογικής Εκπαίδευσης (Τ.Ε.)
- Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης (Δ.Ε.).

Στην κατηγορία Τ.Ε. ανήκουν ο κλάδος Τ.Ε.01 πτυχιούχων ΠΑ.ΤΕ.Σ. της Σχολής Εκπαιδευτικών Λειτουργιών Επαγγελματικής και Τεχνικής Εκπαίδευσης (Σ.Ε.Λ.Ε.Τ.Ε.) και ο κλάδος Τ.Ε.01 για τον οποίο απαιτείται αναγνωρισμένο από το ΥΠ.Ε.Π.Θ. πτυχίο Μέσης Τεχνικής Σχολής ή Τ.Ε.Λ. ή ΕΠΑ.Λ. ειδίκευσης ή Β' κύκλου Τ.Ε.Ε. ή πτυχίου και βεβαίωσης ισοτιμίας του συγκεκριμένου πτυχίου με πτυχίο Μέσης Σχολής από τον Ο.Ε.Ε.Κ., εάν δεν είναι σαφής η βαθμίδα εκπαίδευσης.

Στην κατηγορία Δ.Ε. ανήκουν αυτοί που κατέχουν αναγνωρισμένο από το ΥΠ.Ε.Π.Θ. πτυχίο Α' κύκλου Τ.Ε.Ε. ή Τεχνικής και Επαγγελματικής Σχολής ή Κατώτερης Τεχνικής Σχολής ή πτυχίο και βεβαίωση από τον Ο.Ε.Ε.Κ.

από την οποία να προκύπτει ότι είναι ισότιμο με πτυχίο Κατώτερης Επαγγελματικής Σχολής, και έχουν τριετή επαγγελματική προϋπηρεσία στην ειδικότητά τους μετά την κτήση του πτυχίου.

8.2.6.3. Ανώτατο Επίπεδο Εκπαίδευσης

Ακολουθούν πληροφορίες σχετικά με το βαθμό των καθηγητών στην Ανώτατη Τεχνολογική και Πανεπιστημιακή εκπαίδευση, αντίστοιχα.

8.2.6.3.1. Ανώτατη Τεχνολογική Εκπαίδευση

Οι Καθηγητές και οι Αναπληρωτές Καθηγητές διορίζονται ως μόνιμοι. Οι Επίκουροι καθηγητές και οι Καθηγητές Εφαρμογών διορίζονται με θητεία τριών ετών και έχουν το δικαίωμα να ζητήσουν με αίτησή τους τη μονιμοποίησή τους στην ίδια βαθμίδα μετά από κρίση από το αρμόδιο εκλεκτορικό σώμα.

Τα μέλη του Εκπαιδευτικού Προσωπικού των Τεχνολογικών Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων (Τ.Ε.Ι.) και της Ανώτατης Σχολής Παιδαγωγικής και Τεχνολογικής Εκπαίδευσης (Α.Σ.ΠΑΙ.Τ.Ε.) εντάσσονται μετά από αίτησή τους σε μία από τις εξής δύο κατηγορίες, ως προς τη μορφή της απασχόλησής τους στο Ίδρυμα:

- Πλήρους απασχόλησης
- Μερικής απασχόλησης.

Κάθε μέλος Εκπαιδευτικού Προσωπικού είναι υποχρεωτικά πλήρους απασχόλησης για τα πρώτα 3 έτη από το διορισμό του σε Τ.Ε.Ι..

8.2.6.3.2. Ανώτατη Πανεπιστημιακή Εκπαίδευση

Τα μέλη του Διδακτικού Ερευνητικού Προσωπικού (Δ.Ε.Π.) των Πανεπιστημίων εντάσσονται, με αίτησή τους, σε μία από τις δύο κατηγορίες απασχόλησης: i) της πλήρους απασχόλησης ή ii) της μερικής απασχόλησης.

Κάθε μέλος Δ.Ε.Π. είναι υποχρεωτικώς πλήρους απασχόλησης για τα πρώτα τρία (3) έτη από το διορισμό του σε ελληνικό Πανεπιστήμιο. Σε ορισμένες περιπτώσεις επιτρέπεται, μετά από έγκριση των αρμόδιων οργάνων του Πανεπιστημίου, η άσκηση και δευτερεύουσας απασχόλησης.

8.2.7. Αναπληρώσεις

Στις παρακάτω υποενότητες, θα βρείτε πληροφορίες αναφορικά με τις αναπληρώσεις σε όλες τις βαθμίδες εκπαίδευσης.

8.2.7.1. Προσχολικό, Πρωτοβάθμιο και Δευτεροβάθμιο Επίπεδο Εκπαίδευσης

Αν για οποιαδήποτε αιτία απουσιάζουν από τα σχολεία μόνιμοι εκπαιδευτικοί, καθώς και αν υπάρχουν άλλες έκτακτες ανάγκες λειτουργίας των σχολείων, οι οποίες δημιουργούνται κατά τη διάρκεια του διδακτικού έτους, προσλαμβάνονται, με αίτησή τους, προσωρινοί αναπληρωτές ή ωρομίσθιοι με σχέση εργασίας ιδιωτικού δικαίου ορισμένου χρόνου είτε με ολόκληρο ωράριο εργασίας, είτε με μειωμένο ωράριο εργασίας για την Πρωτοβάθμια εκπαίδευση έως δώδεκα (12) ώρες την εβδομάδα και για τη Δευτεροβάθμια έως έντεκα (11), αντιστοίχως. Αυτό εξαρτάται από τις προβλεπόμενες από το πρόγραμμα ώρες διδασκαλίας που πρέπει να καλυφθούν.

Η πρόσληψη αυτών γίνεται από πίνακες που καταρτίζονται από τις κεντρικές Υπηρεσίες του Υπουργείου Παιδείας (ΥΠ.Ε.Π.Θ.) για τους αναπληρωτές και κατά Περιφερειακή Διεύθυνση για τους ωρομισθίους, ως εξής:

Ενιαίος πίνακας αναπληρωτών/ωρομισθίων για όσους έχουν προϋπηρεσία ως αναπληρωτές ή ωρομίσθιοι σε σχολεία της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (ένα μόριο για κάθε μήνα προϋπηρεσίας) και μόρια από τους δύο τελευταίους διαγωνισμούς του Α.Σ.Ε.Π. (ένα μόριο για κάθε βαθμολογική μονάδα πάνω από τη βαθμολογική βάση κατά τον τελευταίο διαγωνισμό και μισό για κάθε βαθμολογική μονάδα πάνω από τη βαθμολογική βάση κατά τον προτελευταίο διαγωνισμό), σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 6 παρ.5

του Ν. 3255/2004. Αν εξαντληθεί ο ενιαίος πίνακας αναπληρωτών, προσλαμβάνονται προσωρινοί αναπληρωτές από συμπληρωματικό πίνακα υποψηφίων, ο οποίος συντάσσεται ύστερα από πρόσκληση ενδιαφέροντος. Στον συγκεκριμένο πίνακα κατατάσσονται οι αιτούντες με βάση την ημεροχρονολογία κτήσης του πτυχίου τους και σε περίπτωση σύμπτωσης της ημερομηνίας αυτής βάσει του βαθμού του πτυχίου τους.

Η πιο πρόσφατη νομοθεσία για τους διορισμούς μονίμων εκπαιδευτικών και τις προσλήψεις αναπληρωτών και ωρομισθίων στην Πρωτοβάθμια και τη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση είναι η εξής:

- Π.Δ. 429/1991 (ΦΕΚ Α' 156).
- Ν. 3149/2003 (ΦΕΚ Α' 141), άρθρο 13.
- Ρυθμιστική Απόφαση 35577/2003 (ΦΕΚ Β' 465), άρθρο 12.
- Ν. 3391/2005 (Φ.Ε.Κ. Α' 240) για το Διεθνές Πανεπιστήμιο και άλλες διατάξεις, Ν. 3454/06 (ΦΕΚ Α' 75), άρθρο 2.
- Ν. 3467/06 (ΦΕΚ Α' 128), άρθρο 23.
- Ν. 3475/06 (ΦΕΚ Α' 146), άρθρα 20, 21, 27.
- Ν. 3577/2007 (ΦΕΚ Α' 130), για τη δημιουργία φορέα διαχείρισης ολοκληρωμένου προγράμματος δια βίου μάθησης, ρύθμιση θεμάτων ιδιωτικής εκπαίδευσης και φορέων εποπτείας ΥΠ.Ε.Π.Θ. και άλλες διατάξεις.
- Ν. 3687/2008 (ΦΕΚ Α' 159), για τα θέματα προσωπικού ΥΠ.Ε.Π.Θ. και άλλες διατάξεις.

Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων (ΥΠΕΠΘ)

N.3255/2004: Ρύθμιση θεμάτων όλων των εκπαιδευτικών βαθμίδων

N.3454/2006: Ενίσχυση της οικογένειας και άλλες διατάξεις

N.3518/2006: Αναδιάρθρωση των κλάδων του ταμείου συντάξεων μηχανικών και εργοληπτών δημοσίων έργων (Τ.Σ.Μ.Ε.Δ.Ε.) και ρύθμιση άλλων θεμάτων αρμοδιότητας του Υπουργείου Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας

N. 3577/2007 για τη δημιουργία φορέα διαχείρισης ολοκληρωμένου προγράμματος δια βίου μάθησης, ρύθμιση θεμάτων ιδιωτικής εκπαίδευσης και φορέων εποπτείας ΥΠΕΠΘ και άλλες διατάξεις

N.3475/2006: Οργάνωση και λειτουργία της δευτεροβάθμιας επαγγελματικής εκπαίδευσης και άλλες διατάξεις

Π.Δ. 429/1991: Αξιολόγηση και ενισχυτική διδασκαλία μαθητών Γυμνασίου

8.2.7.2. Ανώτατο Επίπεδο Εκπαίδευσης

Στις επόμενες υποενότητες ακολουθούν πληροφορίες αναφορικά με τις αναπληρώσεις στην Ανώτατη Τεχνολογική και Πανεπιστημιακή εκπαίδευση αντίστοιχα.

8.2.7.2.1. Ανώτατη Τεχνολογική Εκπαίδευση

Για την κάλυψη διδακτικών ερευνητικών ή άλλων επιστημονικών αναγκών Τεχνολογικών Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων και της Ανώτατης Σχολής Παιδαγωγικής και Τεχνολογικής Εκπαίδευσης (Α.Σ.ΠΑΙ.Τ.Ε.) μπορεί να προσλαμβάνεται, ύστερα από προκήρυξη, εκπαιδευτικό προσωπικό με σύμβαση εργασίας ιδιωτικού δικαίου ορισμένου χρόνου. Η σύμβαση μπορεί να διαρκεί μέχρι ένα ακαδημαϊκό έτος. Το εκπαιδευτικό αυτό προσωπικό προσλαμβάνεται σε θέσεις επιστημονικού συνεργάτη, εργαστηριακού συνεργάτη καθώς και σε θέσεις εκπαιδευτικών ειδικών Μαθημάτων (Ξένων Γλωσσών και Φυσικής Αγωγής). Η απασχόληση του εκπαιδευτικού αυτού προσωπικού μπορεί να είναι πλήρης ή μερική. Για την πρόσληψη αποφασίζει το Συμβούλιο του Τ.Ε.Ι. μετά από σχετική εισήγηση του Συμβουλίου του οικείου Τμήματος.

Με τις ίδιες διατάξεις, μπορεί να καλούνται συγκεκριμένα πρόσωπα που είναι κάτοχοι τίτλου Πανεπιστημίου ή Τ.Ε.Ι. και κατέχουν διευθυντική θέση σε σημαντική παραγωγική μονάδα και να προσλαμβάνονται ως ειδικοί συνεργάτες Τ.Ε.Ι., με σύμβαση εργασίας ετήσιας διάρκειας που μπορεί να ανανεώνεται. Οι ειδικοί συνεργάτες πρέπει να διαθέτουν εξειδικευμένη εμπειρία και προωθημένη γνώση εφαρμογών σε εξειδικευμένη τουλάχιστον επαγγελματική σταδιοδρομία σε χώρους παραγωγής. Ο συνολικός χρόνος απασχόλησης των επιστημονικών συνεργατών δεν μπορεί να υπερβαίνει τις δώδεκα (12) ώρες την εβδομάδα και των εργαστηριακών συνεργατών και εκπαιδευτικών ειδικών μαθημάτων τις δεκαπέντε (15) ώρες την εβδομάδα.

Επίσης με απόφαση του Συμβουλίου του Τ.Ε.Ι., μετά από γνώμη της Γενικής Συνέλευσης του Τμήματος, μπορεί να προσκαλούνται για ένα ακαδημαϊκό έτος, ως επισκέπτες, καθηγητές Τ.Ε.Ι., Έλληνες ή ξένοι επιστήμονες που έχουν προσόντα καθηγητή Τ.Ε.Ι. ή Αναπληρωτή καθηγητή Τ.Ε.Ι. ή κατέχουν αντίστοιχη θέση σε ανώτατο Ίδρυμα της ημεδαπής ή αλλοδαπής, για κάλυψη ειδικών εκπαιδευτικών αναγκών, παροχή ειδικών τεχνικών υπηρεσιών και συμβολή σε χρηματοδοτούμενα ερευνητικά προγράμματα. Στις θέσεις αυτές μπορεί να προσλαμβάνονται εργαστηριακοί συνεργάτες που έχουν τα προσόντα μελών Εργαστηριακού Διδακτικού προσωπικού (ΕΡ.ΔΙ.Π.).

Η πρόσληψη των ανωτέρω κατηγοριών του προσωπικού γίνεται σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 19 του Ν. 1404/1983, όπως ισχύει και των διατάξεων του Π.Δ. 163/2002 «Διαδικασία και προϋποθέσεις πρόσληψης επιστημονικών συνεργατών, εργαστηριακών συνεργατών, εκπαιδευτικών ειδικών μαθημάτων (Ε.Ε.Μ.) και ειδικών συνεργατών στα Τεχνολογικά Εκπαιδευτικά Ιδρύματα (Τ.Ε.Ι.)».

[Ν.1404/1983 Δομή και λειτουργία των Τεχνολογικών Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων](#)

8.2.7.2.2. Ανώτατη Πανεπιστημιακή Εκπαίδευση

Ισχύουν τα όσα αναφέρονται στην υποενότητα 8.2.5.4.2. και αφορούν την μετάκληση Καθηγητών, την πρόσληψη Ειδικών Επιστημόνων, Εντεταλμένων Επίκουρων Καθηγητών, Επισκεπτών Καθηγητών. Ειδικά για το Διεθνές Πανεπιστήμιο ισχύουν και οι διατάξεις του Ν. 3391/2005 (Φ.Ε.Κ. Α' 240).

8.2.8. Υποστηρικτικά Μέτρα προς τους Εκπαιδευτικούς

Οι υποενότητες που ακολουθούν πραγματεύονται τα υποστηρικτικά μέτρα προς τους εκπαιδευτικούς ανά βαθμίδα εκπαίδευσης.

8.2.8.1. Προσχολικό, Πρωτοβάθμιο και Δευτεροβάθμιο Επίπεδο Εκπαίδευσης

Κατά τη διάρκεια άσκησης του έργου τους οι εκπαιδευτικοί μπορεί να χρειάζονται βοήθεια είτε σε επίπεδο υλικοτεχνικής υποδομής είτε σε επίπεδο επιστημονικής και παιδαγωγικής καθοδήγησης. Σε ό,τι αφορά την πρώτη περίπτωση, αυτό σταδιακά επιτυγχάνεται πέρα από τις κλασικές μεθόδους υποστήριξης και από τη χρήση των νέων τεχνολογιών όπως: Η/Υ, Διαδίκτυο, ειδικά προγράμματα εφαρμογών σε ορισμένα μαθήματα-αντικείμενα διδασκαλίας κτλ.

Οι Προϊστάμενοι του Τμήματος Επιστημονικής και Παιδαγωγικής Καθοδήγησης είναι Σχολικοί Σύμβουλοι οι οποίοι επιλέγονται με τις διατάξεις του Ν. 3467/2006 εποπτεύουν, συντονίζουν, παρακολουθούν και αξιολογούν το έργο των οικείων Σχολικών Συμβούλων. Οι Σχολικοί Σύμβουλοι έχουν την ευθύνη της επιστημονικής και παιδαγωγικής καθοδήγησης και υποστήριξης των εκπαιδευτικών της Περιφέρειάς τους, ενθαρρύνουν κάθε προσπάθεια για επιστημονική έρευνα στο χώρο της εκπαίδευσης και συμμετέχουν στην αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου και των εκπαιδευτικών των σχολείων της περιοχής τους. Έργο τους είναι η συνεργασία με εκπαιδευτικούς της ειδικότητάς τους, με διευθυντές, μαθητές, με σκοπό την ομαλή και απρόσκοπτη πορεία της παιδαγωγικής και διδακτικής εργασίας. Βοηθούν τους εκπαιδευτικούς, επισκέπτονται τα σχολεία της περιφέρειάς τους, παρέχουν οδηγίες, διοργανώνουν ημερίδες ή σεμινάρια. Παράλληλα, και οι Διευθυντές έχουν υποχρέωση να βοηθούν τους εκπαιδευτικούς της σχολικής μονάδας στην οποία προϊστανται. Επιπλέον η υποστήριξη των εκπαιδευτικών παρέχεται μέσω των διαφόρων μορφών επιμόρφωσης (βλ. και 8.3.).

8.2.8.2. Ανώτατο Επίπεδο Εκπαίδευσης

Στις παρακάτω υποενότητες παρατίθενται στοιχεία αναφορικά με τα υποστηρικτικά μέτρα προς τους καθηγητές στην Ανώτατη Τεχνολογική και Πανεπιστημιακή εκπαίδευση.

8.2.8.2.1. Ανώτατη Τεχνολογική Εκπαίδευση

1. Το Ειδικό Διδακτικό Προσωπικό (Ε.ΔΙ.Π.), τα μέλη του οποίου διορίζονται με θητεία τριών ετών και το οποίο προσφέρει ειδικό εκπαιδευτικό έργο, που συνίσταται στη διδασκαλία ξένων γλωσσών και φυσικής αγωγής στους σπουδαστές των Τ.Ε.Ι..

Για την εκλογή σε θέση μέλους Ε.ΔΙ.Π. απαιτούνται:

- α) Πτυχίο ή δίπλωμα Ανώτατου Εκπαιδευτικού Ιδρύματος ([Α.Ε.Ι.](#)) αντίστοιχης ειδικότητας ή αναγνωρισμένος ισότιμος τίτλος της αλλοδαπής.
- β) Πενταετής αξιολογη διδακτική πείρα μετά τη λήψη του πτυχίου.

Οι αναγνωρισμένοι μεταπτυχιακοί τίτλοι σπουδών, η επιστημονική δραστηριότητα, καθώς και το συγγραφικό έργο συνεκτιμώνται.

Οι ώρες εβδομαδιαίας διδακτικής απασχόλησης των μελών Ε.ΔΙ.Π. είναι δέκα έξι (16).

Για την προκήρυξη των θέσεων, τη διαδικασία εκλογής, το διορισμό και τη μονιμοποίηση των μελών Ε.ΔΙ.Π. εφαρμόζονται αναλόγως τα ισχύοντα για τα μέλη του Ε.Π..

Οι οργανικές θέσεις των μελών του Ε.ΔΙ.Π. ανήκουν στο Κέντρο Ξένων Γλωσσών και Φυσικής Αγωγής (Κ.Ξ.Γ.Φ.Α.), το οποίο αποτελεί εκπαιδευτική μονάδα επιπέδου τμήματος Τ.Ε.Ι.. Το Συμβούλιο του Κ.Ξ.Γ.Φ.Α. ύστερα από συνεργασία με τα τμήματα και το Συμβούλιο του Τ.Ε.Ι. αποφασίζει για την κάλυψη των εκπαιδευτικών αναγκών των τμημάτων από τα μέλη του Ε.ΔΙ.Π..

2. Το Εργαστηριακό Διδακτικό Προσωπικό (ΕΡ.ΔΙ.Π.) τα μέλη του οποίου επιτελούν εργαστηριακό εφαρμοσμένο διδακτικό έργο που συνίσταται στη διεξαγωγή εργαστηριακών και πρακτικών ασκήσεων στους γνωστικούς τομείς εφαρμογής της μουσικής τέχνης και τεχνολογίας και των εφαρμοσμένων τεχνών.

Για την κατάληψη θέσης ΕΡ.ΔΙ.Π. απαιτείται τουλάχιστον οκταετής, στο αντικείμενο της θέσης, καλλιτεχνική και επαγγελματική δραστηριότητα, η οποία έχει διακριθεί, αναγνωρισθεί ή και βραβευθεί και τουλάχιστον διετής διδακτική εμπειρία.

8.2.8.2.2. Ανώτατη Πανεπιστημιακή Εκπαίδευση

Το Ειδικό Εργαστηριακό Διδακτικό Προσωπικό (Ε.Ε.ΔΙ.Π.). Τα μέλη του Ε.Ε.ΔΙ.Π. επιτελούν ειδικό ή και εργαστηριακό/εφαρμοσμένο διδακτικό έργο στα Πανεπιστήμια και διακρίνονται σε δύο κλάδους ως εξής:

- Τον κλάδο του Ειδικού Διδακτικού Προσωπικού (κλάδος Ι), τα μέλη του οποίου επιτελούν ειδικό διδακτικό έργο, που συνίσταται κατά κύριο λόγο στη θεωρητική ή εφαρμοσμένη διδασκαλία των αντικειμένων των ξένων γλωσσών, της ελληνικής γλώσσας (διδασκόμενη ως ξένης), του σχεδίου, των καλών τεχνών, των εφαρμοσμένων τεχνών, της μουσικής, του θεάτρου, του χορού, της ρυθμικής αγωγής και της φυσικής αγωγής.
- Τον κλάδο του Εργαστηριακού Διδακτικού Προσωπικού (κλάδος ΙΙ), τα μέλη του οποίου επιτελούν εργαστηριακό/εφαρμοσμένο διδακτικό έργο που συνίσταται κατά κύριο λόγο στη διεξαγωγή εργαστηριακών και κλινικών ασκήσεων, καθώς επίσης και στη διεξαγωγή πρακτικών ασκήσεων στα πεδία εφαρμογής των οικείων επιστημών.

Οι θέσεις του Ε.Ε.ΔΙ.Π. ανήκουν σε οποιαδήποτε ακαδημαϊκή μονάδα, ανάλογα με τις ανάγκες της μονάδας και την ειδικότητα των μελών του Ε.Ε.ΔΙ.Π..

Όλα τα θέματα του Ε.Ε.ΔΙ.Π. ρυθμίζονται με απόφαση της Γενικής Συνέλευσης του Τμήματος ή τη Γενική Συνέλευση της Σχολής ή της Συγκλήτου ανάλογα με την ακαδημαϊκή μονάδα. Η προκήρυξη των θέσεων Ε.Ε.ΔΙ.Π. γίνεται με απόφαση της ακαδημαϊκής μονάδας στην οποία ανήκει η θέση. Στην προκήρυξη αναφέρονται και τα τυπικά προσόντα που απαιτούνται για την κατάληψη της κάθε θέσης.

Τα μέλη του Ε.Ε.ΔΙ.Π. διορίζονται με πενταετή θητεία. Μετά τη λήξη της θητείας τους κρίνονται για μονιμοποίηση. Σε περίπτωση αρνητικής κρίσης τερματίζεται η υπηρεσία τους.

8.2.9. Αξιολόγηση Εκπαιδευτικών

Στις υποενότητες που ακολουθούν, παρατίθενται στοιχεία για την αξιολόγηση των εκπαιδευτικών ανά βαθμίδα εκπαίδευσης.

8.2.9.1. Προσχολικό, Πρωτοβάθμιο και Δευτεροβάθμιο Επίπεδο Εκπαίδευσης

Η αξιολόγηση των εκπαιδευτικών της Προσχολικής Αγωγής, Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης διέπεται από το Νόμο 2986/2002. Οι προβλέψεις του περιγράφονται αναλυτικά στην υποενότητα 9.4.3.

N.2986/2002: Οργάνωση των περιφερειακών υπηρεσιών της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, αξιολόγησής του εκπαιδευτικού έργου και των εκπαιδευτικών, επιμόρφωση των εκπαιδευτικών και άλλες διατάξεις

8.2.9.2. Ανώτατο Επίπεδο Εκπαίδευσης

Στοιχεία για την αξιολόγηση των καθηγητών στην Ανώτατη Τεχνολογική και Πανεπιστημιακή εκπαίδευση, αντίστοιχα, μπορείτε να βρείτε στις υποενότητες που ακολουθούν.

8.2.9.2.1. Ανώτατη Τεχνολογική Εκπαίδευση

Δεν υπάρχει ακόμη οργανωμένο σύστημα αξιολόγησης του Εκπαιδευτικού Προσωπικού (Ε.Π.) των Τεχνολογικών Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων (Τ.Ε.Ι.), προβλέπεται όμως να υπάρξει σχετική ρύθμιση στο πλαίσιο του καταρτιζόμενου γενικότερου συστήματος αξιολόγησης του συνολικού προσφερόμενου έργου από τα Ιδρύματα Ανώτατης Εκπαίδευσης (Εθνικό Σύστημα Αξιολόγησης Ανώτατης Παιδείας – Ε.Σ.Α.Π.).

Με το ισχύον νομικό καθεστώς γίνεται αξιολόγηση των μελών Ε.Π. στις εξής περιπτώσεις: α) Εάν το μέλος Ε.Π. ζητήσει να εξελιχθεί σε ανώτερη βαθμίδα και β) κατά τη διαδικασία μονιμοποίησης των μελών Ε.Π., δεδομένου ότι τα μέλη Ε.Π. των βαθμίδων Καθηγητή Εφαρμογών και Επίκουρου Καθηγητή διορίζονται με τριετή δοκιμαστική θητεία, στο τέλος της οποίας γίνεται αξιολόγηση για μονιμοποίησή τους.

8.2.9.2.2. Ανώτατη Πανεπιστημιακή Εκπαίδευση

Ισχύει η πρώτη παράγραφος της υποενότητας 8.2.9.2.1.

8.2.10. Διαρκής Επιμόρφωση

Η επιμόρφωση των εκπαιδευτικών διακρίνεται σε εισαγωγική για τους νεοδιοριζόμενους και περιοδική για τους υπηρετούντες και λαμβάνει χώρα στα [Περιφερειακά Επιμορφωτικά Κέντρα](#) (Π.Ε.Κ.). Οι προϋποθέσεις-συνθήκες παροχής επιμόρφωσης στους εκπαιδευτικούς αναφέρονται στους νόμους: 1566/85, 1824/88, 2009/92, 2327/95, 2986/02 και σε Προεδρικά Διατάγματα που απορρέουν από αυτούς.

Με το Ν.2986/2002 ιδρύθηκε Νομικό Πρόσωπο Ιδιωτικού Δικαίου, με την επωνυμία «Οργανισμός Επιμόρφωσης των Εκπαιδευτικών» (Ο.ΕΠ.ΕΚ.), που εποπτεύεται από τον Υπουργό Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων. Έργο του Ο.ΕΠ.ΕΚ. είναι:

- Ο σχεδιασμός της επιμορφωτικής πολιτικής για τους εκπαιδευτικούς της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.
- Ο συντονισμός των μορφών και των τύπων επιμόρφωσης και η εφαρμογή επιμορφωτικών δράσεων.
- Η κατάρτιση επιμορφωτικών προγραμμάτων και η ανάθεση επιμορφωτικού έργου στους αρμόδιους φορείς.
- Η κατανομή και διαχείριση των πόρων που διατίθενται για την επιμόρφωση.
- Η πιστοποίηση μορφών και τίτλων επιμόρφωσης.

Ο Οργανισμός δε διαμορφώνει τα προγράμματα εισαγωγικής επιμόρφωσης. Σε ό,τι αφορά τη συνεχιζόμενη κατάρτιση, δύναται να καταρτίζει επιμορφωτικά προγράμματα τα οποία, ύστερα από την έγκρισή τους από τον Υπουργό Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, υλοποιούνται από επιμορφωτικούς φορείς. Για την πραγματοποίηση των σκοπών του ο Ο.Ε.Π.Ε.Κ. μπορεί να συνεργάζεται με το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο (Π.Ι.), το Κέντρο Εκπαιδευτικής Έρευνας (Κ.Ε.Ε.), με δημόσιες υπηρεσίες και οργανισμούς, με ελληνικά ή ξένα Πανεπιστήμια και Τ.Ε.Ι. και με ερευνητικά κέντρα.

1. Φορείς επιμόρφωσης μπορεί να είναι σύμφωνα με Νόμο:

- Σχολικές μονάδες,
- Περιφερειακά Επιμορφωτικά Κέντρα (Π.Ε.Κ.),
- Πανεπιστήμια
- Τεχνολογικά Εκπαιδευτικά Ιδρύματα (Τ.Ε.Ι.)
- Ανώτατη Σχολή Παιδαγωγικής και Τεχνολογικής Εκπαίδευσης (Α.Σ.ΠΑΙ.Τ.Ε.)
- Παιδαγωγικό Ινστιτούτο (Π.Ι.)
- Εθνικό Ίδρυμα Νεότητας (Ε.Ι.Ν.)
- Σχολή Δημόσιας Διοίκησης
- Ο.Ε.Π.Ε.Κ.

2. Μορφές υποχρεωτικής επιμόρφωσης είναι:

Περιοδική επιμόρφωση για τους μόνιμους εκπαιδευτικούς

Ειδικά επιμορφωτικά προγράμματα, βραχείας διάρκειας, για όλους τους υπηρετούντες εκπαιδευτικούς και γι' αυτούς που υπηρετούν σε μονάδες Ειδικής Αγωγής.

Οι εκπαιδευτικοί της Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης πτυχιούχοι Παιδαγωγικών Ακαδημιών και των Σχολών Νηπιαγωγών παράλληλα προς την ανωτέρω επιμόρφωση, μετεκπαιδεύονται στο Μαράσλειο Διδασκαλείο Δημοτικής Εκπαίδευσης (Μ.Δ.Δ.Ε.), το οποίο παρέχει σπουδές διετούς διάρκειας.

Για την επιλογή των εκπαιδευτικών στην περιοδική επιμόρφωση συντάσσονται πίνακες από τις Περιφερειακές Διευθύνσεις. Για τη σειρά εγγραφής στους πίνακες λαμβάνονται υπόψη οι ανάγκες των εκπαιδευτικών για επιμόρφωση, οι λειτουργικές ανάγκες των σχολείων, η αρχαιότητα των εκπαιδευτικών και τυχόν άλλες ανάγκες.

Τα προγράμματα διδασκαλίας και ασκήσεων και ο συνολικός αριθμός των ωρών διδασκαλίας ορίζονται με Προεδρικά Διατάγματα ή Υπουργικές Αποφάσεις. Το επιμορφωτικό έργο στα Περιφερειακά Επιμορφωτικά Κέντρα (Π.Ε.Κ.) διεξάγεται με σύγχρονες μεθόδους και τεχνικές όπως: διαλέξεις, σεμινάρια, σπουδαστήρια, εργαστήρια, εισηγήσεις και μελέτες, έρευνες, πρακτικές ασκήσεις και με κάθε άλλο τρόπο που εξασφαλίζει την ενεργό συμμετοχή των επιμορφούμενων σε όλες τις φάσεις και δραστηριότητες της επιμορφωτικής διαδικασίας.

Κατά την άσκηση του επιμορφωτικού έργου γίνεται ευρεία χρήση και αξιοποίηση των εποπτικών μέσων και οργάνων διδασκαλίας και της σύγχρονης εκπαιδευτικής τεχνολογίας.

Σε όσους ολοκληρώνουν τα προγράμματα επιμόρφωσης χορηγείται αντίστοιχο πιστοποιητικό επιμόρφωσης. Μετά την ολοκλήρωση του προγράμματος επιμόρφωσης, οι εκπαιδευτικοί επανέρχονται στα σχολεία στα οποία ανήκουν οργανικά

Στην Ανώτατη Εκπαίδευση, τέλος, έχει θεσμοθετηθεί ένα είδος διαρκούς επιμόρφωσης μέσω των εκπαιδευτικών αδειών σε ερευνητικά κέντρα και Πανεπιστήμια.

Αναφορικά με την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών, ο Οργανισμός Επιμόρφωσης των Εκπαιδευτικών (Ο.ΕΠ.ΕΚ.) υλοποιεί ταχύρρυθμα υποχρεωτικά και προαιρετικά επιμορφωτικά προγράμματα μέσης και ετήσιας διάρκειας με στόχο την ενημέρωση των νεοδιόριστων εκπαιδευτικών ή εκείνων που ήδη υπηρετούν, σχετικά με τις εξελίξεις της επιστήμης και τις νέες μεθόδους διδασκαλίας και αξιολόγησης, καθώς και την ανάπτυξη της ικανότητάς τους ώστε να ανταποκρίνονται στις μεταβαλλόμενες συνθήκες της εκπαίδευσης και να ασκούν αποτελεσματικότερα το έργο τους.

Πιο συγκεκριμένα, κατά την τρέχουσα χρονική περίοδο υλοποιούνται, στο πλαίσιο του Γ΄ Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης και του Επιχειρησιακού Προγράμματος Ε.Π.Ε.Α.Ε.Κ. ΙΙ, τα ακόλουθα έργα:

- «Ταχύρρυθμη επιμόρφωση Εκπαιδευτικών με θέμα τον Συσχετισμό Οικογενειακού-Κοινωνικού-Πολιτισμικού Περιβάλλοντος στη σχολική επίδοση του παιδιού»: Σκοπός του έργου είναι η επιμόρφωση, ενημέρωση και ευαισθητοποίηση 5.000 εκπαιδευτικών σχετικά με τις σημαντικές αλλαγές που έχουν επέλθει τις τελευταίες δεκαετίες στον οικογενειακό, κοινωνικό και πολιτισμικό χώρο και οι οποίες επίδρουν στη μαθησιακή ικανότητα των μαθητών /-τριών.
- «Ταχύρρυθμη επιμόρφωση εκπαιδευτικών σε σύγχρονες διδακτικές προσεγγίσεις για την ανάπτυξη κριτικής-δημιουργικής σκέψης»: Σκοπός του έργου είναι η επιμόρφωση, ενημέρωση και ευαισθητοποίηση 6.000 εκπαιδευτικών όλων των ειδικοτήτων της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης σε σύγχρονες διδακτικές προσεγγίσεις.

Ο Ο.ΕΠ.ΕΚ., Κατόπιν Ανοικτού Διεθνών Διαγωνισμού με τίτλο «Παροχή Εξειδικευμένων Υπηρεσιών για την Εκπόνηση Μελετών», προκήρυξε τις ακόλουθες μελέτες: 1) Ανίχνευση Επιμορφωτικών αναγκών στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση, 2) Ανίχνευση Επιμορφωτικών αναγκών στη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση, 3) Ανίχνευση Επιμορφωτικών αναγκών στην Τεχνική εκπαίδευση, 4) Οργάνωση θεσμού σταθερής μορφής περιοδικής επιμόρφωσης, 5) Διερεύνηση, καταγραφή και αποτύπωση της ευρωπαϊκής διάστασης της επιμόρφωσης, 6) Κριτήρια αξιολόγησης και αξιοποίησης εκπαιδευτικού υλικού, 7) Εισαγωγή καινοτομιών προγραμμάτων – δράσεων στο πλαίσιο της υποχρεωτικής εκπαίδευσης, 8) Διαχείριση χρόνου στην εκπαιδευτική διαδικασία, 9) Σχολικός Επαγγελματικός Προσανατολισμός, 10) Διδακτική Αρχαίων Ελληνικών, 11) Διαχείριση της πολιτισμικότητας στο σχολείο, 12) Τήρηση φακέλου εργασιών μαθητή – αξιολόγηση, 13) Αποκλίνουσες συμπεριφορές – διαχείριση κρίσεων στο σχολείο, 14) Περιβαλλοντική εκπαίδευση, 15) Υποστήριξη μαθητών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες ή προβλήματα συμπεριφοράς, 16) Οργάνωση θεσμού περιοδικής υποχρεωτικής επιμόρφωσης για τους εκπαιδευτικούς ειδικοτήτων των Τ.Ε.Ε., 17) Κριτήρια αξιολόγησης εκπαιδευτικού υλικού για τα μαθήματα ειδικότητας Τ.Ε.Ε., 18) Κριτήρια αξιολόγησης εργαστηριακού εξοπλισμού για τα μαθήματα ειδικότητας Τ.Ε.Ε., 19) Σύγχρονες επαγγελματικές δεξιότητες στην αγορά εργασίας για τους αποφοίτους των Τ.Ε.Ε. και 20) Κριτήρια επιμόρφωσης – πιστοποίησης υπευθύνων Εργαστηριακών Κέντρων Φυσικών Επιστημών για την ενεργή αξιοποίηση των εργαστηριακών διδακτικών εργαλείων στο Ενιαίο Λύκειο, Τ.Ε.Ε., Γυμνάσιο, Δημοτικό.

Παράλληλα, έχουν πραγματοποιηθεί και συνεχίζουν να πραγματοποιούνται επιμορφώσεις εκπαιδευτικών στις Νέες Τεχνολογίες Πληροφορικής και Επικοινωνιών (Τ.Π.Ε.) σε δύο επίπεδα.

- Το πρώτο επίπεδο της επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών ονομάζεται «Επιμόρφωση Εκπαιδευτικών στην αξιοποίηση των Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνιών στην Εκπαίδευση» και αφορά στις βασικές δεξιότητες. Ήδη έχουν επιμορφωθεί και πιστοποιηθεί εκπαιδευτικοί όλων των ειδικοτήτων από το 2002 και έπειτα, στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Κοινωνία της Πληροφορίας». Επίσης, έχουν επιμορφωθεί και πιστοποιηθεί εκπαιδευτικοί, στο πλαίσιο του

Επιχειρησιακού Προγράμματος για την Εκπαίδευση και την Αρχική Επαγγελματική Κατάρτιση (Ε.Π.Ε.Α.Ε.Κ.).

- Το δεύτερο επίπεδο αφορά στην «Επιμόρφωση Εκπαιδευτικών στη χρήση και αξιοποίηση των Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνιών στη διδακτική διαδικασία» και υλοποιείται στο πλαίσιο του Ε.Π.Ε.Α.Ε.Κ.. Το έργο αυτό έχει δύο δράσεις: Εκπαίδευση τετρακοσίων (400) Εκπαιδευτών και Επιμόρφωση δεκαπέντε χιλιάδων (15.000) Εκπαιδευτικών κλάδων Π.Ε.02, Π.Ε.03, Π.Ε.04, Π.Ε.60 και Π.Ε.70. Οι επιμορφώσεις αυτές πραγματοποιήθηκαν κατά το σχολικό έτος 2007-2008.

Βάσει των διμερών Μορφωτικών Προγραμμάτων Έλληνες και ξένοι εκπαιδευτικοί, αρχιόνομοι και βιβλιοθηκονόμοι πραγματοποιούν αμοιβαίες επισκέψεις προκειμένου να ενημερωθούν για θέματα της αρμοδιότητάς τους. Οι επισκέψεις διαρκούν από 4 έως 14 ημέρες ανάλογα με τη χώρα, την ειδικότητα και το πρόγραμμα επίσκεψης.

Επιπροσθέτως, έχει καταρτισθεί το επιμορφωτικό πρόγραμμα «Περιβαλλοντική Εκπαίδευση» σε συνεργασία με το Ινστιτούτο Επιμόρφωσης (ΙΝ.ΕΠ) του Εθνικού Κέντρου Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης, ενώ παράλληλα έχουν υποβληθεί προτάσεις για την επιμόρφωση στην Περιβαλλοντική Εκπαίδευση με την πραγματοποίηση επιμορφωτικών προγραμμάτων των εκπαιδευτικών Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης σε 5 κατηγορίες εκπαιδευτικών.

Τέλος, σε συνεργασία με το Κέντρο Εκπαιδευτικής Έρευνας (Κ.Ε.Ε.), υλοποιείται το πρόγραμμα «Αξιοποίηση του διαδικτύου για την Περιβαλλοντική Εκπαίδευση. Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση».

Εθνικό Ίδρυμα Νεότητας (ΕΙΝ)

Κέντρο Εκπαιδευτικής Έρευνας (ΚΕΕ)

Οργανισμός Επιμόρφωσης Εκπαιδευτικών (ΟΕΠΕΚ)

Παιδαγωγικό Ινστιτούτο (ΠΙ)

Παιδαγωγικό Ινστιτούτο (ΠΙ)

N.2013/1992: Αποδοχή τροποποιήσεων του κεφαλαίου 1 του Παραρτήματος της Διεθνούς Σύμβασης "Περί ασφάλειας της ανθρώπινης ζωής εν θαλάσση,1974" και άλλες σχετικές διατάξεις

N.2327/1995: Εθνικό Συμβούλιο Παιδείας, ρύθμιση θεμάτων έρευνας, παιδείας και μετεκπαίδευσης εκπαιδευτικών

N.2986/2002: Οργάνωση των περιφερειακών υπηρεσιών της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, αξιολόγησής του εκπαιδευτικού έργου και των εκπαιδευτικών, επιμόρφωση των εκπαιδευτικών και άλλες διατάξεις

N.1566/1985: Δομή και λειτουργία της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και άλλες διατάξεις

N.2009/1992: Εθνικό σύστημα επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης και άλλες διατάξεις

Το πρόγραμμα απευθύνεται σε εκπαιδευτικούς Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, οι οποίοι θα ήθελαν να εμπλακούν στην υλοποίηση προγραμμάτων και δραστηριοτήτων Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης και στη διδασκαλία περιβαλλοντικών ζητημάτων

8.2.11. Μισθοί Εκπαιδευτικών

Ακολουθούν πληροφορίες αναφορικά με τους μισθούς των εκπαιδευτικών ανά βαθμίδα εκπαίδευσης.

8.2.11.1. Προσχολικό και Πρωτοβάθμιο Επίπεδο Εκπαίδευσης

Το μόνιμο εκπαιδευτικό προσωπικό της Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης (προσχολική αγωγή και δημοτική εκπαίδευση) μισθοδοτείται σύμφωνα με το Ν. 3205/2003. Με βάση τις διατάξεις του αναφερόμενου Νόμου, το μόνιμο προσωπικό των κλάδων Π.Ε.60 (Νηπιαγωγοί) και Π.Ε.70 (Δάσκαλοι):

- Εξελίσσεται, σε ό,τι αφορά τα Μισθολογικά Κλιμάκια (Μ.Κ.), από το εισαγωγικό 18ο Μ.Κ. στο καταληκτικό 1ο Μ.Κ. και λαμβάνει το βασικό μηνιαίο μισθό του Μ.Κ. που κάθε φορά κατέχει. Το 17ο Μ.Κ. χορηγείται με τη συμπλήρωση υπηρεσίας ενός έτους, ενώ τα υπόλοιπα Μ.Κ. χορηγούνται με τη συμπλήρωση υπηρεσίας δύο ετών, για κάθε Μ.Κ..
- Οι κάτοχοι διδακτορικού διπλώματος ή ειδικού μεταπτυχιακού τίτλου σπουδών ετήσιας τουλάχιστον διάρκειας λαμβάνουν το επίδομα μεταπτυχιακών σπουδών, που είναι 75 ευρώ το μήνα για τους κατόχους διδακτορικού διπλώματος, και 45 ευρώ το μήνα για τους κατόχους ειδικού μεταπτυχιακού τίτλου.
- Λαμβάνει το οικογενειακό επίδομα.
- Λαμβάνει το κίνητρο απόδοσης.
- Όσοι υπηρετούν σε προβληματικές και παραμεθόριες περιοχές λαμβάνουν το επίδομα προβληματικών και παραμεθωρίων περιοχών.
- Λαμβάνει το επίδομα εξωδιδακτικής απασχόλησης.
- Λαμβάνει το επίδομα εορτών Χριστουγέννων, που ισούται με το βασικό μισθό του Μ.Κ. που κατέχει.
- Λαμβάνει το επίδομα εορτών Πάσχα, που είναι ίσο με το μισό του βασικού μισθού του Μ.Κ. που κατέχει.
- Λαμβάνει το επίδομα αδειάς που είναι ίσο με το μισό του βασικού μισθού του Μ.Κ. που κατέχει.
- Για τα στελέχη της εκπαίδευσης προβλέπεται η χορήγηση επιδόματος ειδικής απασχόλησης.

Οι προσωρινοί αναπληρωτές έχουν ενταχθεί στο Νόμο 3205/03 και λαμβάνουν τις αποδοχές του αντίστοιχου Μ.Κ. του εισαγωγικού βαθμού του κλάδου που ανήκουν. Ακόμα λαμβάνουν τα επιδόματα εορτών Χριστουγέννων, Πάσχα και το επίδομα αδειάς με τους ίδιους όρους και προϋποθέσεις που ισχύουν για τους μόνιμους συναδέλφους τους.

Οι αποδοχές των προσωρινών ωρομισθίων που προσλαμβάνονται με μειωμένο ωράριο διδασκαλίας υπολογίζονται με κλάσμα που έχει αριθμητή τον αριθμό των εβδομαδιαίων ωρών διδασκαλίας, για τις οποίες έχουν προσληφθεί και παρονομαστή το υποχρεωτικό εβδομαδιαίο ωράριο διδασκαλίας του πρωτοδιόριστου εκπαιδευτικού.

Ν.3205/2003: Μισθολογικές ρυθμίσεις λειτουργών και υπαλλήλων του δημοσίου, ΝΠΔΔ και ΟΤΑ, μόνιμων στελεχών των ενόπλων δυνάμεων και αντίστοιχων της ελληνικής αστυνομίας, του πυροσβεστικού και λιμενικού σώματος και άλλες συναφείς διατάξεις

8.2.11.2. Δευτεροβάθμιο Επίπεδο Εκπαίδευσης

Το μόνιμο εκπαιδευτικό προσωπικό της Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης μισθοδοτείται και αυτό σύμφωνα με το Ν. 3205/03. Με βάση τις διατάξεις του αναφερόμενου νόμου, οι υπηρετούντες στους κλάδους Π.Ε.01 έως Π.Ε.20:

- Εξελίσσονται από το εισαγωγικό Μ.Κ. 18 μέχρι το καταληκτικό Μ.Κ. 1, εφόσον έχουν 4 έτη σπουδών.
- Εξελίσσονται από το εισαγωγικό Μ.Κ. 16 μέχρι το καταληκτικό Μ.Κ. 1, εφόσον έχουν 5 έτη σπουδών.
- Εξελίσσονται από το εισαγωγικό Μ.Κ. 15 μέχρι το καταληκτικό Μ.Κ. 1, εφόσον έχουν 6 έτη σπουδών.

- Οι υπηρετούντες στον κλάδο Τ.Ε.1 εξελίσσονται από το εισαγωγικό Μ.Κ. 18 μέχρι το καταληκτικό Μ.Κ. 1. Οι υπηρετούντες στον κλάδο Δ.Ε.1 εξελίσσονται από το εισαγωγικό Μ.Κ. 18 μέχρι το καταληκτικό Μ.Κ. 1.

Κάθε εκπαιδευτικός λαμβάνει το βασικό μισθό του Μ.Κ. που κάθε φορά κατέχει. Το αμέσως επόμενο Μ.Κ. μετά το εισαγωγικό χορηγείται με τη συμπλήρωση υπηρεσίας ενός έτους ενώ τα υπόλοιπα Μ.Κ. χορηγούνται μετά τη συμπλήρωση υπηρεσίας δύο ετών. Ο μηνιαίος βασικός μισθός του εκπαιδευτικού προσωπικού καθορίζεται με βάση το βασικό μισθό του αντίστοιχου Μ.Κ. της Υ.Ε. κατηγορίας πολλαπλασιαζόμενο με συγκεκριμένους συντελεστές.

N.3205/2003: Μισθολογικές ρυθμίσεις λειτουργών και υπαλλήλων του δημοσίου, ΝΠΔΔ και ΟΤΑ, μονίμων στελεχών των ενόπλων δυνάμεων και αντίστοιχων της ελληνικής αστυνομίας, του πυροσβεστικού και λιμενικού σώματος και άλλες συναφείς διατάξεις

8.2.11.3. Ανώτατο Επίπεδο Εκπαίδευσης

Ακολουθούν πληροφορίες σχετικά με τους μισθούς των καθηγητών στην Ανώτατη Τεχνολογική και Πανεπιστημιακή εκπαίδευση, αντίστοιχα.

8.2.11.3.1. Ανώτατη Τεχνολογική Εκπαίδευση

Ο μηνιαίος βασικός μισθός των μελών Εκπαιδευτικού Προσωπικού (Ε.Π.) των Τεχνολογικών Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων (Τ.Ε.Ι.) και της Ανώτατης Σχολής Παιδαγωγικής και Τεχνολογικής Εκπαίδευσης (Α.Σ.ΠΑΙ.Τ.Ε.) καθορίζεται με βάση το βασικό μισθό του καθηγητή εφαρμογών σχετιζόμενος με ορισμένους συντελεστές (Ν. 3205/2003).

Παρέχονται επίσης σε μηνιαία βάση:

- Χρονοεπίδομα
- Επίδομα μεταπτυχιακών σπουδών
- Επίδομα διδακτικής προετοιμασίας
- Αποζημίωση βιβλιοθήκης
- Ειδικό ερευνητικό επίδομα.

N.3205/2003: Μισθολογικές ρυθμίσεις λειτουργών και υπαλλήλων του δημοσίου, ΝΠΔΔ και ΟΤΑ, μονίμων στελεχών των ενόπλων δυνάμεων και αντίστοιχων της ελληνικής αστυνομίας, του πυροσβεστικού και λιμενικού σώματος και άλλες συναφείς διατάξεις

8.2.11.3.2. Ανώτατη Πανεπιστημιακή Εκπαίδευση

Σύμφωνα με το Νόμο 3205/2003 (αρθ. 36) ο μηνιαίος βασικός μισθός όλων των βαθμίδων των μελών Διδακτικού Ερευνητικού Προσωπικού (Δ.Ε.Π.) καθορίζεται με βάση το βασικό μισθό του Λέκτορα, πολλαπλασιαζόμενος με ορισμένους συντελεστές.

Επίσης στις μηνιαίες αποδοχές των μελών Δ.Ε.Π. περιλαμβάνονται:

- Επίδομα μεταπτυχιακών σπουδών
- Επίδομα διδακτικής προετοιμασίας
- Αποζημίωση βιβλιοθήκης
- Ειδικό ερευνητικό επίδομα.

N.3205/2003: Μισθολογικές ρυθμίσεις λειτουργών και υπαλλήλων του δημοσίου, ΝΠΔΔ και ΟΤΑ, μονίμων στελεχών των ενόπλων δυνάμεων και αντίστοιχων της ελληνικής αστυνομίας, του πυροσβεστικού και λιμενικού σώματος και άλλες συναφείς διατάξεις

8.2.12. Ώρες Διδασκαλίας - Άδειες

Στις παρακάτω υποενότητες παρατίθενται στοιχεία αναφορικά με τις ώρες διδασκαλίας και τις άδειες των εκπαιδευτικών ανά βαθμίδα εκπαίδευσης.

8.2.12.1. Προσχολικό Επίπεδο Εκπαίδευσης

Οι νηπιαγωγοί προσέρχονται στα Νηπιαγωγεία μισή ώρα πριν από την ώρα προσέλευσης των νηπίων, δηλαδή στις 8:30 και αποχωρούν ένα τέταρτο μετά τη λήξη απασχόλησης των νηπίων, δηλαδή στις 12:45. Στα Ολοήμερα Νηπιαγωγεία το ωράριο λειτουργίας διαρκεί από τις 8:00 μέχρι τις 16:00 και διεκπεραιώνεται από δύο βάρδιες νηπιαγωγών.

Στο εκπαιδευτικό προσωπικό στο επίπεδο της προσχολικής εκπαίδευσης – όπως και στο επίπεδο πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης— δεν χορηγείται κανονική άδεια. Κατά τη διάρκεια του διδακτικού έτους, για λόγους εξαιρετικής ανάγκης, μπορεί να χορηγηθεί άδεια μέχρι δέκα εργασίμων ημερών, κάθε έτος.

Χορηγούνται επίσης άδειες:

Με αποδοχές:

- Κυήσεως
- Λοχείας
- Ανατροφής παιδιού (ή μειωμένο ωράριο εργασίας για κάποιο χρονικό διάστημα)
- Αναρρωτικές άδειες
- Άδειες απουσίας για παρακολούθηση της σχολικής επίδοσης των τέκνων, κάτω των 16 ετών, μέχρι 6 μέρες το χρόνο. Ειδικές άδειες, μέχρι 20 μέρες το χρόνο, για συμμετοχή σε εξετάσεις (προγράμματα εξομοίωσης πτυχίου, φοιτητικές).
- Εκπαιδευτικές άδειες για μεταπτυχιακές σπουδές, έως τέσσερα έτη.
- Συνδικαλιστικές άδειες καθώς και άδειες σε όσους είναι εκλεγμένα όργανα σε Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Ο.Τ.Α.) και Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης (Ν.Α.).
- Προβλέπονται επίσης άδειες για ειδικές περιπτώσεις (προσαύξηση κανονικής άδειας για υπηρετούντες σε παραμεθόριες περιοχές, άδεια για αιμοδοσία, για παράσταση σε δικαστήριο, για τέλεση γάμου του υπαλλήλου, για θάνατο οικείου προσώπου).

Άνευ αποδοχών :

- Μέχρι τρία σχολικά έτη, όταν συντρέχουν σοβαροί λόγοι (εγκυμοσύνη, τοκετός, μητρότητα, ολοκλήρωση μεταπτυχιακών σπουδών, θεραπεία δυσάτων ασθενειών, προσωρινή εγκατάσταση στο εξωτερικό)
- Μέχρι δύο έτη στους γονείς για τέκνα κάτω των έξι ετών.

8.2.12.2. Πρωτοβάθμιο Επίπεδο Εκπαίδευσης

Οι εκπαιδευτικοί που υπηρετούν σε 1θέσια, 2θέσια και 3θέσια δημοτικά σχολεία έχουν υποχρεωτικό ωράριο διδασκαλίας 25 ώρες εβδομαδιαίως.

Εκπαιδευτικοί που υπηρετούν σε 4θέσια και άνω δημοτικά σχολεία έχουν υποχρεωτικό ωράριο διδασκαλίας 24 ώρες εβδομαδιαίως, αν έχουν μέχρι 10 έτη υπηρεσίας, και 23 ώρες, αν έχουν από 10 μέχρι 15 έτη υπηρεσίας, 22 ώρες αν έχουν από 15 μέχρι 20 έτη υπηρεσίας και 21 ώρες αν έχουν πάνω από 20 έτη υπηρεσίας.

Οι Διευθυντές δημοτικών σχολείων διδάσκουν: στα τετραθέσια και πενταθέσια 20 ώρες, στα εξαθέσια έως και οκταθέσια σχολεία 12 ώρες, στα εννεαθέσια και δεκαθέσια σχολεία 10 ώρες και στα ενδεκαθέσια και δωδεκαθέσια σχολεία 8 ώρες. Όλοι οι εκπαιδευτικοί των σχολείων της Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης

παραμένουν υποχρεωτικά στο σχολείο τους τις εργάσιμες ημέρες, πέρα από τις ώρες διδασκαλίας, για την προσφορά και άλλων υπηρεσιών που συνδέονται με το γενικότερο εκπαιδευτικό έργο, καθώς και για την εκτέλεση συγκεκριμένου έργου που τους έχει ανατεθεί από τα όργανα διοίκησης του σχολείου όχι όμως πέρα από έξι ώρες την ημέρα ή τριάντα ώρες την εβδομάδα. Από τις πρόσθετες αυτές υπηρεσίες απαλλάσσονται οι μητέρες παιδιών μέχρι δύο ετών.

Αναφορικά με τις άδειες του εκπαιδευτικού προσωπικού πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης ισχύουν όσα αναφέρονται στην υποενότητα 8.2.12.1. για το εκπαιδευτικό προσωπικό προσχολικής εκπαίδευσης.

8.2.12.3. Δευτεροβάθμιο Επίπεδο Εκπαίδευσης

Οι ώρες εβδομαδιαίας διδασκαλίας και διεξαγωγής πρακτικών ασκήσεων από το εκπαιδευτικό προσωπικό της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης έχουν ως ακολούθως:

Διευθυντές Γυμνασίων και Ενιαίων Λυκείων:

- 8 ώρες, όταν οι αντίστοιχες σχολικές μονάδες λειτουργούν με 3 έως 5 τμήματα τάξεων,
- 7 ώρες, όταν λειτουργούν με 6 έως 9 τμήματα τάξεων,
- 5 ώρες, όταν λειτουργούν με 10 έως 12 τμήματα τάξεων,
- 3 ώρες, όταν λειτουργούν με περισσότερα από 12 τμήματα.

Διευθυντές των Επαγγελματικών Λυκείων και Επαγγελματικών Σχολών, 8 ώρες

Υποδιευθυντές Γυμνασίων, Ενιαίων Λυκείων: 14 ώρες

Υπεύθυνοι Εργαστηρίων: 18 ώρες

Εκπαιδευτικό Προσωπικό κλάδου Π.Ε.01 μέχρι Π.Ε.20:

- 21 ώρες, μέχρι 6 έτη υπηρεσίας,
- 19 ώρες, από 6 έως 12 έτη υπηρεσίας,
- 18 ώρες, από 12 έως 20 έτη υπηρεσίας και
- 16 ώρες, με περισσότερα από 20 έτη υπηρεσίας.

Εκπαιδευτικοί εργαστηρίων κλάδων Τ.Ε.01:

- 22 ώρες, μέχρι 7 έτη υπηρεσίας,
- 19 ώρες, από 7 έτη έως 13 έτη υπηρεσίας και
- 18 ώρες, με περισσότερα από 13 έτη υπηρεσίας.

Αρχιτεχνίτες κλάδων Δ.Ε.01: 26 ώρες.

Τεχνίτες κλάδου Δ.Ε.01: 28 ώρες.

Ειδικότερα θέματα για το ωράριο ρυθμίζονται με νόμο.

Αναφορικά με τις άδειες του εκπαιδευτικού προσωπικού δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης ισχύουν όσα αναφέρονται στην υποενότητα 8.2.12.1. για το εκπαιδευτικό προσωπικό προσχολικής εκπαίδευσης.

8.2.12.4. Ανώτατο Επίπεδο Εκπαίδευσης

Στις υποενότητες που ακολουθούν θα βρείτε στοιχεία για τις ώρες διδασκαλίας των καθηγητών στην Ανώτατη Τεχνολογική και Πανεπιστημιακή Εκπαίδευση αντίστοιχα.

8.2.12.4.1. Ανώτατη Τεχνολογική Εκπαίδευση

Οι εβδομαδιαίες ώρες διδασκαλίας Εκπαιδευτικού Προσωπικού (Ε.Π.) των Τεχνολογικών Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων (Τ.Ε.Ι.) και της Ανώτατης Σχολής Παιδαγωγικής και Τεχνολογικής Εκπαίδευσης (Α.Σ.ΠΑΙ.Τ.Ε.) ορίζονται

σε 10, 12, 14 και 16 ώρες για τη βαθμίδα Καθηγητή, Αναπληρωτή Καθηγητή, Επίκουρου Καθηγητή και Καθηγητή Εφαρμογών αντίστοιχα.

Πέραν του διδακτικού ωραρίου, που υποχρεούνται να τηρούν και οι δύο κατηγορίες απασχόλησης (πλήρους/μερικής), τα μέλη πλήρους απασχόλησης είναι επιφορτισμένα και με άλλες διοικητικές, εκπαιδευτικές, ερευνητικές κλπ. δραστηριότητες. Οι ώρες διδασκαλίας και παρουσίας στους χώρους των Τ.Ε.Ι. των μελών Ε.Π. πλήρους απασχόλησης δεν μπορούν να πραγματοποιούνται σε λιγότερο από τρεις (3) ημέρες εβδομαδιαίως.

Κατά τη διάρκεια της εκπαιδευτικής τους υπηρεσίας τα μέλη του Εκπαιδευτικού Προσωπικού (ΕΠ) και Ειδικού Διδακτικού Προσωπικού (Ε.ΔΙ.Π.) των Τεχνολογικών Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων (Τ.Ε.Ι.) και της Ανώτατης Σχολής Παιδαγωγικής και Τεχνολογικής Εκπαίδευσης (Α.Σ.ΠΑΙ.Τ.Ε.), που δεν έχουν υπερβεί το πεντηκοστό πέμπτο (55ο) έτος της ηλικίας τους, δικαιούνται να λάβουν εκπαιδευτική άδεια ως ακολούθως:

- Για την εκπόνηση Διδακτορικής Διατριβής ή την απόκτηση Μεταπτυχιακού Διπλώματος Ειδίκευσης σε εκπαιδευτικό ίδρυμα της χώρας ή σε αντίστοιχο αναγνωρισμένο ίδρυμα του εξωτερικού, εφόσον δεν κατέχουν αντίστοιχο τίτλο με αυτόν για τον οποίο ζητείται η χορήγηση της εκπαιδευτικής άδειας. Η διάρκεια της άδειας για την εκπόνηση διδακτορικής διατριβής είναι μέχρι τρία (3) έτη, ενώ για την απόκτηση μεταπτυχιακού τίτλου μέχρι δύο (2) έτη. Η συνολική διάρκεια της εκπαιδευτικής άδειας για τους ενδιαφερόμενους που επιθυμούν να αποκτήσουν Μεταπτυχιακό Τίτλο και Διδακτορικό Δίπλωμα δε μπορεί να υπερβεί τα τέσσερα (4) έτη.
- Για την απασχόλησή τους σε χώρους εργασίας, στο εσωτερικό ή το εξωτερικό, στους οποίους γίνεται εφαρμογή επιστημονικών ή καλλιτεχνικών μεθόδων και γνώσεων και για τη συμμετοχή τους σε ερευνητικό έργο σε εκπαιδευτικό ή επιστημονικό ίδρυμα ή φορέα της χώρας ή του εξωτερικού διάρκειας μέχρι τριών (3) ετών τμηματικά ή εφάπαξ.

8.2.12.4.2. Ανώτατη Πανεπιστημιακή Εκπαίδευση

Η απασχόληση των μελών Διδακτικού Ερευνητικού Προσωπικού (Δ.Ε.Π.) των Πανεπιστημίων συνίσταται στην παροχή διδακτικού έργου, στη συμμετοχή τους στα συλλογικά πανεπιστημιακά όργανα, σε ερευνητικές δραστηριότητες κτλ.. Η προσέλευση και παραμονή των μελών Δ.Ε.Π. πλήρους απασχόλησης στο αντίστοιχο Πανεπιστήμιο τουλάχιστον για 20 ώρες την εβδομάδα είναι υποχρεωτική.

Κάθε μέλος του Διδακτικού Ερευνητικού Προσωπικού (Δ.Ε.Π.) ενός Πανεπιστημίου δικαιούται εκπαιδευτική άδεια με πλήρεις αποδοχές, μέχρι 12 μήνες, μετά τη συμπλήρωση έξι χρόνων υπηρεσίας στο ίδιο Πανεπιστήμιο ή μέχρι έξι μήνες μετά τη συμπλήρωση τριών χρόνων υπηρεσίας.

Σκοπός της εκπαιδευτικής άδειας είναι ο εμπλουτισμός των γνώσεων του μέλους Δ.Ε.Π. που παίρνει την άδεια, μέσω της συμμετοχής του σε ερευνητικό ή εκπαιδευτικό έργο άλλου Ανώτατου Εκπαιδευτικού Ιδρύματος (Α.Ε.Ι.) ή επιστημονικού φορέα της χώρας ή του εξωτερικού. Για το διάστημα παραμονής και εργασίας του σε Α.Ε.Ι. ή επιστημονικό φορέα του εξωτερικού και το πολύ για οκτώ μήνες καταβάλλονται διπλές αποδοχές και εφόσον δε μισθοδοτείται από το Α.Ε.Ι. ή το ίδρυμα του εξωτερικού.

8.2.13. Προαγωγή, Εξέλιξη

Στις υποενότητες που ακολουθούν θα βρείτε πληροφορίες για την προαγωγή και την εξέλιξη των εκπαιδευτικών ανά βαθμίδα εκπαίδευσης.

8.2.13.1. Προσχολικό και Πρωτοβάθμιο Επίπεδο Εκπαίδευσης

Το γενικότερο πλαίσιο μονιμοποίησης και υπηρεσιακής εξέλιξης από το Προσχολικό έως και το Δευτεροβάθμιο επίπεδο εκπαίδευσης καθορίζεται με το Ν. 3528/2007 και το Ν. 1566/85. Το εκπαιδευτικό προσωπικό της Προσχολικής και Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης προάγεται με απόφαση του Περιφερειακού Διευθυντή Εκπαίδευσης κάθε Νομού βάσει πινάκων προακτέων που καταρτίζονται από τα οικεία Περιφερειακά Υπηρεσιακά Συμβούλια Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης (Π.Υ.Σ.Π.Ε.), μέσα στο μήνα Απρίλιο κάθε

έτους. Οι πίνακες που καταρτίζονται είναι ξεχωριστοί για τον κλάδο των νηπιαγωγών, τον κλάδο των δασκάλων καθώς και τους κλάδους των Αγγλικών, της Φυσικής Αγωγής και της Μουσικής που ανήκουν στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση. Συντάσσονται δε με αλφαβητική σειρά και περιλαμβάνουν όσους συμπληρώνουν τον απαιτούμενο χρόνο για προαγωγή ως την 30ή Απριλίου του επόμενου έτους και κρίνονται προακτέοι με βάση τα υπηρεσιακά τους στοιχεία. Για την προαγωγή από το βαθμό Γ΄ στο Β΄ απαιτούνται δύο (2) έτη και από τον Β΄ στον Α΄, έξι (6) έτη.

Για τους κατόχους μεταπτυχιακού διπλώματος ετήσιας τουλάχιστον φοίτησης ή διδακτορικού διπλώματος Ανώτατου Εκπαιδευτικού Ιδρύματος, συναφούς με το αντικείμενο που ασχολούνται, μειώνεται ο χρόνος προαγωγής κατά ένα έτος για την υπαγωγή στο Β΄ βαθμό. Για την προαγωγή στον Α΄ βαθμό μειώνεται κατά ένα (1) έτος για τους κατόχους μεταπτυχιακού τίτλου και κατά δύο (2) έτη για τους κατόχους διδακτορικού διπλώματος.

Πέραν της βαθμολογικής εξέλιξης οι εκπαιδευτικοί εξελίσσονται και μισθολογικά μετά τα δύο (2) έτη παραμονής στο ίδιο Μισθολογικό Κλιμάκιο (Μ.Κ.).

8.2.13.2. Δευτεροβάθμιο Επίπεδο Εκπαίδευσης

Οι εκπαιδευτικοί της Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης προάγονται με απόφαση του Περιφερειακού Διευθυντή Εκπαίδευσης βάσει πινάκων προακτέων που καταρτίζονται από το οικείο Περιφερειακό Υπηρεσιακό Συμβούλιο Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης (Π.Υ.Σ.Δ.Ε.) μέσα στο μήνα Απρίλιο κάθε έτους.

Οι πίνακες αυτοί συντάσσονται κατά κλάδο με αλφαβητική σειρά και περιλαμβάνουν όσους συμπληρώνουν τον απαιτούμενο χρόνο για προαγωγή έως τις 30 Απριλίου του επόμενου έτους και κρίνονται προακτέοι με βάση τα υπηρεσιακά τους στοιχεία.

Για την προαγωγή από βαθμό σε βαθμό απαιτείται:

- Για την κατηγορία Πανεπιστημιακής Εκπαίδευσης (Π.Ε.) από το Γ΄ στο Β΄ βαθμό δύο (2) έτη, από το Β΄ στον Α΄ έξι (6) έτη.
- Για την κατηγορία Τεχνολογικής Εκπαίδευσης (Τ.Ε.) από το Γ΄ στο Β΄ βαθμό τέσσερα (4) έτη, από το Β΄ στον Α΄ έξι (6) έτη.
- Για την κατηγορία Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης (Δ.Ε.) από το Γ΄ στο Β΄ βαθμό εννέα (9) έτη, από το Β΄ στον Α΄ οκτώ (8) έτη.

8.2.13.3. Ανώτατο Επίπεδο Εκπαίδευσης

Στις υποενότητες που ακολουθούν παρατίθενται στοιχεία για την προαγωγή και εξέλιξη των καθηγητών στην Ανώτατη Τεχνολογική και Πανεπιστημιακή εκπαίδευση.

8.2.13.3.1. Ανώτατη Τεχνολογική Εκπαίδευση

Οι Αναπληρωτές Καθηγητές και οι μόνιμοι Επίκουροι Καθηγητές που έχουν διανύσει τριετή προϋπηρεσία στη βαθμίδα που υπηρετούν, έχουν το δικαίωμα να ζητήσουν μέχρι δύο φορές, που απέχουν μεταξύ τους τουλάχιστον τρία έτη, την εξέλιξή τους στη βαθμίδα του Καθηγητή ή του Αναπληρωτή Καθηγητή αντίστοιχα και με το ίδιο γνωστικό αντικείμενο. Η εξέλιξη στη βαθμίδα του Καθηγητή και στη βαθμίδα του Αναπληρωτή Καθηγητή γίνεται με προκήρυξη της θέσης. Οι ενδιαφερόμενοι πρέπει να έχουν αποκτήσει τα απαιτούμενα αντίστοιχα προσόντα. Η έναρξη της διαδικασίας για εξέλιξη γίνεται από το Συμβούλιο του Τμήματος, εφόσον υπάρχει κενή θέση στη ανώτερη βαθμίδα, και ολοκληρώνεται με πράξη του Προέδρου του Τ.Ε.Ι., η οποία δημοσιεύεται στην εφημερίδα της Κυβερνήσεως μετά από έλεγχο νομιμότητας που κάνει ο Υπουργός Παιδείας.

8.2.13.3.2. Ανώτατη Πανεπιστημιακή Εκπαίδευση

Οι Λέκτορες εκλέγονται με θητεία. Μετά τη συμπλήρωση τριών ετών στη βαθμίδα αυτή και πριν από την πάροδο επτά ετών έχουν δικαίωμα να ζητήσουν την εξέλιξή τους στη βαθμίδα του Επίκουρου Καθηγητή.

Οι Επίκουροι Καθηγητές εκλέγονται με θητεία. Μετά τη συμπλήρωση τριών ετών έχουν δικαίωμα να υποβάλουν αίτηση για μονιμοποίηση.

Οι Λέκτορες που δεν εξελίχθηκαν στην επόμενη βαθμίδα και οι Επίκουροι Καθηγητές που δεν μονιμοποιήθηκαν αποχωρούν από τη θέση τους.

Οι Αναπληρωτές Καθηγητές και οι Καθηγητές εκλέγονται ως μόνιμοι.

Για την εξέλιξη στην επόμενη βαθμίδα γίνεται δημόσια προκήρυξη, όπου το γνωστικό αντικείμενο αντιστοιχεί σε αυτό του υπό εξέλιξη μέλους Διδακτικού Ερευνητικού Προσωπικού (ΔΕΠ), τα προσόντα για την εξέλιξη είναι τα ίδια με εκείνα του αρχικού διορισμού του.

8.2.14. Μεταθέσεις

Στις παρακάτω υποενότητες παρατίθενται στοιχεία για τις μεταθέσεις των εκπαιδευτικών ανά βαθμίδα εκπαίδευσης.

8.2.14.1. Προσχολικό, Πρωτοβάθμιο και Δευτεροβάθμιο Επίπεδο Εκπαίδευσης

Η διαδικασία των μεταθέσεων περιγράφεται με λεπτομέρειες στα Π.Δ.: 50/96, 100/97), 39/98. Όλες οι κατηγορίες μεταθέσεων εξετάζονται κατά περίπτωση από ειδικά υπηρεσιακά συμβούλια και πραγματοποιούνται με υπουργικές αποφάσεις – πλην των μεταθέσεων από ένα σχολείο σε άλλο σχολείο της ίδιας περιοχής που αφορούν αποκλειστικά τα περιφερειακά υπηρεσιακά συμβούλια. Επίσης, για τις μεταθέσεις ειδικών κατηγοριών ισχύουν και οι διατάξεις του άρθρου 1, παρ.8 του Ν.3194/2003 (μεσογειακή αναιμία, σκλήρυνση κατά πλάκας) καθώς και του άρθρου 6 του Ν. 3454/2006 (πολύτεκνοι, γονείς χωρίς σύζυγο, ανάπηροι). Οι εκπαιδευτικοί που ανήκουν στις ειδικές κατηγορίες μεταθέσεων μετατίθενται και τοποθετούνται στις καινούργιες τους θέσεις κατά προτεραιότητα και συγκρινόμενοι μόνο μεταξύ τους. Η επεξεργασία των αιτήσεων μετάθεσης των εκπαιδευτικών όλων των βαθμίδων γίνεται μέσω του πληροφοριακού συστήματος e-Datcenter.

Κριτήρια για τις μεταθέσεις είναι τα εξής:

- Συνολική υπηρεσία
- Συνυπηρέτηση
- Οικογενειακοί λόγοι
- Συνθήκες διαβίωσης
- Εντοπιότητα
- Πρώτη προτίμηση.

Οι εκπαιδευτικοί ακόμη αποσπώνται με αίτησή τους σε εξαιρετικές περιπτώσεις (δυσίατες ασθένειες, συνυπηρέτηση συζύγων, οικογενειακοί λόγοι) από νομό σε νομό και από σχολείο σε σχολείο του ίδιου νομού καθώς και σε Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου (Ν.Π.Δ.Δ.) αρμοδιότητας ΥΠ.Ε.Π.Θ.. Επίσης αποσπώνται με αίτησή τους σε αναγνωρισμένα ελληνικά σχολεία της αλλοδαπής. Οι αποσπάσεις των εκπαιδευτικών βασίζονται κυρίως στο Ν. 1566/85, όπως συμπληρώθηκε από το Ν. 1674/86 και το Ν. 3194/03. Όλες οι αποσπάσεις πραγματοποιούνται με υπουργικές αποφάσεις ύστερα από γνωμοδότηση, πρόταση ή απόφαση κεντρικών ή περιφερειακών υπηρεσιών ή συμβουλίων.

Πέραν αυτών οι εκπαιδευτικοί αποσπώνται και παρέχουν τις υπηρεσίες τους στα Γραφεία του Προέδρου της Δημοκρατίας, του Προέδρου της Βουλής, μελών του Υπουργικού Συμβουλίου, Γενικών Γραμματέων (Υπουργείων ή Γενικών Γραμματειών) και σε υπηρεσίες Υπουργείων (Ν. 2469/97). Οι αποσπάσεις αυτές λαμβάνουν χώρα αποκλειστικά μέσω κοινών υπουργικών αποφάσεων.

Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων (ΥΠΕΠΘ)

N.2469/1997: Περιορισμός και βελτίωση της αποτελεσματικότητας των κρατικών δαπανών και άλλες διατάξεις

N.3194/2003:Ρύθμιση εκπαιδευτικών θεμάτων και άλλες διατάξεις

N.3454/2006: Ενίσχυση της οικογένειας και άλλες διατάξεις

Π.Δ.100/1997: Τροποποίηση του Π.Δ.50/96 (ΦΕΚ 45 Α) "Μεταθέσεις και τοποθετήσεις των εκπαιδευτικών της δημόσιας πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης"

Π.Δ.50/1996: Μεταθέσεις και τοποθετήσεις εκπαιδευτικών της δημόσιας πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης

8.2.14.2. Ανώτατο Επίπεδο Εκπαίδευσης

Ακολουθούν πληροφορίες για τις μεταθέσεις των καθηγητών στην Ανώτατη Τεχνολογική και Πανεπιστημιακή εκπαίδευση αντίστοιχα.

8.2.14.2.1. Ανώτατη Τεχνολογική Εκπαίδευση

Τα μέλη του Εκπαιδευτικού Προσωπικού (Ε.Π.) των Τεχνολογικών Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων (Τ.Ε.Ι.) και της Ανώτατης Σχολής Παιδαγωγικής και Τεχνολογικής Εκπαίδευσης (Α.Σ.ΠΑΙ.Τ.Ε.), ανήκουν αποκλειστικά στο Ίδρυμά τους και δεν έχουν δυνατότητα μετάθεσης σε άλλη υπηρεσία. Κατ'εξαιρέση, μπορούν να μεταταγούν σε άλλο Τ.Ε.Ι. και σε αντίστοιχη θέση στις περιπτώσεις κατάργησης Τμημάτων ενός Τ.Ε.Ι. και εφόσον δεν υπάρχει η δυνατότητα να ενταχθούν σε άλλο τμήμα του ίδιου Τ.Ε.Ι., για την κάλυψη εκπαιδευτικών αναγκών νεοϊδρυθέντων τμημάτων έως την αυτοδύναμη λειτουργία τους. Η μετάταξη ολοκληρώνεται με την έκδοση Υπουργικής Απόφασης. Επίσης, υπάρχει η δυνατότητα μέλη Ε.Π. των Τ.Ε.Ι. και της Α.Σ.ΠΑΙ.Τ.Ε. να απασχολούνται σε δημόσιες αρχές του εσωτερικού ή εξωτερικού για προσφορά ειδικών επιστημονικών υπηρεσιών. Η κατοχή πολιτικών θέσεων (βουλευτής, Υπουργός, Γενικός Γραμματέας κτλ.) συνεπάγεται την αναστολή άσκησης των καθηκόντων τους.

8.2.14.2.2. Ανώτατη Πανεπιστημιακή Εκπαίδευση

Τα μέλη του Διδακτικού Ερευνητικού Προσωπικού (Δ.Ε.Π.) των Πανεπιστημίων, ανήκουν αποκλειστικά στο Ίδρυμά τους και δεν έχουν δυνατότητα μετάθεσης σε άλλη υπηρεσία. Όμως υπάρχει η δυνατότητα μέλη Δ.Ε.Π. των Πανεπιστημίων να απασχολούνται σε δημόσιες αρχές του εσωτερικού ή εξωτερικού για προσφορά ειδικών επιστημονικών υπηρεσιών.

8.2.15. Απόλυση

Στις επόμενες υποενοότητες παρατίθενται στοιχεία αναφορικά με την απόλυση των εκπαιδευτικών ανά βαθμίδα εκπαίδευσης.

8.2.15.1. Προσχολικό, Πρωτοβάθμιο και Δευτεροβάθμιο Επίπεδο Εκπαίδευσης

Οι εκπαιδευτικοί της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης απολύονται:

- Λόγω συμπληρώσεως του ορίου ηλικίας ή
- Λόγω συμπληρώσεως 35ετούς πραγματικής και συνταξίμου δημόσιας υπηρεσίας σε συνδυασμό με τη συμπλήρωση τουλάχιστον του 60ού έτους της ηλικίας. Αν ο εκπαιδευτικός, κατά τη συμπλήρωση του 65^{ου} έτους της ηλικίας του δεν έχει συμπληρώσει 35ετία, παρατείνεται η παραμονή του στην υπηρεσία έως τη συμπλήρωση της υπηρεσίας αυτής και πάντως όχι πέρα του 67^{ου} έτους της ηλικίας του.
- Για σωματική ή πνευματική ανικανότητα μετά από γνωμάτευση της Δευτεροβάθμιας Υγειονομικής Επιτροπής.
- Λόγω επιβολής πειθαρχικής ποινής οριστικής παύσης.

Στις δύο πρώτες περιπτώσεις, οι απολύσεις πραγματοποιούνται στο τέλος του διδακτικού έτους από τη συμπλήρωση του ορίου ηλικίας και της 35τους προϋπηρεσίας. Οι δύο αυτές περιπτώσεις ρυθμίζονται εφεξής από το Ν. 3687/2008.

Εκπαιδευτικοί που κρίνονται κατά τις αξιολογικές κρίσεις ακατάλληλοι για προσφορά διδακτικού έργου, μπορεί όμως να κριθούν επαρκείς για την άσκηση διοικητικού έργου, παραπέμπονται με απόφαση του Νομάρχη στο Κεντρικό Υπηρεσιακό Συμβούλιο προκειμένου να αποφασίσει για τη μετάταξή τους σε προσωρινή θέση διοικητικού υπαλλήλου.

Οι αιτήσεις παραίτησης των εκπαιδευτικών Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, που υποβάλλονται μετά τη 10^η Αυγούστου, καθώς και κατά τη διάρκεια του διδακτικού έτους, γίνονται αποδεκτές με απόφαση του Υπουργού Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, ύστερα από γνώμη των Κεντρικών Υπηρεσιακών Συμβουλίων, για εξαιρετικούς λόγους, όπως βαριές και δυσίατες ασθένειες ή για ιδιαίτερα σοβαρούς οικογενειακούς λόγους.

Μετατάξεις εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης σε κενές οργανικές θέσεις άλλου κλάδου, του οποίου έχουν αποκτήσει τα ειδικά τυπικά προσόντα διορισμού, είναι επιτρεπτές εφόσον οι ενδιαφερόμενοι έχουν συμπληρώσει 5 έτη εκπαιδευτικής υπηρεσίας στον κλάδο που υπηρετούν και στον κλάδο στον οποίο επιθυμούν να μεταταγούν και έχουν διοριστεί οι προσωρινοί αναπληρωτές που έχουν την ίδια με αυτούς συνολική υπηρεσία στην εκπαίδευση (Ν 3260/2004). Μετάταξη σε κατώτερη κατηγορία δεν προβλέπεται.

Επίσης οι εκπαιδευτικοί μπορούν να πάρουν μετάταξη σε άλλες δημόσιες υπηρεσίες και Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου, εφόσον υπάρχει σύμφωνη γνώμη των διοικούντων αυτά οργάνων.

[Ν.3260/2004: Ρυθμίσεις του συστήματος προσλήψεων και θεμάτων δημόσιας διοίκησης](#)

8.2.15.2. Ανώτατο Επίπεδο Εκπαίδευσης

Ακολουθούν στοιχεία σχετικά με την απόλυση των καθηγητών στην Ανώτατη Τεχνολογική και Πανεπιστημιακή Εκπαίδευση αντίστοιχα.

8.2.15.2.1. Ανώτατη Τεχνολογική Εκπαίδευση

Απόλυση μελών του Εκπαιδευτικού Προσωπικού (Ε.Π.) των Τεχνολογικών Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων (Τ.Ε.Ι.) και της Ανώτατης Σχολής Παιδαγωγικής και Τεχνολογικής Εκπαίδευσης (Α.Σ.ΠΑΙ.Τ.Ε.) είναι δυνατή μόνο μετά από αμετάκλητη απόφαση δικαστηρίου ή του Ανώτατου Υπηρεσιακού και Πειθαρχικού Συμβουλίου, στην περίπτωση σοβαρών ποινικών ή πειθαρχικών παραπτώματων. Κατά τα άλλα, η λύση της εργασιακής σχέσης είναι δυνατή μόνο με την αυτοδίκαιη ή πρόωρη μετά από σχετική αίτηση συνταξιοδότηση.

8.2.15.2.2. Ανώτατη Πανεπιστημιακή Εκπαίδευση

Βλέπε υποενότητα 8.2.15.2.1.

8.2.16. Απόσυρση και Συνταξιοδότηση

Στις υποενότητες που ακολουθούν αναφέρονται στοιχεία σχετικά με τη συνταξιοδότηση των εκπαιδευτικών ανά βαθμίδα εκπαίδευσης.

8.2.16.1. Προσχολικό, Πρωτοβάθμιο και Δευτεροβάθμιο Επίπεδο Εκπαίδευσης

Στο εκπαιδευτικό προσωπικό, όσον αφορά τη συνταξιοδότηση, εφαρμόζεται το νομοθετικό πλαίσιο που ισχύει και για τους λοιπούς δημοσίους υπαλλήλους. Σύμφωνα με το νόμο, οι υπάλληλοι που διορίστηκαν μετά την 1.1.1993 δικαιούνται σύνταξη από το Δημόσιο:

- Αν απομακρυνθούν από την Υπηρεσία και έχουν δεκαπέντε (15) έτη υπηρεσίας και έχουν συμπληρώσει το 65ο έτος της ηλικίας τους. Για μητέρες που έχουν ανήλικα ή ενήλικα αλλά ανίκανα για βιοποριστική εργασία παιδιά στο 55ο έτος της ηλικίας τους. Μητέρες που έχουν τρία (3) τουλάχιστον παιδιά και 20ετή υπηρεσία το όριο ηλικίας μειώνεται κατά τρία (3) έτη και μέχρι το 50ο έτος.
- Αν απολυθούν λόγω σωματικής ή διανοητικής ανικανότητας που δεν οφείλεται στην Υπηρεσία και έχουν πέντε (5) έτη υπηρεσίας ανεξαρτήτως ηλικίας.
- Αν απομακρυνθούν οπωσδήποτε λόγω σωματικής ή διανοητικής ανικανότητας που προήλθε αναμφισβήτητα από την Υπηρεσία, ανεξάρτητα από τα χρόνια υπηρεσίας και από την ηλικία.

Τα έτη υπηρεσίας και το όριο ηλικίας διαφοροποιούνται για όσους διορίστηκαν μέχρι 31. 12.82 και θεμελιώνουν δικαίωμα σύνταξης μετά την 1.1.98.

Εξάλλου, με πρόσφατη νομοθετική ρύθμιση (Ν.3075/2002) παρέχεται η δυνατότητα στους εκπαιδευτικούς Προσχολικής, Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης που είχαν διοριστεί με το θεσμό της επετηρίδας να αναγνωρίζουν μέχρι και πέντε (5) έτη πλασματικής υπηρεσίας (λόγω αδιοριστίας), εφόσον καταλαμβάνονται από το όριο ηλικίας και δεν έχουν συμπληρώσει 35ετή πραγματική συντάξιμη υπηρεσία.

Με τον ίδιο νόμο παρέχεται η δυνατότητα να αποχωρούν με μειωμένη σύνταξη όσοι εκπαιδευτικοί διορίστηκαν πριν από τις 31.12.1982, εφόσον συμπληρώνουν το 55^ο έτος της ηλικίας τους και τριάντα (30) έτη υπηρεσίας.

Επίσης, οι εκπαιδευτικοί Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης μπορούν να παραιτηθούν σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 4, παρ. 2 του Ν. 3687/2008 κατά τη διάρκεια του σχολικού έτους για σοβαρούς λόγους υγείας ή οικογενειακούς λόγους.

[Ν.3194/2003:Ρύθμιση εκπαιδευτικών θεμάτων και άλλες διατάξεις](#)

[Ν.3075/2002:Τροποποίηση και συμπλήρωση της συνταξιοδοτικής νομοθεσίας του δημοσίου και άλλες διατάξεις](#)

8.2.16.2. Ανώτατο Επίπεδο Εκπαίδευσης

Ακολουθούν πληροφορίες σχετικά με τη συνταξιοδότηση των καθηγητών στην Ανώτατη Τεχνολογική και Πανεπιστημιακή Εκπαίδευση, αντίστοιχα.

8.2.16.2.1. Ανώτατη Τεχνολογική Εκπαίδευση

Τα μέλη του Εκπαιδευτικού Προσωπικού (Ε.Π.) των Τεχνολογικών Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων (Τ.Ε.Ι.) και της Ανώτατης Σχολής Παιδαγωγικής και Τεχνολογικής Εκπαίδευσης (Α.Σ.ΠΑΙ.Τ.Ε.) αποχωρούν αυτοδικαίως από τη θέση τους όταν λήξει το ακαδημαϊκό έτος, μέσα στο οποίο συμπληρώνουν το 67ο έτος της ηλικίας τους.

Υπάρχει επίσης, κάτω από ορισμένους όρους (ηλικίας, προϋπηρεσίας) η δυνατότητα πρόωρης συνταξιοδότησης μετά από αίτηση του ενδιαφερόμενου. Στην περίπτωση αυτή η χορηγούμενη σύνταξη είναι μειωμένη.

8.2.16.2.2. Ανώτατη Πανεπιστημιακή Εκπαίδευση

Βλέπε υποενότητα 8.2.16.2.1.

8.3. Διοίκηση Σχολικής Μονάδας

Στις υποενότητες που ακολουθούν παρατίθενται στοιχεία για τη διοίκηση των σχολικών μονάδων και την υπηρεσιακή κατάσταση των διευθυντών τους.

8.3.1. Απαιτούμενα Προσόντα για το Διορισμό σε Θέση Διευθυντή

Υποψήφιοι για τις θέσεις Διευθυντών δημοτικών σχολείων μπορεί να είναι εκπαιδευτικοί με με βαθμό Α', με δωδεκαετή, τουλάχιστον, εκπαιδευτική υπηρεσία, από την οποία τα οκτώ τουλάχιστον έτη σε θέση μόνιμου εκπαιδευτικού και να έχουν ασκήσει επί μια τετραετία τουλάχιστον, διδακτικά καθήκοντα σε σχολεία της οικείας βαθμίδας. Ειδικά, οι υποψήφιοι διευθυντές στις σχολικές μονάδες ειδικής αγωγής (Σ.Μ.Ε.Α.Ε.) και στα πειραματικά σχολεία των πανεπιστημίων θα πρέπει, επιπλέον, να έχουν τα προσόντα τοποθέτησης σε θέσεις εκπαιδευτικών στα σχολεία αυτά. Επίσης, οι υποψήφιοι διευθυντές στα σχολεία διαπολιτισμικής εκπαίδευσης θα πρέπει, επιπλέον, να είναι κάτοχοι τίτλου ξένης γλώσσας, κατά προτίμηση της χώρας προέλευσης της πλειοψηφίας των μαθητών, σε επίπεδο τουλάχιστον Β2.

Τα γενικά κριτήρια επιλογής των στελεχών εκπαίδευσης διακρίνονται σε τέσσερις κατηγορίες, ως εξής:

- α) Υπηρεσιακή κατάσταση – Διδακτική εμπειρία
- β)Επιστημονική – Παιδαγωγική συγκρότηση και κατάρτιση
- γ) Προσωπικότητα και γενική συγκρότηση του υποψηφίου, όπως αποτιμάται κατά την προφορική συνέντευξη όπου εκτιμούνται κυρίως οι ικανότητες ανάληψης πρωτοβουλιών, επίλυσης προβλημάτων (διδακτικών, διοικητικών, οργανωτικών, λειτουργικών κ.λ.π.), δημιουργίας κατάλληλου παιδαγωγικού περιβάλλοντος και έμπνευσης των εκπαιδευτικών στην άσκηση των καθηκόντων τους.
- δ) Αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου, όπως αυτό συνάγεται από τις αξιολογικές εκθέσεις του υποψηφίου.

8.3.2. Υπηρεσιακή Κατάσταση

Η επιλογή και η τοποθέτηση των Διευθυντών σχολικών μονάδων γίνεται με απόφαση του οικείου Περιφερειακού Διευθυντή Εκπαίδευσης, ύστερα από πρόταση του οικείου Περιφερειακού Συμβουλίου, με βάση τη σειρά των υποψηφίων στον αξιολογικό πίνακα επιλογής και τις δηλωθείσες προτιμήσεις και κατά τρόπο ώστε κάθε υποψήφιος να τοποθετείται σε σχολική μονάδα που περιλαμβάνεται στις προτιμήσεις του. Στην περίπτωση των διευθυντών των πειραματικών σχολείων των Πανεπιστημίων η επιλογή – τοποθέτηση γίνεται με υπουργική απόφαση ύστερα από πρόταση του κεντρικού υπηρεσιακού συμβουλίου.

Οι Διευθυντές σχολικών μονάδων εκλέγονται με 4ετή θητεία και αξιολογούνται από τον Προϊστάμενο Γραφείου ή από το Διευθυντή Εκπαίδευσης, στην περίπτωση που δεν λειτουργεί Γραφείο, και τον οικείο Σχολικό Σύμβουλο.

Τα καθήκοντα του Διευθυντή είναι η μέριμνα για την εύρυθμη λειτουργία του σχολείου, όπως η λήψη των αναγκαίων μέτρων, ο συντονισμός της σχολικής ζωής, η τήρηση των νόμων, εγκυκλίων και υπηρεσιακών εντολών και η εφαρμογή των αποφάσεων του συλλόγου διδασκόντων. Επίσης η συμμετοχή στη διαδικασία αξιολόγησης του έργου των εκπαιδευτικών του σχολείου και η συνεργασία με τους Σχολικούς Συμβούλους.

Στην περίπτωση που δεν υπάρχει Διευθυντής ή Υποδιευθυντής στη σχολική μονάδα, τότε η προσωρινή άσκηση των καθηκόντων ανατίθεται σε εκπαιδευτικό προσωπικό της περιφέρειας που έχει τα απαιτούμενα από το νόμο προσόντα, ύστερα από εισήγηση του Περιφερειακού Υπηρεσιακού Συμβουλίου Πρωτοβάθμιας ή Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης (Π.Υ.Σ.Π.Ε. ή Π.Υ.Σ.Δ.Ε.), με απόφαση του Διευθυντή Εκπαίδευσης.

8.4. Έλεγχος της ποιότητας της εκπαίδευσης

Την αρμοδιότητα για τον έλεγχο της ποιότητας της εκπαίδευσης φέρει –κατά κύριο λόγο— ο Σχολικός Σύμβουλος. Ο θεσμός του Σχολικού Συμβούλου προβλέπεται από το Νόμο 1304/1982, ο οποίος κατήργησε το Ν. 309/1976 και συγκεκριμένα το θεσμό των Γενικών Επιθεωρητών Δημοτικής και Μέσης Εκπαίδευσης. Το νομικό καθεστώς της επιλογής των Σχολικών Συμβούλων Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης και των Προϊσταμένων Διευθύνσεων και Προϊσταμένων Γραφείων Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης έχει αλλάξει. Οι προϋποθέσεις και τα κριτήρια επιλογής τους ορίζονται με τα άρθρα 7, 8, 9 του Ν.3467/2006. Η επιλογή στελεχών Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης πραγματοποιείται βάσει κριτηρίων που μοριοδοτούνται.

Μία από τις κατηγορίες αυτές είναι η αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου, όπως αυτό συνάγεται από τις αξιολογικές εκθέσεις του υποψηφίου (άρθρ.3 του Ν.3467). Η αξιολόγηση των εκπαιδευτικών διέπεται από τις διατάξεις του άρθρου 5 του Ν. 2986/2002 που θέτουν το γενικό πλαίσιο. Οι διατάξεις αυτές προβλέπουν την έκδοση σχετικών υπουργικών αποφάσεων, οι οποίες είναι υπό επεξεργασία και οι οποίες θα καθορίζουν τις αναγκαίες λεπτομέρειες.

Ν.1304/1982: Για την επιστημονική παιδαγωγική καθοδήγηση και τη διοίκηση στη γενική και τη μέση τεχνική - επαγγελματική εκπαίδευση και άλλες διατάξεις

Ν.2986/2002: Οργάνωση των περιφερειακών υπηρεσιών της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, αξιολόγησής του εκπαιδευτικού έργου και των εκπαιδευτικών, επιμόρφωση των εκπαιδευτικών και άλλες διατάξεις

Ν.309/1976: Περί οργάνωσης και διοικήσεως της γενικής εκπαίδευσης

Ν.3467/2006: Επιλογή στελεχών πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, ρύθμιση θεμάτων διοίκησης της εκπαίδευσης και άλλες διατάξεις

8.4.1. Απαιτούμενα Προσόντα για το Διορισμό σε Θέση Σχολικού Συμβούλου

Υποψήφιοι για τις θέσεις Σχολικών Συμβούλων προσχολικής αγωγής και δημοτικής εκπαίδευσης μπορούν να είναι εκπαιδευτικοί των κλάδων νηπιαγωγών και δασκάλων, αντίστοιχα, με βαθμό Α', που έχουν δεκαεξαετή συνολική εκπαιδευτική υπηρεσία και έχουν επί δέκα τουλάχιστον έτη ασκήσει διδακτικά καθήκοντα σε σχολεία Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης. Υποψήφιοι για τις θέσεις σχολικών συμβούλων ειδικής αγωγής μπορεί να είναι εκπαιδευτικοί Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης του κλάδου δασκάλων, εκπαιδευτικοί του Π.Δ. 323/1993 και εκπαιδευτικοί δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης των αντιστοιχών προς τα διδασκόμενα γνωστικά αντικείμενα κλάδων με βαθμό Α', που έχουν τυπικά προσόντα τοποθέτησης σε σχολικές μονάδες ειδικής αγωγής (Σ.Μ.Ε.Α.Ε.) ή τμήματα ένταξης, δεκαεξαετή συνολική εκπαιδευτική υπηρεσία και επί οκτώ χρόνια τουλάχιστον έχουν ασκήσει διδακτικά καθήκοντα σε σχολικές μονάδες ειδικής αγωγής. Υποψήφιοι για τις θέσεις σχολικών συμβούλων Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης μπορεί να είναι εκπαιδευτικοί αντίστοιχων κλάδων Π.Ε.01 μέχρι Π.Ε.18 του άρθρου 14 του ν.1566/1985 ή των κλάδων Π.Ε. 19 και Π.Ε.20 του άρθρου 30 του Ν. 2009/1992 ή εκπαιδευτικοί των κλάδων Π.Ε.06, Π.Ε.08, Π.Ε.11, Π.Ε.16 που ανήκουν οργανικά σε σχολικές μονάδες της Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης. Οι υποψήφιοι πρέπει να έχουν βαθμό Α', δεκαεξαετή συνολική εκπαιδευτική υπηρεσία και να έχουν ασκήσει διδακτικά καθήκοντα σε σχολεία Πρωτοβάθμιας ή Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης επί δέκα τουλάχιστον έτη (Ν. 3467/2006, για την επιλογή στελεχών εκπαίδευσης).

Λόγω του σημαντικού τους ρόλου, οι Σχολικοί Σύμβουλοι προσλαμβάνονται με αυξημένα τυπικά και ουσιαστικά προσόντα, με 4ετή θητεία και η επιλογή τους γίνεται από Συμβούλιο επιλογής.

Βασικά κριτήρια για την επιλογή των Σχολικών Συμβούλων είναι :

Η επιστημονική και παιδαγωγική κατάρτιση που πιστοποιούνται από μεταπτυχιακές σπουδές, διδακτορικό δίπλωμα, μετεκπαίδευση, επιμόρφωση, δεύτερο πτυχίο, τίτλοι ξένων γλωσσών, αυτόνομο συγγραφικό και ερευνητικό έργο.

Η υπηρεσιακή κατάσταση και διδακτική εμπειρία (συνολική εκπαιδευτική υπηρεσία, διδακτική εμπειρία, διορισμό σε θέση Παρέδρου επί θητεία του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου ή άσκηση καθοδηγητικού έργου σχολικού συμβούλου).

Η προσωπικότητα και η γενική συγκρότηση του υποψηφίου και της ικανότητάς του να επιλύει προβλήματα (διοικητικά, διδακτικά, οργανωτικά λειτουργικά κ.λ.π) και να δημιουργεί το κατάλληλο παιδαγωγικό περιβάλλον.

N.1566/1985: Δομή και λειτουργία της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και άλλες διατάξεις

N.2009/1992: Εθνικό σύστημα επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης και άλλες διατάξεις

όπως τροποποιήθηκε και ισχύει με το Ν. 3475/2006 για την οργάνωση και λειτουργία της Δευτεροβάθμιας Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και άλλες διατάξεις).

N. 3467/2006, για την επιλογή στελεχών Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, ρύθμιση θεμάτων διοίκησης και εκπαίδευσης και άλλες διατάξεις.

Π.Δ. 323/2003: Αξιολόγηση των μαθητών του τεχνικού επαγγελματικού εκπαιδευτηρίου και άλλες διατάξεις

8.4.2. Υπηρεσιακή Κατάσταση

Οι Σχολικοί Σύμβουλοι υπάγονται απ'ευθείας στην οικεία Περιφερειακή Διεύθυνση Εκπαίδευσης (άρθρο 1 του Ν. 2986/2002). Τα τμήματα Επιστημονικής Παιδαγωγικής Καθοδήγησης της Περιφερειακής Διεύθυνσης Εκπαίδευσης (βλ. και 8.5) εποπτεύουν, συντονίζουν, παρακολουθούν και αξιολογούν το έργο των οικείων Σχολικών Συμβούλων. Επίσης μέσω των κεντρικών υπηρεσιών του ΥΠ.Ε.Π.Θ. το έργο των Σχολικών Συμβούλων συνδέεται με τα αρμόδια τμήματα του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου (Π.Ι.), του Κέντρου Εκπαιδευτικής Έρευνας (Κ.Ε.Ε.) και των λοιπών εποπτευόμενων φορέων του ΥΠ.Ε.Π.Θ..

Οι Σχολικοί Σύμβουλοι έχουν την ευθύνη της επιστημονικής και παιδαγωγικής καθοδήγησης και υποστήριξης των εκπαιδευτικών μιας περιφέρειας που ορίζεται με απόφαση του Υπουργού Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων. Ενθαρρύνουν κάθε προσπάθεια για επιστημονική έρευνα στο χώρο της εκπαίδευσης και συμμετέχουν στην αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου και των εκπαιδευτικών των σχολείων της περιοχής τους.

Τα βασικά καθήκοντα και οι αρμοδιότητές τους (Φ.353.1.324/105657/Δ1/2002 υπουργική απόφαση) καθορίζονται ως εξής:

Γενική παιδαγωγική ευθύνη σε όλα τα σχολεία της περιφέρειας ευθύνης, συνεργασία με το διδακτικό προσωπικό και το Διευθυντή του σχολείου, καθώς και με τον Διευθυντή της Διεύθυνσης Εκπαίδευσης ή τον Προϊστάμενο του Γραφείου Εκπαίδευσης για την αποτελεσματική λειτουργία του σχολείου.

Κοινές συσκέψεις των Σχολικών Συμβούλων, που έχουν έδρα στον ίδιο νομό, προκειμένου για το συντονισμό, προγραμματισμό και την αποτίμηση του έργου των σχολείων.

Παιδαγωγική καθοδήγηση προγραμμάτων ενισχυτικής διδασκαλίας ή άλλων καινοτόμων προγραμμάτων.

Εποπτεία της εφαρμογής του προτεινόμενου από το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο προγράμματος σπουδών.

Επιμόρφωση των εκπαιδευτικών, οργάνωση ενημερωτικών σεμιναρίων εκτός του ωραρίου διδασκαλίας.

Ενημέρωση για τη σύγχρονη εκπαιδευτική τεχνολογία.

Συμμετοχή στην αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου και των εκπαιδευτικών

Η θέση του Σχολικού Συμβούλου είναι με τετραετή θητεία και στις κενούμενες θέσεις για το υπόλοιπο της θητείας αυτής (χωρίς δυνατότητα ανανέωσης αλλά με επανάκριση, σύμφωνα με το άρθρο 13 του ν. 3467/2006). Στους Σχολικούς Συμβούλους απονέμεται, με απόφαση του Υπουργού Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, ο βαθμός του Παρέδρου με θητεία του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου για τη διάρκεια της θητείας τους και καταβάλλονται τα επιδόματα ειδικής απασχόλησης και θέσης ευθύνης, όπως προβλέπεται στους νόμους 2470/1997, 2986/2002, 3205/2003. Τέλος, αρμόδιοι φορείς για τον έλεγχο της ποιότητας της εκπαίδευσης είναι το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο (Π.Ι.) και το Κέντρο Εκπαιδευτικής Έρευνας (Κ.Ε.Ε.).

Κέντρο Εκπαιδευτικής Έρευνας (ΚΕΕ)

Κέντρο Εκπαιδευτικής Έρευνας (ΚΕΕ)

Παιδαγωγικό Ινστιτούτο (ΠΙ)

Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων (ΥΠΕΠΘ)

N.2986/2002: Οργάνωση των περιφερειακών υπηρεσιών της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, αξιολόγησής του εκπαιδευτικού έργου και των εκπαιδευτικών, επιμόρφωση των εκπαιδευτικών και άλλες διατάξεις

N.2986/2002: Οργάνωση των περιφερειακών υπηρεσιών της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, αξιολόγησής του εκπαιδευτικού έργου και των εκπαιδευτικών, επιμόρφωση των εκπαιδευτικών και άλλες διατάξεις

N.3205/2003: Μισθολογικές ρυθμίσεις λειτουργών και υπαλλήλων του δημοσίου, ΝΠΔΔ και ΟΤΑ, μονίμων στελεχών των ενόπλων δυνάμεων και αντίστοιχων της ελληνικής αστυνομίας, του πυροσβεστικού και λιμενικού σώματος και άλλες συναφείς διατάξεις

8.5. Υπεύθυνος/οι Εκπαιδευτικής Στήριξης / Καθοδήγησης

Προϊστάμενος Επιστημονικής και Παιδαγωγικής Καθοδήγησης στα Περιφερειακά Κέντρα Στήριξης και Εκπαιδευτικού Σχεδιασμού, που υπάγονται στις Περιφερειακές Διευθύνσεις Εκπαίδευσης.

Ο θεσμός του Σχολικού Επαγγελματικού Προσανατολισμού (Σ.Ε.Π.) στοχεύει στη συμβουλευτική στήριξη των μαθητών κατά τα διάφορα στάδια ανάπτυξης της προσωπικότητάς τους με την πληροφόρησή τους για τις προσφερόμενες εκπαιδευτικές και επαγγελματικές επιλογές.

Μέχρι σήμερα από το Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων (ΥΠ.Ε.Π.Θ.) ιδρύθηκαν 68 Κέντρα Συμβουλευτικής και Προσανατολισμού (ΚΕ.ΣΥ.Π.) και 200 Γραφεία Σ.Ε.Π. σε αντίστοιχες σχολικές μονάδες της χώρας (Ν.2525/97). Ο ρόλος τόσο των ΚΕ.ΣΥ.Π. (σε επίπεδο νομού) όσο και των Γραφείων Σ.Ε.Π. (σε επίπεδο σχολικής μονάδας) είναι η παροχή: α) συμβουλευτικής στήριξης στους μαθητές, γονείς και καθηγητές σε θέματα σταδιοδρομίας (εκπαιδευτικής, επαγγελματικής και κοινωνικής) και β) έγκυρης πληροφόρησης. Η στελέχωση των ΚΕ.ΣΥ.Π. και Σ.Ε.Π. γίνεται με εκπαιδευτικούς που διαθέτουν ετήσια (1000 ώρες) ή εξαμηνιαία (500 ώρες) επιμόρφωση στη Συμβουλευτική και τον Επαγγελματικό Προσανατολισμό.

Σχετικά με το θεσμό του Σχολικού Συμβούλου βλέπε τις υποενότητες 8.4.1. και 8.4.2.

Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων (ΥΠΕΠΘ)

N.2525/1997:Ενιαίο Λύκειο, πρόσβαση των αποφοίτων του στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου και άλλες διατάξεις

8.6. Άλλο, μη Διδακτικό Προσωπικό

Ως μη διδακτικό προσωπικό άμεσα ή έμμεσα συνδεδεμένο με τη διδακτική διαδικασία μπορεί να θεωρηθεί:

- το προσωπικό των Σχολικών Βιβλιοθηκών που υπάγεται στα σχολεία στα οποία στεγάζονται οι βιβλιοθήκες. Την ευθύνη των Σχολικών Βιβλιοθηκών φέρει η διοίκηση των σχολικών μονάδων στις οποίες αυτές ανήκουν. Υπεύθυνοι για την καθημερινή λειτουργία της Σχολικής Βιβλιοθήκης μπορεί να είναι Βιβλιοθηκονόμοι κλάδου Π.Ε. ή Τ.Ε. ή εκπαιδευτικοί με επιμόρφωση 80 ωρών σε θέματα βιβλιοθηκονομίας και λειτουργίας του λογισμικού, του ειδικού για τις βιβλιοθήκες.
- Το προσωπικό που έχει την ευθύνη της υλοποίησης του προγράμματος «Υποστήριξη της Εκπαιδευτικής Πράξης από Κινητές Βιβλιοθήκες». Το πρόγραμμα στοχεύει στην κάλυψη των αναγκών σχολικών μονάδων Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης που βρίσκονται σε απομακρυσμένες και δυσπρόσιτες περιοχές. Μέχρι στιγμής το συγκεκριμένο πρόγραμμα εξυπηρετεί όλες τις 29 κεντρικές δημόσιες βιβλιοθήκες (σχολεία και απομακρυσμένες περιοχές). Οι κινητές μονάδες επισκέπτονται τις περιοχές ευθύνης τους κάθε δύο εβδομάδες περίπου και παραμένουν σε κάθε σχολείο συνήθως δύο (2) διδακτικές ώρες. Το Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης έχει εγκαταστήσει το Σύστημα Αυτοματισμού (ΑΒΕΚΤ 5,5) και έχει αναλάβει την εκπαίδευση του προσωπικού των κινητών βιβλιοθηκών.

Τέλος, το προσωπικό που στελεχώνει τις Παιδικές βιβλιοθήκες για παιδιά και νέους σε μικρές πόλεις και χωριά. Αυτές ιδρύθηκαν από τον Οργανισμό Παιδικού και Εφηβικού Βιβλίου (Νομικό Πρόσωπο Ιδιωτικού Δικαίου εποπτευόμενο από το ΥΠ.Ε.Π.Θ., χρηματοδοτούμενο από τον τακτικό κρατικό προϋπολογισμό και από ιδιώτες χορηγούς).

Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων (ΥΠΕΠΘ)

8.7. Στατιστικά Στοιχεία

Στοιχεία από τις αρμόδιες υπηρεσίες και εποπτευόμενους φορείς του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων

8.7.1. ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ ΑΝΑ ΤΥΠΟ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ ΚΑΙ ΒΑΘΜΙΔΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ, 2006-2007

Βαθμίδα εκπαίδευσης	Σύνολο
ISCED 0	11.601
ISCED 1	55.384
ISCED 2	37.281
ISCED 3	38.315
ISCED 4	9.138 (τα στοιχεία είναι από το β' εξάμηνο του 2007)
ISCED 5A&6	23.708
Σύνολο	175.427

9. Αξιολόγηση των εκπαιδευτικών θεσμών και του εκπαιδευτικού συστήματος

Η αξιολόγηση των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων και του εκπαιδευτικού συστήματος στην Ελλάδα συνδέεται με την αποτίμηση του εκπαιδευτικού έργου και την αξιολόγηση των εκπαιδευτικών, όπως νοείται η συνεχής διαδικασία με την οποία αποτιμάται ο βαθμός υλοποίησης των σκοπών και των στόχων της εκπαίδευσης και ελέγχεται η ποιότητα της παρεχόμενης εκπαίδευσης.

Στη βάση πορισμάτων πιλοτικών σχεδίων, των αποτελεσμάτων ερευνητικών προβληματισμών, καθώς και του ευρύτερου διαλόγου με τους αρμόδιους κοινωνικούς φορείς, το ισχύον θεσμικό πλαίσιο αναδεικνύει το ζήτημα της αξιολόγησης και τα αποτελέσματά της σε κεντρικό άξονα της εκπαιδευτικής πολιτικής (βλ 9.3.). Βασική φιλοσοφία των σχετικών θεσμικών παρεμβάσεων αποτελεί η βελτίωση και η ποιοτική αναβάθμιση όλων των συντελεστών της εκπαιδευτικής διαδικασίας, η ανατροφοδότηση (feedback) και η συνεχής βελτίωση της παιδαγωγικής επικοινωνίας και της σχέσης με τους μαθητές/σπουδαστές.

Εκτός των ανωτέρω, η αξιολόγηση μέσα στα πλαίσια του εκπαιδευτικού συστήματος, και ειδικότερα του συστήματος δια βίου εκπαίδευσης και επιμόρφωσης των ενηλίκων που έχει συγκροτηθεί (βλ. 7.) έχει ως πρωταρχικούς στόχους: τον έλεγχο της καταλληλότητας των επιδιωκόμενων στόχων που έχουν τεθεί, την εκτίμηση της αποτελεσματικότητας των εφαρμοσθέντων δράσεων και πολιτικών και της αποδοτικότητας των πόρων που χρηματοδοτούν το εκπαιδευτικό και επιμορφωτικό σύστημα, τον υπολογισμό της χρησιμότητας των εκπαιδευτικών προγραμμάτων στην μετέπειτα κοινωνική και εργασιακή ζωή των εκπαιδευθέντων και της βιωσιμότητας των επιτευχθέντων αποτελεσμάτων, την εκτίμηση της συνοχής και της συνέργειας των δράσεων και εκπαιδευτικών μεταρρυθμίσεων, καθώς και την εύρεση των πολλαπλασιαστικών επιδράσεών τους.

9.1. Ιστορική Επισκόπηση

Μέχρι τη δεκαετία του 1980 η αξιολόγηση στην πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση συνδεόταν με την εποπτεία της εκπαίδευσης και κυρίως με το θεσμό του Επιθεωρητή. Το 1982 ο θεσμός αυτός καταργήθηκε και θεσμοθετήθηκε ο ρόλος του Σχολικού Συμβούλου, με αρμοδιότητες εκπαιδευτικής και παιδαγωγικής στήριξης των εκπαιδευτικών, αλλά και αξιολόγησης του εκπαιδευτικού έργου.

Γενικότερα, μετά το 1982 είναι εμφανής η στροφή από τις ελεγκτικές μεθόδους προς τις μεθόδους συμβουλευτικής παρέμβασης και ανάπτυξης κινήτρων για τη βελτίωση της ποιότητας του εκπαιδευτικού έργου. Στο πλαίσιο αυτό, δίνεται έμφαση στην συνεχή κατάρτιση και ανάπτυξη της πρωτοβουλίας των εκπαιδευτικών και στην ολοκληρωμένη ανάπτυξη της προσωπικότητας των μαθητών μέσα από την απόκτηση των γνώσεων και την καλλιέργεια των δεξιοτήτων, των στάσεων και των αξιών, που συνάδουν με την έννοια του ενεργού και υπεύθυνου δημοκρατικού πολίτη.

Το 1995 ιδρύεται το Κέντρο Εκπαιδευτικής Έρευνας (ΚΕΕ) και τον ίδιο χρόνο το Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων (ΥΠΕΠΘ) αναθέτει σε ειδική ομάδα εργασίας τη σύνταξη τεκμηριωμένου κειμένου επισκόπησης-αξιολόγησης της ελληνικής εκπαίδευσης. Η μελέτη αυτή με τίτλο «Επισκόπηση του Ελληνικού Εκπαιδευτικού Συστήματος-Έκθεση για τον ΟΟΣΑ» υποβλήθηκε στον ΟΟΣΑ, από τον οποίο ζητήθηκε η σύνταξη συνολικής αξιολογικής Έκθεσης του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος. Επίσης, το ΚΕΕ προέβη το 2006 στην επικαιροποιημένη έκδοση του «The Greek Education System in facts and figures».

Το 1996 ξεκίνησε η λειτουργία του Τμήματος Αξιολόγησης του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου (ΠΙ), με βασικό έργο την επεξεργασία προτάσεων για την αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου και για την αξιολόγηση των μαθητών. Αμέσως την επόμενη χρονιά καθιερώνεται η διαδικασία του διαγωνισμού για την πρόσληψη μόνιμων εκπαιδευτικών στην Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση, ενώ με τον ίδιο Νόμο

ρυθμίζονται επίσης θέματα αξιολόγησης του εκπαιδευτικού έργου και των μαθητών. Οι ρυθμίσεις που αφορούν στην αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου και των εκπαιδευτικών εξειδικεύονται με τις διατάξεις του Νόμου 2986/2002, οπότε η αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου των σχολικών μονάδων ανατίθεται στο ΚΕΕ σε συνεργασία με το ΠΙ.

Αναφορικά με τα ιδρύματα συνεχιζόμενης εκπαίδευσης και κατάρτισης (λ.χ. ΙΕΚ, ΚΕΚ) και τα Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας, που είναι σχετικά πρόσφατοι θεσμοί (η ίδρυση των οποίων στηρίχθηκε στη συγχρηματοδότηση με το Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης), η αξιολόγηση τους τις περισσότερες φορές βρίσκεται στο πλαίσιο της βιωσιμότητάς τους ως έργων του ΚΠΣ.

Περισσότερα στοιχεία για τις Νομοθετικές ρυθμίσεις σχετικά με την αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου και των εκπαιδευόμενων σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης (βλ. 9.3.).

Βλ. επίσης και:

- Νόμος 2525/1997, «Ενιαίο Λύκειο, πρόσβαση των αποφοίτων του στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση, αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου και άλλες διατάξεις».
- ΠΔ 86/2001, σχετικά με την εξειδίκευση και βελτίωση των ρυθμίσεων του Ν2525/97 για την αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου και των μαθητών.
- Νόμος 2986/2002, «Οργάνωση των περιφερειακών υπηρεσιών της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου και των εκπαιδευτικών, επιμόρφωση των εκπαιδευτικών και άλλες διατάξεις». Με το νόμο αυτόν η αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου των σχολικών μονάδων ανατίθεται στο ΚΕΕ και στο ΠΙ, ενώ η αξιολόγηση των εκπαιδευτικών στο Διευθυντή του Σχολείου και το Σχολικό Σύμβουλο.
- Νόμος 1268/1982, σχετικά με την αξιολόγηση των Ιδρυμάτων Ανώτατης Εκπαίδευσης και των μελών Διδακτικού και Ερευνητικού Προσωπικού.
- Εθνική έκθεση για τη Διασφάλιση και Αξιολόγηση Ποιότητας της Ανώτατης Εκπαίδευσης, για τη Σύνοδο του Bergen (Bergen, May 2005).
- Νόμος 3374/2005, σχετικά με τη διασφάλιση της ποιότητας στην ανώτατη εκπαίδευση.
- Νόμος 3369/2005 σχετικά με την «Συστηματοποίηση της δια βίου μάθησης και άλλες διατάξεις», όπου, με βάση το άρθρο 8, προβλέπεται η αξιολόγηση των προγραμμάτων δια βίου εκπαίδευσης και κατάρτισης.

Κέντρο Εκπαιδευτικής Ερευνας (ΚΕΕ)

Παιδαγωγικό Ινστιτούτο (ΠΙ)

Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων (ΥΠΕΠΘ)

N.2525/1997:Ενιαίο Λύκειο, πρόσβαση των αποφοίτων του στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου και άλλες διατάξεις

N.2986/2002: Οργάνωση των περιφερειακών υπηρεσιών της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, αξιολόγησής του εκπαιδευτικού έργου και των εκπαιδευτικών, επιμόρφωση των εκπαιδευτικών και άλλες διατάξεις

N.2986/2002:Οργάνωση των περιφερειακών υπηρεσιών της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου και των εκπαιδευτικών, επιμόρφωση των εκπαιδευτικών και άλλες διατάξεις

N.1268/1982: Για τη δομή και λειτουργία των ανώτατων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων

N.3369/2005:Συστηματοποίηση της δια βίου μάθησης και άλλες διατάξεις

N.3374/2005: Διασφάλιση ποιότητας στην Ανώτατη Εκπαίδευση, Σύστημα μεταφοράς και Συσώρευσης Πιστωτικών Μονάδων, Συμπλήρωμα Διπλώματος

Π.Δ. 86/2001:Αξιολόγηση των μαθητών του Ενιαίου Λυκείου

9.2. Τρέχοντες Προβληματισμοί

Η συζήτηση για την εκπαιδευτική αξιολόγηση εστιάζεται στην προσπάθεια δημιουργίας ενός λειτουργικού πλαισίου διασφάλισης ποιότητας για όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης και για όλες τις δομές και υπηρεσίες κατάρτισης. Κύριο ζητούμενο είναι η ανατροφοδότηση του εκπαιδευτικού συστήματος και των εμπλεκόμενων στη λειτουργία του και όχι η απλή ταξινομική (ranking) μορφή αξιολόγησης. Μέσα σε αυτό το πλαίσιο εντάσσεται η συγκρότηση ενός ολοκληρωμένου θεσμικού πλαισίου για την αξιολόγηση της ερευνητικής και διδακτικής λειτουργίας της Ανώτατης Εκπαίδευσης.

Ειδικότερα, σε ό,τι αφορά στην πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση λαμβάνονται υπόψη συγκεκριμένες προσπάθειες που έχουν λάβει χώρα τα προηγούμενα χρόνια και κινούνται στην προαναφερθείσα κατεύθυνση, αξιοποιώντας παράλληλα τα πρώτα συμπεράσματα. Η συζήτηση εστιάζεται στην εφαρμογή του Νόμου 2986/2002 για την αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου και των εκπαιδευτικών κυρίως μέσα από την εκπόνηση και υιοθέτηση των ανάλογων κριτηρίων/δεικτών. Ταυτόχρονα εστιάζεται και στη δυνατότητα γενίκευσης της αυτο-αξιολόγησης των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων, που με το Νόμο 2525/1997 και εξειδικευμένες ρυθμίσεις του 2986/2002, εισάγεται θεσμικά στην Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση. Η σχετική εισήγηση στηρίζεται στα θετικά αποτελέσματα της πειραματικής εφαρμογής της αυτο-αξιολόγησης εκπαιδευτικών μονάδων και στις δύο βαθμίδες κατά την περίοδο 1997-99.

Στα πλαίσια δράσεων για την αξιολόγηση εφαρμόζονται κατά καιρούς πιλοτικά προγράμματα (βλ. Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση») τα οποία στοχεύουν στην αναβάθμιση της ποιότητας της εκπαίδευσης σε όλες τις βαθμίδες της.

N.2525/1997:Ενιαίο Λύκειο, πρόσβαση των αποφοίτων του στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου και άλλες διατάξεις

N.2986/2002:Οργάνωση των περιφερειακών υπηρεσιών της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου και των εκπαιδευτικών, επιμόρφωση των εκπαιδευτικών και άλλες διατάξεις

9.2.1. Τρέχοντες Προβληματισμοί σχετικά με την αξιολόγηση Σχολείων/Ιδρυμάτων

Η συζήτηση για την αξιολόγηση των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων παρουσιάζεται στη συνέχεια σε υπο-ενότητες ανάλογα με τη βαθμίδα στην οποία αυτά ανήκουν. Για παράδειγμα, στην Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση προωθείται η αυτοαξιολόγηση της σχολικής μονάδας, ενώ στην Ανώτατη Εκπαίδευση τονίζεται η ανάγκη ανάπτυξης “κοινών δεικτών” καθώς και η αξιοποίηση “καλών πρακτικών”.

9.2.1.1. Τρέχοντες Προβληματισμοί σχετικά με την αξιολόγηση Σχολείων/Ιδρυμάτων στην Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση

Η συζήτηση επικεντρώνεται στο θέμα της προώθησης της αυτο-αξιολόγησης της σχολικής μονάδας και στην αναγκαιότητα αποτύπωσης της υπάρχουσας κατάστασης σε επίπεδο σχολικής μονάδας μέσα από την καταγραφή και εκπόνηση σχετικών δεικτών. Υποστηρίζεται ότι η δημιουργία μιας διαρκούς ηλεκτρονικής βάσης δεδομένων θα βοηθήσει στην ενημέρωση και λήψη ορθολογικών αποφάσεων. Στο πλαίσιο αυτό κάθε σχολική μονάδα υποβάλλει στο τέλος του διδακτικού έτους έκθεση αξιολόγησης στο Κέντρο Εκπαιδευτικής Έρευνας (ΚΕΕ). Η έκθεση συντάσσεται με την ευθύνη του Συλλόγου Διδασκόντων κάθε σχολείου.

Κέντρο Εκπαιδευτικής Έρευνας (ΚΕΕ)

9.2.1.2. Τρέχοντες Προβληματισμοί σχετικά με την Αξιολόγηση Ιδρυμάτων στην Ανώτατη Εκπαίδευση

Απόρροια του Εθνικού Διαλόγου για την Εκπαίδευση αποτελεί ο Νόμος 3374/2005, που καθορίζει τις σχετικές λεπτομέρειες για την αξιολόγηση των ιδρυμάτων Ανώτατης Εκπαίδευσης. Σκοπός του εθνικού συστήματος αξιολόγησης της ποιότητας της Ανώτατης Εκπαίδευσης είναι η συνεχής βελτίωση της ποιότητας του επιτελούμενου έργου και της εν γένει λειτουργίας των ιδρυμάτων Ανώτατης Εκπαίδευσης μέσω της διαρκούς ανατροφοδότησης τους, η διασφάλιση των προϋποθέσεων για την επίτευξη των στόχων τους

και για την υποβοήθησή τους στην κατάρτιση και την αποτελεσματική υλοποίηση των στρατηγικών και επιχειρησιακών σχεδίων τους (βλ. 6.2.2.) και κυρίως η ενδυνάμωση της κοινωνικής αποτελεσματικότητας της Ανώτατης Εκπαίδευσης.

Ο εν λόγω νόμος λαμβάνει υπόψη

- τόσο τη διεθνή (και κυρίως την ευρωπαϊκή) πραγματικότητα όπου το ζήτημα της ποιότητας φαίνεται να αναδεικνύεται στο κατεξοχήν ζήτημα αιχμής για την οργάνωση και λειτουργία των Πανεπιστημίων στον 21^ο αιώνα,
- όσο και τις κύριες τάσεις αναφορικά με την αξιολόγηση της Ανώτατης Εκπαίδευσης, όπως αυτές αποτυπώνονται τόσο στις ευρωπαϊκές πρωτοβουλίες για τη δημιουργία Ενιαίου Χώρου Ανώτατης Εκπαίδευσης όσο και σε επίπεδο συλλογικών πρωτοβουλιών των Πανεπιστημίων με πιο χαρακτηριστική περίπτωση το TUNING Project.

Επομένως, ζητήματα όπως η ανάγκη δημοσιοποίησης των ποιοτικών κριτηρίων, μέσω και της ανάπτυξης «κοινών δεικτών», ή η ανάγκη μελέτης και αξιοποίησης καλών πρακτικών που αναδεικνύουν διάφορες εκδοχές του ελέγχου διασφάλισης της ποιότητας (π.χ. “peer review system”) απασχολούν την Ελλάδα τόσο σε επίπεδο νομοθεσίας όσο και σε επίπεδο εκπαιδευτικής πρακτικής.

Πιο συγκεκριμένα :

Στην συνδιάσκεψη του Bergen για την ανώτατη εκπαίδευση, που πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο της διαδικασίας της Μπολόνια, παρουσιάστηκε η πρόοδος που είχε επιτευχθεί αναφορικά με την υλοποίηση των στόχων, οι οποίοι είχαν τεθεί στην προηγούμενη συνδιάσκεψη του Βερολίνου. Ο πρώτος στόχος αφορούσε στην καταγραφή των αρμοδιοτήτων μεταξύ φορέων και ιδρυμάτων, στο πλαίσιο του εθνικού συστήματος διασφάλισης και αξιολόγησης της ποιότητας.

Αντίστοιχα, ο Ν.3374/2005 ενσωματώνει στη φιλοσοφία του (καθώς και στα κριτήρια και στους δείκτες αξιολόγησης των ανώτατων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων) τον διεθνή προβληματισμό γύρω από την συγκρότηση ενός κοινού πλαισίου αναφοράς και μέτρησης ζητημάτων ποιότητας. Σε ό,τι αφορά στην θέσπιση αντικειμενικών κριτηρίων και την υιοθέτηση μιας αποτελεσματικής μεθοδολογίας της αξιολόγησης, ιδιαίτερως χρήσιμες κρίνονται οι καλές πρακτικές της ENQA.

[N.3374/2005: Διασφάλιση ποιότητας στην Ανώτατη Εκπαίδευση, Σύστημα μεταφοράς και Συσσώρευσης Πιστωτικών Μονάδων, Συμπλήρωμα Διπλώματος](#)

9.2.1.3. Τρέχοντες Προβληματισμοί σχετικά με την Αξιολόγηση των Ιδρυμάτων Τεχνικής-Επαγγελματικής Κατάρτισης

Σε αυτό το πεδίο, η συζήτηση επικεντρώνεται στην αναγκαιότητα εξέτασης των εξειδικεύσεων που προσφέρουν τα Επαγγελματικά Λύκεια και οι Επαγγελματικές Σχολές, τα δημόσια [Ινστιτούτα Επαγγελματικής Κατάρτισης](#) (IEK) και οι φορείς της συνεχιζόμενης επαγγελματικής κατάρτισης, καταγραφής των τυχόν προβλημάτων που δυσκολεύουν την απρόσκοπτη μετάβαση των τριών συστημάτων από τη μία βαθμίδα στην άλλη και προσδιορισμού των επαγγελματικών δικαιωμάτων που συνδέονται με τις εξειδικεύσεις κάθε κλάδου (βλ. 6.2.1.).

9.2.1.4. Τρέχοντες Προβληματισμοί σχετικά με την Αξιολόγηση του Συστήματος Δια Βίου Εκπαίδευσης και Επιμόρφωσης

Στη χώρα έχει συγκροτηθεί και λειτουργεί σύστημα δια βίου εκπαίδευσης ενηλίκων το οποίο αποτελεί το σκελετό της δια βίου μάθησης και δυναμικό συντελεστή ανάπτυξης, απασχόλησης και κοινωνικής συνοχής. (βλ κεφ. 7.).

Η αξιολόγηση του συστήματος αυτού αποτελεί πρωταρχικής σημασίας ζήτημα για την συνεχή αποτελεσματική λειτουργία του, μιας και θα αναδείξει τα δυνατά και αδύναμα σημεία των υφιστάμενων πολιτικών καθώς και τις δυνατότητες βελτίωσής τους. Επιπλέον, η αξιολόγηση επιτρέπει τη σύγκριση των προγραμμάτων μεταξύ τους τόσο σε επίπεδο χώρας όσο και σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης, καθιστώντας δυνατή την επέκταση της εφαρμογής των πιο αποτελεσματικών και τον περιορισμό των λιγότερο αποδοτικών.

9.2.2. Τρέχοντες Προβληματισμοί σχετικά με την Αξιολόγηση του Εκπαιδευτικού Συστήματος

Στο πλαίσιο της πολιτικής του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, η αξιολόγηση του εκπαιδευτικού συστήματος συνδέεται άμεσα και πρώτιστα με την αξιολόγηση των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων, του εκπαιδευτικού έργου και των εκπαιδευτικών, της αποτίμησης του τρόπου λειτουργίας των υπηρεσιών και των θεσμοθετημένων οργάνων της εκπαίδευσης και της διάνοιξης διαύλων επικοινωνίας ανάμεσα στους διάφορους φορείς που εκπροσωπούν τους θεσμούς αυτούς.

Παράλληλα κρίνεται αναγκαίο να αξιολογηθούν οι υπηρεσίες που παρέχουν οι Σχολικοί Σύμβουλοι σε εκπαιδευτικούς όλων των βαθμίδων, καθώς και τα στοιχεία (θεσμικά ή μη) που επηρεάζουν το έργο τους.

Επίσης, έντονη συζήτηση υπάρχει σχετικά με τη σημασία της συγκέντρωσης, ανάλυσης και δημοσιοποίησης των στοιχείων της εκπαίδευσης που αφορούν την Πρωτοβάθμια, Δευτεροβάθμια και Τεχνική εκπαίδευση. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στην προώθηση της αξιολόγησης των σχολικών προγραμμάτων, του διδακτικού υλικού και της επίδοσης των μαθητών.

Σε ό,τι αφορά την επίδοση των μαθητών, η σχετική συζήτηση συμπεριλαμβάνει στοιχεία σχετικά με τα αποτελέσματα των Ελλήνων μαθητών σε διεθνείς δοκιμασίες (IEA, PISA, TIMSS), και στο πλαίσιο αυτό προτείνεται η διερεύνηση σε βάθος των παραμέτρων που επηρεάζουν την επίδοση των μαθητών με στόχο την προώθηση της αυτογνωσίας και δημιουργικότητάς τους.

Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων (ΥΠΕΠΘ)

9.3. Διοικητικό και Νομοθετικό Πλαίσιο

Σκοπός της αξιολόγησης του εκπαιδευτικού έργου είναι η βελτίωση και η ποιοτική αναβάθμιση όλων των συντελεστών της εκπαιδευτικής διαδικασίας. Έχει ως κύριο στόχο της να διασφαλίσει σε όλους τους μαθητές της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης τη δυνατότητα έγκαιρης και ισότιμης πρόσβασης στην εκπαιδευτική διαδικασία και γενικότερα την ισότητα ευκαιριών πρόσβασης. Το γεγονός αυτό συμβάλλει στον εκδημοκρατισμό και την ποιοτική αναβάθμιση της εκπαίδευσης αλλά και της κοινωνίας.

Στο πλαίσιο της αξιολόγησης του εκπαιδευτικού έργου εντάσσεται και το θέμα της αξιολόγησης της επίδοσης του μαθητή, οι γενικές αρχές της οποίας εκφράζονται στο Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγραμμάτων Σπουδών. Με βάση τις αρχές της αξιολόγησης της επίδοσης του μαθητή, οι οποίες υπάρχουν στις αντίστοιχες ενότητες (βλ. 4.12., 5.15.), η διαδικασία της αξιολόγησης των μαθητών ενσωματώνεται στη διαδικασία της διδασκαλίας και της μάθησης, που είναι βασικό συστατικό στοιχείο του εκπαιδευτικού έργου.

9.3.1. Διοικητικό και Νομοθετικό Πλαίσιο Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης

Η υπάρχουσα κατάσταση, όπως διαμορφώθηκε με το Ν.2986/02, αφορά την αξιολόγηση στην Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια εκπαίδευση.

Ν.2986/2002: Οργάνωση των περιφερειακών υπηρεσιών της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, αξιολόγησής του εκπαιδευτικού έργου και των εκπαιδευτικών, επιμόρφωση των εκπαιδευτικών και άλλες διατάξεις

Στις διαδικασίες αυτές συμμετέχουν οι εξής φορείς των οποίων οι βασικοί ρόλοι αποσαφηνίζονται παρακάτω:

9.3.1.1. Αξιολογούμενοι και Αξιολογητές σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία

Αξιολογούμενος	Αξιολογητής
Προϊστάμενος του Τμήματος Επιστημονικής και Παιδαγωγικής Καθοδήγησης	Περιφερειακός Διευθυντής Εκπαίδευσης (ως προς το διοικητικό έργο)
	και Σύμβουλος του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου (ως προς το επιστημονικό και παιδαγωγικό έργο)
Σχολικός Σύμβουλος	Περιφερειακός Διευθυντής Εκπαίδευσης (ως προς το διοικητικό έργο)
	και Προϊστάμενος του Τμήματος Επιστημονικής και Παιδαγωγικής Καθοδήγησης (ως προς το επιστημονικό και παιδαγωγικό έργο)
Διευθυντής Εκπαίδευσης	Περιφερειακός Διευθυντής Εκπαίδευσης (ως προς το διοικητικό έργο)
	και Σύμβουλος ή Μόνιμος Πάρεδρος του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου (ως προς το επιστημονικό και παιδαγωγικό έργο)
Προϊστάμενος Γραφείου	Διευθυντής Εκπαίδευσης (ως προς το διοικητικό έργο)
	και Προϊστάμενος του Τμήματος Επιστημονικής και Παιδαγωγικής Καθοδήγησης (ως προς το επιστημονικό και παιδαγωγικό έργο)
Διευθυντής Σχολικής Μονάδας	Προϊστάμενος Γραφείου ή Διευθυντής Εκπαίδευσης (σε περίπτωση που δεν λειτουργεί Γραφείο) και Σχολικός Σύμβουλος (ως προς το επιστημονικό και παιδαγωγικό έργο)
Εκπαιδευτικός	Διευθυντής Σχολικής Μονάδας (ως προς το ευρύτερο επαγγελματικό έργο)
	και Σχολικός Σύμβουλος (ως προς το επιστημονικό και παιδαγωγικό έργο)

Πιο συγκεκριμένα :

1) ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΣΤΟ ΕΠΙΠΕΔΟ ΤΗΣ ΣΧΟΛΙΚΗΣ ΜΟΝΑΔΑΣ

- Ο Διευθυντής του Σχολείου: είναι υπεύθυνος για την αξιολόγηση της οργανωτικής και διοικητικής αποτελεσματικότητας στο επίπεδο της σχολικής μονάδας (απουσίες εκπαιδευτικών, συνέπεια και τήρηση του ωραρίου από τους εκπαιδευτικούς, εγκατάλειψη του σχολείου από τους μαθητές, σχέσεις ανάμεσα σε εκπαιδευτικούς και γονείς κυρίως πάνω σε διοικητικά θέματα κτλ). Συνήθως διατηρεί ημερολόγιο των σχολικών δραστηριοτήτων. Επιπλέον φέρει ευθύνη για τον εξοπλισμό του

σχολείου με τα κατάλληλα μέσα καθώς και για τη συντήρησή τους, όπως και για την ποιότητα του εκπαιδευτικού έργου. Καλεί το Σχολικό Σύμβουλο σε περιπτώσεις που παρουσιάζονται προβλήματα σχετικά με τους σχολικούς κανονισμούς. Στο τέλος κάθε σχολικού έτους γράφει μια έκθεση αναφορικά με το εκπαιδευτικό έργο του σχολείου, την οποία καταθέτει στο Σχολικό Σύμβουλο και στον Προϊστάμενο για να την αξιοποιήσουν δεόντως στις δικές τους εκθέσεις.

- Η Επιτροπή για τη Σχολική Αξιολόγηση (Επιτροπή Αυτοαξιολόγησης): αποτελείται από πέντε (5) μέλη του Συλλόγου Διδασκόντων. Στο τέλος κάθε σχολικού έτους η Επιτροπή συντάσσει μια έκθεση για την αυτο-αξιολόγηση του σχολείου σχετικά με το εκπαιδευτικό έργο, έκθεση η οποία αναφέρεται σε όλες τις παραμέτρους του εκπαιδευτικού έργου που λαμβάνουν χώρα στο σχολείο. Η διαδικασία εσωτερικής αξιολόγησης εστιάζει σε ένα συγκεκριμένο αριθμό μαθημάτων ανάλογα πάντα με τις ανάγκες του σχολείου. Οι θεματικές περιοχές και οι δείκτες αξιολόγησης επιλέγονται από μία λίστα που θεωρείται απαραίτητη στη βελτίωση της ποιότητας της προσφερόμενης σε επίπεδο σχολείου εκπαίδευσης. Η έκθεση κατατίθεται στο Κέντρο Εκπαιδευτικής Έρευνας (ΚΕΕ), το οποίο σε συνεργασία με το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο (ΠΙ) αξιοποιεί τα στοιχεία που αναφέρονται στην έκθεση και σε θέματα αξιολόγησης του εκπαιδευτικού συστήματος στο σύνολό του.
- Η Σχολική Επιτροπή: σε κάθε δημόσιο σχολείο αποτελείται από το Διευθυντή του σχολείου, έναν εκπρόσωπο της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, έναν εκπρόσωπο του Συλλόγου Γονέων και Κηδεμόνων και, σε ό,τι αφορά τη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση, και από έναν εκπρόσωπο του Συλλόγου των μαθητών. Έργο της είναι η εκτέλεση έργων επισκευής και συντήρησης των σχολικών μονάδων. Παράλληλα διατηρεί αποφασιστικές λειτουργίες στη διαχείριση των πιστώσεων που διατίθενται για την κάλυψη των λειτουργικών δαπανών των σχολείων και στη διαχείριση εσόδων από ενδεχόμενη εκμετάλλευση των κυλικείων. Ο εισηγητικός τους ρόλος εντοπίζεται ακόμη στη φροντίδα για τον εφοδιασμό των σχολικών μονάδων με όλα τα υλικά μέσα (έπιπλα, βιβλία για τις βιβλιοθήκες, εποπτικά μέσα κ.ά.) που είναι απαραίτητα για τη στήριξη της διοικητικής και εκπαιδευτικής τους λειτουργίας. Τα πρακτικά της Σχολικής Επιτροπής μπορούν να αξιοποιηθούν τόσο από το Διευθυντή (στην ετήσια έκθεσή του) όσο και από κάθε ενδιαφερόμενο για τα θέματα που αυτή διαχειρίζεται (βλ. 2.6.3.1.).
- Οι Σχολικοί Σύμβουλοι: αξιολογούν την εκπαιδευτική διαδικασία σε επίπεδο σχολείου. Αξιολογούν κάθε σχολείο ξεχωριστά και έπειτα γράφουν μια συνολική έκθεση αξιολόγησης για τη λειτουργία των σχολείων στην περιοχή δικαιοδοσίας τους (τοπική αξιολόγηση), την οποία καταθέτουν στην αρμόδια υπηρεσία του ΥΠΕΠΘ, η οποία αναλαμβάνει τη μελέτη, ανάλυση και περαιτέρω αξιοποίηση των πληροφοριών που εμπεριέχονται. Στις εκθέσεις τους οι Σχολικοί Σύμβουλοι αναφέρονται με ιδιαίτερη λεπτομέρεια (έως ότου εκπονηθούν τα κριτήρια αξιολόγησης) στην επιστημονική και παιδαγωγική επάρκεια των εκπαιδευτικών στα αντίστοιχα σχολεία. Στη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση οι Σχολικοί Σύμβουλοι επιλέγονται ανάλογα με τα γνωστικά αντικείμενα π.χ. σχολικός σύμβουλος για τα φιλολογικά μαθήματα, για τα μαθηματικά, κτλ.
- Οι Διευθυντές Διευθύνσεων και Προϊστάμενοι Γραφείων Εκπαίδευσης: γράφουν μια έκθεση για την αξιολόγηση των σχολείων και των εκπαιδευτικών στην περιοχή δικαιοδοσίας τους. Αξιολογούν τη διδασκαλία και τη μάθηση σε επίπεδο σχολείου σε αναφορά με τα διοικητικά καθήκοντα. Αξιολογούν τους εκπαιδευτικούς σε θέματα όπως η συνέπεια στα καθήκοντά τους και η ακρίβεια στην ώρα προσέλευσής τους στο σχολείο, η συμμετοχή τους σε δραστηριότητες του σχολείου, οι σχέσεις εκπαιδευτικών-γονέων, η συνεργασία των εκπαιδευτικών με συναδέλφους τους εντός της σχολικής μονάδας αλλά και εκτός αυτής σε τοπικό, εθνικό ή διεθνές επίπεδο, οι ετήσιες συνεδριάσεις του συλλόγου διδασκόντων των σχολείων κτλ. Τα διοικητικά καθήκοντα επηρεάζουν το πλαίσιο μέσα στο οποίο ασκείται το εκπαιδευτικό έργο (η διδασκαλία και η μάθηση). Οι εκθέσεις κοινοποιούνται στην αρμόδια υπηρεσία του ΥΠΕΠΘ, η οποία αναλαμβάνει τη μελέτη, ανάλυση και περαιτέρω αξιοποίηση των πληροφοριών που εμπεριέχονται.

2) ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΣΕ ΕΠΙΠΕΔΟ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ

- Περιφερειακοί Διευθυντές Εκπαίδευσης: Οι 13 Διευθυντές Περιφέρειας συντάσσουν ετήσιες εκθέσεις σχετικά με το εκπαιδευτικό έργο στην περιφέρειά τους και τις καταθέτουν στον Υπουργό Παιδείας ώστε να μπορεί να λάβει υπόψη τα στοιχεία σε κάθε μελλοντικό εκπαιδευτικό σχεδιασμό.
- Προϊστάμενοι Επιστημονικής και Παιδαγωγικής Καθοδήγησης: Σε κάθε Περιφέρεια υπάρχουν δυο Θέσεις Προϊσταμένων Επιστημονικής και Παιδαγωγικής Καθοδήγησης, μία για την Πρωτοβάθμια και μία για τη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση. Ο ρόλος τους είναι να συντονίζουν, να καθοδηγούν και να αξιολογούν τους Σχολικούς Συμβούλους της Περιφέρειας. Συντάσσουν ετήσιες εκθέσεις σχετικά με το εκπαιδευτικό έργο στην περιφέρειά τους και τις καταθέτουν στον Υπουργό Παιδείας ώστε να μπορεί να λάβει υπόψη τα στοιχεία σε κάθε μελλοντικό εκπαιδευτικό σχεδιασμό.
- Περιφερειακά Κέντρα Στήριξης του Εκπαιδευτικού Σχεδιασμού (ΠΕΚΕΣΕΣ): Τα Κέντρα αυτά, που ιδρύθηκαν με τον Ν. 2525/97 και είναι δεκατρία –ένα σε κάθε περιφέρεια της χώρας— αναλαμβάνουν τη συλλογή και την επεξεργασία των στοιχείων που διευκολύνουν την αποτίμηση του εκπαιδευτικού έργου και τον εκπαιδευτικό σχεδιασμό Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης σε επίπεδο περιφέρειας. Τα ΠΕΚΕΣΕΣ εποπτεύονται, σύμφωνα με το Ν. 2986/02 από τον Περιφερειακό Διευθυντή Εκπαίδευσης. Οι ετήσιες εκθέσεις των ΠΕΚΕΣΕΣ κατατίθενται στο Κέντρο Εκπαιδευτικής Έρευνας (ΚΕΕ) για τη σχετική ανάλυση και αξιοποίηση των στοιχείων που εμπεριέχουν.
- Το προσωπικό στα Κέντρα Επαγγελματικού Προσανατολισμού: Αξιολογεί την επίδοση των σχολικών μονάδων σε τομείς και θέματα που τις ενδιαφέρουν και που αφορούν κυρίως την προετοιμασία για τη ζωή και τον επαγγελματικό προσανατολισμό. Η έκθεση αξιολόγησης στην περίπτωση αυτή αξιοποιείται από τις αρμόδιες υπηρεσίες του ΥΠΕΠΘ για τη βελτίωση των παρεμβάσεων επαγγελματικού προσανατολισμού που γίνονται σε επίπεδο σχολείου.

3) ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΣΕ ΕΘΝΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ (ΥΠΕΠΘ)

- Παιδαγωγικό Ινστιτούτο (ΠΙ): Είναι αποκεντρωμένη Δημόσια Υπηρεσία που λειτουργεί υπό την εποπτεία του Υπουργείου Παιδείας. Σημαντικός φορέας αξιοποίησης των εκπαιδευτικών δεδομένων, το οποίο είναι η αρμόδια υπηρεσία για την επιστημονική έρευνα και τη μελέτη των θεμάτων της Πρωτοβάθμιας-Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης. Το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο καταρτίζει προτάσεις για τη χάραξη της εκπαιδευτικής πολιτικής. Το 1996 δημιουργήθηκε στο Παιδαγωγικό Ινστιτούτο το «Τμήμα Αξιολόγησης», το οποίο σχεδιάζει προτάσεις για την αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου και των μαθητών και στο παρόν στάδιο μελετά την εκπόνηση κριτηρίων-δεικτών για την αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου και του εκπαιδευτικού με βάση το Ν. 2986/02. Ταυτόχρονα σε συνεργασία με το «Τμήμα Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης» του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου, το «Τμήμα Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης» και το «Τμήμα Ποιότητας της Εκπαίδευσης» επεξεργάζονται προτάσεις προς το Υπουργείο Παιδείας για την αξιολόγηση της επίδοσης των μαθητών Υποχρεωτικής Εκπαίδευσης με βάση το Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγραμμάτων Σπουδών
- Κέντρο Εκπαιδευτικής Έρευνας (ΚΕΕ): Είναι αυτοδιοικούμενο Νομικό Πρόσωπο Ιδιωτικού Δικαίου, υπεύθυνο για την έρευνα που σχετίζεται με παραμέτρους του εκπαιδευτικού έργου συμπεριλαμβανομένης της αξιολόγησης. Στην παρούσα φάση αναλαμβάνει την ανάπτυξη και εφαρμογή προτύπων δεικτών και κριτηρίων για τη δυναμική αποτύπωση και παρακολούθηση του εκπαιδευτικού έργου τόσο στο επίπεδο της σχολικής μονάδας όσο και της περιφέρειας, αλλά και σε εθνικό επίπεδο. Σε συνεργασία με το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο παρέχει στους αξιολογητές τους δείκτες εκπαιδευτικών επιδόσεων που πρέπει να εφαρμοστούν στην αξιολόγηση των σχολικών μονάδων. Τόσο το ΠΙ όσο και το ΚΕΕ αξιοποιούν ανάλογα τα αποτελέσματα των αναλύσεων των εκθέσεων που κατατίθενται από τις Περιφέρειες στο ΥΠΕΠΘ.
- Οι Διευθύνσεις του ΥΠΕΠΘ: Συγκεντρώνουν όλες τις εκθέσεις (των Σχολικών Συμβούλων και των Διευθυντών Διευθύνσεων και Γραφείων Εκπαίδευσης, οι οποίοι αξιολογούν τα σχολεία σε ατομική βάση και στέλνουν τις εκθέσεις τους απευθείας στο Υπουργείο), τις μελετούν, τις αναλύουν και κατηγοριοποιούν τα δεδομένα προκειμένου να διαπιστώσουν τα προβλήματα που εμφανίζονται στις

σχολικές μονάδες σε ατομική ή συλλογική βάση, δηλαδή σε επίπεδο εκπαιδευτικού συστήματος, και ακολούθως να ενημερώσουν σχετικά όλους τους αρμόδιους φορείς.

- Οι Ομάδες / Επιτροπές για την επιλογή και προώθηση του προσωπικού: Συστήνονται από το Υπουργείο Παιδείας σύμφωνα με τις διαδικασίες που προβλέπει ο Νόμος 2986/2002 (πολύ γενικά, οι Επιτροπές διαμορφώνονται σε κεντρικό επίπεδο και οι επιλογές ομαδοποιούνται ανά περιφέρεια). Οι αξιολογητές που συμμετέχουν σ' αυτές τις ομάδες πρέπει να διαθέτουν τα ανάλογα προσόντα καθώς και εμπειρία στον τομέα της αξιολόγησης. Οι ομάδες λαμβάνουν υπόψη τους τις εκθέσεις όλων των αξιολογητών (εξωτερικών, εσωτερικών και κοινών) αναφορικά με το εκπαιδευτικό έργο και στη συνέχεια εκφράζουν τις απόψεις τους για την επιλογή και προώθηση του προσωπικού των σχολείων.
- Εθνική Στατιστική Υπηρεσία της Ελλάδος (ΕΣΥΕ): Στην υπηρεσία αυτή εντάσσεται το ειδικό Τμήμα Εκπαιδευτικών Δεδομένων. Η ΕΣΥΕ δημοσιεύει εκθέσεις, μη-περιοδικής κυκλοφορίας, ανάλογα με τις ανάγκες του Υπουργείου ή περιοδικές εκδόσεις, συνήθως ετήσιες (π.χ. για το κόστος λειτουργίας των σχολικών μονάδων, τις δραστηριότητες των μονάδων εκπαίδευσης κ.ά.), που δημοσιεύονται με τον τίτλο: «Στατιστικά Στοιχεία της Εκπαίδευσης».
- Διεύθυνση Μηχανογράφησης του ΥΠΕΠΘ: Είναι υπεύθυνη για τη συγκέντρωση και τη μηχανογράφηση των αιτήσεων τελειοφοίτων/αποφοίτων του Λυκείου, προκειμένου να συμμετάσχουν στις εξετάσεις για την Ανώτατη Εκπαίδευση. Επίσης, συλλέγει και καταγράφει τους βαθμούς επιδόσεων των μαθητών την τελευταία χρονιά του Λυκείου και στις εισαγωγικές εξετάσεις στα Πανεπιστήμια/ΤΕΙ (Γενικές Εξετάσεις), όπως επίσης καταγράφει το φύλο του κάθε μαθητή και τη γεωγραφική περιοχή του σχολείου προέλευσής του.
- Οργανισμός Εκδόσεων Διδακτικών Βιβλίων (ΟΕΔΒ): Εποπτεύεται από το Υπουργείο Παιδείας. Χρησιμοποιεί τα δεδομένα που συγκεντρώνονται από τις διάφορες Διευθύνσεις του ΥΠΕΠΘ, καθώς και συμπληρωματικά δεδομένα που αφορούν την έκδοση των σχολικών βιβλίων και τη δωρεάν διανομή τους σε μαθητές και εκπαιδευτικούς.
- Οργανισμός Σχολικών Κτιρίων (ΟΣΚ): Επιβλέπεται από το Υπουργείο Παιδείας. Χρησιμοποιεί τα δεδομένα που συγκεντρώνονται από τις διάφορες Διευθύνσεις του ΥΠΕΠΘ καθώς και συμπληρωματικά δεδομένα προκειμένου να αξιολογήσει την κατάσταση και τη συντήρηση των σχολικών κτηρίων. Οι δραστηριότητες του ΟΣΚ μαζί με αυτές του Οργανισμού Εκδόσεων Διδακτικών Βιβλίων (ΟΕΔΒ) σχετίζονται με την εκπαιδευτική υποδομή και από τα σχετικά τους στοιχεία μπορούν να συναχθούν αξιολογικά συμπεράσματα σε επίπεδο εκπαιδευτικού συστήματος.

4) ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΔΟΣΗΣ ΤΟΥ ΜΑΘΗΤΗ

- Στο πλαίσιο της αξιολόγησης του εκπαιδευτικού έργου εντάσσεται και το θέμα της αξιολόγησης της επίδοσης του μαθητή, οι γενικές αρχές της οποίας εκφράζονται στο Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγραμμάτων Σπουδών το οποίο ισχύει, με βάση την υπ' αριθ. 21072^ο/Γ2 Υπουργική Απόφαση (ΦΕΚ Β' 303 και 304 / 13-3-03) (βλ. **5.15**)

Οργανισμός Εκδόσεως Διδακτικών Βιβλίων (ΟΕΔΒ)

Γενική Γραμματεία Εθνικής Στατιστικής Υπηρεσίας Ελλάδας (ΕΣΥΕ)

Κέντρο Εκπαιδευτικής Έρευνας (ΚΕΕ)

Οργανισμός Σχολικών Κτιρίων (ΟΣΚ)

Παιδαγωγικό Ινστιτούτο (ΠΙ)

Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων (ΥΠΕΠΘ)

N.2525/1997:Ενιαίο Λύκειο, πρόσβαση των αποφοίτων του στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου και άλλες διατάξεις

9.3.2. Διοικητικό και Νομοθετικό Πλαίσιο της Ανώτατης Εκπαίδευσης

Το ζήτημα της αξιολόγησης των Ανώτατων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων εξειδικεύεται με τον Ν. 3374/2005, ο οποίος καθορίζει συνολικά το θέμα της διασφάλισης της ποιότητας στην Ανώτατη Εκπαίδευση, προσδιορίζοντας συγκεκριμένες διαδικασίες αξιολόγησης. Ειδικότερα:

Σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν.3374/2005 οι διαδικασίες αξιολόγησης των Ανώτατων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων συντονίζονται και υποστηρίζονται σε εθνικό επίπεδο από ανεξάρτητη διοικητική αρχή με την επωνυμία «Αρχή Διασφάλισης της Ποιότητας στην

Ανώτατη Εκπαίδευση» (Α.Δι.Π.), η οποία έχει διοικητική αυτοτέλεια και εποπτεύεται από τον Υπουργό ΥΠΕΠΘ.

Παράλληλα, σε κάθε ίδρυμα Ανώτατης Εκπαίδευσης συγκροτείται «Μονάδα Διασφάλισης Ποιότητας» (ΜΟ.Δι.Π) (με την συμμετοχή του διδακτικού, επιστημονικού, διοικητικού προσωπικού, όπως και των σπουδαστών) για το συντονισμό και την υποστήριξη των διαδικασιών αξιολόγησης. Με βάση τις εσωτερικές εκθέσεις των επί μέρους ακαδημαϊκών μονάδων, η ΜΟ.Δι.Π συντάσσει κάθε διετία την αντίστοιχη εσωτερική έκθεση του ιδρύματος που αναφέρεται. Η αξιολόγηση των ιδρυμάτων καθορίζεται στη βάση τεσσάρων κεντρικών θεματικών: α) ως προς την ποιότητα του διδακτικού έργου, β) ως προς την ποιότητα του ερευνητικού έργου, γ) ως προς την ποιότητα των προγραμμάτων σπουδών και δ) ως προς την ποιότητα των λοιπών υπηρεσιών.

Διαδικασία αξιολόγησης:

Σε γενικές γραμμές ο Ν. 3374/2005 καθορίζει διαδικασίες εσωτερικής και εξωτερικής αξιολόγησης (με σύνταξη αντίστοιχης εσωτερικής και εξωτερικής έκθεσης αξιολόγησης). Η έκθεση εξωτερικής αξιολόγησης του ακαδημαϊκού ιδρύματος συντάσσεται από την Επιτροπή Εξωτερικής Αξιολόγησης (Ε.Ε.Α). Η τελευταία αποτελείται από πέντε μέλη, τα οποία προέρχονται από το μητρώο ανεξάρτητων εμπειρογνομόνων που τηρεί η Α.Δι.Π. Η έκθεση εξωτερικής αξιολόγησης περιλαμβάνει κυρίως αναλύσεις, διαπιστώσεις, συστάσεις και υποδείξεις, όπως και προτεινόμενα μέτρα που χρειάζεται να ληφθούν προκειμένου να βελτιωθεί η ποιότητα του διδακτικού, ερευνητικού ή άλλου έργου ή να αντιμετωπιστούν τυχόν αδυναμίες και αποκλίσεις σε σχέση με τη φυσιογνωμία, τους στόχους και την αποστολή κάθε ακαδημαϊκής μονάδας.

Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων (ΥΠΕΠΘ)

[Ν.3374/2005: Διασφάλιση ποιότητας στην Ανώτατη Εκπαίδευση, Σύστημα μεταφοράς και Συσώρευσης Πιστωτικών Μονάδων, Συμπλήρωμα Διπλώματος](#)

9.3.3. Διοικητικό και Νομοθετικό Πλαίσιο της Δια Βίου Μάθησης

Σύμφωνα με το νέο νόμο για τη δια βίου μάθηση (Ν. 3369/2005), η αξιολόγηση των προγραμμάτων γίνεται τόσο εσωτερικά όσο και εξωτερικά. Η εσωτερική αξιολόγηση διενεργείται υπό την ευθύνη του επικεφαλής του φορέα παροχής υπηρεσιών δια βίου εκπαίδευσης, ενώ η εξωτερική αξιολόγηση διενεργείται από εξωτερικό αξιολογητή, που επιλέγεται μετά από ανοιχτό διαγωνισμό, με την ευθύνη να φέρει ο φορέας εποπτείας του φορέα παροχής υπηρεσιών δια βίου εκπαίδευσης.

Ως κριτήρια για την αξιολόγηση των δράσεων έχουν τεθεί, μεταξύ άλλων, η ζήτηση που καταγράφηκε για το συγκεκριμένο πρόγραμμα, το επίπεδο των παρεχόμενων γνώσεων, η γνώμη των εκπαιδευομένων και εκπαιδευτών για το περιεχόμενο του προγράμματος και για τη διεξαγωγή του εκπαιδευτικού έργου, ο βαθμός επιτυχούς ολοκλήρωσης των δράσεων, η γνώμη των αποφοίτων των προγραμμάτων για την αποτελεσματικότητα των προγραμμάτων, η αποτελεσματικότητα των προγραμμάτων ως προς την παροχή εφοδίων που ανταποκρίνονται στις ανάγκες της αγοράς εργασίας, η σχέση κόστους και επιτευχθέντων αποτελεσμάτων, η απόδοση των προγραμμάτων ως προς την προώθηση της απασχόλησης και τον περιορισμό του κοινωνικού αποκλεισμού, κ.ά.

Σχετικά με την εσωτερική αξιολόγηση, η Γενική Γραμματεία Εκπαίδευσης Ενηλίκων, μετά από απόφαση του Γενικού Γραμματέα τον Ιανουάριο του 2006, προχώρησε στη συγκρότηση «Σώματος Περιφερειακών Αξιολογητών και Ελεγκτών Ποιότητας Υπηρεσιών Δια Βίου Εκπαίδευσης και Επιμόρφωσης Ενηλίκων». Έργο των μελών του Σώματος θα είναι η αξιολόγηση και ο έλεγχος ποιότητας των εκπαιδευτικών-επιμορφωτικών προγραμμάτων που παρέχονται μέσω των δομών και των αυτόνομων προγραμμάτων της Γ.Γ.Ε.Ε..

Επιπλέον, τον Οκτώβριο του 2006, σε κάθε περιφέρεια και σε κάθε νομό της χώρας συγκροτήθηκαν «Επιτροπές Συντονισμού Δια Βίου Εκπαίδευσης Ενηλίκων». Οι επιτροπές αυτές έχουν ως στόχο τη συνεργασία και τον πληρέστερο συντονισμό των στελεχών όλων των δομών και των προγραμμάτων της Γ.Γ.Ε.Ε.. Κύριος στόχος είναι η βελτιστοποίηση της ποιότητας των προσφερόμενων εκπαιδευτικών υπηρεσιών.

Η εξωτερική αξιολόγηση των δομών και των προγραμμάτων πραγματοποιείται από αναδόχους που επιλέγονται μετά από ανοιχτό διαγωνισμό. Βασικός στόχος της εξωτερικής αξιολόγησης είναι να προσδιοριστεί η εκτίμηση της αποτελεσματικότητας των δράσεων και των προγραμμάτων σε σχέση με τους προβλεπόμενους στόχους, να ελεγχθεί η αποδοτικότητά τους, δηλαδή η σχέση των επιτευχθέντων αποτελεσμάτων με τα μέσα που χρησιμοποιήθηκαν, καθώς και να εξαχθεί η επίπτωσή τους, δηλαδή τα άμεσα και τα έμμεσα τελικά οφέλη που προήλθαν από αυτά. Η διαδικασία της εξωτερικής αξιολόγησης στηρίζεται στη συλλογή στοιχείων με χρήση ερωτηματολογίου και συνεντεύξεων και στην επεξεργασία τους για την εξαγωγή δεικτών και συμπερασμάτων.

Η εξωτερική αξιολόγηση βασίζεται σε ποιοτικά και ποσοτικά κριτήρια και αφορά τόσο τον έλεγχο της ποιότητας του συνόλου εκπαιδευτικής διαδικασίας (η οποία αποτελεί αντικείμενο και της εσωτερικής αξιολόγησης) όσο και την εξέταση της μετέπειτα πορείας των εκπαιδευθέντων με σκοπό την ανάδειξη της χρησιμότητας των εκπαιδευτικών και επιμορφωτικών προγραμμάτων στην προώθηση της απασχόλησης και της κοινωνικής συνοχής.

Γενική Γραμματεία Εκπαίδευσης Ενηλίκων (ΓΓΕΕ)

N.3369/2005:Συστηματοποίηση της δια βίου μάθησης και άλλες διατάξεις

9.4. Αξιολόγηση Σχολείων / Ιδρυμάτων

Παρακάτω ομαδοποιούνται οι στόχοι και ο τρόπος διενέργειας (κριτήρια, αξιολογητές κτλ.) της αξιολόγησης στις βαθμίδες αυτές με βάση το κατά πόσο η αξιολόγηση είναι εξωτερική, εσωτερική ή κοινή (external, internal, joint).

9.4.1. Σχολικές λειτουργίες υπό αξιολόγηση και αξιολογητές σχολικών μονάδων στην Ελλάδα

Σχολικές λειτουργίες που αξιολογούνται		Αξιολογητές		
		Εξωτερικοί	Εσωτερικοί	Κοινοί
Εκπαιδευτικές λειτουργίες	1. Διδασκαλία / Μάθηση που αφορά τις ικανότητες και τη γνώση	1.1 Σχολικός Σύμβουλος 1.2 Διευθυντής Διεύθυνσης και Γραφείου Εκπαίδευσης 1.3 ΥΠΕΠΘ 1.4 Παιδαγωγικό Ινστιτούτο 1.5 Ειδικό Σώμα Αξιολογητών	1.1 Διευθυντής Σχολικής Μονάδας 1.2 Σχολική Επιτροπή για την αξιολόγηση	
	2. Διδασκαλία / Μάθηση που αφορά την προετοιμασία για τη ζωή στην κοινωνία / τον επαγγελματικό προσανατολισμό	2.1 Προσωπικό στα Κέντρα Επαγγελματικού Προσανατολισμού 2.2 Ομάδες για την επιλογή και επαγγελματική εξέλιξη του προσωπικού 2.3 Σχολικός Σύμβουλος 2.4 Διευθυντής Διεύθυνσης και Γραφείου Εκπαίδευσης 2.5 Ειδικό Σώμα Αξιολογητών	2.1 Διευθυντής Σχολικής Μονάδας 2.2 Σχολική Επιτροπή για την αξιολόγηση	
Διοικητικές λειτουργίες	3. Διοίκηση Ανθρώπινου Δυναμικού	3.1 Σχολικός Σύμβουλος 3.2 Διευθυντής Διεύθυνσης και Γραφείου Εκπαίδευσης 3.3 ΥΠΕΠΘ 3.4 Παιδαγωγικό Ινστιτούτο	3.1 Διευθυντής Σχολικής Μονάδας 3.2 Σχολική Επιτροπή για την αξιολόγηση	3.1 Σχολική Επιτροπή
	4. Διοίκηση Λειτουργικών Πόρων	4.1 Διευθυντής Διεύθυνσης και Γραφείου Εκπαίδευσης 4.2 ΥΠΕΠΘ 4.3 Οργανισμός Σχολικών Κτιρίων 4.4 Οργανισμός Εκδόσεων Διδακτικών Βιβλίων 4.5 Παιδαγωγικό Ινστιτούτο	4.1 Διευθυντής Σχολικής Μονάδας 4.2 Σχολική Επιτροπή για την αξιολόγηση	4.1 Σχολική Επιτροπή
	5. Διοίκηση Κεφαλαιουχικών Πόρων	5.1 Διευθυντής Διεύθυνσης και Γραφείου Εκπαίδευσης 5.2 ΥΠΕΠΘ 5.3 Οργανισμός Σχολικών Κτιρίων	5.1 Διευθυντής Σχολικής Μονάδας 5.2 Σχολική Επιτροπή για την αξιολόγηση	5.1 Σχολική Επιτροπή
	6. Πληροφόρηση / Πηγές Πληροφοριών / Σχέσεις / Συνεταιρισμοί	6.1 Διευθυντής Διεύθυνσης και Γραφείου Εκπαίδευσης 6.2 Σχολικός Σύμβουλος 6.3 Κέντρο Εκπαιδευτικής Έρευνας	6.1 Διευθυντής Σχολικής Μονάδας 6.2 Σχολική Επιτροπή για την αξιολόγηση 6.3 Ομοσπονδία των Εκπαιδευτικών	

9.4.2. Εσωτερική Αξιολόγηση

Η εσωτερική αξιολόγηση συνίσταται στην αποτίμηση και καταγραφή του διδακτικού έργου από τις ίδιες τις σχολικές/ακαδημαϊκές μονάδες.

9.4.2.1. Πρωτοβάθμια /Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση

Οι γενικοί σκοποί της εσωτερικής αξιολόγησης σχετίζονται με τη βελτίωση της ποιότητας του σχολικού έργου και την υλοποίηση των στόχων του εκπαιδευτικού συστήματος. Όσοι συμμετέχουν στη διαδικασία της εσωτερικής αξιολόγησης προσπαθούν να αποτιμήσουν ποσοτικά και ποιοτικά όσο αυτό βέβαια είναι δυνατό, τις συνθήκες, τη διαδικασία και τα αποτελέσματα του σχολείου σε μια προσπάθεια λήψης των κατάλληλων αποφάσεων, που θα συντελέσουν στη βελτίωση της υπάρχουσας κατάστασης. Η περιγραφή των ατόμων ή ομάδων που διενεργούν την εσωτερική αξιολόγηση δίνεται στην υποενότητα 9.3.1.

9.4.2.2. Ανώτατη Εκπαίδευση

Η διαδικασία εσωτερικής αξιολόγησης των Ανώτατων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων πραγματοποιείται σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν.3374/2005, με ευθύνη κάθε ακαδημαϊκής μονάδας. Οι ακαδημαϊκές μονάδες κάθε ιδρύματος ορίζουν με αποφάσεις των γενικών συνελεύσεων τους Ομάδες Εσωτερικής Αξιολόγησης (ΟΜ.Ε.Α) ή Ειδικές Ομάδες Αξιολόγησης (Ε.Ο.Α, εφόσον αξιολογούνται αυτοτελώς τα προγράμματα προπτυχιακών ή μεταπτυχιακών σπουδών ή λοιπές υπηρεσίες), οι οποίες υποβάλλουν κατ' έτος στη Μονάδα Διασφάλισης Ποιότητας (ΜΟ.ΔΙ.Π) του ιδρύματος μια εσωτερική έκθεση που περιλαμβάνει συγκεντρωτικά στοιχεία με ποσοτικά δεδομένα για τους σπουδαστές, το επιστημονικό προσωπικό, το πρόγραμμα σπουδών, τη φοιτητική μέριμνα και κάθε άλλο θέμα που αφορά την λειτουργία της ακαδημαϊκής μονάδας.

Η εσωτερική αξιολόγηση των Ανώτατων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων αποτελεί το πρώτο στάδιο αξιολόγησης και συνίσταται στην συστηματική αποτίμηση και καταγραφή του διδακτικού, ερευνητικού ή άλλου έργου από τις ίδιες τις ακαδημαϊκές μονάδες. Στη διαδικασία αυτή συμμετέχουν τα μέλη του διδακτικού-ερευνητικού ή εκπαιδευτικού και λοιπού επιστημονικού προσωπικού, όπως και οι φοιτητές (μέσω ερωτηματολογίων, ομαδικών συζητήσεων, συνεντεύξεων, κ.ο.κ). Η διαδικασία εσωτερικής αξιολόγησης διαρκεί δύο συνεχόμενα διδακτικά εξάμηνα και ολοκληρώνεται με την σύνταξη από τις Ομάδες Εσωτερικής Αξιολόγησης (ΟΜ.Ε.Α) της οικείας ακαδημαϊκής μονάδας της έκθεσης εσωτερικής αξιολόγησης. Η έκθεση αυτή μεταβιβάζεται στη ΜΟ.ΔΙ.Π του ιδρύματος και μέσω αυτής στην Αρχή Διασφάλισης Ποιότητας (Α.ΔΙ.Π.).

Η αξιολόγηση των ιδρυμάτων καθορίζεται στη βάση τεσσάρων κεντρικών θεματικών, οι οποίες προσδιορίζουν αντίστοιχους ποσοτικούς και ποιοτικούς δείκτες: α) ως προς την ποιότητα του διδακτικού έργου, β) ως προς την ποιότητα του ερευνητικού έργου, γ) ως προς την ποιότητα των προγραμμάτων σπουδών και δ) ως προς την ποιότητα των λοιπών υπηρεσιών.

[Ν.3374/2005: Διασφάλιση ποιότητας στην Ανώτατη Εκπαίδευση, Σύστημα μεταφοράς και Συσώρευσης Πιστωτικών Μονάδων, Συμπλήρωμα Διπλώματος](#)

9.4.3. Εξωτερική Αξιολόγηση

Η εξωτερική αξιολόγηση συνίσταται στην εξέταση των αποτελεσμάτων της εσωτερικής αξιολόγησης από επιτροπή ανεξάρτητων εμπειρογνομόνων.

9.4.3.1. Πρωτοβάθμια/Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση

Οι γενικοί σκοποί της σχολικής αξιολόγησης, όπως αυτοί περιγράφονται στα επίσημα έγγραφα, σχετίζονται με τη βελτίωση του σχολικού έργου καθώς και όλων των συμμετεχόντων στην εκπαιδευτική δραστηριότητα. Ιδιαίτερη αναφορά γίνεται στη σχέση ανάμεσα στην αξιολόγηση των σχολικών μονάδων και την αξιολόγηση του εκπαιδευτικού συστήματος στο σύνολό του. Οι γενικοί σκοποί συνδέονται με την ανάγκη προσαρμογής του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος στους στόχους της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Όλα τα είδη αξιολόγησης

αναφέρονται σ' αυτό το γενικό σκοπό και δρουν συμπληρωματικά στη διαδικασία της αξιολόγησης των σχολικών μονάδων. Η περιγραφή των ατόμων ή ομάδων που διενεργούν την εξωτερική αξιολόγηση, δίνεται στην υποενότητα 9.3.1.

9.4.3.2. Ανώτατη Εκπαίδευση

Η εξωτερική αξιολόγηση αποτελεί το δεύτερο στάδιο αξιολόγησης και συνίσταται στην κριτική-αναλυτική εξέταση των αποτελεσμάτων της εσωτερικής αξιολόγησης από πενταμελή επιτροπή ανεξάρτητων εμπειρογνομόνων (Επιτροπή Εξωτερικής Αξιολόγησης / Ε.Ε.Α), που προέρχεται από τα μέλη της Α.ΔΙ.Π. Η Ε.Ε.Α. συντάσσει έκθεση εξωτερικής αξιολόγησης μέσα σε τέσσερις μήνες από την υποβολή της έκθεσης εσωτερικής αξιολόγησης. Η έκθεση εξωτερικής αξιολόγησης περιλαμβάνει αναλύσεις, συστάσεις, διαπιστώσεις και υποδείξεις των ανεξάρτητων εμπειρογνομόνων για τα μέτρα που πρέπει να ληφθούν στην κατεύθυνση της βελτίωσης της ποιότητας του διδακτικού, ερευνητικού και άλλου έργου στο χώρο των ανώτατων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων. Η τελική εξωτερική έκθεση αξιολόγησης διαβιβάζεται στη ΜΟ.ΔΙ.Π. του ιδρύματος και μέσω αυτής στην οικεία ακαδημαϊκή μονάδα και στην Α.ΔΙ.Π., η οποία φροντίζει για τη δημοσιοποίησή της.

9.4.4. Κοινή Αξιολόγηση

Οι γενικοί σκοποί της Σχολικής Επιτροπής είναι η κατάλληλη διαχείριση των πόρων του σχολείου για την κάλυψη των λειτουργικών αναγκών του. Η Σχολική Επιτροπή φροντίζει ακόμη για την εξεύρεση άλλων πηγών χρηματοδότησης και γενικότερα φέρει την ευθύνη για την παροχή των κατάλληλων μέσων που θα συμβάλλουν στην ευημερία του σχολείου. Η περιγραφή των ατόμων ή ομάδων που διενεργούν την κοινή αξιολόγηση, δίνεται στην υποενότητα 9.3.1.

9.5. Αξιολόγηση του Εκπαιδευτικού Συστήματος

Οι προσεγγίσεις σχετικά με την αξιολόγηση του εκπαιδευτικού συστήματος είναι συνδεδεμένες με την αξιολόγηση σε όλα τα πεδία και επίπεδα και κυρίως με την αξιολόγηση των εκπαιδευτικών και των μαθητών. Ο πολιτικός και εκπαιδευτικός λόγος στην Ελλάδα, που αναφέρεται στην αξιολόγηση της εκπαίδευσης, θεωρεί ότι οι διαδικασίες και οι δραστηριότητες που υλοποιούνται στο επίπεδο της σχολικής μονάδας επηρεάζουν το εκπαιδευτικό σύστημα στο σύνολό του. Σε αυτή τη βάση, η αξιολόγηση του εκπαιδευτικού συστήματος αντιμετωπίζεται αφενός ως συλλογή πληροφοριών για όλες τις παραμέτρους των σχολείων (εισροές, διαδικασίες και αποτελέσματα) αλλά και της οργάνωσης και διοίκησης του συστήματος αφετέρου ως διερεύνηση των παιδαγωγικών πρακτικών στην τάξη και των αποτελεσμάτων τους.

Τα δεδομένα τα οποία επιλέγονται για την αξιολόγηση των σχολικών μονάδων (αριθμός των εισαχθέντων στα Πανεπιστήμια, αριθμός ατόμων που εισέρχονται στην αγορά εργασίας, μορφές και είδη πιστοποιημένων προσόντων, βαθμός προετοιμασίας για τη μελλοντική ζωή) αποτυπώνονται και χρησιμοποιούνται σε εθνικό επίπεδο σε συζητήσεις για την αξιολόγηση του εκπαιδευτικού συστήματος.

Τα ερευνητικά δεδομένα και η συζήτηση γύρω από το θέμα της αξιολόγησης του εκπαιδευτικού συστήματος αναφέρουν τη σχέση που έχει η ποιότητα των δομών και των λειτουργιών του εκπαιδευτικού συστήματος με την αξιολόγηση των σχολείων. Οι εν λόγω αναφορές μπορούν να ομαδοποιηθούν ως εξής:

- Η ποιότητα της κάθε σχολικής μονάδας αντανakλά την ποιότητα του εκπαιδευτικού συστήματος στο σύνολό του.
- Η ποιότητα των δασκάλων, όπως διαμορφώνεται από την πανεπιστημιακή εκπαίδευση, την εισαγωγική επιμόρφωση που πραγματοποιούν τα [ΠΕΚ](#) και την επιμόρφωση κατά τη διάρκεια της υπηρεσίας, επηρεάζει την ποιότητα της παρεχόμενης εκπαίδευσης.

Ο βαθμός εισαγωγής των νέων τεχνολογιών (ICT) όπως και ο αριθμός και η ποικιλία των καινοτόμων προγραμμάτων (project) που εισάγονται στα σχολεία, είναι επίσης ένας σημαντικός δείκτης για την ποιότητα της παρεχόμενης εκπαίδευσης.

Παράλληλα, ο βαθμός της αποτελεσματικότητας και αποδοτικότητας των εξετάσεων και η χρήση των εκπαιδευτικών προσόντων στην επαγγελματική και κοινωνική ζωή των αποφοίτων βρίσκονται συνεχώς στο επίκεντρο της συζήτησης. Στο πλαίσιο αυτό η Ελλάδα συμμετέχει σε διεθνή προγράμματα που προβλέπουν δοκιμασίες (τεστ) για μαθητές σε διάφορες ηλικίες και σε ποικιλία θεματικών (IEA, PISA, TIMMS). Για την οργάνωση και διεκπεραίωση των δοκιμασιών αυτών υπάρχουν και εθνικοί φορείς οι οποίοι αναλαμβάνουν και την ανάλυση των σχετικών αποτελεσμάτων με στόχο την ενημέρωση των υπεύθυνων για τη λήψη αποφάσεων φορέων. Για παράδειγμα, το Κέντρο Εκπαιδευτικής Έρευνας (Κ.Ε.Ε) είναι ο εθνικός φορέας που συμμετέχει στο PISA. Ταυτόχρονα η Ελλάδα παρέχει τα απαραίτητα στοιχεία σε διεθνείς οργανισμούς που διατηρούν βάσεις εκπαιδευτικών δεδομένων (όπως λ.χ. ο ΟΟΣΑ).

9.6. Η εκπαιδευτική έρευνα σε σχέση με την αξιολόγηση του εκπαιδευτικού συστήματος.

Η αξιολόγηση όλων των βαθμίδων εκπαίδευσης εντάσσεται στα καθήκοντα του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων (ΥΠΕΠΘ) και εκφράζεται με τη σύνταξη μελετών, τη συμμετοχή σε προγράμματα αξιολόγησης του ΟΟΣΑ, σε πιλοτικά ευρωπαϊκά προγράμματα αξιολόγησης καθώς και με την ψήφιση νέων Προεδρικών Διαταγμάτων για την αξιολόγηση.

Εκπονήθηκε και υλοποιήθηκε επίσης το 2002 από το Κέντρο Εκπαιδευτικής Έρευνας (ΚΕΕ) ερευνητικό πρόγραμμα με τίτλο «Αξιολόγηση της Ανώτατης Εκπαίδευσης», στο πλαίσιο του οποίου τα Ιδρύματα Ανωτάτης Εκπαίδευσης

- κλήθηκαν να εκπονήσουν και τελικά υπέβαλαν τους χωροταξικούς και στρατηγικούς σχεδιασμούς τους για τη δεκαετία 2002- 2012 με στόχο την ίδρυση του Κέντρου Τεκμηρίωσης της Ανωτάτης Εκπαίδευσης,
- αναπτύχθηκε Κέντρο Τεκμηρίωσης της Ανωτάτης Εκπαίδευσης και
- έγινε αποτύπωση των βασικών παραμέτρων- χαρακτηριστικών του συστήματος Ανώτατης Εκπαίδευσης στην Ελλάδα.

Με εξειδικευμένα θέματα έρευνας στην εκπαίδευση ασχολείται επίσης το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο (ΠΙ). Πιο συγκεκριμένα, με το Ν. 2083/92 δημιουργήθηκε το «Τμήμα Αξιολόγησης» του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου, το οποίο ασχολείται με τη στήριξη και αξιοποίηση των πορισμάτων και αποτελεσμάτων που προκύπτουν από την έρευνα στον τομέα της εκπαιδευτικής αξιολόγησης στην Ελλάδα, την Ευρώπη και άλλες χώρες του κόσμου (λ.χ. αξιολόγηση σχολικών εγχειριδίων, καινοτόμων προγραμμάτων, προγραμμάτων επιμόρφωσης κτλ.). Παράλληλα, σχεδιάζει και υλοποιεί την αξιολόγηση καινοτόμων δράσεων στο χώρο της εκπαίδευσης (βλ. 9.3.1.).

Κέντρο Εκπαιδευτικής Έρευνας (ΚΕΕ)

Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων (ΥΠΕΠΘ)

9.7. Στατιστικά Στοιχεία

Σχετικά με την εκπαίδευση και επιμόρφωση ενηλίκων οι υπάρχουσες εξωτερικές αξιολογήσεις που έχουν ολοκληρωθεί αφορούν τη δράση τριών δομών (Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας, Κέντρα Εκπαίδευσης Ενηλίκων, Σχολές Γονέων) και ενός αυτόνομου προγράμματος (Εκμάθηση της Ελληνικής Γλώσσας σε Εργαζόμενους Μετανάστες) της Γενικής Γραμματείας Εκπαίδευσης Ενηλίκων. Οι τέσσερις αυτές αξιολογήσεις έγιναν μέσω της συγκρότησης, συμπλήρωσης και ανάλυσης ερωτηματολογίων. Αναλυτικά τα αποτελέσματα για τις τρεις αυτές δράσεις έχουν ως ακολούθως:

Στοιχεία από τις αρμόδιες υπηρεσίες και εποπτευόμενους φορείς του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων

Γενική Γραμματεία Εκπαίδευσης Ενηλίκων (ΓΓΕΕ)

9.7.1. Δομές της Γ.Γ.Ε.Ε.

Γενική Γραμματεία Εκπαίδευσης Ενηλίκων (ΓΓΕΕ)

9.7.1.1. Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας

Η πρώτη εξωτερική αξιολόγηση των Σχολείων Δεύτερης Ευκαιρίας αφορούσε την εκπαιδευτική περίοδο 2001 – 2002 (πιλοτική εφαρμογή της δομής), πραγματοποιήθηκε σε δείγμα συνολικά 27 εκπαιδευτών σε όλες τις περιοχές εφαρμογής του προγράμματος. Η αξιολόγηση αυτή είχε ως στόχο να καταγραφούν οι απόψεις των εκπαιδευτών για το νέο αυτό θεσμό, καθώς και να αναδειχθούν τα δυνατά και αδύναμα σημεία. Κυριότερα συμπεράσματα που προέκυψαν μέσω της αξιολόγησης αυτής είναι:

- Η προώθηση της ανάπτυξης θετικού παιδαγωγικού κλίματος (σε ποσοστό 59%).
- Η εφαρμογή καινοτόμων δράσεων στην εκπαιδευτική διαδικασία (σε ποσοστό 25%).
- Η παρουσία υψηλού ενδιαφέροντος από τους εκπαιδευόμενους (σε ποσοστό 31%).
- Η προώθηση της αυτοπεποίθησης και της αυτοεκτίμησης των εκπαιδευομένων (σε ποσοστό 65%).

Η αξιολόγηση όμως ανέδειξε και τις αδυναμίες του θεσμού, οι οποίες αφορούσαν κυρίως την έλλειψη κατάλληλης υλικοτεχνικής υποδομής (ποσοστό 45%), την παρουσία δυσκολίας επικοινωνίας και συνεργασίας με την κεντρική αρχή [Ινστιτούτο Διαρκούς Εκπαίδευσης Ενηλίκων] (ποσοστό 37%), και οι απουσίες εκπαιδευομένων (ποσοστό 29%).

Η δεύτερη και η τρίτη εξωτερική αξιολόγηση των Σχολείων Δεύτερης Ευκαιρίας αφορούσε τις εκπαιδευτικές περιόδους 2002 – 2003 και 2004 – 2005 και επικεντρώθηκε στην εκτίμηση της ποιότητας των επιμορφωτικών συναντήσεων των στελεχών και των εκπαιδευτικών που πραγματοποιήθηκαν μέσα στα πλαίσια του έργου. Από τις αξιολογήσεις αυτές αναδείχθηκε η σημασία και η συμβολή τέτοιου είδους συναντήσεων και σεμιναρίων για την πληρέστερη πληροφόρηση των στελεχών και των εκπαιδευτικών, για την επίλυση προβλημάτων, καθώς και για την ανταπόκριση του θεσμού στις ανάγκες και στις απαιτήσεις των εκπαιδευομένων.

Ινστιτούτο Διαρκούς Εκπαίδευσης Ενηλίκων

9.7.1.2. Κέντρα Εκπαίδευσης Ενηλίκων

Η πιο πρόσφατη εξωτερική αξιολόγηση των Κ.Ε.Ε. αφορά στη δεύτερη φάση του έργου των Κ.Ε.Ε. (Κ.Ε.Ε. II, 24 Κ.Ε.Ε.) και πραγματοποιήθηκε κατά την εκπαιδευτική περίοδο 2005-2006.

Μερικά από τα κυριότερα αποτελέσματα είναι:

9.7.1.2.1. Αποτίμηση του προγράμματος από τους εκπαιδευόμενους - ποσοστιαία μεγέθη

Ερωτήσεις	Καθόλου	Λίγο	Αρκετά	Πολύ	Πάρα πολύ	Σύνολο
Απόκτηση περισσότερων τυπικών προσόντων	6,5	7,0	9,4	30,9	46,2	100
Βελτίωση γνώσεων	7,3	7	7,3	33,9	44,5	100
Ευκολότερη εύρεση εργασίας	2,8	6,4	9,2	34,4	47,2	100
Ανάπτυξη επαγγελματικών δεξιοτήτων, προσόντων και ικανοτήτων	6,3	7,6	6,8	31,4	47,9	100

9.7.1.3. Σχολές Γονέων

Η πιο πρόσφατη αξιολόγηση των Σχολών Γονέων, που έχει ολοκληρωθεί, είναι η ενδιάμεση αξιολόγηση για το έτος 2006. Μερικά από τα κυριότερα αποτελέσματα είναι:

9.7.1.3.1. Αποτίμηση του προγράμματος από τους εκπαιδευόμενους-ποσοστιαία μεγέθη

Ερωτήσεις	Καθόλου	Μέτρια	Καλά	Πολύ καλά	Σύνολο
Βαθμός μέτρησης ενδιαφέροντος του προγράμματος	0,0	1,1	17,8	81,1	100
Καλή δόμηση και θεματική οργάνωση του προγράμματος	0,3	5,9	37,6	56,2	100
Βελτίωση της επικοινωνίας με την οικογένεια σε σχέση με τις γνώσεις και τις βιωματικές ασκήσεις που παρουσιάστηκαν στο πρόγραμμα	0,6	8,3	46,1	45	100
Βαθμός κάλυψης των αρχικών προσδοκιών σας από τη συμμετοχή σας στο πρόγραμμα	0,3	4,6	43,3	51,9	100

9.7.1.3.2. Αποτίμηση του προγράμματος από τους εκπαιδευτές-ποσοστιαία μεγέθη

Ερωτήσεις	Καθόλου	Μέτρια	Καλά	Πολύ καλά	Σύνολο
Καταλληλότητα χώρου διεξαγωγής του προγράμματος	0,0	24,3	49,5	26,2	100
Προσαρμοστικότητα προγράμματος στις ανάγκες καθημερινής επικοινωνίας γονέων-παιδιών	0,0	6,4	67,0	26,6	100
Χρονική επάρκεια σεμιναρίου για την κάλυψη όλων των θεματικών ενοτήτων	10,8	39,2	31,4	18,6	100
Βαθμός αξιοποίησης από τους εκπαιδευόμενους του υλικού και των γνώσεων που τους παρασχέθηκαν	0,0	4,9	67,6	27,5	100

9.7.2. Αυτόνομα Προγράμματα της Γ.Γ.Ε.Ε.

Γενική Γραμματεία Εκπαίδευσης Ενηλίκων (ΓΓΕΕ)

9.7.2.1. Εκμάθηση της ελληνικής γλώσσας σε μετανάστες.

Η εξωτερική αξιολόγηση του αυτόνομου εκπαιδευτικού προγράμματος «Εκμάθηση της ελληνικής γλώσσας σε μετανάστες», αφορούσε τη 2^η φάση του προγράμματος και πραγματοποιήθηκε την περίοδο Ιανουάριος 2006-Ιανουάριος 2007. Η έκθεση αξιολόγησης αποτυπώνει τη διαδικασία αποτίμησης του βαθμού υλοποίησης των στόχων του εκπαιδευτικού προγράμματος, της ποιότητας της παρεχόμενης εκπαίδευσης και

τη αποτελεσματικότητα του προγράμματος. Για το σκοπό αυτό πραγματοποιήθηκε έρευνα πεδίου με 890 ερωτηματολόγια σε εκπαιδευόμενους, 68 ερωτηματολόγια σε εκπαιδευτές και 34 ερωτηματολόγια σε υπευθύνους εκπαίδευσης. Μερικά από τα κυριότερα αποτελέσματα είναι:

9.7.2.1.1. Αποτίμηση του προγράμματος από τους εκπαιδευόμενους-ποσοστιαία μεγέθη

Ερωτήσεις	Καθόλου	Μέτρια	Καλά	Πολύ καλά	Σύνολο
Αντικείμενο διδασκαλίας, εμπειρία και κατάρτιση εκπαιδευτή	0,5	2,1	6,3	91,1	100
Χρησιμότητα του προγράμματος εκμάθησης της ελληνικής γλώσσας	0,5	3,1	16,1	80,2	100
Δομή και θεματική οργάνωση του προγράμματος	1,0	11,5	24,5	63,0	100
Βαθμός βελτίωσης στην καθημερινή επικοινωνία στην ελληνική γλώσσα στο πλαίσιο των γνώσεων που παρείχε το πρόγραμμα	1,0	8,4	26,0	64,6	100
Βαθμός κατανόησης της ελληνικής νοοτροπίας και του τρόπου σκέψης των Ελλήνων στο πλαίσιο των γνώσεων που παρείχε το πρόγραμμα	5,2	16,1	35,9	42,7	100

9.7.2.1.2. Αποτίμηση του προγράμματος από τους εκπαιδευτές-ποσοστιαία μεγέθη

Ερωτήσεις	Καθόλου	Μέτρια	Καλά	Πολύ καλά	Σύνολο
Καταλληλότητα χώρου και αίθουσας διδασκαλίας	7,5	20,0	45,0	27,5	100
Καταλληλότητα ωραρίου διδασκαλίας	0,0	12,5	30,0	57,5	100
Δόμηση και θεματική οργάνωση του προγράμματος	0,0	12,5	55,0	32,5	100
Προσαρμογή του προγράμματος στις ανάγκες καθημερινής επικοινωνίας και γνώσεων των εκπαιδευομένων	0,0	7,5	50,0	42,5	100
Βιβλίο και συνοδευτικό υλικό κατά τους συμμετέχοντες	5,0	15,0	52,5	27,5	100

9.7.2.2. Εκπαίδευση αγροτών για την ανάληψη δράσεων στον δευτερογενή και τριτογενή τομέα της οικονομίας.

Η εξωτερική αξιολόγηση του αυτόνομου εκπαιδευτικού προγράμματος «Εκπαίδευση αγροτών για την ανάληψη δράσεων στον δευτερογενή και τριτογενή τομέα της οικονομίας», πραγματοποιήθηκε την εκπαιδευτική περίοδο 2005-2006. Η έκθεση αξιολόγησης αποτυπώνει τη διαδικασία αποτίμησης του βαθμού υλοποίησης των στόχων του εκπαιδευτικού προγράμματος, της ποιότητας της παρεχόμενης εκπαίδευσης και την αποτελεσματικότητα του προγράμματος. Για το σκοπό αυτό πραγματοποιήθηκε έρευνα πεδίου με δείγμα 204 άτομα συνολικά. Μερικά από τα κυριότερα αποτελέσματα είναι:

9.7.2.2.1. Αποτίμηση του προγράμματος από τους εκπαιδευόμενους-ποσοστιαία μεγέθη

Ερωτήσεις	Καθόλου	Μέτρια	Καλά	Πολύ καλά	Σύνολο
Βαθμός συσχέτισης αντικειμένου διδασκαλίας και εμπειρίας εκπαιδευτή	0,0	3,0	25,0	72,0	100
Κάλυψη αρχικών προσδοκιών από την συμμετοχή στο πρόγραμμα	2,0	13,0	54,0	31,0	100
Δομή και θεματική οργάνωση του προγράμματος	1,0	9,0	53,0	37,0	100
Πόσο επίκαιρο και σημαντικό ήταν το πρόγραμμα για τις ανάγκες των αγροτών	1,0	6,0	35,0	58,0	100
Χρηστικότητα του εκπαιδευτικού υλικού που χρησιμοποιήθηκε	0,0	18,0	50,0	32,0	100

Γενικό Συμπέρασμα

Από τις υπάρχουσες αξιολογήσεις που έχουν πραγματοποιηθεί διαπιστώνονται τρία ιδιαίτερα χρήσιμα συμπεράσματα. Πρώτον οι εφαρμοσθείσες δράσεις τείνουν να ανταποκρίνονται σε μεγάλο βαθμό στις ανάγκες και στις απαιτήσεις των εκπαιδευομένων, τόσο από πλευράς παρεχόμενων γνώσεων όσο και από πλευράς δομής και λειτουργίας. Επίσης, η χρησιμότητα των προγραμμάτων στη μετέπειτα πορεία των εκπαιδευθέντων κρίνεται ως ιδιαιτέρως σημαντική, γεγονός που καθιστά αναγκαία τη συνέχιση και διάχυση των δράσεων αυτών.

10. Ειδική Εκπαιδευτική Στήριξη και Ειδική Αγωγή

Η Ειδική Αγωγή και Εκπαίδευση (ΕΑΕ), όπως και η γενική εκπαίδευση, είναι υποχρεωτική και λειτουργεί ως αναπόσπαστο τμήμα της ενιαίας δημόσιας και δωρεάν εκπαίδευσης. Η Ειδική Αγωγή και Εκπαίδευση βασίζεται στο ενταξιακό μοντέλο.

Λειτουργούν επίσης μηχανισμοί ειδικής εκπαιδευτικής στήριξης για μαθητές που προέρχονται από κοινωνικά ευάλωτες ομάδες με ιδιαίτερες εκπαιδευτικές ανάγκες, όπως μειονότητες, αλλοδαποί και παλιννοστούντες. Τα προγράμματα αυτά αναπτύσσονται στο πλαίσιο της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης (βλέπε ενότητα 10.7) και δίνουν προτεραιότητα στην ενσωμάτωση. Επίσης στα ελληνικά σχολεία παρέχονται πρόσθετες υπηρεσίες μαθησιακής υποστήριξης (Ενισχυτική Διδασκαλία, Πρόσθετη Διδακτική Στήριξη) για μαθητές που αντιμετωπίζουν δυσκολίες στα μαθήματα, βλέπε ενότητες 10.3 και 10.5.

10.1. Ιστορική Επισκόπηση

Η ιστορία της Ειδικής Αγωγής στην Ελλάδα έχει αφετηρία στις αρχές του 20ού αιώνα, στηριζόμενη κυρίως στη φιλανθρωπία, στη δραστηριότητα του αναπηρικού και γονεϊκού κινήματος, στην ευαισθησία της Εκκλησίας, καθώς και στις προσπάθειες μεμονωμένων ατόμων και ειδικών παιδαγωγών.

Ιδιαίτερα από τη δεκαετία του '60 και μετά, τα προβλήματα των αναπήρων ατόμων αντιμετωπίζονται και στην Ελλάδα με την αναγνώριση των ιδιαιτεροτήτων τους, την αποδοχή του «δικαιώματος στη διαφορά», τη θέσπιση ειδικών διατάξεων με σκοπό την παροχή ίσων –όχι ίδιων – ευκαιριών στην εκπαίδευση. Κατά τα έτη 1972 και 1973 ιδρύθηκαν τα πρώτα 43 δημόσια Ειδικά Δημοτικά Σχολεία για παιδιά με νοητική καθυστέρηση στις έδρες των Παιδαγωγικών Ακαδημιών και σε μεγάλες πόλεις. Το 1981 δημιουργήθηκαν παράλληλες τάξεις-τμήματα ειδικής αγωγής στα κανονικά σχολεία με βάση το νόμο 1143, ενώ τα θέματα Ειδικής Αγωγής ρυθμίστηκαν γενικότερα στον νόμο πλαίσιο 1566/85 (Κεφάλαιο Ι) στον οποίο ορίζεται ότι οι μονάδες ειδικής αγωγής και ειδικής επαγγελματικής εκπαίδευσης, που ανήκαν στην αρμοδιότητα άλλων υπουργείων και οργανισμών καθώς και ιδιωτικές μονάδες, περιήλθαν εφεξής στην αρμοδιότητα ή την εποπτεία του Υπουργού Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων.

Γενικότερα, οι νόμοι 1143/1981, 2817/2000 και 3699/2008 με αποκλειστικό αντικείμενο την Ειδική Αγωγή και Εκπαίδευση αποτελούν σημεία αναφοράς στην εξέλιξη του θεσμού στην Ελλάδα αντικατοπτρίζοντας τις επικρατούσες αντιλήψεις σχετικά με την Ειδική Αγωγή και τα άτομα με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες. Για παράδειγμα ο ν. 1143/1981 αφορά στο θέμα της "Ειδικής Αγωγής, Ειδικής Επαγγελματικής Εκπαιδύσεως, Απασχολήσεως και Κοινωνικής Μεριμνης των εκλιπόντων εκ του φυσιολογικού ατόμων", ο ν. 2817/2000 στην "Εκπαίδευση των ατόμων με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες" και ο ν. 3699/2008 στην "Ειδική Αγωγή και Εκπαίδευση ατόμων με αναπηρία ή με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες".

Ειδικότερα με βάση τις διατάξεις του ν. 2817/2000, ρυθμίστηκαν χρονίζοντα θεσμικά και λειτουργικά θέματα της εκπαίδευσης των "Ατόμων με Ειδικές Εκπαιδευτικές Ανάγκες". Δημιουργήθηκαν τα Κέντρα Διάγνωσης, Αξιολόγησης και Υποστήριξης (ΚΔΑΥ), που παρείχαν υπηρεσίες διάγνωσης, αξιολόγησης και υποστήριξης των μαθητών, καθώς και υποστήριξης και πληροφόρησης των εκπαιδευτικών. Ιδρύθηκαν οι Σχολικές Μονάδες Ειδικής Αγωγής (ΣΜΕΑ), ενώ καθορίστηκε ότι η κατάταξη των μαθητών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες στους διάφορους τύπους Ειδικής Αγωγής γίνεται με βάση αξιολόγησης και εισήγησης από το ΚΔΑΥ και ότι παρέχεται παράλληλη στήριξη από εκπαιδευτικό ειδικής αγωγής σε όσους μαθητές με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες φοιτούν στη συνήθη σχολική τάξη στα γενικά σχολεία.

Το 2008 ψηφίστηκε ο νέος νόμος 3699 για την Ειδική Αγωγή και Εκπαίδευση (ΕΑΕ) Ατόμων με Αναπηρία ή με Ειδικές Εκπαιδευτικές Ανάγκες που επικαιροποιεί, κωδικοποιεί και συμπληρώνει προηγούμενες διατάξεις. Με τον νόμο αυτό θεσπίζεται για πρώτη φορά ο υποχρεωτικός χαρακτήρας της Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης ως αναπόσπαστο μέρος της υποχρεωτικής και δωρεάν δημόσιας εκπαίδευσης και

προσδιορίζεται η ελάχιστη διάρκειά της, ενώ προάγεται η ουσιαστική και λειτουργική υποστήριξη του στόχου της συνεκπαίδευσης. Εισάγεται ο θεσμός της "πρώιμης παρέμβασης" για παιδιά προσχολικής ηλικίας. Αναγνωρίζεται για πρώτη φορά το δικαίωμα των μαθητών με ιδιαίτερες νοητικές ικανότητες και ταλέντα για ειδικές εκπαιδευτικές υπηρεσίες – στον ν. 3194/2003 (Αρθ.2, παρ.7) οριζόταν απλώς ότι τα άτομα με ιδιαίτερες νοητικές ικανότητες μπορούσαν να τύχουν "ειδικής εκπαιδευτικής μεταχείρισης". Θεσμοθετείται η διαφορική διάγνωση και προσδιορίζονται με ακρίβεια οι σχετικές διαδικασίες και οι φορείς διάγνωσης ειδικών εκπαιδευτικών αναγκών – κυρίως τα Κέντρα Διαφοροδιάγνωσης, Διάγνωσης και Υποστήριξης Ειδικών Εκπαιδευτικών Αναγκών (ΚΕΔΔΥ) για τα οποία περιγράφεται με σαφήνεια η στελέχωση, η λειτουργία και οι αρμοδιότητές τους.

N.2817/2000: Εκπαίδευση ατόμων με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες και άλλες διατάξεις

N. 3699/2008: Ειδική Αγωγή και Εκπαίδευση ατόμων με αναπηρία ή με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες

N.1143: Περί Ειδικής Αγωγής, Ειδικής Επαγγελματικής Εκπαίδευσης, Απασχολήσεως και Κοινωνικής Μερίμνης των εκλιπόντων εκ του φυσιολογικού ατόμων και άλλων τινών εκπαιδευτικών διατάξεων

10.2. Τρέχοντες Προβληματισμοί

Ο προαναφερόμενος νόμος 3699 του 2008 εκσυγχρονίζει και συμπληρώνει το θεσμικό πλαίσιο της Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης χαράσσοντας μια εθνική στρατηγική για τον χώρο αυτό. Σταχυολογούμε λοιπόν τις βασικές αρχές και τις προσεγγίσεις που διέπουν το νέο αυτό θεσμικό πλαίσιο το οποίο θα απαιτήσει τη συνέργεια όλων των εμπλεκόμενων φορέων και ομάδων ώστε να εφαρμοστεί με επιτυχία.

Με βάση την ευρύτερη κοινωνικοοικονομική προσέγγιση στην αναπηρία, για τη διασφάλιση ίσων ευκαιριών κρίνεται απαραίτητη η εκπαιδευτική προσέγγιση να εστιάσει στη λειτουργικότητα και σε όλες εκείνες τις διευκολύνσεις που θα καθιστούν τους μαθητές ικανούς να συμμετέχουν πλήρως στο γενικό πλαίσιο εκπαίδευσης καθώς και να κατακτήσουν τα απαραίτητα εφόδια για την κοινωνική τους ενσωμάτωση και την προσωπική τους ανεξαρτησία. Συνεπώς, θεσπίζεται άμεσα ο υποχρεωτικός χαρακτήρας της ΕΑΕ και εισάγεται η μέριμνα για τη Δια Βίου Μάθηση των ατόμων με αναπηρία ή με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες από την προσχολική εκπαίδευση έως την επαγγελματική κατάρτιση στη μετασχολική περίοδο πέραν του 23^{ου} έτους της ηλικίας τους. Θεσμοθετείται η αρχή της διεπιστημονικότητας στη διάγνωση των ειδικών εκπαιδευτικών αναγκών και δίνεται βάρος στη δυνατότητα συνεκπαίδευσης. Εισάγεται μεγαλύτερος βαθμός συμμετοχής των διαφόρων εταίρων του αναπηρικού κινήματος, καθώς και των γονέων/κηδεμόνων στο σχεδιασμό και στη λειτουργία της ΕΑΕ. Π.χ. εκπρόσωποι του αναπηρικού κινήματος συμμετέχουν στις συνεδριάσεις του τμήματος ΕΑΕ του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου (ΠΙ), και εκπρόσωπος της Εθνικής Συνομοσπονδίας Ατόμων με Αναπηρία στο Εθνικό Συμβούλιο Παιδείας ενώ οι γονείς μπορούν να διατυπώσουν την άποψή τους σχετικά με το σχεδιασμό του εξατομικευμένου προγράμματος εκπαίδευσης.

Επίσης δίνεται έμφαση στα θέματα προσβασιμότητας, φυσικής και ηλεκτρονικής, καθώς και σε σχέση με την προσαρμογή του εκπαιδευτικού και διδακτικού υλικού, συμπεριλαμβανομένου του ηλεκτρονικού εξοπλισμού και του λογισμικού. Ειδικότερα συνιστώνται δύο συμβουλευτικές-γνωμοδοτικές επιτροπές για την παρακολούθηση των θεμάτων φυσικής και ηλεκτρονικής προσβασιμότητας ενώ εξοπλίστηκαν οι δημόσιες βιβλιοθήκες (αρμοδιότητας του ΥΠΕΠΘ) με το σχετικό υπολογιστικό και ειδικό εξοπλισμό. Επίσης διατέθηκαν από το ΥΠΕΠΘ σε μαθητές τυφλούς ή με προβλήματα όρασης, με κινητικές αναπηρίες και με νοητική υστέρηση περίπου 4.000 ειδικά τροποποιημένοι ηλεκτρονικοί υπολογιστές.

Στο πλαίσιο του συνολικού Εθνικού Στρατηγικού Πλαισίου Ανάπτυξης 2007 - 2013, και ειδικότερα του Επιχειρησιακού Προγράμματος για την Εκπαίδευση και τη Δια Βίου Μάθηση δίνεται έμφαση στην ενίσχυση της πρόσβασης και της συμμετοχής όλων στο εκπαιδευτικό σύστημα με έμφαση στα άτομα με αναπηρία και

στις ευάλωτες κοινωνικές ομάδες. Προωθούνται πιλοτικά και αναπτυξιακά προγράμματα για την εκπαίδευση των ατόμων με αναπηρία που αφορούν

- στην εξειδίκευση και επιμόρφωση του προσωπικού,
- στην ανάπτυξη και προμήθεια βοηθημάτων και εξειδικευμένων αξιολογικών και εκπαιδευτικών εργαλείων και ιδιαίτερα στην ανάπτυξη ειδικού λογισμικού
- στην ανάπτυξη δομών υποστήριξης παιδιών με πολλαπλές αναπηρίες με έμφαση στον αυτισμό και τη νοητική υστέρηση,
- στην ενίσχυση της δια βίου εκπαίδευσης και
- στην άρση των κοινωνικών προκαταλήψεων έναντι ατόμων με αναπηρία.

Επίσης, βασικός στόχος του Προγράμματος είναι η καταπολέμηση της σχολικής διαρροής ώστε να προάγονται υποστηρικτικά μέτρα όπως αυτά των προγραμμάτων ενισχυτικής διδασκαλίας στο δημοτικό και στο γυμνάσιο.

10.3. Προσδιορισμός και Διάγνωση των Ομάδων-Στόχων

10.3.1. Ειδική Αγωγή

Σύμφωνα με το Άρθρο 3 του ν. 3699/2008, μαθητές με αναπηρία και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες θεωρούνται όσοι για ολόκληρη ή ορισμένη περίοδο της σχολικής τους ζωής εμφανίζουν σημαντικές δυσκολίες μάθησης εξαιτίας αισθητηριακών, νοητικών, γνωστικών, αναπτυξιακών προβλημάτων, ψυχικών και νευροψυχικών διαταραχών οι οποίες, σύμφωνα με διεπιστημονική αξιολόγηση, επηρεάζουν τη διαδικασία της σχολικής προσαρμογής και μάθησης. Στους μαθητές αυτούς συγκαταλέγονται και μαθητές με ειδικές μαθησιακές δυσκολίες όπως δυσλεξία, δυσγραφία, σύνδρομο ελλειμματικής προσοχής κ.τ.λ., καθώς και οι μαθητές με σύνθετες γνωστικές συναισθηματικές και κοινωνικές δυσκολίες, παραβατική συμπεριφορά λόγω κακοποίησης, γονεϊκής παραμέλησης και εγκατάλειψης ή λόγω ενδοοικογενειακής βίας. Στο Άρθρο 7 του ίδιου νόμου γίνεται ειδική μνεία στα θέματα φοίτησης των κωφών, τυφλών και αυτιστικών μαθητών.

Επίσης μαθητές με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες θεωρούνται οι μαθητές που έχουν μία ή περισσότερες ιδιαίτερες νοητικές ικανότητες και ταλέντα, για τους οποίους αναπτύσσονται ειδικά εκπαιδευτικά προγράμματα με τη συνεργασία του Π.Ι. και των Α.Ε.Ι., ενώ στους μαθητές αυτούς δεν έχουν εφαρμογή οι λοιπές διατάξεις του ν. 3699/08.

Δεν εμπίπτουν στην κατηγορία των μαθητών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες οι μαθητές με χαμηλή σχολική επίδοση που συνδέεται αιτιωδώς με εξωγενείς παράγοντες, όπως γλωσσικές ή πολιτισμικές ιδιαιτερότητες.

Οι ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες των εν λόγω μαθητών διερευνώνται και διαπιστώνονται από τη διεπιστημονική Ειδική Διαγνωστική Επιτροπή Αξιολόγησης των κατά τόπους Κέντρων Διαφοροδιάγνωσης, Διάγνωσης και Υποστήριξης Ειδικών Εκπαιδευτικών Αναγκών (ΚΕΔΔΥ), καθώς και από τα πιστοποιημένα από το ΥΠΕΠΘ Ιατροπαιδαγωγικά Κέντρα άλλων Υπουργείων. Τα ΚΕΔΔΥ ανάλογα με το είδος και το βαθμό των διαπιστωμένων ειδικών εκπαιδευτικών αναγκών του μαθητή εισηγούνται στη συνέχεια για το πιο κατάλληλο εκπαιδευτικό πλαίσιο, ενώ προσδιορίζουν και το χρόνο επαναξιολόγησης στη γνωμάτευσή τους.

Με βάση την παραπάνω εισήγηση, ο μαθητής μπορεί να φοιτήσει είτε στο γενικό σχολείο (βλέπε **10.5**) είτε σε Σχολικές Μονάδες Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης, ΣΜΕΑΕ (βλέπε **10.6**). Σημειώνεται ότι μαθητές τυφλοί, ή με χαμηλή όραση, καθώς και αυτιστικοί μαθητές υψηλής λειτουργικότητας μπορούν να φοιτούν στις σχολικές τάξεις του Γενικού Σχολείου υποστηριζόμενοι από τον εκπαιδευτικό της τάξης και κατά περίπτωση την υποστήριξη Ειδικού Εκπαιδευτικού Προσωπικού.

10.3.2. Πρόσθετη Διδακτική Στήριξη και Ενισχυτική Διδασκαλία

Υπηρεσίες ειδικής μαθησιακής υποστήριξης παρέχονται στο Γυμνάσιο και Δημοτικό με τα προγράμματα Ενισχυτικής Διδασκαλίας (ΕΔ) και στο Λύκειο με τα Προγράμματα Πρόσθετης Διδακτικής Στήριξης (ΠΔΣ). Στο επίπεδο της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης παρακολουθούν το πρόγραμμα ΕΔ μαθητές που κρίνεται από τους διδάσκοντες ότι χρειάζονται επιπλέον διδακτική βοήθεια, ενώ δίνεται προτεραιότητα σε μαθητές των τάξεων Α' και Β' που δεν κατέκτησαν τους βασικούς μηχανισμούς ανάγνωσης, γραφής και αριθμητικού υπολογισμού.

Στο επίπεδο της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης τα προγράμματα αυτά απευθύνονται στους μαθητές που είτε αντιμετωπίζουν δυσκολίες σε σχέση με την ύλη ορισμένων μαθημάτων, είτε απλώς επιζητούν επιπλέον βοήθεια ώστε να βελτιώσουν τις σχολικές τους επιδόσεις. Στο Λύκειο η ΠΔΣ απευθύνεται στους μαθητές όλων των τάξεων και όλων των τύπων Λυκείων, στους μαθητές του Β' κύκλου των εσπερινών ΤΕΕ – ο οποίος λειτουργεί για τελευταία χρονιά φέτος – καθώς και σε αυτούς των μαθητικών τμημάτων που λειτουργούν στις Μονάδες Απεξάρτησης και Κοινωνικής Επανάταξης. Στην περίπτωση ύπαρξης περισσότερων αιτήσεων από τα προβλεπόμενα όρια, κριτήριο επιλογής αποτελεί ο βαθμός μαθησιακών δυσκολιών των μαθητών σύμφωνα με εισήγηση των διδασκόντων της τάξης.

10.4. Οικονομική Υποστήριξη στις Οικογένειες των Μαθητών

Το σύνολο των εκπαιδευτικών δομών Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης από το Νηπιαγωγείο έως τη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση επιδοτούνται κατά 100% από τον προϋπολογισμό του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων. Δομές που παρέχουν υποστηρικτικές υπηρεσίες και έχουν ιδρυθεί από Σωματεία Γονέων Ατόμων με Αναπηρία ή από Σωματεία Ατόμων με Αναπηρία, είναι κατά ένα ποσοστό αυτοχρηματοδοτούμενες, αλλά επιδοτούνται επίσης από το Υπουργείο Υγείας Πρόνοιας.

Όταν η διάγνωση-αξιολόγηση παιδιού με Αναπηρίες και Ειδικές Εκπαιδευτικές Ανάγκες προσχολικής ηλικίας προτείνει πρώιμη παρέμβαση ή παροχή εξειδικευμένων υποστηρικτικών υπηρεσιών, τότε η παρακολούθηση και η υποστήριξη του παιδιού, εάν είναι κάτω των 4 ετών, χρηματοδοτείται από την κοινωνική ασφάλιση της οικογένειας του παιδιού.

Για μαθητές με αναπηρία ή και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες η φοίτηση είναι δωρεάν στη Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση (Γενική και Επαγγελματική). Συμπεριλαμβάνονται στη δωρεάν φοίτηση η μεταφορά, τα εποπτικά μέσα, καθώς και τα παράλληλα παρεμβατικά προγράμματα όπως η εργοθεραπεία, η λογοθεραπεία η φυσιοθεραπεία, και κάθε άλλη υπηρεσία που υποστηρίζει την ισότιμη μεταχείριση των ατόμων με αναπηρία και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες.

Ειδικότερα, όσον αφορά τους μαθητές με προβλήματα όρασης, το Υπουργείο Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης χορηγεί επίδομα τυφλότητας στους μαθητές που φοιτούν στα ειδικά σχολεία. Υπάρχει επίσης η δυνατότητα δανεισμού των ειδικών μηχανών Braille από τους μαθητές, δωρεάν χορήγηση σχολικών βιβλίων, δωρεάν μεταφορά και δωρεάν σίτιση.

Κατά την περίοδο της μετάβασης από την Γενική Εκπαίδευση στην Επαγγελματική Αποκατάσταση, τα άτομα με Αναπηρίες και Ειδικές Εκπαιδευτικές Ανάγκες επιδοτούνται από τις υπηρεσίες κοινωνικής πρόνοιας και λαμβάνουν οικονομική βοήθεια. Το κράτος χρηματοδοτεί επίσης τις επιχειρήσεις ή τους εργοδότες που προσλαμβάνουν στην επιχείρησή τους άτομα με ειδικές ανάγκες για αποκλειστική ή μερική απασχόληση.

10.5. Ειδική Υποστήριξη στο πλαίσιο του κοινού Εκπαιδευτικού Συστήματος

Με βάση ατομικής αξιολόγησης και εισήγησης της διεπιστημονικής Ειδικής Διαγνωστικής Επιτροπής Αξιολόγησης των κατά τόπους ΚΕΔΔΥ, η εκπαίδευση των ατόμων με Αναπηρίες και Ειδικές Εκπαιδευτικές

Ανάγκες μπορεί να γίνεται στο πλαίσιο του γενικού σχολείου όπου υπάρχουν οι παρακάτω δυνατότητες σχετικά με τη φοίτησή τους :

Οι μαθητές μπορούν να φοιτούν:

α) Στη συνήθη σχολική τάξη του γενικού σχολείου εφόσον πρόκειται για μαθητές με ήπιες μαθησιακές δυσκολίες υποστηριζόμενοι από τον εκπαιδευτικό της τάξης, ο οποίος συνεργάζεται κατά περίπτωση με τα ΚΕΔΔΥ, με τους Σχολικούς συμβούλους γενικής και ειδικής εκπαίδευσης και τους συμβούλους Ειδικού Εκπαιδευτικού Προσωπικού.

β) Σε σχολική τάξη του γενικού σχολείου, με παράλληλη στήριξη-συνεκπαίδευση, από εκπαιδευτικούς ΕΑΕ. Η παράλληλη στήριξη μπορεί να γίνεται σε μόνιμη και προγραμματισμένη βάση όταν κρίνεται απαραίτητη βάσει γνωμάτευσης του ΚΕΔΔΥ. Την παράλληλη στήριξη εισηγείται αποκλειστικά το οικείο ΚΕΔΔΥ. Οι αιτήσεις για παράλληλη στήριξη υποβάλλονται στο σχολείο και διαβιβάζονται στο ΥΠΕΠΘ.

Η παράλληλη στήριξη παρέχεται και σε μαθητές με σοβαρότερες εκπαιδευτικές ανάγκες όταν στην περιοχή τους δεν υπάρχει άλλο πλαίσιο ΕΑΕ (ειδικό σχολείο, τμήμα ένταξης).

γ) Σε ειδικά οργανωμένα και κατάλληλα στελεχωμένα Τμήματα Ένταξης, που λειτουργούν μέσα στα σχολεία γενικής και επαγγελματικής εκπαίδευσης με δύο τύπους προγραμμάτων:

γ.1) κοινό και εξειδικευμένο πρόγραμμα (έως 15 διδακτικές ώρες εβδομαδιαίως) που καθορίζεται με πρόταση του οικείου ΚΕΔΔΥ για τους μαθητές με ηπιότερες μορφής ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες,

γ.2) εξειδικευμένο ομαδικό ή εξατομικευμένο πρόγραμμα διευρυμένου ωραρίου, που καθορίζεται με πρόταση του οικείου ΚΕΔΔΥ, για τους μαθητές με σοβαρότερης μορφής ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες.

Για την Ενισχυτική Διδασκαλία βλ. υποενότητα 10.5.3.2. .

10.5.1. Ειδικό Νομοθετικό Πλαίσιο

10.5.1.1. Ειδική Αγωγή

Το θεσμικό πλαίσιο της Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης καθορίζεται με βάση των διατάξεων του νέου νόμου 3699/2008, ενώ παραμένουν σε ισχύ ορισμένες διατάξεις του ν. 2817/2000 (Άρθρο 4, κεφ. Στ' παρ. 2) και του ν. 2470/1997 (Άρθρο 13 παρ. 1, εδάφιο ε) που αφορούν σε ειδικά θέματα προσωπικού.

Τα προγράμματα σπουδών ισχύουν σε εφαρμογή της Υπουργικής Απόφασης του 2003 σχετικά με το Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγράμματος Σπουδών, δηλαδή το κοινό πρόγραμμα της υποχρεωτικής πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Παράλληλα, σύμφωνα με τον παραπάνω νόμο 3699/2008 καθορίζονται με πρόταση του οικείου ΚΕΔΔΥ εξειδικευμένα ομαδικά ή ατομικά προγράμματα στα τμήματα ένταξης, ενώ γενικότερα, το Τμήμα ΕΑΕ του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου σχεδιάζει και αναπτύσσει προγράμματα σπουδών για την εκπαίδευση των μαθητών με αναπηρία και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες. Περισσότερα στοιχεία σχετικά με την εξέλιξη του θεσμού από νομοθετική άποψη παρουσιάζονται στο **10.1. Ιστορική Επισκόπηση**.

N.2470/1997: Αναμόρφωση μισθολογίου προσωπικού της δημόσιας διοίκησης και άλλες συναφείς διατάξεις

N.2817/2000: Εκπαίδευση ατόμων με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες και άλλες διατάξεις

N.3194/2003: Ρύθμιση εκπαιδευτικών θεμάτων και άλλες διατάξεις

N. 3699/2008: Ειδική Αγωγή και Εκπαίδευση ατόμων με αναπηρία ή με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες

10.5.1.2. Ενισχυτική Διδασκαλία και Πρόσθετη Διδακτική Στήριξη

Η Ενισχυτική Διδασκαλία στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση λειτουργεί σύμφωνα με το Π.Δ. 462/1991 και στο Γυμνάσιο (Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση) με την Υπουργική Απόφαση 96734/Γ7/ΦΕΚ 1301/τ. Β'/12-9-2003 που βασίζεται στο Π.Δ. 429/1991. Όσον αφορά στην Πρόσθετη Διδακτική Στήριξη της μετα-υποχρεωτικής Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, ύστερα από επιτυχημένη πιλοτική εφαρμογή δέκα ετών, τεκμηριώθηκε η αναγκαιότητα συνέχισής της και λειτουργεί σήμερα σύμφωνα με την Υπουργική Απόφαση 113321/Γ7/ΦΕΚ 1923/τ. Β'/18.9.2008.

N.1824/1988: Ρύθμιση θεμάτων εκπαιδευτικών και άλλες διατάξεις

N. 3149/2003: Εθνική Βιβλιοθήκη της Ελλάδος, Δημόσιες Βιβλιοθήκες και άλλες διατάξεις

Π.Δ. 429/1991: Αξιολόγηση και ενισχυτική διδασκαλία μαθητών Γυμνασίου

Π.Δ. 462/1991: Αξιολόγηση και ενισχυτική διδασκαλία μαθητών Δημοτικού Σχολείου

Π.Δ.201/1998: Οργάνωση και λειτουργία δημοτικών σχολείων

10.5.2. Γενικοί Στόχοι

10.5.2.1. Ειδική Αγωγή

Ο νέος νόμος Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης (ν. 3699/2008), ορίζει ότι κύριος σκοπός της ΕΑΕ, τόσο στο πλαίσιο του γενικού σχολείου όσο και των ειδικών σχολικών μονάδων, είναι να διασφαλίζει σε όλους τους πολίτες με αναπηρία και διαπιστωμένες ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες, ίσες ευκαιρίες για πλήρη συμμετοχή και συνεισφορά στην κοινωνία, ανεξάρτητη διαβίωση, οικονομική αυτάρκεια και αυτονομία, με πλήρη κατοχύρωση των δικαιωμάτων τους στη μόρφωση και στην κοινωνική και επαγγελματική ένταξη.

Στους μαθητές με αναπηρία και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες παρέχεται ΕΑΕ η οποία – στο πλαίσιο των σκοπών της Πρωτοβάθμιας, Δευτεροβάθμιας, Τριτοβάθμιας, μη τυπικής άτυπης και δια βίου εκπαίδευσης – επιδιώκει να αναπτύξει την προσωπικότητά τους και να τους καταστήσει κατά το δυνατόν ικανούς για αυτόνομη συμμετοχή στην οικογενειακή, επαγγελματική, κοινωνική και πολιτισμική ζωή.

Η ΕΑΕ επιδιώκει ιδίως:

- την ολόπλευρη και αρμονική ανάπτυξη της προσωπικότητάς τους,
- τη βελτίωση των ικανοτήτων και δεξιοτήτων, ώστε να καταστεί δυνατή η ένταξη ή επανένταξή τους στο γενικό σχολείο όπου και όταν αυτό είναι δυνατόν,
- την αντίστοιχη προς τις δυνατότητές τους ένταξη στο εκπαιδευτικό σύστημα, στην κοινωνική ζωή και στην επαγγελματική δραστηριότητα
- την αλληλοαποδοχή, την αρμονική συμβίωση τους με το κοινωνικό σύνολο και ισότιμη κοινωνική τους εξέλιξη και
- τη διασφάλιση της πλήρους προσβασιμότητας των μαθητών με αναπηρία και με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες, καθώς και των εκπαιδευτικών ή/και γονέων και κηδεμόνων με αναπηρία, σε όλες τις υποδομές, τις υπηρεσίες και τα αγαθά της ΕΑΕ.

10.5.2.2. Ενισχυτική Διδασκαλία και Πρόσθετη Διδακτική Στήριξη

Τα προγράμματα της Ενισχυτικής Διδασκαλίας (ΕΔ) και της Πρόσθετης Διδακτικής Στήριξης (ΠΔΣ) στοχεύουν στην ομαλή επανένταξη των μαθητών στη μαθησιακή διαδικασία ώστε να παρακολουθούν και να

συμμετέχουν αποδοτικά, στη βελτίωση της σχολικής τους επίδοσης, και ευρύτερα, στη μείωση της μαθητικής διαρροής.

Στο επίπεδο του Λυκείου τα προγράμματα μαθησιακής ενίσχυσης έχουν απώτερο σκοπό την αποφυγή της σχολικής αποτυχίας ώστε να μην εγκαταλείπουν οι μαθητές πρόωρα το σχολείο με μειωμένα προσόντα, και με ενδεχόμενο, στην περίπτωση αυτή να οδηγηθούν σε αποκλεισμό από την αγορά εργασίας. Βασική επιδίωξη επίσης είναι η αύξηση της πιθανότητας πρόσβασης στην ανώτατη εκπαίδευση. Λαμβάνεται ειδική μέριμνα για την υλοποίηση της ΠΔΣ σε Εσπερινά σχολεία, καθώς και σε σχολεία απομακρυσμένων περιοχών, όπου παρατηρούνται υψηλά ποσοστά σχολικής αποτυχίας με σκοπό να δημιουργούνται συνθήκες πρόληψης κοινωνικού αποκλεισμού καθώς και αναβάθμισης της ποιότητας της εκπαίδευσης.

10.5.3. Ειδικά Μέτρα Υποστήριξης Μαθητών

10.5.3.1. Ειδική Αγωγή

Στο πλαίσιο της συνεκπαίδευσης οι στόχοι της ΕΑΕ επιτυγχάνονται με την εφαρμογή ειδικών εκπαιδευτικών προγραμμάτων και προγραμμάτων αποκατάστασης, την προσαρμογή του εκπαιδευτικού και διδακτικού υλικού, τη χρησιμοποίηση ειδικού εξοπλισμού συμπεριλαμβανομένου του ηλεκτρονικού εξοπλισμού και του λογισμικού και την παροχή κάθε είδους διευκολύνσεων και εργονομικών διευθετήσεων από τα ΚΕΔΔΥ. Κατά την συνεκπαίδευση στα γενικά σχολεία εφαρμόζονται ειδικά εκπαιδευτικά προγράμματα, ανάλογα με τις αναπηρίες και τις ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες των μαθητών για όσο χρονικό διάστημα είναι αναγκαίο, καθώς και παρέχονται υπηρεσίες συστηματικής παρέμβασης όπως εργοθεραπεία, λογοθεραπεία και κάθε άλλη υπηρεσία που στηρίζει την ισότιμη μεταχείριση των μαθητών.

Κεντρικό ρόλο παίζουν τα ΚΕΔΔΥ, που πέραν της εξατομικευμένης αξιολόγησης του είδους και του βαθμού των ειδικών εκπαιδευτικών αναγκών των μαθητών και την εισήγηση για το πιο κατάλληλο εκπαιδευτικό πλαίσιο φοίτησής τους, αναλαμβάνουν επίσης να:

- σχεδιάζουν τα Εξατομικευμένα Προγράμματα Εκπαίδευσης (ΕΠΕ), δηλαδή τα ατομικά προγράμματα ψυχοπαιδαγωγικής και διδακτικής υποστήριξης και δημιουργικής απασχόλησης, σε συνεργασία με τους εκπαιδευτικούς της τάξης και με το Ειδικό Εκπαιδευτικό Προσωπικό, καθώς και την εφαρμογή άλλων επιστημονικών κοινωνικών και λοιπών υποστηρικτικών μέτρων
- σχεδιάζουν επίσης τα αντίστοιχα ομαδικά προγράμματα ψυχοπαιδαγωγικής και διδακτικής υποστήριξης και δημιουργικής απασχόλησης
- συντάσσουν εξατομικευμένες εκθέσεις-προτάσεις με θέμα τις σύγχρονες εκπαιδευτικές προσεγγίσεις, τα καινοτόμα βοηθήματα και τις υπηρεσίες προηγμένης τεχνολογίας που μπορούν να υποστηρίξουν τη λειτουργικότητα και τη συμμετοχή του κάθε μαθητή με αναπηρία ή και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες στη διαδικασία της συνεκπαίδευσης με τους μαθητές του γενικού πλαισίου
- παρέχουν συνεχή συμβουλευτική υποστήριξη και ενημέρωση του συνόλου του εκπαιδευτικού προσωπικού, καθώς και των γονέων
- εισηγούνται για την αντικατάσταση των γραπτών δοκιμασιών των μαθητών με αναπηρία και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες με προφορικές ή άλλης μορφής δοκιμασίες στις προαγωγικές και απολυτήριες εξετάσεις των γενικών σχολείων, καθώς και στις εισαγωγικές στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, και γενικότερα, για τους κατάλληλους κατά περίπτωση εναλλακτικούς τρόπους εξέτασης και αξιολόγησης. Ειδικότερα για τους μαθητές με μαθησιακές δυσκολίες, όπως δυσλεξία, δυσαριθμησία, δυσγραφία, δυσαναγνωσία, δυσορθογραφία, εισηγούνται σχετικά με τη μέθοδο διδασκαλίας και αξιολόγησης για τον έλεγχο και πιστοποίηση των γνώσεων του μαθητή στα μαθήματα που εξετάζονται.

Σημειώνεται ότι στο πλαίσιο διαμόρφωσης του Εξατομικευμένου Προγράμματος Εκπαίδευσης διατυπώνει τις απόψεις του και ο γονέας ή ο κηδεμόνας του μαθητή.

Οι μαθητές με αναπηρία και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες φοιτούν, κατά την συνεκπαίδευση στα γενικά σχολεία, υποστηριζόμενοι από τον εκπαιδευτικό της τάξης και κατά περίπτωση με την παράλληλη στήριξη Ειδικού Εκπαιδευτικού Προσωπικού ή Εκπαιδευτικού Ειδικής Αγωγής. Για θέματα αυτοεξυπηρέτησης και λειτουργικών διευκολύνσεων των μαθητών προσλαμβάνεται Ειδικό Βοηθητικό Προσωπικό. Στα θέματα εκπαιδευτικής υποστήριξης είναι απαραίτητη η συνεργασία του εκπαιδευτικού της τάξης με τους σχολικούς συμβούλους γενικής και ειδικής εκπαίδευσης και τους συμβούλους Ειδικού Εκπαιδευτικού Προσωπικού.

Στα γενικά τμήματα που φοιτούν μαθητές με αναπηρία και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες πρέπει να μειώνεται ανάλογα ο συνολικός αριθμός των μαθητών του τμήματος, καθώς και οι παραπάνω μαθητές να κατανέμονται εξίσου σε όλα τα τμήματα της ίδιας τάξης. Τα Τμήματα Ένταξης του γενικού σχολείου λειτουργούν με από 3 μαθητές έως και 12 μαθητές σε περιπτώσεις τμημάτων ένταξης συστεγαζόμενων ή γειτονικών σχολικών μονάδων.

Για τη διασφάλιση της προσβασιμότητας εφαρμόζονται οι αρχές του "Σχεδιασμού για Όλους (Design for All)" τόσο κατά τον σχεδιασμό των εκπαιδευτικών προγραμμάτων και του υλικού όσο και κατά την επιλογή του πάσης φύσεως εξοπλισμού και των κτιριακών υποδομών. Ειδικότερα τα ΚΕΔΔΥ καθορίζουν το είδος των εκπαιδευτικών βοηθημάτων και τεχνικών οργάνων τα οποία διευκολύνουν την πρόσβαση στο χώρο και στη μαθησιακή διαδικασία, ενώ διαμορφώνουν προτάσεις προς τον Οργανισμό Σχολικών Κτιρίων για ενδεδειγμένες κτηριακές και υλικοτεχνικές παρεμβάσεις στα σχολεία της περιοχής αρμοδιότητάς τους.

Για τις περιπτώσεις μαθητών με διαταραχές όρασης ή ακοής, κινητικές αναπηρίες, χρόνια νοσήματα, ψυχικές διαταραχές, διαταραχές αυτιστικού φάσματος, καθώς και όσων άλλων λαμβάνουν φαρμακευτική αγωγή, απαιτείται η συνεργασία του ΚΕΔΔΥ με τις αρμόδιες ιατρικές υπηρεσίες για να προτείνουν τις αναγκαίες εργονομικές διευθετήσεις

Στο θέμα της εκπαιδευτικής υποστήριξης και διδακτικού πλαισίου κύριο ρόλο έχει επίσης το τμήμα της Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου, κυρίως σε επίπεδο σχεδιασμού και έρευνας. Επίσης το τμήμα ΕΑΕ του ΠΙ αναπτύσσει τα προγράμματα σπουδών που εφαρμόζονται στην ΕΑΕ και προωθεί την εφαρμογή της σύγχρονης τεχνολογίας στην ΕΑΕ.

10.5.3.2. Ενισχυτική Διδασκαλία και Πρόσθετη Διδακτική Στήριξη

Η Ενισχυτική Διδασκαλία (ΕΔ) είναι ένα αυτοτελές υποστηρικτικό πρόγραμμα διδασκαλίας για μαθητές όλων των τάξεων του δημοτικού και γυμνασίου που αντιμετωπίζουν μαθησιακές δυσκολίες σε ορισμένους τομείς γνώσης, ή που (στο γυμνάσιο) θέλουν να βελτιώσουν την απόδοσή τους σε συγκεκριμένα μαθήματα.

Το πρόγραμμα ΕΔ στο Δημοτικό αφορά στα μαθήματα της Γλώσσας και τα Μαθηματικά. Τα ολιγομελή τμήματα (έως 5 μαθητές) συγκροτούνται από το Σύλλογο των Διδασκόντων και το πρόγραμμα καλύπτει από 1-2 διδακτικές ώρες την ημέρα έως και 6 ώρες την εβδομάδα κατά ή μετά τη λήξη του ωρολογίου προγράμματος.

Στο Γυμνάσιο οι τομείς που καλύπτονται από το πρόγραμμα ΕΔ είναι η Γλωσσική Διδασκαλία, τα Μαθηματικά, η Φυσική, η Χημεία και οι Ξένες Γλώσσες. Το ημερήσιο πρόγραμμα καλύπτει 1-3 διδακτικές ώρες την ημέρα. Κάθε μαθητής μπορεί να παρακολουθήσει από ένα έως και όλα τα μαθήματα ΕΔ και μέχρι 15 ώρες εβδομαδιαίως. Τα προγράμματα ΕΔ μπορούν να υλοποιούνται εντός του ωραρίου διδασκαλίας ή εκτός σε απογευματινές ώρες, καθώς και να υλοποιούνται κατά ομάδες Γυμνασίων της ίδιας περιφέρειας. Σε κάθε τμήμα συμμετέχουν από 5 έως 10 μαθητές, ενώ σε ακριτικές, παραμεθόριες και δυσπρόσιτες περιοχές μπορεί να συγκροτούνται τμήματα από 3 μαθητές.

Δίνεται η δυνατότητα στους μαθητές που εγγράφονται στα τμήματα Πρόσθετης Διδακτικής Στήριξης (ΠΔΣ) του Λυκείου να παρακολουθήσουν ευρύ φάσμα μαθημάτων που ανήκουν στις κατηγορίες: 1. Μαθήματα Γενικής Παιδείας, Κατεύθυνσης και Επιλογής. Τα τμήματα ΠΔΣ λειτουργούν πέρα από το κανονικό πρόγραμμα, τις καθημερινές. Κάθε τμήμα ΠΔΣ συγκροτείται από 7 έως 14 μαθητές. Κάθε μάθημα του προγράμματος ΠΔΣ διδάσκεται έως και τέσσερις (4) διδακτικές ώρες εβδομαδιαίως. Οι μαθητές μπορούν να παρακολουθούν μέχρι δεκατέσσερις (14) ώρες εβδομαδιαίως. Σε αστικές περιοχές μπορούν να δημιουργούνται κέντρα ΠΔΣ από Λύκεια που γειτνιάζουν. Ο συντονισμός και η οργάνωση του προγράμματος ΠΔΣ γίνεται από το Σχεδιαστή-Αξιολογητή, ο οποίος λαμβάνει υπόψη του τις τοπικές συνθήκες, τις δυνατότητες μετακίνησης μαθητών, κτλ.

10.6. Ειδική Εκπαιδευτική Υποστήριξη σε Ειδικά Σχολεία

Όταν η φοίτηση των ατόμων με Αναπηρίες και Ειδικές Εκπαιδευτικές Ανάγκες στα σχολεία του κοινού εκπαιδευτικού συστήματος και στα τμήματα ένταξης καθίσταται ιδιαίτερα δύσκολη, λόγω του είδους και του βαθμού του προβλήματός τους, η εκπαίδευση των μαθητών αυτών παρέχεται:

- Σε αυτοτελείς Σχολικές Μονάδες Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης (ΣΜΕΑΕ).
- Σε σχολεία ή τμήματα που λειτουργούν είτε ως αυτοτελή είτε ως παραρτήματα άλλων σχολείων σε νοσοκομεία, κέντρα αποκατάστασης, ιδρύματα αγωγής ανηλίκων, ιδρύματα χρονίως πασχόντων ή Υπηρεσίες εκπαίδευσης και αποκατάστασης των Μονάδων Ψυχικής Υγείας. Οι εκπαιδευτικές αυτές δομές εποπτεύονται από το ΥΠΕΠΘ και μπορούν να παρέχουν ισότιμα με τις ΣΜΕΑΕ του ΥΠΕΠΘ εκπαίδευση, κατάρτιση και συμβουλευτικές υποστηρικτικές υπηρεσίες σε άτομα άνω των δεκαπέντε (15) ετών με βαριά νοητική υστέρηση και συνοδές αναπηρίες.
- Με διδασκαλία στο σπίτι, όταν αυτή κρίνεται αναγκαία, για σοβαρά βραχυχρόνια ή χρόνια προβλήματα υγείας, τα οποία δεν επιτρέπουν τη μετακίνηση και φοίτηση των μαθητών στο σχολείο.

Ως ΣΜΕΑΕ ορίζονται:

Για την πρωτοβάθμια εκπαίδευση:

- τα νηπιαγωγεία ΕΑΕ και τα τμήματα πρώιμης παρέμβασης που λειτουργούν εντός των νηπιαγωγείων ΕΑΕ.
- τα δημοτικά σχολεία ΕΑΕ τα οποία λειτουργούν με μία προκαταρκτική τάξη και τις αντίστοιχες τάξεις του γενικού δημοτικού σχολείου (Α' – ΣΤ').

Στα παραπάνω σχολεία μπορούν να λειτουργούν και τμήματα ολοήμερου προγράμματος.

Για τη δευτεροβάθμια γενική εκπαίδευση:

- Τα γυμνάσια ΕΑΕ που περιλαμβάνουν προκαταρκτική τάξη (όχι υποχρεωτική, βλέπε **10.6.5**) και τρεις επόμενες τάξεις Α', Β' και Γ'.
- Τα λύκεια ΕΑΕ που περιλαμβάνουν προκαταρκτική τάξη (όχι υποχρεωτική, βλέπε **10.6.5**) και τρεις επόμενες τάξεις Α', Β' και Γ'.

Για τη δευτεροβάθμια επαγγελματική εκπαίδευση:

- Τα ειδικά επαγγελματικά γυμνάσια στα οποία η φοίτηση διαρκεί πέντε έτη. Στα γυμνάσια αυτά εφαρμόζεται πρόγραμμα για την ολοκλήρωση της εννιάχρονης υποχρεωτικής εκπαίδευσης και την παροχή επαγγελματικής εκπαίδευσης.
- Τα ειδικά επαγγελματικά λύκεια, στα οποία η φοίτηση διαρκεί τέσσερα έτη.

- Την ειδική επαγγελματική σχολή, στην οποία η φοίτηση διαρκεί τέσσερα έτη.

Τα Εργαστήρια Ειδικής Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (ΕΕΕΕΚ), στα οποία η φοίτηση διαρκεί από πέντε μέχρι οκτώ χρόνια. Η φοίτηση στα ΕΕΕΕΚ μπορεί να καλύψει την υποχρεωτικότητα της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.

10.6.1. Ειδικό Νομοθετικό Πλαίσιο

Για την παροχή εκπαίδευσης στα Ειδικά Σχολεία ισχύει το ίδιο νομοθετικό πλαίσιο όπως για την παροχή εκπαίδευσης σε παιδιά με Αναπηρίες και Ειδικές Εκπαιδευτικές Ανάγκες στο πλαίσιο του κοινού εκπαιδευτικού συστήματος (βλέπε ενότητα 10.5.1.).

10.6.2. Γενικοί Στόχοι

Οι στόχοι της εκπαίδευσης στα Ειδικά Σχολεία είναι οι ίδιοι με αυτούς της εκπαίδευσης στα σχολεία του κοινού εκπαιδευτικού συστήματος όπως αυτοί έχουν προαναφερθεί (βλ. 10.5.2.1.).

10.6.3. Γεωγραφική Κατανομή και Πρόσβαση

Η γεωγραφική κατανομή των Σχολικών Μονάδων Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης δεν ακολουθεί κάποιους συγκεκριμένους κανόνες. Τα ΚΕΔΔΥ εισηγούνται στις αρμόδιες υπηρεσίες της περιοχής τους για την ίδρυση, την κατάργηση ή τη συγχώνευση των ΣΜΕΑΕ, καθώς και για την προσθήκη τομέων στα Επαγγελματικά Γυμνάσια, στα Επαγγελματικά Λύκεια και στην Επαγγελματική Σχολή και τμημάτων ειδικότητας.

Η μεταφορά των μαθητών των ΣΜΕΑΕ γίνεται είτε με κοινά δρομολόγια των σχολικών λεωφορείων τα οποία ανήκουν στην Ενιαία Σχολική Επιτροπή του Συγκροτήματος είτε με μεταφορικά μέσα μισθωμένα από την οικεία Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση. Ειδικά για τις ΣΜΕΑΕ γίνεται η αγορά ή μίσθωση σχολικών λεωφορείων εξειδικευμένων προδιαγραφών.

Για μαθητές με σοβαρότερες εκπαιδευτικές ανάγκες, όταν στην περιοχή τους δεν υπάρχει άλλο πλαίσιο ΕΑΕ (ειδικό σχολείο, τμήμα ένταξης), οι μαθητές αυτοί μπορούν να φοιτούν σε σχολική τάξη του γενικού σχολείου με παράλληλη στήριξη-συνεκπαίδευση από εκπαιδευτικούς ΕΑΕ.

10.6.4. Προϋποθέσεις Εγγραφής και Επιλογή Σχολείου

Για την Ειδική Αγωγή και Εκπαίδευσης στο πλαίσιο τόσο του γενικού σχολείου όσο και των ειδικών σχολείων τα ΚΕΔΔΥ είναι αρμόδια να εισηγούνται για την κατάταξη, εγγραφή και φοίτηση στην κατάλληλη σχολική μονάδα ή άλλο εκπαιδευτικό πλαίσιο ή πρόγραμμα ΕΑΕ, έχοντας ανιχνεύσει και διαπιστώσει το είδος και βαθμό των δυσκολιών που αντιμετωπίζουν (βλέπε και **10.3.1.**).

Οι αισθητηριακές διαταραχές της όρασης και της ακοής, τα κινητικά ή άλλα σωματικά προβλήματα, καθώς και τα σοβαρά ή χρόνια προβλήματα υγείας, πιστοποιούνται με ιατρική γνωμάτευση από δημόσιο φορέα. Για τον προσδιορισμό των εκπαιδευτικών αναγκών των μαθητών με τα προαναφερόμενα προβλήματα καθώς και με ψυχικές διαταραχές, διαταραχές αυτιστικού φάσματος, και όσων άλλων λαμβάνουν φαρμακευτική αγωγή, απαιτείται η συνεργασία του ΚΕΔΔΥ με τις ιατρικές υπηρεσίες.

Σε περιπτώσεις όπου υπάρχει διάσταση απόψεων μεταξύ των γνωματεύσεων των ΚΕΔΔΥ και των Ιατροπαιδαγωγικά Κέντρα άλλων Υπουργείων για τον ίδιο μαθητή σε σχέση με τη διάγνωση των ειδικών εκπαιδευτικών αναγκών του, οι γονείς έχουν δικαίωμα προσφυγής σε πενταμελή Δευτεροβάθμια Ειδική Διαγνωστική Επιτροπή Αξιολόγησης, που συγκροτείται με απόφαση του Περιφερειακού Διευθυντή Εκπαίδευσης.

Με βάση τα παραπάνω η επιλογή ειδικού σχολείου από το γονέα υπόκειται μόνο στον περιορισμό να επιλέξει σχολείο που να έχει στην αρμοδιότητά του την περιοχή κατοικίας του μαθητή. Αυτό ισχύει για τα ειδικά

σχολεία που καλύπτουν γενικότερα όλες τις ειδικές ανάγκες και όχι κάποια εξειδικευμένη αναπηρία όπως για παράδειγμα, η κώφωση. Σε αυτές τις περιπτώσεις δεν υπάρχει επιλογή σχολείου με βάση τον τόπο κατοικίας του παιδιού αλλά με βάση την αναπηρία και την ειδική εκπαιδευτική ανάγκη. Η μεταφορά των μαθητών γίνεται με κρατικά έξοδα.

10.6.5. Κατηγορίες Ηλικιών και Ομαδοποίηση Μαθητών

Συμφώνα με τη δομή των ΣΜΕΑΕ στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση φοιτούν:

- στα νηπιαγωγεία ΕΑΕ μαθητές μέχρι το έβδομο (7ο) έτος της ηλικίας τους και
- στα δημοτικά σχολεία ΕΑΕ μαθητές μέχρι το δέκατο τέταρτο (14ο).

Παράταση της φοίτησης μπορεί να γίνει μέχρι το δέκατο πέμπτο (15ο) έτος της ηλικίας των μαθητών, μετά από εισήγηση του οικείου ΚΕΔΔΥ.

Στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση:

- φοιτούν στα γυμνάσια ΕΑΕ μαθητές μέχρι το δέκατο ένατο (19ο) έτος της ηλικίας τους. Μαθητές απόφοιτοι δημοτικού σχολείου ΕΑΕ μπορούν να εγγράφονται απευθείας στην Α' τάξη του γυμνασίου ΕΑΕ, δηλαδή να παραλείψουν το προκαταρκτικό έτος, ύστερα από αξιολόγηση που πραγματοποιείται από το οικείο ΚΕΔΔΥ, και
- φοιτούν στα λύκεια ΕΑΕ μαθητές μέχρι το εικοστό τρίτο (23ο) έτος της ηλικίας τους. Μαθητές απόφοιτοι γυμνασίου ΕΑΕ μπορούν να εγγράφονται απευθείας στην Α' τάξη του λυκείου ΕΑΕ ύστερα από αξιολόγηση που πραγματοποιείται από το οικείο ΚΕΔΔΥ.

Στη δευτεροβάθμια επαγγελματική εκπαίδευση:

- στα ειδικά επαγγελματικά γυμνάσια εγγράφονται απόφοιτοι δημοτικού σχολείου γενικής ή ειδικής εκπαίδευσης και η φοίτηση διαρκεί πέντε έτη
- στα ειδικά επαγγελματικά λύκεια, εγγράφονται απόφοιτοι του επαγγελματικού γυμνασίου και των ειδικών και γενικών γυμνασίων και λυκείων και η φοίτηση διαρκεί τέσσερα έτη
- στην ειδική επαγγελματική σχολή εγγράφονται απόφοιτοι επαγγελματικού γυμνασίου και ειδικού γυμνασίου. Η φοίτηση διαρκεί τέσσερα έτη, και
- στα Εργαστήρια Ειδικής Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (ΕΕΕΕΚ) εγγράφονται απόφοιτοι δημοτικών σχολείων γενικής ή ειδικής εκπαίδευσης, ύστερα από πρόταση των διαγνωστικών υπηρεσιών, καλύπτοντας την υποχρεωτικότητα της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Η φοίτηση διαρκεί από πέντε μέχρι οκτώ χρόνια. Πρώτη εγγραφή στα ΕΕΕΕΚ γίνεται μέχρι και το δέκατο έκτο (16ο) έτος της ηλικίας. Σε περιοχές που δεν έχουν ιδρυθεί ή δεν λειτουργούν ΕΕΕΕΚ, η πρώτη εγγραφή μπορεί να γίνει και έως το εικοστό (20ό) έτος.

Στις παραπάνω ΣΜΕΑΕ είναι δυνατόν να φοιτούν σε μια τάξη παιδιά διαφόρων ηλικιών και πιθανώς και με διαφορετικές ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες. Η φοίτηση των μαθητών στις αυτοτελείς ΣΜΕΑΕ της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης μπορεί να παραταθεί και πέραν του εικοστού τρίτου (23ου) έτους της ηλικίας ύστερα από εισήγηση του οικείου ΚΕΔΔΥ.

Ο αναγκαίος αριθμός των μαθητών για τη λειτουργία ειδικού δημοτικού σχολείου και ΕΕΕΕΚ δεν μπορεί να είναι μικρότερος των πέντε και αποτελεί προϋπόθεση ίδρυσής τους. Στις περιπτώσεις που οι μαθητές είναι λιγότεροι, η λειτουργία της σχολικής μονάδας αναστέλλεται και στη συνέχεια προτείνεται η κατάργησή της. Στη θέση της ιδρύονται τμήματα ένταξης, με εξειδικευμένο πρόγραμμα διευρυμένου ωραρίου. Συνήθως ο ελάχιστος αριθμός μαθητών ανά τάξη είναι από πέντε έως οχτώ (5-8).

10.6.6. Οργάνωση του Σχολικού Έτους

Η οργάνωση του σχολικού έτους στα Ειδικά Σχολεία είναι ίδια με εκείνη των γενικών σχολείων.

10.6.7. Αναλυτικό Πρόγραμμα, Μαθήματα

Σύμφωνα με το νέο νόμο πλαίσιο της ΕΑΕ (ν.3699/2008) έργου του τμήματος Ειδικής Αγωγής του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου είναι ο σχεδιασμός και η ανάπτυξη των ωρολογίων και αναλυτικών προγραμμάτων, καθώς και ο σχεδιασμός του διδακτικού και λοιπού υποστηρικτικού υλικού για την εκπαίδευση των μαθητών με αναπηρία και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες.

Στο Προεδρικό Διάταγμα 301/1996 καθορίζεται ένα γενικό Πλαίσιο Αναλυτικού Προγράμματος Ειδικής Αγωγής, το οποίο ακολουθείται από τις ΣΜΕΑΕ. Επίσης το 2004 εκπονήθηκαν προγράμματα σπουδών από το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο που εφαρμόζονται πιλοτικά. Ειδικότερα, για κάθε μαθητή με αναπηρία και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες, Ειδικό Πρόγραμμα Εκπαίδευσης (ΕΠΕ) σχεδιάζεται από τη διεπιστημονική ομάδα του οικείου ΚΕΔΔΥ, συντάσσεται και υλοποιείται από τον αρμόδιο εκπαιδευτικό ΕΑΕ, σε συνεργασία με τον Σχολικό Σύμβουλο ΕΑΕ και τον Σύμβουλο ΕΕΠ. Στο σχεδιασμό του ΕΠΕ μπορεί να συμμετάσχει και ο γονέας ή ο κηδεμόνας του μαθητή μετά από πρόσκληση. Τα ΚΕΔΔΥ καταρτίζουν επίσης προσαρμοσμένα ομαδικά προγράμματα ψυχοπαιδαγωγικής και διδακτικής υποστήριξης και δημιουργικής απασχόλησης.

Στις ΣΜΕΑΕ, εκτός από το ημερήσιο πρόγραμμα διδασκαλίας, μπορεί να εφαρμόζεται και πρόγραμμα δημιουργικών δραστηριοτήτων. Στο πρόγραμμα του Δημοτικού Σχολείου περιλαμβάνονται και δραστηριότητες προεπαγγελματικής εκπαίδευσης, ενώ στο πρόγραμμα των Γυμνασίων και Λυκείων μπορεί να περιλαμβάνονται και μαθήματα τεχνικής επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης. Το ισχύον ωρολόγιο πρόγραμμα μαθημάτων περιλαμβάνει 25 και 30 διδακτικές ώρες στα σχολεία Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης αντίστοιχα.

Όσον αφορά στα μαθήματα που διδάσκονται στις ΣΜΕΑΕ δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης είναι ίδια με αυτά που περιλαμβάνονται στο πρόγραμμα του γενικού γυμνασίου και λυκείου (βλέπε **κεφάλαιο 5**, ενότητες **5.13.1 και 5.13.2**), με τη διαφορά ότι προσαρμόζονται κατάλληλα και εξειδικεύονται ώστε να ανταποκρίνονται με ευελιξία στις ανάγκες και ικανότητες των μαθητών. Όσον αφορά το ωρολόγιο πρόγραμμα στις ΣΜΕΑΕ γυμνασίου και λυκείου περιλαμβάνονται εβδομαδιαίως 6-7 ώρες υποστηρικτικής διδασκαλίας.

Στις ΣΜΕΑΕ λειτουργεί επίσης προαιρετική προκαταρκτική τάξη στο γυμνάσιο (με τα εξής μαθήματα: 1. Νέα Ελληνική Γλώσσα και Γραμματεία, 2. Νοηματική Γλώσσα για τα κωφά ή εναλλακτικές μορφές επικοινωνίας για τα κινητικώς ανάπηρα παιδιά μέσω Η/Υ, 3. Μαθηματικά 4. Φυσική Αγωγή, 5. Αισθητική Αγωγή) και στο λύκειο (με τα εξής μαθήματα: 1. Νέα Ελληνική Γλώσσα και Γραμματεία, 2. Μαθηματικά, 3. Φυσική, 4. Χημεία 5. Φυσική Αγωγή, 6. Καλλιτεχνικά).

[Π.Δ.301/1996:Αναλυτικό πρόγραμμα ειδικής αγωγής](#)

10.6.8. Μέθοδοι Διδασκαλίας και Εποπτικά Μέσα

Ο εκπαιδευτικός Ειδικής Αγωγής, ανάλογα με το είδος και το βαθμό των ειδικών εκπαιδευτικών αναγκών των μαθητών του:

- Υλοποιεί ειδικά εκπαιδευτικά προγράμματα σύμφωνα με το Εξατομικευμένο Εκπαιδευτικό Πρόγραμμα του οποίου το πλαίσιο σχεδιάζεται από το οικείο ΚΕΔΔΥ.
- Σχεδιάζει και υλοποιεί κατάλληλα προσαρμοσμένα προγράμματα, τόσο σε ατομική όσο και σε μικροομαδική βάση.

- Χρησιμοποιεί ποικιλία ειδικών διδακτικών-μεθοδολογικών προσεγγίσεων και στρατηγικών, όπως π.χ. ανάλυση του διδακτικού στόχου σε μικρότερα βήματα (task analysis), άμεση διδασκαλία, σύστημα γραφής Braille, αγωγή κινητικότητας και προσανατολισμού για τους τυφλούς, νοηματική γλώσσα για τους κωφούς, σύγχρονη τεχνολογία κ.ο.κ.

Κάθε είδους εκπαιδευτικό και εποπτικό υλικό που παράγεται από το Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων (ΥΠΕΠΘ), τον Οργανισμό Εκδόσεων Διδακτικών Βιβλίων (ΟΕΔΒ) και τον Οργανισμό Σχολικών Κτιρίων (ΟΣΚ) χορηγείται δωρεάν στους μαθητές. Το 2008 για το σύνολο των σχολικών μονάδων ειδικής αγωγής όλων των βαθμίδων διατέθηκαν 45 πλήρως προσβάσιμα λογισμικά ειδικής αγωγής.

Σε περιπτώσεις χορήγησης υλικού εξειδικευμένου σε μια κατηγορία αναπηρίας, όπως π.χ. δανεισμός μηχανής Braille, αυτή γίνεται πάλι δωρεάν μέσα από συνεργασία με το Υπουργείο Υγείας που ασκεί εποπτεία σε πολλά ιδρύματα με τα οποία συνεργάζεται η Διεύθυνση Ειδικής Αγωγής του ΥΠΕΠΘ. Οι μαθητές των σχολείων κωφών χρησιμοποιούν σειρά βιβλίων που είναι βασισμένη στην εξελικτική θεώρηση της ανάπτυξης της γραπτής γλώσσας και δεν κάνει χρήση της Ελληνικής Νοηματικής Γλώσσας.

Το Τμήμα Ειδικής Αγωγής του ΠΙ εκπόνησε προσαρμογές προγραμμάτων και μεθοδολογιών διδασκαλίας για μαθητές με μαθησιακές δυσκολίες για την υποχρεωτική πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Η έκδοσή τους σε έντυπη και ηλεκτρονική μορφή έγινε το 2008 και διανεμήθηκαν στις 13 περιφέρειες της χώρας. Επίσης έχει τροποποιήσει, προσαρμόσει και εκτυπώσει όλα τα βιβλία της γενικής εκπαίδευσης σε ηλεκτρονική μορφή για κάθε αμβλύωπα μαθητή της υποχρεωτικής εκπαίδευσης.

Σύμφωνα με το νέο νόμο πλαίσιο (3699/2008) ως πρώτη γλώσσα των κωφών και βαρήκων μαθητών αναγνωρίζεται η Ελληνική Νοηματική γλώσσα και ως δεύτερη γλώσσα τους η Νέα Ελληνική, η οποία προσλαμβάνεται και εκφέρεται με τη γραπτή της μορφή, ενώ η προφορική της αντίληψη και έκφραση αποτελεί πρόσθετη κοινωνική επιλογή των κωφών μαθητών. Η Ελληνική Νοηματική και η Νέα Ελληνική γλώσσα αναγνωρίζονται ως ισότιμες μεταξύ τους, οπότε και η ενδεδειγμένη γλωσσική παιδαγωγική προσέγγιση είναι η δίγλωσση εκπαίδευση. Επίσης επίσημη γραφή των τυφλών μαθητών αναγνωρίζεται η γραφή Braille.

Οργανισμός Εκδόσεως Διδακτικών Βιβλίων (ΟΕΔΒ)

Οργανισμός Σχολικών Κτιρίων (ΟΣΚ)

Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων (ΥΠΕΠΘ)

10.6.9. Πρόοδος των Μαθητών

Σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία, Ειδική Διαγνωστική Επιτροπή Αξιολόγησης λειτουργεί στα ειδικά σχολεία (ΣΜΕΑΕ) για την παρακολούθηση και την αξιολόγηση της προόδου των μαθητών που φοιτούν σε αυτά, η οποία περιλαμβάνει τουλάχιστον έναν ψυχολόγο, έναν εκπαιδευτικό ΕΑΕ και έναν κοινωνικό λειτουργό. Η Επιτροπή μπορεί να καλεί και πρόσωπα άλλων ειδικοτήτων, ανάλογα με τις προς αξιολόγηση περιπτώσεις και συνεργάζεται στενά με τον Σύλλογο Διδακτικού Προσωπικού και με το Ειδικό Εκπαιδευτικό και Ειδικό Βοηθητικό Προσωπικό του σχολείου.

Τα ΚΕΔΔΥ εισηγούνται για την αντικατάσταση των γραπτών δοκιμασιών των μαθητών με αναπηρία και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες με προφορικές ή άλλης μορφής δοκιμασίες, στις προαγωγικές και απολυτήριες εξετάσεις των σχολείων της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, καθώς και στις εισαγωγικές στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Επίσης εισηγούνται τους εναλλακτικούς τρόπους εξέτασης των κωφών, βαρήκων, τυφλών, με χαμηλή όραση και αυτιστικών μαθητών σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης, καθώς και τους εναλλακτικούς τρόπους της σχολικής αξιολόγησής τους εκτός εξετάσεων.

Με βάση τις παραπάνω γνωματεύσεις και τις ειδικές κατά περίπτωση ρυθμίσεις στον τρόπο αξιολόγησης και εξέτασης, για την προαγωγή από τάξη σε τάξη των μαθητών με αναπηρία και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες

που φοιτούν στα γενικά σχολεία ή στα σχολεία Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, εφαρμόζεται το γενικότερο πλαίσιο των αντίστοιχων γενικών σχολείων. Στα ειδικά Δημοτικά οι μαθητές αξιολογούνται με τυπικές και άτυπες διαδικασίες και βαθμολογούνται μόνο με λεκτικούς χαρακτηρισμούς: Πολύ Καλά (Α), Καλά (Β) ή Σχεδόν Καλά (Γ). Όταν η επίδοσή τους αξιολογείται με το χαρακτηρισμό Ανεπαρκώς (Δ), επαναλαμβάνουν την τάξη.

Τα ΚΕΔΔΥ επίσης, ανάλογα με το είδος και το βαθμό των ειδικών εκπαιδευτικών αναγκών και των μαθησιακών δυσκολιών, προσδιορίζουν το χρόνο επαναξιολόγησης, ο οποίος αναγράφεται στην εκδοθείσα γνωμάτευση.

Όταν η αξιολόγηση αφορά σε μαθητές που φοιτούν στα Λύκεια, οι εισηγήσεις ισχύουν μέχρι την εισαγωγή τους στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Ειδικότερα όσον αφορά στις εισαγωγικές πανελλαδικές εξετάσεις, ισχύουν ειδικές ρυθμίσεις σχετικά με τον τρόπο εξέτασης για εισαγωγή στην τριτοβάθμια εκπαίδευση: π.χ. προφορική εξέταση για μαθητές τυφλούς, με σπαστικότητα άνω άκρων, μαθησιακές δυσκολίες όπως δυσλεξία ή δυσγραφία· γραπτή εξέταση για μαθητές κωφούς, με προβλήματα λόγου, κ.ο.κ. Στις επιτροπές που συγκροτούνται για την εξέταση των μαθητών αυτών παρίσταται και ο Σύμβουλος ή εκπαιδευτικός ΕΑΕ για την παροχή διευκρινίσεων σε θέματα ειδικών εκπαιδευτικών αναγκών, όταν τους ζητηθεί από την αρμόδια επιτροπή. Γενικότερα, οι μαθητές με αναπηρία και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες εγγράφονται στη σχολή ή τμήμα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης της επιλογής τους σε ποσοστό 3% επί του συνολικού αριθμού εισακτέων.

Σημειώνεται ότι τα Π.Δ. σχετικά με την αξιολόγηση στο Λύκειο (50/2008 για το ΕΠΑΛ, 51/2008 για τα ΕΠΑΣ και 60/2006 Άρθρο 27 για το Γενικό Λύκειο,) αναπροσαρμόζονται σύμφωνα με τις διατάξεις του νέου νόμου πλαισίου ΕΑΕ 3699/2008, με κύρια διαφορά τη διεύρυνση των κατηγοριών μαθητών με αναπηρία και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες για τους οποίους προσαρμόζεται αναλόγως ο τρόπος εξέτασης.

[Π.Δ. 50/2008: Φοίτηση και Αξιολόγηση Μαθητών του Επαγγελματικού Λυκείου](#)

[Π.Δ. 51/2008; Φοίτηση και Αξιολόγηση Μαθητών των Επαγγελματικών Σχολών](#)

[Π.Δ. 60/2006: αντικατάσταση παλαιότερων Προεδρικών Διαταγμάτων σχετικά με την αξιολόγηση των μαθητών του Λυκείου](#)

10.6.10. Εκπαιδευτική / Επαγγελματική Καθοδήγηση, Σχέσεις Εκπαίδευσης / Απασχόλησης

Στον χώρο της Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης λειτουργούν Γραφεία Σχολικού Επαγγελματικού Προσανατολισμού (ΓΡΑΣΕΠ) στις ΣΜΕΑΕ Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης και στα ΕΕΕΕΚ. Τα ΓΡΑΣΕΠ αυτά συνδέονται μεταξύ τους σε τοπικά δίκτυα ενώ παράλληλα αξιοποιούν το Πανελλήνιο Δίκτυο Επικοινωνίας και Πληροφόρησης Επαγγελματικού Προσανατολισμού "Νέστωρ". Προωθείται η περαιτέρω εξάπλωση του θεσμού των ΓΡΑΣΕΠ στα ειδικά σχολεία. Σε όλα τα Κέντρα Συμβουλευτικής – Προσανατολισμού (ένα σε κάθε νομό) και τα ΓΡΑΣΕΠ προσφέρεται στήριξη και προετοιμασία κοινωνικά ευπαθών ομάδων για δυνατότητες στην εκπαίδευση και στην Αγορά Εργασίας και αναπτύσσονται δραστηριότητες όπως:

- Προγράμματα αλληλοαποδοχής και ανάπτυξης σχέσεων αναπήρων μαθητών με τους μαθητές των γενικών σχολείων.
- Συνεργασία με φορείς, ατόμων με αναπηρίες
- Στήριξη μαθητών (Συμβουλευτική - Εκπαιδευτική - Επαγγελματική) με αναπηρία και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες
- Συνεργασία με τους γονείς.

10.6.11. Πιστοποίηση Σπουδών

Οι ΣΜΕΑΕ είναι ισότιμες προς τα αντίστοιχα σχολεία της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Γενικής και Επαγγελματικής Εκπαίδευσης. Επομένως και οι τίτλοι σπουδών που χορηγούν είναι ισότιμοι προς αυτούς που χορηγούνται από τα αντίστοιχα σχολεία της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Γενικής και Επαγγελματικής Εκπαίδευσης.

Για τους αποφοίτους της Ειδικής Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και των δύο βαθμίδων καθορίζονται επαγγελματικά δικαιώματα σύμφωνα με το Ν. 2009/92. Στους αποφοίτους των Εργαστηρίων Ειδικής Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης χορηγείται απολυτήριος τίτλος, ο οποίος επέχει θέση πιστοποιητικού επιπέδου 1 του Ν. 2009/92.

[Ν.2009/1992: Εθνικό σύστημα επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης και άλλες διατάξεις](#)

10.6.12. Ιδιωτική Εκπαίδευση

Στην Ελλάδα δεν επιτρέπεται η δημιουργία ιδιωτικών σχολείων Ειδικής Αγωγής. Μόνο ιδρύματα ή φορείς μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα μπορούν να ιδρύουν σχολεία Ειδικής Αγωγής τα οποία επιβλέπονται από το Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων.

10.7. Ειδικά Μέτρα για Παιδιά/Μαθητές Μεταναστών/Παλινοστούντων

Η Διαπολιτισμική Εκπαίδευση στοχεύει στην αρμονική και αποτελεσματική ενσωμάτωση στο γενικό εκπαιδευτικό σύστημα των μαθητών με κοινωνικές και πολιτιστικές ιδιαιτερότητες – οι οποίες συνεπάγονται και εκπαιδευτικές ιδιαιτερότητες. Για την επίτευξη αυτού του στόχου αξιοποιούνται παιδαγωγικά και διδακτικά μέσα και προωθούνται ενταξιακά μοντέλα εκπαιδευτικής παρέμβασης. Εφαρμόζεται, δηλαδή, εκπαιδευτική πολιτική ομαλής συνύπαρξης όλων των μαθητών, ώστε να εξασφαλίζονται ίσες ευκαιρίες μάθησης και κοινωνικής ένταξης που δεν επιτρέπουν το διαχωρισμό των μαθητών.

Το θεσμικό πλαίσιο για τη λειτουργία της Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης τίθεται στο ν. 2413/1996 (Άρθρα 34-37) και στο Άρθρο 14 (παρ. 24) του ν. 2817/00. Με βάση το πλαίσιο αυτό, η ίδρυση και λειτουργία των Τάξεων Υποδοχής και των Φροντιστηριακών Τμημάτων της Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης στα γενικά σχολεία ρυθμίζεται με την Υπουργική Απόφαση Φ10/20/Γ1/708/ΦΕΚ 1789/τ. Β'/28-09-1999, καθώς και την εγκύκλιο του 2008 με θέμα προγράμματα για την ενεργό ένταξη Παλινοστούντων, Αλλοδαπών και Ρομά μαθητών στο εκπαιδευτικό μας σύστημα (Φ.1 Τ.Υ/1254/126877/Γ1/3.10.2008). Επίσης, γίνεται ειδική μνεία σε θέματα διαπολιτισμικής εκπαίδευσης των παλινοστούντων ομογενών από την τέως Σοβιετική Ένωση στο Άρθρο 11 του ν. 2790/2000, ενώ η Υπουργική Απόφαση Φ4/155/Γ1/1237/ΦΕΚ 893/τ. Β'/20.9.1996 καθιερώνει την κάρτα φοίτησης για τους μετακινούμενους μαθητές Ρομά.

Οι ειδικοί αντισταθμιστικοί – υποστηρικτικοί θεσμοί που λειτουργούν στον χώρο της εκπαίδευσης των μαθητών μεταναστών – συμπεριλαμβανομένων των παλινοστούντων μαθητών στην ελληνική περίπτωση – καθώς και μειονοτήτων είναι οι παρακάτω:

1. Προγράμματα μαθησιακής ενίσχυσης στο πλαίσιο του γενικού σχολείου
2. Διαπολιτισμικά Σχολεία
3. Μειονοτικά Σχολεία
4. Στοχευμένα αναπτυξιακά προγράμματα και έργα για την εκπαίδευση των α) αλλοδαπών και παλινοστούντων μαθητών, β) τσιγγάνων μαθητών και γ) μουσουλμανόπαιδες.

N. 2790/2000: Αποκατάσταση των παλιννοστούντων ομογενών από την τέως Σοβιετική Ένωση και άλλες διατάξεις

N.2413/1996: Η ελληνική παιδεία στο εξωτερικό, η διαπολιτισμική εκπαίδευση και άλλες διατάξεις

N.2817/2000: Εκπαίδευση ατόμων με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες και άλλες διατάξεις

10.7.1. Προγράμματα Αντισταθμιστικής Εκπαίδευσης για Παλιννοστούντες, Αλλοδαπούς και Τσιγγάνους Μαθητές στο πλαίσιο του Γενικού Σχολείου

Εφαρμόζονται ειδικά προγράμματα διδακτικής παρέμβασης (γλωσσολογικής και μαθησιακής υποστήριξης), τόσο στο γενικό σχολείο όσο και στα ειδικά πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια Σχολεία Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης, τα οποία απευθύνονται στους μαθητές, αλλοδαπούς, παλιννοστούντες και τσιγγανόπαιδες, που αντιμετωπίζουν προβλήματα παρακολούθησης των μαθημάτων λόγω γλωσσικής ανεπάρκειας. Τα προγράμματα αυτά υλοποιούνται ιδιαίτερα κατά την πρώτη φάση της εγκατάστασης στο καινούργιο τους εκπαιδευτικό περιβάλλον. Ο Σύλλογος Διδασκόντων κάθε σχολικής μονάδας σταθμίζει τις εκπαιδευτικές ανάγκες των μαθητών αυτών, ενώ προηγείται διαγνωστική αξιολόγηση του βαθμού κατοχής της ελληνικής γλώσσας βάσει διαπιστωτικών τεστ που έχει αναπτύξει το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο. Απαραίτητη είναι η δήλωση του γονέα ότι επιθυμεί να παρακολουθήσει το παιδί του το αντισταθμιστικό αυτό πρόγραμμα.

Ειδικότερα λειτουργούν:

1. Οι Τάξεις Υποδοχής ως παράλληλες τάξεις που έχουν σκοπό να βοηθήσουν τους μαθητές να προσαρμοστούν και να ενταχθούν πλήρως στις κανονικές τάξεις, στις οποίες είναι εγγεγραμμένοι, σε εύλογο χρονικό διάστημα. Οι Τάξεις Υποδοχής έχουν από 9 έως 17 μαθητές, ενώ σε περίπτωση που ο αριθμός είναι κάτω από 9 η γλωσσική και μαθησιακή στήριξη γίνεται εντός της κανονικής τάξης.

Υπάρχουν δύο κύκλοι:

- α) Τάξεις Υποδοχής I, όπου εφαρμόζεται εντατικό πρόγραμμα εκμάθησης της ελληνικής ως δεύτερης γλώσσας και η φοίτηση διαρκεί ένα διδακτικό έτος. Οι μαθητές παρακολουθούν και κάποια μαθήματα στην κανονική τους τάξη, όπως Φυσική Αγωγή, Εικαστική Αγωγή, Μουσική Αγωγή, Ξένη Γλώσσα, ή και άλλο μάθημα σύμφωνα με απόφαση του συλλόγου διδασκόντων και κριτήριο την ικανότητα των μαθητών να παρακολουθήσουν τα μαθήματα αυτά.
- β) Τάξεις Υποδοχής II, για μαθητές με μέτριο επίπεδο ελληνομάθειας, το οποίο δύναται να τους δημιουργεί μαθησιακές δυσκολίες. Οι μαθητές παρακολουθούν τα μαθήματα στις κανονικές τους τάξεις, αλλά παράλληλα υποστηρίζονται με γλωσσική διδασκαλία εκτός της κανονικής τάξης. Η φοίτηση διαρκεί μέχρι δύο διδακτικά έτη. Σε κάθε περίπτωση, το πρόγραμμα της Τάξης Υποδοχής II, διέπεται από τη λογική του να παρακολουθεί ο μαθητής περισσότερες διδακτικές ώρες στην κανονική του τάξη, ώστε να ενταχθεί πλήρως σε αυτήν το ταχύτερο δυνατόν.

2. Τα Φροντιστηριακά Τμήματα στα οποία παρέχεται πρόσθετη διδακτική στήριξη και παρακολουθούν μαθητές παλιννοστούντες ή αλλοδαπούς που είτε δε φοίτησαν σε Τάξεις Υποδοχής και αντιμετωπίζουν γλωσσικές δυσκολίες είτε εντάχθηκαν στα υποστηρικτικά γι' αυτούς μέτρα, αλλά εξακολουθούν να αντιμετωπίζουν δυσκολίες στην «κανονική» τάξη. Λειτουργούν μετά τη λήξη του σχολικού ωραρίου. Παρέχεται υποστηρικτική διδασκαλία μέχρι δέκα (10) ώρες την εβδομάδα, από τις οποίες οι δύο (2) διατίθενται για μελέτη. Διδάσκονται τα μαθήματα στα οποία ο Σύλλογος Διδασκόντων κρίνει ότι οι αλλόφωνοι μαθητές αντιμετωπίζουν γλωσσικές ή και μαθησιακές δυσκολίες.

Κατά το σχολικό έτος 2007-2008, στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση λειτούργησαν 313 τάξεις υποδοχής και φροντιστηριακά τμήματα που παρακολούθησαν 3593 αλλοδαποί και παλιννοστούντες μαθητές, εκ των

οποίων 1519 εντάχθηκαν σε κανονικές τάξεις. Επίσης κατά το ίδιο σχολικό έτος φοίτησαν 2.842 τσιγγανόπαιδες σε Τάξεις Υποδοχής της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης.

10.7.2. Διαπολιτισμικά Σχολεία

Ιδρύονται σε περιοχές όπου παρατηρείται έντονη πυκνότητα πληθυσμού μαθητών αλλοδαπών, παλιννοστούτων ή τσιγγανοπαίδων. Εφαρμόζονται τα αντίστοιχα προγράμματα των δημοσίων σχολείων που ενισχύεται με ειδικές τάξεις υποδοχής και φροντιστηριακά τμήματα με πρόσθετες δράσεις και ειδικό υλικό και προσωπικό, ώστε να επιτυγχάνεται η ομαλή και ισόρροπη κοινωνική και εκπαιδευτική ένταξη των μαθητών. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στην αποτελεσματική εκμάθηση της ελληνικής γλώσσας. Επί του παρόντος λειτουργούν είκοσι πέντε σχολεία Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης σε έξι νομούς της χώρας μας. Τα δεκατρία από αυτά είναι Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης και τα δώδεκα Δευτεροβάθμιας. Θα πρέπει να υπογραμμιστεί ότι στα σχολεία αυτά φοιτούν και γηγενείς μαθητές. Μάλιστα, οι γηγενείς μαθητές αποτελούν το μεγαλύτερο ποσοστό των μαθητών που φοιτούν στα Διαπολιτισμικά Σχολεία – πάνω από το 70% το σχολικό έτος 2007-2008 (βλέπε Πίνακα 5, στο **10.8.**).

Τα σχολεία διαπολιτισμικής εκπαίδευσης έχουν ως στόχο:

- Να προσφέρουν ίσες εκπαιδευτικές ευκαιρίες
- Να λαμβάνουν μέτρα διορθωτικού χαρακτήρα όσον αφορά στη δημιουργία κλίματος ισότητας
- Να αναγνωρίζουν τις ιδιαιτερότητες και την πολυμορφία- να καλλιεργούν την αλληλο-αποδοχή
- Να καλλιεργούν θετική στάση απέναντι στη μάθηση:
  - αξιοποιώντας το πολιτισμικό και γλωσσικό πλούτο που φέρουν οι μαθητές, και
  - προωθώντας τη διαπολιτισμική εκπαίδευση στην τοπική κοινωνία, στην οποία ανήκουν

Στα σχολεία διαπολιτισμικής εκπαίδευσης εφαρμόζονται τα προγράμματα των αντίστοιχων δημοσίων σχολείων, τα οποία όμως με απόφαση του ΥΠΕΠΘ που εκδίδεται ύστερα από σύμφωνη γνώμη του Ι.Π.Ο.Δ.Ε., είναι δυνατόν να προσαρμόζονται στις ιδιαίτερες εκπαιδευτικές, κοινωνικές, πολιτιστικές ή μορφωτικές ανάγκες των μαθητών τους. Έτσι, είναι δυνατόν να εφαρμόζονται στα σχολεία διαπολιτισμικής εκπαίδευσης ειδικά αναλυτικά προγράμματα με δυνατότητα πρόσθετων ή εναλλακτικών μαθημάτων, μειωμένο ωράριο των εκπαιδευτικών και μειωμένο αριθμό μαθητών ανά τάξη.

10.7.3. Μειονοτικά Σχολεία

200 Μειονοτικά Σχολεία λειτουργούν στο γεωγραφικό διαμέρισμα της Θράκης, σε περιοχές όπου υπάρχουν κάτοικοι που ανήκουν στη μουσουλμανική μειονότητα (πομακικής, τσιγγάνικης και τουρκικής καταγωγής). Τα 194 είναι σχολεία πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης. Η διδασκαλία γίνεται στην ελληνική και στην τουρκική γλώσσα. Τα σχολεία αυτά λειτουργούν με βάση τη συνθήκη της Λωζάννης (1923) και σύμφωνα με νομοθετικές ρυθμίσεις και κανονιστικές αποφάσεις, οι οποίες εκδίδονται στο πλαίσιο των διεθνών μορφωτικών συμφωνιών. Επίσης από το 1997 πραγματοποιείται στα Μειονοτικά Σχολεία της χώρας ειδικό πρόγραμμα 'Εκπαίδευση Μουσουλμανοπαίδων' με στόχο τη βελτίωση των εκπαιδευτικών δεδομένων της μουσουλμανικής μειονότητας (βλ. **10.7.4.3.**).

10.7.4. Στοχευμένα αναπτυξιακά προγράμματα

Οι δράσεις των προγραμμάτων αυτών αφορούσαν σε τρεις ομάδες μαθητών: παλιννοστούτες και αλλοδαπούς, τσιγγανόπαιδες και μουσουλμανόπαιδες, και επικεντρώθηκαν γενικότερα στην παραγωγή καινοτόμου διδακτικού υλικού, στην επιμόρφωση των εκπαιδευτικών, στην ευαισθητοποίηση της εκπαιδευτικής κοινότητας και της κοινωνίας και στις αντισταθμιστικές διδακτικές και άλλες υποστηρικτικές

παρεμβάσεις. Το 2008 ολοκληρώθηκαν και οι τελευταίες φάσεις των συγκεκριμένων προγραμμάτων, ενώ προκηρύχθηκε νέο ενιαίο πρόγραμμα για την περαιτέρω ανάπτυξη της εκπαίδευσης αλλογλωσσων μαθητών (αλλοδαπών, παλιννοστούντων και μουσουλμάνων).

Πρόγραμμα για την Εκπαίδευση των Παλιννοστούντων και των Αλλοδαπών Μαθητών. Το πρόγραμμα αυτό, που εφαρμόστηκε στο δημοτικό (από το 1998) και στο γυμνάσιο (από το 2000) και ήταν πανελλήνιας εμβέλειας, είχε ως σκοπό την ανάπτυξη και υλοποίηση μέτρων συντονισμένης παρέμβασης που αλλάζουν το μαθησιακό περιβάλλον και βελτιώνουν τις ενισχυτικές δομές για την ένταξη μαθητών διαφορετικής γλωσσολογικής και πολιτισμικής προέλευσης στο σχολείο και στην ευρύτερη κοινότητα. Προώθησε τρεις βασικούς τομείς δράσεων:

- τη συστηματική επιμόρφωση των διδασκόντων και των διοικητικών στελεχών, καθώς και άλλα μέλη της εκπαιδευτικής κοινότητας, σε θέματα θεωρίας και πρακτικής στη διαπολιτισμική προσέγγιση και ιδιαίτερα σε καινοτόμες διδακτικές προσεγγίσεις
- τη δημιουργία δικτύων συνεργαζόμενων σχολείων και
- την παραγωγή νέων ολοκληρωμένων πακέτων εκπαιδευτικού υλικού προσαρμοσμένων στις ιδιαιτερότητες των συγκεκριμένων ομάδων των μαθητών καθώς και την εφαρμογή αντίστοιχων διδακτικών μεθόδων.

Το σχολικό έτος 2007-2008 συμμετείχαν στα προγράμματα παρέμβασης 10.734 μαθητές πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης και 3.466 μαθητές γυμνασίου, ενώ συνεργάστηκαν συνολικά 802 σχολικές μονάδες.

Το πρόγραμμα Εκπαίδευση των Τσιγγανοπαίδων. Επιπλέον των δράσεων στους τομείς της επιμόρφωσης, του καινοτόμου διδακτικού υλικού και της διδακτικής παρέμβασης, το πρόγραμμα στόχευε στην μαζική προσέλκυση και συστηματική φοίτηση των Τσιγγανοπαίδων στα σχολεία υποχρεωτικής φοίτησης μέσω της διευκόλυνσης των εγγραφών, της υποστήριξης των γονέων και της υποβοήθησης του σχολείου, καθώς και στην καταπολέμηση προκαταλήψεων γύρω από τον πληθυσμό-στόχο. Κατά την τρίτη και τελευταία φάση του προγράμματος από 3/2006 έως 6/2008 το πρόγραμμα λειτούργησε σε 170 σχολεία παρέμβασης σε 39 νομούς της χώρας. Επίσης παρακολούθησαν τα τμήματα ενισχυτικής διδασκαλίας 2.545 τσιγγάνοι μαθητές και τα εργαστήρια δημιουργικής απασχόλησης 1.944 μαθητές. Το σχολικό έτος 2006-2007 η μαθητική διαρροή στα σχολεία αυτά ήταν 2.301 μαθητές και το σχολικό έτος 2007-2008 μειώθηκε στους 1.398.

Εκπονήθηκε μεγάλου εύρους συμβατικού και ηλεκτρονικού διδακτικού υλικού: συμπληρωματικά τεύχη για τη διδασκαλία της γλώσσας στο δημοτικό και το γυμνάσιο καθώς και για άλλα μαθήματα (Μαθηματικά, Ιστορία, Γεωγραφία, Φυσική, Αγωγή Υγείας και Νέες Τεχνολογίες), 2 λεξικά romanι για εκπαιδευτική χρήση, και συμπληρωματικό γλωσσικό υλικό γύρω από την ιστορία και τη σύγχρονη ζωή της τσιγγάνικης κοινότητας και την αλληλεπίδρασή της με το λοιπό κοινωνικό περιβάλλον. Το υλικό αυτό διατίθεται σήμερα μέσω Διαδικτύου για χρήση στα σχολεία.

Παράλληλα σαν αποτέλεσμα των δράσεων του προγράμματος εφαρμόζονται ειδικά μέτρα που διευκολύνουν την εγγραφή των τσιγγανοπαίδων στα σχολεία της χώρας (κάρτα φοίτησης) και παρέχονται δυνατότητες ενισχυτικής διδασκαλίας στα γενικά σχολεία (βλέπε **1.7.1**).

Πρόγραμμα για την Εκπαίδευση Μουσουλμανοπαίδων. Άρχισε τον Ιούνιο του 1997 και περιελάμβανε τη διεξαγωγή έρευνας (απογραφή εκπαιδευτικών συντελεστών, κ.ά.) την εκπόνηση εκπαιδευτικού υλικού και την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών. Στο πλαίσιο υλοποίησης του προγράμματος συντάχθηκαν πενήντα πέντε (55) νέα βιβλία μαθητών, με το συνοδευτικό τους υλικό (τετράδια μαθητών, οδηγίες εκπαιδευτικών, βιντεοταινίες και χάρτες), παρήχθη ηλεκτρονική μέθοδος εκμάθησης της Ελληνικής, και τέλος ετοιμάστηκε τρίγλωσσο λογισμικό λεξικό (ελληνικά – αγγλικά - τουρκικά) με περιεχόμενο την ορολογία του συνόλου των μαθημάτων της διδακτέας ύλης των τριών τάξεων του Γυμνασίου. Στο πλαίσιο του προγράμματος κατά το σχολικό έτος 2007-2008 λειτούργησαν οκτώ Κέντρα Στήριξης του Προγράμματος Εκπαίδευσης

Μουσουλμανοπαίδων (ΚΕΣΠΕΜ) που εμπλουτίστηκαν με βιβλιοθήκες καθώς και δύο κινητές μονάδες ΚΕΣΠΕΜ, που προσφέρουν υπηρεσίες σε απομακρυσμένα χωριά της Θράκης.

10.8. Στατιστικά Στοιχεία

Στοιχεία από τις αρμόδιες υπηρεσίες και εποπτευόμενους φορείς του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων

Πίνακας 1: Ειδική Αγωγή και Εκπαίδευση, Σχολικό Έτος 2007-2008: Αριθμός Μαθητών, Σχολικών Μονάδων ή Τύπος Εκπαίδευσης και Εκπαιδευτικό Προσωπικό

Περιγραφή ΣΜΕΑ	ΣΜΕΑΕ	Εκπ/κοί Μόνιμοι- Αναπλ.	Ειδ. Εκπ. Προσωπικό	Μαθητές
Ειδικά νηπιαγωγεία	102	133	398	405
Ειδικά δημοτικά σχολεία	177	884		2995
Τμήματα ένταξης ειδικής αγωγής σε γενικά νηπιαγωγεία	262	173		591
Τμήματα ένταξης ειδικής αγωγής σε γενικά δημοτικά σχολεία	1516	1226		14164
Ειδικά γυμνάσια	10	116	486	322
Ειδικά Λύκεια	6	63		119
ΤΕΕ Ειδικής Αγωγής	19	213		572
Τμήματα ένταξης Β/θμιας	224	398		1654
ΕΕΕΕΚ	71	679		2246
Συνεκπαίδευση στη γενική τάξη				402
ΣΥΝΟΛΟ	2387	3885	884	23470

Πηγή: ΥΠΕΠΘ, Διεύθυνση Ειδικής Αγωγής

Πίνακας 2: Ειδική Αγωγή και Εκπαίδευση, Σχολικό Έτος 2007-2008: Μαθητές ανά Τύπο Εκπαίδευσης και Διδάσκοντα, και Κατανομή Σχολικών Μονάδων και Τύπων Εκπαίδευσης

ΣΜΕΑΕ ή Τύπος Προγράμματος	% Μαθητών που φοιτούν σε	Μαθητές ανά Διδάσκοντα	% ΣΜΕΑΕ – Τύπος Εκπαίδευσης
Ειδικά νηπιαγωγεία	1,73%	3,05	4,27%
Ειδικά δημοτικά σχολεία	12,76%	3,39	7,42%
Ειδικά γυμνάσια	1,37%	2,78	0,42%
Ειδικά Λύκεια	0,51%	1,89	0,25%
ΤΕΕ Ειδικής Αγωγής	2,44%	2,69	0,80%
ΕΕΕΕΚ	9,57%	3,31	2,97%
Τμήματα ένταξης σε γενικά νηπιαγωγεία	2,52%	3,42	10,98%
Τμήματα ένταξης σε γενικά δημοτικά σχολεία	60,35%	11,55	63,51%
Τμήματα ένταξης σε σχολεία Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης	7,05%	4,16	9,38%
Συνεκπαίδευση στη γενική τάξη	1,71%		
ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ	23470		2387
ΣΥΝΟΛΟ %	100%		100%

Πηγή: ΥΠΕΠΘ, Διεύθυνση Ειδικής Αγωγής

Πίνακας 3: Διάρθρωση Ειδικού Εκπαιδευτικού Προσωπικού ΕΑΕ κατά κλάδο, Σχολικό Έτος 2007-2008

ΚΛΑΔΟΣ	ΣΥΝΟΛΟ
Ψυχολόγοι	273
Κοινωνικοί λειτουργοί	268
Θεραπευτές λόγου	133
Εργοθεραπευτές	88
Φυσικοθεραπευτές	73
Σχ. Νοσηλεύτες	35
Ειδικό βοηθητικό προσωπικό	303
Παιδοψυχίατροι	8
Εξειδικευμένο προσωπικό για τα άτομα με προβλήματα όρασης και ακοής	6
ΣΥΝΟΛΟ	1187

Πηγή: ΥΠΕΠΘ, Διεύθυνση Ειδικής Αγωγής

Πίνακας 4: Διαπολιτισμική Εκπαίδευση, Κατανομή μαθητών κατά βαθμίδα, σχολικό έτος 2007-2008

Βαθμίδα	Αριθμός Αλλοδαπών μαθητών ^α	Αριθμός Παλινοστούντων μαθητών ^α	Αριθμός Μαθητών στα Μειονοτικά Σχολεία ^β
Νηπιαγωγείο	8.111	759	--
Δημοτικό	58.167	5.909	6.530
Γυμνάσιο	29.346	4.996	1.015
Λύκειο	16.458	5.241	443
Σύνολο	112.082	16.905	7.988

Πηγές: ^α ΥΠΕΠΘ, ΙΠΟΔΕ

^β ΥΠΕΠΘ, Διεύθυνση Ξένων και Μειονοτικών Σχολείων

Πίνακας 5: Διαπολιτισμική Εκπαίδευση, Κατανομή μαθητών στα Διαπολιτισμικά Σχολεία, σχολικό έτος 2007-2008

Βαθμίδα	Αριθμός Αλλοδαπών μαθητών	Αριθμός Παλινοστούντων μαθητών	Σύνολο Μαθητών
Δημοτικό	500	99	2.597
Γυμνάσιο	427	112	1.587
Λύκειο	105	73	684
Σύνολο	1.032	284	4.868

Πηγή: ^α ΥΠΕΠΘ, ΙΠΟΔΕ

Πίνακας 5: Ενισχυτική Διδασκαλία στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση το Σχολικό Έτος 2007 - 2008

Αριθμός τμημάτων Ενισχυτικής Διδασκαλίας σε Δημοτικά Σχολεία	Αριθμός Μαθητών που συμμετείχαν σε Προγράμματα Ενισχυτικής Διδασκαλίας	Αριθμός Εκπαιδευτικών που Εφάρμοσαν Προγράμματα Ενισχυτικής Διδασκαλίας
4087	20.411	4142

Πηγή: ^α ΥΠΕΠΘ, Διεύθυνση Σπουδών Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης

Πίνακας 6 : Διαχρονικά στοιχεία συμμετοχής μαθητών στην ενισχυτική διδασκαλία Γυμνασίου

Σχολ. Έτος	Σύνολο Γυμ/σίων	Γυμνάσια με ΕΔ	% Γυμ. με ΕΔ	Α΄ ΤΑΞΗ		Β΄ ΤΑΞΗ		Γ΄ ΤΑΞΗ	
				Σύνολο μαθητών ΕΔ	% στην ΕΔ	Σύνολο μαθητών ΕΔ	% στην ΕΔ	Σύνολο μαθητών ΕΔ	% στην ΕΔ
2002-2003	1.853	1.028	55%	18.568	27%	17.182	27%	16.801	25%
2004-2005	1.915	786	41%	11.529	22%	9.232	21%	8.670	20%
2006 - 2007	1.895	572	30%	8.658	21%	6.619	17%	6.210	17%
2007-2008	1.776	559	31%	8.437	13%	8.217	13%	6.675	11%

Πηγή: ΥΠΕΠΘ, Γραφείο Πρόσθετης Διδακτικής Στήριξης και Ενισχυτικής Διδασκαλίας

Πίνακας 7: Διαχρονικά στοιχεία πρόσθετης διδακτικής στήριξης

Σχολικό έτος	Αριθμός σχολείων με ΠΔΣ	Αριθμός μαθητών στην ΠΔΣ όλων των τάξεων	Αριθμός Τμημάτων ΠΔΣ
2002 - 2003	1.565	100.915	33.789
2004 - 2005	1.493	91.873	35.585
2006 - 2007	1.489	85.562	30.332
2007 - 2008	1.426	79.153	29.219

Πηγή: ΥΠΕΠΘ, Γραφείο Πρόσθετης Διδακτικής Στήριξης και Ενισχυτικής Διδασκαλίας

11. Η Ευρωπαϊκή και Διεθνής Διάσταση στην Εκπαίδευση

Η Ελλάδα προωθεί και υλοποιεί πρωτοβουλίες, δράσεις και εθνικά μέτρα που αφορούν την ευρωπαϊκή και διεθνή διάσταση της εκπαίδευσης. Οι πολιτικές αυτές στοχεύουν στη βελτίωση της ποιότητας της ελληνικής εκπαίδευσης, στην αποτελεσματικότερη συμβολή της στις ανάγκες της ελληνικής οικονομίας και κοινωνίας με την προώθηση της διεθνούς εκπαιδευτικής συνεργασίας και στην ανάπτυξη της κατανόησης της πολιτιστικής διαφορετικότητας και της ευρωπαϊκής και παγκόσμιας πολιτιστικής κληρονομιάς.

Η ευρωπαϊκή και διεθνής διάσταση της εκπαίδευσης προωθείται μέσα από 1) τη συμμετοχή της χώρας στη διαμόρφωση και υλοποίηση των εκπαιδευτικών προγραμμάτων και πολιτικών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 2) τη συμμετοχή σε ευρωπαϊκούς και διεθνείς οργανισμούς και στα προγράμματά τους, 3) εθνικές πρωτοβουλίες για τη σύναψη διμερών και πολυμερών μορφωτικών συμφωνιών, 4) την προώθηση της ευρωπαϊκής και διεθνούς διάστασης στα αναλυτικά προγράμματα όλων των βαθμίδων της εκπαίδευσης και 5) την προώθηση της ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης και την ενίσχυση των Ελληνικών Σπουδών στο εξωτερικό.

11.1. Ιστορική Επισκόπηση

Η Ελλάδα, ως ενεργό μέλος της διεθνούς κοινότητας, αναπτύσσει διεθνείς διμερείς και πολυμερείς σχέσεις στα θέματα που αφορούν την εκπαίδευση. Είναι μέλος του Συμβουλίου της Ευρώπης (1949), της UNESCO (1945), του ΟΟΣΑ (1964) και της Ευρωπαϊκής Ένωσης (1981). Συμμετέχει στη διαμόρφωση της εκπαιδευτικής πολιτικής στα θεσμικά όργανα των διεθνών οργανισμών και υλοποιεί εκπαιδευτικές δράσεις και προγράμματα.

11.2. Τρέχοντες Προβληματισμοί

Η προώθηση της ευρωπαϊκής και διεθνούς διάστασης σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης αποτελεί έναν από τους στόχους της ελληνικής εκπαιδευτικής πολιτικής. Για το σκοπό αυτό βρίσκεται σε εξέλιξη η διαμόρφωση συγκεκριμένων μέτρων που στοχεύουν στην επίτευξη των στόχων της στρατηγικής της Λισσαβόνας και των διαδικασιών της Μπολόνια και της Κοπεγχάγης. Στο πλαίσιο της πολιτικής αυτής, ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στην εκπαιδευτική συνεργασία μεταξύ των χωρών της ΝΑ Ευρώπης και της Μεσογείου.

Για τον εκσυγχρονισμό, την επιτάχυνση, την διαφάνεια, την πληροφόρηση και την προσαρμογή στις εξελίξεις που διαμορφώνονται στην Ευρωπαϊκή Ένωση θεσμοθετήθηκε το 2005 ο Διεπιστημονικός Οργανισμός Αναγνώρισης Τίτλων Ακαδημαϊκών και Πληροφόρησης (ΔΟΑΤΑΠ) ως νέος φορέας για την αναγνώριση των τίτλων σπουδών που αποκτήθηκαν στο εξωτερικό.

Επιπλέον, στο πλαίσιο της θεσμοθέτησης και εφαρμογής του Εθνικού Συστήματος Αξιολόγησης και Διασφάλισης της Ποιότητας της Ανώτατης Εκπαίδευσης λαμβάνονται υπόψη τα κριτήρια, η μεθοδολογία αξιολόγησης και οι καλές πρακτικές του Ευρωπαϊκού Δικτύου Διασφάλισης της Ποιότητας (ENQA).

Παράλληλα, η Ελλάδα ανέπτυξε εκπαιδευτικές δραστηριότητες στο πλαίσιο της ανακήρυξης από το Συμβούλιο της Ευρώπης του 2005 ως «Ευρωπαϊκού Έτους Ενεργών Πολιτών μέσω της Εκπαίδευσης» με στόχο α) τη γνωριμία των μαθητών με θέματα ενεργών πολιτών και τις έννοιες των ανθρωπίνων δικαιωμάτων ως συστατικών στοιχείων του δημοκρατικού πολιτισμού, β) την ενίσχυση της αυτενέργειας των μαθητών μέσω της συνεργατικής μάθησης, γ) την ευαισθητοποίησή τους για την καταπολέμηση του αποκλεισμού και όλων των μορφών διακρίσεων, δ) την εξοικείωσή τους με τις διαδικασίες αναγνώρισης της διαφορετικότητας

στη βάση της πολυπολιτισμικής συμβίωσης και ε) την ενίσχυση του νέου ρόλου των διδασκόντων ως μεσολαβητών της γνώσης και όχι μόνον ως φορέων για τη μετάδοσή της.

Επιπλέον, το 2005 ιδρύθηκε το Σχολείο Ευρωπαϊκής Παιδείας (βλ **4.17.**), καθώς και το Ελληνικό Διεθνές Πανεπιστήμιο (βλ. **κεφ. 6**) για την παροχή εκπαίδευσης σε αλλοδαπούς που ενδιαφέρονται να σπουδάσουν στην Ελλάδα.

Σχετικά με την προώθηση της γλωσσομάθειας στα Ελληνικά σχολεία βλέπε. **4.10.** και. **5.13.**

11.3. Αρχές της Εθνικής Πολιτικής / Ειδικό Νομοθετικό Πλαίσιο

Βασικό στόχο της εθνικής εκπαιδευτικής πολιτικής αποτελεί η συνεχής βελτίωση της ποιότητας της παρεχόμενης εκπαίδευσης και ο εκσυγχρονισμός του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος, ώστε να ανταποκρίνεται αποτελεσματικά στις ανάγκες και απαιτήσεις της οικονομίας και κοινωνίας όπως αυτές διαμορφώνονται στο πλαίσιο της διαδικασίας της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης και της παγκοσμιοποίησης. Για το σκοπό αυτό επιδιώκεται όλο και περισσότερο η διεθνής και ευρωπαϊκή συνεργασία για θέματα εκπαίδευσης στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης και άλλων διεθνών οργανισμών με σκοπό τη διαμόρφωση κοινών στόχων, την ανταλλαγή πληροφοριών, την ενίσχυση της διαφάνειας των συστημάτων και της διεθνούς συγκρισιμότητάς τους, τη διάδοση βέλτιστων πρακτικών, την ανάπτυξη κοινών πολιτικών και προγραμμάτων. Υπό αυτό το πρίσμα τα τελευταία χρόνια προωθούνται πολιτικές και μεταρρυθμίσεις που αφορούν τους στόχους, το περιεχόμενο, τις μεθόδους, τις δομές και τη διάρθρωση του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος και ενισχύουν την διεθνή και ευρωπαϊκή διάστασή του. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στην ανάπτυξη της δια βίου μάθησης, την προώθηση των διαδικασιών αξιολόγησης με τη χρήση εξειδικευμένων δεικτών επίδοσης (performance indicators) σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης, την ανάπτυξη της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης, τη διεύρυνση της Ανώτατης εκπαίδευσης με την ανάπτυξη των μεταπτυχιακών και ερευνητικών σπουδών.

11.4. Εθνικά Προγράμματα και Εθνικές Πρωτοβουλίες

Η Ευρωπαϊκή και διεθνής διάσταση στην εκπαίδευση αναπτύσσεται και προωθείται με τη συνεργασία του ΥΠΕΠΘ και των εποπτευόμενων φορέων του καθώς και άλλων Υπουργείων με την ανάπτυξη εθνικών προγραμμάτων και πρωτοβουλιών, τη σύναψη διμερών συμφωνιών με άλλες χώρες, τη συμμετοχή σε πολυμερείς συμφωνίες ή σε διεθνείς οργανισμούς.

11.4.1. Διμερή Προγράμματα και Διμερείς Πρωτοβουλίες

Κατά τη σύναψη διμερών σχέσεων με άλλες χώρες το Υπουργείο Εξωτερικών σε συνεργασία με το ΥΠΕΠΘ καθώς και άλλους κρατικούς φορείς (Υπουργείο Πολιτισμού, Γενική Γραμματεία Νέας Γενιάς, Γενική Γραμματεία Αθλητισμού, Γενική Γραμματεία Έρευνας και Τεχνολογίας) υπογράφει Μορφωτικές-Πολιτιστικές Συμφωνίες και Εκτελεστικά Προγράμματα που παρέχουν το θεσμικό πλαίσιο, εντός του οποίου αναπτύσσονται οι μορφωτικές και πολιτιστικές σχέσεις με τις χώρες αυτές. Σε ό,τι αφορά τα εκπαιδευτικά θέματα, έμφαση δίνεται στην ανάπτυξη της κινητικότητας των μαθητών, σπουδαστών, εκπαιδευτικών, ερευνητών και ακαδημαϊκών, εκπαιδευτών ενηλίκων, στην ανταλλαγή εμπειριών, πληροφοριών, μορφωτικών και πολιτιστικών στοιχείων. Η Ελλάδα έχει συνάψει τέτοιες μορφωτικές συμφωνίες με περίπου εβδομήντα τρεις (73) χώρες από όλες τις ηπείρους, αριθμός που κυμαίνεται ανα έτος.

11.4.2. Πολυμερή Προγράμματα και Πολυμερείς Πρωτοβουλίες

Η Ελλάδα ως μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης συμμετέχει στη διαμόρφωση και υλοποίηση όλων των προγραμμάτων που στοχεύουν στην προώθηση της ευρωπαϊκής και διεθνούς εκπαιδευτικής συνεργασίας και στην εισαγωγή της ευρωπαϊκής και διεθνούς διάστασης στην εκπαίδευση. Διακριτή μνεία πρέπει να γίνει στο νέο Ευρωπαϊκό Πρόγραμμα "Δια Βίου Μάθηση", το οποίο θεσπίστηκε με την υπ' αρ. 1720/2006/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 15^{ης} Νοεμβρίου 2006 και καλύπτει όλους τους τομείς εκπαίδευσης και κατάρτισης: Σχολική εκπαίδευση (COMENIUS), Τριτοβάθμια εκπαίδευση (ERASMUS) Επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση (LEONARDO), Εκπαίδευση ενηλίκων (GRUNDTVIG). Βλέπε τις σχετικές ιστοσελίδες:

<www.ypepth.gr/el_ec_page8013.htm>

<www.iky.gr/IKY/portal/gr>

< ec.europa.eu/education/lifelong-learning-programme/doc78_en.htm >

Επίσης το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση που συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση στο πλαίσιο του **ΕΣΠΑ** επιδιώκει τη βελτίωση και αναβάθμιση του εκπαιδευτικού συστήματος και των υπηρεσιών που προσφέρει στο πλαίσιο της υλοποίησης της στρατηγικής της Λισσαβόνας. Μέσω του εν λόγω προγράμματος αναπτύσσονται καινοτόμες εκπαιδευτικές υπηρεσίες και δομές (περισσότερες πληροφορίες στο <www.ypepth.gr/docs/20sel_ereaeak_080214.pdf> και <www.eyeye.ypepth.gr>).

Υπό την αιγίδα του Οργανισμού για την Οικονομική Συνεργασία και Ανάπτυξη (ΟΟΣΑ), το ΥΠΕΠΘ συμμετέχει στο Κέντρο Εκπαιδευτικών Ερευνών και Καινοτομιών (CERI), στην Επιτροπή Παιδείας (Educational Committee), καθώς και σε μια σειρά από επιμέρους προγράμματα (Program on Educational Building-PEB, International Indicators for Education Systems-INES, PISA-Programme for International Student Assessment, Programme on Institutional Management in Higher Education-IMHE και Attracting, Developing and Retaining effective teachers). Περισσότερες πληροφορίες για τα προγράμματα αυτά:

<www.ypepth.gr/el_ec_page654.htm>

<www.kee.gr/html/newsfull_main.php?ID=2&topicID=81>

<www.oecd.org/department/0,3355,en_2649_33723_1_1_1_1_1,00.html>

<www.oecd.org/dataoecd/24/20/30101431.pdf>

Στο πλαίσιο του Συμβουλίου της Ευρώπης η Ελλάδα συμμετέχει στην Επιτροπή Παιδείας και στην Επιτροπή Ανωτάτης Παιδείας. Επίσης, από το 1994 συμμετέχει ως ιδρυτικό μέλος στο Κέντρο Σύγχρονων Γλωσσών (ECML, βλέπε <www.ypepth.gr/el_ec_page657.htm>), το οποίο σε συνεργασία με το Τμήμα Γλωσσικής Πολιτικής του Συμβουλίου της Ευρώπης παρέχει σεμινάρια με στόχο την επιμόρφωση επιμορφωτών και σχολικών συμβούλων σε θέματα διδακτικής ξένων γλωσσών. Επίσης το ΥΠΕΠΘ συμμετέχει ενεργά στα ακόλουθα Προγράμματα του Συμβουλίου της Ευρώπης <www.coe.int/T/E/Cultural%5FCo%5Doperation/education>:

- Εκπαίδευση Ρομά/Τσιγγανοπαίδων στην Ευρώπη (Education of Roma/Gypsy children in Europe)
- Παιδεία της Δημοκρατίας και Ανθρώπινα Δικαιώματα (Education for Democratic Citizenship and Human Rights)
- Επέτειος για το Ολοκαύτωμα : Εκπαίδευση για την Προστασία από τα Εγκλήματα κατά της Ανθρωπότητας (Holocaust Day of Remembrance: Teaching Remembrance-education for the prevention of crimes against humanity)

- Ευρωπαϊκή Διάσταση στη Διδασκαλία της Ιστορίας (European Dimension in history teaching)
- «Pestalozzi» Εκπαιδευτικό Πρόγραμμα για εκπαιδευτικούς (Training Programme for educational professionals).

Και με αντικείμενο τη Διαπολιτισμική Εκπαίδευση <www.coe.int/t/e/cultural_cooperation/education/Intercultural_education/_Intro.asp>:

- Η Νέα Πρόκληση στη Διαπολιτισμική Εκπαίδευση: Θρησκευτικές Διαφορές (The new challenge of intercultural education: religious diversity).
- Πολιτικές και πρακτικές για τη διδασκαλία των κοινωνικοπολιτικών διαφορών (Policies and practices for teaching sociocultural diversity).

Στο πλαίσιο της UNESCO - μεταξύ άλλων - ελληνικά σχολεία και εκπαιδευτικοί συμμετέχουν στο πρόγραμμα «Δίκτυο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης Νοτιοανατολικής Μεσογείου» (South-Eastern Mediterranean Environmental Project-SEMEP) καθώς και στο «Δίκτυο Συνεργαζόμενων Σχολείων» (Associated Schools Project Network -ASPNet). Και τα δύο προγράμματα εντάσσονται στο πλαίσιο της Δεκαετίας των Ηνωμένων Εθνών για την Εκπαίδευση προς την Αειφορία. Το «SEMEP», μια ελληνική πρωτοβουλία, ενσωματώνει τεχνολογικά, οικονομικά, ιστορικά, κοινωνικά και πολιτιστικά θέματα, καθώς επίσης ζητήματα ειρήνης, ανθρωπίνων δικαιωμάτων κ.ά. Το πρόγραμμα αυτό συνδυάζει τη διεπιστημονική διδασκαλία με την ολιστική μάθηση, αποσκοπεί δε και στη συσχέτιση του φυσικού και του κοινωνικού περιβάλλοντος με τις πολιτιστικές αξίες των λαών της Νοτιοανατολικής Μεσογείου, η οποία αποτελεί ένα σημαντικό σταυροδρόμι ανάπτυξης διαφορετικών πολιτισμών εδώ και χιλιετίες.

Το «Δίκτυο Συνεργαζόμενων Σχολείων» (Associated Schools Project Network - ASPNet) αποσκοπεί στην προώθηση της διεθνούς συνεργασίας και ειρήνης μέσα από την εκπαίδευση καθώς και την ενίσχυση της ανθρωπιστικής, πολιτιστικής και διεθνούς διάστασης της εκπαίδευσης. Τα Συνεργαζόμενα Σχολεία αναλαμβάνουν την πραγματοποίηση πιλοτικών προγραμμάτων με θέματα τα ανθρώπινα δικαιώματα, τον αμοιβαίο σεβασμό, το δικαίωμα στη διαφορετικότητα, τη μη βία, τη διαπολιτισμική μάθηση, την προστασία του περιβάλλοντος κ.α. Για την τρέχουσα σχολική χρονιά προτεραιότητα αποτελούν τα δικαιώματα του παιδιού.

Ειδικά για την τριτοβάθμια εκπαίδευση, μετά τις συσκέψεις της Μπολόνια (1999), Πράγας (2001), Βερολίνου (2003) και Μπέργκεν (2005) η χώρα μας έχει αρχίσει να αποδίδει ιδιαίτερη έμφαση και να δραστηριοποιείται σχετικά με την εφαρμογή των αρχών της Μπολόνια στους τομείς της ακαδημαϊκής αναγνώρισης πτυχίων, της συσσώρευσης και μεταφοράς πιστωτικών μονάδων μεταξύ των προγραμμάτων σπουδών και της αξιολόγησης της εκπαιδευτικής διαδικασίας στην τριτοβάθμια εκπαίδευση.

Το ΥΠΕΠΘ συμμετέχει στη διαδικασία της Μπολόνια με στόχο τη συγκρότηση του Ευρωπαϊκού Χώρου Ανώτατης Εκπαίδευσης και στη διαδικασία της Κοπεγχάγης που στοχεύει στην ενίσχυση της διαφάνειας, αναγνώρισης και της ποιότητας της επαγγελματικής εκπαίδευσης. Επίσης συμμετέχει μαζί με 25 άλλες ευρωπαϊκές χώρες στο Δίκτυο «European Schoolnet» που στοχεύει στην ανάπτυξη της μάθησης στο σχολείο μέσα από τη χρήση νέων τεχνολογιών πληροφοριών και επικοινωνίας.

Η Ελλάδα συμμετέχει επίσης σε περιφερειακές πρωτοβουλίες και οργανισμούς της ευρύτερης περιοχής της Βαλκανικής και της Μεσογείου, όπως η Διαβαλκανική Συνεργασία (1976), η Οικονομική Συνεργασία Ευξείνου Πόντου (1992), η Πρωτοβουλία Συνεργασίας ΝΑ Ευρώπης (1996), το Σύμφωνο Σταθερότητας στα Βαλκάνια (1999), η Πρωτοβουλία Αδριατικής-Ιονίου (2000) και η Ευρωμεσογειακή Συνεργασία (1995). Στο πλαίσιο των συνεργασιών αυτών η Ελλάδα χρηματοδοτεί και συμμετέχει σε διάφορες εκπαιδευτικές δραστηριότητες και Δίκτυα (π.χ. Διαδικασία του Graz του Συμφώνου Σταθερότητας, Διαπανεπιστημιακό Δίκτυο Ν.Α. Ευρώπης (NET/U/SEE), Δίκτυο Πανεπιστημίων Μαύρης Θάλασσας (BSUN), Δίκτυο Πανεπιστημίων Αδριατικής-Ιονίου (UNIADRION), Μεσογειακό FORUM, κ.ά).

Ειδικότερα στο πλαίσιο της Οικονομικής Συνεργασίας Ευξείνου Πόντου (ΟΣΕΠ)-Black Sea Economic Cooperation (BSEC), έχει δημιουργηθεί το Διεθνές Κέντρο Μελετών Ευξείνου Πόντου-ΔΙΚΕΜΕΠ («International Centre for Black Sea Studies-ICBSS») με έδρα την Αθήνα, στη σύσταση του οποίου πρωτοστάτησε η Ελλάδα. Το Κέντρο χρηματοδοτείται από τον ελληνικό προϋπολογισμό. Το «ΔΙΚΕΜΕΠ» είναι βάσει της ελληνικής νομοθεσίας που διέπει το καθεστώς λειτουργίας του, Ίδρυμα Ιδιωτικού Δικαίου διεθνούς χαρακτήρα με αντικείμενο τη συνεργασία μεταξύ επιστημονικών και ακαδημαϊκών κύκλων των χωρών της «ΟΣΕΠ» αλλά και με άλλους διεθνείς οργανισμούς καθώς και την εκπόνηση μελετών επί οικονομικών θεμάτων.

Στο πλαίσιο του ΟΣΕΠ λειτουργούν εξειδικευμένες Ομάδες Εργασίας (Working Groups) που χειρίζονται τα επιμέρους ζητήματα και στις οποίες προστέθηκε και η Ομάδα Εργασίας για την Παιδεία (Working Group on Education) ύστερα από απόφαση που λήφθηκε κατά τη διάρκεια της συνάντησης των Υπουργών Εξωτερικών των κρατών μελών του ΟΣΕΠ, στην Κομοτηνή, στις 23 Απριλίου 2005.

Η Ελλάδα συμμετέχει και στη διεθνή πρακτική για την απάλειψη των στερεοτύπων από τα σχολικά εγχειρίδια της ιστορίας και της γεωγραφίας των δικών της και των γειτονικών χωρών τόσο στο πλαίσιο των περιφερειακών οργανισμών και πρωτοβουλιών όσο και στο πλαίσιο των διμερών Μορφωτικών Συμφωνιών.

11.4.3. Άλλα Εθνικά Προγράμματα και Πρωτοβουλίες

Λαμβάνοντας υπόψη το μεγάλο αριθμό Ελλήνων που ζουν στο εξωτερικό και στοχεύοντας στη διατήρηση ισχυρών δεσμών με αυτούς, η Ελλάδα μέσω του ΥΠΕΠΘ χαράζει και υλοποιεί την εκπαιδευτική πολιτική για τη διάδοση της ελληνικής γλώσσας σε όλες τις χώρες του κόσμου όπου υπάρχει ομογένεια. Αν και ο κύριος στόχος της πολιτικής για την εκπαίδευση της ομογένειας είναι η διάδοση της ελληνικής γλώσσας και του πολιτισμού στο εξωτερικό, εν τούτοις μέσω αυτής επιτυγχάνεται και η διείσδυση και διάδοση ευρωπαϊκών και εν γένει διεθνών στοιχείων ιστορίας και πολιτισμού, έτσι ώστε να μπορούμε να θεωρήσουμε την επικοινωνία με την ομογένεια ως ένα ακόμα εθνικό κανάλι μέσα από το οποίο η Ελλάδα έχει την ευκαιρία να έρθει σε επαφή και να αντλήσει στοιχεία του ευρωπαϊκού και διεθνούς πολιτισμού.

Για την προώθηση της ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης στο εξωτερικό, η Ειδική Γραμματεία Παιδείας Ομογενών και Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης του ΥΠΕΠΘ, σε συνεργασία με την αντίστοιχη Διεύθυνση-ΔΙΠΟΔΕ και το Ινστιτούτο Παιδείας Ομογενών και Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης (ΙΠΟΔΕ), έχουν την ευθύνη για τον σχεδιασμό και την υλοποίηση της εκπαιδευτικής πολιτικής στο εξωτερικό. Για το σκοπό αυτό αποσπώνται Έλληνες εκπαιδευτικοί προκειμένου να διδάξουν την ελληνική γλώσσα σε ομογενείς που διαμένουν μόνιμα στο εξωτερικό. Το ΙΠΟΔΕ εποπτεύεται από το ΥΠΕΠΘ και έχει αναλάβει την επιστημονική μελέτη των προγραμμάτων διδασκαλίας, της επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών και γενικότερα της ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης στο εξωτερικό. Στόχος είναι η δημιουργία δίγλωσσης μορφής εκπαίδευσης και η ένταξη της ελληνικής γλώσσας στα προγράμματα Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης των χωρών όπου διαμένουν μόνιμα ομογενείς. Για το σκοπό αυτό συνεχίζονται οι συζητήσεις και επαφές με τους κρατικούς φορείς χωρών όπως η Γερμανία, Γαλλία, οι ΗΠΑ, ο Καναδάς κ.ά.

Η Διεύθυνση Διεθνών Εκπαιδευτικών Σχέσεων αποστέλλει βιβλία, λεξικά και άλλο εκπαιδευτικό υλικό σε εκπαιδευτικά ιδρύματα του εξωτερικού όλων των βαθμίδων όπου διδάσκεται η ελληνική γλώσσα. Επίσης εκπροσωπεί το Υπουργείο σε διεθνείς εκθέσεις γλωσσών στο εξωτερικό καθώς και σε εκπαιδευτικές εκθέσεις (Exrolanguages στο Παρίσι, Διεθνή Εκπαιδευτική Έκθεση Κύπρου στη Λευκωσία). Ακόμη είναι υπεύθυνη για τη διεξαγωγή του Ευρωπαϊκού Διαγωνισμού «Γνώση και Κατανόηση της Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας και του Αρχαίου Ελληνικού Πολιτισμού». Τέλος, ασχολείται με την εκτέλεση του Ευρωπαϊκού Προγράμματος «Euroscola», με συμμετοχή ελληνικών σχολείων στις ευρωπαϊκές μαθητικές ημερίδες.

Το 2006 τα σχολεία του εξωτερικού όπου διδάσκεται η ελληνική γλώσσα είναι αναλυτικά:

ΕΥΡΩΠΗ

Σε 28 χώρες της Ευρώπης λειτουργούν 1.441 σχολεία ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης από τα οποία τα 51 είναι αμιγή ελληνικά σχολεία και τα 1.390 μονάδες ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης. Στα παραπάνω σχολεία φοιτούν συνολικά 47.146 μαθητές από τους οποίους οι 6.448 στα αμιγή ελληνικά σχολεία. Οι αποσπασμένοι εκπαιδευτικοί στο σύνολο των σχολείων ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης στην Ευρώπη είναι 1.450.

ΑΦΡΙΚΗ

Σε 12 χώρες της Αφρικής λειτουργούν 50 σχολεία ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης από τα οποία τα 10 είναι αμιγή ελληνικά σχολεία. Ο αριθμός των μαθητών που φοιτούν σε όλα τα σχολεία της ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης είναι 2993 ενώ στα 10 αμιγή ελληνικά σχολεία φοιτούν 329 μαθητές. Οι αποσπασμένοι εκπαιδευτικοί στην Αφρική ανέρχονται σε 158.

ΑΣΙΑ

Σε 11 χώρες της Ασίας λειτουργούν 3 αμιγή ελληνικά σχολεία και 61 μονάδες ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης ενώ ο αριθμός των μαθητών φθάνει τους 38 και 4541 αντίστοιχα. Στα παραπάνω σχολεία διδάσκουν 31 αποσπασμένοι εκπαιδευτικοί.

ΑΜΕΡΙΚΗ

Σε 5 χώρες της Βόρειας και Νότιας Αμερικής και σε 6 Πολιτείες των Ηνωμένων Πολιτειών λειτουργούν 386 μονάδες ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης με 25.026 μαθητές. Στα σχολεία απασχολούνται 60 αποσπασμένοι εκπαιδευτικοί.

ΑΥΣΤΡΑΛΙΑ

Στη Μελβούρνη λειτουργούν 85 μονάδες ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης και οι μαθητές φθάνουν τους 12.942. Μονάδες ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης υπάρχουν και σε άλλες πόλεις ενώ ο συνολικός αριθμός των εκπαιδευτικών ανέρχεται σε 87.

Το πρόγραμμα «Παιδεία Ομογενών» έχει ως στόχο την παραγωγή διδακτικού υλικού για την διδασκαλία της Ελληνικής Γλώσσας και του Πολιτισμού στο εξωτερικό, την επιμόρφωση ομογενών εκπαιδευτικών καθώς και την δημιουργία δικτύων επικοινωνίας και βάσεων δεδομένων. Για την προώθηση της ελληνικής γλώσσας στο εξωτερικό οργανώνονται επίσης σε 99 κέντρα σε όλο τον κόσμο εξετάσεις για τη χορήγηση Πιστοποιητικού Ελληνομάθειας από το Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας (ΚΕΓ). Για την οργάνωση εξετάσεων για το πιστοποιητικό ελληνομάθειας έχουν ήδη υποβληθεί αιτήματα και από άλλες χώρες.

Το ΥΠΕΠΘ σε συνεργασία με το ΥΠΕΞ, το ΥΠΠΟ, το Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας, το Συμβούλιο Απόδημου Ελληνισμού και το Ελληνικό Ίδρυμα Πολιτισμού ενισχύει και στηρίζει τη λειτουργία και ανάπτυξη Εδρών Ελληνικών Σπουδών σε μεγάλα διεθνή πανεπιστήμια του εξωτερικού με στόχο την διεθνή προβολή της χώρας και του πολιτισμού της. Υπάρχουν ήδη 344 Έδρες Ελληνικών Σπουδών σε πανεπιστήμια του εξωτερικού.

Επίσης, το Υπουργείο Εξωτερικών ενισχύει τη λειτουργία Πολιτιστικών Κέντρων σε χώρες του εξωτερικού.

Το ΥΠΕΠΘ σε συνεργασία με το ΥΠΕΞ στηρίζει τη λειτουργία του Ινστιτούτου Βυζαντινών και Μεταβυζαντινών Σπουδών στη Βενετία. Ο σκοπός του ιδρύματος είναι επιστημονικός και ερευνητικός.

Είναι σκόπιμο ν' αναφερθεί ότι στο πλαίσιο του Προγράμματος Δια Βίου Μάθηση, στο οποίο εντάσσεται το τομεακό πρόγραμμα ERASMUS διοργανώνονται Εντατικά Γλωσσικά Μαθήματα Ελληνικής Γλώσσας (Erasmus Intensive Language Courses – EILCs) για τους εισερχόμενους φοιτητές από Ιδρύματα Ανώτατης Εκπαίδευσης της Ευρώπης που έρχονται να διανύσουν μέρος των σπουδών τους σε ελληνικά ΑΕΙ και ΤΕΙ.. Από το έτος

2005/06 δικαίωμα συμμετοχής έχουν και οι βοηθοί εκπαιδευτικοί COMENIUS από το εξωτερικό, οι οποίοι, στο πλαίσιο του τομεακού προγράμματος «LIFELONG LEARNING PROGRAMME/Comenius», τοποθετούνται για περιόδους άσκησης σε ελληνικά σχολεία. Στόχος των μαθημάτων είναι η διάδοση τόσο της Ελληνικής γλώσσας όσο και στοιχείων του Ελληνικού πολιτισμού στις χώρες της Ευρώπης. Τα εντατικά μαθήματα γλωσσικής προετοιμασίας αποτελούν μέρος του ευρωπαϊκού σχεδίου δράσης για την προώθηση της εκμάθησης ξένων γλωσσών και της γλωσσικής πολυμορφίας. Από το 2001 έως σήμερα τα εξής Ανώτατα Ιδρύματα της χώρας μας έχουν οργανώσει μαθήματα ξένων γλωσσών: Εθνικό Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, Πανεπιστήμιο Κρήτης, Πανεπιστήμιο Αιγαίου. Συνολικά τα μαθήματα έχουν παρακολουθήσει 827 αλλοδαποί φοιτητές και βοηθοί εκπαιδευτικοί COMENIUS.

Το ΥΠΕΠΘ συγχρηματοδοτεί και στηρίζει μέσω του ΙΚΥ τη λειτουργία του Ευρωπαϊκού Πανεπιστημιακού Ινστιτούτου της Φλωρεντίας (European University Institute), του Ευρωπαϊκού Οργανισμού για την Ανάπτυξη της Ειδικής Αγωγής (European Agency for Development in Special Needs Education) και του Ευρωπαϊκού Σχολικού Δικτύου (European Schoolnet).

Με το Νόμο 3376/2005 καθιερώθηκε η «Ίδρυση Σχολείου Ευρωπαϊκής Παιδείας». Το Σχολείο Ευρωπαϊκής Παιδείας άρχισε να λειτουργεί από το σχολικό έτος 2005-2006 στο Ηράκλειο Κρήτης. Το σχολείο αποσκοπεί στην κάλυψη των εκπαιδευτικών αναγκών των παιδιών των υπαλλήλων της Ευρωπαϊκής Ένωσης και ειδικότερα των υπαλλήλων του Οργανισμού για την Ασφάλεια Δικτύων Πληροφοριών (ENISA) που εδρεύει στο Ηράκλειο. Απευθύνεται όμως και στους Έλληνες μαθητές της περιοχής του Ηρακλείου και φιλοδοξεί να τους παράσχει πολυγλωσσική εκπαίδευση με ευρωπαϊκό προσανατολισμό. Βλ. αναλυτικότερα 10.5.1.2

Επίσης, η Ελλάδα συμμετέχει στην Ευρωπαϊκή πρωτοβουλία «Ανοιξη της Ευρώπης», στόχος της οποίας είναι να οδηγήσει τους νέους σε μια ανοιχτή συζήτηση για το μέλλον της Ευρώπης. Το πρόγραμμα υποστηρίζεται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και το Ευρωπαϊκό Σχολικό Δίκτυο (EUN), το οποίο παρέχει τον ιστοχώρο της Άνοιξης (<http://springday2006.org>) και υποστήριξη με ιδέες, εργαλεία και δραστηριότητες, σε όλες τις Εθνικές γλώσσες. Εκπαιδευτικοί από όλη την Ευρωπαϊκή Ένωση συνεργάζονται με στόχο την ενσωμάτωση της ευρωπαϊκής διάστασης στην καθημερινή σχολική πρακτική. Η χώρα μας συμμετέχει στο πρόγραμμα για 4^η χρονιά. Τη χρονιά 2005-06, 455 Ελληνικά σχολεία συμμετείχαν στην Άνοιξη της Ευρώπης, κατατάσσοντας την Ελλάδα στην τέταρτη θέση πανευρωπαϊκά ως προς τον αριθμό των σχολείων (6.620 συνολικά).

11.4.4. Ευρωπαϊκά Συγχρηματοδοτούμενα Προγράμματα

A. Πρόγραμμα υποτροφιών Ελλήνων επιστημόνων, για μετεκπαίδευση στον Ευρωπαϊκό Οργανισμό Διαστήματος (ΕΟΔ) / European Space Agency (ESA), Έτους 2009.

Στο πλαίσιο των μεταβατικών μέτρων που ισχύουν από τη Συμφωνία Προσχώρησης της Ελλάδας (Μάρτιος 2005) στον Ευρωπαϊκό Οργανισμό Διαστήματος(ΕΟΔ) – European Space Agency(ESA), το Ίδρυμα Κρατικών Υποτροφιών (ΙΚΥ) σε συνεργασία με τη Γενική Γραμματεία Έρευνας και Τεχνολογίας (ΓΓΕΤ), προκήρυξε, για το έτος 2009, και υλοποιεί το πρώτο Πρόγραμμα υποτροφιών, δέκα (10) θέσεων, για μετεκπαίδευση Ελλήνων επιστημόνων σε θέματα διαστημικών εφαρμογών υψηλής τεχνολογίας και έρευνας αιχμής.

Η μετεκπαίδευση έχει ετήσια διάρκεια (12 μήνες) και πραγματοποιείται στα Ερευνητικά Κέντρα European Space Research and Technology Center (ESTEC) στο Noordwijk της Ολλανδίας και European Space Research Institute (ESRIN) στο Frascati της Ιταλίας.

Το πρόγραμμα απευθύνεται σε πτυχιούχους και κατόχους μεταπτυχιακών ή διδακτορικών τίτλων σπουδών θετικών επιστημών.

Στόχος των υποτροφιών αυτών είναι η απόκτηση και μεταφορά προηγμένης τεχνογνωσίας και εμπειρίας στη χώρα μας και η στελέχωση της αντίστοιχης ελληνικής διαστημικής βιομηχανίας καθώς και των συναφών ελληνικών φορέων.

Β. Προγράμματα υποτροφιών χρηματοδοτούμενων από το Χρηματοδοτικό Μηχανισμό του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου(ΕΟΧ), FM-ΕΕΑ 2004-2009.

Το ΙΚΥ, στο πλαίσιο εφαρμογής της Συμφωνίας Χρηματοδοτικής Ενίσχυσης «Scholarship and Mobility Fund» της Ελλάδας μέσω του Χρηματοδοτικού Μηχανισμού του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου (Financial Mechanism - European Economic Area, 2004-2009), προβαίνει στην προκήρυξη τριών Προγραμμάτων υποτροφιών για την: 1) απόκτηση μεταπτυχιακού τίτλου σπουδών 2) την υλοποίηση μέρους της διδακτορικής διατριβής υποψηφίων διδασκόντων και 3) την εκτέλεση μέρους της μεταδιδακτορικής έρευνας, σε τριτοβάθμια πανεπιστημιακά ιδρύματα ή ερευνητικά κέντρα της Ισλανδίας, της Νορβηγίας ή του Λιχτενστάιν.

Τα προγράμματα απευθύνονται σε Έλληνες πολίτες και κάθε πρόγραμμα έχει ετήσια διάρκεια υλοποίησης στις εξής επιλέξιμες επιστημονικές περιοχές: Προστασία περιβάλλοντος, Αειφόρος ανάπτυξη, Διατήρηση ευρωπαϊκής πολιτιστικής κληρονομιάς, Ανάπτυξη ανθρώπινου δυναμικού, Υγεία και φροντίδα παιδιού.

11.5. Ευρωπαϊκή/Διεθνής Διάσταση μέσω του Εθνικού Προγράμματος Σπουδών

Η διεθνής και ευρωπαϊκή διάσταση αντανακλάται στις γενικές αρχές και στόχους του εθνικού προγράμματος σπουδών, στους ειδικούς στόχους συγκεκριμένων μαθημάτων και στο περιεχόμενο των βιβλίων. Ο φορέας που φέρει την ευθύνη για την κατάρτιση και την ανάπτυξη του εθνικού προγράμματος είναι το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο

Το ισχύον Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγράμματος Σπουδών (2003) για την υποχρεωτική εκπαίδευση προωθεί και την «καλλιέργεια της συνείδησης του Ευρωπαίου πολίτη με την ταυτόχρονη διατήρηση της εθνικής μας ταυτότητας και της πολιτισμικής μας αυτογνωσίας». Στις γενικές αρχές και στόχους της υποχρεωτικής εκπαίδευσης περιλαμβάνονται και τα εξής: α) η ενίσχυση της πολιτισμικής και γλωσσικής ταυτότητας στο πλαίσιο μιας πολυπολιτισμικής κοινωνίας, β) η ευαισθητοποίηση σε θέματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων, παγκόσμιας ειρήνης και η διασφάλιση της ανθρώπινης αξιοπρέπειας, γ) η ευαισθητοποίηση για την αναγκαιότητα προστασίας του φυσικού περιβάλλοντος και η υιοθέτηση οικολογικής συμπεριφοράς.

Επιπλέον, στο πλαίσιο της «Ευέλικτης Ζώνης Καινοτόμων Δράσεων» του Ωρολογίου Προγράμματος του Νηπιαγωγείου, του Δημοτικού Σχολείου και του Γυμνασίου (από 3 έως 2 ώρες την εβδομάδα) οι εκπαιδευτικοί ενθαρρύνονται και υποστηρίζονται με σχετικό εκπαιδευτικό υλικό, ώστε να αναπτύξουν θέματα που αφορούν στην ευρωπαϊκή ταυτότητα, την πολυ-πολιτισμικότητα, την παγκοσμιοποίηση και θέματα προστασίας του περιβάλλοντος.

Η Ευρωπαϊκή και διεθνής διάσταση προωθείται επίσης:

α) στα προγράμματα σπουδών των ιδρυμάτων Ανώτατης Εκπαίδευσης όπου πραγματοποιείται η αρχική εκπαίδευση και κατάρτιση των εκπαιδευτικών.

β) στα προγράμματα εισαγωγικής και συνεχιζόμενης κατάρτισης των εκπαιδευτικών που υλοποιούνται από το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο (ΠΙ) και τον Οργανισμό Επιμόρφωσης Εκπαιδευτικών (ΟΕΠΕΚ).

11.5.1. Υποχρεωτική Εκπαίδευση (Νηπιαγωγείο, Δημοτικό, Γυμνάσιο)

Το πρόγραμμα σπουδών για την Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση, καλύπτει τη διεθνή και ευρωπαϊκή διάσταση κυρίως μέσα από τα μαθήματα Νεοελληνικής Γλώσσας (και στις έξη τάξεις), την Πολιτική και Κοινωνική Αγωγή (στην Ε' και ΣΤ' τάξη) και την Ξένη Γλώσσα (στην Γ', Δ', Ε και ΣΤ' τάξη). Ο στόχος είναι να ευαισθητοποιηθούν οι μαθητές σε ζητήματα όπως η διαφορετικότητα, οι θρησκευτικές διαφορές, η ισότητα των φύλων, η ειρηνική συνύπαρξη, οι πολυεθνικές κοινωνίες και οι οικονομικοί μετανάστες. Δείγματα βαλκανικής και παγκόσμιας λογοτεχνίας περιλαμβάνονται στα σχολικά βιβλία της Νεοελληνικής Γλώσσας, όπου αντανακλώνται οι πολιτισμικές διαφορές. Θέματα του παγκόσμιου περιβάλλοντος περιέχονται πιο αναλυτικά στα βιβλία των Φυσικών Επιστημών.

Λόγω του διεπιστημονικού σχεδιασμού του νέου αναλυτικού προγράμματος η διεθνής και ευρωπαϊκή διάσταση και παρεμφερή ζητήματα διαχέονται οριζόντια σε διάφορα μαθήματα. Προβάλλεται ιδιαίτερα στο πλαίσιο της Ευέλικτης Ζώνης όπου αναπτύσσονται μαθησιακές δραστηριότητες με τη μορφή "Σχεδίων Εργασίας" στο Νηπιαγωγείο, "Διαθεματικών και Δημιουργικών Δραστηριοτήτων" στο Δημοτικό και "Καινοτόμων Δράσεων» στο Γυμνάσιο.

Τα σχολικά μαθήματα που φέρνουν σε επαφή τους μαθητές του Γυμνασίου με ζητήματα ευρωπαϊκά και διεθνή είναι κυρίως η Ιστορία, η Λογοτεχνία, η Πολιτική και Κοινωνική Αγωγή, καθώς και οι Ξένες Γλώσσες, η διδασκαλία των οποίων περιλαμβάνει και παρουσιάσεις στοιχείων του ξένου πολιτισμού και προωθεί τη διαπολιτισμική γνώση και κατανόηση..

Ειδικότερα το πρόγραμμα σπουδών δίνει έμφαση στη διδασκαλία της ελληνικής ιστορίας, που διδάσκεται και στις τρεις τάξεις, στο πλαίσιο της ευρωπαϊκής και παγκόσμιας ιστορίας. Στο μάθημα της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας περιλαμβάνεται και κεφάλαιο για την Ξένη Λογοτεχνία.

Στο μάθημα της Πολιτικής και Κοινωνικής Αγωγής, που διδάσκεται στην Γ' τάξη του Γυμνασίου, περιλαμβάνονται ευρωπαϊκά και διεθνή θέματα στα κεφάλαια για τον «Πολιτισμό» και τις «Κοινωνικές Ομάδες» ενώ μεγάλο μέρος του μαθήματος καλύπτει το ζήτημα «Το άτομο, το Κράτος, οι Διεθνείς Οργανισμοί και η Ευρωπαϊκή Ένωση». Στόχος του μαθήματος είναι η ενίσχυση της εθνικής ταυτότητας μέσω της διάστασης της εθνικής και ευρωπαϊκής πολιτιστικής κληρονομιάς χωρίς εθνοκεντρικές και ρατσιστικές τάσεις. Έμφαση δίνεται στην συνειδητή αποδοχή της διαφορετικότητας και την πραγμάτωση εννοιών όπως δικαιώματα, συνύπαρξη, σεβασμός διαφορετικών πολιτισμών, πολυγλωσσία, πολυπολιτισμικότητα, δημοκρατία, ειρήνη.

11.5.2. Μη-Υποχρεωτική Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση (Γενικό Λύκειο, Επαγγελματικό Λύκειο και Επαγγελματικές Σχολές)

Στη μη υποχρεωτική Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση έχουν εισαχθεί και εφαρμόζονται νέα αναλυτικά προγράμματα σπουδών τα τελευταία χρόνια στα οποία αναπτύσσεται η ευρωπαϊκή και διεθνής διάσταση κυρίως στα μαθήματα γενικής παιδείας που διδάσκονται και στους δύο τύπους λυκείων.

11.5.2.1. Γενική Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση

Τα μαθήματα γενικής παιδείας του Γενικού Λυκείου αποτελούν μέσα διάχυσης - μέσα από διαφορετικά οπτικά πεδία - στοιχείων του ευρωπαϊκού πολιτισμού και της ταυτότητας στους μαθητές του Γενικού Λυκείου με στόχο την επαφή των τελευταίων με το ευρωπαϊκό «γίνεσθαι» όπως αυτό δημιουργήθηκε και εξελίχθηκε ιστορικά.

Αναλυτικότερα όσον αφορά στα Μαθήματα Γενικής Παιδείας:

ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΑ - Στους γενικούς στόχους της διδασκαλίας του μαθήματος αναφέρεται η πληροφόρηση για τα κυριότερα θρησκευτικά παγκοσμίως.

ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ - Η επισήμανση της «ευρωπαϊκής διάστασης» της αρχαιότητας, δηλαδή των επιτευγμάτων που συνέβαλαν στη θεμελίωση του ευρωπαϊκού πολιτισμού, αλλά και η επισήμανση των οφειλών του αρχαίου κόσμου σε άλλους λαούς, αποτελεί έναν από τους γενικούς στόχους του μαθήματος.

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ - Κύριος στόχος του μαθήματος είναι η επαφή των μαθητών με τα έργα της εθνικής και παγκόσμιας κληρονομιάς με βάση το πνεύμα και τις επιδιώξεις του ανθρωπιστικού ιδεώδους, και υλοποιείται μέσα από τη γνωριμία με τη νεοελληνική, την ευρωπαϊκή και την παγκόσμια έκφραση. Το μάθημα περιλαμβάνει ύλη από την ελληνική δημιουργία, αλλά και από την ξένη γραμματεία σε νεοελληνική μετάφραση.

ΙΣΤΟΡΙΑ - Κάτω από το γενικότερο σκοπό της ανάπτυξης της ιστορικής σκέψης και συνείδησης περιλαμβάνεται ο ειδικότερος στόχος της αναγκαιότητας να γνωρίσουν οι μαθητές την παγκόσμια ιστορία και να κατανοήσουν πώς αυτή συνδέεται με την ιστορική πορεία του ελληνισμού. Παράλληλα, επιδιώκεται να έρθουν οι μαθητές σε επαφή με την πολυπλοκότητα του σύγχρονου κόσμου, τους διάφορους πολιτισμούς, να μελετήσουν και να εκτιμήσουν τις σχέσεις μεταξύ των λαών και τη συνεισφορά τους στον παγκόσμιο πολιτισμό. Στην ύλη του μαθήματος στις διάφορες τάξεις περιλαμβάνονται ενότητες σχετικές με την Ευρωπαϊκή Ιστορία, όπως για παράδειγμα : οι Αρχαίοι Πολιτισμοί της Εγγύς Ανατολής, Πολιτισμοί Δυτικής Μεσογείου και Ρώμη, Ιστορία του Μεσαιωνικού κόσμου, Νεότερος και σύγχρονος κόσμος από το 1815 ως σήμερα, πνευματικά και καλλιτεχνικά ρεύματα από την περίοδο του ρομαντισμού έως τις παρυφές του 21ου αιώνα, κ.ά.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΟ ΔΙΚΑΙΟ ΚΑΙ ΤΟΥΣ ΠΟΛΙΤΙΚΟΥΣ ΘΕΣΜΟΥΣ (Β΄ Τάξη) - Στους βασικούς σκοπούς του μαθήματος συναντάμε «την ενθάρρυνση των μαθητών να συνειδητοποιήσουν την έννοια του “πολίτη” με απώτερο στόχο την ενεργό συμμετοχή στα πολιτικά πράγματα της τοπικής, εθνικής, ευρωπαϊκής και παγκόσμιας κοινότητας» καθώς και «την ενημέρωσή τους για τη θέση της Ελλάδας στην Ευρωπαϊκή Ένωση και τον κόσμο με απώτερο στόχο τη συνειδητοποίησή τους ως ισότιμων μελών μιας ευρύτερης κοινωνικής οργάνωσης». Στην ύλη του μαθήματος περιλαμβάνονται η Ευρωπαϊκή Ένωση, οι Διεθνείς Πολιτικοί Θεσμοί και η Δίκαιη οργάνωση της διεθνούς κοινωνίας.

ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑ (Γ΄ Τάξη) - Ένας από τους βασικούς στόχους του μαθήματος είναι η κατανόηση της σύγχρονης πολυπολιτισμικής ευρωπαϊκής πραγματικότητας μέσα από την καλλιέργεια του αλληλοσεβασμού και της αποδοχής της διαφορετικότητας.

Σε σχέση με τα Μαθήματα Επιλογής ή τα Μαθήματα Κατεύθυνσης περιλαμβάνονται τα εξής στοιχεία σχετικά με την ευρωπαϊκή και διεθνή διάσταση:

Λατινικά (Μάθημα Κατεύθυνσης). Μέσα από τη μάθηση, τη κατανόηση και μετάφραση της λατινικής γλώσσας οι μαθητές έχουν τη δυνατότητα να έρθουν σε επαφή με κείμενα της ρωμαϊκής λογοτεχνίας.

Αρχές Φιλοσοφίας (Μάθημα Κατεύθυνσης Β΄ Τάξη). Στο πλαίσιο του γενικού στόχου της διδασκαλίας να φέρει τους μαθητές σε επαφή με τις βασικές έννοιες της φιλοσοφικής γλώσσας και τους τρόπους με τους οποίους οι μεγάλοι φιλόσοφοι παγκοσμίως αντιμετώπισαν τα προβλήματα του ανθρώπου. Η ύλη του μαθήματος περιλαμβάνει μεταξύ των άλλων τις θεωρίες των Ντεκάρτ, Τζων Λοκ, Τζωρτζ Μπέρκλεϋ, Καντ, Σοπενχάουερ, Νίτσε, Μπεργκσόν καθώς και τις σύγχρονες θεωρίες προσέγγισης της πραγματικότητας.

Ο Ευρωπαϊκός Πολιτισμός και οι Ρίζες του (Μάθημα Επιλογής, Α' Τάξη). Πραγματεύεται θέματα όπως η ανάδυση της Ευρώπης, η δημιουργία των Ευρωπαίων και η διαμόρφωση της ευρωπαϊκής κοινωνίας.

Αισθητική Αγωγή (Μάθημα Επιλογής Α' τάξης). Τα μαθήματα περιλαμβάνει στοιχεία της θεατρολογίας, της μουσικής και των εικαστικών που φέρνουν τους μαθητές σε επαφή με έργα Τέχνης παγκόσμιου επιπέδου, καθώς και με σημαντικά στοιχεία και προσωπικότητες του ευρωπαϊκού και παγκόσμιου πολιτισμού. Ενδεικτικά αναφέρονται από την ενότητα της θεατρολογίας Μπρεχτ, Λόρκα, Σαίξπηρ, Γκολντόνι, Μολιέρος, Τσέχωφ, Μπέκετ κ.ά..

Νεότερη Ευρωπαϊκή Λογοτεχνία, Ιστορία και Κείμενα (Μάθημα Επιλογής της Β΄ τάξης). Το μάθημα στοχεύει ειδικότερα στη δημιουργική ανάγνωση κειμένων προκειμένου οι μαθητές να αναπτύξουν την κριτική σκέψη και την αισθητική τους καλλιέργεια, μέσα από την εξοικείωση με συγγραφείς και τάσεις καθώς και με τη μετάφραση ξένων λογοτεχνικών έργων.

Θέματα Ιστορίας (Μάθημα Επιλογής Β΄ Τάξη). Περιλαμβάνονται θέματα που αφορούν στις ελληνοαλβανικές σχέσεις, στις ελληνοτουρκικές σχέσεις, στην Ελλάδα και την Ευρωπαϊκή Ένωση, στην νεοελληνική διασπορά και στον απόδημο ελληνισμό.

Ιστορία Κοινωνικών Επιστημών (Μάθημα Επιλογής Β' Τάξη). Η κατανόηση των κοινωνικών διαστάσεων του κόσμου μέσα από την ιστορική διάσταση που διέπει τις Κοινωνικές Επιστήμες επιτυγχάνεται με αναφορές και αναλύσεις πάνω «στην επιστημονική σκέψη στην Ευρώπη πριν τη γένεση των Κοινωνικών Επιστημών» και τη «μελέτη των Κοινωνικών Επιστημών σήμερα στην Ελλάδα και την Ευρώπη».

Αρχές Οικονομικής Θεωρίας (Μάθημα Επιλογής Γ΄ Τάξη). Αποσκοπεί στην κατανόηση εννοιών της Οικονομικής Επιστήμης και στη χρήση των εργαλείων αυτής, προσεγγίζοντας και τη διεθνή της διάσταση μέσα από τη μελέτη των Διεθνών Οικονομικών Σχέσεων.

Ιστορία Της Τέχνης (Μάθημα Επιλογής Γ' Τάξη). Με σκοπό να φέρει τους μαθητές σε επαφή με τις σημαντικότερες περιόδους της Τέχνης και τα έργα της περιλαμβάνονται κεφάλαια για τις Ετρούσκους-Ρωμαϊκή εποχή, εξω-ευρωπαϊκή τέχνη, Αναγέννηση, Μπαρόκ-Ροκοκό.

Στοιχεία Γεωπονίας και Αγροτική Ανάπτυξη (Μάθημα Επιλογής Γ΄ Τάξη). Στόχος του μαθήματος είναι η εισαγωγή των μαθητών στο χώρο της πρωτογενούς παραγωγής. Το κεφάλαιο της «Διαχείρισης της επιχειρηματικής γεωργίας» καλύπτει τη σχέση της ελληνικής γεωργίας με την Ευρωπαϊκή Ένωση.

11.5.2.2. Επαγγελματική Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση

Όσον αφορά στα Επαγγελματικά Λύκεια, η ευρωπαϊκή και διεθνής διάσταση διαπερνά τον κορμό των μαθημάτων Γενικής Παιδείας αντίστοιχα όπως αυτά των Γενικών Λυκείων και ισχύουν όσα αναφέρθηκαν παραπάνω. Επιπλέον στον Κύκλο των Υπηρεσιών διδάσκεται το παρακάτω μάθημα στην Α' τάξη με αποκλειστικό αντικείμενο το οργανωτικό πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ (θεσμοί και πολιτικές) - Στόχος του μαθήματος είναι η προσέγγιση των ευρωπαϊκών θεσμών και των τομέων πολιτικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης μέσα από μια εισαγωγική αλλά σε βάθος ανάλυσή τους (διαδικασίες συγκρότησης και εφαρμογής ευρωπαϊκών πολιτικών, παρουσίαση του περιεχομένου των πολιτικών αυτών, κατανόηση παραμέτρων που διέπουν τις θεωρητικές προσεγγίσεις της Ευρωπαϊκής Ολοκλήρωσης).

Σε σχέση με τις Επαγγελματικές Σχολές, που αποβλέπουν στην προετοιμασία επαγγελματιών για την αγορά εργασίας, πρέπει να σημειωθεί ότι οι σπουδές στις ΕΠΑ.Σ. αντιστοιχούν με τη Β' και Γ' τάξη Λυκείου, ώστε οι μαθητές των ΕΠΑ.Σ. να έχουν παρακολουθήσει όλα τα μαθήματα της Α' τάξης Λυκείου που αναφέρθηκαν αναλυτικά παραπάνω τα οποία περιλαμβάνουν στοιχεία σχετικά με την ευρωπαϊκή και διεθνή διάσταση.

11.5.3. Εκπαίδευση ενηλίκων

Η Γενική Γραμματεία Δια Βίου Μάθησης, που είναι ο επιτελικός φορέας στον τομέα της εκπαίδευσης ενηλίκων (βλέπε **κεφ. 7**) υλοποιεί σε εθνικό επίπεδο προγράμματα που αφορούν στην κοινωνική και πολιτιστική εκπαίδευση και επιμόρφωση στην οποία εντάσσεται και η ενημέρωση για θέματα ευρωπαϊκά. Ειδικότερα στα Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας προσφέρονται οι θεματικές ενότητες Ευρωπαϊκή Ιστορία, Ευρωπαϊκές Γλώσσες, Πολιτισμική Αισθητική Αγωγή, Ενεργός Πολίτης και άλλα συναφή μαθήματα.

11.6. Κινητικότητα και Ανταλλαγές

Το Υπουργείο Παιδείας για να προωθήσει τη διεθνή και ευρωπαϊκή διάσταση στην εκπαίδευση αναπτύσσει εθνικές πρωτοβουλίες και νομοθεσίες που διευκολύνουν, προωθούν και ενισχύουν τη διακρατική κινητικότητα μαθητών, φοιτητών, εκπαιδευτικών και ακαδημαϊκού προσωπικού. Πιο αναλυτικές πληροφορίες παρέχονται στις αντίστοιχες υποενότητες που ακολουθούν.

11.6.1. Κινητικότητα και Ανταλλαγές Μαθητών/ Φοιτητών

Η Ελλάδα ενθαρρύνει και ενισχύει τις εκπαιδευτικές ανταλλαγές και την κινητικότητα μαθητών και φοιτητών ενώ μεριμνά για τη γρήγορη και εύκολη διαδικασία αναγνώρισης των σπουδών στο εξωτερικό.

Το Ίδρυμα Κρατικών Υποτροφιών (ΙΚΥ) χορηγεί υποτροφίες σε φοιτητές με ελληνική εθνικότητα ή ιθαγένεια, προκειμένου να σπουδάσουν στο εξωτερικό με σκοπό την απόκτηση διδακτορικού ή μεταπτυχιακού τίτλου σπουδών.

11.6.1.1. Κινητικότητα και Ανταλλαγές Μαθητών

Τα τελευταία χρόνια αναπτύσσεται ο θεσμός των εκπαιδευτικών ανταλλαγών και αδελφοποιήσεων μεταξύ σχολείων Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης και σχολείων του εξωτερικού, καθώς και η συμμετοχή μαθητικών αντιπροσωπειών σε διεθνείς συναντήσεις, συνέδρια, διαγωνισμούς και άλλες εκδηλώσεις. Οι εκπαιδευτικές ανταλλαγές και οι αδελφοποιήσεις περιλαμβάνουν ένα μεγάλο φάσμα δραστηριοτήτων, όπως αλληλογραφία, επικοινωνία μέσω Διαδικτύου, ανταλλαγή εργασιών, βιβλίων, έργων ζωγραφικής, διαφανειών που καταλήγει συνήθως στην ανταλλαγή επισκέψεων. Στόχος τους είναι η καλλιέργεια της γνωριμίας και αλληλοκατανόησης των λαών, η κοινωνικοποίηση των μαθητών, η συνειδητοποίηση της πολιτιστικής τους κληρονομιάς, η πραγματοποίηση κοινών εκπαιδευτικών προγραμμάτων και εκδηλώσεων, η επαφή με ξένους πολιτισμούς και διαφορετικούς τρόπους ζωής, η εξάσκηση ξένων γλωσσών καθώς και η προώθηση της διδασκαλίας της ελληνικής γλώσσας, της ιστορίας και του πολιτισμού. Το ΥΠΕΠΘ ενθαρρύνει και διευκολύνει την πραγματοποίηση των εκπαιδευτικών επισκέψεων στην περίοδο των σχολικών διακοπών. Οι μαθητές και οι συνοδοί εκπαιδευτικοί αναλαμβάνουν όλα τα έξοδα του ταξιδιού καθώς και τη διοργάνωσή του, ενώ η διαμονή και η διατροφή συνήθως εξασφαλίζεται σε οικογένειες, σε αμοιβαία βάση. Τα εκπαιδευτικά ταξίδια μαθητών στο εξωτερικό διαρκούν μέχρι δέκα (10) ημέρες.

Από το Νοέμβριο του 2005 το ΥΠΕΠΘ έχει συγκροτήσει ειδική ελληνική Εθνική Υπηρεσία Υποστήριξης (NSS) για το συντονισμό, τη διάχυση και παρακολούθηση της ευρωπαϊκής δράσης eTwinning. Η δράση eTwinning αποτελεί μία από τις τέσσερις δράσεις του προγράμματος e-Learning της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και αφορά στην 'αδελφοποίηση' δύο σχολείων από διαφορετικές ευρωπαϊκές χώρες μέσω του Διαδικτύου και στη μεταξύ τους συνεργασία για την από κοινού ολοκλήρωση μιας παιδαγωγικής δραστηριότητας με αξιοποίηση των νέων Τεχνολογιών Πληροφορίας και Επικοινωνιών. Στο σημείο αυτό χρειάζεται να υπογραμμίσουμε την πρωτιά που κατέλαβε για το έτος 2005-06 η Ελλάδα με 30 ελληνικά σχολεία από όλη τη χώρα στον διαγωνισμό σχολείων που διοργανώνει από κοινού το Πανευρωπαϊκό Δίκτυο Εθνικών Κόμβων Ασφαλούς Διαδικτύου Insafe με το e-twinning.

Παράλληλα, τα τελευταία δύο χρόνια το ΥΠΕΠΘ συμμετείχε στη διοργάνωση, υποστήριξη και προώθηση διαγωνισμών του Ευρωπαϊκού Σχολικού Δικτύου. Στην κατηγορία αυτή υπάγονται ο διαγωνισμός για τα «eLearning Awards», η «Πράσινη Εβδομάδα 2006» και ο διαγωνισμός «Γη και Διάστημα 2005». Μάλιστα το 2006 η Ελλάδα με την οργανωτική ευθύνη του ΥΠΕΠΘ διοργάνωσε στο Ρίο της Πάτρας το 2006 «ESA Space Campus». Το Camp αυτό αποτελεί πλέον θεσμό και οργανώνεται κάθε καλοκαίρι το 1995 από την ESA (European Space Agency) σε διαφορετική χώρα-μέλος από τα 17 της ESA.

Ειδικές νομοθετικές διατάξεις ρυθμίζουν και διευκολύνουν την εγγραφή και μεταγραφή αλλοδαπών και παλιννοστούτων ομογενών μαθητών προς την Ελλάδα και Ελλήνων μαθητών προς ελληνικά σχολεία του εξωτερικού.

Προς την επίτευξη των παραπάνω στόχων κινείται και το τομεακό πρόγραμμα «Δια Βίου Μάθηση/ Comenius Σχολικές Συμπράξεις». Το ΙΚΥ, ως Εθνική Μονάδα και για το πρόγραμμα αυτό, δίνει τη δυνατότητα σε μαθητές (από την Προσχολική έως και τη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση), σε σπουδαστές (ιδρυμάτων κατώτερων των ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης που παρέχουν εκπαίδευση και κατάρτιση, όπως τα ΙΕΚ, τα Ωδεία κτλ) και εκπαιδευτικούς από διαφορετικές χώρες μια ευκαιρία να εργασθούν μαζί σε ένα ή περισσότερα θέματα κοινού ενδιαφέροντος δημιουργώντας ένα Κοινό Σχέδιο Μάθησης. Το σχέδιο μπορεί να εστιάζει στην ενεργό συμμετοχή μαθητών ή να επικεντρώνεται σε παιδαγωγικές ή διοικητικές πρακτικές που αναπτύσσονται κυρίως από εκπαιδευτικούς ή να είναι προσανατολισμένο στην εκμάθηση ξένων γλωσσών. Οι Σχολικές Συμπράξεις Comenius βοηθούν επίσης τους μαθητές και τους εκπαιδευτικούς να αποκτήσουν και αν βελτιώσουν δεξιότητες οργανωτικές, κοινωνικές, χρήσης ξένων γλωσσών και τεχνολογίας πληροφορικής και επικοινωνιών (ΤΠΕ). Στην περίπτωση των γλωσσικά προσανατολισμένων Σχεδίων Μάθησης η Σύμπραξη αποτελείται από 2 σχολεία όπου ομιλείται διαφορετική γλώσσα (Διμερείς Συμπράξεις). Σε άλλη περίπτωση η Σύμπραξη αποτελείται από σχολεία από 3 τουλάχιστον χώρες (Πολυμερείς Συμπράξεις). Το 2007 υποβλήθηκαν 413 σχέδια και αναμένεται να εγκριθούν περίπου 200.

11.6.1.2. Κινητικότητα και Ανταλλαγές Φοιτητών

Σύμφωνα με το Νόμο 3255/2004 θεσμοθετήθηκαν τα κοινά μεταπτυχιακά προγράμματα και πτυχία. Ο Ν.3374/2005 «Διασφάλιση της ποιότητας στην ανώτατη εκπαίδευση. Σύστημα μεταφοράς και συσσώρευσης πιστωτικών μονάδων-Παράρτημα Διπλώματος» επέτρεψε την εφαρμογή του Παραρτήματος Διπλώματος και την εφαρμογή του Ευρωπαϊκού Συστήματος Μεταφοράς Πιστωτικών Μονάδων (ECTS). Το σύστημα αυτό ενισχύει και διευκολύνει την κινητικότητα των φοιτητών σε Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα του εξωτερικού. Τα προγράμματα προπτυχιακών και μεταπτυχιακών σπουδών των Ιδρυμάτων Ανώτατης Εκπαίδευσης οργανώνονται με βάση το σύστημα μεταφοράς και συσσώρευσης πιστωτικών μονάδων. Με το υπ' αρ. 1466/13-8-2007 ΦΕΚ αποφασίζεται η οργάνωση των προγραμμάτων προπτυχιακών και μεταπτυχιακών σπουδών των ΑΕΙ με βάση του ευρωπαϊκό σύστημα μεταφοράς και συσσώρευσης πιστωτικών μονάδων, ώστε τα προγράμματα σπουδών να μπορούν να περιγραφούν με την απόδοση πιστωτικών μονάδων σε όλα τα αυτοτελή εκπαιδευτικά συστατικά στοιχεία και δραστηριότητες που τα συνθέτουν και να είναι επίσης δυνατή η μεταφορά και συσσώρευση επιτυχών επιδόσεων σε άλλα αντίστοιχα προγράμματα σπουδών του ίδιου ή άλλου ΑΕΙ σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο.

Βλ. επίσης κεφάλαιο 6.3.1 και 6.15.

Η κινητικότητα στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση υποστηρίζεται με υποτροφίες και Μορφωτικές Συμφωνίες με τρίτα κράτη, που στόχο έχουν την προώθηση της Ευρωπαϊκής και διεθνούς διάστασης στην εκπαίδευση.

α. Μορφωτικές Συμφωνίες

Το ΥΠΕΠΘ, στο πλαίσιο διμερών Μορφωτικών Προγραμμάτων με χώρες του εξωτερικού, χορηγεί υποτροφίες για προπτυχιακές, μεταπτυχιακές σπουδές, έρευνα ή παρακολούθηση θερινών σεμιναρίων σε συγκεκριμένο- κατά ακαδημαϊκό έτος- αριθμό αλλοδαπών. Ο αριθμός αυτός καθώς και η διαδικασία αποδοχής τους ορίζεται από τα εκάστοτε Μορφωτικά Προγράμματα ή τις τρέχουσες διμερείς διακρατικές Συμφωνίες. Οι υποψήφιοι υπότροφοι προτείνονται από το Υπουργείο Παιδείας ή Εξωτερικών της χώρας τους, το οποίο έχει την αρμοδιότητα της συγκέντρωσης των φακέλων των υποψηφίων και της αποστολής τους στο Ελληνικό Υπουργείο Παιδείας. Το ΥΠΕΠΘ αποφασίζει για την έγκριση της υποτροφίας εφόσον αποδειχθεί ότι ο υποψήφιος διαθέτει όλα τα προσόντα και τα δικαιολογητικά που απαιτούνται.

β. Διεύθυνση Διεθνών Εκπαιδευτικών Σχέσεων του ΥΠΕΠΘ

Η Διεύθυνση Διεθνών Εκπαιδευτικών Σχέσεων (ΔΕΣ) του ΥΠΕΠΘ, στο πλαίσιο των Διεθνών Οργανισμών χορηγεί υποτροφίες σε αλλοδαπούς φοιτητές των οποίων παρακολουθεί την πρόοδο καθ' όλη τη διάρκεια των σπουδών τους. Οι υποτροφίες αυτές αναλύονται ως εξής: α) υποτροφίες για μεταπτυχιακές σπουδές διάρκειας δύο ετών με δυνατότητα ανανέωσης, β) υποτροφίες για εκπόνηση διδακτορικής διατριβής, διάρκειας τριών ετών, γ) υποτροφίες για μεταδιδακτορική έρευνα, διάρκειας τριών μηνών με δυνατότητα ανανέωσης. Επίσης χορηγούνται υποτροφίες για την εκμάθηση της ελληνικής γλώσσας, εφόσον αυτό κριθεί αναγκαίο από το Πανεπιστήμιο που θα δεχθεί τον υπότροφο για μεταπτυχιακές σπουδές. Επίσης από την ίδια Διεύθυνση και σε συνεργασία με τα Πανεπιστήμια διοργανώνεται πρόγραμμα παροχής υποτροφιών για παρακολούθηση μαθημάτων νέας ελληνικής γλώσσας και πολιτισμού σε αλλοδαπούς φοιτητές καθηγητές ή και γνώστες της ελληνικής γλώσσας, διάρκειας ενός μήνα. Επιπλέον, η ΔΕΣ διεκπεραιώνει υποτροφίες και προγράμματα σπουδών ξένων κυβερνήσεων και οργανισμών.

γ. Υποτροφίες Ελλήνων φοιτητών στο εξωτερικό από τη Δ/ση Σπουδών και Φοιτητικής Μέριμνας του ΥΠΕΠΘ και από το Γραφείο Κληροδοτημάτων.

Κάθε χρόνο το ΥΠΕΠΘ, μέσω της Δ/σης Σπουδών και Φοιτητικής Μέριμνας, χορηγεί υποτροφίες σε Έλληνες φοιτητές για τις εξής δραστηριότητες στο εξωτερικό: προπτυχιακές σπουδές, μεταπτυχιακές σπουδές και θερινά σεμινάρια εκμάθησης της ξένης γλώσσας. Κατά το ακαδημαϊκό έτος 2005-06 χορηγήθηκαν 80 υποτροφίες σε χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης και τρίτες χώρες. Οι υποτροφίες χορηγούνται βάσει Μορφωτικών Συμφωνιών που έχει συνάψει η Ελλάδα με 32 χώρες.

Επίσης, το Υπουργείο Παιδείας διαχειρίζεται, σύμφωνα με τους όρους που όρισε ο διαθέτης, ορισμένο αριθμό κληροδοτημάτων τα οποία υπάγονται από κοινού στο ΥΠΕΠΘ και στο Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών. Στο πλαίσιο αυτών των κληροδοτημάτων, διατίθενται υποτροφίες σε πτυχιούχους Ελληνικών Πανεπιστημίων για μεταπτυχιακές σπουδές στο εξωτερικό. Βάσει αυτών των κληροδοτημάτων, κατά το έτος 2005-06 χορηγήθηκαν πέντε υποτροφίες Ελλήνων πτυχιούχων προς την Ολλανδία, την Αμερική, το ΗΒ και τη Γαλλία.

δ. Υποτροφίες του Υπουργείου Εξωτερικών (ΥΠΕΞ)

Το Υπουργείο Εξωτερικών χορηγεί επίσης υποτροφίες σε αλλογενείς και ομογενείς σπουδαστές για προπτυχιακές σπουδές σε εκπαιδευτικά ιδρύματα Ανώτατης Εκπαίδευσης καθώς και σε επιστήμονες για μεταπτυχιακές σπουδές ή την εκπόνηση διδακτορικής διατριβής σε πανεπιστήμια της χώρας. Οι υποτροφίες καλύπτουν την εκμάθηση της νέας ελληνικής γλώσσας και πλήρη φοίτηση ανάλογα με τα έτη σπουδών που απαιτούνται. Χορηγούνται 600 τέτοιες υποτροφίες κατ' έτος.

ε. Το Ίδρυμα Κρατικών Υποτροφιών (ΙΚΥ)

Το ΙΚΥ, ως Εθνική Μονάδα Συντονισμού του προγράμματος ΣΩΚΡΑΤΗΣ διαχειρίζεται και συντονίζει τη δράση ERASMUS με στόχο τη βελτίωση της ποιότητας και την ενίσχυση της ευρωπαϊκής διάστασης της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, μέσω της ενθάρρυνσης της διακρατικής συνεργασίας μεταξύ πανεπιστημίων, της αύξησης της ευρωπαϊκής κινητικότητας καθώς και ενίσχυσης της διαφάνειας και προαγωγής της πλήρους ακαδημαϊκής αναγνώρισης σπουδών και ακαδημαϊκών τίτλων σε ολόκληρη την Ευρωπαϊκή Ένωση. Η δράση χορηγεί υποτροφίες κινητικότητας σε σπουδαστές και διδάσκοντες, αποδίδοντας παράλληλα έμφαση στη δημιουργία εντατικών προγραμμάτων σπουδών, στην ανάπτυξη νέων και καινοτόμων προγραμμάτων σπουδών μέσω διακρατικής συνεργασίας και στη σύσταση και εδραίωση πανευρωπαϊκών θεματικών δικτύων.

Επιπρόσθετα, το ΙΚΥ διαχειρίζεται τη δράση «Comenius Assistantships» (Τοποθέτηση/ Υποδοχή μελλοντικών εκπαιδευτικών σε θέσεις βοηθού σε εκπαιδευτικά ιδρύματα) μέσω της οποίας παρέχει τη δυνατότητα σε φοιτητές τμημάτων παιδαγωγικών και καθηγητικών σχολών ή άλλων σχολών ανώτατης εκπαίδευσης με αναγνωρισμένη παιδαγωγική κατάρτιση, οι οποίοι έχουν ολοκληρώσει επιτυχώς τουλάχιστο δύο έτη

σπουδών, να πραγματοποιήσουν χρηματοδοτούμενη περίοδο άσκησης σε συμμετέχουσες ευρωπαϊκές χώρες για διάστημα τριών έως δέκα μηνών σε ιδρύματα πρωτοβάθμιας, δευτεροβάθμιας, μεταδευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και εκπαίδευσης ενηλίκων. Η κινητικότητα που αναπτύσσουν οι μελλοντικοί εκπαιδευτικοί στο πλαίσιο της εν λόγω δράσης, αποσκοπεί στη βελτίωση των διδακτικών τους δεξιοτήτων, την επαφή τους με άλλα εκπαιδευτικά συστήματα και την εξοικείωσή τους με τον πολιτισμό και τη γλώσσα μιας άλλης ευρωπαϊκής χώρας.

Το Ίδρυμα Κρατικών Υποτροφιών (ΙΚΥ) χορηγεί υποτροφίες (συμπεριλαμβανομένου και μικρού αριθμού υποτροφιών από κληροδοτήματα ιδιωτών, τα οποία διαχειρίζεται) σε φοιτητές με ελληνική εθνικότητα ή ιθαγένεια, προκειμένου να σπουδάσουν στο εξωτερικό με σκοπό την απόκτηση μεταπτυχιακού τίτλου σπουδών ή διδακτορικού. Για το ακαδημαϊκό έτος 2007-2008 χορηγήθηκαν 88 υποτροφίες (εκ των οποίων οι 6 αφορούν υποτροφίες κληροδοτημάτων), για μεταπτυχιακές σπουδές πτυχιούχων Πανεπιστημίων σε Ανώτατο Εκπαιδευτικό Ίδρυμα του εξωτερικού, με σκοπό την απόκτηση μεταπτυχιακού τίτλου σπουδών ή την εκτέλεση καλλιτεχνικού έργου. Επίσης, χορηγήθηκαν 8 υποτροφίες εξωτερικού για μεταπτυχιακές σπουδές ή εξειδίκευση πτυχιούχων Τεχνολογικών Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων σε Ανώτατο Εκπαιδευτικό Ίδρυμα ή σε Ερευνητικά Εκπαιδευτικά Κέντρα ή Βιομηχανικές Μονάδες του εξωτερικού.

Οι χώρες που είναι περισσότερο «δημοφιλείς» για την υποδοχή Ελλήνων υπότροφων φοιτητών είναι: Σουηδία, Φιλανδία, Ηνωμένο Βασίλειο, Αυστρία, Αυστραλία, Βέλγιο, Γαλλία, Γερμανία, Δανία, Ελβετία, ΗΠΑ, Ισπανία, Ιταλία, Καναδάς, Νορβηγία, Ολλανδία, Ουγγαρία, Τσεχία, Βουλγαρία.

Το Ίδρυμα Κρατικών Υποτροφιών χορηγεί υποτροφίες για μεταπτυχιακές σπουδές εσωτερικού σε Έλληνες τόσο για τον α' κύκλο σπουδών όσο και για τον β' κύκλο σπουδών (διδακτορικό). Για το ακαδημαϊκό έτος 2006-2007 χορηγήθηκαν κατά μέσο όρο 680 υποτροφίες σε Έλληνες μεταπτυχιακούς υποτρόφους.

Η διάρκεια της χορηγούμενης υποτροφίας δύναται να φθάσει έως και 3 ^{1/2} έτη (συμπεριλαμβανομένου και την απόκτηση διδακτορικού διπλώματος σπουδών).

Κατά το ακαδημαϊκό έτος 2006-2007 το ΙΚΥ χορήγησε 50 υποτροφίες για μεταδιδακτορική έρευνα Ελλήνων στο εσωτερικό.

Το ΙΚΥ χορηγεί υποτροφίες για μεταπτυχιακές σπουδές και στο Ευρωπαϊκό Πανεπιστημιακό Ινστιτούτο της Φλωρεντίας, που επιχορηγείται από το ΥΠΕΠΘ.

Το ΙΚΥ χορηγεί επίσης υποτροφίες σε αλλοδαπούς για μεταπτυχιακές και μεταδιδακτορικές σπουδές στην Ελλάδα. Τα προγράμματα υποτροφιών ανακοινώνονται κάθε χρόνο και απευθύνονται σε αλλοδαπούς ή ομογενείς από α) Κράτη-Μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, την Ελβετία, τις ΗΠΑ, τον Καναδά, την Αυστραλία, τη Νέα Ζηλανδία και την Ιαπωνία β) Βαλκανικά Κράτη, την Κεντρική-Ανατολική Ευρώπη (Κράτη-Μη Μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης), την Ασία, την Αφρική, και τη Λατινική Αμερική..

Οι υπότροφοι δεν επιτρέπεται να αναλάβουν άλλη απασχόληση επ' αμοιβή.

Το Ίδρυμα Κρατικών Υποτροφιών χορηγεί ακόμα υποτροφίες σε αλλοδαπούς στο πλαίσιο του προγράμματος Ελληνικής Γλώσσας και Πολιτισμού. Το πρόγραμμα αυτό αφορά αλλοδαπούς ή ομογενείς, κατόχους πτυχίου Ανώτατης Εκπαίδευσης Ανθρωπιστικών Σπουδών ξένου Πανεπιστημίου από την Ασία, την Αφρική, τη Βόρεια και Νότια Αμερική, την Ωκεανία και την Ευρώπη.. Η υποτροφία διαρκεί 8 μήνες (από 1 Οκτωβρίου μέχρι 31 Μαΐου κάθε έτους) και χορηγείται αποκλειστικά για την παρακολούθηση μαθημάτων και σεμιναρίων ελληνικής γλώσσας και πολιτισμού σε Πανεπιστήμιο της Ελλάδας. Με την ολοκλήρωση του κύκλου σπουδών το Ελληνικό Πανεπιστήμιο χορηγεί ειδικό πιστοποιητικό. Η υποτροφία περιλαμβάνει δωρεάν σίτιση και στέγαση, καλύπτει δίδακτρα και λειτουργικές δαπάνες, ιατροφαρμακευτική περίθαλψη σε περίπτωση έκτακτης ανάγκης, μηνιαίο χορήγημα 150 ευρώ και εφ' άπαξ ποσό 200 ευρώ ως έξοδα πρώτης εγκατάστασης. Οι υπότροφοι είναι υποχρεωμένοι να παρακολουθούν ανελλιπώς τις δραστηριότητες του προγράμματος.

στ. Άλλοι κρατικοί φορείς

Μικρός αριθμός υποτροφιών σε Έλληνες για σπουδές στο εξωτερικό και σε αλλοδαπούς ή ομογενείς χορηγούν και άλλοι δημόσιοι φορείς όπως το Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας, το Υπουργείο Εθνικής Άμυνας, το Υπουργείο Εμπορικής Ναυτιλίας, η Γενική Γραμματεία Απόδημου Ελληνισμού Το Ινστιτούτο Βυζαντινών και Μεταβυζαντινών Σπουδών Βενετίας, που επιχορηγείται από το ΥΠΕΠΘ και το ΥΠΕΞ, παρέχει επίσης φιλοξενία σε ερευνητές-επιστήμονες που εργάζονται για τις διατριβές τους.

Αντίστοιχες υποτροφίες χορηγούν και πανεπιστήμια, κοινωφελή ιδρύματα και ιδιωτικοί φορείς.

Για την προώθηση της διεθνούς εκπαιδευτικής συνεργασίας και της κινητικότητας φοιτητών το ΥΠΕΠΘ προβλέπει ακόμα ειδικές νομοθετικές διατάξεις και διαδικασίες για την εισαγωγή στα ιδρύματα Ανώτατης Εκπαίδευσης για τις εξής κατηγορίες φοιτητών:

- α) Έλληνες εξωτερικού
- β) Παιδιά Ελλήνων υπαλλήλων στο εξωτερικό
- γ) Αλλογενών-αλλοδαπών
- δ) Αλλογενών-αλλοδαπών υποτρόφων
- ε) Ομογενών υποτρόφων

11.6.1.3. Αναγνώριση Σπουδών στο Εξωτερικό

Η ακαδημαϊκή αναγνώριση περιόδων σπουδών στο εξωτερικό είναι αρμοδιότητα των ίδιων των ιδρυμάτων Ανώτατης Εκπαίδευσης. Για το σκοπό αυτό συστάθηκε ο Διεπιστημονικός Οργανισμός Αναγνώρισης Τίτλων Ακαδημαϊκών και Πληροφόρησης (ΔΟΑΤΑΠ) με σκοπό α) την αναγνώριση τίτλων σπουδών που απονέμονται από ομοταγή εκπαιδευτικά ιδρύματα ανώτατης εκπαίδευσης, πανεπιστημιακής και τεχνολογικής κατεύθυνσης της αλλοδαπής, και β) την παροχή πληροφοριών σχετικά με τις σπουδές στην ανώτατη εκπαίδευση στην ημεδαπή και την αλλοδαπή.

Ισχύουν δύο διαδικασίες αναγνώρισης 1) ισοτιμία και 2) ισοτιμία με αντιστοιχία.

Η Ελλάδα συμμετέχει σε όλα τα διεθνή δίκτυα που σχετίζονται με την αναγνώριση των τίτλων σπουδών ανώτατης εκπαίδευσης όπως είναι τα δίκτυα NARIC και ENIC. Ολοκληρώνονται επίσης οι διαδικασίες για την επικύρωση της Σύμβασης της Λισαβόνας του 1997 για την αναγνώριση της ισοτιμίας των τίτλων σπουδών Ανώτατης Εκπαίδευσης.

11.6.1.4. Αναγνώριση επαγγελματικών προσόντων

Για την επαγγελματική αναγνώριση τίτλων σπουδών που αποκτήθηκαν στο εξωτερικό έχει συσταθεί το Συμβούλιο Αναγνώρισης Επαγγελματικής Ισοτιμίας Τίτλων Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης(ΣΑΕΙ). Το ΣΑΕΙ είναι αρμόδιο για την εφαρμογή στην Ελλάδα των κοινοτικών οδηγιών 89/48/ΕΟΚ και 2001/19/ΕΚ που αφορούν την αναγνώριση των διπλωμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης που πιστοποιούν επαγγελματική εκπαίδευση ελάχιστης διάρκειας τριών ετών. Η οδηγία 89/48 ενσωματώθηκε στην ελληνική νομοθεσία με το Π.Δ. 165/2000, όπως τροποποιήθηκε και ισχύει με το Π.Δ. 373/2001.

11.6.2. Κινητικότητα και Ανταλλαγές του Εκπαιδευτικού και Ακαδημαϊκού Προσωπικού

Το ΥΠΕΠΘ στηρίζει τις ανταλλαγές και την κινητικότητα εκπαιδευτικών στα πλαίσια των Διμερών Μορφωτικών Προγραμμάτων. Έλληνες και ξένοι εκπαιδευτικοί πραγματοποιούν αμοιβαίες επισκέψεις προκειμένου να ενημερωθούν σε θέματα της αρμοδιότητάς τους. Οι επισκέψεις διαρκούν από τέσσερις (4) έως δεκατέσσερις (14) ημέρες ανάλογα με τη χώρα, την ειδικότητα και το πρόγραμμα επίσκεψης. Το ΥΠΕΠΘ καλύπτει τα έξοδα μετάβασης και επιστροφής των Ελλήνων συμμετεχόντων, ενώ τα έξοδα φιλοξενίας καλύπτει η άλλη πλευρά, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο Μορφωτικό Πρόγραμμα και αντίστροφα.

Επιπλέον οι εκπαιδευτικοί Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης έχουν δικαίωμα εκπαιδευτικής άδειας για μετεκπαίδευση ή μεταπτυχιακές σπουδές στην Ελλάδα ή σε χώρα του εξωτερικού. Η άδεια χορηγείται για ένα (1) έτος και –ανάλογα με το πρόγραμμα σπουδών— μπορεί να ανανεωθεί μέχρι τέσσερα (4) έτη. Στην περίπτωση της άδειας στο εξωτερικό παρέχονται αποδοχές αυξημένες στο διπλάσιο. Η προσαύξηση των αποδοχών μειώνεται κατά το μέρος που καλύπτεται από υποτροφία ή αποζημίωση που τυχόν χορηγείται στον εκπαιδευτικό. Οι εκπαιδευτικοί δικαιούνται επίσης κάλυψη των εξόδων αρχικής μετάβασης και οριστικής επιστροφής.

Ο Οργανισμός Επιμόρφωσης Εκπαιδευτικών (ΟΕΠΕΚ), στο πλαίσιο των δραστηριοτήτων του, προγραμματίζει διακρατικές ανταλλαγές επιμορφωτών και επιμορφουμένων.

Για την προώθηση της ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης στο εξωτερικό Έλληνες εκπαιδευτικοί αποσπώνται σε χώρες του εξωτερικού (κυρίως Γερμανία, ΗΠΑ, Καναδά, Αυστραλία και άλλες χώρες τις Ευρώπης, Αφρικής, Ασίας και Νοτίου Αμερικής).

Το ΥΠΕΠΘ στηρίζει τις ανταλλαγές και την κινητικότητα επιστημονικού προσωπικού α) στο πλαίσιο των Διμερών Μορφωτικών Προγραμμάτων με άλλες χώρες, (γενικά η χώρα αποστολής καλύπτει τα έξοδα μετάβασης και επιστροφής ενώ η χώρα υποδοχής καλύπτει τα έξοδα διαμονής-διατροφής), β) μέσα από τη χρηματοδότηση διεθνών δικτύων, όπως είναι η Πρωτοβουλία για τις χώρες της Αδριατικής (Adriatic-Ionian Initiative), η Ευρω-μεσογειακή Συνεργασία κ.α., γ) τη χρηματοδότηση κοινών ευρωπαϊκών προγραμμάτων με άλλες ευρωπαϊκές χώρες.

Στο πλαίσιο των διατάξεων που διέπουν το νομικό καθεστώς των Μορφωτικών Συμφωνιών και την υλοποίησή τους μέσω των Διμερών Διακρατικών Μορφωτικών Προγραμμάτων, οι ανταλλαγές του ακαδημαϊκού προσωπικού συνίστανται στην κινητικότητα των ερευνητών/ επιστημόνων, στη συνεργασία μεταξύ των Ιδρυμάτων της αλλοδαπής όπως επίσης και της Ακαδημίας Αθηνών. Ο σκοπός των επιστημονικών / ερευνητικών επισκέψεων αφορά τη συμμετοχή σε επιστημονικές /ερευνητικές δραστηριότητες, δηλ. διδασκαλία, συνέδρια, διαλέξεις. Για το έτος 2005-06 πραγματοποιήθηκαν εβδομήντα εννέα επιστημονικές επισκέψεις Ελλήνων σε διάφορα κράτη και επισκέφτηκαν την Ελλάδα πενήντα αλλοδαποί επιστήμονες. Ο χρόνος παραμονής των επιστημόνων στη χώρα υποδοχής αρχίζει από τέσσερις ημέρες και διαρκεί έως και είκοσι μία ημέρες, κατά περίπτωση.

Το Ίδρυμα Κρατικών Υποτροφιών (ΙΚΥ) σε συνεργασία με τη Γερμανική Υπηρεσία Ακαδημαϊκών Ανταλλαγών (DAAD), με στόχο την εντατικοποίηση της επιστημονικής συνεργασίας μεταξύ Ελλήνων και Γερμανών ακαδημαϊκών ή ομάδων ερευνητών, εφαρμόζουν ένα κοινό πρόγραμμα ανταλλαγών (πρόγραμμα ΙΚΥDA) και χρηματοδοτούν κοινά ερευνητικά σχέδια.

Για την προώθηση των ελληνικών σπουδών στο εξωτερικό, το ακαδημαϊκό προσωπικό των ελληνικών Πανεπιστημίων μπορεί να λάβει εκπαιδευτική άδεια προκειμένου να απασχοληθεί σε Έδρες Ελληνικών Σπουδών στην αλλοδαπή. Το ακαδημαϊκό προσωπικό των Ιδρυμάτων Ανώτατης Εκπαίδευσης δικαιούται εκπαιδευτικής άδειας στο εξωτερικό.

11.6.3. Κινητικότητα εκπαιδευτών και εκπαιδευομένων στην εκπαίδευση ενηλίκων

Όπως αναφέρεται και στην ενότητα 11.5.6 όλες οι δράσεις «Grundtvig» του προγράμματος «ΣΩΚΡΑΤΗΣ» περιλαμβάνουν δραστηριότητες διακρατικής κινητικότητας στο πλαίσιο εκπαιδευτικών επισκέψεων και ανταλλαγών, στις οποίες συμμετέχουν κυρίως μέλη του προσωπικού των συνεργαζόμενων φορέων και, όταν αυτό είναι δυνατόν, ενήλικες εκπαιδευόμενοι.

Επιπλέον, η δράση «Grundtvig 3» αφορά αποκλειστικά την κινητικότητα προσωπικού που απασχολείται στην εκπαίδευση ενηλίκων και συγκεκριμένα την παρακολούθηση σεμιναρίων και συνεδρίων ή την πραγματοποίηση πρακτικής άσκησης/ εκπαιδευτικής επίσκεψης σε μια άλλη ευρωπαϊκή χώρα που συμμετέχει στο πρόγραμμα «ΣΩΚΡΑΤΗΣ».

11.7. Στατιστικά Στοιχεία

11.7.1. Αλλοδαποί και ομογενείς φοιτητές στα Α.Ε.Ι. της Ελλάδας, ανά χώρα υπηκοότητας με συνολικό αριθμό άνω των 100 κατά το ακαδημαϊκό έτος 2006-2007

ΧΩΡΑ ΥΠΗΚΟΟΤΗΤΑΣ	ΣΥΝΟΛΟ ΦΟΙΤΗΤΩΝ
Κύπρος	7.707
Αλβανία	1.646
Βουλγαρία	438
Γερμανία	276
Ρωσία	228
Ουκρανία	157
Ρουμανία	144
Αίγυπτος	135
Τουρκία	135
Άλλες χώρες	3.059
Σύνολο	13925

Πηγή: Ε.Σ.Υ.Ε.

11.7.2. Αλλοδαποί και ομογενείς φοιτητές στα Α.Ε.Ι. της Ελλάδας, ανά γεωγραφική περιοχή κατά το ακαδημαϊκό έτος 2006-2007

ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗ ΠΕΡΙΟΧΗ	ΣΥΝΟΛΟ ΦΟΙΤΗΤΩΝ
Ευρωπαϊκή Ένωση	8.484
Βαλκάνια	2.510
Λοιπή Ευρώπη	475
Αφρική	777
Αμερική	189
Ασία	1308
Ωκεανία	13
Άγνωστη	169

Πηγή: Ε.Σ.Υ.Ε.

11.7.3. Αλλοδαποί και ομογενείς σπουδαστές στα Τ.Ε.Ι. της Ελλάδας, ανά χώρα υπηκοότητας με συνολικό αριθμό άνω των 100 κατά το ακαδημαϊκό έτος 2006-2007

ΧΩΡΑ ΥΠΗΚΟΟΤΗΤΑΣ	ΣΥΝΟΛΟ ΦΟΙΤΗΤΩΝ
Κύπρος	3.621
Αλβανία	2.575
Βουλγαρία	119
Γερμανία	120
Άλλες χώρες	710
Σύνολο	7.145

Πηγή: Ε.Σ.Υ.Ε.

11.7.4. Αλλοδαποί και ομογενείς σπουδαστές στα Τ.Ε.Ι. της Ελλάδας, ανά γεωγραφική περιοχή κατά το ακαδημαϊκό έτος 2006-2007

ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗ ΠΕΡΙΟΧΗ	ΣΥΝΟΛΟ ΦΟΙΤΗΤΩΝ
Ευρωπαϊκή Ένωση	3.835
Βαλκάνια	2.787
Λοιπή Ευρώπη	137
Αφρική	129
Αμερική	38
Ασία	213
Ωκεανία	6

Πηγή: Ε.Σ.Υ.Ε.

Κινητικότητα και ανταλλαγές μέσω Διμερών Διακρατικών Μορφωτικών Προγραμμάτων του ΥΠΕΠΘ:

11.7.5. Προτεινόμενος από το ΥΠ.Ε.Π.Θ. αριθμός Ελλήνων υποψηφίων υποτρόφων ανά χώρα κατά το ακαδημαϊκό έτος 2005-2006

ΧΩΡΑ	ΕΙΔΟΣ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΥΠΟΤΡΟΦΩΝ
Αίγυπτος	Μεταπτυχιακές σπουδές	2
Βέλγιο Γαλλική κοινότητα	Θερινό σεμινάριο γλώσσας	1
Βέλγιο Φλαμανδική κοινότητα	Μεταπτυχιακές σπουδές	2
Βουλγαρία	Μεταπτυχιακές σπουδές	1
Βουλγαρία	Προπτυχιακές σπουδές	6
Δανία	Θερινό σεμινάριο γλώσσας	2
Δανία	Μεταπτυχιακές σπουδές	7
Ινδία	Μεταπτυχιακές σπουδές	1
Ιορδανία	Προπτυχιακές σπουδές	3
Ιρλανδία	Μεταπτυχιακές σπουδές	1
Ισραήλ	Θερινό σεμινάριο γλώσσας	1
Ιταλία	Μεταπτυχιακές σπουδές	6
Κίνα	Μεταπτυχιακές σπουδές	4
Κίνα	Προπτυχιακές σπουδές	1
Λετονία	Θερινό σεμινάριο γλώσσας	2
Λουξεμβούργο	Μεταπτυχιακές σπουδές	1
Λουξεμβούργο	Θερινό σεμινάριο γλώσσας	3
Μάλτα	Προπτυχιακές σπουδές	1
Μαρόκο	Θερινό σεμινάριο γλώσσας	2
Μεξικό	Μεταπτυχιακές σπουδές	3
Νορβηγία	Θερινό σεμινάριο γλώσσας	1
Περου	Μεταπτυχιακές σπουδές	2
Πολωνία	Θερινό σεμινάριο γλώσσας	1
Ρουμανία	Θερινό σεμινάριο γλώσσας	1
Ρουμανία	Προπτυχιακές σπουδές	5
Ρουμανία	Μεταπτυχιακές σπουδές	1
Σερβία	Μεταπτυχιακές σπουδές	2
Σερβία	Θερινό σεμινάριο γλώσσας	2
Σλοβακία	Προπτυχιακές σπουδές	1
Σλοβενία	Θερινό σεμινάριο γλώσσας	1
Τουρκία	Θερινό σεμινάριο γλώσσας	8
Τσεχία	Θερινό σεμινάριο γλώσσας	2
Τσεχία	Μεταπτυχιακές σπουδές	2

11.7.6. Υποτροφίες από κληροδοτήματα, 2006-2007

Χώρα υποδοχής	Υπότροφοι
Αγγλία	5

11.7.7. Έλληνες φοιτητές στο εξωτερικό στο πλαίσιο του προγράμματος «ERASMUS», ανά χώρα υποδοχής, για τα ακαδημαϊκά έτη 2004-2005, 2005-2006 & 2006-2007

Χώρα υποδοχής	Αριθμός φοιτητών για το ακαδημαϊκό έτος 2004-2005	Αριθμός φοιτητών για το ακαδημαϊκό έτος 2005-2006	Αριθμός φοιτητών για το ακαδημαϊκό έτος 2006-2007	Percentage difference (%)
France	426	491	437	-11,0
Spain	413	411	378	-8,0
Germany	379	376	328	-12,8
Italy	244	265	258	-2,6
Czech Republic	90	111	134	20,7
The Netherlands	110	119	125	5,0
Belgium	151	148	123	-16,9
Finland	114	124	95	-23,4
United Kingdom	114	140	115	-17,9
Άλλες χώρες	446	653	561	14,0
Σύνολο	2487	2714	2459	-9,4

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή – Ι.Κ.Υ.

Μέση διάρκεια παραμονής στα πανεπιστήμια υποδοχής: 5 μήνες

11.7.8. Πίνακας Ελλήνων φοιτητών στο εξωτερικό στο πλαίσιο του προγράμματος «ERASMUS», ανά τομέα σπουδών, για τα ακαδημαϊκά έτη 2004-2005, 2005-2006 & 2006-2007

Τομέας Σπουδών	Αριθμός φοιτητών για το ακαδημαϊκό έτος 2004-2005	Αριθμός φοιτητών για το ακαδημαϊκό έτος 2005-2006	Αριθμός φοιτητών για το ακαδημαϊκό έτος 2006-2007	Percentage difference (%)	
01	Agricultural Sciences	72	59	63	6,8
02	Architecture, Urban and Regional Planning	163	146	149	2,1
03	Art and Design	148	159	130	-18,2
04	Business Studies and Management Sciences	338	352	338	-4,0
05	Education, Teacher Training	95	79	64	-19,0
06	Engineering, Technology	195	239	214	-10,5
07	Geography, Geology	41	56	31	-44,6
08	Humanities	105	122	122	0,0
09	Languages and Philological Sciences	316	354	337	-4,8
10	Law	209	221	230	4,1
11	Mathematics, Informatics	131	148	124	-16,2
12	Medical Sciences	146	197	146	-25,9
13	Natural Sciences	89	117	97	-17,1
14	Social Sciences	331	367	318	-13,4
15	Communication and Information Sciences	77	60	53	-11,7
16	Άλλοι Τομείς Σπουδών	35	38	49	28,9
	Σύνολο	2491	2714	2465	-9,2

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή – Ι.Κ.Υ.

11.7.9. Έλληνες εκπαιδευτικοί στο εξωτερικό στο πλαίσιο του προγράμματος «ERASMUS», ανά χώρα υποδοχής και ανά τομέα σπουδών

Σύμφωνα με τα στατιστικά στοιχεία του Ιδρύματος Κρατικών Υποτροφιών, οι Έλληνες εκπαιδευτικοί που παρέμειναν στο εξωτερικό στο πλαίσιο του προγράμματος «ERASMUS» ανέρχονταν σε 417 το ακαδημαϊκό έτος 2004 – 2005 και σε 505 το ακαδημαϊκό έτος 2006 – 2007. Οι περισσότεροι από αυτούς παρέμειναν στη Γαλλία, τη Γερμανία, τη Ρουμανία, την Ιταλία, την Ισπανία και την Κύπρο. Όπως αναφέρουν τα σχετικά στοιχεία οι πιο διαδεδομένοι τομείς σπουδών των εκπαιδευτικών που εντάχθηκαν στο συγκεκριμένο πρόγραμμα είναι: α) των Μηχανικών και της Πληροφορικής (62 το ακαδημαϊκό έτος 2004 – 2005 και 91 το 2006 – 2007), β) της Φιλολογίας (53 το 2004 – 2005 και 54 το 2006 - 2007), γ) των Μαθηματικών (40 το 2004 – 2005 και 45 το 2006 – 2007) και δ) των Φυσικών Επιστημών (37 το 2004 – 2005 και 42 το 2006 – 2007).

11.8. Χρήσιμοι Δικτυακοί τόποι

- 1) Παιδαγωγικό Ινστιτούτο (<http://www.pi-schools.gr>)
- 2) Κέντρο Εκπαιδευτικής Έρευνας (www.kee.gr)
- 3) Ευρωπαϊκό Κέντρο Σύγχρονων Γλωσσών (<http://www.ecml.at/>)
- 4) Associated Schools Project Network – ASPNet (<http://www.unesco.org/education/asp>)
- 5) Ευρωπαϊκό Σχολικό Δίκτυο (www.eun.org/portal/index-en.cfm)
- 6) Διαδικασία της Μπολώνιας (www.bologna-bergen2005.no)
- 7) Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας (<http://www.greeklanguage.gr>)
- 8) Συμβούλιο Απόδημου Ελληνισμού (<http://www.sae.gr>)
- 9) Ίδρυμα Κρατικών Υποτροφιών (<http://www.iky.gr>)
- 10) Διεπιστημονικός Οργανισμός Αναγνώρισης Τίτλων Ακαδημαϊκών και Πληροφόρησης (<http://www.doatap.gr>)
- 11) Συμβούλιο Αναγνώρισης Επαγγελματικής Ισοτιμίας Τίτλων Τριτοβάθμιας

Γλωσσάρι

A.E.I. (*Anotata Ekpaideftika Idrymata, AEI*) : Term referring to universities and university-level educational institutions of higher education (4-6 years of study).

Apolytirio (*Apolytirio*) : Leaving certificate obtained when the pupil graduates from the lower secondary education school (gymnasio).

Apolytirio Genikou Lykeiou : Leaving certificate of upper secondary general education school (lykeio).

Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα (AEI) : Ιδρύματα Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης (διάρκεια σπουδών 4-6 χρόνια)

Απολυτήριο Γυμνασίου : Τίτλος σπουδών, ο οποίος παρέχεται σε μαθητές που αποφοιτούν από τον α' κύκλο σπουδών Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (Γυμνάσιο)

Dimotiki Epitropi Paideias (*Dimotiki Epitropi Paideias*) : Municipal Education Committee. It is a collective consultative body at municipal level. It makes recommendations to the municipal authorities for improving the schools' operation in the municipality.

Dimotiko (*Dimotiko, Dimotiko Scholeio*) : Primary school (six years duration).

Enishitiki Didaskalia (*Enishitiki Didaskalia*) : Extra teaching help in basic courses offered outside the regular curriculum and timetable to pupils in primary and lower secondary education who present difficulties in learning.

Epaggelmatiki Scholi - EPAS (*Epaggelmatiki Scholi - EPAS*) : Type of lykeio which combines general and vocational education giving access to post-secondary non tertiary education and to labour market.

Epaggelmatiko Lykeio - EPAL (*Epaggelmatiko Lykeio - EPAL*) : Type of lykeio which combines general and vocational education giving access to university or technological education studies and to labour market.

Ενισχυτική διδασκαλία (*Curriculum Support Programme*) : Πρόσθετη διδασκαλία στα βασικά μαθήματα η οποία απευθύνεται σε μαθητές Πρωτοβάθμιας ή Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης με μαθησιακές δυσκολίες. Διεξάγεται πέραν του καθορισμένου προγράμματος σπουδών/ ωρολογίου προγράμματος.

Επαγγελματικό Λύκειο (ΕΠΑΛ) : Τύπος Λυκείου που συνδυάζει Γενική και Επαγγελματική εκπαίδευση, δίνοντας πρόσβαση σε Πανεπιστήμιο ή σε σπουδές Τεχνολογικής κατεύθυνσης καθώς και στην αγορά εργασίας

Geniko Ekkliasiastiko Lykeio (*Ekkliasiastika Lykeia*) : Ecclesiastical type of lykeio providing education for the potential clergymen and also giving access to university or technological education studies

Geniko lykeio (*Genika lykeia, GL*) : The main type of upper secondary education school which provides general education.

Gymnasio (*Gymnasio*) : Lower secondary education school which provides general education

Ινστιτούτα Επαγγελματικής Κατάρτισης (IEK) (*Instituta Epaggelmatikis Katartisis, IEK*) : Κέντρα εκπαίδευσης τα οποία παρέχουν αρχική επαγγελματική εκπαίδευση σε αποφοίτους Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Είναι ιδρύματα μετα-Δευτεροβάθμιας, μη Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.

Katefthinsi (*Katefthinsi*): The stream that is the total number of courses (six), attendance at which in lykeia gives pupils the right to take part in the general examinations and to declare their preference for a specific category of departments in universities or technological education institutions.

Mousiko Lykeio (*Mousika Lykeia*): The type of lykeio whose object is to foster musical education.

Μουσικό Λύκειο: τύπος Λυκείου, το αναλυτικό πρόγραμμα του οποίου στοχεύει στη μουσική καλλιέργεια και εκπαίδευση των μαθητών

Νηπιαγωγείο (*Nipiagogeio*): εκπαιδευτικό ίδρυμα όπου παρέχεται προσχολική εκπαίδευση

P.E.K. (*Perifereiako Epimorfotiko Kentro, PEK, Regional Further Education Centres*): Περιφερειακά κέντρα επιμόρφωσης εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης

P.S.E. (*Programmata Spoudon Epilogis, PSE*): It is a combined university programme of studies organised and offered mainly by more than one university departments.

Peiramatiko Scholeio (*Peiramatiko Scholeio*): Primary and secondary schools in which experimental goals and educational innovations are implemented.

Ptychio (*Ptychia*): University degree

T.E.E. (*Technika Epagelmatika Ekpaideftiria, TEE*): Are the -one year- technical - vocational schools after gymnasio which under the law 3475/2006 are being gradually replaced by Epaggelmatika Lykeia and Epaggelmatikes Scholes as of the school year 2006-07.

T.E.E. (Τεχνικά Επαγγελματικά Εκπαιδευτήρια) (*TEE*): Τεχνικά επαγγελματικά ιδρύματα β' κύκλου σπουδών Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, με μονοετή διάρκεια σπουδών, τα οποία βάσει του νόμου 3475/ 2006 αντικαθίστανται βαθμιαία, από το σχολικό έτος 2006-07 με τα Επαγγελματικά Λύκεια και τις Επαγγελματικές σχολές

Technologica Ekpaideftika Idrymata (TEI) (*Technologica Ekpaideftika Idrymata (TEI)*): Ανώτατα Τεχνολογικά Εκπαιδευτικά Ιδρύματα

ΤΕΙ, Τεχνολογικά Εκπαιδευτικά Ιδρύματα (ΤΕΙ): όρος που αναφέρεται στα Τεχνολογικά ιδρύματα ανώτατης εκπαίδευσης

Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα (ΑΕΙ): Ιδρύματα Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης (διάρκεια σπουδών 4-6 χρόνια)

Ανώτατη Σχολή Καλών Τεχνών (Α.Σ.Κ.Τ.) (*The School of Fine Arts*): ίδρυμα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης

Απολυτήριο Γενικού Λυκείου: Τίτλος σπουδών ο οποίος παρέχεται σε μαθητές που αποφοιτούν από το β' κύκλο σπουδών Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (Λύκειο)

Βρεφονηπιακοί σταθμοί (*Infant centres / vrefonipiakoi stathmoi*): centres that provide education and care to children from 6 months of age

Γενικό Εκκλησιαστικό Λύκειο: Τύπος Λυκείου όπου παρέχεται εκπαίδευση σε μαθητές που επιθυμούν να ακολουθήσουν το επάγγελμα του κληρικού

Γενικό Λύκειο: ο βασικός τύπος β' κύκλου σπουδών Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, ο οποίος παρέχει Γενική εκπαίδευση

Γυμνάσιο: ο βασικός τύπος α' κύκλου σπουδών Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, ο οποίος παρέχει γενική εκπαίδευση

Δημοτικό σχολείο (Δημοτικό) : Πρωτοβάθμια εκπαίδευση (διάρκεια σπουδών 6 χρόνια)

Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγραμμάτων Σπουδών (ΔΕΠΠΣ) (*Cross Thematic Curriculum Framework for Compulsory Education*) : πρόγραμμα σπουδών

Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς (ΕΣΠΑ) (*National Strategic Framework of Reference*) : έγγραφο αναφοράς για τον προγραμματισμό των ταμείων της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε εθνικό επίπεδο

Εθνικό Σύστημα Σύνδεσης Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης με την Απασχόληση (ΕΣΣΕΕΚΑ) (*National System Linking Vocational Education and Training with Employment*) : εθνική πολιτική για την σύνδεση της επαγγελματικής εκπαίδευσης και της επαγγελματικής κατάρτισης με την απασχόληση (Ν. 3191/2003)

Εξατομικευμένα Προγράμματα Εκπαίδευσης (ΕΠΕ) (*Individualized Instructional Programs*) : programs catering for special needs students

Επαγγελματική Σχολή (ΕΠΑΣ) : τύπος Λυκείου που συνδυάζει Γενική και Επαγγελματική εκπαίδευση, δίνοντας πρόσβαση στη μετα- Δευτεροβάθμια μη Τριτοβάθμια εκπαίδευση και στην αγορά εργασίας

Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (Ε.Κ.Τ.) (*European Social Fund*) : πηγή χρηματοδότησης

Κατεύθυνση : Δυνατότητα επιλογής από τους μαθητές λυκείου, μιας, μεταξύ έξι κατευθύνσεων, η φοίτηση στην οποία δίνει στους μαθητές το δικαίωμα να συμμετάσχουν σε εθνικού τύπου εξετάσεις και να δηλώσουν την προτίμησή τους σε αντίστοιχα με την κατεύθυνση τμήματα ιδρυμάτων Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.

Κέντρα Διαφοροδιάγνωσης, Διάγνωσης και Υποστήριξης Ειδικών Εκπαιδευτικών Αναγκών (ΚΕΔΔΥ) (*Centres for Differential Assessment Diagnosis and Support of Special Education Needs (KEDDY), KEDDY*) : Περιφερειακά διεπιστημονικά κέντρα υποστήριξης της Ειδικής Εκπαίδευσης και Αγωγής

Ολοήμερο Νηπιαγωγείο (All-day Nipiagogeia, All-day Pre-primary Schools, Oloimera Nipiagogeia) : Νηπιαγωγεία με διευρυμένο πρόγραμμα. Τα νήπια μπορούν να προσέλθουν από τις 7 και να αποχωρήσουν έως και τις 4.

Παιδαγωγικό Ινστιτούτο (Π.Ι.) (*Paedagogical Institute (P.I.)*) : αρμόδια υπηρεσία για επιστημονική έρευνα και μελέτη θεμάτων πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης

Παιδικοί Σταθμοί (Child centres, Paidikoi Stathmoi, Child and Infant Centres) : Προσχολικά κέντρα που παρέχουν εκπαίδευση και φροντίδα για νήπια από 18 μηνών έως και 4 ετών

Πειραματικό σχολείο : εκπαιδευτικό ίδρυμα Πρωτοβάθμιας ή Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στα αναλυτικά προγράμματα του οποίου εφαρμόζονται πιλοτικά/ ερευνητικά προγράμματα

Περιφερειακά Επιμορφωτικά Κέντρα (ΠΕΚ) : κρατικά περιφερειακά κέντρα επιμόρφωσης για εκπαιδευτικούς Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης

Πρόσθετη Διδακτική Στήριξη (Programmes of Remedial, Supplementary or Preventative Teaching Assistance) : Πρόσθετη διδασκαλία στα βασικά μαθήματα η οποία απευθύνεται σε μαθητές που φοιτούν στο β' κύκλο σπουδών Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και διεξάγεται πέραν του κανονικού ωρολογίου προγράμματος

Πτυχίο : Τίτλος σπουδών ιδρύματος Ανώτατης εκπαίδευσης

ΤΕΙ (T.E.I.) : Ανώτατα Τεχνολογικά Εκπαιδευτικά Ιδρύματα

Νομοθεσία

CONSTITUTION (*Constitution*) : 2001

L 1268/1982 (*Law*) : 1982, *Government Gazette* 87/A/16-07-82

Regarding the structure and function of Higher Education Institutions (AEI)

L 1304/1982 (*Law*) : 1982, *Government Gazette* 144/A/07-12-82

Regarding scientific and pedagogical guidance and administration of General Secondary Technological-Vocational Education and other provisions

L 1320/1983 (*Law*) : 1983, *Government Gazette* A 6/11.1.83

Hiring in the public sector and other provisions

L 1351/1983 (*Law*) : 1983, *Government Gazette* A 56/26-04-83

Entry of students to tertiary education and other provisions

L 1404/1983 (*Law*) : 1983, *Government Gazette* A 173/24-11-83

Structure and function of Technological Education Institutions (TEIs)

L 1514/1985 (*LAW*) : 1985, 1514, *Government Gazette* A 13/8.2.85

Development of scientific and technological research

L 1558/1985 (*Law*) : 1985, art. 30, *Government Gazette* A 137/26-07-85

Government and government bodies

L 1566/1985 (*Law*) : 1985, *Government Gazette* A 167/30-09-85

Structure and function of Primary and Secondary education and other provisions

L 1600/1986 (*LAW*) : 1986, 1600, *Government Gazette* A 76/13.6.86

Granting of permanent tenure to teachers serving in public education on the basis of unlimited duration contracts ruled by private law

L 1771/1988 (*Law*) : 1988, *Government Gazette* A 71/19.4.88

Amending and supplementing the entry system into higher education and other provisions

L 2009/1992 (*Law*) : 1992, art 17,18, *Government Gazette* A 18/14-02-92

National System for Vocational Education and Training and other provisions

L 2013/1992 (*LAW*) : 1992, 2013, *Government Gazette* Av 28/27.2.92

Ratification of amendments of Chapter 1 of the Annex of the International Convention "regarding Safety of Human Life while at sea, 1974" and other provisions

L 2083/1992 (*Law*) : 1992, *Government Gazette* A 159/21-09-92

Modernising Tertiary Education

L 2327/1995 (*Law*) : 1995, *Government Gazette* A 156/31.07.95

National Education Council, regulation of matters related to research, education and further education for teachers and other provisions.

L 2341/1995 (*Law*) : 1995, *Government Gazette* A 208/06.10.95

Regulation of matters related to the educational staff in minority schools in Thrace and to the Special Academy in Thessaloniki and other provisions

L 2413/1996 (Law) : 1996, Government Gazette A 124/10.06.96
Hellenic education abroad, intercultural education and other provisions

L 2431/1996 (Law) : 1996, 2431, Government Gazette A 175/30.7.96
Hiring of EU citizens at the Greek Public Administration Sector

L 2454/1992 (LAW) : 1992, 2454, Government Gazette A 7/30.1.97
Regulation of issues of Higher Education and other stipulations

L 2469/1997 (LAW) : 1997, 2469, Government Gazette A 38/14.3.97
Cutting down and improving the efficiency of public expenditure and other provisions

L 2470/1997 (Law) : 1997, Government Gazette A 40/21.3.1997
Reform of the salaries of public administrative staff and other provisions

L 2517/1997 (Law) : 1997, 2517, Governmental Gazette A 160/11.8.97
Election of teaching staff of Higher Education Institutions and other provisions

L 2525/1997 (Law) : 1997, Government Gazette A 188/23.9.1997
Eniaio Lykeio (unified Lycee), access of Eniaio Lykeio graduates to Tertiary Education, assessment of the teaching task and other provisions

L 2530/1997 (Law) : 1997, Government Gazette A 218/23.10.1997
Condition of service and reform of payroll of teaching and research staff in Higher Education Institutions

L 2552/1997 (Law) : 1997, Government Gazette A 266/24.12.97
The Hellenic Open University and other stipulations

L 2640/1998 (Νόμος) : 1998, 2640, Government Gazette A 206/3.9.98
Secondary Technological Vocational Education and other provisions

L 2790/2000 (LAW) : 2000, 2790, Government Gazette A 24/16.2.2000
Reinstatement of repatriated Greeks coming from the ex Soviet Union and other stipulations

L 2817/2000 (Law) : 2000, 2817, Governmental Gazette A 78/14.3.2000
Education of individuals with special education needs and other stipulations

L 2834/2000 (Law) : 2000, 2834, Governmental Gazette A 160/7.7.00
Regulation of issues regarding teacher hiring in primary and secondary education and other provisions

L 2909/2001 (Law) : 2001, 2909, Governmental Gazette A 90/2.5.01
Regulation of issues related to the entry to tertiary education and other stipulations

L 2910/2001 (LAW) : 2001, 2910, Government Gazette A 91/2.5.2001
Entry and residence of foreigners in Greek territory, obtaining Greek citizenship by naturalization and other stipulations

L 2916/2001 (Law) : 2001, Government Gazette A 114/11.06.01
Higher Education Structure and regulation of issues regarding its Technological Sector

L 2986/2002 (Law) : 2002, Government Gazette A 24/13.2.02
Organization of Primary and Secondary Regional Services, assessment of teaching task and staff, teachers' in service training and other stipulations

- L 3027/2002** (Law) : 2002, 3027, Governmental Gazette A 152/28.06.02
Regulations concerning the Organization of School Buildings, Higher Education and other stipulations
- L 3075/2002** (Law) : 2002, 3075, Government Gazette A 297/5.12.02
Amending and supplementing the retirement legislation regarding public functionaries and servants and other provisions
- L 309/1976** (LAW) : 1976, 309, Government Gazette A 100/30.04.76
Organisation and administration of general education
- L 3149/2003** (Law) : 2003, 3149, Government Gazette A 141/10.6.03
National Library of Greece, Public Libraries and other stipulations
- L 3187/2003** (LAW) : 2003, 3187, Government Gazette A 233/07.10.03
Higher Military Educational Institutions
- L 3191/2005** (LAW) : 2005, 3191, Government Gazette A 240/4.10.05
Establishment of the International University
- L 3194/2003** (LAW) : 2003, 3194, Government Gazette A 267/20.11.03
Regulation of educational issues and other stipulations
- L 3205/2003** (Law) : 2003, 3205, Government Gazette A 297/23.12.2003
Regulations regarding the salary of government functionaries and civil servants and other stipulations
- L 3255/2004** (Law) : 2004, 3255, Government Gazette A 138/22.7.2004
Regulation of various issues on all the education levels
- L 3260/2004** (Law) : 2004, Government Gazette A 151/6.8.2004
Regulations on the employment system in posts of public sector bodies and of public administration related issues
- L 3282/2004** (Law) : 2004, 3282, Government Gazette A 208/1.11.04
Transfer of students within Greece and other stipulations
- L 3304/2005** (Law) : 2005, 3304, Government Gazette A 16/27.1.2005
Enforcement of the equality principle regardless of nationality, origin, religious or personal beliefs, disabilities, age or sex
- L 3328/2005** (LAW) : 2005, 3328, Government Gazette A 80/1.4.05
National Academic Recognition Information Centre and other stipulations
- L 3369/2005** (Law) : 2005, 3369, Government Gazette A 171/6.7.2005
Systematisation of Lifelong Learning and other stipulations
- L 3391/2005** (Law) : 2005, 3391, Government Gazette A 240/4.10.2005
International University of Greece and other stipulations
- L 3404/2005** (Law) : 2005, 3404, Government Gazette A 260/17.10.2005
Regulation of various issues in University and Higher Education Technological Sectors and other stipulations
- L 3432/2006** (Law) : 2006, 3432, Government Gazette A 14/3.2.06
Structure and operation of the Ecclesiastical Education
- L 3443/2006** (LAW) : 2006, 3443, Government Gazette A 41/27.2.06
Local Youth Councils and other stipulations

L 3450/2006 (LAW) : 2006, 3450, *Government Gazette A 64/30.3.06*
Upgrading and restructuring of Naval Education

L 3454/2006 (LAW) : 2006, 3454, *Government Gazette A 75/7.4.06*
Family support and other provisions

L 3467/2006 (Law) : 2005, 3467, *Government Gazette A 128/21.6.06*
Selection of primary and secondary education officials, regulation of issues regarding the administration of education and other stipulations

L 3475/2006 (LAW) : 2006, 3475, *Government Gazette A 146/13.07.06*
Organization and function of secondary vocational education and other provisions

L 3518/2006 : 2006, 3518, *Government Gazette A 272/21.12.2006*
Regulation of issues related to the Ministry of Employment and Social Protection (obligatory two-year attendance in the pre-primary education)

L 3549/2007 (LAW) : 2007, 3549, *Government Gazette A 69/20.3.07*
Reform of the institutional framework regarding the structure and function of the Higher Education Institutions

L 3639/2008 : <http://>

L 682/1977 (Law) : 1977, 682, *Government Gazette A 244/01-09-77*
Private general education schools and boarding schools

L2986/2002 (LAW) : 2002, 2986, *Government Gazette A 24/13.2.02*
Organisation of regional services, assessment of teaching task and staff, teacher training and other stipulations

N.1304/1982: Για την επιστημονική παιδαγωγική καθοδήγηση και τη διοίκηση στη γενική και τη μέση τεχνική - επαγγελματική εκπαίδευση και άλλες διατάξεις : ΦΕΚ144 Α/1982, <http://>

N.1320/1983: Πρόσληψη στο δημόσιο τομέα και άλλες διατάξεις : ΦΕΚ 6 Α/1983, <http://>

N.1514/1985: Ανάπτυξη της επιστημονικής και τεχνολογικής έρευνας : ΦΕΚ 13 Α/1985

N.1558/1985: Κυβέρνηση και κυβερνητικά όργανα : ΦΕΚ 137 Α/1985, <http://>

N.1600/1986: Μονιμοποίηση των εκπαιδευτικών που υπηρετούν στη δημόσια εκπαίδευση με σχέση εργασίας ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου : ΦΕΚ 76 Α/1986, <http://>

N.1771/1988: Τροποποίηση και συμπλήρωση του συστήματος εισαγωγής των σπουδαστών στην τριτοβάθμια εκπαίδευση και άλλες διατάξεις : ΦΕΚ 71 Α/1988, <http://>

N.1824/1988: Ρύθμιση θεμάτων εκπαιδευτικών και άλλες διατάξεις : ΦΕΚ 296 Α/1988, <http://>

N.2013/1992: Αποδοχή τροποποιήσεων του κεφαλαίου 1 του Παραρτήματος της Διεθνούς Σύμβασης "Περί ασφάλειας της ανθρώπινης ζωής εν θαλάσση, 1974" και άλλες σχετικές διατάξεις : ΦΕΚ 28 Α/1992, <http://>

N.2327/1995: Εθνικό Συμβούλιο Παιδείας, ρύθμιση θεμάτων έρευνας, παιδείας και μετεκπαίδευσης εκπαιδευτικών : ΦΕΚ 156 Α/1995, <http://>

N.2431/1996: Διορισμός ή πρόσληψη πολιτών της Ευρωπαϊκής Ένωσης στη Δημόσια Διοίκηση : ΦΕΚ 175 Α/1996, <http://>

N.2454/1992: Ρύθμιση θεμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και άλλες διατάξεις : Φεκ 7 Α/1997, <http://>
N.2454/1992

N.2469/1997: Περιορισμός και βελτίωση της αποτελεσματικότητας των κρατικών δαπανών και άλλες διατάξεις : ΦΕΚ 38 Α/1997, <http://>

N.2470/1997: Αναμόρφωση μισθολογίου προσωπικού της δημόσιας διοίκησης και άλλες συναφείς διατάξεις : ΦΕΚ 40 Α/1997, <http://>

N.2517/1997: Εκλογή διδακτικού προσωπικού των ΑΕΙ και άλλες διατάξεις : ΦΕΚ 160 Α/1997, <http://>

N.2525/1997: Ενιαίο Λύκειο, πρόσβαση των αποφοίτων του στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου και άλλες διατάξεις : Φ.Ε.Κ. 188 Α/1997, <http://>

N.2530/1997: Υπηρεσιακή κατάσταση και αναμόρφωση μισθολογίου του διδακτικού και ερευνητικού προσωπικού και του εκπαιδευτικού προσωπικού των ιδρυμάτων της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης ΑΕΙ, ΤΕΙ, μισθολογικές ρυθμίσεις ερευνητών των ερευνητικών ιδρυμάτων και άλλες διατάξεις : ΦΕΚ 218 Α/1997, <http://>

N.2643/1998: Μέριμνα για την απασχόληση προσώπων ειδικών κατηγοριών και άλλες διατάξεις : ΦΕΚ 220 Α/1998, <http://>

N.2683/1999: Κύρωση του κώδικα κατάστασης δημόσιων πολιτικών διοικητικών υπαλλήλων και υπαλλήλων Ν.Π.Δ.Δ. και άλλες διατάξεις : ΦΕΚ 19 Α/1999, <http://>

N.2790/2000: Αποκατάσταση των παλιννοστούντων ομογενών από την τέως Σοβιετική Ένωση και άλλες διατάξεις : ΦΕΚ 24 Α/2000, <http://>

N.2817/2000: Εκπαίδευση ατόμων με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες και άλλες διατάξεις : ΦΕΚ 78 τ.Α/14-03-2000

N.2834/2000: Ρύθμιση θεμάτων διορισμού εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας και δευτοβάθμιας εκπαίδευσης και άλλες διατάξεις : ΦΕΚ 160 Α/2000, <http://>

N.2839/2000: Ρυθμίσεις θεμάτων του Υπουργείου Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και άλλες διατάξεις : ΦΕΚ 196 Α/2000, <http://>

N.2909/2001: Ρυθμίσεις θεμάτων εισαγωγής στην τριτοβάθμια εκπαίδευση και άλλες διατάξεις : ΦΕΚ 90 Α/2001, <http://>

N.2910/2001: Είσοδος και παραμονή αλλοδαπών στην ελληνική επικράτεια, κτήση της ελληνικής ιθαγένειας με πολιτογράφηση και άλλες διατάξεις : ΦΕΚ 91 Α/2001, <http://>

N.2986/2002: Οργάνωση των περιφερειακών υπηρεσιών της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, αξιολόγησής του εκπαιδευτικού έργου και των εκπαιδευτικών, επιμόρφωση των εκπαιδευτικών και άλλες διατάξεις : Φ.Ε.Κ. 24 Α/02, <http://>

N.2986/2002: Οργάνωση των περιφερειακών υπηρεσιών της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου και των εκπαιδευτικών, επιμόρφωση των εκπαιδευτικών και άλλες διατάξεις : ΦΕΚ 24 Α/2002, <http://>

N.309/1976: Περί οργάνωσης και διοικήσεως της γενικής εκπαίδευσης : ΦΕΚ 100 Α/1976, <http://>

N.3191/2003: Εθνικό Σύστημα Σύνδεσης της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης με την Απασχόληση (ΕΣΣΕΕΚΑ) : ΦΕΚ 258 Α/2003, <http://>

N.3194/2003: Ρύθμιση εκπαιδευτικών θεμάτων και άλλες διατάξεις : ΦΕΚ 267 Α/2003, <http://>

N.3205/2003: Μισθολογικές ρυθμίσεις λειτουργών και υπαλλήλων του δημοσίου, ΝΠΔΔ και ΟΤΑ, μονίμων στελεχών των ενόπλων δυνάμεων και αντίστοιχων της ελληνικής αστυνομίας, του πυροσβεστικού και λιμενικού σώματος και άλλες συναφείς διατάξεις : ΦΕΚ 297 Α/2003, <http://>

N.3255/2004: Ρύθμιση θεμάτων όλων των εκπαιδευτικών βαθμίδων : ΦΕΚ 138 Α/2004, <http://>

N.3260/2004: Ρυθμίσεις του συστήματος προσλήψεων και θεμάτων δημόσιας διοίκησης : ΦΕΚ 151 Α/2004, <http://>

N.3282/2004: Μετεγγραφές φοιτητών και σπουδαστών εσωτερικού και άλλες διατάξεις : ΦΕΚ 208 Α/2004, <http://>

N.3304/2005: Εφαρμογή της αρχής της ίσης μεταχείρισης ανεξαρτήτως φυλετικής ή εθνοτικής καταγωγής, θρησκευτικών ή άλλων πεποιθήσεων, αναπηρίας, ηλικίας, μη γενετήσιου προσανατολισμού : ΦΕΚ 16 Α/2005, <http://>

N.3328/2005: Διεπιστημονικός Οργανισμός Αναγνώρισης Τίτλων Ακαδημαϊκών και Πληροφόρησης και άλλες διατάξεις : ΦΕΚ 80 Α/2005, <http://>

N.3343/2006: Τοπικά συμβούλια νέων και άλλες διατάξεις : ΦΕΚ 41 Α/2006, <http://>

N.3391/2005: Διεθνές Πανεπιστήμιο της Ελλάδας και άλλες διατάξεις : ΦΕΚ 240 Α/2005, <http://>

N.3454/2006: Ενίσχυση της οικογένειας και άλλες διατάξεις : ΦΕΚ 75 Α/2006, <http://>

N.3467/2006: Επιλογή στελεχών πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, ρύθμιση θεμάτων διοίκησης της εκπαίδευσης και άλλες διατάξεις : ΦΕΚ 138 Α/1993, <http://>

N.3518/2006: Αναδιάρθρωση των κλάδων του ταμείου συντάξεων μηχανικών και εργοληπτών δημοσίων έργων (Τ.Σ.Μ.Ε.Δ.Ε.) και ρύθμιση άλλων θεμάτων αρμοδιότητας του Υπουργείου Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας : Φ.Ε.Κ. 272 Α/2006, <http://>
Θεσμοθέτηση υποχρεωτικής εκπαίδευσης από την ηλικία 5 ετών

N.682/1977: Περί ιδιωτικών σχολείων γενικής εκπαίδευσης και σχολικών οικοτροφείων : Φ.Ε.Κ.244 Α/77, <http://>

PD 25/2002 (Presidential Decree) : 2002, 25, Government Gazette A 20/7.2.02

Redefining the qualifications and conditions of selection of officials in primary and secondary education and amendment of the selection procedure

PD 323/2003 (Presidential Decree) : 2003, 323, Government Gazette A 272/28.11.03

Assessment of pupils in Technical Vocational Educational Schools and other provisions

PD 429/1991 (Presidential Decree) : 1991, 429, Government Gazette A 156/11-10-91

Assessment and remedial classes for lower secondary school students

PD 86/2001 (Presidential Decree) : 2001, 86, Government Gazette A 73/12.04.01

Student Assessment in the context of Comprehensive Upper Secondary Education School

PD100/1997 (Presidential Decree) : 1997, 100, Government Gazette A 94/22.5.97

Amendment of the PD50/1996

PD1025/1977 (Presidential Decree) : 1977, 1025, Government Gazette A 344/10.11.77

Modification and Organisation of Ecclesiastical Schools and supplementary provisions of the PD292/1977

PD121/95: Συμπλήρωση διατάξεων για την αξιολόγηση των μαθητών του δημοτικού σχολείου

(Presidential Decree) : 1995, 121, Government Gazette A 75/18.4.95

Supplementary provisions for the assessment of primary education pupils

PD128/2004 (Presidential Decree) : 2004, 128, Government Gazette A 96/12.5.04

Amendment of the Presidential Decree 86/01

PD134/1999 (Presidential Decree) : 1999, 134, Government Gazette A 132/29.6.99

Appointment or hiring of EU citizens in Higher Education Institutions, Technological Education Institutions and other legal entities governed by public law and supervised by the Ministry of National Education and Religious Affairs

PD140/1998 (Presidential Decree) : 1998, 140, Government Gazette A 107/20.5.98

Conditions and procedure of granting permanent tenure to primary and secondary education teachers

PD154/1996 (*Presidential Decree*) : 1996, 154, *Government Gazette A 175/30.7.96*

Appointment of teachers to primary education

PD165/2000 (*Presidential Decree*) : 2000, 165, *Government Gazette A 149/28.6.2000*

Adaptation of Greek legislation to a general recognition system of higher education degrees certifying minimum three-year vocational education according to the Directive 89/48/EEC of the Council of European Communities

PD197/1993 (*Presidential Decree*) : 1973, 197, *Government Gazette A 71/20.5.93*

Admission of students to the first year of studies in Faculties or Departments of paragraph 1 of the Art.1 of Law 1351/83 under the general examinations system, holding of exams, setting of basic courses

PD201/1998 (*Προεδρικό Διάταγμα*) : 1998, 201, *Government Gazette A 161/13.7.98*

Οργάνωση και λειτουργία Δημοτικών Σχολείων

PD26/2002 (*Presidential Decree*) : 2002, 26, *Government Gazette A 21/12.02.02*

Amendment of the PD 86/2001

PD299/1997 (*Presidential Decree*) : 1997, 299, *Government Gazette A 214/17.10.97*

Equivalence of titles conferred by the University of Cyprus and titles conferred by Greek Higher Education Institutions

PD301/1996 (*Presidential Decree*) : 1996, 301, *Government Gazette A 208/29.8.1996*

Special Education Curriculum

PD320/1993 (*Presidential Decree*) : 1993, 320, *Government Gazette A 138/25.8.93*

Assessment of teaching task and staff in primary and secondary education

PD339/2000 (*Presidential Decree*) : 2000, 339, *Government Gazette A 284/28.12.2000*

Appointment or hiring of EU citizens in secondary education teaching staff posts

PD35/2003 (*Presidential Decree*) : 2003, 35, *Government Gazette A 36/17.2.03*

Evolution grades, appointment, conditions of service and employment of members of Laboratory Teaching Staff in Higher Technological Educational Institutions

PD373/2001 (*Presidential Decree*) : 2001, 373, *Government Gazette A 251/22.10.2001*

Amendment of the PD 165/2000

PD45/2003 (*Presidential Decree*) : 2003, 45, *Government Gazette A 46/27.2.03*

Qualifications and conditions for the election or promotion in teaching staff posts in Technological Education Institutions

PD50/1996 (*PRESIDENTIAL DECREE*) : 1996, 50, *Government Gazette A 45/8.3.96*

Transfer and assignment of public primary and secondary education teachers

PD60/2006 (*LAW*) : 2006, 60, *Government Gazette A 65/30.3.06*

Assessment of pupils in Eniaio Lykeio

PD73/2001 (*Presidential Decree*) : 2001, 73, *Government Gazette A 64/2.4.2001*

Regulation of studies and regulation of operation of boarding schools in Higher Ecclesiastical Schools

PD80/2003 (*LAW*) : 2003, 80, *Government Gazette A 77/2.4.03*

Amendment of the PD86/01

N. 1034/1982: για την επιστημονική - παιδαγωγική καθοδήγηση και τη διοίκηση στη Γενική και τη Μέση Τεχνική - Επαγγελματική Εκπαίδευση και άλλες διατάξεις : <http://>

N. 1824/1988 (Law) : 1988, Government Gazette A 296/30-12-88
Ρύθμιση θεμάτων εκπαιδευτικών και άλλες διατάξεις

N. 1892/1990 (Law) : 1990, Government Gazette A 101/31.07.90
On modernisation and development and other provisions

N. 2009/1992: Εθνικό Σύστημα Επαγγελματικής Εκπαίδευσης : <http://>

N. 2083/1992: Εκσυγχρονισμός της Ανώτατης Εκπαίδευσης : <http://>

N. 2643/1998: Μέριμνα για την απασχόληση προσώπων ειδικών κατηγοριών και άλλες διατάξεις (LAW)
: 1998, 2643, Government Gazette A 220/28.9.98
Care for the employment of individuals falling under special categories and other stipulations

N. 2683/1999: Κύρωση του κώδικα κατάστασης δημόσιων πολιτικών διοικητικών υπαλλήλων και υπαλλήλων Ν.Π.Δ.Δ. και άλλες διατάξεις (Law) : 1999, 2683, Governmental Gazette A 19/9.2.99
Ratification of the Code of Civil Servants and other provisions

N. 2790/2000: Αποκατάσταση των παλλινοστούτων ομογενών από την τέως Σοβιετική Ένωση και άλλες διατάξεις : <http://>

N. 2817/2000: Εκπαίδευση ατόμων με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες και άλλες διατάξεις : <http://>

N. 2839/2000: Ρυθμίσεις θεμάτων του Υπουργείου Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και άλλες διατάξεις (LAW) : 2000, 2839, Government Gazette A 196/12.9.2000
Regulation of issues related to the Ministry of Interior, Public Administration and Decentralization and other stipulations

N. 2986/2002: Οργάνωση των περιφερειακών υπηρεσιών της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου και των εκπαιδευτικών, επιμόρφωση των εκπαιδευτικών και άλλες διατάξεις : <http://>

N. 3149/2003: Εθνική Βιβλιοθήκη της Ελλάδος, Δημόσιες Βιβλιοθήκες και άλλες διατάξεις : <http://>

N. 3194/2003: Ρύθμιση εκπαιδευτικών θεμάτων και άλλες διατάξεις : ΦΕΚ 267 Α/20-11-2003, <http://>

N. 3374/2005: Διασφάλιση Ποιότητας στην Ανώτατη Εκπαίδευση, Σύστημα Μεταφοράς και Συσσώρευσης Πιστωτικών Μονάδων (Law) : 2005, 3374, Government Gazette A 189/2.8.2005
Αρχή Διασφάλισης της Ποιότητας στην Ανώτατη Εκπαίδευση

N. 3374/2005: Διασφάλιση ποιότητας στην Ανώτατη Εκπαίδευση, Σύστημα Μεταφοράς και Συσσώρευσης Πιστωτικών Μονάδων, Παράρτημα Διπλώματος : <http://>

N. 3376/2005: Ίδρυση Σχολείου Ευρωπαϊκής Παιδείας : ΦΕΚ 191, τ. Α/2-8-2005, <http://>

N. 3475/2006: Οργάνωση και λειτουργία της δευτεροβάθμιας επαγγελματικής εκπαίδευσης και άλλες διατάξεις : ΦΕΚ 146/τ.Α/13-07-06, <http://>

N. 3518/2006 (άρθρο 73, παρ.1): Θέματα Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης : ΦΕΚ 272/21-12-2006, <http://>

θεσμοθέτηση υποχρεωτικής εκπαίδευσης από ηλικία των 5 ετών

N. 3528/2007: Κύρωση του κώδικα κατάστασης Δημοσίων Πολιτικών Διοικητικών Υπαλλήλων και Υπαλλήλων ΝΠΔΔ. : ΦΕΚ Α 26, <http://>

N. 3549/2007: Μεταρρύθμιση του θεσμικού πλαισίου για τη δομή και λειτουργία των Ανωτάτων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων : ΦΕΚ 69/τ.Α/20-03-07, <http://>

N. 3577/2007 για τη δημιουργία φορέα διαχείρισης ολοκληρωμένου προγράμματος δια βίου μάθησης, ρύθμιση θεμάτων ιδιωτικής εκπαίδευσης και φορέων εποπτείας ΥΠΕΠΘ και άλλες διατάξεις : <http://>

N. 3653/2008: Θεσμικό πλαίσιο έρευνας και τεχνολογίας και άλλες διατάξεις : ΦΕΚ 49/τ.Α/21-03-08, <http://>

N. 3687/2008: (ΦΕΚ Α 159) για τα θέματα προσωπικού του ΥΠΕΠΘ και άλλες διατάξεις : <http://>

N. 3696/2008: Ίδρυση και λειτουργία καλλεγίων και άλλες διατάξεις : ΦΕΚ 177 / τ. Α/25-08-2008, <http://>

N. 3699/2008: Ειδική Αγωγή και Εκπαίδευση ατόμων με αναπηρία ή με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες : ΦΕΚ 199/τ. Α / 02-10-2008, <http://>

N. 682/77: Περί ιδιωτικών σχολείων Γενικής Εκπαίδευσης και Σχολικών οικοτροφείων : ΦΕΚ 244/τ.Α/01-09-77, <http://>

N.1143: Περί Ειδικής Αγωγής, Ειδικής Επαγγελματικής Εκπαιδύσεως, Απασχολήσεως και Κοινωνικής Μερίμνης των εκλιπόντων εκ του φυσιολογικού ατόμων και άλλων τινών εκπαιδευτικών διατάξεων : ΦΕΚ 80Α/31-3-1981, <http://>

N.1268/1982: Για τη δομή και λειτουργία των ανώτατων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων : ΦΕΚ 87Α/1982, <http://>

N.1351/1983: Εισαγωγή των σπουδαστών στην τριτοβάθμια εκπαίδευση και άλλες διατάξεις : ΦΕΚ 56 Α/1983, <http://>

N.1404/1983 Δομή και λειτουργία των Τεχνολογικών Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων : ΦΕΚ 173 Α 1983, <http://>

N.1566/1985: Δομή και λειτουργία της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και άλλες διατάξεις : Φ.Ε.Κ. 167 Α/30-09-85, <http://>

N.1892/1990: Για τον εκσυγχρονισμό και την ανάπτυξη και άλλες διατάξεις : Φ.Ε.Κ. 101 α/1990, <http://>

N.2009/1992: Εθνικό σύστημα επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης και άλλες διατάξεις : ΦΕΚ 18 Α/1992, <http://>

N.2083/1992: Εκσυγχρονισμός της Ανώτατης Εκπαίδευσης : ΦΕΚ 159 Α/1992, <http://>

N.2341/1995: Ρύθμιση θεμάτων του εκπαιδευτικού προσωπικού μειονοτικών σχολείων της Θράκης και της Ειδικής Παιδαγωγικής Ακαδημίας Θεσσαλονίκης και άλλες διατάξεις : Φ.Ε.Κ. 208 Α/1995, <http://>

N.2413/1996: Η ελληνική παιδεία στο εξωτερικό, η διαπολιτισμική εκπαίδευση και άλλες διατάξεις : Φ.Ε.Κ. 124 Α/1996, <http://>

N.2552/1997: Ελληνικό Ανοιχτό Πανεπιστήμιο και άλλες διατάξεις : ΦΕΚ 266 Α/1997, <http://>

N.2640/1998: Δευτεροβάθμια Τεχνική - Επαγγελματική εκπαίδευση και άλλες διατάξεις : Φ.Ε.Κ. 206 Α/1998, <http://>

N.2817/2000: Εκπαίδευση ατόμων με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες και άλλες διατάξεις : ΦΕΚ 78 Α 2000, <http://>

N.2916/2001: Διάρθρωση της ανώτατης εκπαίδευσης και ρύθμιση θεμάτων του τεχνολογικού τομέα αυτής : Φ.Ε.Κ. 114 Α/01, <http://>

N.3027/2002: Ρύθμιση θεμάτων οργανισμού σχολικών κτιρίων, ανώτατης εκπαίδευσης και άλλες διατάξεις : Φ.Ε.Κ. 152 Α/02, <http://>

N.3051/2002: Συνταγματικά κατοχυρωμένες ανεξάρτητες αρχές, τροποποίηση και συμπλήρωση του συστήματος προσλήψεων στο δημόσιο τομέα και συναφείς ρυθμίσεις : Φ.Ε.Κ. 220 Α/2002, <http://>

N.3075/2002: Τροποποίηση και συμπλήρωση της συνταξιοδοτικής νομοθεσίας του δημοσίου και άλλες διατάξεις : ΦΕΚ 297 Α/2002, <http://>

N.3149/2003: Εθνική Βιβλιοθήκη της Ελλάδος, δημόσιες Βιβλιοθήκες και άλλες διατάξεις : ΦΕΚ 141 Α/2003, <http://>

N.3187/2003: Ανώτατα Στρατιωτικά Εκπαιδευτικά Ιδρύματα ΑΣΕΙ : ΦΕΚ 233 Α/2003, <http://>

N.3255/2004: Ρυθμίσεις θεμάτων όλων των εκπαιδευτικών βαθμίδων : Φ.Ε.Κ. 138 Α/04, <http://>

N.3369/2005: Συστηματοποίηση της δια βίου μάθησης και άλλες διατάξεις : Φ.Ε.Κ. 171 Α/05, <http://>

N.3374/2005: Διασφάλιση ποιότητας στην Ανώτατη Εκπαίδευση, Σύστημα μεταφοράς και Συσσώρευσης Πιστωτικών Μονάδων, Παράρτημα Διπλώματος : ΦΕΚ 189 Α/2005, <http://>

N.3404/2005: Ρύθμιση θεμάτων του Πανεπιστημιακού και Τεχνολογικού τομέα της Ανώτατης Εκπαίδευσης και λοιπές διατάξεις : ΦΕΚ 260 Α/2005, <http://>

N.3432/2006: Δομή και λειτουργία της εκκλησιαστικής εκπαίδευσης : ΦΕΚ 14 Α /2006, <http://>

N.3450/2006: Αναβάθμιση και αναδιάρθρωση της ναυτικής εκπαίδευσης και άλλες διατάξεις : ΦΕΚ 64 Α/2006, <http://>

N.3467/2005: Επιλογή στελεχών πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, ρύθμιση θεμάτων διοίκησης της εκπαίδευσης και άλλες διατάξεις : Φ.Ε.Κ. 128 Α/05, <http://>

N.3475/2006: Οργάνωση και λειτουργία της δευτεροβάθμιας επαγγελματικής εκπαίδευσης και άλλες διατάξεις : Φ.Ε.Κ.146 Α/06, <http://>

N.3549/2007: Μεταρρύθμιση του θεσμικού πλαισίου για τη δομή και λειτουργία των Ανωτάτων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων : ΦΕΚ 69 Α/2007, <http://>

Π.Δ. 1/2003: για τη σύνθεση και λειτουργία των υπηρεσιακών συμβουλίων Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και ειδικής αγωγής, αρμοδιότητες αυτών, όροι, προϋποθέσεις και διαδικασία εκλογής των αιρετών τακτικών και αναπληρωματικών μελών των συμβουλίων αυτών. : <http://>

Π.Δ. 127/2003: Συγκρότηση, Οργάνωση, Λειτουργία, Διοικητική Υποστήριξη και Έδρα του Εθνικού Συμβουλίου Παιδείας : ΦΕΚ 114/τ.Α/12-05-2003, <http://>

Π.Δ. 128/2004: Τροποποίηση και συμπλήρωση του Π.Δ. 86/2001 για την αξιολόγηση των μαθητών του ενιαίου Λυκείου : <http://>

Π.Δ. 134/1999: Διορισμός ή πρόσληψη πολιτών της Ευρωπαϊκής Ένωσης στα Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα, Τεχνολογικά Εκπαιδευτικά Ιδρύματα και λοιπά νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου και δημόσιες υπηρεσίες του χώρου τριτοβάθμιας εκπαίδευσης αρμοδιότητας του ΥΠΕΠΘ : ΦΕΚ 132 Α/1999, <http://>

Π.Δ. 200/ Οργάνωση και λειτουργία Νηπιαγωγείων : ΦΕΚ 161 τ.Α/13-7-98, <http://>
Οργάνωση και λειτουργία Νηπιαγωγείων

Π.Δ. 26/02: Τροποποίηση του Π.Δ.86/2001 (ΦΕΚ 73 Α) "Αξιολόγηση των μαθητών του Ενιαίου Λυκείου" : ΦΕΚ 21 Α/2002, <http://>

Π.Δ. 323/2003: Αξιολόγηση των μαθητών του τεχνικού επαγγελματικού εκπαιδευτηρίου και άλλες διατάξεις : ΦΕΚ 272 Α/2003, <http://>

Π.Δ. 409: Αξιολόγηση μαθητών του Γυμνασίου : ΦΕΚ 226/τ. Α/22-12-94, <http://>

Π.Δ. 429/1991: Αξιολόγηση και ενισχυτική διδασκαλία μαθητών Γυμνασίου : ΦΕΚ 156 Α/11-10-1991, <http://>

Π.Δ. 462/1991: Αξιολόγηση και Ενισχυτική Διδασκαλία Μαθητών Δημοτικού : ΦΕΚ 171 Α/11-11-1991, <http://>

Π.Δ. 462/1991: Αξιολόγηση και ενισχυτική διδασκαλία μαθητών Δημοτικού Σχολείου : ΦΕΚ 171/11-11-1991, <http://>

Π.Δ. 50/2008: Φοίτηση και Αξιολόγηση Μαθητών του Επαγγελματικού Λυκείου : ΦΕΚ 81 Α/8-5-2008, <http://>

Π.Δ. 51/2008; Φοίτηση και Αξιολόγηση Μαθητών των Επαγγελματικών Σχολών : ΦΕΚ 82 Α/ 2008, <http://>

Π.Δ. 60/2006: Αξιολόγηση μαθητών του Ενιαίου Λυκείου : ΦΕΚ 65 τ.Α/30-03-2006, <http://>

Π.Δ. 60/2006: αντικατάσταση παλαιότερων Προεδρικών Διαταγμάτων σχετικά με την αξιολόγηση των μαθητών του Λυκείου : <http://>

Π.Δ. 86/2001: Αξιολόγηση των μαθητών του Ενιαίου Λυκείου : <http://>

Π.Δ. 86/2001: για την αξιολόγηση των μαθητών του Ενιαίου Λυκείου, όπως τροποποιήθηκε από το Π.Δ. 26/2002 και το Π.Δ. 80/2003 : <http://>

Π.Δ. 86/2001: Αξιολόγηση των μαθητών του Ενιαίου Λυκείου : Φ.Ε.Κ. 73 Α/2001, <http://>

Π.Δ.100/1997: Τροποποίηση του Π.Δ.50/96 (ΦΕΚ 45 Α) "Μεταθέσεις και τοποθετήσεις των εκπαιδευτικών της δημόσιας πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης" : ΦΕΚ 94 Α/1997, <http://>

Π.Δ.1025/1977:Περί μετατροπής του τύπου σχολείων εκκλησιαστικής εκπαίδευσης, οργάνωσης αυτών και συμπληρώσεως των διατάξεων του Π.Δ.292/1977 : ΦΕΚ 344 Α 1977, <http://>

Π.Δ.121/1995: Συμπλήρωση διατάξεων για την αξιολόγηση των μαθητών του δημοτικού σχολείου : Φ.Ε.Κ. 75 Α/1995, <http://>

Π.Δ.128/2004:Τροποποίηση και συμπλήρωση του Π.Δ.86/2001 "Αξιολόγηση των μαθητών του Ενιαίου Λυκείου" (ΦΕΚ 73Α) : ΦΕΚ 96 Α/2004, <http://>

Π.Δ.140/1998: Οροι και διαδικασία της μονιμοποίησης των εκπαιδευτικών της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και υπηρεσιακής εξέλιξης αυτών παρεχόμενες εγγυήσεις στους αξιολογούμενους και διαδικασία οριστικοποίησης των εκθέσεων αξιολόγησης : ΦΕΚ 107 Α/1998, <http://>

Π.Δ.154/1996: Διορισμός ή πρόσληψη πολιτών της Ευρωπαϊκής Ένωσης στη δημόσια διοίκηση : ΦΕΚ 115 Α/1996, <http://>

Π.Δ.165/2000: Προσαρμογή της ελληνικής νομοθεσίας με ένα γενικό σύστημα αναγνώρισης των διπλωμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης που πιστοποιούν επαγγελματική εκπαίδευση ελάχιστης διάρκειας τριών ετών, σύμφωνα με την οδηγία 89/48/ΕΟΚ του Συμβουλίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων : ΦΕΚ 149 Α/2000, <http://>

Π.Δ.197/1993: Εισαγωγή σπουδαστών στο πρώτο έτος σπουδών των σχολών ή τμημάτων της παρ.1 του άρθρου 1 του Ν.1351/1983 με το σύστημα των γενικών εξετάσεων, ορισμός βασικών μαθημάτων : ΦΕΚ 71 Α/1993, <http://>

Π.Δ.201/1998: Οργάνωση και λειτουργία δημοτικών σχολείων : Φ.Ε.Κ. 161 Α/1998, <http://>
Π

Π.Δ.25/2002: Αναπροσδιορισμός των προσόντων και κριτηρίων επιλογής των στελεχών πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και τροποποίηση της διαδικασίας επιλογής αυτών : ΦΕΚ 20 Α/2002, <http://>

Π.Δ.299/1997: Αντιστοιχία τίτλων σπουδών που απονέμονται από το Πανεπιστήμιο της Κύπρου προς τίτλους σπουδών που απονέμονται από τμήματα ελληνικών ανώτατων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων ΑΕΙ : ΦΕΚ 214 Α/1997, <http://>

Π.Δ.301/1996: Αναλυτικό πρόγραμμα ειδικής αγωγής : ΦΕΚ 208 Α/1996, <http://>

Π.Δ.320/1993: Αξιολόγηση του έργου των εκπαιδευτικών και του εκπαιδευτικού έργου στην πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση : ΦΕΚ 138 Α/1993, <http://>

Π.Δ.339/2000: Διορισμός ή πρόσληψη πολιτών της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε θέσεις εκπαιδευτικού προσωπικού της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης : ΦΕΚ 284 Α/2000, <http://>

Π.Δ.35/2003: Βαθμολογική κατάσταση, πρόσληψη, υπηρεσιακή κατάσταση και απασχόληση των μελών του εργαστηριακού διδακτικού προσωπικού των τεχνολογικών εκπαιδευτικών ιδρυμάτων : ΦΕΚ 36 Α/2003, <http://>

Π.Δ.373/2001: Τροποποίηση του Π.Δ. 165/2000 : ΦΕΚ 251 Α/2001, <http://>

Π.Δ.45/2003: Προσόντα και προϋποθέσεις για την εκλογή ή εξέλιξη σε θέσεις εκπαιδευτικού προσωπικού των Τεχνολογικών Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων στις περιπτώσεις που δεν απαιτείται η κατοχή διδακτορικού διπλώματος και δημοσιεύσεων : ΦΕΚ 46 Α/2003, <http://>

Π.Δ.50/1996: Μεταθέσεις και τοποθετήσεις εκπαιδευτικών της δημόσιας πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης : ΦΕΚ 45 Α/1996, <http://>

Π.Δ.50/2001: Καθορισμός των προσώπων διορισμού σε θέσεις φορέων του δημοσίου τομέα : Φ.Ε.Κ.39 Α/2001, <http://>

Π.Δ.73/2001:Κανονισμός σπουδών και κανονισμός λειτουργίας των οικοτροφείων των ανώτερων εκκλησιαστικών σχολών : ΦΕΚ 64 Α 2001, <http://>

Π.Δ.8/1995:Αξιολόγηση μαθητών του Δημοτικού Σχολείου : Φ.Ε.Κ. 3 Α/1995, <http://>

Π.Δ.80/2003: Τροποποίηση και συμπλήρωση του Π.Δ.86/2001 ΦΕΚ 73Α "Αξιολόγηση των μαθητών του Ενιαίου Λυκείου" : ΦΕΚ 77 Α/2003, <http://>

Π.Δ.86/2001:Αξιολόγηση των μαθητών του Ενιαίου Λυκείου : ΦΕΚ 73 Α/2001, <http://>

ΠΔ 8/1995: Αξιολόγηση μαθητών του Δημοτικού Σχολείου (Presidential Decree) : 1995, 8, *Government Gazette A 3/10.1.95*
Assessment of pupils in elementary education

Ιδρύματα

Academy of Merchant marine

Paralia Aspropyrgou
Tel: +30 210 5574171
Fax: +30 210 5575985

Education Research Centre of Greece (KEE)

2 Ag. Andreou str. 10556 Athens
Tel: +30.210.3312406
Fax: +30.1.33.15.493
Website: [http:// www.kee.gr](http://www.kee.gr)

European School

Herakleion Crete
Website: <http://>

Εθνική Βιβλιοθήκη Ελλάδας

Πανεπιστημίου 32 10679 Αθήνα
Tel: 210 3382601
Website: <http://>

Εθνικό Ίδρυμα Νεότητας (ΕΙΝ)

Τσόχα 36 11521 Αθήνα
Tel: 210 6424923
Website: <http://>

Εθνικό Κέντρο Επαγγελματικού Προσανατολισμού (ΕΚΕΠ)

Αχαρνών 99 10440 Αθήνα
Tel: 210 8233669
Website: <http://>

Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο (ΕΑΠ)

Σαχτούρη 16 & Αγίου Ανδρέου 26222 Πάτρα
Tel: 2610 367300
Website: www.eap.gr

General Secretariat for Youth (G.G.N.G.)

417 Acharnon str. 111 43 Athens Greece
Tel: +30.210.2599300
Fax: +30.210.2599302
Website: www.neagenia.gr

General Secretariat of the National Statistical Service of Greece (E.S.Y.E)

46 Pireos str. & Eponiton 18 510 Pireas
Tel: +30.210.4852315
Website: www.statistics.gr

General Secreteriat for Adult Education (G.S.A.E.)

417 Acharnon str. 111 43 Athens Greece
Tel: +30.210.2530286
Fax: +30.210.2584808
Website: www.gsae.edu.gr

Hellenic Open University (E.A.P.)

16 Sachtouri str. & Ag. Andreou 26222 Patra
Tel: 2610 - 367300
Website: www.eap.gr

Institute of Continuing Adult Education (IDEKE)

Tel: +30.210.2114152
Fax: +30.210.2114458

International University

Thessaloniki

Ινστιτούτο Τεχνολογικής Εκπαίδευσης (ΙΤΕ)

Νίκου Καζαντζάκη Πανεπιστημιούπολη Πατρών 26500 Ρίο
Tel: 2610 960200
Fax: 2610 960490
Website: <http://>

Manpower Employment Organization (O.A.E.D)

8 Ethnikis Antistaseos str. 166 10 Glifada Attiki Greece
Tel: +30.210.9989000
Fax: +30.210.9924322
Website: www.oaed.gr

Ministry of Economy & Finance

5-7 Nikis str. Syntagma Square 10180 Athens
Tel: +30 210 3332000

Ministry of National Education and Religious Affairs (YP.E.P.TH.)

37 Andrea Papandreou str. 151 80 Maroussi
Tel: +30.210.3442000
Website: www.ypepth.gr

National Youth Foundation (EIN)

36 Tsocha str. 115 21 Athens Greece
Tel: +30.210.6424923

National Accreditation Centre for Continuing Vocational Training (EKEPIS)

49 Konstantinoupoleos str. 118 55 Votanikos Athens
Tel: +30 210 3403200

National Centre for Vocational Orientation (EKEP)

99 Acharnon str. 10440 Athens
Tel: +30 210 8233669
Website: www.ekep.gr

National Library of Greece

32 Panepistimiou str. 10679 Athens
Tel: +30 210 3382601

Organization for Vocational Education and Training (O.E.E.K.)

41 Ethn. Antistaseos str. Nea Ionia 14234
Tel: +30.210.2709014
Website: www.oEEK.gr

Οργανισμός Απασχολήσεως Εργατικού Δυναμικού (ΟΑΕΔ)

Εθνικής Αντιστάσεως 8 16610 Γλυφάδα

Tel: 210 9989000

Fax: 210 9924322

Website: www.oaed.gr

Οργανισμός Εκδόσεως Διδακτικών Βιβλίων (ΟΕΔΒ)

Μητροπόλεως 26-28 10563 Αθήνα

Tel: 210 3237855

Fax: 210 3226244

Website: <http://>

Οργανισμός Επαγγελματικής Εκπαίδευσης & Κατάρτισης (ΟΕΕΚ)

Ηλιουπόλεως 1 17236 Υμηττός Αθήνα

Tel: 210 5230819

Website: <http://>

Pedagogical Institute (PI)

396 Mesogion Av. 153 41 Ag. Paraskevi

Tel: +30.210.60.83.977

Fax: +30.210.6007298

Website: www.pi-schools.gr

Research Academic Computer Technology Institute (ITE)

Nikou Kazantzaki Panepistimioupoli Patron 26500 Rio

Tel: +30 2610 960200

Fax: +30 2610 960490

School Building Organisation (OSK)

30 Favierou str. 10438 Athens

Tel: +30 210 5243410

Website: www.osk.gr

State Scholarships Foundation (I.K.Y.)

1 Makri str.& Dionysou Areopagitou 11742 Athens

Tel: +30.210.37.26.300

Fax: +30.210.32.21.863

Website: www.iky.gr

Teachers' Further Training Organisation (OEPEK)

42 3th September str. & Polytechniou

Tel: +30 210 5203253-9

Fax: +30 210 5203252

Website: www.oepek.gr

the European Association for Quality Assurance in Higher Education (ENQA)

Website: <http://>

Ακαδημία Εμπορικού Ναυτικού

Παραλία Ασπροπύργου

Tel: 210-5574171

Fax: 210-5575985

Website: <http://>

Ανώτατο Περιφερειακό Υπηρεσιακό Συμβούλιο Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης (ΑΠΥΣΔΕ)

Website: <http://>

Ανώτατο Περιφερειακό Υπηρεσιακό Συμβούλιο Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης (ΑΠΥΣΠΕ) Website: <http://>**Αρχή Διασφάλισης της Ποιότητας στην Ανώτατη Εκπαίδευση (ΑΔΙΠ)**Website: <http://>**Γενική Γραμματεία Δια Βίου Μάθησης**

Αχαρνών 417 Αθήνα 11143

Tel: 210 2530286

Fax: 210 2584808

Website: <http://www.gsae.edu.gr>**Γενική Γραμματεία Εθνικής Στατιστικής Υπηρεσίας Ελλάδας (ΕΣΥΕ)**

Πειραιώς 46 & Επονιτών 18510 Πειραιάς

Tel: 210 4852315

Website: www.statistics.gr**Γενική Γραμματεία Εκπαίδευσης Ενηλίκων (ΓΓΕΕ)**

Αχαρνών 417 11143 Αθήνα

Tel: 210-2530286

Fax: 210-2584808

Website: <http://>**Γενική Γραμματεία Νέας Γενιάς (Γ.Γ.Ν.Γ.)**Website: <http://>**Γενική Γραμματεία Νεότητας**

Αχαρνών 417 1143 Αθήνα

Tel: 210 2530286

Fax: 210 2584808

Website: ww.neagenia.gr**Γραφεία Σχολικού Επαγγελματικού Προσανατολισμού (ΓΡΑ.ΣΕΠ.)**Website: <http://>**Διδασκαλική Ομοσπονδία Ελλάδος (ΔΟΕ)**Website: <http://>**Διεθνές Πανεπιστήμιο**

Θεσσαλονίκη

Website: <http://>**Διεπιστημονικός Οργανισμός Αναγνώρισης Τίτλων Ακαδημαϊκών και Πληροφόρησης (ΔΟΑΤΑΠ)**

Αγίου Κωνσταντίνου 54 10437 Αθήνα

Tel: 210 5281000

Website: <http://>**Εθνικό Ίδρυμα Νεότητας (ΕΙΝ)**Website: <http://>**Εθνικό Κέντρο Επαγγελματικού Προσανατολισμού (ΕΚΕΠ)**Website: <http://>**Εθνικό Κέντρο Πιστοποίησης (ΕΚΕΠΙΣ)**

Κωνσταντινουπόλεως 49 11855 Βοτανικός Αθήνα

Tel: 210 3403200

Website: <http://>

Εθνικό Συμβούλιο Παιδείας (Ε.ΣΥ.Π.) Website: <http://>**Εθνικό Σύστημα Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (Ε.Σ.Ε.Ε.Κ.)**Website: <http://>**Ελληνική Εταιρεία Τοπικής Ανάπτυξης και Αυτοδιοίκησης (ΕΕΤΑΑ)**Website: <http://>**Εργαστηριακά Κέντρα Φυσικών Επιστημών (Ε.Κ.Φ.Ε.)**Website: <http://>**Ερευνητικό Ακαδημαϊκό Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών (ΕΑΙΤΥ)**Website: <http://>**Ευρωπαϊκό Σχολείο**

Ηράκλειο Κρήτη

Website: <http://>**Ιδρυμα Κρατικών Υποτροφιών (ΙΚΥ)**

Μακρή 1 & Διονυσίου Αρεοπαγίτου 11742 Αθήνα

Tel: 210 3726300

Fax: 210 3221863

Website: <http://>**Ινστιτούτα Δια Βίου Εκπαίδευσης (Ι.Δ.Β.Ε.)**Website: <http://>**Ινστιτούτο Διαρκούς Εκπαίδευσης Ενηλίκων**

Tel: 210 2114152

Fax: 210 2114458

Website: <http://>**Κέντρα Διαφοροδιάγωσης, Διάγνωσης και Υποστήριξης Ειδικών Εκπαιδευτικών Αναγκών**Website: <http://>

Περιφερειακά Κέντρα

Κέντρα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης (ΚΠΕ) Website: <http://>**Κέντρα Πληροφορικής και Νέων Τεχνολογιών (ΚΕ.ΠΛΗ.NET.)**Website: <http://>**Κέντρα Συμβουλευτικής - Προσανατολισμού (ΚΕ.ΣΥ.Π.)**Website: <http://>**Κέντρο Εκπαιδευτικής Έρευνας (ΚΕΕ)**

Αγ. Ανδρέα 2 10556 Αθήνα

Tel: 210-3312406

Fax: 210-3315493

Website: www.kee.gr**Ομοσπονδία Ιδιωτικών Εκπαιδευτικών Λειτουργιών Ελλάδος (ΟΙΕΛΕ)**Website: <http://>

Ομοσπονδία Λειτουργών Μέσης Εκπαίδευσης (ΟΛΜΕ) Website: <http://>**Οργανισμός για την Οικονομική Συνεργασία και Ανάπτυξη (ΟΟΣΑ)**Website: <http://>**Οργανισμός Εκδόσεως Διδακτικών Βιβλίων (ΟΕΔΒ)**Website: <http://>**Οργανισμός Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (ΟΕΕΚ)**Website: <http://>**Οργανισμός Επιμόρφωσης Εκπαιδευτικών (ΟΕΠΕΚ)**

3ης Σεπτεμβρίου & Πολυτεχνείου

Tel: 210 5203253-9

Fax: 210 5203252

Website: <http://>**Οργανισμός Σχολικών Κτιρίων (ΟΣΚ)**

Φαβιέρου 30 10438 Αθήνα

Tel: 210 5243410

Website: <http://>**Οργανισμός Τοπικής Αυτοδιοίκησης (ΟΤΑ)**Website: <http://>**Παιδαγωγικό Ινστιτούτο (ΠΙ)**

Μεσογείων 396 15341 Αγ. Παρασκευή

Tel: 210 6083977

Website: <http://>**Περιφερειακά Κέντρα Στήριξης του Εκπαιδευτικού Σχεδιασμού (ΠΕΚΕΣΕΣ)**Website: <http://>**Συμβουλευτικοί Σταθμοί Νέων (Σ.Σ.Ν.)**Website: <http://>**Συμβούλιο Ανώτατης Πανεπιστημιακής Εκπαίδευσης (Σ.Α.Π.Ε.)**Website: <http://>**Συμβούλιο Ανώτατης Τεχνολογικής Εκπαίδευσης (Σ.Α.Τ.Ε.)**Website: <http://>**Συμβούλιο Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης (Σ.Π.Δ.Ε.)**Website: <http://>**Σχολικά Εργαστηριακά Κέντρα (ΣΕΚ)**Website: <http://>**Υπηρεσιακά Συμβούλια (Υ.Σ.)**Website: <http://>**Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων (ΥΠΕΠΘ)**

Ανδρέα Παπανδρέου 37 15180 Μαρούσι

Website: www.yperpth.gr

Υπουργείο Εσωτερικών

Website: www.yypes.gr

Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών

Νίκης 5-7 Πλ. Συντάγματος 10180 Αθήνα

Tel: 210 3332000

Website: <http://>

Υπουργείο Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης

Website: www.mohaw.gr

Υπουργείο Υγείας και Κοινωνικής Πρόνοιας

Αριστοτέλους 17

Αθήνα 10187

Tel: 210 5232821

Website: <http://www.mohaw.gr>

Βιβλιογραφία

Data from the competent services and bodies supervised by the Ministry of National Education and Religious Affairs. In.:

[http](http://)

Αποτύπωση του Εκπαιδευτικού Συστήματος σε Επίπεδο Σχολικής Μονάδας = Charting the Greek Education System at the Level of the School Unit / Κέντρο Εκπαιδευτικής Έρευνας. : ΚΕΕ, 2006.

<http://www.kee.gr/attachments/file/en1.pdf>

Εκθεση Καταγραφής, Αποτίμησης και Αξιολόγησης αναφορικά με Παιδικούς και Βρεφονηπιακούς Σταθμούς των ΟΤΑ = Report on the Child and Infant Centers of Local Authorities (OTA): A Record and Evaluation / Ελληνική Εταιρία Τοπικής Ανάπτυξης και Αυτοδιοίκησης (ΕΕΤΑΑ). - 2008.,

[http](http://)

Εκθεση του Διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδος = Report of the Governor of the Bank of Greece. 2008.

Επικαιροποιημένο Πρόγραμμα Σταθερότητας και Ανάπτυξης (2006-2009) = Update of the Hellenic Stability and Growth Programme (2006-2009). - Δεκ. 2006 : Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών (Ministry of Economy and Finance), 2006.

Επιχειρησιακό πρόγραμμα 2007-2013 "Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση". In.:

[http](http://)

Μελέτη Κατανομής Επιχορήγησης Κρατικών Παιδικών & Βρεφονηπιακών Σταθμών ΟΤΑ = Study of the Subsidy Distribution of State Child and Infant Centres of Local Authorities (OTA) / ΚΕΔΚΕ και Ελληνική Εταιρία Τοπικής Ανάπτυξης και Αυτοδιοίκησης (ΕΕΤΑΑ) / ΚΕΔΚΕ Committee of Social Policy and Welfare and ΕΕΤΑΑ. : ΚΕΔΚΕ, 2002.

<http://www.kedke.gr/index.asp?a=1&id=122&smenu=201>

Στατιστική Επετηρίδα, 2004, Εθνική Στατιστική Υπηρεσία της Ελλάδος = Statistical Abstract/Yearbook 2004. : National Statistical Service of Greece, 2004.

Στοιχεία από τις αρμόδιες υπηρεσίες και εποπτευόμενους φορείς του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων = Data from the competent services and bodies supervised by the Ministry of National Education and Religious Affairs.

Φάκελος Ελληνική Οικονομία 2004 - 2008 = Dossier: The Greek Economy 2004 - 2008 / Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών. 2008.

<http://www.mnec.gr>